GRÁGÁS

KONUNGSBÓK

Genoptrykt efter
Vilhjálmur Finsens udgave 1852

ODENSE UNIVERSITETSFORLAG
1974

ANDELSBOGTRYKKERIET I ODENSE
ISBN 87 7492 111 8

Dette genoptryk udsendes som en hilsen til Island i 1100-året for landets bebyggelse. Initiativet til udgivelsen udgik fra professor Peter Foote, University College London, og professor Hans Bekker-Nielsen, Odense Universitet, og Odense Universitetsforlag påtog sig opgaven med aktiv støtte af konsul Arne Nielsen og overbibliotekar Torkil Olsen.

Filologer, retshistorikere og andre lærde med interesse for den islandske fristats ret har længe følt, at Vilhjálmur Finsens udgaver af *Grágás* burde genoptrykkes. Odense Universitetsforlag takker nedennævnte, der har bidraget til, at ønsket kunne blive til virkelighed.

A/S ALBANI BRYGGERIERNE, ODENSE
ANDELSBOGTRYKKERIET I ODENSE
DEN DANSKE PROVINSBANK A/S, ODENSE
FYENS ANDELS-FODERSTOFFORRETNING, SVENDBORG
FYENS STIFTSBOGTRYKKERI, ODENSE
HANDELSBANKEN, ODENSE
KIJAFA-FONDEN, ODENSE
ELIAS B. MUUS ODENSE A/S
SPAREKASSEN FYN, ODENSE
UNIVERSITETSCENTERFORENINGEN FOR FYNS STIFT
LÆGE LEIF UJARAQ VAAG, MESINGE

GRÁGÁS - bidrag til en bibliografi

FAKSIMILEUDGAVER findes i serien *Corpus codicum Islandicorum medii aevi (CCI): The Codex Regius of Grágás* ... With an introduction by Páll Eggert Ólason. Copenhagen, 1932. (*CCI*, III.) - *Staðarhólsbók. The Ancient Lawbooks Grágás and Járnsíða* ... With an introduction by Ólafur Lárusson. Copenhagen, 1936. (*CCI*, IX.)

OVERSÆTTELSER – Latin: *Hin forna lögbók Íslendinga sem nefnist Grágás. Codex juris Islandorum antiqvissimus, qvi nominatur Grágás* ... I-II. Havniæ, 1829. [Teksten overvejende fra *Staðarhólsbók.*] - Dansk: *Grágás. Islændernes Lovbog i Fristatens Tid,* udgivet ... og oversat af Vilhjálmur Finsen ... III-IV. Kjøbenhavn, 1870. [*Codex Regius.*] - Tysk: *Isländisches Recht. Die Graugans.* Übersetzt von Andreas Heusler. *Germanenrechte,* IX. Weimar, 1937. [*Codex Regius.*] - Engelsk: *Grágás* ... an English translation prepared by Andrew Dennis, Peter Foote and Richard Perkins. (University of Manitoba Icelandic Studies. II.) Winnipeg. [Under udgivelse. *Codex Regius* med tilføjelser fra *Staðarhólsbók.*]

LITTERATURHENVISNINGER til afhandlinger om *Grágás* og islandsk ret i middelalderen findes samlet i *Islandica,* IV: Halldór Hermannsson, *The Ancient Laws of Norway and Iceland* (Ithaca, N.Y., 1911). Et (endnu ikke udgivet) tillæg til denne specialbibliografi er J. A. B. Townsend, *The Ancient Laws of Norway and Iceland.* A bibliographical supplement to ... *Islandica,* Volume IV, fra 1961, der findes i University College Library, London. - Nyere afhandlinger registreres løbende i *Bibliography of Old Norse-Icelandic Studies,* edited by Hans Bekker-Nielsen for The Royal Library, Copenhagen, som udkommer hvert år.

EN ORDBOG til *Grágás* (*Codex Regius*) er under udgivelse ved Universität des Saarlandes, Saarbrücken. Udgiverne er H. Beck, H. Fix, H. Peltonen og C. Simon.

GRÁGÁS

ISLÆNDERNES LOVBOG I FRISTATENS TID,

udgivet efter

det kongelige Bibliotheks Haandskrift

og oversat

af

VILHJÁLMUR FINSEN,

for

det nordiske Literatur-Sámfund.

Förste Del.

Text I.

KJØBENHAVN.

TRYKT I BRØDRENE BERLINGS BOGTRYKKERI.

1852.

Forord.

Nærværende Udgave af Graagaasen er besørget efter Haandskriftet paa det store kongelige Bibliothek, gl. kgl. Saml. 1157, fol., der er den ene af de to Hovedmembraner, hvori denne, den nordiske Oldtids omfangsrigeste og udentvivl mest interessante Lovbog er os overleveret, og hvilke tillige ere at betragte som tvende, saavel i Henseende til Indholdet, som navnlig i Henseende til Antallet og Ordenen af de enkelte Bestemmelser indbyrdes temmelig forskjellige Bearbeidelser[1]. Bemeldte Haandskrift, der bestaaer af 93 Blade, hvert med to Columner paa Siden, er skrevet med to forskjellige Hænder, hvoraf den første ender med det 13. Blad. Det er i det hele kommet ubeskadiget til os, med Undtagelse af, at der efter det 37. Blad findes en Lacune af 2 Blade, samt at et Stykke er bortrevet af den øverste Del af første Blad, hvis første Side derhos tildels er meget vanskelig at læse; herved kommer imidlertid en ældre Papirsafskrift af første og endel af anden Side, der findes indbunden i Haandskriftet foran Texten, til god Nytte. Ved Udgivelsen af denne gamle og i enhver Henseende fortrinlige Skindbog, hvoraf en nöiere Skildring vil, i Forbindelse med en nærmere Udvikling af de ved Udgivelsen fulgte Regler, finde sin Plads i en Fortale til den hele Udgave, der vil blive meddelt i sidste Hefte, have vi valgt den Fremgangsmaade, at aftrykke Texten uforandret og med Bibeholdelse af Haandskriftets hele Skrivemaade, forsaavidt saadant ved Anvendelse af de almindelige Skrifttegn kunde lade sig gjøre. I Overensstemmelse med denne Regel ere navnlig Forkortelserne, ved hvis Opløsning vi have fulgt den

---

[1]) *Med Hensyn til Forholdet mellem de trende Recensioner og det dermed i Forbindelse staaende Spörgsmaal om Udviklingsmaaden af den islandske Ret, jvfr. Indledningen til en Afhandl. af nærværende Udgiver om den islandske Familieret efter Grágás i Annaler for nordisk Oldkyndighed, 1849, S. 156 ff.*

af hver af Afskriverne i det hele anvendte Retskrivning, antydede ved Cursivskrift. Ikkun aabenbare Feil, der kunne tilregnes Afskriveren, ere blevne rettede, hvorom altid er gjort Bemærkning i Noterne under Texten. Forsaavidt de enkelte Steder angaaer, hvoraf kun Begyndelsen og undertiden tillige Slutningen ere anførte i vort Haandskrift, men som findes fuldstændige i det andet foran nævnte Membranhaandskrift af Graagaasen, nemlig Skindbogen i den arnamagnæanske Samling 334, fol., have vi anseet det for rettest at indføre de Steder af nysnævnte Membran, der saaledes kunne tjene til Supplering, i Texten, imellem Klammer, ikkun med Forandring i Skrivemaaden i Overensstemmelse med det til Grund lagte Haandskrift.

Capitelinddelingen er tilföiet, hvorhos der i Noter under Texten er gjort Henvisning til de tidligere Udgaver, nemlig af Kristenretten, der er bleven betragtet som et særskilt hele, under Titlen „Jus ecclesiasticum vetus, sive Thorlaco-Ketillianum, Havniæ et Lipsiæ 1776, 8., og af de øvrige Dele af Lovbogen under Titlen: Hin forna lögbók Islendinga, sem nefnist Grágás, Havniæ, 1829, 4., for hvilke Udgaver det arnamagnæanske Haandskrift har tjent som Grundlag i de Afsnit, der er fælles for begge Bearbeidelser. Endvidere er Skindbogens Side- og Columnetal angivet i Parenthes i Texten, hvorved dog bemærkes, at det i Skindbogen anbragte Sidetal først begynder med anden Side, og at vi derfor have maattet betegne det første Blads fire Columner med S. 1, a, b, c, d.

I Oversættelsen have vi søgt dels at bevare Originalens Tone, dels fornemmelig, hvad der her maatte være det væsentligste, at gjengive Meningen af den ofte særdeles vanskelige Text.

GRÁGÁS.

Kristinna laga þáttr.[1]

1.

(S. 1, a.) [a] Þat er upphaf laga vaʀa. at allir m*enn* scolo kristnir vera a landi her. oc trva a eiɴ ɢ*uþ* foþur *oc* s*on* oc h*elgan* a*nda*. Barn huert sc*a*l færa ti*l* skirn*a*r er alit er sva sem fyrst ma meþ hv*e*rig*r*i scepno sem er. Ef skaporfone barns er i hia. oc sc*a*l h*ann* barn færa ti*l* skirn*a*r. oc sa m*aþ*r er h*ann* biþr ti*l*. Ef eig*i* er skaporfone barns i hia. oc sc*a*l bvandi sa er vist veit*ir* kono þ*eir*ri er lett*a*ri er orðin. færa barn ti*l* skirn*a*r oc sa m*aþ*r er h*ann* biðr ti*l*. Ef hvargi þ*eir*ra er ihia. oc scolo þ*ei*r meɴ færa barn ti*l* skirn*a*r er þ*a*r ero lögfastir in*n*an hvs. Ef eigi ero þ*eir* ti*l*. eþa hafa þ*ei*r eigi liþ ti*l*. oc scolo þa þ*ei*r er næst*ir* ero. færa eþ*a* veita lið. Ef sa m*aþ*r hefer eigi syslo a at færa barn ti*l* skirnar er scyldr er ti*l*. eþ*a* sa syniar er beþin*n* er ti*l* fararin*n*ar oc v*arþar* f*iorbavgs* ɢ*arþ* oc a sa sök er vill. sva varþar hvarv*m*tveggia þ*eir*ra oc sc*a*l sok

---

a) = Den arnamagnæanske Udgave, Cap. 1.

---

1) *Overskriften er tilføiet. Til det bortrevne Stykke af Membranens förste Blad (jfr. Fortalen) har hørt den øverste Del af den store, afblegede Initial, hvormed Texten begynder, samt af de sex mellemste Bogstaver af Ordene i første Linie:* upphaf laga.

þ*eir*ri stefna heiman oc qveðia til heimilis bva ix. a þingi þ*ess* m*án*z er sottr ER. Bvandi er scyldr at ala þa m*enn* er barn færa til skirnar iij. menn fvlltiþa oc barn en*n* .iiij. mann oc hros eþa eyk ef þ*eim* fylgir. Ef h*ann* a fe min*n*a en hann eigi þingfarar kavpi at gegna oc a h*ann* at veita þeim hvsrvm oc selia þeim mat oc hey. sva sem bvar virþa. Golldit scal a xiiij. notto*m* mat*a*r verð oc heyss. Ef bvandi syníar þ*eim* vistar eþ*a* þ*ess* beina er til er mæltr oc verþr h*ann* vtl*agr* iij. morkom. oc a sa sok er vistar er syniat. Stefna sc*a*l þ*v*i mali heiman oc qveþia ti*l* heimil*is* bva v. a þingi þ*ess* er[1] sottr er. [a] Þ*eir* m*enn* er barn færa ti*l* scirn*a*r sc*o*lo f*a*ra ti*l* logheimil*is* prestz. ne*m*a þ*ei*r fiNI h*ann* fyR. oc biþia at h*ann* skíri barn. Ef h*ann* varn*a*r þ*ess*. oc varþar þ*at* fiorb*avgs* GAR*þ* oc eigo þ*ei*r sok er barn færðo ti*l* skirn*a*r. oc sc*a*l stefna heiman oc qveþia ti*l* (S. 1, b.) [ix. heimilis bva a þingi. Ef þeir hitta prestinn a fornvm vegi. oc lætr hann][2] rett scirn vppi at hann lati at [logheimili][3] sinv. ef h*ann* hef*i*r eigi lengr v*er*it heima*n* EN dagstvnd. Ef prestr hefir v*m* nott v*er*it heiman eþ*a* lengr oc hitta menn h*ann* á fornv*m* vegi oc biðia h*ann* skira barn oc lætr h*ann* rett skirn up*p*i at h*ann* l*at*i at kirkiv bæ env*m* næsta. ef barn er eigi sivkt. Ef sott er á barne. oc sc*a*l þ*a*r skira er vatne naer fyrst. Prestr sc*a*l eigi sva fara heima*n* v*m* nott eþa lengr at h*ann* hafi eigi þa reiðo alla m*e*þ ser er h*ann* megi barn skira. Ef h*ann* hef*ir* eigi oc verþr h*án*n secr v*m* þ*at* .iij. morcv*m*. ef h*ann* ke*m*r i av*n*gva ravn v*m* þ*at*. EN ef h*ann* kemr i ravn

a) = A. M., c. 2.

1) *Dette Ord er tilföiet, som udeladt ved Skrivfeil.*

2 & 3) *De indklamrede Ord, samt den øverste Del af de tre næstsidste Bogstaver i Ordene* lati at *have hørt til det bortrevne Stykke af Membranen.*

vm *þat* mal oc stendr *þat* *fyrir* skirninni at h*ann* hef*ir* eigi reiðo til oc varþ*ar* h*onv*m *þat* fiorb*avgs* GA*rþ* oc eigo þ*eir* sokina er barnit færþv til skirn*ar* oc sc*al* heima*n* stefna oc *queþia* ti*l* ix. h*eimilis* bv*a* a þingi. [a] Þ*at* er mælt ef barn elsk i vt eyiv*m* ef erfingi er i hia barns þess oc er hann skyldr at færa til skirnar barn oc bvþo navtar hans oc þeir menn allir er a meginlandi ero skyldir at færa barn til skirnar. Sa er skyldr at lia skips er beþinn er oc fara scal oc hverr er beiddr er sva sem fyrst ma fyrir veþrs sakir. Bvandi er skyldr at ala þa menn v*i* er vtan ero komnir [1] oc barn en*n* vi. ma*nn*. þ*eir* sc*o*lo feria þa menn aptr er barn færþo ti*l* scirn*ar* er vtan førðo. Ef kona verþr lett*a*ri a fornvm vegi. oc ero foronavt*ar* h*en*nar skyld*ir* at færa barn ti*l* scirn*ar*. eþ*a* þ*ei*r er f*yr*st ero til beðnir. Ef sa m*aþ*r fær*ir* eigi barn ti*l* skirnar er skyldr er ti*l* eþ*a* syniar honvm farar eþa skips eþa eykiar at navðsynia lavso oc v*arþar* fiorb*avgs* GA*rþ* oc scal sokom þ*eim* heima*n* stefna oc q*ueþia* h*eimilis* bv*a* ix. a þingi þ*ess* m*anz* er sottr er. Ef barn er sva sivct. at við bana er hætt oc nair eigi p*re*stz fvndi. (s. 1, c.) oc [a olærþr maþr þa at skira barnit. ef þat er at] [2] bvanda husi. oc sc*al* tak[a vatn i keraldi] [3]. Ef barn verðr sivct á förn[vm vegi. oc scal skira] [4] þ*a*r er vatni náer næst. eþa síá. ef eigi náer vatni. h*ann* sc*a*l sva mæla. ek vígi þìc vatn. i nafni foþur oc gera *kross* avatninv. m*e*þ hendi sin*n*i en*n*i hægri. oc sonar oc gera an*n*an *kross* a vatninv. oc anda heilags. oc gera in*n* þriþia *kross* avatninv. i kros sc*al* bregða þvmal

---

a) = A. M, c. 3.

---

1) *Ordene:* Þat er mælt ef — komnir *hører til den Del af Membranen første Side, der er vanskeligst at læse (jfr. Fortalen).*

2, 3 & 4) *Det indklamrede har hørt til det bortrevne Stykke af Membranen.*

fingrinvm. viþ orþit hvert þeirra þricia. Hann scal gefa nafn barninv. sem þat scal heita. oc sva mæla. ec skíre þic scal hann qveða. oc nefna barnit. i nafni foður. oc drepa i vatnit barninv. oc sonar. oc drepa í i annat sin. oc anda heilags. oc drepa þvi i eno þriðia sinni. sva at þa verþi alvátt. Þo er rett at vm sin se idrepit. eþa helt vatni á eþa avsit. ef eigi verðr raðrvm at oþro. Nv naer eigi vatninv eþa sió. getr snió. hann scal gera krosa a snén vm. oc qveða slik orð yfir sem hann skyldi a vatninv. hann scal drepa barninv i snæinn. oc lata fylgia þav orð. avll sem þa at hann drépi þvi i vatnit. hann scal bræða snæinn meþ hondvm ser. oc riða á sva. at þat verði. alvátt. Eigi scal hann sva drepa barni i snæinn. at þat sæki kvlþi. sva at þvi sé við bana hætt. heldr scal hann riþa snænvm á meþ hóndvm ser. Karlmaþr á skirn at veita barninv. enn ef hann kan eigi orð til eþa atferli. oc er rett at kona kenni honvm. Þvi at eins scal faðir barns veita scirn barne ef eigi ero aþrir menn til. En ef faþir scirir sialfr barn sitt sivct. oc scal hann skilia séing við konv sina. Ef hann skilr eigi séing við hana oc varðar honvm. fiorbavgs garþ. sva scal fara vm qvanfang hans sem (s. 1. d.) byscop lofar. Sa[1] maþr er barn hefir skirt. scal fara til fvndar við prest[2]. oc qveþa orð þav fyrir honvm sem hann hafði i barn skírn. oc segia til at ferla hver fylgt hafa. Nv þyckir presti eigi rætt at skírn farit. hvart sem skorta orð eþa at ferli. þa varþar fiorbavgs garþ korlom oc konvm. xij. vetra gomlvm. Ef presti þyccir rétt sv scírn. oc andazk barn. oc scal þat grafa at kirkiv. oc syngva lík song yfir. En ef barn lifnar. þa scal

---

1) *Den øverste Del af Bogstaverne* r 8 a *hører til det bortrevne Stykke af Membranen.*

2) *Rettet for* prestz *i codex.*

p*restr* veita þ*v*i alla reiðo. þa er vp*p* er *fra* þ*v*i er ivatn er drepit. Eigi sc*a*l scíra barn i an*n*at sɪɴ. ef f*yrr* var rétt at skirn f*a*rit. Ef þ*at* hef*ir* scírt v*er*it i nafni fo*þvr* oc sonar. oc anda heilags. þa sc*a*l eigi scíra ian*n*at sin*n*. þott. eigi se vatn vígt. eþ*a* einv sin*n*i i drepit. Ef presti þycc*ir* eigi aðr me*þ* fvllv rett at scírn farit. hvart sem skorta orð eþ*a* avnn*vr* atferli. oc andazk barnit. oc sc*a*l þ*at* eigi gr*a*fa at kirkio. en*n* ef barn lifn*a*r. oc sc*a*l prestr veita þ*v*i fvlla scirn. sem aðr hafi ecci v*er*it yf*ir* svngit. Ef barn andazk primsignt. oc hef*ir* eigi v*er*it scírt. oc sc*a*l þ*at* grafa vi*ð* k*ir*k*iv* garð ýt. þ*a*r er mætisk vigð mold oc ö vigð. oc syngva eigi liksong yf*ir*. Ef barn elsc sva nær paschó*m*. eþ*a* hvita dogv*m*. oc vill m*aþ*r fresta scírn ti*l* lavgaʀ dags fyrir pascha. eþ*a* hvita d*aga*. oc verðr h*onv*m þ*at* rétt ef barn er eigi sivkt. scíra sc*a*l þegar lata ef sivct er. Ef h*ann* vill þvatdags at scírn biða. oc sc*a*l m*aþ*r fara ti*l* fvndar vi*ð* pr*e*st. oc sc*a*l prestr raða hv*a*rt h*ann* vill skíra barn f*yrr*. eþ*a* vill h*ann* biða þvatdags at. Karlman*n*e hv*e*riv*m* er skylt. fvlltiða. at kvn*n*a orð þav at skira b*a*rn. oc þav at ferli er þar fylgia. ef h*ann* kan*n* eigi f*yrir* örækt*a*r sak*a*r. oc. varþ*a*r h*onv*m f*iorbavgs* ɢ*arþ*. (s. 2, a.) oc á byscop at raþa f*yrir* sök þ*eir*ri. Man*n*e hv*e*rio*m* er hyɢiandi hef*ir* ti*l*. karlman*n*i *oc* kono er skylt at kvn*n*a. p*at*e*r* n*ost*e*r*. oc credo indo*minv*m. Ef h*ann* vill eigi kvn*n*a. oc h*af*i h*ann* vit ti*l* oc v*a*rþar h*onv*m þ*at* f*iorbavgs* ɢ*arþ*. oc á byskop at raþa f*yrir* sök þ*eir*ri hv*err* sækia sc*a*l.

2. v*m* lík førslor.

[a] Lík hv*e*rt sc*a*l ti*l* kirkio fæ*r*a þ*at* er at kirkio a lægt sv*a* sem m*enn* verþa bvn*ir* f*yr*st til. Ef arftoko m*aþ*r er

a) = A. M., c. 4.

bia. ens andaþa. oc á hann at færa lik til kirkio. oc sa maþr er hann biþr til. Ef eigi er erfingi hia. eþa hann er eigi fvlltiþi. oc scal bvandi sa føra til kirkio er vist veitti envm andaþa siþarst. Ef hvargi er hia. erfingi ne bvandi. oc scolo þeir lögfastir menn. þa føra lik til kirkiv. er þar ero næstir. oc taka af fe þvi er inn andaþi àtti. lereft eþa vaþmal. oc bva vm lik. ef sa atti eigi fe til. oc er hinn scyldr at fa til at bva vm lik er til [1] kirkio færir. Lóg helga daga alla er monnom rett. at bva vm lik. oc gera kistv at. oc meþ at fara oc grafa. nema tvá a xij. manoðom. pascha dag inn fyrsta oc iola dag enn fyrsta. Með a at fara fostodag enn langa enn eigi a iorð at opna til þess at grafa niðr lik. Til þeirrar kirkio scal lik føra [2] er byskop lofar groft at. Bvandi er skyldr at ala þann mann er lik førir til kirkio. meþ fimta mann. oc hros eþa eýk. ef þeim fylgir. ef hann syniar þeim. oc er hann þa vtlagr. iij. morkom. oc a sa sok er vistar er syniat. Stefna scal heiman oc qveðia til bva v. a þingi. Sa maþr er kirkio varþveitir a gravpt uppi at lata. oc scal þar grafa sem hann ræðr. oc prestr sa er þar er. Lik scal eigi bera i kirkio. bert eþa bloþvct. eigi scal þess (s. 2, b.) manz lik i kircio bera er eigi atti kircio genkt. meþan hann lifþi. Ef maþr berr þess manz lik i kircio. er fra er skilþr. oc scal hann bøta lavstinn kircionni. xij. avrom. ef [3] vill eigi gialda þat fé. oc verþr hann vtlagr vm þat .iij. morkvm. oc a þo at inna kircionni sitt fé. Lik scal ecci grafa aþr kólnat er. Ef

---

1) *Dette Ord er tilföiet, da dets Udeladelse maa ansees at hidrøre fra en Skrivfeil.*

2) *Ordet* føra *er tilföiet, som nødvendigt.*

3) *Her er muligen ved en Skrivfeil udeladt* hann.

maþr grefr lik aþr kalt er. oc verþr *hann* sekr *vm* þ*at* .iij. morko*m*. oc a sa sök er vill. Ef meɴ hrapa s*va* grefte at qviþr beʀ þ*at*. at avnd væri i briosti man*ni*. þa er h*ann* v*a*r niðr *gra*fen*n*. oc verþr þ*at* at morþe þa. [a] leg sc*o*lo øll v*er*a iafn dýr. hvart sem ero næʀ kirkio eþ*a* fiʀ. i k*irki*o garþe. xij. alnv*m* sc*a*l kavpa leg vnd*ir* ma*nn*. ne*m*a barn se tan*n*lavst. þ*a*r sc*a*l kavpa halfo ödyʀa. vi. aln*a*r sc*a*l pr*e*str h*af*a f*yrir* liksøng. Sa sc*a*l gialda leg-kavp. oc liksøngs kavp. er lik fær*ir* til kirkio. H*ann* sc*a*l þ*a*r gialda. a k*irki*o bø þei*m* er lik v*a*r graf*it*. en*n* v. dag viko. þa er .iiij. vikor ero af svmr*i*. þ*a*r i tvni f*yrir* karl-dvro*m*. Sa m*aþ*r er kirkio varð veit*ir* oc pr*e*str. a hváʀ þ*ei*rra at nefna vatta at v*m* sitt fe ef eigi kømr fr*a*m*m*. oc er rétt þ*a*r at stefna v*m*. oc telia hin*n* sekian .iij. morkv*m* v*m* haldit. Hin*n* svarar rettv f*yrir* sik. þa er h*ann* færþi lik ti*l* kirkio. ef h*ann* bavð þ*ei*m at han*n*sala þ*at* fé. ef þ*ei*r attv gialldaga sam*an*. oc eindaga þ*a*r oc sc*o*lo þ*ei*r taka þav han*n*sol. Sa er lik færði ti*l* k*irki*o. þa á [1] at h*af*a af fe ins andaþa sina avra. eþ*a* heimta at erfingiv*m*. ef hittzig v*a*r eigi ti*l*. Ef hv*a*rgi atti til in*n* andaþi eþa erf-ingi h*an*s. oc tekrat þ*a*r fe er eigi er ti*l*. þa scal veita leg oc liksong. nv viþr ti*l* svms en*n* eigi til allz. ti*l* þ*ess* sc*a*l f*yr*st h*af*a fe at bva v*m* lik. oc þa at kavpa liksong. legkavp sc*a*l siþ*a*rst vin*n*a. (s. 3, a.) [b] Ef gavngo m*aþ*r andazk in*n*i at man*nz*. oc sc*a*l bvaɴdi føra lik h*an*s ti*l* k*irki*o. Ef sa m*aþ*r hafði fe a s*er*. en*n* andaþi. oc sc*a*l þ*a*r taka af ti*l* þvrft*a*r h*o*n*v*m. Ef h*ann* hafþi þ*a*r meira fe eþa atti i *ø*ðrv*m* stoðom. oc a bvandi at taka

a) = A. M., c. 5.
b) = A. M., c. 6.

1) *Muligen er her, ved Skrivfeil, udeladt* hann.

þat fe sa er honvm veitti vist er hann andaþizk. nema honvm véri tekin vist. at lögfardögvm sv er honvm væri vért við. oc gengi hann at sinv raði abravt. enn eigi frænda. oc á bvandi at taka* þat fe. er sa maþr hafði þangat haft. er þar andaþizk. oc eigi meira. Þat fe eigo frændr ins andaþa er hann hafði átt i oþrvm stoþom. Ef lik er fört or þingvm prestz. þa er hann skylldr at fylgia þvi til grafar. ef honvm ero aþr orð ger. enda se þat innaN hreps. oc scal hann þa hafa liksongs kavp. oc sva ef honvm ero eigi orð gör þott hann fari hvergi. Eigi er prestr skylldr at fylgia liki or hrepp. ef þar er noccor graftar kirkia. En ef hann vill eigi fylgia sem nv var tínt. þa a sa lik songs kavp er yfir sýngr. Ef prestr er sva farinn or þingom sinvm at hann hefir engi fengit í stað sinn. þa a hann eigi at hafa liksöngs kavp. þott menn andask þar. [a] Ef maþr andazk i vt eýiom. oc ero þeir menn skyldir at föra lik til kirkio. er a megin lande ætti til at föra eþa bvþo navtar. ef hann andazk ifiski skala. Sa a skips at liá er beðinn er. ef til á. Ef maþr varnar skips eþa farar sa er böndr er. oc verþr hann vtlagr vm þat. iij. morkvm. Ef maþr andazk a þingom eþa leiþom oc scolo bvþo navtar hans föra lik til kirkio. Ef maþr andazk a þingvelli eþa leiþar velli eptir er menn ero abravt farnir. oc ása maþr lik hans til kirkio at föra er næst býr. þeirra manna er .ij. hvskarla á oc vm sialfvm ser. Ef maþr andazk a þingvelli eptir er menn ero abravt farnir af þingi. oc scal bvandi sa föra lik til kirkio. er her býr a þingvelli. Ef maþr andazk i far maNa (S. 3, b.) bvþom oc scolo bvðo navtar föra lik til kirkio. Ef maþr andazk

a) = A. M., c. 7.

afernvm vegi. oc scolo foronavtar hans. føra lik til kirkio. ef siór eþa vatn kastar likom á land. oc scal land eigandi føra lik þav til kirkio. Ef fe rekr a land meþ likvm. oc scal þar taka af til þvrfta þeim. ef meira fe er oc a landeigandi at halda þvi til dóms. Ef finnz lik gavngv manz i haga ýti. oc scal land eigandi føra lik hans til kirkio. oc eignaz fé þat er þinn hafþi a sér. Ef hann atti meira fe inn andaþi. oc eigo frændr hans at taka þat fe. Ef lik finnz i landi manz. eþa i ýt hýsvm. oc a land eigandi at færa þat til kirkio. oc varþveita fe ef hin hafþi a ser. til handa frændom. Ef lik finz a fiollvm þeim er vatnföll deila merki. oc scal sa maþr føra lik til kirkio. er næst býr vötnvm þeim i heraþi. er næst sprettr vpp likinv a fiallinv. enda eigi hann .ij. hýskarla. oc vm sialfom ser. Þangat scal til heraþs føra sem vavtn falla. Ef lik finnz i af réttom. eþa i almenningvm. oc a sa lik þat at føra til kirkio. er næst býr. þeirra manna er á .ij. hvskarla oc vm sialfom sér. Ef maþr førir eigi lik þat til kirkio. er hann er skyldr til. at lavgvm at føra. oc verþr hann vtlagr vm þat .iij. morkvm. oc a sa sok er vill. oc scal [1] stefna heiman. oc qveðia til heimilis bva .v. a þingi þess er sottr er. Ef maþr er sóttr vm þat at hann førþi eigi lik til kirkio. oc versk hann mali ef hann getr þann quið. at hann hygði at sa maþr ætti eigi kirkio légt. oc fellr þa ýtlegð niþr við hann. En dómr a at døma a hendr honvm. at hafa til føtt a .xiiij. nottom enom næstvm eptir vapna tak. Ef maþr førir lik þat til kirkio er eigi atti at kirkio legt. oc varþar þat fiorbavgs garþ. nema hann geti þann quið. at hann hygði at sa maþr ætti kirkio legt. oc scal hann fra hafa fært á (S. 4, a.) xiiij. nottom envm næstvm eptir þing lávsn. oc bæta lavst-

1) *Dette Ord er tilföiet, som udentvivl udeladt ved Skrivfeil.*

in*n* kirkion*n*i xij. avrv*m*. Fiog*ur* ero lik þav er eigi sc*a*l at kirkio gr*a*fa. þ*at* er lik eitt. ef m*aþ*r andazk öskirþr. an*n*at er skog*a*r m*anz* lik. þ*ess* er ö æll er. oc öferiandi. þ*at* sc*a*l oc eigi at kirkio grafa. ne*m*a byskop sa lofi er yfir fiorþv*n*gi þei*m* er. En ef b*yskop* lof*a*r. oc sc*a*l þa ti*l* k*irk*io føra. Þ*at* er lík it þriþia er eigi sc*a*l at kirkio gr*a*fa. ef m*aþ*r viþr a s*er* verk þav er h*onv*m verþa at bana. s*v*a at h*ann* vildi vn*n*i*t* h*af*a. ne*m*a h*ann* fáe iþrvn siþan. oc gangi ti*l* script*a*r við prest. oc sc*a*l þa gr*a*fa h*ann* at k*irk*io. Þott eigi nae pr*e*st fvndi oc segi h*ann* ölærþv*m* man*n*e ti*l* at h*ann* iþraz. oc s*v*a þott h*ann* megi eigi mæla. oc g*er*i h*ann* þér iartegn*ir* at men*n* fin*n*i at h*ann* iþriz i hvginv*m*. þott h*ann* komi eigi tungvn*n*i ti*l*. oc sc*a*l þo gr*a*fa h*ann* at k*irk*io. Þ*at* er lik it .iiij. er eigi sc*a*l at k*irk*io grafa ef byskop vill ban*n*at h*af*a at gr*a*fa at k*irk*io. þ*at* lik er eigi a at k*irk*io lægt. þ*at* sc*a*l þ*a*r gr*a*fa er fiʀ se tvn g*a*rþi m*anz*. en*n* i avrskotz helgi við. oc hv*a*rtki se akr ne eng. oc eigi falli vötn af ti*l* bölstaþa. oc syng*va* eigi liksong yf*ir*.

3.

[a] Kirkia hv*er* sc*a*l standa i sama stað sem vigð er. ef þ*at* ma f*yrir* skriþv*m*. eþa vatna ga*n*gi. eþa eldz gangi. eþa ofviþri. eþa heroð eyþi at. or af dolv*m*. eþa vt strøndo*m*. þ*at* er rett at føra kirkio ef þ*eir* atbvrþ*ir* verþa. þ*at* er rett at føra k*irk*io ef byskop lofar. Ef kirkia er vp*p* tekin manaþe f*yrir* vetr. eþa lestizk ho*n*. sva at ho*n* er önýt. oc sc*o*lo lík oc beín førð a bravt þ*að*an f*yrir* vetr nætr. enar næsto. Til þ*eir*rar kirkio sc*a*l føra lik oc beín

---

a) = A. M., c. 8

sem b*yskop* lof*a*r. gröft at. þar er m*aþ*r vill bein føra. oc *sca*l land eigande qveþia ti*l* bva. ix oc hvskarla þ*eir*ra *sv*a sem ti*l* skips drátt*a*r. at føra bein.- (s. 4, b.) Þ*eir* *sc*o*l*o hafa m*e*þ *ser* pala oc rekvr. h*ann* *sca*l sialfʀ fá hvþir ti*l* at bera bein i. oc eyki at føra. þa bvą *sca*l h*ann* qveþia er næstir ero. stað þei*m* er bein *sca*l vp*p* grafa. oc h*af*a qvatt .vij. nottom fyʀ. en*n* ti*l* þarf at koma. æþa meira mæli. þ*eir* *sc*o*l*o koma ti*l* i miþian morgin. Bvande *sca*l fara oc huscarlar þ*eir* er heilinde h*af*a ti*l*. all*ir* nema smala m*aþ*r. Þ*eir* *sc*o*l*o hęfia groft vp*p* i kirkio garþi vtan *ver*þ*om*. oc leita *sv*a beina sem þ*eir* myndi fiár ef ván væri i g*a*rþinv*m*. Prestr er scyldr at fara ti*l* at vigia vatn. oc syng*va* y*fir* beinv*m*. sa er bændr er ti*l*. Til þ*eir*rar kirkio *sca*l bein føra sem b*yskop* lofar groft at. þar er rett hvartz vill at gera eina grof at beinv*m* eþa fleiri. Vm þav avð æfi øll er kircio þ*eir*re h*af*a fylgt. er vp*p* v*or*o tekin beín. hvartz þ*at* v*a*r i løndum eþ*a* lavsvm avrv*m*. eþ*a* kirkio bvnaþi þ*at* *sca*l fara ti*l* kirkio þ*eir*rar alt es bein ero førð ti*l*. Ef land eigandi letr eigi føra bein *sva* sem mælt er. eþa fara m*enn* eigi ti*l* þ*eir* er qvaddir ero, oc verðr hv*err* þ*eir*ra sekr iij. morkv*m*. oc a land eigandi sok við þa. er qvadd*ir* ero. en*n* sa við h*ann* er vill. Stefna scal [1] heiman sökv*m* þeim. oc qveðia .v. b*va* a þi*n*gi þ*ess* er sottr er. enda scal dómr déma a hendr þeim beina férslo. at h*af*a fært ti*l* kirkio. xiiij. notto*m* ept*ir* vapna tak.

4.

[a] Ef kirkia brennr vp*p*. eþa lestiz *sv*a at g*er*a þarf

---

a) = A. M. c. 9.

1) *Dette Ord er tilføiet, som udentvivl udeladt ved Uagtsomhed.*

aþra. oc *scal* þ*ar* kirkio gera[1] er b*yskop* vill. oc sva mikla sem h*ann* vill. oc þ*ar* kirkio kalla er h*ann* vill. land eigandi er skyldr at la*ta* *ger*a kirkio. a bø sinv*m*. hv*er*gi er fyʀ let *gera*. H*ann* *scal* *sva* hefia smiþ vp*p*. at gør se a xij. manoðom env*m* næstv*m*. þ*a*þan f*ra* er kirkia lestiz sva at tíþir megi veíta. ef h*ann* (s. 5, a.) of forlar. Land eigandi a at leggia fe ti*l* kirkio. *sva* at b*yskop* vili vigia k*irki*o f*yrir* þei*m* søkv*m*. þa *scal* b*yskop* ti*l* f*a*ra at vigia þa kirkiv. bvandi er skyldr sa er þ*ar* býr at halda k*irki*o dag. þan*n* at iafnlengð hv*er*re v*m* siɴ a hv*er*io*m* .xij. manoþo*m*. oc hiv́ h*an*s oc gestir. þ*ei*r er þ*ar* ero v*m* nottina aþr. oc þ*ei*r m*enn* allir er tivnd sina leggia *sva* þangat at byskop vill at þ*ei*r haldi þ*ar* kirkio dag. þ*ar* *scal* hv*er*r halda k*irki*o dag er b*yskop* vill. Sva *scal* kirkio dag halda at helgi. sem paskha dag. oc ferr h*ann* sem aþrir messo dagar. þangat *scal* leggia hv*er*r logtivnd sina halfa. til þ*ei*rrar kirkio sem byskop qveþr at. oc *scal* b*yskop* skipta þvi heraþi ti*l* þes. at af hverivngi bø ti*l* hv*er*r*a*r kirkio. hv*er*r *scal* gialda tiund sina. hv*er*gi er a landi býr. Sa er tívnd *scal* in*n*a af ho*n*dom. h*ann* *scal* gialda þ*ar* i tv́ni f*yrir* karldvro*m*. a kirkio bønv*m*. en*n* .v. dag vikv. er iiij. vicvr erv af svmri. h*ann* *scal* gialda þ*at* fe. i vaþmalom eþa varar feldom. eþ*a* igvlli eþa i brendv silfri. H*ann* *scal* gialda halfan þan*n* hlut. ef h*ann* vill. er h*ann* geldr þang*at*. þ*at* er fiorþvngr tivndar h*an*s allrar. þan*n* *scal* h*ann* gialda[2] ef h*onvm* þickir þ*at* bet*ra*. i vaxi eþa viði eþa tiorv. Kost a h*ann* at gialda alt i vaþmalum ef h*ann* vill. Ef eigi kemr fe þ*at*

---

1) *Dette Ord er tilföiet, som udentvivl udeladt ved Skrivfeil.*

2) *Rettelse for* gіald, *der er en aabenbar Skrivfeil.*

fram*m* s*v*a sem mælt er. oc er þeim maɴi rett er kirkio varþveit*ir*. at nefna vatta at. at fe þ*at* kemr eigi fram*m*. oc stefna þ*a*r v*m* i tvni heima. f*yrir* karldvrv*m* at sín. v*m* tivndar hald. oc telia hin*n* sekian v*m* .vi. morkv*m*. oc gialda þan*n* hlvt tivndar er ept*ir* stóð. tvennv*m* gioldv*m* sem hvar virþa. Honv*m* er rett at stefna sin*n*i stefnv v*m* hvarɴ fiorþv*n*giɴ. enda er rett at stefna ein*n*i stefnv v*m* baþa fiorþungana. af þ*v*i at ein*n* er aþili at baþo*m* (s. 5, b.) oc heimta sem aþra tiund. [a] þar er maþr leggr fe ti*l* kirkio. hvartz þ*at* er i londo*m* eþa bv fe. eþa lausom avro*m*. eþa er þ*at* i tivndv*m*. af þei*m* bölstavþv*m*. er heraþs meɴ sc*o*lo þangat in*n*a. þ*at* scal sa m*aþ*r er kirkio v*a*rþveitir. lata gera þan*n* maldaga allan a skrá. hvat h*ann* hef*ir* gefit þangat fiár eþa aþrir. heraþs men*n* ti*l* þ*eir*rar kircio. Þan*n* maldaga er þeim rett. at bera ti*l* þings. oc lysa at lavgbergi. eþa i lavgretto. eþa a varþin*g*i þ*v*i er h*ann* heýr. hvat þ*a*r liggr ti*l* fiar ti*l* þ*eir*rar kirkio. H*ann* sc*a*l lata raþa scrá. oc lysa þan*n* maldaga heima at kirkion*n*i. v*m* sin*n* a .xij. manoþv*m* hv*er*ivm þa er m*enn* h*a*f*a* tiþa sökn þangat flestir. Ef m*aþ*r tekr þ*at* fe er til kirkio er laget. oc geldr a bravt eþa gefr. eþa selr savlo*m* ǫþrv*m* man*n*i. oc varþar þ*at* f*iorbavgs* ɢ*arþ* þeim er selr. oc s*v*a hinv*m* er kavpir. vís vitandi. oc a sa sok er kirkio varþveitir. ef h*ann* vill sott h*a*f*a*. en*n* sa er vill. ef h*ann* vill eigi sott hafa. Eɴ ef sa m*aþ*r lógar fe f*ra* kirkio. er hana varþveit*ir*. eþ*a* sa er ti*l* hefir gefit oc varþar þeim. f*iorbavgs* ɢ*arþ*. sem avþro*m* man*n*i. at f*ra* taki. oc a sok við þa hverr er vill. oc sc*a*l þ*eir*ri sok stefna heiman. oc lata varþa. f*iorbavgs* ɢ*arþ*. oc qveþia ti*l* heimil*is* bva ix. aþingi þes er sóttr er. oc a þan*n* at dæma fiorbavgs man*n*. ef qviþr berr a h*ann* fe

a) = A. M., c. 10.

tokv *fra* kirkívn*n*i. en*n* gripin*n* a aptr at déma ti*l* kirkion*n*ar. þan*n* er abravt *va*r tekin*n*. ef ö lőgat er. en*n* ef lógat er. þa s*ca*l dema iafn marga avra ti*l* kirkionnar sem bvar virða. at þ*at* v*a*r v*er*t er abravt v*a*r tekit. Þeim man*n*i s*ca*l stefna ti*l* gialda v*m* fe þ*at* er h*ann*[1] seldi fra kirkiavn*n*i. eþ*a* keypti er en*n* þickir fé vænlig*ra*. en*n* iafn mic*it* (s. 6, a.) varþar hvarvmtveggia. [a] Bvandi sa er a k*i*rkiv bø býr. a at bera eld ti*l* kirkiv. oc hringia klvccv*m*. eþ*a* sa m*a*þr er h*ann* qveþr ti*l*. Presti er oc rett at b*er*a eld ti*l* kirkio. oc qveykva. kerti. oc hringia klvcco*m*. oc þ*eim* man*n*i er h*ann* qveþr ti*l*. Ef kirkio verþr geígr af eldi. af meþ ferð þ*eir*ra man*n*a er nv erv talþir. eþa lestiz klvcca oc halda þ*eir* eigi abyrgð. hvarvetna þ*ess*. er þ*eir* geta þan*n* quið. at þ*eir* féri s*v*a með sem þa at þ*eir* ætti. sialf*ir* oc vildi vel m*e*þ fara. Ef m*a*þr hleypr ti*l* öbeþin*n* at b*er*a eld ti*l* k*irk*io. eþa ringia klvckv. oc a býrgiz sa þa k*irk*io oc klvckv er m*e*þ feʀ. [b] Sa er a kirkio landi býr. er skyldr at fæþa p*re*st tva misseri. ef h*ann* a þ*a*r logheimili. oc syngr h*ann* þ*a*r messo loghelga daga alla. navð synia lavst. Ef prestr syngr þ*a*r sialdnaʀ. oc er sa bvandi er a graft*a*r kirkio bø býr. skyldr at ala prest at dagverþi. oc nattverþi. þa er h*ann* syngr þ*a*r messo v*m* dagin*n*. oc ros eþa man*n* ef h*on*v*m* fylgir. Ef fleiri bva a kirkio bø. en*n* ein*n* bvandi. oc s*ca*l at þeim hl*v*t*a* ala prest hvarr þ*eir*ra sem þ*eir* h*af*a af landi mikit ti*l*. hvartz þ*eir*

a) = A. M., c. 11.
b) = A. M., c. 12.

1) *Imellem Ordene* hann *og* seldi *er et lille Mellemrum; da Ordene* seldi fra *ere noget uklart skrevne, er Anledningen maaskee den, at der istedenfor hine Ord først er blevet skrevet noget andet, der har optaget længere Plads, hvilket derefter er blevet udraderet af Afskriveren.*

ero land eigendr. eþ*a* leiglendingar. ítlagr er sa v*m* þ*at* er syniar. Ef leiglendingr býr a kirkio bø. oc rénar kirkia sva at eigi megi tiþir veita. i hv*er*io veþ*ri*. oc sc*a*l h*ann* gera orð land eiganda. at koma ti*l*. at bæta at kirkio. Landeigandi [1] a sva ti*l* at koma. at at se gort at kirkio a halfom manaþi. env*m* næsta þ*aþ*an fr*a*. er h*onv*m v*o*ro orð gør. sva at veita megi tiþir í. Sekr er h*ann* v*m* .iij. morkv*m* ef eigi er sva gort. Ef leiglendingr náir eigi fvndi land eiganda. er h*ann* farin*n* af landi. eþa ór fiorþvngi. oc er h*ann* þa scyldr at gera [2] (s. 6, b.) at kirkionni. oc heimta ti*l* kostnvð [3] at land eiganda. en*n* ef qviþr beʀ þ*at*. at þo mvndi tiþ*ir* mega veita i kirkion*ni*. at eigi væri at gort. oc erat landeigandi skyldr at gialda fe f*yrir* þ*at*. Gvþs þock hefir hinn fýrir erfiþi sitt. Ef yngri men*n* eiga kirkiv bölstað en*n* .xvi. vetra gamlir. karlar. eþa kon*vr* yngri en*n* .xx. oc asá m*aþ*r at halda kirciv vp. er lograþandi er fiar en*n*a vngv man*n*a. h*ann* sc*a*l taka iafn marga avra af fe en*n*a vngo man*n*a. sem bvar virþa. at h*ann* hefir lagt ti*l* kirkio þvrfta. [a] Þ*at* er man*n*e rétt. at lata læra pr*e*stling. ti*l* kirkiv sinnar. h*ann* sc*a*l gøra maldaga við sveinin*n* sialfan. ef h*ann* er .xvi. vetra. en*n* ef h*ann* er yngri. þa sc*a*l h*ann* gera við lograþanda [4] h*an*s. Sa maldagi a at haldaz allr. er þ*ei*r g*er*a meþ s*er*. Nv gera þ*ei*r eigi annan maldaga. en*n* maþr tekr prestling ti*l* kirkiv sinn*ar*. at logmali. h*ann* sc*a*l fa h*onv*m kenzlv. oc

---

a) = A. M., c. 13.

---

1) *Rettelse, istedenfor Membranens aabenbart feilskrevne* landeinganði.

2) *Rettelse for* ga, *der maa antages at være en Feilskrift.*

3) *Istedenfor* n *i Midten af dette Ord synes först ved Forskrivning at være blevet sat et andet Bogstav, maaskee* v.

4) *Rettelse for* logranda *i Membranen, hvilket er en aabenbar Feilskrift.*

fóstr. oc lata *sva* raþa h*onv*m at þ*at* se sveininv*m* ö vegs lavst oc frændo*m*. oc sva við gøra sem h*an*s barn væri. Nv vill sveinn eigi nema. oc leiþiz h*onv*m bök. þa sc*a*l föra h*ann* ti*l* ann*a*rra verka. oc raþa h*onv*m *sva* til. at hvartki verþi h*onv*m við illt ne við örkyml. en*n* halda ti*l* sem rikazt at ollv annars. Nv vill h*ann* hverfa ti*l* námsins. oc sc*a*l þar h*onv*m þa ti*l* halda. vnz h*ann* hefir vigslv tekit. oc er prestr. Sa er h*onv*m fær kenzlo. oc er sa skyldr at fa h*onv*m messv föt oc bøkr. þer er byskopi syniz *sva*. at veita megi meþ fvllv allar .xij. manaþa tiþir af. Prestr sc*a*l fara ti*l* kirkio þ*ei*rrar. er h*ann* v*a*r vigðr ti*l*. oc syng*va* þ*a*r dag hv*er*n loghelgan. at meinlavsv. messo oc öttv söng. oc aptansong. oc v*m* langafostv. oc iola fostv. oc ymbro daga alla. h*ann* sc*a*l lysa maldaga. (s. 7, a.) at logbergi þan*n* er við prest er geʀ. eþa i lógretto. h*onv*m er rett at v*er*ia lyriti. in*n*i hafn*ir* h*ans*. at logbergi ef h*ann* vill. Ef prestr flér kirkio þa er h*ann* er ti*l* lærþr. eþa firriz *sva* at h*ann* veit*ir* eigi tiþir at. sem melt er. oc varþar þeim man*n*i skogangr er við h*onv*m tekr. eþa tiþer þiggr at h*onv*m. eþa samvistv*m* er við h*ann*. Jafnt varþar samvista við h*ann* sem við skogar man*n*. lengr er lyriti er varit. at logb*er*gi. oc er þ*at* fimtardoms sök. oc sc*a*l sok þa lysa at logbergi. oc heimta h*ann* sem aþra mans men*n*. Sva sc*a*l prestr leysazk f*ra* kirkio. at læra an*n*an ti*l* istað sin*n*. þan*n* er byskopi þycki fvll hlít. þeim byskopi er þ*a*r á yfir sokn. Ef prestr verþr sivkr. oc sc*a*l sa m*aþ*r raþa er kirkion*n*i reþr. hve lengi h*ann* vill varþveita h*ann*. Sa m*aþ*r a kost er kirkio varþveit*ir* ef h*onv*m þickir sótt h*an*s lengiazk. at føra prest a hendr frændv*m*. en*n* ef h*onv*m batnar a lengr. oc er h*ann* lavs þa f*ra* kirkion*n*i. En ef kirkiv prestr andazk f*ra* stað þeim er h*ann* v*a*r ti*l* lærþr. oc atti h*ann* fe eptir. oc sc*a*l

kirkia taka. oc sa *maþr* er *hana* varþveit*ir*. iij. hvndroð .vi. alna avra. Ef *hann* atti meira fé. oc *sco*lo *þat* taka frændr.

5. Vm byscopa.

[a] Byskopa *sco*lom ver hafa tvá alandi her. Scal an*n*aʀ b*yskop* *ver*a at stoli i skala holti. en*n* an*n*aʀ at hölv*m* ihiallta dali. oc *sca*l sa *hafa* yf*ir* fór v*m* norþlendinga fiorþvng. er ihiallta dali er. v*m* siɴ a .xij. manvþv*m*. Eɴ sa b*yskop* er i skala hollti er. *sca*l *haf*a yf*ir* fór v*m* fiorþvnga .iij. fara sitt svmar yfir hv*er*n. avstfirþinga fiorþ*vng*. oc rangæinga fiorþ*vng*. oc vestfirþinga fiorþ*vng*. Byskop er við *þat* skyldr. þa er *hann* ferr v*m* fiorþvnga. at [1] ko*m*a i lavg hrep*p* hv*er*n. sva at meɴ nae fvndi *hans*. (S. 7, b.) oc vígia kirkivr. oc savng hvs oc bøna hvs. oc byskopa born. oc veita maun*n*om skripta [2] gongo. Þ*a*r er b*yskop* vígir kirciv.: a *hann* at taka .xij. avra. en*n* *þat* fe gefr b*yskop* ti*l* kirkio þ*eir*rar er *hann* vigþi þ*a*r. Þ*a*r er *hann* vígir song h*vs*. eþa bæna hús. *sca*l *hann* taka .vj. avra hv*a*rt se*m* *hann* vígir. Bvąndi sa er vist veit*ir* byskopi á at fá h*onv*m reiþ skióta. þan*n* dag er *hann* ferr a bravt. Hvskarlar *hans* oc bvar ero skyld*ir* at lia hrossa byskopi þ*eir* er *hann* biþr ti*l*. Sekr er sa .iij. morkv*m* er syniar. ef hross a til. Byskop *sca*l ti*l* þ*ess* lata segia i heraþi hv*er*io. at kirkiv sökn. hv*er*ivm i hond. *sca*l in*n*a fe *þat* er men*n* *sco*lo gialda byskøpi. Hveʀ maþr er skyldr at lata þangat koma fiorþvng tivndar sinnar. ti*l* þ*ess* bvanda er b*yskop* qveþr á. Þar verþr gialldagi a þ*v*i fe. in*n* .v. dag vikv er .iiij. vikur ero af svmri. Ef eigi kemr fram*m* feit s*v*a sem mælt er. oc er þeim m*ann*e rett er byskvp hefir v*m* boþit. at nefna vatta at. at eigi ferr gialld fram*m*. h*onv*m er rett at stefna

---

a) = A M., c. 14.

1) *Rettelse for* a *i codex.*

2) *Rettelse for det aabenbart feilskrevne* skipta *i Membranen.*

þar *vm*. oc heimta sem aþ*ra* tivnd. enda er rett at h*ann* lysi ti*l* fiarins a þingi. oc ero in sømv viþr lóg[1]. Þ*ar* er m*aþ*r sc*a*l gialda tíund byskopi. h*ann* sc*a*l gialda i gvlli eþ*a* i brendv silf*ri* eþa vaþmalv*m*. eþa i varar felldo*m*. Þ*ar* er m*aþ*r tekr við fe byskops. at h*an*s raþi. oc hverfi fe þ*at*. eþa glatizk an*n*an veg. oc heldr sa eigi abyrgð er við tok. ef h*ann* getr qvið þan*n*. at h*ann* føri sv*a* með se*m* h*ann* atti. Ef fe þ*at* verþr þióf stolit er byskop atti. oc er sa aþili þ*eir*rar sakar. er fe þ*at* hafþi at varþveita. enda er rett at sa søki v*m* er byskop vill. Rett er man*n*i at heimta fe byskops. þ*ar* er h*ann* byþr v*m*. þott h*ann* seli eigi sok i hond maɴi. (s. 8, a.) Eigi þarf þ*ar* vatt orð ti*l* nema vili. hv*er*gi a fe at taka fra kirkio þott tiþir se f*ra* teknar. nema þ*ar* er byskvp lofar. oc land eigandi. oc sa er ti*l* gaf. eþa erfingi h*an*s. þ*ar* a bravt at taka ef þ*eir* verþa a sattir. en*n* hvergi annars staþaʀ.

6. p*re*sta þattr

[a] Prestar eigv at taka ser logheimili at fardogvm. enda er þei*m* rett at þ*eir* taki siþarr allt til logleiþar. þ*eir*rar er verþr drottins dagin*n*. er þvátt dagin*n* næsta aþr lífa viij. vikvr svmars. Prestr sa er þing hef*ir*. a at segia ti*l* logheimilis sins a leið. ef h*ann* segir eigi ti*l* logheimilis sins aleið. oc er h*ann* skyldr at segia heimilis buum sinum .v. ti*l*. Ef h*ann* segir eigi ti*l*. eþ*a* tekr h*ann* s*er* eigi logheimili. at .viij. vicvm sumars. oc verþr h*ann* vtl*agr* v*m* þ*at* iij. morkvm. enda er rett at stefna ho*nv*m at þ*ess* bvanda. er hin*n* vill er sækir. þ*eir*ra er h*ann* hef*ir* kirkio haft i þingvm þav misseri. Sa a sok er vill. Prestar

---

a) = A. M., c. 15.

---

1) *Efter disse Ord findes i Slutningen af Linien og i Begyndelsen af den følgende Linie et ubeskrevet Rum, svarende til omtrent 11 à 13 Bogstaver. Ved at sammenholde Stedet med andre Haandskrifter, synes imidlertid intet at fattes.*

eiga at selia tiþir sinar. oc meta eigi dyrra en*n* at xij. mo*r*kvm alþinga a milli. vi. merkr *sca*l h*ann* taka. vi. alna avra. en*n* aþrar .vi. slikar sem þ*a*r ganga a skvlldą möti. þ*v*i sem þar eigv heraþs men*n*. er p*res*tr hefir ser fengit vistar með. þ*at* fe *sca*l p*res*ti gialda i vaurv eþa bv fe. eþa logavrvm öllvm. Ef prestr metr dyrra tiðir sinar en*n* at lavgvm. eþa selr. oc verþr h*ann* sekr v*m* þ*at* .iij. morkvm. enda erat hin*n* skyldr. at gialda h*onv*m meira en*n* logkavp. þott h*ann* hafi dyrra keypt. Þ*a*r er land er s*v*a illt yfi*r* farar. eþa ti*l* farar. oc a byskvp at avka fe tokv p*res*tz ef h*ann* vill. þott þ*at* se meira en*n* lógkavp. Prestr a eigi at syngva fleiri messvr en*n* tvér. Prestr a avngva at syng*va* natt messv. nema iola nott ena (S. 8, b.) fyrstv. vtl*agr* er h*ann* ef h*ann* gerir eigi sva. enda *sca*l eigi kaupa þa messv at h*onv*m. Prestar eigv at v*er*a hlyþnir byskvpi. oc syna h*onv*m bökr sinar oc messv fót. Sa prestr *sca*l syngva messv er byskvp vill. en*n* sa eigi er h*ann* bann*a*r þa þionostv. Prestar *sco*lo eigi fara me*þ* svndr gerþir. þér er b*yskop* bannar. oc lata af havGva kampa sina oc skeG. oc lata gera krvnv sina v*m* sin*n* a manaþi. oc hlýþa byskvpi ąt öllv. Ef prestr vill eigi h*af*a þ*at* er byskvp býþr. oc v*er*þr h*ann* sekr v*m* þ*at* .iij. morkv*m*. oc a b*ysk*op sök þa. oc *sca*l sok þa sækią at presta dómi a alþingi. oc nefna presta .xij. i dóm þan*n*. oc segia þar sok sina fram*m* a hendr h*onv*m. oc *sca*l byskvp bera sialfr qvið v*m* þ*at* mal. oc prestar .ij. með honvm. oc *sca*l eiþlavst sækia þa sok. Ef prestr verþr sannr at savk. oc a dómr at dæma á hond. h*onv*m .iij. merkr. at giallda byskvpi. miþvikv dag i mitt þing. á þingi. i bvanda kirkiv garþi. annat sumarit eptiR. ef eigi kemr fe fram*m*. oc *sca*l sekia se*m* an*nat* do*m* rof. Ef prestar koma vt hingat ti*l* landz. þe*i*r er fýrr h*af*a vt her verit. oc byskvp lofaþi þeim at veita tíbir. oc er mavNv*m*

rett. at kavpa tiþir at þeim. lengr er þe*i*r h*af*a synt byskopi. bækr sinar oc messv fót, eþa þeim presti er b*yskop* byþr vm. Ef vtlendir prestar koma vt hingat. þe*i*r er eigi h*af*a her fyʀ verit. oc sc*a*l eigi tiþir at þeim kaupa. oc eigi sc*o*lo þe*i*r skira born. nema sv*a* se sivkt at ölærþir mẹɴ ætti at skira. heldr sc*o*lo þe*i*r scira en*n* ölærþir men*n*. ef eigi nair avþrv*m* presti. þa er rett at kavpa tiþir at þeim. ef þe*i*r h*af*a rit oc innsigli byskvps. oc vitni .ij. man*n*a þe*i*rra er hia v*o*r*o* vígslv h*an*s. oc segia orð byskvps. þav at rett se mavɴvm. at (s. 9, a.) þiɢia alla þionostv at honum. Ef byskvpar koma vt hingat ti*l* landz eþ*a* prestar. þe*i*r er eigi erv lærþir. a latinv tungv. huartz þe*i*r erv hermskir eþa girskir. oc er mavn*n*vm rett at hlyþa tiþvm h*an*s ef men*n* vilia. Eigi sc*a*l kavpa tiþir at þeim. oc aungva þionostv at þeim þiɢia. Ef m*aþ*r létr þan*n* b*yskop* vigia kirkiv eþa byskopa born. er eigi ero latinv lærþir. oc verþr h*ann* sekr v*m* þ*at* .iij. morkvm. við þeɴa b*yskop* er her er aþr. enda sc*a*l sia taka vigslo kavpit. Sva sc*a*l kirkivr vigia. oc byskopa born. sem ecci se aþr at gort. þott þe*i*r hafi yf*ir* sungit. er eigi erv a latinv tungu lærþiʀ.

7.

[a] Men*n* sc*o*lo trva a ein*n* ɢvð oc ahelga meɴ h*an*s. oc blota eigi heiþnar vættir. þa blöt*a*r h*ann* heiþn*a*r vættir. ef h*ann* signir fe sitt oþrvm en*n* ɢvþi. eþa helgvm mavn*n*vm h*an*s. Ef maðr blotar heiþnar vættir. oc uarþar þ*at* fiorbavgs ɢar*þ*. Ef m*aþ*r ferr með galldra eþa gørningar. eþa fiolkýngi. þa ferr h*ann* með fiolkyngi. ef h*ann* queðr þ*at* eþa kennir. eþa lætr queða. at s*er* eþa at fe sinv. þ*at* varþ*a*r h*onv*m fiorbavgs ɢar*þ*.

---

a) = A. M., c. 16.

oc s*ca*l h*onv*m heiman stefna. oc sækia við .xij.[tar] qvið. Ef m*aþ*r ferr með fordæs skap. þ*at* varþ*a*r *scog*ɢ*ang*. þ*at* ero fordæs skapir. ef m*aþ*r gérir i orðvm sinvm. eþa fiolkyngi sott eþa bana. fe eþ*a* mavnnv*m*. þ*at* *sca*l sekia við .xij.[tar] qvið. Men*n* s*co*lo eigi fara m*e*þ steina. eþa magna þa ti*l* þ*ess* at binda á menn eþa a fé man*n*a. Ef meɴ trva a steina ti*l* heilindis s*er*. eþa fé. oc varþ*a*r *fiorbavgs* ɢa*rþ*. Scalat m*aþ*r eiga fé öborit. ef m*aþ*r a fe oborit. oc letr omerkt ganga. ti*l* þ*ess* at *hann* trvir aþ*at* heldr en*n* a an*n*at fe. eþa ferr m*e*þ hindr vitni neccvers kyns. oc varþ*a*r h*onv*m *fiorbavgs* ɢ*arþ*. (S. 9, b.) Ef m*aþ*r gengr berserks gang. oc varþ*a*r h*onv*m þ*at* *fiorbavgs* ɢ*arþ*. oc s*va* varþ*a*r kavrlvm þeim er hia ero staddir. nema þeir hefti h*ann* at. þa varþar aungvm þ*eir*ra. ef þ*ei*r vin*n*a heftan h*ann* at. en*n* ef optaʀ kemr at. v*a*rþ*a*r *fiorbavgs* ɢ*arþ*.

8. vm drott*in*s daga hald

[a] Uær skǫlvm halda drottins dag. in*n* .vij. hvern. s*v*a at þa s*ca*l ecci vinna. nema þ*at* er nv mvn ek telia. Men*n* eigv at reka bv fe sitt heim oc heiman. oc eigo konur at heimta nyt af þ*v*i. oc bera heim hvart sem s*ca*l. at men*n* beri heim. eþa feria a skipi. eþa a hr*r*ossi. ef votn ganga a millv*m* bøiar oc stoþols. oc eigv konur at g*er*a ti*l* nyt þa. Þ*at* er mællt ef eldr kemr i h*vs* manz. eþa í andvirki hvertki sem er. eþa ganga vǿtn at eþa skriþvr. eþa of viþri. ahveriga lvnd er þ*ei*r hlvtir vília meiþa fe manz. oc s*ca*l h*ann* s*v*a biarga all*r*i biorg við skaþa sem þa at rvmheilagt sé. Ef fe manz verþr siv́ct. i haga úti. oc er h*onv*m rett. at reiþa heim ef þ*at* hefir þa helldr líf. enda

a) = A. M., c. 17.

er h*onv*m rett af at lata þ*at* fé. oc gerá ti*l* sem þa at rvmheilagt væri. Maþr á at fara forv*m* sinv*m* drottins dag. oc a hv*ér*r þ*eir*ra at hafa halfa vett sin*n*a fata. oc a engi þ*eir*ra oþrv*m* at veita. þott ann*a*r hafi meiri fot en*n* annaʀ min*n*i. þeim er rett at b*er*a a sialfvm ser. eþa fara a skipi. eþa bera a hrossi. Maðr a oc at fara með gavngv m*an*na fót drottins dag. þott þ*at* vegi meira. en*n* halfa vétt. Maþr á oc at fara meþ þing fot sin. oc m*e*þ mat. þott meira vegi en*n* halfa vett. þ*at* er h*ann* skal a alþingi hafa. Rett er at hafa halfa vett uarnings v*m* fram ef h*ann* vill. (s. 10, a.) Ef m*a*þr hefir meiri klyfiar. enda kemr h*ann* þvátt dag. oc er bvandi skylldr. at ala þa v*m* helgina. Sva sc*o*lo þ*ei*r ti*l* skipa. at maþr hafi at varþveita klyfia hros eitt. eþa .ij. men*n* .iij. ef sva gegnir heldr. Bvandi er skýlldr at ala þing meɴ iafn m*a*rga hiv*m*. þa er f*yr*stir koma. oc f*a*ra ti*l* avndverz þings. oc at þing lavsnv*m* af þingi. Vtl*agr* er bvaɴdi ef h*ann* syniar. iij. morkv*m*. oc a sa sok er vist*a*r er syniat. oc er rett þa at stefna þegar. oc q*ue*þia bv*a* .v. a þingi. Maɴi er rett. at f*a*ra þott drottins dagr se ti*l* sels. með byttvr. eþa með sleþa. eþa með andvirki sitt. þott þ*at* vegi meira en*n* halfa vett. hv*er*tki er er. þess er h*ann* þarf igegn at hafa skrvþi þ*v*i er h*ann* vill or selinv føra. eptir helgina. Manni er rett at fara þott drottins dagr se. á reka strandir. eþa i skoga ef h*ann* a með andvirki sitt. þ*at* er h*ann* þarf i gegn at hafa viþi eþa kolvm. þeim sem h*ann* vill heim føra eptir helgina. Sva sc*o*lo þ*ei*r ti*l* ætla at þ*ei*r hafi eigi fleiri hross. en*n* maðr hafi eitt i togi. Eigi varþar at hestar renni eptir lavs*ir*. Föt er rett at. þvrka vti. þott drottins dagr sé. eþa vorv. ef meɴ ero navð staddir at. ber er oc rett at lesa. oc heim at hafa. eigi meira en*n* meɴ hafi i hondvm s*er*. Þar er maðr førir bv sitt i fardogvm drottins dag. þa er h*onv*m

rett. at reka malnýtv sina. t*il* þ*ess* beiar er h*ann* sc*a*l bva a þav misseri. eigi sc*a*l þa feria yfir vötn eþa reiþa. Ef maþr fiþr savð i rett vm havst. oc er h*onvm* rett at fara heim með. hvartz (S. 10, b.) h*ann* vill. at reiþa. eþa fara an*n*an veg m*e*þ. Ef maþr kavpir gelld fe a havst. oc er h*onvm* rett at reka heim. oc með fara. þot*t* drottins dagr se. h*ann* sc*a*l eigi feria v*m* votn. eða reiþa. Ef meɴ koma af hafi. oc erv meɴ sva staddir. at mavɴvm se haski eþa fe þ*eir*ra. eþa þott meɴ feri farma her f*yrir* land fram*m*. oc er rett. at hrioþa skip oc bera farm af. þott drottins dagr se ef þeim þyckir fe eþa skip i haska noccorv*m*. Hverr maþr þ*eir*ra er þ*a*r v*a*r. sc*a*l hafa gefit a .vij. notto*m* env*m* næstvm. f*ra* þ*v*i er þ*ei*r rvddv skip*it*. öln vaþmals. eþa vllar reyfi. þ*eir*ra er .vi. geri hespv. gefa þeim moɴvm er sva litit fe eigv. at eigi gialda þingfarar kavp. Sekr er maþr v*m* .iij. morkum. ef h*ann* gefr eigi. sa a sok er vill. Maþr a oc at fiskia drottins dag. eþa messv dag. eþa veiþa aɴat ef h*ann* vill. H*ann* sc*a*l hafa messv vm morginiɴ aþr. oc lata eigi ueiþina standa f*yrir* tiþa sócniɴi. Ef h*ann* hagar annan veg. oc verþr h*ann* vtl*agr* vm þ*at* .iij. morkvm. Ef m*a*þr fiɴr reka tre af skipi. oc er h*onv*m rett upp at léggia. Ef tre er meira. eɴ h*ann* megi vp*p* leɢia. oc sc*a*l h*ann* eigi høɢva i svndr. Rett er honv*m* at flytia at landi. oc gefa af in*n* .v.[a] hlvt. Ef m*a*þr fiðr reka t*r*e a fiorv sinni. oc a h*ann* vpp at velta þott drottins dagr se. ör fleþar mali. Ef h*ann* ma eigi vpp koma. oc a h*ann* þa at marka t*r*e. Eigi sc*a*l h*ann* isvndr havɢva. h*ann* eignaz hv*a*rgi er a land kemr. ef h*ann* hefir log mark a lagt. Þ*at* er mellt v*m* drottins daga (S. 11, a.) veiþi alla. oc messv daga veiþi. þ*a*r sc*a*l gefa af [1] in*n* .v. [2] hlvt. oc hafa gefit a .vij. nottv*m* envm næstvm.

---

1) *I Haandskriftet:* gefa af gefa. *Det sidste* gefa *er udeladt som overflödigt.*
2) *Tilföiet, som nødvendigt, i Overensstemmelse med andre analoge Bestemmelser.*

fra þvi er veitt er. þat scal gefa innan hreps maunvm. þeim er eigi gegna þingfarar kaupi. Ef maþr gefr eigi sva. oc verþr hann sekr vm þat .iij. morkvm. sa a sok er vill. Ef maðr ferr for sinni. drottins dag. oc kemr hann at þar er løghlið er aptr bøtt. oc a hann at briota vpp þott heilagt se. Hinn er vtlagr er hlið bøtti.

9. lavgar daga halld

[a] Uer scolom hallda lavgar dag inn .vij. hvern nón helgann sa er næst drottins degi fyrir. þa scal ecki vinna vpp fra eýkt. nema þat er nv mvn ec telia. Þat a at uinna allt er drottins dag a at vinna. þa er eykt er ýt svðrs ætt er deilld i þriþiunga. oc hefir solin gengna[1] .ij. hlvti. enn einn ö genginn. Ef menn lata fe af þvatt dag. oc scal borit af skinni fyrir eykt. þa eigv menn at saxa vm aptaninn. oc skera mør. oc gera mat til. þann er vm helgina þarf at hafa. þott sva se til ætlat at noccot gangi af oc varþar þat eigi við løg. Ef menn vinna a eykt þvatt dag. oc verþa þeir vtlagir .iij. mørkvm. oc scal bvanda fyrst sekia ef hann hefir i verki verit. Ef griþ menn hafa i verki verit. oc skúlldar menn. eþa þrælar. oc a frelsinga fyrst at sækia. Ef þeir hafa vnit a eykt. oc verþa þeir sottir vm. oc verjaz þeir mali ef þeir geta þann quið. at eigi sæi söl. oc þeir myndi skemr vinna ef söl sæi. þat er oc biarg quiðr ef þat berr at atfærsla þeirra veri sva litil at þeir þerði eigi heim at ganga. fyrir of riki bvandans. oc verþr bvandi þar vtlagr enn eigi þeir. Ef maþr berr (S. 11, b.) klyfiar þvatt dag. oc vill hann heim þreyta. oc a hann at bera til þess vnz sol er skaft ha. Ef hann ma eigi

a) = A. M, c. 18.

[1]) I Haandskriftet, ved en Skrivfeil, gegna.

heim þreyta. oc *scal* h*ann* tekit h*af*a *ser* gisting aþr söl er i vestri. oc ovan lagðar klyfiar. vtl*agr* er bvandi ef h*ann* syniar uist*ar*. Hin*n* *sca*l b*er*a klyfiar ti*l* ins næsta bøiar aleiþis. oc biðia *ser* vist*ar*. vtl*agr* er bvandi ef h*ann* syniaʀ. Hin*n* *sca*l f*ar*a ti*l* ins .iij. bøiar. oc leɢia ovan klyfiar þar. oc biðia *ser* vist*ar* oc fata hirðzlv. Ef bvandi syniar h*onv*m vist*ar*. oc verðr h*ann* vtl*agr* vm þ*at*. enda. abyrgiz h*ann* klyfiarnar þott hinn lati ept*ir* liɢia þ*ar*. i tvni er atti. Bera a maðr klyfiar af fialli. ef h*onv*m hef*ir* seinna fariz eɴ h*ann* ætlaþi. þott døgr se løg heilvg.

10. lavg*a*r daga halld

Bʀvð meɴ eigv at b*er*a klyfiar lavgar d*ag*. vnz söl er skaft há. Bvandi er skylldr at ala þa með .v. maɴ. ef brvð gvmi er ifor eþa brvþr. en*n* með .iij. maɴ elligar. vtl*agr* er bvandi ef h*ann* syniar þeim vistar. Far meɴ eigv at bera klyfiar lavg*a*r dag. vnz söl er skaft há. Bvandi er skyldr at ala þa. með .v. maɴ. ef styri m*aþ*r er i fór. ella með .iij. maɴ. vtl*agr* er bvandi .iij. m*orkvm*. ef h*ann* syniar þ*eim* vist*ar*. oc eigv þ*ei*r sok er vistar er syniat. oc *sca*l stefna heiman oc *queþia* ti*l* b*va* .v. aþ*ingi*. Þeir bvendr erv við man*na* elþi skyld*ir*. er gegna eiga þingfarar kavpi. eɴ eigi þ*ei*r er miɴa fe eigv. Þeim maɴi er rett. er með goð orð ferr. ti*l* várþings. þott meiʀ se eɴ eykt. at bera klyfiar. eþa f*ar*a a skipi. oc s*v*a þing heyiundum ollv*m*. þ*eim* er ti*l* avndv*er*z þings f*ar*a. fot sín oc tiolld oc mat eigv þ*ei*r at h*af*a. hafa a m*aþ*r halfa vétt v*ar*nings. v*m* fr*am* ef h*ann* vill. Bvandi er skyldr at ala þa meɴ v*m* nott er ti*l* varþings fara (s. 12, a.) oc ala halfv-færi en*n* hiv. þa er þingheyiendr co*m*a. Goþi *sca*l eigi siþarr koma ti*l* varþings. en*n* h*ann* hafi tialldat bvð sina lavgar dag f*yrr* eɴ söl se scaft há. oc er buinn at ganga ti*l* þing helgi.

vtl*agr* er h*ann* ef h*ann* víɴr lengr. Þa er skapt há söl. ef maðr stendr ifiorv. þ*ar* er mætiz siór. oc land at half follnvm sǽ. oc mætti h*ann* sia ihaf vt þa er sol gengr at uatni. enda syniz h*onvm* sva. ef spiót væri sett vnd*ir* sölna. þ*at* er maðr mætti taka hendi ti*l* fals. at oddriɴ tæki vnd*ir* solna. en*n* spiotz skaptz haliɴ a sió niðr. ef i heiþi mætti sia. Ef maþr viþr drottins dag. eþa lavgar dag ept*ir* eykt. eþa lög helgan dag. fleira eɴ nv er ti*l* talit. oc verðr h*ann* vtl*agr* vm þ*at* .iij. m*orkvm*. oc a sa sok er vill. Sok þ*eir*ri sc*a*l stefna heiman. oc *queþia* ti*l* heimilis bva .v. aþingi þ*ess* manz er sottr er. Sva sc*a*l nottina halda f*yrir* lög helgan dag sem dagiɴ ept*ir*. Ef rumheilagt er ept*ir* helgan dag. oc er h*onvm* rett at fara ti*l* syslv sinnar en*n* efra hlut nætr.

11. v*m* jola halld

[a] Jola helgi eigvm v*er* at halda. alande her. þ*at* erv dagar .xiij. þar sc*a*l haldā iola dag in*n* f*yr*sta. oc en*n* .viij. oc in*n* .xiij. sem paska dag. in*n* f*yr*sta. oc annan dag iola oc en*n* .iij. oc iɴ iiij. þa sc*a*l halda sem drottins dag. at öllv annars nema at þ*vi*. þa er rett at moka undan fe sinv. en .iij. dag iola oc in*n* .iiij. hvarn sem vill. Eɴ meþal daga alla vm iól. er rett at moka vndan fe oc reiþa a voll. þaɴ lvta vallar er nerr er fiosi. ef h*ann* hefir eyki ti*l*. oc vellta þ*ar* af. Ef m*aþ*r dregr myki vt. oc hefir eigi eyk ti*l*. oc sc*a*l þa føra i havg. þ*at* eigv meɴ oc at viɴa meþals daga vm iöl. at slatra oc lata (s. 12, b.) af fe þ*at* er vm iol þarf at hafa. oc heita mvngát oc reiða anduirki. hey þ*at* er skylt er. Ef honv*m* þyccir þ*at* hagligra at gefa eɴ hitt er aþr er heima. enda hafi þ*eir* eigi eyki ti*l*

a) = A. M. c. 19.

fengit f*yrir* iol. Eigi a h*ann* meira for verk at reiþa heýs en*n* vel vinni vm iol.

12. v*m* pacha helgi

[a] PAska helgi eigvm ver at hallda. þ*at* erv dagar .iiij. pascha dag inn f*yr*sta. h*ann* sc*o*lom ver hallda sem iola dag iɴ f*yr*sta. eɴ annan dag pascha oc iɴ .iij. oc mið vikv dag. þa sc*o*lom ver hallda sem drottins dag. Eɴ fra pascha deginv*m* f*yr*sta sc*o*lo vera vikvr .v. ti*l* drottins dags þ*ess* er gangdaga vika hefzk vpp eptir. Annan dag vikv i gangdogo*m*. oc inn .iij. oc miðvikv dag. sc*o*lom v*er* halda sem lavgar dag. eɴ fasta ein mælt. þ*eir* meɴ ti*l* þess erv talþir. Rett er at h*af*a hvitan mat v*m* nott ef vill. Ef berr á aɴan dag vikv. eþa iɴ .iij. i gangdogv*m*. philippvs messv oc iacobs. eþa crucis meso. eþa kirkiv dag. oc er rett at eta tvi mællt oc eigi kiot. Ef berr a miðvikv dag i gangdogv*m* messv dagana. oc sc*a*l fasta sem aþr. Eɴ .v. dagr vikv i gangdogvm er vp*p*stigni*nga*r dagr. h*ann* sc*o*lom v*er* hallda sem pascha dag. Fra pascha deginum f*yr*sta. sc*o*lo v*er*a vikvr .vij. ti*l* drottins dags ihvita dogvm. þ*a*r er vika heil a millum oc gangdaga vikv. Lavgar dag f*yrir* huita daga er moɴvm skylt at fasta dag fostv. [b] Drottins dag i hvita dogo*m*. sc*a*l halda sem pascha d*ag*. annan d*ag* vikv oc .iij. dag. sc*o*lom v*er* halda sem drottins dag. Miþvikv dag er moɴv*m* rett at b*er*a klyfiar. ef meɴ føra bv sín oc f*er*ia f*a*rma. oc vorv sina til skips. reka fe sitt iafrétt. *oc* klip*p*a savði.

---

a) = A. M, c. 20.
b) = A. M., c. 21.

13.

(S. 13, a.) [a] Messv daga eigum *ver* at halda logtekna. þa er nv mvn ec telia. Fra envm .xiij. degi iola erv nætr .vij. ti*l* ins .viij. dags. fr*a* envm .xiij. Þa erv .viij. nætr ti*l* agnes messv. þa erv .iiij. n*ætr* ti*l* pals messv. oc er þar eigi fasta f*yrir*. Þ*a*þan ero .vij. nætr ti*l* brigidar messv. þ*a*r er eigi fasta f*yrir*. þa er ein nótt ti*l* mariv messv. þa erv .xx. nætr ti*l* pettars m*essv*. oc eigi fasta f*yrir*. þá erv .ij. nétr ti*l* mathias m*esso*. oc fasta f*yrir* dag oc nott. Þa erv .xvi. ti*l* gregorivs m*essv*. xvij. ef hlavp ár er. ix. n*ætr* ti*l* benedictus m*essv*. iiij. ti*l* mariv m*esso*. þa er einni nott. miþr EN .xxx. ti*l* joh*annes* m*esso*. þa erv .ij. nætr ti*l* gangdags ins eina. H*ann* scolom *ver* halda sem þvatt dag. oc fasta. nema h*ann* be*r*i a pascha vikv. eþa kirkiv dag. þa er rett at h*af*a tvimællt oc eigi kiot. en*n* ef a pascha vikv berr. þa er rét*t* at eta kiot. ef vill. þ*a*þañ erv .vi. nætr ti*l* philippus m*essv*. oc iacobs. þ*a*r er eigi fasta f*yrir*. þa erv .ij. n*ætr* ti*l* crvcis m*esso*. oc eigi fasta f*yrir*. vij. nætr ins fiorþa tigar ti*l* kolvmba m*esso*. oc eigi fasta f*yrir*. xv. n*ætr* ti*l* ioh*annes* m*esso*. oc f*asta* f*yrir* .ij. dégr. v. n*ætr* ti*l* pettars m*esso*. oc f*asta* f*yrir* .ij. dégr. ix. n*ætr* ti*l* selia manna m*esso* oc eigi f*asta* f*yrir*. xvij. n*ætr* ti*l* iacobs messv oc f*asta* f*yrir* dag oc nótt. iiij. n*ætr* ti*l* olafs m*essv* oc f*asta* f*yrir* dag oc nott. xij. n*ætr* ti*l* laurentivs m*essv* oc f*asta* f*yrir* dag oc n*ott*. v. n*ætr* ti*l* mariv m*esso* oc f*asta* f*yrir* dag oc no*tt*. ix. n*ætr* ti*l* bartholomeus m*esso*. oc f*asta* f*yrir* dag oc n*ott*. xv. n*ætr* ti*l* mariv m*esso* oc eigi f*asta* f*yrir*. vi. n*ætr* ti*l* crucis m*esso*. oc eigi f*asta* f*yrir*. vij. n*ætr* ti*l* mathevs m*esso* oc f*asta* f*yrir* dag oc n*ott*. viij. n*ætr* ti*l* michials m*esso* oc f*asta*

---

a) = A. M., c. 22.

f*yrir* dag oc n*ott*. eiNi nott miþr eN .xxx. ti*l* simons m*esso* oc ivdas. oc f*asta* f*yrir* d*ag* oc n*ott*. (s. 13, b.) iiij. n*ætr* ti*l* allra heilagra m*esso*. oc f*asta* f*yrir* dag oc nott. nema a aNan dag uikv beri. þa sc*a*l fasta fostv nott ena nestv aþr. oc sc*a*l bvandi gefa nattverð hiona siNa. þ*eir*ra er ti*l* log føstv erv skyld. innan hreps mauNvm. þei*m* er eigi gegna þinGfarar kaupi. oc imbro natta verð tueGia. HueR buandi er skylldr at gefa .iij. natta uerð hiona siNa. oc gefa eigi fiska nattverð. oc sc*o*lo hreps meN. skipta matgiofum þeim a haustit a samquamum. Fra allra heilag*ra* m*esso* ero netr. x. ti*l* marteins m*esso* oc eigi f*asta* f*yrir*. xi. n*ætr* ti*l* cecilio m*esso* oc er þ*a*r dag fasta f*yrir*. ef hon stendr a fostv degi. i. nott ti*l* clemens m*esso* oc eigi f*asta* f*yrir*. vij. n*ætr* ti*l* Andreas m*esso*. oc f*asta* f*yrir* dag oc nott. vi. n*ætr* ti*l* Nicholas m*esso* oc fasta f*yrir* dag *oc* n*ott*. i. nott ti*l* ambrosius m*esso*. iij. n*ætr* ti*l* Magn*vs* m*esso*. viij. n*ætr* ti*l* thomas m*esso* oc f*asta* f*yrir* dag oc n*ott*. þa*þ*an erv .ij. n*ætr* ti*l* thorlaks m*esso* oc vatn fasta f*yrir* dag oc n*ott*. ho*n* verþr eiNi nott f*yrir* iol.

14. v*m* hatiða halld

[a] Fimtan ero þ*ei*r dagar a .xij. manoþv*m*. er meN sc*o*lo eigi fleira ueiþa eN [1] nv mv*n* ek telia. Hvita biorn eigv meN at taka. oc g*er*a heima*n* for ti*l*. oc á sa biorn er f*yr*str kemr a bana sari. hv*er*gi er land á. nema þrælar ueiþi eþa skvlld*a*r meN. þa a sa er fe atti at þei*m* mavNv*m*. Rösmhval [2] eigv meN at veiþa. oc a halfa*n*. sa er ueiþir.

---

a) = A. M, *c.* 23.

1) *Istedenfor dette Ord synes først at være blevet skrevet* at, *hvilket derefter er blevet forandret.*

2) *Bogstaverne* hv *i dette Ord ere skrevne over Linien, muligen med en yngre Haandskrift.*

enn halfan hinn er land a. Reka hval eigv meN at flytia. oc festa. oc skera ef eigi vm festir. Ef landgangr verþr at fiskvm. oc scolo meN taka. Þa er landgangr at. ef meN havGva havGiarnvm eþa taka hondvm. Eigi scal net hafa viþ ne avngla. Fogla eigv meN at veiþa (s. 14 a.) fiaþr sára ef hondvm ma taka. Gefa scal af iN fimta lvt sem af annaRi drottins daga veiþi. Jola dag iN fyrsta eigv meN sva at veiþa sem nv er talit. oc eigi fleira. oc iN .viij. oc iN .xiij. oc pascha dag iN fyrsta. vppstigningar dag oc hvítz svNv dag. mariv mesvr .iiij. oc allraheilagra messo oc iohannes messo. pettars messo oc pals. vm sumar oc kirkiv dag oc thorlaks messo. EN drottins daga alla aþra oc messv daga. oc verþr eitt hald a ollum oþrvm.

15. langafösto halld

[a] LAnga fostv eigvm ver at hallda. þat erv .vij. vicvr. drottins dag þaN scolo ver ganga i fostv. sem vpp er sagt a þingvm oc a leiþvm. Þa er maþr gengr ifostv. þa scal eta kiot fyrir miþia nott. eN þa scal eigi eta kiot. a þeim vikvm .vij. fyrr eN sol reNr a fioll [1] pascha dag. ANan dag vikv iN fyrsta i langa fostv. oc iN .iij. er rett at hafa tvi mælt. oc eigi kiot. eN alla daga aþra þaþan fra. til pascha nema drottins daga þa scal fasta. xj. erv nætr þær. er logskylldar erv at fasta i langa fostv. Fostv nætr .vij. oc miþvikv nott in fyrsta. oc in efsta. oc miþvikv nott i ymbro dogvm. oc þvátt nött. [b] Jola fostv eigvm ver at hallda. ver scolom taka til annan dag vikv [2] at varna við kïotvi. þaN

a) = A. M., c. 27.
b) = A. M., c. 28.

1) *Skrevet* violl.
2) *Ordene* annan dag viku *ere først udeglemte men derefter skrevne ovenfor Linien.*

er drottins dagar verþa .iij. á millvm oc iola. dags ins f*yr*sta. þa *scal* eigi eta kiot a þ*eir*ri stvndav. nema drottins daga oc messv daga logtekna. Fostv daga eigv*m* v*er* at fasta i iola f*ostv*. oc næternar. oc iɴ næsta dag iolv*m* f*yrir*. dag f*ostv*. oc f*yrir* iɴ .xiij. dag. [a] Jmbro daga eigv*m* v*er* at hallda .xij. at favstv a .xij. manoþv*m*. (s. 14, b.) oc næternar. Jmbrv daga *sco*lo v*er* hallda á aɴaʀi vikv fostv. oc a hvita daga vikv. Rett er at h*af*a hvitan mat þvatt nott i imb*r*o dogvm þeim a hvita dogv*m* verþa. Sva *sco*lom v*er* hallda imb*r*o dogv*m* f*yrir* iol. oc f*yrir* michials messv. sem upp er sagt a þingi oc a leiþum.

16. v*m* fösto tiðir

[b] Um langa fostv oc vm imb*r*o daga oc favstv daga alla oc þvatt dag f*yrir* hvita daga. þa varþar maɴi f*ior*b*avgs* ɢ*arþ*. ef kiot etr. eɴ v*m* allar fostv tiþir aþrar. oc verþr maþr vtl*agr* .iij. morkvm. þott h*ann* eti kiot. oc a sa sakar þær er vill. Vtl*agr* verþr a valt sa m*aþ*r er ti*l* fostv er taliðr ef h*ann* hefir hvitan mat. þa er logfasta er annan eɴ kiot. oc *scal* stefna heiman oc queðia ti*l* heimil*is* bva a þingi þ*ess* manz er sottr er. ix. ti*l* f*ior*b*avgs* sakaɴa. eɴ .v. ti*l* vtlagar sakaɴa. [c] Ef m*aþ*r verþr sva staddr. i ýt eyivm v*m* langa f*ostv*. at h*ann* hefir engi annan mat eɴ kiot. oc *scal* h*ann* helldr [1] eta eɴ fara aundv siɴi. f*yrir* mat leysi. h*ann* *scal* eigi eta imb*r*o daga kiot. eþa fostav daga. Sva *scal* h*ann* eta at h*ann* ali avnd sina við. eɴ eigi *scal* h*ann* hyldazk á. Gengit *scal* h*ann* h*af*a ti*l* skript*ar* við kenni maɴ a .vij. nottv*m* env*m* nestv*m*. er h*ann* kemr vr eýivɴi. Þ*at* er

a) = A. M., c. 29.
b) = A. M., c. 30.
c) = A. M., c. 31.

1) *Rettelse for* helld.

kiot er meɴ lata af navt eþa fær sauði. oc geitr. oc svín. Ef svín kemr a ros kiot oc s*ca*l h*ann* ala .iij. manvþr oc fella holld af. eɴ feita aþra. iij. Ef svín kemr a manz hræ. oc s*ca*l ala .vi. manvþr.[1] oc fella holld af. (s. 15, a.) ef hylldz hefir á. eɴ feita aþra .vi. manvðr þa er rett at nýta svín. Biorn eigv m*e*ɴ at veiþa oc nýta hvart sem er viþbiorn eþa hvitabiorn. oc ravð dýre. hiort oc hrein. þ*at* s*ca*l eta þa er kiot ætt er. Rosm hval oc sel s*ca*l eta a þeim tiðum at eins er kiot ætt er. Fogla eigv meɴ at æta. þa er a vatni fliota. Klö fogla s*co*lo m*e*ɴ eigi .nýta. þa er hræ klo er á. Örnv oc hrafna eþa vali. eþa smyrla. rett er at eta høsn oc riv́pur. þ*a*r ero eɢ æt vndan þeim fvglvm er foglar ero ætir. A þeim tiþvm s*ca*l eɢ eta er m*e*ɴ eta hvitan mat. [a] kvikfe eigv meɴ at nyta. þ*at* er sialfir lata af. þo er rett at nyta þott eigi lati sialfir af. ef m*aþ*r veit hvat verþr. hvart sem fersk i vavtnv*m*. eþa drepa skriþvr. eþa hriþir. eþa hvatki er þ*v*i verþr. þes er m*aþ*r veit. þa s*ca*l þ*at* fe nýta nema svidda verþi. oc gefa af iɴ .v. lvt af ollv fe nema m*aþ*r sǽfi. Hafa gefit a .vij. nottvm envm næstvm. þ*aþ*an f*ra* er fe fór af. innan hrepsmavɴv*m* þeim er eigi eigv þingfarar[2] kavpi at gegna. Sekr er h*ann* v*m* .iij. morkv*m* ef h*ann* gefr eigi sva. Kalf s*ca*l ala .iij. netr. þo er rett at nýta h*ann*. þott h*ann* se f*yrr* skorinn. ef h*onv*m er matr gefinn. oc gefa af in*n* .v. lvt. þ*at* fe er eigi ætt. er m*aþ*r veit at manz bani verþr. Ros eigv meɴ eigi at eta oc hvnda. oc melrącca. oc kottv. oc en engi kló dýr. oc eigi hræ fogla. Ef m*aþ*r etr þav dýr. er f*ra* erv skilð.

---

a) = A. M., c. 32.

---

1) *Synes først at være blevet skrevet* manoþr, *men derefter med samme Haand forandret.*

2) *Rettelse for* þingfar.

oc *varþar* honvm *þat* fiorb*avgs* G*arþ*. (s. 15, b.) [a] Þeim manni er skyllt. at fasta lavgfavst*vr* er h*ann* er .xii. vetra gamall at svmar malum aþr. eigi s*ca*l h*onv*m vetr telia ef h*ann* er sva aliN at nøccver nott er af vetri. Maþr a at halda logfostv sinni. vnz h*ann* er siavtavgr. heill maþr a at fasta log fostv. en*n* eigi sa er sivkr er. Yngri m*aþ*r eN .xii. vetra. eN ellri eN siav togr. era skylldr at fasta nema vili. konv þ*eir*ri er eigi skylt at fasta. er. barn hef*ir* kvikt iq*ui*þi. kona sv er eigi ti*l* faustv talit. er barn hefir abriosti. ena f*yr*stv langa favstv. h*af*a a hon barn a briosti ti*l* enn*a*r .iij. langa fostv. eigi s*ca*l *þat* lengr standa f*yrir* logfavstv þ*eir*ra. eN eina föstv. Jafn skyllt er þeim mavNvm at varna við kiotvi a fostv tiþvm. sem hinvm er ti*l* fostv erv talþir.[1] Sa m*aþ*r er varðveitir in*n* vnga maN eþa in*n* øvitra. oc létr h*ann* eta kiot a faustv tiþvm. eþa ö æti. þott eigi se fostv tiþir. oc varþar h*onv*m sva við log sem h*ann* æti sialfr. eN ecci hinum er etr. ef h*ann* atti eigi vit ti*l* at sia við. Ef m*aþ*r berr i mat manz. *þat* er eigi er ætt. oc vill h*ann* g*er*a ti*l* haþung*ar* honum. oc *varþar* h*onv*m fiorb*avgs* G*arþ*. eN ecci hinv*m* er etr.

17. v*m* föstu tiþer

[b] SEto mavnnu*m* er skylt at fasta v*m* engi v*er*k. oc eigi verk mavNv*m*. þeim er i engi v*er*ki erv. oc eigi þeim maNi er smala rekr heim. oc eigi þeim er avNvngs v*er*c viþr. f*yrir* bve m*anz*. Þ*at* erv avNongs verk. ef m*aþ*r viþr hv*er*n dag þ*at* er bvandi vill. Eigi s*ca*l setv maðr lavpa ti*l* verks ef h*ann* skylldi fasta. ti*l* þ*ess*. (s. 16, a) at h*ann* scyli þa heldr matazk eN aþr. Saman kemr lavgfasta með

b) = A. M., c. 33.
b) = A. M., c. 34.

1) *Rettelse for Membranens:* er eigi erv til fostv talþir, *hvilken Læsemaade vilde forstyrre Sætningens Mening, og derfor udentvivl bör tilskrives en Afskriverfeil.*

ollvm moɴvm. þa er imbro daga uika hefzk vpp a havst. vnz liþr pettars messo a sumar. Sa maþr er hann scal fasta. hann scal hafa etit mat siɴ fyrir miþia nott. þa er hann fastar vm daginn eptir. oc mataz eigi aþr liðr nón. Sva scal oc næternar varna við kiotvi. þer er log skylt er at fasta sem vm dagiɴ. þa scal nott vera a haust. oc a vetr er eigi ma sia dag. oc veri hann þar. er hann mætti sia í haf vt i veþri skylavsv. þa scal nott vera a sumar er sol gengr vm norþr ætt. þat er norþr ætt. er sol er komin i beɢia ætt norðrs oc vt norþrs. oc til þess vnz hon er komin i beɢia ætt nordrs oc lannorþrs. Þa er maþr fastar vm nott scal hann hafa þurran[1] mat. þat er þvʀ matr. gras oc alldin. oc iarþar avoxtr allr. þat a maþr oc at eta. ef hann fastar. fiska allz kyns. oc hvala. aþra eɴ rosmal oc sel. þat scal eta þa er kiot ætt er. Ros hval scal eigi eta. oc ná hval. oc ravþ kembing. [a] Þat er mælt vm sakar þer allar er nv erv talþar i kristiɴa laga þétti at þeim sokvm scal stefna heiman. oc queþia til heimilis bva ix. a þingi þess manz er sottr er. vm skoggangs sákar. oc fiorbavgs sakar. nema maþr hafi stefnt vm fiolkyngi. þar scal queþia til .xij. quiþar. goþa þann er sa er i þingi með er sottr er. eɴ vm .iij. marka sakir oc vtlegðir. þar scal queþia til heimilis bva .v. þess manz er sottr er. Sva settv þeir ketill byskop. oc thorlakr byskop. at raþi ozorar erkibyskops. oc sæmundar oc margra keɴi (S. 16, b.) maɴa aɴarra kristiɴa laga þatt sem nv var tínt oc vpp sagt.

18. nymæli kuanfang manna

[b] Þat var nymeli gort þa er magnvs ɢizorar son var byskvp orþiɴ. at nv er logskyllt at fasta. nætr þer .viij. er

---

a) = A. M., c. 35.
b) = A. M., c. 44.

---

1) *Afskriveren synes først at have skrevet* hvıtan, *men derefter forandret dette.*

aþr *voro* eigi log skylld*ar*. ein er iola nott. onnvr pascha nott. iij. f*yrir* vp*p*stigning*ar* dag. iiij. f*yrir* huitz sunnv dag. oc miþuikv nætr .iiij. vm langafostv. þer er eigi *voro* aþr logteknar. Þ*at* v*a*r annat nymæli. at iafna ætt *scal* bygia. sifiar oc frændsemi. at .v. maɴi hvartveɢia. þ*a*r sem hiúskap*ar* raþv*m* *scal* raþa. oc *scal* þ*a*r er frendsemi er at .v. maɴi giallda ena meiri tiund. eɴ þ*a*r er frendsemi er at .v. maɴi oc .vi. *scal* gialda .c. alna. Eɴ þ*a*r er at .vi. maɴi er hv*a*rt tveɢia. *scal* gialda .x. avra. þa liɢr ecki fe gialld a þ*aþ*an f*ra*. þott hivskap*ar* raþv*m* se raþit. þ*at* v*a*r fornt laugmal þ*a*r er .iij. bræþra er með moɴv*m* at frendsemi. at þ*a*r skylldi ti*l* ömegð*ar* leɢia .x. avra. eɴ nv er þ*at* áf tekit.

19. miss*er*is tal.

[a] Eɴ fimti dagr vikv *scal* v*er*a f*yr*str i svm*ri*. þ*aþ*an *scal* telia .iij. manvðr .xxx. nát*t*a. oc nætr .iiij. ti*l* mið sumars. Eɴ f*ra* miþiv svmri *scal* .iij. manvþr. xxx. natta. ti*l* vetrar. Lavgar dagr *scal* f*yr*str v*er*a i vet*ri*. en*n* þ*aþ*an f*ra* *sco*lo v*er*a .vi. manvðr .xxx. nat*t*a. ti*l* sumars. eɴ .x. vikvr *sco*lo v*er*a af svm*ri* er meɴ koma ti*l* alþingis. Dagr *scal* fyʀ koma allz misseris tals eɴ nott. Lög oll *sco*lo v*er*a sogð vp*p* a þrimr sumru*m*. *scal* þa logsogv maþr af h*en*di bioþa lavgsogvna. Nymæli ecci *scal* v*er*a lengr raþit eɴ .iij. sumur. oc *scal* at logb*er*gi. (s. 17, a.) it f*yr*sta sumar vp*p* segia. a uarþingu*m* helgoðv*m* eþa leiþum. Lavs erv øll nymæli ef eig*i* uerþa vp*p* sogð it .iij. huert sumar.

a) = A. M., c. 45.

þing skapa þattr.

20.

[a] ÞAT ER mællt i logvm vorv*m*. at v*er* sc*o*lom .iiij. eiga fiorþvngs doma. sc*a*l goþi hveR nefna maN i dóm. er fornt goþorð hefir oc fvlt. eN þav erv fvll goþorð oc forn. er þing v*oro* .iij. i fiorþvngi hverivm. eN goþ*a*r .iij. i þ*ing*i hv*er*iv þa v*oro* þing ö slitin. Ef goþorð erv smæra deilld. oc sc*o*lo þ*eir* sva ti*l* skipta er hlvt h*af*a af fornvm goðorþvm. at s*va* se nefnt sem nv er talit. þa erv fiorþungs domar fvllir. Þ*at* er mælt at domar sc*o*lo i dag v*er*a nefnðir eþ*a* raþnir. sc*a*l goði hv*er*r nefna siN þriþivngs maN i dóm. nema h*ann* hafi logrettv maNa lof ti*l* aNars. Scal karl maN .xij. vetra gamlan. e*þa* ellra nefna i dóm. þaN er f*yrir* orði eþa eiþi kaN at raþa. frialsan maN oc heimil*is* fastan. ÞaN maN sc*a*l eigi nefna i dóm. er soknar aþili er. eþa varnar aþili. eþa h*ann* hefir sok handselda. eþa vorn handselda. sva at nv se bvin ti*l* þings. ÞaN maN sc*a*l eigi i dom nefna. er eigi hefir mal nvmit. i barn æskv. a danska tvngv. aþr h*ann* hefir v*er*it .iij. vetr a íslandi. eþa lengr. Ef sa m*aþ*r lætr i dóm nefnaz er nv v*a*r fra skiliðr. e*þa* selr h*ann* avðrvm maNi sokina. af þ*vi* at h*ann* vill lata í dóm nefnaz. oc verðr h*ann* vtl*agr* vm þ*at* (s. 17, b.) iij. morkvm oc o nyt mal h*ans*. söknir eþa v*a*rn*ir*. ef h*ann* atti. nema h*ann* geti þaN quið.

---

a) = A. M., Þingscapa-þ., c. 1.

at h*ann* visi eigi at sakar v*oro* bvnar a hond h*onvm*. Ef goþi nefnir þaɴ maɴ i dóm er *fra* v*a*r skiliþr. eþa nefnir i annan dom eɴ h*ann* hafi hlotit. oc er h*ann* vtl*agr* v*m* þ*at* hv*a*rttveɢia iij. mor*kvm* oc or goþorþi. nema h*ann* geti þan*n* q*ui*þ. at h*ann* vissi eigi at hin*n* hefði sok. e*þa* vorn handsellda. e*þa* h*ann* v*er*i söknar aþili. e*þa* varn*a*r. At logb*er*gi sc*a*l stefna goðanv*m*. oc q*ueþia* h*eimilis* b*va* h*an*s oc a hv*er*r at sekia þa sok er vill. Goþi sc*a*l ganga i hamra skarð. oc setia niþr þ*a*r domanda siɴ. ef h*ann* vill dóm nefna. oc nefna s*er* vatta .ij. eþa fleiri. nefni ec i þ*at* vætti. at ec nefni þeɴa þegn i dóm. oc nefna hiɴ a nafn. at døma v*m* sakar þær allar er her koma i dom þeɴa. oc log skylda h*ann* ti*l* v*m* at døma. oc byð ec ti*l* sakar søkianda. oc sakar v*er*ianda. at ryþia dom þeɴa. oc aɴ ec h*onv*m i setv i dómi. nema logrengð rett ko*m*i ti*l*. þa fø ek aɴan rettan i stað h*an*s. ef h*ann* er or numiɴ at lavgv*m*. oc qveþa a i hv*er*n dóm h*ann* nefnir. oc nefni ec logdóm. Dom*a*r sc*o*lo vt f*a*ra þvatt dag oc v*er*a vti ti*l* hrvþning*a*r. vnz sol kemr a þing voll. d*r*ottins dag. Ef þa ma eigi ganga þvrt i holmiɴ.[1]

21. vm lysingar

[a] Mᴇɴ sc*o*lo i dag oc a morgi*n*. lysa sak*a*r þer allar. er ti*l* fiorþvngs doms sc*a*l. enda er jafn rett at lysa an*n*an dag uikv ef meɴ vilia þ*at* i þingskopv*m* hafa. Oc sva ef meɴ uilia. lysa v*m* tiund*a*r mal. þ*ei*r meɴ er ti*l* þ*eir*rar

---

a) = A. M., c. 2.

---

1) *Da Ordene* Ef — holmiɴ *neppe give nogen god Mening ved at forbindes med den foregaaende Sætning maae samme udentvivl antages at være Begyndelsen af en Bestemmelse, hvis Slutning Afskriveren har udeladt, saaledes som vi ville finde hyppige Exempler paa i det følgende.*

soknar ero teknir. (s. 18, a.) eþa aþilia erv. eþa *þeir* er af þeim h*af*a tekit. þa sc*o*lo *þeir* meɴ eigi h*af*a siþaʀ lyst eɴ nv er talit. Eɴ aþrir meɴ eigv at lysa. vm tivnd*a*r mal vnz dómar f*a*ra vt. Ef m*aþ*r vill lysa sok a hond maɴi. h*ann* sc*a*l nefna ser vatta .iij. eþa fleiri. nefni ec i þ*at* vætti. at ec lysi soc a hond h*onv*m. oc nefna hiɴ a nafn. oc qveða a sokina. oc s*v*a hvat h*ann* telr h*onv*m varþa. h*ann* sc*a*l lysa at logbergi sva at meiri lutr m*ann*a se hia. oc logsogv m*aþ*r. oc lysa loglysing. oc handselda sok ef s*v*a er. oc lysa ti*l* fiorþvngs doms. geta sc*a*l þ*ess*. ef sv er savk er h*ann* lysti f*yrra* sumar.

22. at sp*yr*ia at þi*n*gfesti m*ann*a.

[a] Meɴ eigv at spyria at þingfesti maɴa. þ*eir*ra er meɴ uilia søkia her a þingi. oc spyria i dag. e*þa* a morgin ef meɴ uilia dom ryþia. enda er rett at spyria. vnz dom*a*r fara vt til soknar. Sa maþr er h*ann* vill vita þingvist annars. h*ann* sc*a*l nefna s*er* vatta. nefni ec i þ*at* vetti sc*a*l h*ann* q*ueþa*. at ec spyr bøndr alla i heyranda hlioþi at laugbergi. hv*er*r log grið hafi handsalat ɴ. ɴ. er mic þ*at* und*ir* frett þ*eir*ri. at ek vil vita hv*er*ia bua ec sc*a*l q*ueþia* ti*l* sakar þ*eir*rar er ec hefi hofþat a hond h*onv*m. spyr ec log spurning. H*ann* sc*a*l nefna vatta at svorv*m*. þeim er verþa. Ef m*aþ*r gengr við heimilis fangi þ*ess* m*anz* er h*ann* spurþi at. oc s*v*a þott engi gangi við. H*ann* sc*a*l eɴ nefna vatta. i þ*at* vetti. at ec spyr goþa alla. i heyranda hlioþi at logbergi. hv*er*r s*er* keɴi ɴ. ɴ. at þing m*anne* eþa þ*ri*þiungs m*anne*. (s. 18, b.) er mic þ*at* vndir frett þesi. at ek vil vita i hvern fiorþvngs dom ek sc*a*l sekia soc a hond h*onv*m spyr ec logspurning. H*ann* sc*a*l

---

a) = A. M., c. 3.

nefna vatta at svörv*m* þeim er verþa. En ef m*aþ*r gengr við þing festi þ*ess* manz. er at v*a*r spvrt. þa a h*ann* at segia i þaN dom sok sina. er sa goþi er i fiorþvngi. er i gegn geck þingfesti h*an*s. H*ann* a þaN goþa at q*ue*þia .xij. quiðar. ef sv sok er. er .xij. q*uiþr* ke*m*r ti*l*. þo er rett at h*ann* spyri h*ann* sialfan at griðfangi sinv. oc þing vist siNi. oc v*er*þr þ*at* jafn fullt. sem þa er goþi gengr við þingfesti h*an*s. Rett er at goþi gangi við þingfesti h*an*s. meþan eigi erv hlutaþar fr*a*msøgv*r* saka. enda se eigi aþr qvatt .xij. quiþ*a*r. enda er jafn rett at ganga við þi*n*g festi m*an*z með vatta. þott eigi se at logbergi ef h*ann* fiþr hiN sialfan. Ef m*aþ*r hefir spvrt maN heimilis fangs. oc þingvist*a*r i heraþi. oc þarb eigi sa spyria a þingi. þ*ess* maNz þinguist*a*r er h*ann* spurþi vel lavst i heraþi. Ef m*aþ*r hefir stefnt maNi f*yrir* fardaga. þ*eir*ri sok er .xij. quiþr fylgir. oc hafi h*ann* eigi spurt h*ann* þing uistar i heraþi. enda se stefnt at heimili h*an*s. þa sc*a*l h*ann* spyria þing uistar h*an*s a þingi. v*m* þan*n* fiorþvng. er sa atti heimili þa er h*ann* stefnþi. oc spyria goþa alla at logbergi. hv*err* ser kendi þaN maN f*yrir* fardaga. at þing maNi eþa þriþivngs m*anne*. er mik þ*at* vndir frett þ*eir*ri. at ec vil vita. hv*er*n goþa ec sc*a*l queþia .xij. qviþar. v*m* sok þa er ec hefi stefnt h*onv*m. spyr ec logspv*r*ning. (S. 19, a.) Hvarvetna þ*ess* er maþr spyR logspvrningar annan. eþa sva þo at h*ann* spyri fleiri. þa sc*a*l m*aþ*r nefna s*er* vatta. at spurningv. oc at suorvnv*m* oc sva þo at öngv se svarat. Vm sakar þer er meN lystv. fyrra sum*a*r hingat ti*l* söknar. eþa stefndu f*yrir* fardaga sv*a* at þ*ei*r vissv eigi heimili. þar sc*a*l at þ*v*i spyria. hv*er*r s*er* kendi þaN maN fyRa svm*a*r at þi*n*gmaNi. nema h*ann* sp*yr*þi þa. Þ*a*r er eigi er uið gengit þingfesti manz. sc*a*l sokina segia i þaN fiorþvngs dóm. sem aþiliN er i fiorþ-

vnginv*m*. Ef eigi er gengit við heimilis fangi manz þes er bva *quiþr* fylgir søkiNI. þa *scal quePia* til *heimilis bva þess* er aþili v*a*r frvmsakariN*a*r [1]. oc sva þ*a*r er eigi er gengit við þingvist m*anz*. *eþa* heimil*is* fangi. *eþa sva* ef m*aþ*r svarar eigi þ*a*r er m*aþ*r er sialfr spurþr. *eþa sva* þo at h*ann* svari loguillv. eN þ*at* er logvilla. ef m*aþ*r svar*a*r oþrv eN er. *eþa* þegir h*ann* við. Ef m*aþ*r er spurþr þingvist*a*r. oc svar*a*r h*ann* oþro eN er. oc varþ*a*r þ*at* vtl*egþ*. enda er rett at q*ueþia* þaN maN .xij. quiþ*a*r. er h*ann* lætzk v*er*a iþingi með. enda *scal* døma *sva*. sem a h*ann* se boriN quiþriN. ef hiN heldr. hvartz hiN fiþr við. at h*ann* se eigi þ*a*r i þingi. eþa letzk h*ann* eigi h*af*a goð orð. Þ*a*r at [2] eins er þavrf at spyria i aNat siN. at þingfesti manz. ef h*ann* hefir spvrt h*ann* f*yrir* þi*n*g. enda komi sa eigi ti*l* þings. er h*ann* quaz v*er*a iþingi með. *eþa* igegn gecc ef h*ann* spurði it f*yr*ra sumar. þa a h*ann* at spyria. hv*er*r með goþ orð þ*at* fari. Ef meN hafa eigi gengit við þingfesti þ*ess* manz er at v*a*r spvrt. f*yrr* eN domar fari vt. *eþa* við heimil*is* fangi. *eþa sva* ef (S. 19, b.) maðr svarar einvgi. þ*a*r er h*ann* er spvrðr sialfr. eþa sva þott h*ann* svari logvillv. enda uili h*ann* þ*at* h*af*a ti*l* varnar f*yrir* sik. eN hin*n* segi i annan dom sokina eN koma eigi. *eþa* annaR goþi beri .xij. quið um hann. eN sa er i þingi með. eþa eigi hafi h*ans* heimilis buar borit v*m* h*ann*. Ef sa atti ti*l* at koma. þa *scal* søkiandiN lata bera vetti þ*at* i dóm þaN er søkin er i sott. er h*ann* spurði at þingfesti h*ans*. *eþa* at heimilis fangi. en*n* þav auN*vr* er h*ann* nefndi. at eigi v*a*r við gengit. *eþa sva* ef h*ann* hefþi nefnt at loguilloNI. Ef m*aþ*r

---

1) *I Haandskriftet* fvmsakariNar.

2) *Rettelse for* er.

spvrþi at þ*v*i hv*a*r h*ann* er i þingi. oc veit h*ann* eig*i*. oc svarar h*ann* s*v*a rett. at h*ann* svari at ec em a vist með h*onv*m oc nefna bvaɴdaɴ. Ef m*aþ*r er spurþr at þ*v*i hvar h*ann* er i þingi. oc eigv fleiri meɴ goþorþ þ*at*. er h*ann* fylg*ir*. eɴ eiɴ. oc svar*a*r h*ann* þo rett. at h*ann* svari s*v*a. at ec em i þingi með þeim[1] þ*eir*ra sem goð orð hefir. oc nefna þa er lut eigv i þ*v*i goðorði. Ef goþi gengr vi*ð* þingfesti h*ans*. þa er h*ann* er spurþr. eɴ hiɴ se eigi i þ*ing*i með h*onv*m. oc er h*ann* vm þ*at* vtl*agr* .iij. mo*rkvm* oc or goðorþinv. nema h*ann* geti þaɴ quið. at h*ann* hefði þ*a*r v*er*it i þingi. oc væri s*v*a fariɴ abravt at h*ann* visi eigi. þa versk h*ann* sokinni. Ef goþi dylsk vi*ð* þingfesti þ*ess* m*anz* er i þ*ing*i er með h*onv*m. oc verþr h*ann* vtl*agr* v*m* þ*at* .iij. mo*rkvm*. oc or goð orþi sinv. nema h*ann* geti þaɴ quið. at hiɴ hafði s*v*a f*a*rit i þing at goþiɴ uissi eigi. Lysa s*ca*l ti*l* f*ra*mfærslo o maga meþan domar erv vti.

23. hv*er*so goð*a*r s*co*lo k*o*m*a* ti*l* þi*n*gs.

[c] Goþ*a*r all*ir* s*co*lo koma ti*l* þings .v. d*ag* vikv er .x. uikur erv af sumri aþr sol. (s. 20, a.) gangi af þinguelli. eɴ ef þ*ei*r koma eigi s*v*a. þa erv þ*ei*r vtl*agir*. oc af goðorþi sinv nema navþsyniar beri ti*l*. ef þ*ei*r koma eigi. Samþings goþ*a*r eigv at raþa þ*v*i hv*er*r með goþ orð s*ca*l fara. oc vp*p* taka þriþiungs maɴa. þ*ess* ɢoþa er heima sitr.

c) = A. M., c. 4.

1) *Dette Ord er tilføiet, som nødvendigt.*

Þingheyiendr *sco*lo koma EN .v. dag vikv ti*l* þi*n*gs. oc f*a*ra ti*l* bvþ*a*r me*þ* þeim GOþa er þ*ei*r erv iþingi meþ. oc *sca*l hv*er*r þ*eir*ra h*a*f*a* tialld. v*m* þvera bvð. Þa *sca*l HVER þ*eir*ra taka þing far*a*r kavp. en*n* gialda eigi. enda er HVER þ*eir*ra þing heyiandi. bæþi v*m* sin mal oc ANARA m*anna*. GoþIN er þa skyldr at fa h*o*n*v*m bvð*a*r rým. ef h*ann* fær h*o*n*v*m eigi. oc v*a*r*þar* þing MANinvm eigi við log. at h*ann* fari ti*l* annaRar bvþar. oc a h*ann* þo at heimta þingfarar kavpit. Nv kemr m*aþ*r eigi ti*l* aunduerz þings. enda komi h*ann* drotti*n*sdagIN f*yr*ra i þingi. oc er sa þo þingheyiandi. bøþi vm sin mal oc annaRa m*anna*. oc *sca*l h*añ* eigi giallda þingfarar kavp. enda *sca*l h*ann* eigi taka. oc *sca*l h*ann* eigi f*a*ra af þingi f*yrir* þinglausnir. nema lofat se. ef h*ann* feR. oc v*a*rþ*a*r h*o*n*v*m f*i*orb*a*v*gs*G*ar*þ. Rett er at h*ann* taki þingfarar kavp ef h*ann* gengr i doma. e*þa* b*er*r q*ui*þv. Rett er at nefna þa meN i dom er til þings koma. f*yrr* EN dom*a*r se nefnd*ir*. Þ*ei*r m*e*N allir er sakar hafa at sekia. e*þa* veria. e*þa* meN ero qvaddir þingfarar. at þ*ei*r *sco*lo koma d*r*ottins dag IN f*yr*ra i þingi. Ef þ*ei*r koma eigi s*va*. þa erv ö nytar sakar þ*eir*ra. oc s*va* varnir. þær er þ*ei*r bera f*r*am. enda uirþaz einskis vætti þav er þ*ei*r b*er*a. ef þ*ei*r v*o*r*o* heiman qvadd*ir*. Ef m*aþ*r kemr siþarr EN drottins dag IN f*yr*ra i þingi. (S. 20, b.) oc er sa eigi þingheyiandi. hvartki v*m* sin mal ne ANARA m*anna*. oc *sca*l h*ann* riþa af þingi þa er h*ann* vill. oc *sca*l h*ann* giallda þingfar*a*r kavp. EN eigi taka. MeN *sco*lo s*va* gialda þingfar*a*r kavp sem þ*ei*r erv a satt*ir* i þ*r*iþiv*n*gi hv*er*io*m* við goþaN. Þingheyiendr *sco*lo eigi v*er*a v*m* nótt af þ*i*n*g*i eþa lengr. Þa erv þ*ei*r af þ*ing*i. er þ*ei*r ſerv or þi*n*gm*a*rki. Fara eigv m*e*N v*m* daga. at leita hrosa SINA. sva at eigi dveli þ*at* gogn f*yrir* mavNv*m*. e*þa* dom nefnv f*yrir* goþum.

ef h*ann* vill þa i dóm nefna. e*þa* h*a*f*a* þa i noccorv*m* logskilv*m* með s*er*. En ef þ*ei*r f*a*ra oc er þ*at* þings afglopv*n*. oc v*arþar* fiorb*av*g*s*G*arþ*. Bøndr erv þingheyiendr. oc goþ*ar*. oc þ*ei*r meN er þingfarar. oc gagna erv heima*n* q*u*add*ir*. Ef þing heyiendr f*a*ra eigi ti*l* bvþ*a*r með goþa þeim er þ*ei*r erv i þingi með. oc vill goþiN søkia þa v*m*. oc sc*a*l h*ann* stefna h*onv*m at logbergi. oc lata varþa .iij. m*ark*a vtl*egþ*. oc stefna þ*a*r ti*l* doms. Ef hiN reþr at hlavpa or þriþiungi goþans f*yrir* þ*at* er h*ann* v*a*r sottr. þa v*arþa*r h*onv*m .iij. m*ark*a secþ við goþaN. oc sc*a*l þ*ei*rri sok stefna heiman. oc q*ueþia* h*eimilis* b*va* .v. a þingi þ*ess* m*an*z er sottr er. hvart sem h*ann* føri af þ*v*i abraut. e*þa* eigi.

24. v*m* lögb*er*gs[1] gö*n*go

[a] Ver sc*o*lom fara ti*l* logbergs a morgin. oc føra doma vt. ti*l* hryþning*a*r sv*a* it siþarsta at sol se a gia hamri. envm vestra. or logsogv manz rvmi ti*l* at siá. a logbergi. Laugsogv m*aþ*r sc*a*l f*yr*str vt ganga. ef h*ann* hefir heilindi ti*l*. þa eigv goþ*a*r at ganga með domendr sina. ef þei*m* er meina laust. ella sc*a*l hverr þ*ei*rra. geta maN f*yrir* sik. þa sc*a*l goþi setia niþr domanda siN. oc sc*a*l hvers þ*ei*rra forrað iafn rett er þa er ti*l* tekiN. Logsogv m*aþ*r (s. 21, a.) sc*a*l raþa oc at q*ueþa*. hvar hvergi domr sc*a*l sitia. oc sc*a*l logsogv m*aþ*r lata bringia ti*l* doma út færslv. þeim er rett sakar at sekia. oc veria. er her erv komnir drottins

---

a) = A. M., c. 5.

1) *Rettelse for* löbergs.

dag iɴ f*yr*ra i þingi. eɴ engum þeim er siþaʀ kemr. nema þ*ei*r atburþir verþi. at sakar gerþiz s*v*a siþarliga. e*þa* upp q*u*emi. at þ*ei*r mætti eigi komaz f*yrr* ti*l* þings. eɴ ept*ir* drottins dageɴ. oc verþa þ*ei*r meɴ þo saka sekiendr. oc þingheyiendr v*m* þav mal oll er þ*ei*r hofþv með at f*a*ra. ef þ*ei*r q*u*omv sva snemma. at ganga metti fyʀ ti*l* queþia en*n* domar feri vt. þeir eigv eigi doma at ryðia vm sin mal.

25. dom ruðning

[a] Sᴀ m*aþ*r er h*ann* vill dom ryþia. h*ann* sc*a*l ganga þ*a*r at. er sa m*aþ*r sitr i dómi er h*ann* vill vr ryþia. oc mela sva at h*ann* heyrþi. e*þa* goþi sa er h*ann* nefndi idomiɴ. eɴ ef hvargi þ*ei*rra er þ*a*r. oc er h*onv*m þo rett at mela rvþningar malvm. þars h*ann* hyɢr at sa maþr hafi setit. er h*ann* vill or domi ryþia. oc verþr h*onv*m þo rett at fara þ*v*i mali. þott h*ann* kynni varla. þ*a*r at iafnt er rvm hins hafði v*er*it. Saka sekiendr oc veriendr saka sc*o*lo dom ryþia ef þ*ei*r vilia. oc viɴa eiþa at. Ef m*aþ*r vill dom ryðia. oc sc*a*l h*ann* nefna s*er* vatta. Nefni ec i þ*at* vætti. at ec viɴ eið at *krossi* log eið oc s*egi* þ*at* ɢuþi. at ec mvn s*v*a rengia maɴ or domi. sem ec hygg saɴazt oc rettast oc hellzt at logvm. Ef h*ann* (S. 21, b.) vill [1] eigi optaʀ eid vinna. þa sc*a*l h*ann* þ*at* lata fylgia. at ec mun sva sakar sekia sc*a*l h*ann* queþa. oc ueria. oc uitni. oc uætti bera. oc aull logmæt skil af hendi leysa. þav er undir mic koma. meþan ec em a þuisa þingi. Maþr sc*a*l

---

a) = A. M, c. 6.

---

1) *Tilføiet.*

hefia frændsemis tolv at breþrvm[1]. eþa at systkinvm. eþa at systrum. oc scal telia kne rvnvm. unz þar kemr. er sa maþr er. er i dömi sitr. oc sa maþr er þar er aþili er soknar. eþa uarnar. Ef sa maþr talþi frændsemi. er firnari er aþilia sakar. eþa uarnar aþilia. en næsta brøþra. þa þarf hann eigi anara manna. at leggia vndir þegnskap sin. at sana frændsemis tolv. Ef maþr telr sva at hann var ein. eþa anar. oc er hin eigi þa skylldr at risa or domi. Ef maþr telr rangt. eþa ber liuguitni a alþingi. oc varþar þat scógang. Við þa scal ryþia er sakar aþilia ero. Rett er at huer er vill queþi biargquiþa þeim manne. er fyrir socum er hafþr ef sa er eigi a þingi. oc hafi sa aungum mani selda vorn. fyrir sik. Eigi scal maþr[2] dom ryþia sa er eigi hefir vorn tekna af þeim er sottr er. en ryþia scal hann quiþv alla sem hann vill. Jafna ravþning eigv hvarirtvegio. þeir er[3] sekia oc hinir er veria. Næsta bræþra eigv upp at risa or domi. oc nanari men at frendsemi. oc at socum. oc ná mágar .iij. ef maþr a dottvr manz. eþa systur. eþa moþur. hvár sem annars frendkonv á. sa maþr er í domi sitr. eþa aþili. Guþsifia .iij. eigv or domi at risa. ef annarrtvegi. (s. 22, a.) hefir halldit auþrvm undir primsignvn. eþa undir vatn. eþa undir byskups hond. eigi scal ryþia at guþsifium við sialfan sik. Men scolo nefna ser vatta. at þvi vetti. at ec leg þat undir þegnscap min. at su er frændsemis tala. son oc rett með þeim. oc nefna þa baþa er or domi scal ryþia. oc aþilia. Ef hann ryþr at mægðum. at ec leg þat undir þegnscap min. at su er[4] megð með þeim. at hann a þa konv

---

1) *Rettelse for* breþvm.

2) *Ordene* scal maþr *ere tilföiede.*

3 & 4) *Disse Ord ere tilföiede.*

eþa atti. er ec vissa. þa uerþr h*onv*m þo þegn scapar lagning rett. at hin se skiliþr við konuna. enda erat h*onv*m þa scyllt at risa or döminu*m*. Þ*a*r er m*aþ*r uill ryðia dom at guþsifium. oc *sca*l h*ann* þ*at* þ*a*r und*ir* þegnscap sin leggia. hveriar guþsifiar með þeim erv. aþilia. oc domanda. oc nefna huarn þ*eir*ra. Ef at sokv*m* *sca*l dóm ryþia. h*ann* *sca*l telia frændsemi með þei*m* er i domi sitr. oc með veganda. oc með aþilia. oc hinum vegna. oc legia þ*at* v*n*d*ir* þegnscap sin. at sv er frendsemis tala[1] son. oc rett. með þeim huaru*m*tuegiv*m*. er nv er talit. en þær sakar með þeim. aþilia. oc hinv*m* er idómi sitr. oc nefna hvarntvegia þ*eir*ra a nafn. Við þan man *sca*l at sokum ryþia. er korin er ti*l* veganda at laugum. en eigi við fleiri men þott at uigi hafi verit. Ef sa er eigi rettr teliandi. er und*ir* þegnscapin lagði. þa *sca*l h*ann* h*af*a .ij. m*e*n aþra er þ*at* legði vndir þegnscap sin. at su er frendsemis tala son oc rett. er hin talði. oc nefna h*ann*. Sanaþar m*e*n *sco*lo eiþa uina. þa er þegnskap*a*r lagni*n*g (S. 22, b.) eigv at fylgia *sca*l sua sannaþar m*e*n vanda at frendsemi við aþilia. at þ*ei*r se firnari en næsta brøþra. h*ann* a at nefna vatta. at ec nem þik or domi. oc nefna h*ann*. af þ*v*i at nv er laugrengð rett ti*l* komin. oc queþa a huart h*ann* nemr h*ann* or sinu or nami. e*þa* annars manz. Ef h*ann* uill eigi or domi risa. oc uill þo sitia kyr. oc er þ*at* þings af glopun oc varþ*a*r þ*at* *fiorbavgs*ga*rþ*. Þa *sca*l h*ann* veria h*onv*m lyriti isetuna. Ef hann gvþin hef*ir* eigi sialfr a heyrt a hrvþning h*ans*. ne sa er or er ruddr. þa *sca*l ganga ti*l* buþar goþans oc segia h*onv*m þ*at* at h*ann* hefir rengþan þriþiungs man h*ans* or domi. oc queþa a domin. oc nefna hin a nafn. oc nefna foþur h*ans*. eþa mo*þvr*. Ef goþin uill eigi t*r*va. at h*ann* hafi h*ann* rett rengþan. þa er

1) *Tilføiet.*

ryþiandiɴ skylldr at mæla þeim malv*m* ollv*m* f*yrir* goþanv*m*. er h*ann* melti þa er h*ann* rudd*i* hiɴ or domi. nema h*ann* þurfi eigi eið at viɴa. Ef h*ann* nair eigi at ganga i buð iɴ. þa sc*a*l h*ann* mela f*yrir* buðar durum. sva at hiɴir heyri iɴ. Ruðningar malum sc*a*l mela. þ*a*r er þe*i*r koma framarst. ef þe*i*r na eigi at ganga ti*l* buþar. Ef þe*i*r ganga i buð iɴ. oc eigu meɴ uið þa lyrit nemar sacar. þe*i*r er þ*a*r erv bvðfastir. þa eigv þe*i*r ut at ganga. oc sa f*yr*str er efstr gecc iɴ. Ef goþiɴ lof*a*r ryþiandanum. at mela eigi ruþning*a*r malum. i aɴat siɴ. þa sc*a*l ryþiandiɴ. nefna uatta. at lofinv. enda er goþiɴ skylldr. at nefna annan idómeɴ þeg*a*r. sva at ryþiandiɴ siai ef h*ann* vill. vorð hallda ti*l*. (S. 23, a.) Ef ryþiandiɴ sa eigi huern goþiɴ nefndi[1] i dóm. i aɴat siɴ. oc er goþiɴ skyldr at segia ryþiandanum. hvern h*ann* nefndi i dóm. ef h*ann* spyʀ. oc nefna domandaɴ. oc s*v*a fo*þvr* h*a*ns. e*þa* mo*þvr* ef þav v*o*ro islendzk. Ef goþiɴ vill eigi segia. þa sc*a*l ryþiandiɴ nefna s*er* vatta. i þ*at* vætti sc*a*l h*ann* q*ue*þa. at ec beiþi þic. oc nefna goþaɴ. at segia hv*er*n þv nefndir i dóm. oc q*ue*þa a domiɴ. beiþi ec þic laugbeiþing. Ef goþiɴ gerr eigi segia. oc verþr h*ann* vtl*agr*. oc or goþorþi sinv. Ef h*ann* fiþr eigi goþaɴ. þa sc*a*l h*ann* beiþa at rumi h*a*ns oc segia hvar h*ann* er i buð. Ef goþiɴ forþazk fund h*a*ns ti*l* þ*ess* at hiɴ verþi eigi viss. hvern h*ann* hefir i dom nefnðan. e*þa* dvelr dom nefnv ti*l* þ*ess*. at þa uerþi færi[2] ruddir. þa varþar h*o*n*v*m vtl*egþ*. oc oꝛ goþorþi sinv. Þ*a*r er meɴ ryþia doma. oc er sa þo skyldr at risa or domi: er or er nvmiɴ. ef rvþningar malum er mællt. at

---

1) *Rettelse for* nefðı.

2) *I Membranen:* at þa uerþı færı verþa.

logum. þott rangt se undir þegnscap folgit. nema þ*a*r er meɴ leɢia magsemþ þa undir þegnskap sıɴ. er sa er sciliþr við konvna er i dominv*m* sitr. þa sc*a*l goðiɴ ganga vt oc nefna man*n* i dom. oc sc*a*l h*af*a nefnða*n* aþr sol er komin a þingvoll. ef raþ rým er at þ*v*i. Ef goþiɴ hefir eigi þriþiungs maɴ ti*l*. at nefna i dóm. oc ganga rvþning*a*r s*v*a at þa sc*a*l h*ann* beiþa goþa. þa er goþorð hafa iþ*v*i þingi. at fa h*onv*m þriþiungs maɴ siɴ. oc nefna i dominɴ. h*ann* er skyldr (s. 23, b.) at fa h*onv*m ef h*ann* hefir ti*l*. Ef annaʀ þ*ei*rra hef*ir* ti*l*. eɴ annaʀ eigi. þa er sa skyldr ti*l*. at fa h*onv*m er ti*l* hefir. oc ero þ*ei*r scyldir at ganga i dom. s*v*a sem sa goþi nefnði h*ann* í. er h*ann* er i þriðiungi með. eɴ ef h*ann* geʀ eigi i ganga. þa varþ*a*r h*onv*m þ*at* f*i*orb*av*g*s*ɢ*a*r*þ*. eɴ ef h*ann* er idöminu*m*. þa sc*a*l h*ann* þangat taka þingm*enn*. með þeim goþa. er h*ann* nefndi i dóm. Eɴ ef goþarnir metazk þ*at* við. hvaʀ þ*ei*rra sc*a*l fa h*onv*m. oc sc*o*lo þ*ei*r luta með s*er*. oc sc*a*l sa þ*ei*rra fa h*onv*m er hlýtr. ef h*ann* hefir m*ann*a ti*l*. Ef annaʀ hefir ti*l*. oc er sa skyldr at fa h*onv*m. eɴ ef h*ann* uill eigi fa. þa er h*ann* vtl*agr* oc or goþorþi sinv. Ef goðiɴ viþr eigi dóm fullan. aþr sol komi a þi*n*guoll. þa er h*ann* vtl*agr*. oc ór ɢo*þ*or*þ*i. oc s*v*a ef h*ann* nefnir annan i dóm eɴ h*ann* eígi. þa a domr at døma vm sakar all*a*r sem fullr se domriɴ. Eigi sc*a*l dom ryþia lengr eɴ sol kome a þingvoll. Sa sc*a*l søkia goþaɴ er sott vill h*af*a ti*l* fvll*ra* laga. þ*ei*rra maɴa er sakar h*af*a i dom þaɴ. eɴ ef þ*ei*r bregþazk v*m*. þa sc*o*lo þ*ei*r luta með s*er* oc sc*a*l sa søkia er lytr.

26. vm váttorð.

[a] MAðr *scal* quatt *hafa* vatt orþa allra oc frum quiþa þ*eir*ra er sok h*ans* eigv ąt fylgia. aþr dómr fari ut. rett er at *que*þia xij[ar.] *qui*þa aþr domr fari ut. oc *sva* at dö*me*. Þa er rett qvatt ef h*ann* heyr*ir* sialfr á. e*þa* at rumi h*ans*. ella *sva* at buþvnavt*a*r h*ans* heyri. Þ*a*r er m*aþ*r vill *que*þia xij. q*ui*þ*a*r. h*ann* *scal* nefna s*er* vatta. at þ*vi* vetti *scal* h*ann* *que*þa. at ec sp*yr* þic at þ*vi*. oc nefna goþaN. ef þv hef*ir* goþorð fvllt. at þv nefn*ir* doma (s. 24, a.) fulla með oc beR .xij. quiðv spyr ec logspurning. Ef h*ann* lætzk h*af*a oc *scal* h*ann* nefna vatta at suerum h*ans*. ðc at þ*vi* vetti *scal* h*ann* queþa. at ec queð þik .xij. quiþ*a*r. oc nefna gøþaN. oc queða ą hvat h*ann* queðr h*ann*. oc bera með þriþiungs meN þina .xi. eN þu s*er* sìalfr iN .xij. queð ec log qvoð.

27. bua quaðer

[b] ÞAR er maðr uill queþia bua *qui*þar. h*ann* *scal* ganga þangat ti*l* buþ*a*r e*r* sa maþr er i er h*ann* uill quaddan h*af*a. oc er h*onv*m rett at queþia þ*a*r er hiN heyr*ir* sialfr a. enda er h*onv*m rett at queðia at rumi hins er h*ann* uill quaddan h*af*a. s*v*a at þ*a*r heyri buþvnaut*a*r. Ef maþr veít eigi hvart hiN er buandi. e*þa* grið m*aþ*r. er h*ann* vill quad*d*an h*af*a. oc a h*ann* at spyria hiN með vatta. hvart h*ann* se buandi. e*þa* grið m*aþ*r. oc segia hvat h*onv*m er und*ir* frettiNi. oc spyria logspurning.

---

a) = A. M., c. 7.
b) = A. M., c. 8.

oc nefna vatta at svorum. þeim er *verþa*. Ef h*ann* uill þaɴ maɴ queðia er þingheyiandi er. f*yrir* bv annars manz. oc a h*ann* at spyria með vatta. ef h*ann* ueit eigi aþr. huart h*ann* eigi þ*ar* laugheimili. e*þa* eigi. e*þa* sę h*ann* þingheyiandi f*yrir* bv þ*ess* manz. oc nefna buandaɴ. h*ann* sc*a*l s*v*a gera v*m* quoþ vi*ð* h*ann* sem hiɴ suarar h*onvm* er spurþr er. Eɴ ef sa uill ecci ti*l* segia er spvrðr er. e*þa* lýgr h*ann* ti*l*. oc uerþr h*ann* sekr um þ*at* .iij. morkv*m*. oc a sa sok vi*ð* h*ann* er h*ann* spurði. e*þa* bue sa er quad*d*r er istað h*ans*. ef hiɴ uill eigi soc h*af*a. Sok þ*eir*re sc*a*l stefna at logbergi. oc q*ueþia* ti*l* heimil*is* bua hins. .v. er sottr er. Ef m*aþ*r queþr griþmeɴ. oc (s. 24, b.) hugþi h*ann* at buandi ueri. e*þa* queþr h*ann* þaɴ griþmaɴ f*yrir* annars manz bu. er eigi atti þ*ar* laugheimili. oc uerþr h*onvm* rett sv qvoð þott meɴ uili a leita vi*ð* h*ann*. hvarvetna þ*ess* er h*ann* getr þaɴ quið. at h*ann* quaddi þa er h*ann* hugði. at rettastir veri. enda atti h*ann* eigi kost at spyria. Ef m*aþ*r queþr g*r*iþ meɴ bua quiþ*ar*. e*þa* þaɴ f*yrir* bv m*anz* er eigi er þingheyiandi. oc queði[1] h*ann* s*v*a at þ*ei*r heyri a sialfir a quoð h*ans*. oc eigi h*ann* kost at spyria laugfrettar ef h*ann* uill. oc o nyt*ir* h*ann* þa malit f*yrir* s*er*. þ*a*r b*er*gsk h*ann* vi*ð* biargquiþiɴ. er h*ann* quaddi þa s*v*a. at þ*ei*r heyrþo eigi a.

28. doma ut færslor

[a] Domar sc*o*lo fara ut þaɴ dag er m*e*ɴ queða á. oc eigi sidaʀ eɴ sol kømr a gia backa iɴ hæra f*ra* logbergi. or logsogv manz rumi. at sia. þa er logsogu maþr oc

---

a) = A. M., c. ç

---

1) *Rettelse for* queðia.

goðar allir skyld*ir* ti*l* at ganga ut með domendr sina. oc s*va* þ*ei*r meɴ er með sakar fara. Sa m*aþ*r er með soc feʀ. þa verþr h*ann* vtl*agr*. ef h*ann* gengr með fleiri meɴ eɴ .x. ti*l* doms.

29. vm hl*v*t föll.

[a] Ef .vi. domendr erv vt komnir eþa fleiri. at þ*at* er rett þeim m*anne* er með sakar feʀ at bioþa ti*l* hlutfalla at domi. þeim mauɴv*m* oll*vm* er sakar h*af*a i dóm þaɴ. oc queða a stað þaɴ er þ*ei*r sc*o*lo luta fram sog*vr* meþ s*er*. Hverr maþr þ*ei*rra er sauk hefir með at fara i döm. þa sc*a*l lut bera iskavt .i. þott h*ann* hafi fleiri sakar idom þaɴ. Hverr maðr sc*a*l merkia lut siɴ. oc b*er*a alla saman i skavt. oc sc*a*l maðr taka .iiij. luti seɴ vp*p*. Ef sa maðr kemr (s. 25, a.) eigi ut er sok hefir at sekia. þa er sol . er komin a giá bacca iɴ uestra. or logsogu maɴz rumi at sia. oc uerþr h*ann* secr um þ*at* .iij. morcum. oc a sa soc er h*ann* hefir mal a hondum. Scal soc þ*ei*rri stefna at logbergi. oc queðia heimilis bva .v. þ*ess* manz er sottr er. ef h*ann* getr þann quið at h*ann* mundi f*yrr* ut koma ef sol vm sæi. oc uersk h*ann* þa söciɴi. Þ*ei*r sc*o*lo f*yr*st segia sakar sinar fram*m* sem liota. sua hverr at öþrum sem lotit h*af*a. Nv koma sumir eigi ti*l* lutfallzins. þa sc*o*lo þ*ei*r siþarst fram segia. Þ*at* er oc rett at annaʀ maðr beri lut h*an*s i skaut. oc sc*a*l þa at þ*ei*rra luton fram segia. þer sakar sc*a*l eigi luta er eigi varð fyrra sumar vm dæmt. ef þ*æ*r erv eigi fleiri eɴ .iiij. eɴda eigi færi. Þa sc*o*lo þ*ei*r luta með s*er* sakarnar. ef þ*æ*r erv fleiri eɴ .iiij. Þer sakar sc*a*l allar fyrstar segia fram. eɴ þer sakar

---

a) = A. M, c. 10.

næst er her h*af*a gorz a þingi. Ef sa verþr eigi buiɴ ti*l* er f*yr*str hef*ir* lotit þa s*ca*l sa biþia lofs ti*l*. er siþaʀ hefir lotit. at segia sok sina fyrri f*ra*m. eɴ h*ann* s*ca*l lofa h*onv*m. eɴ ef h*ann* lofar h*onv*m eigi. þa er h*onv*m rett. at segia soc sina f*ra*m. ef hin*n* er eigi ti*l* buiɴ ef domendr lofa.

30. bioða at hlyða ti*l* eiðspiallz

[a] Sᴀ madr s*ca*l nefna s*er* vatta er sok sina vill fram segia. nefni ec i þ*at* vetti at ek byð þeim maɴi er ec uil her sokv*m* sekia. at lyþa ti*l* eiðspiallz mins. oc ti*l* framsogo sakar. e*þa* þeim maɴi er vorn hefir f*yrir* h*ann*. oc goða þeim er .xij. (S. 25, b.) quið s*ca*l bera vm þa meɴ er h*ann* hefir sok a hendi.

31. v*m* f*ra*msögo sakar

[b] Hᴀɴ s*ca*l uinna eið at þ*v*i at h*ann* segi sok sina fram. oc queða a þ*at* huerium h*ann* stefnði eþa um huat h*ann* stefnði. e*þa* hvat h*ann* let h*onv*m uarða. oc queða a ti*l* huers þings h*ann* stefnði. oc h*ann* stefnði logstefnv oc h*ann* segir sua skapaþa sok sina fram. i dom yfir hofði ɴ. ɴ. sem h*ann* stefnði h*onv*m. Þa s*ca*l eiɴ hverr þ*ei*rra telia vetti f*ram* oc h*af*a þav orð oll i vættis burð sinv*m*. sem hiɴ hafþi i stefnv. eɴ þ*ei*r s*co*lo aþrir gialda samqueði sitt at uitnis burð þei*m* er h*ann* hefir þ*a*r borit. enda er þeim rett at scynda meirr at uitnis burð sinu*m*. þ*ei*r s*co*lo queða a þ*at* huerium h*ann* stefnði. oc huat h*ann* talþi h*onv*m varþa. oc h*ann* hafði fram þav orð oll sem h*ann* hafþi i fram sogv sacar siɴar. oc h*ann* stefnði

---

a) = A. M., c. 11.
b) = A. M., c. 12.

logstefnv. oc *þat* er vætti vart allra *sco*lo *þei*r *que*þa oc berum sva skapat vetti *fra*m i dóm. En ef *þei*r uerþa eigi a sattir þa *sco*lo *þei*r luta með ser hverr *þeir ca*srl vætt fram b*er*a. oc *sca*l sa *þeir*ra fram telia sem lotit hefir. Ef m*aþ*r segir sok sina sva fram. at h*ann* hafi eigi unnit eið at. oc er sva sem h*ann* hafi osagða sok sina fram. oc *sca*l h*ann* eið uinna oc segia fram sokina i aNat siN. oc lata stefnv. vætti bera. oc v*er*þrat h*onv*m *þat* at sacar spelli ef h*ann* feR sva at. enda scalat h*onv*m *þat* uerþa optarr eN vm siN. Ef vetti er sva borit at eigi se eiðr unniN at. þa er sva sem obǫrit se. oc *sco*lo *þei*r eiða uinna. (s. 26, a.) [1] oc bera stefno vætte alengr. oc v*er*ðrat h*onom* at sacar spelle ef *eigi* v*er*ðr þei*m* optaR eN v*m* siN. Ef h*ann* seg*ir* s*v*a søk sina fra*m* at h*ann* hefir e*igi* boðit at hlyða ti*l* eiðspiallz sins e*þa* til fra*m* sogo sac*a*r *oc* er s*v*a se*m* þa se osavgð søken *fram*. H*ann* s*ca*l segia i aNat siN fra*m* sökena *oc* fara sua öllo male u*m* se*m* h*ann* hafe aðr ecki v*m* mælt. eN h*ann* b*er*gr þei*m* coste sökiNe. ef *eigi* hafa avNor gögn fra*m* f*a*rit þ*a*r ameþal. Ef m*að*r seg*ir* söc þa fra*m* e*r* xii. q*ui*ðr á at fylgia. *oc* byðr h*ann* *eigi* goðano*m* ti*l* at lyða *oc* e*r* h*ann* scylldr sökena fra*m* at segia i aNat siN. í .xii.tar q*ui*ðeN ne*m*a goðiN lofi h*on*-*om* aNat.

32. ef v*att*ar sitia heim*a*.

[a] Ef stefno vátt*a*r h*an*s co*m*a e*igi* ti*l* þings s*v*a se*m* i lögo*m* e*r* m*æ*lt. *oc* sc*a*l h*ann* þa stefna þei*m* v*m* hei*m*a setona at logb*er*gi oc lata þei*m* v*arða* fiorbavgs *gard*. h*onom* e*r* rétt at stefna h*v*art se*m* vill aNa*n* dag vico in*n*

a) = A. M., c. 13.

1) *Her begynder den anden Haandskrift i Membranen.*

fyRa iþingi *eða* þa ella e*r* h*ann* sc*a*l ti*l* þe*ir*ra taca. h*ann* sc*a*l söc sina f*ra*m segia i þan*n* do*m* se*m* fru*m* sökin atte i at co*m*a. h*ann* scal vætti þ*at* láta b*er*a þ*a*r e*r* h*ann* q*u*adde h*ann* hei*man* þing farar. H*ann* sc*a*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* h*an*s .v. e*r* h*ann* sok*ir* h*v*art h*ann* v*æ*ri h*er* co*m*iN d*r*ottens dag en*n* fyRa i þi*n*gi eða *eigi*. eN ef þ*ei*r b*er*a þ*at* at h*ann* v*æ*ri *eigi* co*m*iN h*er* d*r*otti*n*s dag eN fyRa iþi*n*gi. þa v*er*ðr h*ann* f*iorbavgs* m*að*r v*m* þ*at*. ne*m*a h*ann* fáe lögvörn f*yrir* sic. at h*ann* se *eigi* þing føR. f*yrir* veilende söco*m*. en*n* þ*at* eigo at bera h*eimilis* b*var* h*an*s .v. eN sa sc*a*l þ*ess* qui*ð*ar q*ueðia* er vorn hef*ir* f*yrir* h*ann*. enda e*r* h*ann* varðr sökiNe ef h*ann* fær þaN biarg quið neq*u*ern e*r* ti*l* þ*ess* er taliðr. Ef stefno váttr e*r* .i. a þi*n*gi þa sc*a*l sa þo b*er*a stefno vette. ef q*u*aðar vatt*a*r h*an*s ero co*mnir* þ*ei*r er h*ann* quadde stefno v*att*a sina. eN .v. m*enn* sc*o*lo styðia vetti h*an*s. *oc* leGia þ*at* und*ir* þegn scap si*nn*. at þ*ei*r voro i þ*at* vetti nefnd*ir* e*r* hei*m*a sitia er h*ann* bar. Þ*ei*r m*enn* sc*o*lo vetten styðia er rett*ir* (s. 26, b.) v*æ*ri sac*a*r aðilia istefno v*æt*te. Ef stefno v*at*tar h*an*s sitia hei*m*a all*ir*. eða s*v*a ef þ*ei*r hallda v*æt*te. enda se þ*ei*r quadd*ir* *oc* v*arðar* f*ior*-*bavgs* Gar*ð*. þa sc*a*l h*ann* q*ueðia* h*eimilis* b*va* *sina* .v. at hlyða f*ra*m sogo siNi oc b*er*a quiþ v*m* þ*at* h*v*art h*ann* nefnde v*at*ta sina i þ*at* v*æt*ti. þa e*r* h*ann* stefndi e*r* h*ann* nefnde þa e*r* h*ann* sagðe söc sina f*ra*m. *oc* hvart h*ann* hefðe s*v*a scapaðri söc *sinn*i stefnt se*m* h*ann* sagði f*ra*m i do*m*. Ef m*að*r mis*ir* quaðar v*at*ta. *oc* v*er*ðr h*onom* þ*at* e*igi* at sac*a*r spelli hv*er*vetna þ*ess* er h*ann* lofar þei*m* e*igi* hei*m*a seto. *oc* beri þ*at* quiðr at h*ann* hefði þa q*u*aþar v*at*ta e*r* h*ann* hygði at fara m*un*di ti*l* þi*n*gs. oc heita þ*ei*r tr*v*naðar v*at*tar. h*ann* sc*a*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* *sina* .v. istaðiN q*u*aðar vattaNa ef þ*ei*r ero e*igi* ti*l* þi*n*gs co*mnir* at b*er*a v*m* þ*at* hvart h*ann* hafðe s*v*a q*u*att hei*m*an

þan*n* e*r* hei*m*a sitr. *oc* nefna hann. se*m* h*ann* seg*ir* eða hefði h*ann* e*igi*. En*ir* sömo bvar s*co*lo v*m* þ*at* scilia sem þ*at* báro at hiɴ v*æ*ri e*igi* drottins d*ag* a þ*in*gi e*r* q*u*addr v*a*r. Söc hu*er*ri e*r* f*ra*m er sögð þa s*ca*l næst fylgia stefno v*æt*te. en þa sciptir *eigi* mále hv*er* gögn þa f*a*ra ale*n*gr. Ef m*aðr* hef*ir* þa söc at sekia e*r* vattorð fylg*ir*. *oc* a h*ann* at beiða retti*n*gar at *oc* f*ra*mbur*þ*ar. vátt*a*r s*co*lo viɴa eiða aðr *oc* bera vetti siþ*an*. Þa b*er*a þ*ei*r rétt v*æt*te ef þ*ei*r b*er*a þav orð öll er þ*ei*r v*o*ro at nefnd*ir*. þot þ*ei*r b*er*e þav orð rett *er* þ*ei*r v*o*ro at nefnd*ir*. en láta su*m* liɢia þav e*r* male eigo at scipta. *oc* er þ*at* liúgvitni. Þot m*aðr* b*er*e þav orð öll rétt e*r* h*ann* v*a*r at nefndr. enda avki h*ann* þ*v*i orðe nockoro e*r* h*ann* v*a*r e*igi* at nefndr þ*v*i orðe er mále sciptir. *oc* er þ*at* liug-vitne. Þot m*aðr* q*u*eði e*igi* s*v*a at öllo*m* orðo*m* se*m* h*ann* var at nefndr *oc* scipti e*igi* male. *oc* e*r* þo rett borit þott s*v*a se. Le*n*gr e*r* þ*ei*r ero asátt*ir* s*ca*l eiɴ f*ra*m telia v*æt*te. eɴ aðr*ir* giallda á sa*m*q*uæ*þi sit. Nv v*er*þa þ*eir* e*igi* all*ir* a eitt sátt*ir* *oc* scolo þ*eir* hafa sítt mál e*r* fleire ero sama*n*. *oc* s*ca*l m*aðr* v*æt*te telia f*ram* (s. 27, a.) or þ*eir*ra flocke. hin*ir* s*co*lo giallda sa*m*quæði sitt ·á er lið hava miɴa af þ*v*i at þ*ei*r hafa e*igi* afl ti*l* aɴ*a*rs. en*n* þ*eir* s*co*lo þ*at* m*æ*la þa er þ*at* v*æt*te er borit at þ*ei*r m*un*di aɴat v*ætt*e b*er*a ef þ*eir* hefði afl ti*l*. *oc* q*u*eða a hu*er*t v*æt*te þ*eir* m*un*di bera. *oc* v*er*ðr þei*m* e*igi* at liúg v*æt*te þot*t* hin*ir* se sott*ir* v*m*. Nv v*er*ða þ*eir* ia*fn* marg*ir* hvar*ir* tueɢio er sitt vilia b*er*a huar*ir*. *oc* s*co*lo þ*e*i*r* hafa sitt mal e*r* lengr*a* v*ætt*e b*er*a þei*m* orðu*m* e*r* mali scipti m*eð* þei*m*. nem*a* þ*at* v*er*ðe at liug v*ætt*e. Nu b*er*a þ*ei*r ia*fn* la*n*gt v*ætt*e hvar*ir*tueɢio enda ero þ*eir* ia*fn* m*a*rg*ir*. *oc* s*ca*l s*v*a meta þa se*m* þei*m* se ihagborit e*r* vettis q*u*adde. Ef m*aðr* e*r* q*u*addr þe*s*s v*æt*tis e*r* h*ann* hygz e*igi* i vera. h*ann* s*ca*l

þo fara *til* þ*ing*s oc b*e*raz or at do*m*i oc viɴa eið aðr. *oc* nefna s*er* v*at*ta oc q*ue*ða *sva* at orðe. at ec b*e*rv*m*z or þ*v*i v*æt*ti *oc* q*ue*ða á hv*er*t þ*at* *er*. b*e*rv*m*z af þ*v*i or at ec v*a*r *eigi* inefndr. *oc* v*arðar* h*ono*m þ*at* sva se*m* h*ann* hafi liug v*æt*te borit. ef h*ann* hef*ir* i v*e*rit. enda b*e*resc h*ann* or. þeim v*arðar* fiorbavgs ɢarð *er* h*ann* hef*ir* q*u*addan ef h*ann* hef*ir* *eigi* v*e*rit i v*ætt*e enda q*u*addi h*ann* *eigi* af þ*v*i at h*ann* ætlaðe h*ann* i hafa v*e*rit. Sa a cost *er* v*æt*tis *er* hei*m*an q*u*addr at stefna þ*eir*ri söc at lögb*e*rgi *oc* søkia et sama su*m*ar enda *er* costr at sökia siðaʀ. Hu*e*rgi sc*o*lo færi m*enn* hia ef *maðr* stefn*ir* at lögb*e*rgi. e*ða* lys*ir* sac*a*r ᴇɴ .xx. ne*m*a omaga sac*ir*. þ*a*r *er* vatt*a*r ero q*u*add*ir*. *oc* *er* þei*m* *eigi* scyllt at b*e*ra þ*a*r *er* h*ann* nálgaz *oc* h*ann* man ne*m*a þ*eir* hafi þ*v*i iátt þa *er* þ*eir* voro ne*fn*d*ir*. at þ*eir* m*un*di þo b*e*ra at þ*eir* v*æ*ri .ii. þa sc*o*lo þ*eir* þo b*e*ra. Vattu*m* *er* scyllt at b*e*ra v*æt*te þav öll *er* þ*eir* hafa v*e*rit i nefnd*ir*. ef þ*eir* ero *sva* q*u*add*ir* se*m* i lögo*m* *er* m*æ*lt. Maðr sc*a*l hafa q*u*att v*at*ta sina e*þa* b*va* hei*m*an et siðarsta xiiii. notto*m* f*yrir* þ*ing*. Eɴ ef vattr m*an*z v*e*rðr sivcr e*ða* sáʀ. þa sc*a*l h*ann* g*e*ra orð þei*m* *er* h*ann* q*u*addi. þ*ing*farar at co*m*a ti*l* fu*n*dar v*ið* h*ann* þ*a*r er h*ann* q*ue*ðr á e*ða* ti*l* hei*m*ilis ens siúca ef h*ann* þickiz *eigi* fæʀ v*e*ra. h*ann* sc*a*l g*e*ra orð v*m* þei*m* *er* h*ann* hef*ir* q*u*adda þ*ing*farar. *oc* sc*o*lo þ*ei*r f*a*ra ti*l* fundar við hiɴ *oc* scal[1] (s. 27, b.) hiɴ siuki retta vet*t*it f*yrir* þei*m* *oc* eið viɴa aðr þ*eir* hafi rett v*æt*tet. *sva* sc*a*l h*ann* retta vettit se*m* þ*eir* v*e*rða asatt*ir* *oc* *sva* öllo*m* þei*m* malo*m* m*æ*la se*m* at do*m*i. sc*o*lo þ*a*r .ii. m*enn* taca v*ið* v*ætt*e h*an*s. ᴇɴ ef vattarn*ir* v*e*rða .ii. siukir þa *er* rétt at .iii. tace v*ið* v*æt*te þ*eirra* .ii.[a] *oc* v*e*rðr þ*at* þa ia*fn* rét*t*

1) *Ordene* oc scal *ere ved Uagtsomhed skrevne to Gange, nemlig baade nederst paa første og øverst paa anden Columne.*

er *þeir* bera sem hin*ir* bæri er frum·vátt*a*r voro. Ef sa m*a*ðr kømr til scips með vöro sina er h*ann* er vettis quaddr *oc* þ*in*gfarar. *oc* se vara h*an*s com*in* afliotande furo. *oc* sc*a*l h*ann* sva fara með málo*m* sino*m* se*m* h*ann* se sivcr. eɴ h*ann* sc*a*l f*a*ra til fund*a*r við hiɴ. er quadda*n* hef*ir* h*ann*. ef h*ann* vill e*igi*. til þ*in*gs hafa f*a*rit. *oc* bioða h*on*o*m* at fara til fu*n*dar við v*at*ta *oc* retta vettit.

33. at queðia igegn.

[a] Ef [1] sa m*a*ðr er vættis quaddr er h*ann* er e*igi* þ*in*gheyiande þe*s*s v*æt*tis er h*ann* atti e*igi* or at segiaz enda vissi h*ann* e*igi* at þ*in*gför m*un*di af g*e*raz. h*on*o*m* er þ*at* rétt at queðia i gegn hestz *oc* mat*a*r. oc queða á hvar com*a* sc*a*l með þaɴ m*a*ɴ er h*ann* quadde [2]
h*on*o*m* er rett at queðia þ*a*r er h*ann* heyr*ir* sialfr a quoð h*an*s e*ða* at hei*mi*le h*an*s. h*on*o*m* er e*igi* scylt at f*a*ra til þ*in*gs nema h*on*o*m* se hestr førðr sa er h*on*o*m* er føʀ til þ*in*gs með öðro*m* m*on*no*m* eɴ h*ann* sc*a*l [3] þei*m* m*ann*e fylgia til þ*in*gs *oc* til buðar [4] er quadda*n* hef*ir* h*ann*. ef sa vill þ*at*. en þa sc*a*l h*ann* er þ*eir* com*a* til þ*in*gs. beiða h*ann* með v*at*ta mat*a*r þe*s*s er h*ann* quadde h*ann*. eɴ ef hiɴ [5] lætr h*on*o*m* e*igi* uppi mat þaɴ. þa sc*a*l h*ann* stefna h*on*o*m* v*m* *oc* láta h*on*o*m* v*a*r*ða* utl*egð*. enda a h*ann* þo at giallda h*on*o*m* mateɴ eɴ þo

---

a) = A. M., c. 14.

---

1) *Begyndelsesbogstavet* E *er betydeligt mindre end de sædvanlige Capitelinitialer.*
2) *Efter Ordet* quadde *findes i Slutningen af Linien et ubeskrevet Rum, svarende til tre Fjerdedele af en Linie. Om noget fattes, maa lades uafgjort.*
3) *Efter dette Ord har Afskriveren først skrevet* með, *men derefter underprikket det.*
4) *Ordene* oc til buðar *ere skrevne to Gange.*
5) *Efter dette Ord er först skrevet* quadd *men derefter overstreget.*

sc*a*l h*ann* a þ*in*gi v*er*a þoat hiɴ haldi mateno*m* f*yrir* h*onom* ti*l* þe*s*s e*r* h*ann* hef*ir* þei*m* málo*m* m*æ*lt e*r* h*ann* v*a*r q*u*addr hei*m*an. Maðr sc*a*l meira luta v*at*ta siɴa hafa q*u*att hei*man* þ*eirr*a er h*ann* man at nefna. ne*ma* þ*eir* hafi þ*vi* iátt þa e*r* þ*eir* voro nefnd*ir* i v*æt*te at þ*eir* m*un*di þo b*er*a þ*at* v*æt*te. þoat þ*eir* v*æ*ri e*igi* fleire eɴ .ii. oc hlyþ*ir* h*onom* þa þoat h*ann* hafe miɴa lut q*u*alt v*at*ta siɴa. þ*eir* ero þa scylld*ir* at b*er*a þ*at* v*æt*te þoat þ*eir* se q*u*addir .ii. Eɴ þ*a*r e*r* bæði fylg*ir* eiɴi söc v*æt*te oc q*u*iðr. þa sc*a*l v*æt*te fara fyʀ fra*m* eɴ q*u*iðr. (S. 28, a.) Ef stefno v*at*tar m*anz* an*n*daz all*ir* e*ða* v*er*ða omála. *oc* sc*a*l h*ann* þa q*ueðia* h*eimilis* bv*a* s*ina* .v. oc sc*o*lo þ*eir* þa saɴa stefno v*æt*te h*an*s sv*a* se*m* v*at*tar siti hei*m*a þ*eir* er q*u*add*ir* ero stefno vettis.

34. ef bv*ar* sitia hei*m*a

[a] Ef buar sitia hei*m*a þ*eir* e*r* q*u*add*ir* ero hei*man*. þa e*r* h*onom* rétt at stefna ept*ir* d*r*ottens d*ag* in*n* fyʀa iþ*in*gi at lögb*er*gi. oc láta h*onom* slíct v*arða* se*m* fru*m* söc ætti at metaz. söɴ *oc* ospillt. Þ*at* er ia*fn* rétt at stefna s*v*a fre*m*mi h*onom* er h*ann* mis*ir* h*an*s. þa e*r* q*u*iðarens þ*a*rf. h*ann* sc*a*l lata söc þá f*a*ra a hendr h*onom* f*yr*st ale*n*gr e*r* fru*m*søken e*r* fra*m* sögð *oc* baðar i eiɴ do*m*. *oc* q*ueðia* h*eimilis* bv*a* .v. þe*s*s m*anz* e*r* sottr e*r*. at b*er*a vm þ*at* h*v*art hiɴ v*æ*ri a þ*in*gi d*r*ott*in*s d*ag* en*n* fyʀa i þ*in*gi e*ða* e*igi*. h*ann* sc*a*l lata b*er*a þ*a*r ido*m* v*æt*te þ*at* er h*ann* quaddi h*ann* hei*man* *oc* h*onom* er þ*at* rétt at q*ueðia* aɴa*n* f*yrir* ti*l* fru*m* sac*a*r. Sa m*aðr* abiarg q*u*iðar at beiða h*onom* e*r* vill h*eimilis* bv*a* .v. þe*s*s m*anz* e*r* s*ottr* er h*v*art h*ann* hafe at navðsynio*m* þei*m* hei*m*a

---

a) = A. M., c. 15.

setit er *til* ero mælt*ar* i log*om* *eða* hafi h*ann* e*igi*. Ef m*aðr* er q*ui*ðar q*u*addr heim*an* *eða* v*ætt*is e*r* h*ann* ma e*igi* fullo*m* dag leiðom f*a*ra hv*a*rtke veilende e*r* h*ann* fær þe*ss* e*r* h*ann* er e*igi* scylldr þ*ing*f*a*rar. oc er þ*at* logvörn. *eða* e*r* h*ann* ra*n*g q*u*addr sva at h*ann* ætti e*igi* at f*a*ra f*yrir* þe*im* söco*m* ne*m*a h*ann* vilde hv*a*rtki þe*ss* e*r* þrytr at réttri q*u*oðeɴi e*r* h*ann* er e*igi* scylldr þing reiðariɴ*a*r f*yrir* þei*m* söco*m*. enda e*r* onýt söken sv e*r* h*ann* hef*ir* v*m* q*u*a*t*t. hv*a*rz h*ann* hef*ir* farit t*il* þe*ss* *eða* e*igi* sa e*r* q*u*addr v*a*r. eɴ þa e*r* q*ui*ðr hef*ir* borit a þaɴ v*m* hei*m*a setona. þa sc*a*l h*ann* *queðia* aɴa*n* istaðiɴ. þan*n* bv*a* e*r* næstr býr þ*a*r se*m* h*ann* q*u*addi v*m*. þ*eirr*a m*ann*a e*r* rét*t*r sé iq*ui*ðno*m* *oc* e*r* a þ*in*gi. Ef h*ann* fær e*igi* þaɴ biarg q*ui*ð at h*ann* siti f*yrir* þei*m* navð synio*m* heim*a* e*r* t*il* ero m*æ*ltar. at þa v*arðar* h*onom* slíct se*m* áðan talða æc. *oc* sc*a*l þa sökena f*yr*st sokia siþ*an* e*r* fru*m*söken e*r* fra*m* sögð. *oc* s[t]efno v*ætt*e borit. *oc* sc*o*lo baðar i eiɴ do*m*.

35. at ryðia q*ui*ð.

[a]Þar e*r* q*ui*ðir eigo at scilia mal m*ann*a. at þa sc*a*l h*ann* e*r* h*ann* hef*ir* q*ui*ð þaɴ sama*n* setta*n* ga*n*ga t*il* do*m*s. *oc* bioða þei*m* m*ann*e e*r* h*ann* hef*ir* söc ahe*n*de m*eð* v*at*ta. *oc* nefna h*ann*. (s. 28, b.) *oc* bioða h*onom* at f*a*ra t*il* at ryðia q*ui*ð þaɴ. e*r* h*ann* hef*ir* s*a*ma*n* setta*n* *oc* q*u*eþa ahv*a*r þ*at* er. *oc* nefna bv*a* alla. *oc* m*æ*la sva at meire luti do*m*anda heyri ef þ*eir* vilia hlýtt hafa. en*n* sa *maðr* sc*a*l ga*n*ga þangat e*r* ryðia vill q*ui*ð þaɴ. Hann sc*a*l eið viɴa aðr h*ann* take q*ui*ð at ryðia. siþ*an* sc*a*l h*ann* nefna

---

a) = A. M, c. 16

v*at*ta. Jþ*at* v*æ*tt*e* at ec leg þ*at* vnd*ir* þegnscap min. at sa sitr næri e*r* oq*u*addr e*r*. *oc* nefna h*ann* oc segia h*v*ar h*ann* er ibúð. **E**n ef h*ann* ryðr at frændse*m*i q*u*ið. *oc* sc*o*lo næsta brøþra up risa *oc* nanare m*enn*. *oc* ná mág*a*r þ*eir* .iii. ef m*að*r a moð*ur* an*a*rs e*ð*a dott*ur* e*ð*a syst*ur*. h*ann* sc*a*l ryðia við sialfa*n* sec at frændse*m*i *oc* at mægðu*m*. h*ann* sc*a*l ryðia at guðsifio*m* þei*m* þri*m*r e*r* m*að*r hefir halldit avðro*m* vnd*ir* vatn e*ð*a undi*r* primsignon e*ð*a und*ir* b*y*sk*o*ps hönd. sc*a*lat m*að*r ryðia við sialfan sec at guðsifio*m*. **E**f sa m*að*r e*r* q*u*addr e*r* s*v*a e*r* van heill at h*onom* v*æ*ri e*igi* þi*n*g för scylld þot*t* h*ann* v*æ*ri q*u*addr. *oc* e*r* h*onom* rétt at ryðia h*ann* up. Ef sa m*að*r e*r* q*u*addr e*r* h*ann* a fe mina en*n* gegne þi*n*gf*a*rar cavpi. eþ*a* einvirke. *oc* er h*onom* rétt at ryðia þan*n* up. h*ann* sc*a*l ryðia við sócn*a*r aðilia e*ð*a varn*a*r hv*e*rgi e*r* m*eð* sök fer. Þa e*r* h*ann* ryðr q*u*ið at guðsifio*m* e*ð*a at frændse*m*i e*ð*a at mægðv*m* sc*a*l hafa sanaðar m*enn* ii[a]. ne*m*a sa teli e*r* réttr v*æ*ri iq*u*iðno*m*. at hæro*m* sc*o*lo sanaðar m*enn* firnari aðilia sócn*a*r e*ð*a varn*a*r en næsta brøðra. Þar e*r* h*ann* ryðr q*u*ið at leiðar le*n*gð oc sc*a*l h*ann* þ*a*r legia m*eð* iii.[a] man vnd*ir* þegnscap þot h*ann* se réttr teliande. Ef s*v*a ga*n*ga ruðni*n*gar at. at meire lute v*er*ðe ra*n*g q*u*addr þ*eir*ra h*v*a e*r* hei*m*an ero q*u*add*ir* *oc* v*er*ðr h*onom* e*igi* at sac*a*r spelli ef h*ann* viðr eið at þ*v*i at h*ann* q*u*addi þa e*r* h*ann* hugðe at réttast*ir* v*æ*ri. en secr v*er*ðr h*ann* vm .iii. morco*m* við þan e*r* h*ann* hef*ir* mal a höndo*m*. S*v*a sc*a*l mæla ruðni*n*g*a*r málo*m* at meiri lutr heyri þi*n*g h*eyianda*. H*ann* sc*a*l n*efna* v*at*ta siþ*an* at þ*v*i at h*ann* ne*m*r h*ann* or q*u*iðno*m*. oc (s. 29, a.) q*u*eða a hvart h*ann* ne*m*r h*ann* or síno or na*m*i e*ð*a an*a*rs m*anz*. Ef h*v*ar ero þ*a*r all*ir* ra*n*g q*u*add*ir*. þa a h*ann* cost at ne*m*a þa up alla sen *oc* hafa ti*l* sanaðar m*enn* .ii[a]. þ*eir* sc*o*lo þ*at* legia und*ir*

þegnscap siɴ at *þeir* se allir neʀi *þeim* stað *er* bua ætti *fra* at *queðia*. *oc* nefna þa alla *til oc* segia hvar *þeir* ero ibúð. *hann scal* þa *queðia* istaðeɴ *sem* sa nefn*ir* *til er* ruddi *quiðeɴ*. *oc verðra honom þat* at sac*ar* spelli *vm* þaɴ *bva quið er hann* hef*ir* aþ*ingi* qua*tt*. þo at *hann* hafi alla ra*ng* *quadda* at násæti ef *hann* hef*ir* rétt at *quoð* farit. Ef sa gr*ið* m*aðr* er *quaddr*. *er* þ*ing* há m*aðr* er réttr *fyrir* bv h*ans*. *oc* er h*onom* rett at ryðia at þ*vi*. ef hiɴ *er* e*igi* þar vist[1] fastr. Nv vill *hann* e*igi* ryðia *oc* hafa þ*at* *til* sac*ar* spellz at þ*ar* hafi sa gr*ið* m*aðr* *quoð* up borna *er* e*igi* er rettr í. *oc* vill h*onom* þ*at* láta *ver*ða at sac*ar* spelli. *oc* *ver*ðr[2] h*onom* þ*at* at sac*ar* spelli ne*ma* vatt orð co*mi* þ*at* fr*am* at *hann* hafi þ*vi* svarat aþ*r* *hann* v*ar* *quaddr* at *hann* v*ar* þ*ar* hei*mi*lis fastr *er* *hann* v*ar* rét*t*r i *quiðom*. e*ða* hei*mi*lis b*var* h*ans* .v. b*er*a þ*at* at *hann* hugði þ*at* þa *er* *hann* *quaddi* *hann* at *hann* v*æri* þ*ar* hei*mi*lis fastr *er* *hann* v*æri* réttr[3] þi*ng* há m*aðr*. oc rettr *quiðo* at b*era*. Ef *hann* faɴ *hann* e*igi* þa er *hann* *quaddi* *hann*. enda matti *hann* e*igi* sp*yr*ia *hann*. Hv*er*vetna þ*ess* *er* sa m*aðr* feʀ *til* þ*in*gs f*yrir* bönda *er* þ*ing* há m*aðr* er rét*t*r f*yrir* bv m*anz*. þa *er* bón deɴ scylldr at fá h*onom* bæþi hest *oc* mat. þaɴ hest *er* þi*ng* føʀ se. enda *scal* böndi e*igi* giallda þi*ng*f*a*rar cavp. eɴ hiɴ *scal* taca se*m* aðr*ir* þ*in*gheyiendr *er* feʀ *til* þ*in*gsens. Søkiandi s*cal* nefna v*at*ta at þ*vi* at hiɴ hef*ir* lokit ruðni*n*go e*ða* *hann* læt*z* e*igi* vilia ryðia *quið* þaɴ. þa *scal* *hann* beiða fr*am* bvrðar at þei*m* ale*n*gr. Þ*at* *er* m*æl*t aðr *quiðr* se boriɴ at *þeir* *sco*lo eiða viɴa all*ir* aðr at do*mi*. *þeir* *sco*lo all*ir* fella

---

1) *Ordet* vist *er skrevet to Gange, men paa det förste Sted igjen udstreget.*
2) *Rettelse for* verðrat *(bliver ikke), der efter det fölgende ikke synes at kunne være andet end en Skrivfeil.*
3) *Efter dette Ord er först skrevet* i quiðum, *men derefter igjen udstreget.*

saman orð sin at þeir væri allir á eitt sattir. þeir scolo luta með ser hverr þeirra scal quið fram telia. en sa þeirra scal fram telia er (S. 29, b.) hlýtr. nema þeir verði a aNat sattir oc þurfo þeir eigi þa at luta. þeir scolo aðrir giallda samquæþi sitt á. Ef þeir verþa eigi asáttir hvern quið þeir scolo bera. þa eigo þeir at ráða er fleire ero saman. Enda eigo þeir fram at telia þaN quið. enn þeir eigo allir samquæþi á at gialda. en þeir scolo þat segia at domi at þeir mundi aNan bera ef þeir hefði afl til. oc queþa a þat hvern þeir mundi bera. EN ef sa verðr at liug quið. þa varðar þeim þat ecki við lög er aNat villdo bera. er þeir hafa þeim orðom mælt at domi. Ef bvar ero vm þat sottir at quiðr se sidaR boriN eN i logom se mælt. oc er i þvi talet sem quið se haldet. þeir eigo at beiða ser biarg quiðar vm þat ef afl þat hefir staðit fyrir quið þeirra at þeir matto eigi fyrir þvi bera. eða þeir voro i frum quiðum avðrom sva fastir. at þeir gáto eigi fyrir þeim söcom borit quið þaN sem mælt er ilogom. þa ero þeir varþir mále ef þeir fa þaN biarg quið. Ef bvar ero þeir svmir er eigi ero sva ilogscilom avðrom fastir[1]. þa scolo þeir ganga til doms oc nefna ser vatta. at þvi at þeir ero búnir at leysa quið þaN af hendi. þegar er þeir hafa neyti at. Ef quiðar er sva sið beitt eða boðit til ruðningar at þeir geta fyrir þeim söcum eigi boriN quið þaN sva snemma sem mælt er. þa varðar quið monnom ecki eN onyt er soc hins. Enda varðar honom fiorbavgs garð oc er þat þings af glöpon. Ef sa dylr er til ruðningar er boðit. eða fǫrir sva seint fram ruðningar eða þav scil er hann vill fram hafa fǫrt. at[2] af

---

1) *Skrevet* fastir avðrom, *men Afskriveren har derefter ved Henvisningstegn tilkjendegivet at Ordene skulle staae i omvendt Orden.*

2) *Skrevet ovenfor Linien.*

þvi *verðr eigi quiðr* borin *rétt sva* snemma sem mælt *er*. þa *varðar* þeim monnom *fiorbavgs* garð. *er* iþvi *gera þings* afglöpon. en *quið* monnom *varðar* ecki. enda *scal* slict þa metaz *quiðr þeirra* sem þa at i mál yrði borin quiðrin. Ef *bvar* hallda frum *quið til* þess er sol kømr aþing völl. þa a *eigi* at meta quiðburð *þeirra*. ef *þeir bera eigi* á. er *þeir bera* siþar enda *er* þa *eigi* scyllt at søkia þa vm haldit. ef *þeir bera* á. þoat *þeir* hafe eigi borit aðr sol kømr aþing völl. En hv*er*vetna *þess er* haldit *er quið er eigi* scyllt at søkia fleiri (s. 30, a.) *bva* en ein nema vili. Ef goðe er quaddr .xii. quiðar *þar er bva quiðr* kømr *til eða bvar* ero quadd*ir* bva quiðar vm þa söc er .xii. quiðr kømr *til*. oc *scolo þeir* ganga *til* doms oc nefna *vatta*. at þvi at *þeir* lata *þat* standa *fyrir* quiðburð sinom at *þeir* ero þess quiðar quadd*ir* er *þeir* eigo *eigi* vm at scilia. Ef *maðr* þarf biargquiðo *þar er bva* quiðr hef*ir* borit aðr a *hann*. þa *scal hann* queðia .v. *bva* i þan quið *er* aðr hef*ir* borit a *hann* þot þa hafi ix. *bvar* borit a *hann* sócn*ar* quiðen. *honom* er rétt at queðia þa *þar er þeir* ero all*ir* saman. *Hann scal* bioþa þeim manne *er* soc hef*ir* a hende *honom* at hryðia *quiðinn* oc segia *honom* huar *þeir* sitia. en *hann* á at þvi at hryðia ef *þeir* ero nærri *er* oquadd*ir* ero *þeirra* manna *er* i frum quiðvm voro. En ef *hann* þarf fleire biarg quiðo *til* þess máls þa *scal hann* þa beiða *fram*-burþa at quiðom þeim öllom at domi. En *þeir* ero scylld*ir til* at *bera* quiðo þa alla *er þeir* éro beidd*ir* at lögom *er* male eigo at scipta *með* þeim. Ef haldit *er* varn*ar* quiðum þeim *er* quatt *er* at logom oc male eigo at scipta *oc varðar þat fiorbavgs* garð oc aþa *sva* at meta sem ihag se borin quiðrin. Ef *maðr* queðr quiðar þess hvárt *er hann* fylg*ir* sócn *eða* vorn. *er eigi* a male at scipta með þeim oc *verðr* þa onytt mal *hans*. *oc* calla menn *þat* egningar *quið*. Þar

er xii. *qu*iðr beʀ a maɴ ef h*ann* þ*a*rf biarg *qu*iðar. þ*a* sc*a*l h*ann* *queðia* h*eimilis* bv*a* s*ina* .v. til. Maðr sc*a*l bioða ti*l* hruðni*n*g*a*r *vm* fru*m* *qu*iðo alla. h*v*arz ero ti*l* sócn*a*r e*ða* ti*l* varn*a*r. *oc* þ*ur*fot þ*eir* þ*a*t opt*a*ʀ at g*er*a eɴ v*m* sɪɴ. Allir m*enn* þ*eir* e*r* logscil nocor sc*o*lo mæla at domo*m* a alþ*in*gi. h*v*art e*r* þ*eir* scolo sokia sac*ir* e*ða* v*er*ia e*ða* b*er*a vetti e*ða* *qu*iðo *oc* sc*o*lo þ*eir* vɪɴa eiða aðr þ*eir* mæli þei*m* malo*m* s*v*a at do*m*endr heyri. Huar þ*ess* e*r* m*aðr* hef*ir* þaɴ eið vɴɪɴ e*r* h*ann* hef*ir* fleira und*ir* scilit *oc* v*er*ðe h*ann* tortrygðr v*m* eiðɪɴ þa e*r* h*ann* sc*a*l þav fleire gögn af hende leysa e*r* eiðar eigo at fylgia. þa (S. 30, b.) sc*a*l h*ann* þ*a*r lata b*er*a v*ætt*e þ*a*t e*r* h*ann* nefnde at þa e*r* h*ann* vaɴ eiðɪɴ e*ða* vɪɴa ella eið i aɴ*a*t sɪɴ. Hvarvetna þ*ess* e*r* m*enn* halda gögno*m* a alþ*in*gi. *oc* v*arðar* þ*a*t *fiorbavgs* ɢ*arð* *oc* sc*a*l i þaɴ do*m* sokia se*m* fru*m*sökɪɴ er i sót*t*. En*n* m*enn* sc*o*lo sac*ir* hafa fr*a*mfört all*a*r aðr sól se und*ir* þær e*r* ti*l* ero bún*a*r aðr do*m*ar fare ýt ti*l* sócn*a*r. eɴ ef e*igi* er*o* fr*a*m sagðar. þa e*r* þ*a*t vörn. eɴ fru*m*gögn sc*o*lo borin aðr sol ko*m*i a þ*in*gvöll. ɪɴ næsta dag ept*ir* þav e*r* þei*m* söco*m* eigo at fylgia. Ef m*aðr* hef*ir* sac*ir* ifleire do*m*a eɴ í eiɴ. *oc* e*r* h*onom* e*igi* at heldr scylt opt*a*ʀ at vɪɴa eið eɴ v*m* sɪɴ. eɴ ef tortrygt þick*ir* v*m* eið uɴɪ*n*g h*ans*. þa sc*a*l h*ann* v*ætt*e þ*a*t lata b*er*a at do*m*e avðro*m* e*r* h*ann* nefndi þa at er h*ann* vaɴ eið.

36. Vm *qu*ið burðe.

[a] Ef m*aðr* hef*ir* xii. *qu*iðar *qu*att *oc* sc*a*l ɢ*oði* ne*f*na þ*ri*þiu*n*gs m*enn* sina ti*l* *qu*iðar þ*ess* m*eð* s*er*. *oc* er h*onom*

a) = A. M., c. 17.

rett hvarz *þeir* ero bøndr *eða* grið m*enn*. h*ann* *sca*l xi. m*enn* nefna að*ra* eɴ sic. G*oði* *sca*l ga*n*ga ti*l* do*m*s *oc* bioða[1] þei*m* m*anne* ti*l* hruðni*ngar* e*r* quadde h*ann* xii. quiðar. *oc* ɴ*efna hann*[2] oc segia h*onom* hvar h*ann* hef*ir* sama*n* setta*n* quiðɪɴ. oc h*ann* a s*v*a at hryðia xii. q*uið* se*m* do*m*. **E**f *þeir* v*er*ða e*i*g*i* asátt*ir* hv*er*n quið *þeir* scolo b*er*a. þa s*c*olo *þeir* raða e*r* fleire ero sama*n*. eɴ ef *þeir* ero iaf*n* marg*ir* þa s*c*olo *þeir* þaɴ b*er*a e*r* ɢ*oðinn* vill. **E**f su söc kö*m*r ahendr ɢ*oða* e*r* xii. q*uiðr* kø*m*r ti*l*. ɴv a h*ann* at nefna q*uið* v*m* sialfan sec. eɴ søkiandi s*ca*l beiða sa*m*þi*n*gs ɢ*oða* ha*n*s þaɴ *þeirra* se*m* h*ann* vill ef *þeir* ero baþ*ir* iaf*n* rettir at te*n*gðo*m*. eɴ þaɴ *þeirra* ella e*r* rettari e*r* at bera q*uið* fra*m*. en*n* *þeir* s*c*olo ga*n*ga ti*l* do*m*s oc vɪɴa þ*a*r eið. eɴ ɢ*oði* s*ca*l fr*a*m telia þaɴ q*uið* er *þeir* xi. v*er*ða a satt*ir*. **E**f ɢ*oði* hef*ir* þa söc a hond þ*r*iðiu*n*gs m*anne* sino*m* e*r* xii. q*uiðr* á v*m* at scilia. h*ann* s*ca*l þ*a*r þriþiu*n*gs m*enn* sina xi. ti*l* q*ueðia* at retta q*uið* þaɴ. eɴ *þeir* s*c*olo til ga*n*ga xi. at rétta q*uið* þaɴ me*ð* s*er* oc s*c*olo *þeir* raða er fleiri ero sama*n*. ef ideilir með (s. 31, a.) þei*m*. eɴ ɢ*oði* s*ca*l fr*a*m telia q*uið* þaɴ e*r* *þeir* urðo asátt*ir*. aðr*ir* eɴ h*ann*. **E**f ɢ*oði* helldr xii. q*uið* þa v*er*ðr ɢ*oði* vtl*agr* v*m* þ*at* oc or goðorðe sino. eɴ hiɴ á cost þ*es*s hvarz h*ann* vill ɢ*oða* søkia e*ða* e*i*g*i* eɴ s*v*a a þ*at* at metaz e*r* h*ann* helldr quiðno*m* se*m* a se boʀɪɴ ne*ma* h*ann* fái biarg q*uið* þaɴ at ɢ*oði* mu*n*di q*uið* þaɴ b*er*a e*i*g*i* ah*ann* *oc* hellde h*ann* af þ*v*i quiðno*m* at h*ann* vilde færa h*onom* *oc* s*c*olo h*eim*-*ilis* b*v*a*r* h*an*s v. scilia þ*at*. hvart h*ann* hellde ti*l* fárs h*onom* oc *þeir* mu*n*do af b*er*a ef *þeir* bære.

---

[1]) *Synes först at være skrevet* beiða, *men derefter* i *underprikket og forandret til* o *og et* i *skrevet over Linien foran dette Bogstav.*

[2]) *I Haandskriftet:* oc N̊ oc segia.

37. vm vat orð imote quið.

[a] Sócn scal fara fyr fram huers máls en vörn. nema þat se allt eitt. oc se þat anars mals vorn er anars er sócn.[1] þar er quiða er quatt til sócnar en sa hefir vatta til þess er veria scal. þa scal þar vætte fara fyr fram en quiðr. þott þat fylgi vörn.[2] scalat hann þat sva dvelia at eigi se quiþrin þa borin er sol kömr aþingvöll. ef eigi verðr allt eitt þat er bvar vilia borit hafa oc vattar enda eigi þeir um ein lut at scilia[3]. þa scal segia at hann hefir vatorð til þess máls sem þeir ero vm quaddir. en siþan scal hann veria þeim lyriti quið burðin. nv bera þeir þo quiðen þoat lyrite se þeim varit fyr en vættet quæmi fram. þa a þan quið enscis meta enda varðar utlegð öllom. en þa scal þo lata bera vættet. Nu ef eigi verðr at liug vetti. þa er costr at søkia hina vm þat at þeir hafe borit liug quið. Scolot menn andvitni bera oc her a þingi en ef menn bera varðar þat vtlegð. enda aþat enscis at meta. en þat er andvitni er menn bera igegn þvi sem aðr er borit. vætte igegn quið eða quiðr igegn vætte. sva at eigi ma hvartvegia rett vera. En ef hvartuegia verþr andvitni. þa varðar scog gang liug vitne en fiorbavgs garð andvitnit.

38. vm vörn.

[b] Aðr maðr førir vörn fram oc scal hann spyria þan man með vatta er söc hefir ahendi honom ef hann

---

a) = A. M., c. 18.
b) = A. M., c. 19.

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Rettelse for* scila.

hafi sócn *sva* f*ram* förða a hond h*onom* se*m* h*ann* hyGR e*ða* hafe h*ann* e*igi*. þá ahiN þ*vi* at suara at h*ann* hafi fra*m* (S: 31, b.) førþa sócn se*m* h*ann* hyGR ne*m*a nokot g*e*riz i vörn hins þ*es*s er h*ann* vili þa ti*l* socn*a*r hafa tekit. þa er rett ti*l* varn*a*r at taca e*r* þei*m* orðo*m* e*r* mælt. Rett e*r* at h*ann* föri þo f*ra*m vörn þot hiN g*er*e e*igi* svara þesso*m* orðu*m* ef dom*en*dr lofa *oc* litiz þei*m* *sva* at h*ann* vili vo*r*n h*an*s glepia iþ*vi* oc e*r* þ*at* þ*in*gs afglöpon ef sa ðuelr vo*r*n. HiN *sca*l taca ti*l* varn*a*r[1] þeg*a*r e*r* h*ann* vill. eN .v. b*var* *sco*lo scilia v*m* biarg q*ui*ðo alla h*eimilis* b*var* þ*es*s m*an*z e*r* *sott*r e*r* ne*m*a h*ann* se sot*t*r vi*ð* ix. b*va* q*uið* þa *sca*l h*ann* þ*að*an q*ueð*ia v. af þei*m* b*vom* ix. ti*l* biarg q*ui*ðar s*er* þa e*r* næst*ir* ero vetva*n*g þei*m* e*r* f*ra* v*a*r q*ua*t*t*. Ef h*vi* v*er*ðr siucr i q*ui*ð. oc *sco*lo þ*eir* e*r* i q*ui*ð ero með h*onom* søkia orð h*an*s ti*l* buðar. h*ann* a eið at viNa h*v*ar h*ann* gelldr sa*m*q*uæ*ði á. Þ*ei*r *sco*lo v*att*a nefna at orðo*m* h*an*s oc telia q*uið* fra*m* at do*m*i. Ef m*að*r v*er*ðr davðr or q*uið* e*ða* omale. þa *sca*l q*ueð*ia aNa*n* istaðiN f*yrir*. þ*at* a raða v*m* mal h*an*s h*v*art þa e*r* e*r* þ*ei*r sp*y*ria h*ann*. Sa m*að*r e*r* vo*r*n vill f*ra*m föra h*ann* *sca*l ga*n*ga ti*l* do*m*s oc nefna s*er* v*at*ta. Jþ*at* v*ætt*e at hann[2] byðr h*onom* oc nefna h*ann* þei*m* m*ann*e e*r* söc hef*ir* fra*m* förða ahendr h*on*om at[3] hlyða ti*l* eið spiallz sins ef h*ann* hef*ir* e*igi* fyR uNit eíð oc ti*l* v*a*rnar þ*eirr*ar e*r* h*ann* mv*n* þ*a*r f*ra*m föra. En siþ*un* *sca*l h*ann* f*ra*m föra vo*r*n f*yrir* sic h*v*arz h*ann* hef*ir* ti*l* þ*es*s quiðv e*ða* v*ætt*e. þa er varn*a*r gögn ero f*ra*m com*in* þa *sca*l söki-andiN spy*r*ia m*eð* v*at*ta. ef h*ann* hafi vo*r*n *sva* f*ra*m

---

1) *Rettelse for* socnar, *der efter hele Sammenhængen neppe synes at kunne være andet end en Skrivfeil.*

2) *Tilföiet.*

3) *Rettelse for* oc; *jfr. c. 30.*

førða *fyrir* soc þa se*m* haɴ hyɢr eɴ hiɴ a *þvi* at svara at h*ann* hafi þa fra*m* förða vo*r*n sem h*ann* hyɢr þeg*ar* e*r* þ*at* e*r*. Eɴ þeg*ar* er h*ann* hef*ir* nokor v*ar*nar gögn fr*a*m förð. þa þ*ar*fat h*ann* biða ti*l* þe*ss* e*r* hiɴ hef*ir* vo*r*n *sva* fra*m* förða se*m* h*ann* hyɢr. þa a h*v*artueɢi *þeirr*a at föra fr*a*m sócn oc vo*r*n ale*n*gr *sva* se*m* *þeir* ero bun*ir* ti*l*.

39.

[a] Þar *sca*l hefia up vi*ð* arftoco maɴ omaga. þa söc *sca*l lysa at lögbergi ahönd arf toco m*ann*e ti*l* fr*a*m førslo oc v*ar*ðveizlo omag*ans*. *oc* nefna h*v*arntveɢia om*agann* oc þaɴ e*r* ahönd [1] e*r* lyst *oc* q*ue*þa á til (s. 32, a.) hve*r*s do*m*s h*ann* lys*ir* oc lysa löglysi*n*g. Sa m*að*r e*r* søk*ir* *sca*l q*ueð*ia h*eimilis* b*va* v. þe*ss* e*r* so*tt*r e*r* at h*er*a v*m* þ*at* h*v*art h*ann* e*igi* arf at taca at þaɴ om*aga* e*ð*a h*v*art h*ans* om*agi* se e*ð*a eigi oc nefna h*v*aʀntveɢia. Ef þ*at* beʀ q*ui*ðr at þes om*agi* se *oc* *sca*l h*ono*m døma om*agann*. Sa e*r* ve*r*ia vill *sca*l q*ueð*ia ena sömo v. h*eimilis* b*va* at b*er*a v*m* þ*at* h*v*art h*ann* e*igi* fe eða føri ti*l* at föra þaɴ omaga fr*a*m e*ð*a e*igi*. Ef þar beʀ avðn *oc* e*r* þa rétt at lysa þei*m* a he*n*dr e*r* vill. *oc* nánastr e*r* *þeirr*a m*ann*a e*r* fe e*ð*a föri e*igi* ti*l* at föra þaɴ om*aga* fram. Þ*ar* *sca*l telia frændse*m*i m*eð* om*aganom* oc þei*m* e*r* ahond e*r* lyst. oc leɢia þ*at* und*ir* þegnscap si*nn* m*eð* .iii. m*a*ɴ. at su e*r* frændse*m*is tala rett oc söɴ m*eð* þei*m* ɴ. ɴ. oc ɴ. ɴ. Þá á þei*m* m*ann*e at döma ahö*n*d om*agann* ne*m*a lögvo*r*n co*m*e fr*a*m. Cost a sa e*r* om*aga* vill lysa. at lysa þeg*ar* ahe*n*dr þei*m* e*r* nánastr e*r* *þeirr*a m*ann*a e*r* fe e*ð*a föri hef*ir* ti*l*. þott h*ann* lysi e*igi* ahond arf toco m*ann*e aðr.

---

a) = A. M., c. 20.

---

1) *Retteise for* a h ö n.

40. vm reifing

[a] Lengr er menn hafa sócn fram førða oc vorn. sem vilia idom þaɴ. þa scal hveʀ maðr hafa er sócn hefir idom þaɴ eða vörn reifingar maɴ at male sino hvart sem hann þarf at søcn eða vorn. þaɴ er honom rett at hafa. er honom vill veítt hafa þeirra manna er iþaɴ dom ero[1] nefndir. Ef þeir veita honom eigi þat at reifa mál hans. þa scal hann beiða þá með vatta at reifa mal hans. þeir eigo at luta með ser hverr reifa scal mál hans. oc scal sa þeirra reifa mál hans er hlýtr. Ef þeir gera eigi luta með ser oc varðar þeim þat fiorbavgs garð öllom er i þeim domi ero. ᴇɴ þat er þings afglöpon er þeir gera er þeir taca eigi við málc hans. Þat er oc at sa a soc þa at søkia er með þat mal ferr er domendr gera eigi við at taca. Ef söc kømr ahendr þeim manne er i dom er nefndr at honom er rétt hvart sem hann vill at veria söc þá eða selia avðrom vorn fyrir sec. Ef söc kömr iþaɴ dom þa scal hann[2] þo eiga dom sétt. enda scal hann giallda samquæþi sitt adom þaɴ er þeir segia vp. þat er oc ef hann a söc (s. 32, b.) at søkia. þa er siðaʀ gerðiz ᴇɴ hann væri i dom nefndr. þa er honom rétt hvárt sem hann vill at søkia sealfom eða selia avðrom. Ef su söc kömr iþaɴ dom er hann er í. oc scal hann þo eiga dom sétt[3]. scolot mál hans standaz vm þa söc. enda scalat hann til vefangs ganga vm þat mál. hann scal oc samquæþi sitt giallda a þaɴ dom er þeir segia aðrir vp.

---

a) = A. M., c. 21.

---

1) *Dette Ord er skrevet to Gange*
2) *Tilföiet.*
3) *Punctum er tilföiet.*

41. vm domendr.

[a] Þat er oc aðr þeir tace adomi sinom. at þeir scolo eið viNa aðr nema þeir hafe uNinn aðr. þeir scolo nefna ser vatta. Nefni ec iþat vætti at ec viN eið at crossi lög eið. oc seg þat guði at ec mvn þaN dom döma sem ec hyG log vera. þat er oc at þeir scolo reifa mal þeirra. þav fyrst er fyrst ero fram comin[1]. þeir scolo sócn reífa hvers máls fyR eN vorn. Sa maðr er reifir sócn eða vorn. hann scal tina þat er reifir hver gögn fram hafa comit. oc segia hveim ahendr var hvart sem er til sócnar eða varnar. eN sócn scal fyR reífa hvers máls eN vorn vm hina sömo söc. Sa maðr er vorn scal reifa. hann scal tína gögn þav öll er til varnar hafa fram farit. Ef domendonom þickia menn ganga of mioc at domi. þeir scolo beiða er i dominom sitia goða þa .iii. er iþeim fiorþungi ero er domriN er við kendr. oc beiða þa með vatta. at fá þeim menn .iii. til dom vörzlo eN goðar ero utlagir. ef þeir gera eigi sva at fá menn til domvörzlo. oc or goðorði sino oc eigo domendr söc þa við gvðana. Þeir scolo sva scipta með ser[2] at þeir scolo maN fa or þingi hverio eno forna. þeir menn er til dom vörzlo ero tecnir. þeir scolo rista reito .ii.[a] fyrir utan þat er domendr sitia. eN ef meN ganga yfir iN oc eigo þeir at nefna vatta at þvi er þeir ero gengnir yfir inn. NV hleypr hann ut aptr oc er hann eigi þa utlagr. eN ef hann hírir við oc verþr hann þa utlagr. oc eigo domvörzlo menn soc þá at söcia. þeir scolo ganga til lögbergs oc stefna þa söc þeirre oc a

a) = A. M., c. 22.

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *I Haandskriftet:* Þeir scolo sva scipta með ser at þeir scolo sva scipta með ser. at þeir scolo maN o. s. v.

iþann dom söc sv at coma sem domvorzlo menn (s. 33, a.) þeir ero or fiorðvngi. at þeir scolo með vatorð þa söc sökia. oc eigo domvorzlo menn halfa utlegð þa. en domendr halfa. Ef maðr er ilögscilum fastr sa er i domi sitr þeim er i anan dom eigo at coma. hann a þat at mæla aðr hann gangi ibrott at hann segir[1] sátt sína a þann dom er þeir verþa sattir á. meþan hann er abrott. þær sacir scal fyrst dœma er fyrra sumar varð eigi vm dömt ef þær ero. En vm þær sacir næst er her hafa gerzc a þingi ef þær ero iþeim domi sottar. þa scal vm þær dœma er fyrst voro reifþar nema þat se at þær horfi til vefangs. þa scal vm þær siðarst dœma ef þær horfa til vefanga. þeir scolo hafa manntal at domr þeirra se fullr. oc scolo þeir at fullom domi segia dom sinn vp ef þeir eigo þess cost. Ef maðr verðr sivcr eða sárr er í dom er nefndr sva at hann ma eigi uti vera. þa scolo þeir ganga til buðar þangat er inn sivki er oc scal hann vinna eið fyrir þeim slican sem hann scylde vinna at domi. hann scal samquæþi sitt giallda aþann dom er þeir verða sattir á. þa verðr þeim þat rett at dœma vm sacir allar nema til vefangs horfi. Ef sa maðr anndaz eða verðr omále er i dom er nefndr. þeim er þa iafn rett at dœma sem fullr se domr þeirra. þeir eigo at dœma eptir gognom þeim er þar hafa fram farit idom. þar til sócna oc til varna. Þeir eigo at dœma soc hveria anattvegia mæta eða omæta. Ef a gögn þav verðr queðit er idom þann ero comin. er mali sciptir með þeim. þa scolo þeir vm aðrar sacir r döma at gognom þeim er fram ero comin. Nu hygr sa þat er sœkir at veriande queþi af þvi agogn at hann villde dom iduelia en eigi af þvi at hann villde reyna ifimtar domi. þá á hann at stefna honom vm

[1]) *Tilföiet.*

þings afglöpon at logbergi oc lata honom varða fiorbavgs garð. oc queðia til heimilis bva ix. oc láta fara iþann dom málit sem frum (s. 33, b.) søken er i. Ef quiðr berr a hinn vm þings afglöpon oc verðr hann þa fiorbavgs maðr. En þa scal døma vm frum sökna sem eigi væri a gögnin queþit. Ef domendr gøra eigi døma vm sacir manna. þa scal ganga til lögbergs oc beiða domendr at ganga[1] vt at døma vm sacir þær er þeir hafa eigi lok a felld. oc sva goða þa er þa menn nefndo i dom at føra domendr sína ut. Ef domendr ganga þa ut er þeir ero beiddir at døma um mal hans þa ero þeir varþir male. Nu vilia[2] domendr sumir døma enn sumir eigi þa varðar þeim fiorbavgs garð er eigi vilía vm döma. enda er rett at stefna honom vm þings af glöpon. þegar at logbergi oc sökia þat sumar i enn sama dom þegar er vi. domendr ero vt comnir isetor sinar eða fleire. enda verðr iafn fullr þá domr þeirra sem þeir dømi allir. Ef þeir gera eigi døma vm mál hans oc er rétt at søkia hvart sem vill et sama sumar eða annat við ix. bva quið. þeir scolo iþeim stað døma sem þeir hafa niðr setz ef þeir ná fyrir ofríki manna of sacir þær allar er iþeim domi ero. Ef þeir vm sitia eigi fyrir ofríki manna þa er þeim rett at sitia þar er þeir þickiz hellzt mega lúca domi sinom oc verðr domr þeirra sa réttr. Ef þeir vm sitia eigi fyrir ofriki þa scal sa er sócn hefir reifða. queþa a hvar þeir scolo at finnaz at þeir vm luki hellzt domi sinom. Þeir eigo þangat at ganga oc luca þar domi sinom ef þeir mego. Nu vilia þeir eigi allir þangat til ganga þa verðr domr þeirra fullr þoat þeir dømi eigi fleire vm þar enn .vi. enn hinom varðar þat fiorbavgs garð er eigi coma til

1) *Skrevet* gāgā.
2) *Tilföiet.*

þangat *oc er þat þings* afglöpon. Nu h*v*arvetna þ*ess* er dom*en*dr g*er*a þ*ings* afglöp*on*. sum*ir* þa at þ*eir* vilia[1] e*igi* döma v*m* mal þav e*r* þ*eir* eigo v*m* at d*om*a. þa á iafnt do*m*r þ*eir*ra at standaz e*r* v*m* vilia d*om*t hafa ef þ*ei*r ero .vi. m*enn eða* fleire se*m* do*m*riɴ se fullr. Sa sc*a*l do*m* up segia e*r* mal reifðe þaɴ se*m* þ*ei*r ro asátt*ir oc* sc*a*l sa up segia e*r* vorn reifðe ef þ*eir* vilia dö*m*a (S. 34, a.) vmæta sokena. eɴ sa e*r* sócn reifðe ef þ*ei*r vilia afall d*om*a. Eɴ sa e*r* do*m* seg*ir* up*p* h*ann* sc*a*l s*v*a[2] mæla. Læt ec at þa d*om*i v*er* lög do*m* ef v*er* þaɴ d*o*mo*m* oc q*ue*þa a h*v*at h*ann* vill d*om*a. er sa do*m*r vaʀ allra sc*a*l h*ann* q*ue*ða. þ*eir* eigo *oc* all*ir* at giallda sa*m*q*uæ*þi sit*t* a þaɴ do*m* e*r* þ*eir* ero asátt*ir oc* svara at sa se do*m*r þ*eirr*a allra. Ef nokoʀ þegir vi*ð oc* vill e*igi* sa*m*q*uæ*þi giallda a þaɴ do*m* e*r* þ*eir* v*er*þa a sátt*ir oc* er þ*at* þ*ings* afglöp*on*. *oc* þeg*ir* h*ann* sic þa[3] i f*iorbavgs* ɢ*arð*.

42. v*m* veföng.

[a] Ef þær sac*ir* ero nokorar er þ*eir* v*er*ða e*igi* asátt*ir* ado*m* siɴ. *oc* sc*o*lo þ*eir* þa vefengia. sc*o*lot þ*eir* færi ti*l* vefa*n*gs ga*n*ga eɴ .vi. þ*eir* sc*o*lo rúmu*m* þa sciptaz vi*ð*. hv*er*ngi ueg e*r* þ*eir* hafa aðr setit *oc* sc*o*lo þ*eir* þa sitia all*ir* sama*n*. e*r* sama*n* e*r*o at vefa*n*gi. Þ*eir* sc*o*lo s*v*a n*æ*r sitiaz at huar*ir*tueɢio ne*m*i orð aɴ*a*ra. þ*eir* sc*o*lo huar*ir*tveɢio beiða aðra sa*m*neytis *oc* nefna v*att*a at þvi at þ*eir* bioða sa*m*neyti sit*t* at þ*v*i se*m* þ*eir* vilia d*om*a.

a) = A. M., c. 23.

1) *Først skrevet* þoat þeir vili, *men derefter rettet, som det synes af selve Afskriveren.*

2) *Herefter er först skrevet* dœma, *men dette derefter overstreget.*

3) *Skrevet over Linien.*

oc *que*ða ahv*er*n do*m* *þeir* vilia d*o*m*a*. þei*m* malo*m* *sco*lo *þeir* m*æ*la huar*ir*tueGio. Ef nokoR *þeirr*a e*r* s*v*a sivcr e*r* ido*m* þaN e*r* nefndr at e*igi* v*m* ves uti *oc* má h*ann* þo m*æ*la. *þeir* *sco*lo f*a*ra hvár*ir*tveGio ti*l* fu*n*dar vi*ð* h*ann* *oc* segia h*onom* h*v*at *þeir* m*un*o hvar*ir* ti*l* vefangs b*er*a. h*ann* *scal* viNa vefa*n*gs eið *oc* *que*þa a þ*at* með huaro*m* h*ann* mv*n* v*er*a at vefa*n*gi. *Þeir* *sco*lo ga*n*ga til ru*m*a siNa. Þa s*co*lo *þeir* dom*en*drner siþ*an* e*r* sócn fylgia bioða þei*m* ti*l* lutfallz at *þeir* luti hvar*ir* *þeirra* *sco*lo fyRi mæla vefa*n*gs málo*m*. *sco*lo *þeir* fyRi mæla vefa*n*gs malo*m* e*r* hliota. *Þeir* *sco*lo bioða huar*ir*tueGio avðro*m* me*ð* v*at*ta at hlyða ti*l* er *þeir* viNa vefa*n*gs eið e*ða* sva til aN*a*ra vefa*n*gs mala e*r* *þeir* *sco*lo fr*a*m föra *oc* bioþa þei*m* sa*m*neyti. *oc* beiða þa sa*m*neytis at þ*v*i e*r* *þeir* vilia dö*m*t hafa *oc* segia h*v*at þ*at* e*r*.[1] s*v*a *sco*lo (s. 34, b,) *þeir* m*æ*la hvar*ir* vi*ð* aðra. Siþ*an* *sco*lo *þeir* viNa vefa*n*gs eið e*r* sama*n* e*r*o at vefa*n*gi. *Þeir* *sco*lo taca cros ihönd s*er* e*ða* boc þa e*r* meire se eN háls boc. *oc* n*ef*na v*att*a iþ*at* v*æt*ti. At ec viN eið at c*r*ossi e*ða* at bók vefa*n*gs eið *oc* segi ec þ*at* guði at ec mv*n* þ*at* vefe*n*gia e*r* ec hyG log v*er*a. *oc* q*ue*þa a þ*at* h*v*at h*ann* beR ti*l* vefa*n*gs. *oc* q*ue*þa a af hui h*ann* beR þ*at* ti*l* vefa*n*gs. *þeir* *sco*lo slica*n* eið viNa hvar*ir*tveGio. Siþ*an* *sco*lo *þeir* hvar*ir*tveGio segia vp*p* do*m* þaN e*r* *þeir* vilia dö*m*t hafa. S*v*a *sca*l sa m*æ*la e*r* sócn reifðe.[2] þ*at* bero*m* v*er* ti*l* vefa*n*gs *oc* þaN do*m* d*o*mo*m* v*er* *oc* segiv*m* up*p* at v*er* d*o*m*um* afall h*onom* *oc* nefna h*ann* *oc* q*ue*þa a hv*er*t afall þ*at* e*r*. *þeir* *sco*lo giallda sa*m*q*uæ*þi sit*t* á e*r* at vefa*n*gi v*or*o me*ð* h*onom*. Sva *sca*l sa m*æ*la e*r* vo*r*n reifðe. at þ*at* bero*m* v*er* ti*l*

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Punctum er tilföiet.*

vefa*n*gs *oc* þaɴ do*m* dømo*m* v*er* oc[1] segio*m* up at v*er* dømv*m* h*ann*[2] sycna*n* af þ*v*i at os þick*ir* logvo*r*n f*ra*m co*m*in. þ*eir* sc*o*lo giallda sa*m*q*uæ*þi sit*t* á er at vefa*n*gi v*or*o me*ð* h*o*n*om*. Sac*a*r sökiande *oc* sac*a*r v*er*iande sc*o*lo ga*n*ga ti*l* logb*er*gs. *oc* ne*f*na s*er* v*at*ta. Jþ*at* v*æt*ti. at ec lysi soc ahe*n*dr þei*m* v*m* þ*at* at þ*eir* hafa dø*m*t o lög *oc* q*u*eða[3] a v*m* hv*a*t þ*eir* hafa dø*m*t. Þ*eir* sc*o*lo lysa ti*l* rofs do*m*ino*m*. *oc* lata þei*m* v*arða* utle*gð*. *oc* lysa ti*l* v.tar do*m*s. þ*at* eigo hvar*ir*tueɢio at m*æ*la vi*ð* aɴ*a*rs dom*en*dr.

43. v*m* fimtar do*m*

[a] Uer sc*o*lom eiga do*m* iɴ v.ta eɴ sa heit*ir* v.tar do*m*r. Maɴ sc*a*l nefna ido*m* þaɴ f*yrir* goðorð hv*er*t et forna. ix. m*enn* or fiorðv*n*gi hv*er*io*m*. Goðar þ*eir* e*r* in nyio goðorð hafa þ*eir* sc*o*lo ne*f*na eina .xii.ena ido*m*iɴ. þa v*er*þa fernar tylpt*ir*n*a*r. *oc* ero þa m*enn* xii. or fiorþu*n*gi hv*er*io*m* me*ð* þei*m*. eɴ v.tar do*m*r sc*a*l þa raðiɴ e*r* fiorðv*n*gs do*m*ar ero nefnd*ir*. *oc* sc*o*lo all*ir* seɴ fara v́t ti*l* sócn*a*r. ne*m*a lög retto m*enn* v*er*þi a aɴat satt*ir*. Eɴ v.tar do*m* sc*a*l setia i lögrétto.

44.

(S. 35, a.) [b] Þær sac*ir* sc*o*lo co*m*a i v.tar do*m* liug q*u*iðir þ*eir* er h*er* ero born*ir* a þ*in*gi e*ða* liug v*ætt*e e*ða*

---

a) = A. M., c. 24.
b) = A. M., c. 25.

---

1) *Tilföiet.*
2) *I Haandskriftet:* dømvm N̊ hann. *Da enten* N̊ *eller* hann *maa være overflødigt, er det förste udeladt.*
3) *I Skindbogen ved Feilskrift* q̊ ð a.

þat ef *maðr* legr rangt und*ir* þegnscap sin. enda vefav*ng* þav e*r* h*er* ve*r*þa e*ða* fe boð þav e*r* h*er* ve*r*þa *oc* fe tökor þær h*er* ve*r*þa e*ða* s*va* ef m*enn* m*æ*la s*er* fe h*er* *oc* v*m* liugvitni þav öll e*r* h*er* ve*r*ða a alþ*ing*i *oc* v*m* scog*a*r m*ann*a biarg*ir* þ*eirr*a e*r* h*er* e*r* sagt ti*l* secþar at vellavso. *oc* ti*l* þes ero talþ*ir* *oc* v*m* ini hafn*ir* sculd*a*r m*ann*a *oc* v*m* þræla þ*eirr*a e*r* ti*l* sculdfestis e*r* sagt h*er* a alþ*ing*i *oc* s*va* þ*at* er m*enn* þigia ve*r*c at þei*m* m*onno*m. *oc* v*m* inhafn*ir* k*ir*k*i*o p*r*esta e*ða* s*va* v*m* sa*m*vistor við þa þeg*a*r e*r* þ*eir* f*a*ra anan veg en ilogo*m* e*r* m*æ*lt. Þær sac*ir* all*a*r er nv ero [1] talðar sc*a*l lysa idag *oc* amorgen. enda e*r* rett anan dag vico [2] *oc* in þriðia ef þ*eir* e*r*o ru*m*helg*ir*. Ef m*aðr* lys*ir* ti*l* v.tar dom*s* v*m* biargir m*ann*a. *oc* sc*a*l a q*ue*ða á sökena *oc* veita h*onom* i þvi lavg mæta biorg. engi sc*a*l ifa söc v*er*a.

45. v*m* do*m*nefn*or*

[a] Goðar sc*o*lo all*ir* ga*n*ga ti*l* lögretto *oc* sc*a*l hve*r*r þ*eirr*a setia niðr do*m*anda sin. G*oði* sc*a*l ne*fn*a s*er* v*at*ta. At þ*vi* v*æt*ti. sc*a*l h*ann* q*ue*ða at ec nefni þegn i .v.ar do*m*. *oc* ne*f*na h*ann* at døma v*m* sac*ir* þær all*a*r e*r* h*er* co*m*a ido*m* þena. *oc* log scylda heldr ti*l* at dø*m*a v*m* *oc* an ec h*onom* iseto ne*m*a h*ann* se [3] nu*m*in or. nefni ec log do*m*. H*ann* scal nefna v*at*ta. At þ*vi* v*ætti.* sc*a*l h*ann* q*ue*ða. at ec vin eið at bok. v.tar do*m*s eið. hialpi s*va* m*er* guð i þ*v*isa liósi *oc* avðro se*m* ec hyg þ*at* at ec hava þan man

a) = A. M., c. 26.

1) *I Haandskriftet:* er nv hefi ero. *Afskriveren har først tænkt sig Lovsigemanden talende i første Person.*

2) *Rettelse for* vic.

3) *Tilföiet.*

idom nefndan er eigi vili anar maðr betr raða fyrir lögom órvm eða landz bvi en sia maðr. oc nefna hann. þeirra manna er ec eiga cost iminom þriðivngi her a þingi. Slican eið scal goði hver vina er menn nefnir i v.[tar] dom.

46. at bioða til lutfalla.

[a] Þeir menn er sacir eigo i v.[ar] domi. oc scolo þeir ganga til doms oc scal ein hvert þeirra nefna ser vatta oc bioða þeim monnom ollom er sacir hafa i v.[ar] domi. til lutfalla (s. 35, b.) oc queþa á hvert til scal ganga. oc bera þar luti i scavt[1]. oc fara sva at lutfalli þvi sem at fiorðungs domi. Þær sacir scal eigi luta er vm vefong er sótt. þær scal fyrstar søkia nema þær se fleire en .iiii[ar]. En ef þær ero fleire. þa scal þær luta. Hann scal ganga til doms oc bioða þeim monnom at lyða til eiðspiallz sins er hann hefir soc ahendi eða þeim manne er vörn hefir fyrir hann oc biðia hann lyða til fram sögo sacar sinar. oc nefna söcna. en hann scal taca bóc ihond ser meire enn háls bóc. oc nefna ser vatta. Jþat vætti. at ec vin eið at bóc .v.[tar] doms eið. hialpi mer sva guð i þvisa liosi oc avðro scal hann queða. sem ec mvn sva søkia soc mina a hendr honom oc nefna þann sem ec hyg sanaz oc réttaz oc hellzt at lögom. oc ec hyg hann sanan at söc þeirre er ec hefi ahendi honom. oc queþa a söcna. oc ec hefca fe boðit i dom þena til liðs mer vm soc þessa. oc ec munca bioða. hefca ec fundit. oc munca ec fina. hvarki til laga ne til olaga. Sanaðar menn ii. scolo honom fylgia. scal hann sva vanda þa sem

---

a) = A. M., c. 27.

---

1) *Rettelse for* scavp.

stefno vatta. Þeir scolo taca boc i hond ser. meiri en hals bók. oc nefna ser vatta. Jþat vætti. at ec vinn eið at boc v[tar] doms eið. hialpi sva mer guð scal hann queþa. i þvisa liosi oc avðro sem ec hyg þat at n. n. myni sva sokia söc sina a hendr n. n. sem hann hygr sannazt oc rettaz oc hellzt at lögom. oc hann hygr hann sanan at söc þeirre oc queða a söcena er hann hefir ahendi honom. oc heferat hann[1] fe boðit idom þenna til liðs ser vm söc þessa. oc mvnat hann bioða. oc hefirat hann fundit oc munat hann finna hvarki til laga ne til olaga. Slican eið scolo sannaðar menn hans finna. siþan scal hann[2] segia fram söc sina ahönd honom sva scapaða sem hann lysti. Menn scolo at boc vinna eiða þa alla at v.[tar] domi þeirre er heilog orð ero aritin oc meire en háls bók.

47.

(S. 36, a.) [a] Sa maðr er hann hefir söc at veria hann scal nefna ser vatta oc bioða þeim manne er söc hefir a hendi honom at lyða til eiðs[3] þess er hann mvn vinna at vorn þeirri. oc til varnar þeirrar er hann mvn fram föra fyrir soc þa er hann hefir a hendi n. n. En siþan scal hann taca bók i hond ser. oc nefna ser vatta. J þat vætti. scal hann queða at ec vinn eið at bóc .v.[ar] doms eið[4]. hialpi mer sva guð iþvisa liosi oc avðro at ec mvn sva veria soc þa fyrir mec oc queða a sökena er

---

a) = A. M., c. 28, *der, udentvivl efter et af Papirshaandskrifterne, overskrives:* Um varnir.

---

1) *Tilföiet.*

2) *Skrevet over Linien.*

3) *Slutningsbogstavet s synes at være tilföiet med en yngre Haand.*

4) *Først skrevet* lög eið *men derefter rettet, muligen med en yngre Haand.*

h*ann* hef*ir* ahe*n*di m*er*. *oc* nefna h*ann* a nafn. se*m* ec veit rét*t*az *oc* saɴaz *oc* helldz at logo*m* *oc* ec e*m* ei*gi* saɴꝛ at soc þ*eirr*e ef þ*es*s ero efne. *oc* q*ue*ða a h*v*at h*ann* hef*ir* til v*a*rnar. *oc* ec hyɢ at þ*at* se log vo*r*n. oc ec hefca fe boðit ido*m* þeɴa ti*l* liðs m*er* v*m* þ*es*sa soc. *oc* ec[1] munca fiɴa h*v*arki ti*l* laga ne ti*l* olaga. Þar sc*o*lo *oc* saɴaðar m*enn* .ii. fylgia h*onom* at vo*r*n enda sc*a*l vanda þa ia*fn*t[2] se*m* stefno v*at*ta. Eɴ þ*eir* sc*o*lo taca bóc i hönd s*er* meire eɴ háls bóc. *oc* nefna s*er* v*at*ta. J þ*at* v*æt*ti. at ec viɴ eið at boc v.^ar^ do*m*s eið. hialpi m*er* s*v*a guð í þ*v*isa lióse *oc* avðro at ec hyɢ þ*at* at h*ann* mv*n* s*v*a v*er*ia söc f*yrir* sec se*m* h*ann* hyɢr saɴaz *oc* rettaz *oc* hellzt at logo*m*. *oc* ɴefna h*v*arntveɢia þ*eirr*a. *oc* ec hyɢ at h*ann* se e*igi* saɴr at söc þ*eirr*i e*r* h*ann* hef*ir* á he*n*di h*onom* *oc* q*ue*ða a sökena. *oc* hef*ir*a*t* h*ann* fe borit i do*m* þeɴa ti*l* liðs s*er* *oc* munat h*ann* bioda. *oc* hefir*at* h*ann* fundit *oc* munat h*ann* fiɴa h*v*arki ti*l* laga ne ti*l* olaga. H*ann* sc*a*l nefna s*er* v*at*ta. at þ*v*i v*æt*te. sc*a*l h*ann* q*ue*ða. at ec føri vo*r*n f*ra*m f*yrir*[3] mic h*er* i do*m* þeɴa. *oc* q*ue*ða a h*v*at h*ann* hefir[4] til varna *oc* hv*er* vo*r*n su e*r*. *oc* calla ec þ*at* lög vo*r*n. Slikan eið sc*a*l h*v*artueɢi saɴaðar m*ann*a haɴs viɴa se*m* nu hefi ec tint. Ef m*aðr* hef*ir* fleire sac*ir* i v.^ar^ do*m* eɴ eina. h*v*art se*m* h*ann* (s. 36, b.) hef*ir* eino*m* m*ann*e ahe*n*dr e*ða* fleiro*m*. *oc* sc*a*l h*ann* slícan eið viɴa at søkeɴi hv*err*i[5] se*m* aðan tinda ec. *oc* sc*o*lo s*v*a saɴaðar m*enn* fylgia söc hv*er*re se*m* aðan v*a*r tínt. *oc* s*v*a eiða viɴa. Sa er söc hef*ir* at v*er*ia i v.^ar^ do*m*e h*v*árt se*m* h*ann* hef*ir* eina eþ*a* fleíre. þa

---

1 *og* 2) *Skrevet over Linien.*

3) *Herefter er først skrevet* s ö c, *men dette derefter overstreget.*

4) *Læsemaaden* h e y r i r *i den arnamagn. U dg. har ikke Medhold i Skindbogen.*

5) *Skrevet over Linien.*

s*ca*l h*ann* slica*n* eið viɴa varn*a*r eið at sokeɴi hu*er*re se*m* aða*n* tínda ec oc *sv*a saɴaðar m*enn* h*ans*. Sa m*aðr* e*r* h*ann* hef*ir* söc at søkia i v.[ar] do*m* h*ann* s*ca*l taca vi. m*enn* or do*mi* *oc* nefna v*att*a at. *oc* nefna þa alla. *oc* ec ne*m* yðr or do*mi* oc aɴ ec yðr e*igi* i seto v*m* sõc þá. *oc* q*ue*ða a søkina. eɴ þ*eir* s*co*lo or rísa do*minom*. eɴ ef þ*eir* vilia e*igi* or rísa do*minom* þa ero þ*eir* utl*agir*. enda omæt orð þ*eirr*a. Sa m*aðr* e*r* h*ann* hef*ir* soc at v*er*ia i v.[ar] do*mi*. h*ann* s*ca*l oc taca aðra .vi. m*enn* or do*mi* *oc* nefna þa alla a nafn. aɴ ec yðr e*igi* iseto v*m* soc þ*es*sa e*r* h*ann* sagði a hond m*er*. *oc* ne*f*na hiɴ anafn e*r* søkena hef*ir* a he*n*di h*onom* *oc* q*ue*ða a søkena. Eɴ þ*eir* eigo at risa or do*minom*. *oc* sitia í do*m* h*r*ing iɴa*n* meþ*an* v*m* söc þa er dø*m*t. e*igi* s*co*lo þ*eir* ab*r*o*t*t ga*n*ga ne*m*a navðsynia örende se. Eɴ ef þ*eir* vilia e*igi* rísa ór do*minom*. þa v*arðar* þei*m* vtle*gð*. enda onýt orð þ*eirr*a. Ef h*ann* vill þa e*igi* or taca do*minom*. þa s*ca*l søcnareɴ t*ac*a þa ór h*v*aratveɢio. Eɴ ef socnariɴ vill þa e*igi* or taca do*m*-ino*m* þa e*r* onýt söc h*ans*. Þ*ei*r ero þo rett*ir* ti*l* at reífa mál þ*eirr*a e*r* or do*m*ino*m* ero nu*m*n*ir*. eɴ e*igi* eigo þ*eir* v*m* dø*m*a. Dom*en*dr all*ir* aðr þ*eir* tace at dø*m*a s*co*lo viɴa eið v.[ar] do*m*s eið v*m* þ*at* at þ*eir* m*un*o þaɴ do*m* dö*m*a e*r* þ*eir* hyɢia lög v*er*a. Doma*n*di s*ca*l nefna s*er* v*att*a. at þ*v*i v*æ*t*i*e. at ec viɴ eið at boc .v. d*oms* eið. hialpe *sv*a m*er* ɢ*uð* i þ*visa* l*iosi* oc ö*ðro* se*m* ec mv*n* þaɴ do*m* dø*m*a e*r* ec hyɢ lög v*er*a. (s. 37, a.) oc ec hefca fe m*æ*lt m*er* ido*m* þeɴa *oc* mv*n*ca ec m*æ*la. *oc* hefca ec tekit *oc* mu*n*ca ec t*ac*a. h*v*arki ti*l* laga ne ti*l* u laga. Þ*ei*r s*co*lo reifa mal m*ann*a bæði ti*l* sócn*a*r *oc* ti*l* v*a*rnar ia*fn*t sem i fiorþu*n*gs do*mi*. eɴ þ*eir* ero rétt*ir* at reifa mal m*ann*a e*r* or ero nu*m*n*ir* do*minom*. Þa e*r* v*m* e*r* dømt eina söc at þa eigo þ*eir* aptr at ga*n*ga ido*m*eɴ eɴ þ*eir*

eigo xii. *menn* at ne*ma* or do*mino*m at hu*er*ri sökeɴe. eɴ *þeir* eigo cost at ne*ma* or do*mi* h*v*art se*m* *þeir* vilia ena sömo eða a*þra*. Þe*i*r sc*o*lo dö*ma* v*m* sac*ir* þær all*a*r e*r* i v.[tar] do*m* coma. v*m* þa fyrst e*r* fyrst e*r* f*ra*m sögð enda er væl ef *þeir* v*er*ða væl asátt*ir*. Nv v*er*ða *þeir* *eigi* a sátt*ir* þa sc*a*l iɴ meire lutr ráða doma*n*da eɴ ef *þeir* v*er*ða all*ir* ia*f*n marg*ir* þa eigo *þeir* at dö*ma* afall. eɴ þ*a*r e*r* veföng ero þa eigo *þeir* at luta. eɴ ef þe*ir* ero all*ir* iafn marg*ir* í öllo*m* stoðo*m* þei*m* er dom*en*dr hafa vefe*n*gt *oc* hafa huar*ir*tueɢio farit rett at vefangi. oc a *þeirr*a do*m*r at rofna e*r* síðr hafa at logo*m* dö*m*t. Eɴ ef aðr*ir* hafa f*a*rit rett at vefa*n*gi en aðr*ir* ra*n*gt. þa á *þeirr*a do*m*r at sta*n*daz er rett foro at vefa*n*gi þót*t* aðr*ir* hafe mála efni bet*r*i f*yrir* ondv*er*ðo. Eɴ ef h*v*arig*ir* hafa farit rét*t* at vefa*n*gi þa á *þeirr*a do*m*r at rofna se*m* fiʀ hafa f*a*rit þ*vi* at vefa*n*gi se*m* log ero. *oc* á sa do*m*r at rofna e*r* þeim hef*ir* þótt fiʀ lögu*m* dö*m*ðr. Vm sac*ir* þær all*a*r er h*er* hafa g*er*z a þ*in*gi þa scal[1] beiða doms vt meþ*an* osagt e*r* misseris tal up. Eɴ ef dom*en*dr vilia *eigi* dö*ma* v*m* sac*a*r þa v*arðar* þei*m* fiorb*avgs* ɢ*arð*.

Engi m*áð*r dræpr fyʀ en*n* s*v*a se*m* do*m*r döm*ir* h*ann* ept*ir* vapna tac.

48. V*m* ferans dom

(S. 37, b.) [a] Ferans do*m*r sc*a*l v*er*a ept*ir* hv*er*n maɴ *þeirr*a e*r* secr e*r* orðiɴ þa e*r* xiiii. nætr ero liðn*a*r f*ra* þ*vi* þ*in*gi e*r* h*ann* varð secr á. Do*m* þaɴ sc*a*l eiga þ*a*r e*r* hei*m*i*l*e h*ans* v*a*r þa e*r* söc v*ar* hofðut a hönd h*onom* aðr h*ann*

a) = A. M., c. 29. *Capitlets Begyndelsesbogstav er noget större end de sædvanlige Capitelinitialer.*

1) *Tilföiet.*

yrðe secr. Nu veit sa *eigi* er *hann* secþi hvar þ*at* er þa s*ca*l v*er*a at hei*m*eli goða þ*e*ss *er* sa *er* i þ*in*gi m*eð* *er* hiɴ g*er*ði sekian. Nv hef*ir* h*ann* hansalaða secþ sina hei*m*a iheraðe e*ða* v*er*ðr h*ann* at sátt secr þa s*ca*l *ferans* ðo*m*s q*ueðia* a alþ*in*gi eno næsta ept*ir* þ*at* *er* h*ann* v*a*r secr göʀ. Sa m*að*r *er* h*ann* secþi s*ca*l sp*yr*ia at lögb*er*gi at hei*mi*lis fa*n*gi h*an*s. *oc* s*v*a at þ*in*gfesti h*an*s ef h*ann* veit *eigi* aðr. Nv ge*n*gr e*n*gi við hei*mi*lis fa*n*gi h*an*s. eɴ ɢ*oði* ge*n*gr vi*ð* þ*in*gfesti h*an*s. þa s*ca*l at þ*e*ss ɢ*oða* eiga *ferans* do*m*iɴ *oc* beiða h*ann* at nefna. Nv *er* vi*ð* hvarigo ge*n*git. þa s*ca*l at þ*e*ss ɢ*oða* eiga *ferans* do*m* se*m* h*ann* *er* siálfr i þ*in*gi m*eð* *oc* beiða h*ann* at nefna[1]. H*ann* s*ca*l ept*ir* do*m*a beiða at lögb*er*gi e*ða* þ*a*r *er* ɢ*oði* heyre siálfr á.[2] ef h*ann* v*a*r *eigi* at lög b*er*gi þa s*ca*l h*ann* segia h*o*no*m* ti*l*. Eɴ ef h*ann* beiþ*ir* i øðro*m* stað. þa s*ca*l h*ann* segia ti*l* at lögb*er*gi. Sa m*að*r *er* *ferans* do*m*s vill beiða þa s*ca*l h*ann* n*efn*a v*att*a. Jþ*at* v*ætt*e. at ec q*ue*ð *oc* beiðe ɴ. ɴ. at nefna *ferans* do*m* ept*ir* ɴ. ɴ. xiiii. nótto*m* ept*ir* vápna tac. h*ann* s*ca*l q*ue*ða astaþ *oc* biðia h*ann* þ*a*r co*m*a s*v*a at dó*m*r se ne*f*ndr f*yrir* miðian dag. Do*m* þaɴ s*ca*l nefna vtan garðz þ*a*r *er* h*v*arki se acr ne e*n*gi. *oc* *eigi* fiʀ g*a*rðe eɴ i örscotz hælgi vi*ð* garðiɴ. *oc* þ*an*gat f*ra* garðe *er* sa ahei*mi*le *er* sótti ef þ*a*r má væl v*er*a. Scyld*ir* ero m*enn* at fylgia ɢ*oða* ti*l* *ferans* do*m*s. all*ir* þ*eir* *er* næst*ir* e*r*o ef h*ann* vill þa q*u*att hafa hvárz þ*eir* ero h*an*s þi*n*g m*enn* e*ða* *eigi*. Þrɪɢɪa m*arka* utl*egð* v*arða*ʀ þei*m* *er* synia ef h*ann* viðr do*m*iɴ full*an* eɴ *fiorbavgs* ɢ*arð* ella. H*ann* s*ca*l þ*a*r co*m*a f*yrir* miði*an* dag oc nefna s*v*a do*m*iɴ. *oc* s*v*a scolo þ*eir* m*enn* co*m*a *er* þ*a*r s*co*lo lögscil af he*n*di leysa. þ*a*r s*ca*l v*er*a

---

1) *Ordene* Nv er við hvarigo — nefna *ere udeglemte i den arnamagn. Udg.*
2) *Punctum er tilföiet.*

xii. þegna do*m*r. Do*m* þaɴ sc*a*l ryðia se*m* (S, 38, a.) xii. q*u*ið. Sa e*r* do*m*s beiþ*ir* sc*a*l þ*an*gat hafa q*u*att b*va* v. iii. 'no*ttom* fyʀ e*ða* meira meli. þa e*r* næstir bva þ*v*i e*r* do*m*riɴ sc*a*l ve*r*a. Ero þ*eir* skylld*ir* at b*e*ra q*u*iðo þá alla e*r* þ*a*r þ*a*rf hv*er*gi e*r* þa beiþ*ir*. H*ann* sc*a*l *oc* hafa q*u*att do*m*s vp sogo v*att*a e*ða* sátt*a*r g*er*ðar v*att*a þa e*r* nefnd*ir* voro. ef h*ann* v*a*rð at sátt secr. Þ*eir* m*enn* e*r* fe átto at hino*m* þa e*r* h*ann* v*a*rð secr sc*o*lo q*u*att hafa v*att*a sina eþ*a* b*va* ef þ*eir* hafa e*i*g*i* v*att*a ti*l* *oc* sc*a*l ti*l* q*u*e*ð*ia gagna þ*eir*ra all*ra* e*r* þ*a*r þ*a*rf xiiii. notto*m* fyʀ e*ða* meira mele.

49. v*m* socn.

[a] Sa m*að*r e*r* f*erans* d*o*m*s beidde sc*a*l s*er* n*efn*a v*att*a. iþ*at* v*ætt*e. at ec viɴ log eið at bóc *oc* segi ec þ*at* guði at ec mv*n* s*v*a føra möl öll fr*a*m h*er* at f*erans* d*omi* þ*es*som ahe*n*dr ɴ. ɴ. se*m* ec veit réttazt *oc* sáɴazt *oc* hellzt at lögo*m*. J do*m* sc*a*l b*er*a do*m*s upsögo v*ætt*e e*ða* sátt*a*r v*ætt*e er h*ann* v*a*r secr göʀ. þa e*r* do*m*r e*r* ruddr sc*a*l láta b*er*a þ*a*r v*ætt*e þ*at* hve f*yrir* secþ h*ans* v*a*r m*æ*lt e*ða* f*yrir* hvat h*ann* v*a*rð secr e*ða* hv*a*r h*ann* v*a*rð secr. Þa sc*o*lo m*enn* luta hve þ*a*r sc*o*lo sac*ir* fr*a*m föra. Ja*fn*t sc*a*l þ*an*gat bva fe mál öll se*m* ti*l* scyllda do*m*s. *oc* s*v*a of[1] la*n*zvi*r*ði*n*gar *oc* s*v*a d*ø*m*a cono si*tt* fe ef ho*n* átti e*ða* veð mála ef v*o*ro. *oc* hv*er*io*m* sina avra fulla ef s*v*a má. en ella ia*fn*t sk*er*þa se*m* at sculda do*m*i. Rett sc*a*l d*ø*m*a or feno ef r*e*tt*a*r söc e*r*. eɴ fóla giolld ef þiofsöc e*r*. Eɴ ef fe viɴz betr þa sc*a*l d*ø*m*a ɢo*ða* þei*m*

a) = A. M., c. 30.

1) *Rettelse for* af; *jvfr. nedenfor c.* 61.

er do*m*iɴ nęfnde ku e*ða* uxa .iiii. vet*ra* ga*m*lan. Eɴ ef fe e*r* meíra þa sc*a*l do*m*a hálft þei*m* e*r* hiɴ secþi. eɴ hálft fiorðu*n*gs m*onno*m ef h*ann* v*a*rð a alþ*ingi* secr. en þ*in*go-navto*m* ef h*ann* v*a*rð a várþ*in*gi secr. þei*m* e*r* i þ*v*i þ*in*gi e*r*o e*r* f*erans* d*om*r e*r* í áttr. Þei*m* sc*a*l do*m*a v*a*rðveizlo fiár þe*ss* e*r* hiɴ secþi e*r* fiorðu*n*gs m*enn* sc*o*lo hafa. eɴ þ*v*i sc*a*l scipta a v*a*rþ*in*gi eno næsta. h*ono*m sc*a*l *oc* do*m*a varðveizlo þót*t* þ*in*gonavt*a*r eigi. eɴ h*ann* sc*a*l hafa þ*at* ti*l* leiðar eɴar næsto þ*eir*rar e*r* h*ann* heyr sialfr. Ef þ*eir* e*r*o sa*m*þ*in*ga þa sc*a*l allt fe þ*at* e*r* h*ann* hef*ir* þa heimt scipta þar vi*ð* þa. (S. 88, b.) Eɴ þ*at* e*r* h*ann* hef*ir* þa e*igi* hei*m*t at viðteko*m* e*ða* at ha*n*dsölo*m* þa sc*a*l þ*v*i scipta avárði*n*gi. Eɴ ef sa e*r* uta*n* þ*in*gs m*a*ð*r* e*r* hiɴ secþi. þa sc*a*l scipta a alþ*in*gi eno næsta. Scipta sc*a*l þ*v*i öllo at f*erans* do*m*i. e*r* ma *oc* selia i he*n*dr ɢo*ða* þei*m* e*r* domi*nn* ne*f*ndi. Fe þ*at* e*r* þ*in*go navt*a*r eigo sc*o*lo þ*eir* hafa ti*l* omaga biarg*a*r þe*ss* e*r* secr e*r* orðeɴ se*m* viɴz ef h*ann* átte omaga. eɴ elleg*a*r sc*a*l hafa ti*l* þurpt*a*r þei*m* omogo*m* oðro*m* e*r* þ*a*r eigo at f*a*ra i þ*v*i þ*in*gi e*ða* v*m* þav þi*n*g. F*iorbavgs* ɢ*arð* v*arðar* ef m*a*ð*r* leyn*ir* secþ*a*r fe. *oc* sc*a*l q*ueðia* t*il* h*eimilis* b*va* ix. a þ*ingi* þe*ss* e*r* sottr er.

50.

[a] Ef omag*a*r co*m*a ti*l* f*erans* do*m*s. þa sc*a*l beiða ti*l* xii.[tar] q*u*iðar hvart þ*ei*r se omag*a*r ens sekia e*ða* e*igi*. Eɴ þa á h*an*s omaga at do*m*a e*r* h*ann* a arf ept*ir* at taca. *oc* þá aðra e*r* b*var* be*r*a at h*ann* hafe fe m*eð* tec*it* s*v*a at þ*at* v*æ*ri ia*f*n mæli. Ef fleire m*enn* ero ia*fn* scyld*ir* omaga. þa eigo b*var* þ*ei*r v. e*r* ti*l* f*erans* do*m*s ero co*m*n*ir* at scipta þ*v*i *oc* sc*a*l do*m*a för ö1lo*m* at þei*m* luta

---

a) = A. M., c. 31, *hvor Overskriften* Um doma *ikke har Medhold i Skindbogen.*

er h*onom* byriar ti*l* ha*n*da v*m* fiorþv*n*g þaɴ e*r* f*erans* d*omr* er í at*t*r. ef h*ann* v*a*rð a alþ*in*gi secr. Ef fiorðu*n*gs m*enn* hafa scipt fiorðu*n*gi ti*l* omaga f*ra*mførslo. þa a þ*at* at halda allt e*r* þ*eir* urþo a sátt*ir*. Nu ero þ*ing* .ii. a eino*m* þ*ing* velli. þa scolo þ*eirra* omag*a*r f*a*ra u*m* þav þ*ing* bæði e*r* i þ*v*i öðro þ*in*gi urðo sec*ir* enda s*v*a áttr f*erans* d*omr* at. Þ*at er mælt* at e*igi* e*r* scylt ti*l* f*erans* do*m*s at föra barn þ*at* er *maðr* v*a*rð secr v*m* faðe*r*ne. ne q*ueðia* gagna ti*l oc* a þ*v*i för at dø*m*a. Nu g*era* þ*eir* m*enn* e*igi* omaga föra til f*erans* do*m*s e*r* scylld*ir* ero ti*l* at lögo*m*. þa raða þ*eir ser* a he*n*dr omaga ef þ*eir* visso at f*erans* d*om*r scyldi v*er*a oc mátto ti*l* co*m*az f*yrir* navðsynio*m*. Nu fela m*enn* f*yrir* þei*m* omaga *oc* raða þ*eir ser* ahe*n*dr omaga. eɴ e*igi* ero[1] erfi*n*giar þ*eirr*a scylld*ir* ti*l*. Nv v*er*ða m*enn* e*igi* var*ir* vi*ð* at f*erans* do*mr* scylde v*er*a e*ða* mátto þ*eir* e*igi* til co*m*az m*eð* omaga. þa sc*a*l lýsa et næsta sv*m*ar (s. 39, a.) ept*ir* a hendr þei*m* fiorðu*n*gs m*onno*m e*ða* þ*in*gonavto*m* e*r* sa ɢo*ði* e*r* i þ*in*gi e*r* nefna let f*erans* do*minn*. *oc* q*ueðia* h*ann* ti*l* xii. q*uiðar* h*v*art ɴ. ɴ. v*æ*ri omagi ens sekia m*anz* e*ða* e*igi*. En h*eimilis* b*va* sina .v. at scilia u*m* þ*at* h*v*art h*ann* mætti co*m*az ti*l* f*erans* d*omsins* eþ*a* e*igi* f*yrir* navðsynio*m*. Ef q*ui*þ*ir* þ*eir* ga*n*ga ihag søkianda *oc* co*m*a e*igi* lögvarn*ir* fr*a*m. þa sc*a*l dö*m*a for omogo*m* i alþ*in*gis do*m*i. ia*fn*t se*m* fer*ans* do*m*r átte at dø*m*a ef þ*eir* hefði þ*a*r ti*l* co*m*it.

51. v*m* fer*ans* do*m*.

[a] Iafnt sc*a*l eiga f*erans* do*m* ept*ir* f*iorbavgs* maɴ se*m* ept*ir* scóg*a*r maɴ *oc* gogn öll ti*l* føra. *oc* s*v*a sc*o*lo

---

a) = A. M., c. 32.

---

1) *Tilföiet.*

menn fe sín *þar* heimta *þeir er* átt hafa at *honom*. *oc sva scal* döma for *omogom* þeim *er hann* átte. *Nu varð maðr* secr *vm dom* rof *eða vm* fe þa *scal* fe *þat* allt gialdaz at *ferans dominom sva micit sem* gögn baro *til*. EN ef fe *þat* gelldz *eigi þar*. þa *verðr hann* secr *scogar maðr* of*er*iande. Nv *verðr hann* secr *vm* spell virki *oc* gialdaz *eigi* scaða bötr at *ferans* domi. þa *verðr hann* oc *scogar maðr* o øll. Þar *scal* gialdaz morc lögavra at *ferans* domi GOÐA þeim *er ferans* domiN nefndi.[1] *þat* fe heit*ir* fiorbavgr. en eiN eyr*ir þess* fiar heit*ir* alaðs festr. Ef *þat* fe gelldz *eigi* þa *verðr hann scogar maðr* o øll. Nu gelldz *þar* fiorbavgr *oc* alaðs festr þa *scal sva døma* sectar fe *sem scogar manz* fe. Þar a GOÐI *oc* at hafa kú *eða* oxa iiii. vet*ra* ga*m*lan. *oc* á þa fiorbavgr at *fara sem* aNat sectar fe. elleg*ar* eignaz GOÐI þa morc. *þat er* rett at gialda mörc þa *þar* at fer*ans* do*mi*. enda *er* rétt at *maðr* ha*n*dsale at gialda a xiiii. n*att*a fresti. at hei*mi*le GOÐA. *oc scal* þa eindagi a *þvi* fe. Kostr *er* at gialda igripo*m sva sem* lögmetendr vir*þ*a *til* logavra.

52. Heimil*i* f*iorbavgs manz*.

[a] Þa *er ferans domr er* áttr at *fiorbavgs* maN. þa *scal* segia *til* hei*mi*la h*ans*. H*ann scal* eiga þriú hei*mi*li.[2] *þeirra scal eigi* leng*ra* imiðlo*m* v*er*a EN fara megi *vm* dag (S. 39, b.) a aNa*n* veg. H*ann scal* heilagr v*er*a at þei*m* hei*mi*lom *oc* i örscotz hælgi v*ið* a alla vega. *oc* a götoNI a millo*m* hei*mi*laNA ef h*ann* feR *eigi* optaR EN v*m* SiN a manaðe. *oc* i örscotz helgi v*ið* götona. Nv fara m*enn* a

---

a) = A. M., c. 33, *hvor Skindbogens Overskrift* Heimil' f. b[9] *er blevet læst* heimilisfangsbuar.

---

1 *og* 2) *Punctum er tilföiet.*

moti h*onom* þa sc*al* h*ann* f*a*ra af götoɴi s*va* at *þeir* v*m* take e*igi* spióta oddo*m* ti*l* h*ans*. O heilagr v*er*ðr f*iorbavgs maðr* ef e*igi er* sagt ti*l* hei*mi*la h*ans* at f*erans* do*mi*. þ*ar* sc*al* n*efn*a v*att*a at fiorbavgr galldz e*ða* aɴ*at* þ*at* fe e*r* h*ann* yrði secr sc*ogar* ma*ð*r ef e*igi* qu*æ*mi fr*a*m. Ef f*erans* do*m*r er áttr at þaɴ maɴ e*r* secr er orðiɴ sc*ogar* m*að*r f*er*iande þa sc*al* n*efn*a v*att*a þ*ar* at all*r*i secþ þ*eir*re e*r* gögn b*ar*o at h*onom* v*ær*i m*æ*lt. *oc* a sv öll at halda. En ef h*ann* e*r* ia*fn* vandhæfr *oc* f*iorbavgs* m*að*r. þa a þ*ar* at f*erans* do*mi* at kiosa h*onom* hei*mi*le iii. ia*fn*t se*m* f*iorbavgs* m*ann*e. Ef f*iorbavgs* m*að*r g*er*ir f*iorbavgs* soc *oc* v*arðar* ho*nom* sc*og* ɢ*ang*. En e*n*gi m*a*ðr sc*al* baɴa for f*iorbavgs* m*ann*e e*ða* sc*ogar* m*ann*e fe*r*ianda þót*t* fé e*igi* at þei*m*.

53. Beiða fars *fiorbavgs manni*.[1]

[a] Sa m*að*r e*r* f*iorbavgs* m*ann*e fylg*ir* ti*l* scips sc*al* beiða fars m*eð* v*att*a at þ*eir* tace v*ið* h*onom oc* lata b*er*a v*æt*tis v*ætt*e þav e*r* nefnd v*oro* at f*erans* do*mi*. hv*e* f*yrir* sect h*ans* v*ar* m*æ*lt. *oc* s*va* þav e*r* fiorbavgr galdz ef h*ann* v*ar* f*iorbavgs* m*að*r e*ða* þav fe oɴor e*r* h*ann* yrði sc*ogar* m*að*r ef e*igi* gyldiz. Ef v*æt*tes v*ætt*e þav co*m*a fr*a*m þa v*arðar* þei*m* utl*egð* iii. m*arc*a bæðe styre m*ann*e *oc* hásetom ef þ*eir* toco e*igi* v*ið* ho*nom*. Ella e*r* viti lavst þei*m*. H*ann* e*r* ia*fn* heilagr a goto e*r* h*ann* feʀ ti*l* scips se*m* h*ann*[2] fare a millo*m* hei*mi*la. H*onom* sc*al* beiða fars at scipi öðro *oc* láta b*er*a v*æt*te þ*at* e*r* hiɴeg

---

a) = A. M., c. 34.

---

1) *I Haandskriftet:* Beið fars f.

2) *Ordene* sem hann *ere skrevne to Gange.*

var nefnt. **E**f honom er syniat þar þa scal beiða at enom sama hætti a et .iii.[a] scip. enda er eigi scyllt þá at beiða a fleire scip. a þvi sumri. þot þeir syni. en þeim varðar iafnt öllom synionen. þa ero þeir oc eigi utlagir ef þeir hafa tekit við iii. fiorbavgs monnom eða scogar monnom aþr þeir hafa beiddir verit. þoat þeir syni þessom. Hann scal þa fara til vista SINA ENA somo.[1] hann er oc iafn heilagr i þeirre for til þess er hann kömr aptr til heimila (s. 40, a.) SINA. oc sva agistingom ef hann feR fullom dag leiðom. EN aNat sumar scal hann oc sva et sama við för leíta. oc sva verða þeir EN utlagir er þa synia. EN et iii. sumarit varðar fiorbavgs Garð öllum þeim er þa synia. enda helpr honom þat ecki at vetri ef hann er her staddr. Ef þeir taca við honom oc er hann at scipi meþan þeir hafa bvþir alanðe þa er hann heilagr í örscotz hælgi a alla vega a lanð við búðena. EN þo at scip liGi fiR búð EN sva. oc er hann þo heilagr þar amilli. EN alengr er þeir hafa buðir a scipi þa er hann heilagr í örscotz hælgi a land upp a[2] alla vega þaðan fra fióro er scemst er. til lanðz fra scipi. enda scal sva hvargi er þeir liGia við island a þvi sumre. eða við þær eyiar er bygðar ero. EN avallt er þeir liGia ibryGio lægi. við islanð þa er hann heilagr í örscotz hælgi fra bryGio sporðe a alla vega. Ef þeir verða aptr reka eða hallda þeim veðr i enne savmo höfn. oc comaz þeir eigi abrott. oc scal hann eigi ganga fyR af scipino en scip er brotit sva at eigi er i for buanda á þvi sumre eða eýtt sva ella at þeir hafa eigi lið til bröt at hallda. Ef þeir verða aptr reka oc coma þeir til þeirrar hafnar er þeir vília scipi til hluNz raða. þa er slíc helgi hans mælt þar at

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Tilfoiet; Ordene* land upp *ere (maaskee senere) tilföiede orenfor Linien.*

scipi sem þa er hann com til scips meðan buðir halldaz at scipi. oc styri menn ero þar enda er hann avalt iafn heilagr at scipi. enda scal hann iafnt leita við brott forna þeirra þriGia. enda er huert sumar fra öðro slíc hælgi hans mælt. En þegar er hann leitar nöckort sumar eigi sva við brott forna sem mælt er. þa er hann havst þat secr[1] maðr at vetri dræpr oc o öll. Ef hann verðr aptr reka þa scal hann til vista siNa fara eNa savmo ef hann kemr samsfiorðvngs við þær. Nu kemr hann eigi iþaN fiorðung þa scal hann[2] taca ser vist þar er hann vill. aþeim hálfum manaðe er þeir verða land fastir. enda er hann iafn heilagr aþeirre göto oc a gistingom sem þa er hann for til scips. Cost a hann at fara til eNa sömo vista siNa ef hann vill þat. enda er iöfn hælgi hans meþan hann ferr sva með ser sem mælt er. hvárt er hann ferr fullom dagleiðom þa er slíc hælgi hans. (S. 40, b.) eN et iii.a sumar verðr hann scogar[3] maðr at vetri ef haN kemz eigi abrott þa. Ef hann komr fyR ut hingat eN hann hafi .iii. vetr abrott verit oc verðr hann scogar maðr. Nv fær hann xii. quið þaN at hann varð sæ havi ut hingat oc hann villdi til aNars landz farit hafa. þa scal hann sva við brott for leita sem þat sumar yrði hann fiorbavgs maðr. Ef hann cemr út hingat þa er hann hefir iii.a vetr abrott verit. þá er hann sva sycn sem aldrigi quæmi su secþ ahendr honom. Hann scal þa taca erfþir allar slícar sem þa beR til handa honom. oc sva scal hann taca við omogom þeim er at ferans domi voro fyrir hans sacir aför domþir. oc sva við þeim er þa berr til handa honom. oc sva giallda sculldir sínar

---

1) *Maaskee burde her læses* scogar.

2) *Tilföiet.*

3) *Först skrevet* secr, *men derefter rettet saaledes.*

ef vanlocnar *voro er hann* for heþ*an* ef *hann* hef*ir* fe ti*l*. Rofnar sect *fiorbavgs manz* ef *eigi verþr*[1] at lögo*m* át*t*r ept*ir hann ferans* do*m*r. *oc sca*l sekia þa v*m oc* ge*r*a þa saNa at þ*v*i er[2] *ferans* do*m* scyldo eiga *oc* a hv*er*r at sekia þa söc *er* vill. enda rofn*a*r sect *fiorbavgs* m*anz* hv*er*gi *er* þa sek*ir*.

54. ef e*igi* er áttr f*erans* d*omr*.

a Ef m*enn* eigo e*igi ferans* do*m* ept*ir* þa m*enn er* þ*eir* hafa secta e*ða* eigo þ*eir* e*igi* at logo*m* þa v*arðar fiorbavgs* G*arð* hv*a*tci *er* þ*ess* þrýtr at þ*v*i *er* e*igi* v*er*ðr at lögo*m ferans* d*omr* áttr er h*ono*m liGr ahe*n*di. eN þ*eir* m*enn* eigo söc þa *er* ti*l* omagaNa standa þ*eirra er* för atte at dö*m*a at *ferans* d*omi* ef áttr v*æ*ri. Nv vilia þ*eir* e*igi* þa eigo þ*eir er* fe átto at h*onom* þa *er* h*ann* v*a*rð secr. EN ef þ*eir* vilia e*igi* þa a hu*er*r *er* vill. Ef goðiN geR e*igi* nefna *ferans* d*om*. enda se h*ann* at lögo*m* beiddr e*ða* hv*er*iga*r* vanlycþ*ir er* þær co*m*a af[3] G*oðans* he*n*di. at e*igi* sé áttr *ferans* d*omr* at logo*m*. þa v*arðar* G*oðanom fiorbavgs* G*arð* oc a sa söc *er ferans* d*om*s beiddi. G*oða* er rett at selia öðro*m* m*anne* íhönd at nefna *ferans* do*m*. ef fleiri m*enn* hafa beidda*n* h*ann* e*n* eiN. *oc* sino*m* þriðiv*n*gs[4] m*anne*. enda v*arðar* þei*m oc fiorbavgs* G*arð* er G*oðinn* seldi at nefna *ferans* d*om*. ef af h*ans* völldo*m* v*er*ðr e*igi* áttr at lögo*m ferans* d*omrinn*. GoðiN secz ef h*ann* getr e*n*gi ti*l* at nefna *ferans* d*om*

a) = A. M., c. 35.

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Rettelse for* ef.
3) *Rettelse for* a.
4) *Rettelse for* þriðvngs, *istedetfor hvilket Ord først synes at være blevet skrevet* fiorðvngs.

(s. 41, a.) oc abyrgiz *hann* þott fleire *menn* hafe q*u*adda*n* *hann* EN .i. Ef sa m*að*r v*er*ðr sóttr e*r* hiN hafðe sectan v*m* þ*at* at e*igi* hafe v*er*it· f*erans* d*omr* áttr at lögo*m* at þaN maN e*r* h*ann* secþi. þa s*ca*l h*ann* þ*at* hafa ti*l* varn*a*r f*yrir* sic at s*ø*cia GO*ðann* v*m* *oc* ge*r*a h*ann* SANa*n* at völldono*m* þ*es*s e*r* f*erans* d*omr* var*ð* e*igi* attr at lögo*m*. Ef GO*ðinn* e*r* v*m* sóttr enda hafe haN öðro*m* m*anne* i hönd sellt at lögo*m* at nefna f*erans* do*m*iN. þa s*ca*l h*ann* *oc* s*ø*kia þaN v*m* *oc* ve*r*ia sv*a* f*yrir* sic. Sa þ*eirr*a secz v*m* e*r* volldin b*er*az ahe*n*dr. Þ*at* ero stefno sac*ir* *oc* s*ca*l q*ueðia* ix. h*eimilis* b*va* a þ*ing*i þ*es*s e*r* sottr e*r*. Of þa m*enn* e*r* fe þ*at* hafa at v*a*rðveita e*r* sa m*að*r hafðe átt e*r* secr e*r* orðiN. Nv ef þ*eir* fregna hv*a*r hiN hafðe beiðt f*erans* d*om*s. þa ero þ*eir* scylld*ir* at co*m*a þ*an*gat *oc* segia þ*a*r ti*l* fiar þ*es*s hvarz þ*a*r tecz f*erans* d*omr* eþ*a* e*igi*. Nv v*er*þ*r* þ*a*r e*n*gi m*ann*a fu*n*dr e*ða* fregn h*ann* e*igi* hv*a*r f*erans* d*omr* s*ca*l v*er*a e*ða* mátti h*ann* e*igi* ti*l* co*m*az f*yrir* navðsynio*m*. þa s*ca*l h*ann* segia ti*l* aleið þ*eirr*i er h*ann* heyr. hv*a*t h*ann* hef*ir* þ*es*s fiár at v*a*rðveita *oc* sv*a* a vár þi*n*gi. *oc* sv*a* a alþ*in*gi ept*ir* v*m* sv*m*arit. enda e*r* rétt at h*ann* segi ti*l* a alþ*in*gi þ*at* sum*a*r e*r* h*ann* veít. at hiN v*a*rð secr sv*a* at þ*at* heyri meire luti m*ann*a *oc* þing heyia*n*da. Þ*at* er m*ælt* v*m* þa m*enn* e*r* þ*eir* átto fe at þei*m* e*r* secr e*r* orðiN s*cogar* m*að*r. enda se e*igi* áttr f*erans* d*omr* at þa s*co*lo þ*eir* stefna þei*m* m*onno*m e*r* þ*eir* vito at féen hafa þav e*r* sa átte IN seki ti*l* alþ*in*gis *oc* ti*l* þ*es*s fiorðu*n*gs do*m*s þei*m* öllo*m* *er* hiN v*a*rð secr í. enda e*r* rét*t* at lýsa at logb*er*gi *oc* s*ø*kia et sama sum*a*r vtán fiorðu*n*gs m*onno*m e*ða* þei*m* e*r* sv*a* síð fregna at e*igi* vm stefn*ir*.[1] s*co*lo þ*eir* m*enn* all*ir* föra þ*an*gat gögn sín er fe hofðo átt at h*onom* ia*fn*t se*m* ti*l*

1) *Punctum er tilföiet.*

ferans do*m*sens. enda sc*a*l s*va* d*ø*m*a* fiorðu*n*gs do*m*r þei*m* öllo*m* sina avra se*m* *ferans* do*m*r ætte at d*ø*m*a* ef áttr v*æ*ri at lögo*m*. Ef sa m*a*ð*r* leypz abro*tt* af l*an*ðe er secr e*r* orðiɴ m*eð* fe þ*at* e*r* h*ann* átte e*ða* e*r* h*ann* avstr þa e*r* secð k*ø*m*r* ahe*n*dr h*onom* m*eð* þ*at* fe e*r* h*ann* á *oc* sect ætti at ve*r*ða h*er* at *ferans* do*m*i. Nv c*ø*m*r* h*ann* vt m*eð* fe þ*at* e*ða* þ*at* e*r* h*ann* hef*ir* af þ*v*i *ø*xt e*n*da ve*r*ði (S. 41, b.) þ*at* tekit af h*onom* h*er* hvarz h*ann* ve*r*ðr d*r*epiɴ e*ða* e*igi*. *oc* a sá hei*m*ti*n*g ti*l* þe*s*s fiar e*r* h*ann* hef*ir* sectan. Þe*ir* m*enn* e*r* s*va* ve*r*ða sek*ir* görv*ir* at e*igi* e*r* sect feit þ*eirr*a. þa eigo erfi*n*giar at taca arfiɴ ef þ*eir* aɴdaz meþ*an* þ*eir* hafa e*igi* f*a*rit sycno s*inni*. þ*eir*ri er[1] þei*m* v*a*r m*æ*lt. Eɴ hiɴ a hei*m*ti*n*g fiarens allz e*r* hiɴ secti þeg*a*rs h*ann* hef*ir* sycnoɴi þ*eir*ri s*inn*i f*a*rit e*r* h*onom* v*a*r m*æ*lt aðr h*ann* yrði secr *scogar* m*aðr* o öll oc o f*er*iande *oc* sc*a*l þ*at* þa f*a*ra se*m* sect*a*r fe aɴat.

55.[2]

[a] Þat e*r* m*ælt* v*m* þa m*enn* e*r* sec*ir* ve*r*ða *scogar* m*enn* at e*igi* ko*m*r or alþ*ingis* do*m*i sect þ*eirra* vp*p* full. þa sc*a*l stefna v*m* biorg þ*eirra* oc lata v*a*r*ða* *fiorbavgs* ɢ*arð* *oc* stefna ti*l* fiorðu*n*gs do*m*s oc q*ueðia* t*il* .xii. q*uiðar* ɢo*ða* þaɴ e*r* sa e*r* iþ*ingi* m*eð* e*r* so*ttr* e*r*. Enda sc*a*l þ*a*r lata b*er*a ido*m* v*æt*tis v*ætt*e. þav e*r* nefnd v*oro* at *ferans* do*m*i. hue f*yrir* sect h*a*n*s* v*a*r m*æ*lt. Nv hef*ir*

---

a) = A. M., c. 36.

---

1) *Efter er har Afskriveren skrevet* þeir hafa, *men derefter igjen overstreget disse Ord.*

2) *I Capitlets første Linie er en Plads bestemt for Overskriften, men Afskriveren har senere glemt at tilföie denne, hvilket ligeledes er Tilfældet med Capitlets Begyndelsesbogstav.*

eigi áttr verit ferans domr þa scal lata bera vætte þav ifiorðungs domi sem i ferans domi scyllde ef attr væri. Nu alengr er nockor maðr er sóttr vm biorgina þess scogar manz aþessa lund sem nv er talit oc vætte þav hafa fram farit iferans[1] domin. þa varðar þeim monnom öllom scog gang er þa biarga þeim scogar manne siþan. oc scal þa menn secia i v.ar dom. en in sama sócn er[2] við þa er fyr hafa borgit honom. sem aðr var tínt. Þeir scogar menn er farning er mælt enda verðr eigi áttr ferans domr eptir þa scal kiósa þeim heimile eítt oc segia bvvm .v. þeim er næstir bvá heimilino. enda verðr hann þar heilagr alengr at þvi heimile sem þa at kerit væri. at ferans domi. oc sva scal a goto til scips þaðan fra þvi heimili. enda scal hann lata bera þav vætte fram er honom er fars beiðt sem i ferans domin scyldi ef áttr væri nema honom væri hælgi meire mælt en fiorbavgs manne. oc þarf eigi þa at kiósa honom heimilit. Þeir menn er sycna er[3] lofuð at logrétto oc upp sögð siþan sva at lögbergi at þeir scyli vera feriandi. þa scal þeim sva beiða fars sem fiorbavgs manne eða þeim scogar manne er at satt verþa secir oc lata bera þav vætte til er nefnd voro at up sögvni hver sycna honom var lofuð. Ef þeir menn fara sycno sinni þeirre er þeim var lofvð. þa scal sva sekia vm biorg þeirra oc láta slíct varða biorg (S. 42, a.) þeirra[4] sem scogar manna er at sátt verða secir. Ef monnom er sycno lofs beðit at logrétto scogar monnom eða fiorbavgs

---

1) *Skrevet* if.; *denne Forkortelse er ved en senere Tilföining ovenfor Linien opløst til* ifiorðungs, *hvilket vi ikke kunne give Medhold.*

2) *Tilföiet.*

3) *Efter* er *er først skrevet* talit, *men dette Ord derefter overstreget.*

4) *Ordene* oc lata — þeirra *ere udeglemte i den arnamagn. Udgave.*

m*onno*m *oc* a þat þ*v*iat eiñs sta*n*daz ef all*ir* lögretto m*enn* leyfa e*n*da v*er*i e*n*gi m*að*r lyriti f*yrir* uta*n* lögrétto s*v*a at þ*eir* m*enn* heyre e*r* ilögrétto sitia. eɴ ecki eigo aɴ*ara* m*anna* orð at standaz þott i gegn mæli eɴ lögretto m*anna* ef e*igi* v*er*ia lyriti. Þ*eir* m*enn* e*r* sec*ir* f*a*ra uta*n* heðan f*er*iande m*enn* þa e*r*o þ*eir* hælg*ir* erlendis se*m* e*n*gi sect se ahe*n*de þei*m* h*er* f*yrir* þei*m* söco*m*. Ef þ*eir* m*enn* e*r* h*er* ero görv*ir* sco*gar* m*enn* o ølir *oc* ofer-iande. þa *er*o þ*eir* iafnt dræp*ir* *oc* o hælg*ir* erlendis se*m* h*er* f*yrir* orv*m* lönd*om*.

56.

[a] Ver sc*o*lom eiga varði*n*g alandi v*or*o. sc*o*lo ɢoðar iii. eiga þi*n*g sama*n*. þ*eir* sc*o*lo e*igi* eiga þi*n*g leng*ra* en viko þi*n*g. *oc* e*igi* sce*m*ra en iiii. natta þi*n*g ne*m*a lofs se at beðit ilögrétto. Várþi*n*g sc*o*lo þ*eir* e*igi* eiga siðaʀ eɴ vi. vic*or* se af su*m*ri e*r* lokit e*r* sócn*a*r þi*n*gi. Varþi*n*g sc*a*l e*igi* fyʀ v*er*a eɴ iiii. se af su*m*ri e*r* þ*eir* co*m*a ti*l*. E*igi* sc*a*l næʀ stefna várþi*n*gi eɴ ii. vic*or* se ti*l* þes var-ði*n*gs e*r* søkiɴe e*r* ti*l* stefnt en gagna sc*a*l ti*l* q*uatt* v*er*a vico f*yrir* þi*n*g e*ða* meira mele. ne*m*a siþ*a*ʀ co*m*i up*p* söken þa sc*a*l stefna s*v*a n*ær* varþi*n*gi sem vill. ne*m*a heim*an* q*uo*ð se ti*l*. þa sc*a*l stefnt et siðarsta viko f*yrir* þi*n*g *oc* q*u*att gagnaɴa. þe*i*m soco*m* sc*a*l stefna ti*l* várþi*n*gs e*r* m*enn* ero sa*m*þi*n*ga. Maɴe er rétt at stefna i þ*at* þi*n*g e*r* h*ann* e*r* sialfr i. Enda e*r* rett at stefna ti*l* þ*ess* þi*n*gs e*r* sa e*r* i e*r* h*ann* hef*ir* sac*ir* ahende. Goðar þ*eir*

---

a) = A. M., c. 37.

---

1) *Afskriveren har glemt at tilföie Overskriften samt Capitlets Begyndelses-bogstav.*

allir[1] er i þvi þingi ero. scolo coma til þings ondverðz. Goði sa er þing hælgi a þat hann scal þar þing hælga enn fyrsta aptan er þeir coma til þings. scal réttr manz hálfo avkaz meþan a þvi þingi er i orðom oc i öllom a unom verkom. En goði scal queða aþingmörc hver ero. oc scal hann sva þing hælga sem alþingi oc scal hann queþa a hue þing heitir. Ef goðar coma eigi til þings ondverðz þa varðar þeim þat vtlegð oc or goðorðe sino. nema (s. 42, b.) sacar se til þings. þa varðar fiorbavgs garð. Ef sacir ero til þingsens oc sva þott þar geriz. oc eigo þeir menn sacir þar at søkia er sacir hafa búnar til þings þess. Nv vilia þeir eigi. þa eigo samþingis goðar hans. sa þeirra er helldr vill sótt hafa oc aþingi er ef eigi ero báþir. Nv vilia þeir eigi þa eigo inan þings menn fyrst. en þa hverr er vill. Várþingom öllom scal nafn gefa. enn þingheyiendr scolo eigi siðar[2] coma til varþings en nótt se af þingi. oc sva þeir menn er með sacir fara. oc sva[3] scolo þeir menn eigi siðar coma til þings er gagna ero heiman quaddir. enn nv hefi ec talit. En ef þeir menn coma siðar er sacir hafa til þings eða sacir vilia veria. oc verða onytar sacir þeirra oc sva varnir ef þeir coma siðar til varþings' en nott se af. Rétt er at várþing se scemra en iiii.' nátta þing ef þingonavtar ero allir asáttir. oc se lokit söcom öllom þeim er bvnar voro til þings þess. Enscis eigo vattar at queðia igegn til várþings. Nefna scal þa menn alla idom er fyr coma til þings en dom scal nefna. Ef söc kömr upp siðar en ii. vicor ero til várþings. enda se heiman quatt

---

1) *Ordene* þeir allir *ere skrevne i omvendt Orden, men dette er derefter rettet ved Henvisningstegn.*

2) *Skrevet to Gange.*

3) *Skrevet over Linien.*

til. þa scal stefnt vico fyrir þing oc sva quatt gagna til. Nu cömr siðaR vp socin eN vica se til þings. þa scal queðia bva til a þingi. Rétt er bonda at senda maN til þings at heyia þing fyrir sec. þaN maN er samþingi er við hann. Enda ef sacir ero bv́nar til várþings. þa varðar Goða fiorbavgs garð ef hann komr eigi til ondverz þings. oc sva þoat þar geriz. Stefna scal vm eindagat fe vm ena hælgo vico ef hon er vm þing til alþingis ef maðr vill. Ef þeir menn coma siðaR til þings en nótt se af þingino er logscila ero heiman quaddir. oc verða onýt lögscil þeirra manna ef þeir vilia fram föra. Ef þingheyiendr coma siðaR til varþings en nott sé af þingino eða coma eigi til varþings oc verða þeir vtlagir vm þat við Goðann. Rett er at böndi fáe grið maN siN fyrir sec, oc verðr sa iafn réttr þingheyiande sem böndiN. Hann scal segia goða at hann mvn þing heyia fyrir þriðiungs maN hans oc nefna þaN aNan.

57.

(S. 43, a.) [a] Goðar scolo þar dom nefna. oc scal hverr þeirra .xii. menn nefna idom at dema vm sacir þær allar er þar coma í dom þaN er þa scyllda lög til. Hann scal bioða til sacar sekianda oc sacar verianda at rengia þa menn or domi. oc emc buiN aNan í at nefna ef þesir verða or rengðir at logom. Þat er oc rétt at þeir hafi þing scavp þav́ er þingheyiendr verða asáttir hvervetna þess er þeir taca eigi af alþingis male. eN þeir eigo cost at

---

a) = A. M., c. 37, S. 103[5]. *Vi antage, at der her bör begyndes et nyt Capitel, da den næst forudgaaende Linie ikke er skrevet helt ud, og da Begyndelsesbogstavet G, saaledes som oftere er Tilfældet med Capitelinitialerne i Skindbogen, er udeglemt.*

avca *er* þ*eir* vilia. Meire lutr *goða* *sca*l ráða hve n*ær* do*m*r *sca*l ut f*a*ra. Of sac*ir* þær all*a*r er samþ*in*gis m*enn* eigo sama*n* þa eigo þ*eir* cost at viɴa hv*a*rz se*m* þ*eir* vilia at hafa sac*ir* ti*l* alþ*in*gis e*ða* til va*r*þ*in*gs ne*m*a þ*a*r e*r* utlegð*ir* f*a*ra ein*a*r sama*n*. en þ*æ*r *sco*lo f*a*ra ti*l* varþ*in*gs. en utlegðar sac*ir* *sco*lo e*igi* sta*n*da v*m* varþ*in*g þ*a*r e*r* þær f*a*ra ein*a*r sama*n*. ef þær co*m*a vp f*yrir* stefno daga. Þ*at* e*r* m*ælt* v*m* omaga sac*ir* at þær *sca*l viɴa h*v*arz e*r* vill at lysa ti*l* f*ra*mförslo omagano*m* a va*r*þ*in*gi e*ða* stefna hei*m*a*n* ella. Þ*v*iat eins e*r* rétt at lysa omaga a hond m*anne* á va*r*þ*in*gi ef sa e*r* siálfr a þ*in*gi *er* áho*n*d e*r* lyst. *oc* *sca*l segia h*ono*m siálfo*m* m*eð* v*atta*. ef h*ann* heyr*ir* e*igi* alysi*n*g. En ef m*enn* vilia bva vigsac*ir* e*ða* legorðz sac*ir* ti*l* va*r*þings. þa e*r* rétt h*v*arz se*m* vill at stefna hei*man* e*ða* lysa iþ*in*gb*r*ecco. Ef lysa *sca*l sac*ir*. þa *sca*l q*ueðia* b*va* hálfom manaðe f*yrir* þ*in*g e*ða* meira meli. Þ*at* er *oc* m*ælt* at q*u*att *sca*l quiða all*ra* *oc* fru*m*gagna aðr do*m*r f*a*ri ut se*m* á alþ*in*gi.

58. v*m* do*m*a utförslor

[a] Do*m*ar *sco*lo fara út s*v*a at sac*ir* co*m*i í all*a*r fyʀ en sol se vnd*ir*. En m*enn* *sco*lo s*v*a sac*ir* luta ia*fn*t se*m* a alþ*in*gi.[1] *oc* s*v*a eiða viɴa *oc* f*a*ra at söco*m* öll-o*m* *oc* s*v*a at vörno*m* se*m* a alþ*in*gi. Ef m*enn* halda gögno*m* þa v*arðar* þei*m* slíct se*m* a alþ*in*gi halde þ*eir*. eɴ þei*m*[2] a þ*a*r at stefna v*m* iþ*in*gb*r*ecco ti*l* do*m*s. Ef

a) = A. M., c. 38.

1) *Herefter har Afskriveren først skrevet:* Ef menn halda gognom, *men derefter igjen overstreget disse Ord.*

2) *Først skrevet* þeir, *men derefter saaledes forandret.*

menn[1] ero bva quiðar quaddir þar er xii. quiðr átte til at coma. þa eigo þeir þat[2] at lata standa fyrir quiþbvrð sinom at þeir (s. 43, b.) ero þess quiðar quaddir er þeir ero eigi réttir vm at scilia. Ef goði er quaddr .xii. quiðar þar er bva quiðr a vm at scilia oc scal hann lata standa fyrir quiðbvrð sinom ef hann er eigi rettr vm at scilia. Ef maðr helldr gögnom sa er utan þings maðr er. oc ahiN cost hvarz hann vill stefna honom þar idom eða til alþingis. Ef þing heyiandi feR þaðan abrott or þingmarke. oc er abrott vm nótt eða lengr. oc varðar þat fiorbavgs garð oc er rett at stefna þeirri söc iþingbrecco. oc þar til doms.[3] scal queðia til heimilis bva ix. aþingi þess er sottr er. Öll þings afglopon sv er menn gera þar. oc varðar slict þar sem menn göre á alþingi. oc sva scal sekia at öllo vm varþings afglöpon sem á alþingi væri gert. Ef varþing verðr sva af glapat at eigi mego mál lúkaz þar fyrir þeim söcom. þa scal sa er þær sacir átte at sekia stefna þeim er vallda vm þings afglöponina oc lata varða fiorbavgs garð. Nv ef quiðr berr a þá. þa má hann sekia þær sacir á alþingi. oc iþaN fiorðungs dom sem þing var í. oc eigo þær sva þar at metaz sem þær voro til bvnar. enda ero gogn þav öll siálfquodd til alþingis er þar verða eigi af hendi leyst. oc aðr var til quatt oc sva gagna gögn. Ef þing beR a ena hælgo vico. at þat a eigi fyrir þeim málom at standa er þar þarf at hafa a þingi. hvarki fyrir eiðom ne fyrir stefnom. eN eigi scal þa stefna til alþingis nema vm eindagat fe. Ef iNan þings menn bera aNattvegia liug quiðo

---

1) *Tilföiet.*

2) *Afskriveren synes først at have skrevet* þar, *men dernæst ved en Streg over* þ *at have rettet det til* þat.

3) *Punctum er tilföiet.*

eða livg vætti. *oc scal* þei*m* stefna þ*a*r i do*m oc* láta þei*m* v*arða* þ*at* fiorbávgs gard oc *queðia til* xii.^ar^ *quiðar* goða þaN e*r* sa e*r* i þ*in*gi m*eð* e*r* s*ottr* e*r*. Ef sa m*a*ðr beR livg *qu*iðo *eða* liug v*ætt*e e*r* uta*n* þi*n*gs m*a*ðr e*r*. oc e*r* rétt h*v*árt se*m* h*ann* vill at stefna h*onom* þ*a*r ido*m* *eða* ti*l* alþ*in*gis ella oc *sca*l q*ueð*ia Goða þaN e*r* sa e*r* i þ*in*gi m*eð* e*r* sok*ir* a varþ*in*gi. Hv*er*vetna þ*es*s e*r* agogn e*r* q*ue*ðit *oc* e*r* stefnt ti*l* alþ*in*gis. oc a s*v*a do*m*r at dœ*m*a se*m* rétt borin se gögnen. Ef agögn e*r* q*ue*ðit a varþ*in*gi þav gogn er male þicc*ir* scipta m*eð* m*onno*m þa *sca*l do*m*r dœ*m*a s*v*a se*m* gögn se rétt borin. Þa *sca*l do*m*e ste*f*na ti*l* rofs (s. 44, a,) sa e*r* agögnin q*ue*ðr oc ado*m*r at rofna. ef at livgvitni v*er*ðr ef do*m*riN rofn*a*r. Þa *sca*l s*v*a f*a*ra at reifi*n*go*m oc* at öllo se*m* at alþ*in*gis do*m*i. eN þ*eir* *sco*lo dœ*m*a v*m* sac*ir* m*ann*a *oc* e*r* þa væl ef þ*eir* v*er*ða sa*m* do*m*a. En ef þ*eir* v*er*ða e*i*g*i* sa*m*do*m*a. þa *sco*lo þ*eir* vefe*n*gia. *oc* ga*n*ga ti*l* vefa*n*gs e*i*g*i* færi eN .vi. *oc* f*a*ra s*v*a at vefa*n*gi se*m* i alþi*n*gis do*m*i. Þar *sca*l ste*f*na m*onno*m a þ*in*gi ept*ir* do*m*a v*m* vefo*n*g *oc* lata þei*m* v*arða* utle*gð*. *oc* ste*f*na ti*l* þ*es*s fiorðu*n*gs do*m*s e*r* þ*in*git e*r* í fiorðu*n*gi *oc* stefna[1] ti*l* rofs do*m*i þ*eirr*a. enda e*r* rett at stefna þei*m* v*m* vefav*n*g heim*a* i h*er*aðe at heim*i*le hv*er*s þ*eirr*a. Þav mál e*r* m*enn* hafa vefe*n*gð a varþ*in*gi þa *sco*lo þav lúcaz ifiorðv*n*gs do*m*i. þei*m* se*m* þ*in*git e*r* ifiorðu*n*gi ef þ*a*r mego lucaz. En ef þ*a*r v*er*ðr en*n* vefe*n*gt[2]. þa *sca*l lukaz ifi*m*t*a*r do*m*i. Vætte þav *sca*l lata b*er*a öll ifiorðu*n*gs do*m* e*r* þ*eir* nefndo at hue þ*eir* fóro at vefa*n*gi hvar*ir*tveGio. E*i*g*i* *sca*l ste*f*na iNa*n* þ*in*gs m*onno*m þei*m* ste*f*no*m* e*r* e*i*g*i* *sca*l sokia þ*a*r a

---

1) *Skrevet* stēfna.
2) *Rettelse for* eigi vefengt.

þingi meþan sócnar þing er fast[1]. enda er rétt at stefna iɴan þings monnom til alþingis lengr er sócnar þing er lav́st. þoat scullda þing se fast. honom scal sva stefna at hann heyri a siálfr. enda er rétt at stefna honom at búð ef þeir fiɴa hann þar at máli. enda er rétt at stefna[2] ef hann heyrir uphaf er vattar ero nefndir. þo at hann reɴe vndan enda er rétt at stefna utan þings monnom a varþingi þo at sócnar þing se fast. oc sva utan þings monnom[3] er rétt at stefna iɴan þings monnom þoat sócnar þing se fast. Ef vtan þings manne er stefnt til varþings oc eigo domendr at dœma vm þá söc ef eigi komr lyrit fyrir þa söc. En honom er þat rétt hvart sem hann vill at lata lyrit[4] coma fyrir söc þá er honom er a hendi eða stefna domi til rofs. þat er honom rétt hvart sem hann vill at stefna einom eða fleirom. oc stefna vm þat at þeir hafe dömt vm utan þings maɴ oc scal stefna til rofs dominom. þa scal hann queðia ser biarg quiðar heimilis bva sina v. (s. 44, b.) at bera vm þat hvart hann var þa þar iþingi eða eigi með goða þeim er hann queðr a. þa er honom var stefnt. En ef hann fær þaɴ quið at hann væri þar iþingi þa er honom var stefnt[5] þa rofnar domriɴ. oc verðr onyt sökin. Ef hann spyʀ sva sið at hann getr eigi stefnt a stefno dogom. þa er honom rétt hvart sem hann vill at stefna sva nær alþingi sem hann vill eða lysa at logbergi til

---

1) *Først skrevet* lav́st, *men derefter af Afskriveren saaledes rettet, ved at forandre* l *til* f *og underprikke* v. *I den arnamagnæanske Udgave læses desuagtet* laust, *en Læsemaade, hvorimod ogsaa Sammenhængen taler.*

2) *Skrevet* stēfna.

3) *Efter dette Ord har Afskriveren først skrevet* a varþingi, *men derefter igjen overstreget disse Ord.*

4) *Rettelse for* fyrir.

5) *Ordene* En — stefnt *ere skrevne to Gange, men paa det første Sted igjen overstregede.*

sócnar et sama sumar. Nu cømr hann eigi til þings. þa er rett at sa taci til er vill at veria fyrir hann sva sem sa se réttr aþile ef hann hefir eigi aðr spurt. MaNe er rétt at lata lyrit coma fyrir söc þá er honom er a hendi. Hann scal fara til fundar við goða þaN er hann er iþingi með. enda er rett at aNaR maðr take lyritiN af goðanom. Hann scal nefna ser vatta. Jþat vætte. at ec spyr þic eptir oc nefna goðann. hvart þv hefir goðorð þitt þat er þv nefnir doma með eða beR xii. quiðu eða hafir eigi. En goði scal svara honom. En hiN scal nefna vatta at suorom þeim er verða. oc goðinn svarar honom. En ef goði svarar þvi at hann hafe goðorð þat. þa scal hiN nefna ser vatta. Jþat vætti. at hann tecr lyritit af goðanom eN goðinn selr honom goða lyrit lög lyrit fullan at veria domendom at døma vm soc þa oc nefna sökina. oc nefna maN þaN er honom hefir stefnt. oc sva gögn öll fram at føra þav er lyrit á fyrir at coma. EN ef sa maðr tecr lyritinn er eigi a söcen ahendi at vera fyrir hiN er søkin er ahendi. oc scal þa nefna þaN anafn er sökin er ahendi. oc fara þvi male alengr sem aðr var tint. Nu uill goði eigi selia lyritit fyrir þriðiungs maN siN oc a hiN þa at beiða hann með vatta logbeiðing. oc varðar honom þá fiorbavgs garð oc scal søkia við vattorð. þat er haN var beiddr. Goðinn a at beiða ser biarg quiðar bva sina v. hvart hann vissi at sa maðr væri þar[1] þriðiungs maðr er socen var ahendi. eða vissi hann eigi. Nu ef þat beR quiðr at hann vissi eigi. oc hann mundi selia lyritiN ef hann (S. 45, a.) vissi vist at sa maðr væri þar i þriþiungi oc versc hann þa sökiNi. Hann scal fara til þings er lyritiN hefir

---

[1]) *Efter dette Ord har Afskriveren først skrevet* i, *men derefter igjen underprikket dette.*

tekiN af *goða*. eN *hann* *scal* ganga *þan*gat ti*l* e*r* do*m*riN e*r* settr eN *hann* a*þar* at ve*r*ia lyriti *þat* e*r* dome*n*dr heyra a. *Hann* *scal* föra f*ram* h*v*art se*m* *hann* vill aðr söc se f*ram* sögð a he*n*dr h*onom* *eða* si*þan*. *hann* *scal* ne*fn*a *ser* *vatt*a aðr *hann* föri lyrit f*ram*. J *þat* v*ætte*. at ec ve*r* lyriti *goða* lyriti lög lyriti fullo*m*. dom-*en*do*m* at döma v*m* soc þá *oc* *que*ða a söcna. þá e*r* *hann* hef*ir* ahendi h*onom* *eða* *mer*. *oc* ne*f*na *goðann* *oc* *sva* þaN maN e*r* sökin e*r* ahe*n*di. ef *hann* veR f*yrir* aNa*n* maN. Enda *scal* *hann* *sva* ve*r*ia *qu*ið m*onno*m lyriti. at be*r*a *qu*iðo v*m* *hann* ef *hann* vill. oc *sva* öll gögn ne*m*a stefno v*æt*te. ne*m*a fleire gögn se f*ram* co*m*in aðr, Ef m*enn* be*r*a þa ofliðe oc lata þa *eigi* ga*n*ga ti*l* do*ms* þa eigo *þeir* at ne*f*na *ser* v*att*a *oc* beiða þa at *þeir* ga*n*gi ti*l* do*ms*. en*n* ef *þeir* ná *eigi* at ga*n*ga ti*l* do*ms*. þa *sco*lo *þeir* *þa*r ve*r*ia lyriti e*r* *þeir* co*m*a f*ram*ast. *oc* m*æ*la *þa*r þei*m* malo*m* öllo*m* se*m* at do*mi*. *Þat* v*ætt*e *scal* láta be*r*a ef hi*nn* toc af *goða*no*m* lyriti*nn*. en *þeir* *sco*lo hafa öll orð slíc i vættis burð sino*m* se*m* *þeir* vo*r*o at nefnd*ir*. þa er hiN toc lyritiN af *goða*no*m*. *Þeir* *sco*lo eiða viNa aðr *þeir* be*r*e v*ætt*e ia*f*nt se*m* a al*þi*n*g*i. Ef *goði* før*ir* lyrit sin*n* siálfr f*ra*m h*v*art se*m* *hann* før*ir* f*yrir* sec *eða* f*yrir* aNan *þ*riðiu*n*gs maN siN. *oc* *sco*lo *þa*r e*n*gi töco v*ætt*e fylgia. *Hann* *scal* ne*fn*a *ser* v*att*a. i *þat* v*ætt*e. at ec ve*r* lyriti mino*m* löglyriti dome*n*do*m* at dö*ma* v*m* söc þá. þar *þur*fo e*n*gi töco v*ætt*e at fylgia ne eiðar.

59. v*m* dome*n*dr.

[a] Dome*n*dr scolo ne*fn*a *ser* v*att*a oc lata *þat* sta*n*da f*yrir* domi sino*m* at *goða* lyrit e*r* kom*it* f*yrir* söc þá *oc*

---

a) = A. M., c. 39.

nefna sökina *oc* sva ef fleire ero. Ef q*ui*þ*ar* *er* *qua*tt *til* sac*ar* þ*eirr*ar. *oc* eigo þ*eir* at ne*f*na s*er* v*at*t*a*. Jþ*at* v*æt*t*e*. at þ*eir* láta þ*at* sta*n*da f*yrir* q*ui*ðb*ur*þ sino*m* ef þei*m* v*a*r varit at b*er*a q*ui*ðiɴ at ɢ*oða* lyritr[1] *er* co*m*iɴ f*yrir* soc þa.[2] Ef v*æt*t*e* fylg*ir* søkiɴe. þa eigo þ*eir* þ*at* at lata sta*n*da f*yrir* vættis burð sino*m* at ɢ*oða* lyritr *er* co*m*iɴ (s. 45, b.) f*yrir* söc þa. Sa m*aðr* *er* lyrit hef*ir* f*r*a*m* førðan. h*ann* sc*a*l nefna v*att*a at þ*v*i hu*er* gögn *er*o f*ra*m co*m*in t*il* varnar *oc* tina þav *oc* ne*f*na hiɴ *er* sökin *er* ahe*n*di. Eɴ sa m*aðr* *er* sokina hef*ir* at søkia. h*ann* sc*a*l n*ef*n*a* s*er* v*att*a. Jþ*at* v*æt*t*e*. hv*er* gogn *er*o f*ra*m co*m*in t*il* socn*ar*.[3] h*ann* sc*a*l þ*at* v*æt*t*e* lata b*er*a ialþ*in*gis do*mi*. Of sac*ir* þær all*ar* *er* lyritr kø*m*r f*yrir* a v*ar*þ*in*gi. þær scolo f*a*ra t*il* alþ*in*gis *oc* i þaɴ fiorðu*n*gs do*m* *er* þ*in*git *er* ifiorðu*n*gi oc gögn þav öll er oborin v*er*ða a v*ar*þ*in*gi. þa e o þav siálf q*u*odd t*il* alþ*in*gis *oc* s*v*a gagna gögn. Ef ɢ*oði* selr lyrit f*yrir* aɴ*a*rs þriðiu*n*gs maɴ. *oc* er h*ann* utl*a*g*r* u*m* þ*at*. *oc* or goðorðe s*in*o. Ef m*aðr* för*ir* lyrit f*ra*m aɴa*n* en*n* goða lyrit. *oc* v*a*r*ðar* þ*at* f*iorbavgs* ɢ*arð* hvaro*m* tveɢia *oc* *er* þ*at* stefno söc h*v*artveɢia *oc* sc*a*l q*ueðia* t*il* hei*mi*lis b*va* ix. a þ*in*g*i*. þe*s*s *er* *sottr* *er* at b*er*a v*m* þ*at* h*v*art h*ann* toc lyrit af ɢ*oða* e*ða* e*igi*. þá a h*ann* at beiða s*er* biarg q*ui*ðar b*va* sina v. h*v*art h*ann* hugði at sa m*aðr* föri m*eð* goðorð *er* h*ono*m selldi lyrit. En ef sa q*uiðr* v*er*ðr boriɴ a ɢ*oðann* at h*ann* hefði e*igi* goðorð þa m*eð* at f*a*ra *er* h*ann* selldi lyritiɴ oc secz h*ann* þa. Ef ɢ*oði* *er* sóttr v*m* þ*at* at h*ann* hafi lyrit siɴ latið co*m*a f*yrir* aɴ*a*rs ɢ*oða* þriðiu*n*gs maɴ. *oc* a h*ann* s*er* b*iarg* q*uiðar* at

---

1) *I den arnamagn. Udg., udentvivl ved en Trykfeil,* lyriti.

2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Først skrevet* varnar, *men derefter rettet saaledes; Punctum er tilföiet.*

beiða *bva sina* v. at *bera vm þat* hvart *hann var þar* þa iþ*ingi eða eigi er* h*onom var* stefnt. En ef *þat* beʀ quiðr at *hann var þar* þa i þ*ingi*. þa *versc hann* sokini. Ef *maðr er spurþr með* vatta[1] *hvar hann var* i þ*ingi eða* i þ*riðiungi*. Nv svar*ar hann þvi* at *hann var þar* i þ*ingi* se*m* h*onom var* stefnt *til*. Ef *maðr* fer*ir* lyrit f*yrir* söc þá. *oc* a sa lyretr *eigi* at sta*n*daz *er vætte* þav co*m*v ido*m* fr*am*. þ*ar er* sa v*ar* spu*r*ðr þi*n*gvistar er sót*tr er*. Ef *maðr* spyʀ maɴ *með vatta hvar hann er* i þi*n*gi enda hitt*ir hann* .i. h*ann* ihaga vti. *oc er* h*onom* rett *þat* at h*ann* svare *þvi* at þ*eir* ga*n*gi *til* h*vss oc hann* muni þar *svara* h*onom er hann* hev*ir vatta* við. Ef h*ann* vill e*igi* þei*m* váttom hlíta *er* hin*ir* hafa. Ef *maðr* svarar einogi *er hann er* spurðr *með vatta*. hvar h*ann er* iþ*ingi oc varðar* h*onom þat* vtl*egð*. enda *scal* h*ann til* þes*s* þ*ings* stefna h*onom er hann er* sialfr i. (S. 46, a.) *er með* sökina feʀ. *oc* a *eigi* lyritr f*yrir* þa söc at co*m*a. Ef þ*eir* eigo fleire goðorð *þat* sama*n er hann* hef*ir* þriþiu*n*gs vist *með*. *oc er* h*onom* rétt at h*ann* svare þ*vi*. *með* þei*m* þ*eirr*a *em* ec *er með* goðorð *þat* feʀ. *oc* ne*fn*a þa. Ef *maðr* stefn*ir* avðro*m* i *þat* þi*n*g *er* h*vargi* þ*eirr*a *er* i. *oc verðr hann* utl*agr vm þat* oc onýt soc h*ans*. Böanda *er* rétt at senda aɴa*n* maɴ *til* at heyia þ*ing* f*yrir* sec þaɴ maɴ *er* sa*m*þi*n*ga se *við* h*ann*. en*n* h*ann scal* f*a*ra en*n* fyrsta aptan *er* h*ann* ko*m*r *til* þ*ings* at fiɴa ɢ*oðann oc* segia h*onom* at boandiɴ hef*ir* h*ann* sendan þ*an*gat at heyia þi*n*g f*yrir* h*ann*. *oc ver*ðr sa réttr at ne*f*na i do*m* *oc sva* xii. q*u*iðo at *bera með* ɢ*oðanom*. En ɢ*oði* a þe*s*s cost h*v*art se*m* h*ann* vill at sekia bonda*n*n *vm* hei*m*a setona *eða* ella hei*m*ta þ*ing*f*a*rar cavp at h*onom* hálfa*n*

---

1) *Tilföiet.*

eyri. ef hann sendir engi maN til at heyia þing fyrir sic. Ef bondiN gengr or þingi goðans fyrir þær sacir at hann var sóttr vm heima setona oc varðar honom þat iii. marca secþ oc a goðinn þa söc at sökia. Ef þingheyiendr ero vm nótt af varþingi eða sva at þat standi fyrir gognom. þa varðar þeim fiorbavgs garð. oc queðia scal[1] bva ix. aþingi hvara sem hann vill. heimilis bva þess er sottr er. eþa hina er næstir bva þingvellinom. eN hverr á at sokia þá söc er vill. Ef maðr er quaddr vat orða til þinga tvegia. þa scal hann fara til þess þings er hann er í. en hann scal retta vættit. þat er til hins þingsens scal. Ef hann er bva quiðar quaddr til aNars þings eN til aNars þings vattorðz. oc scal hann retta vættit oc fara til þess þings er hann er bva quiðar quaddr. Ef hann er quaddr bva quiðar til tvegia þinga. oc scal hann til þes þings fara er hann er fyR quaddr. GoðiN a þat at göra ef hann vill at ganga iþingbrecco a varþingi oc nefna ser vatta. iþat vætte. at hann scal beiða alla þingheyiendr er þar ero iþriþiungi með honom. at þeir scolo fara með honom til alþingis oc þeir scolo luta eða scipta aNan veg með ser ella. eN fara scal inn niundi hverr þing manna hans oc þingheyianda. Þing scal lavst segia at miðiom degi þaN dag er menn hafa iiii. nætr verit eN eigi fyR nema (S. 46, b.) þingonavtar verþi allir a eítt sáttir enda se settar sacir þær allar eða dømþar er þar voro búnar til þess þings. Þing scolo[2] standa sva öll sem nv ero sett varþing. EN ef menn vilia mvna varþingi oc scolo samþingis goðar þat handsalaz oc segia til þriþiungs monnom sinom aleið. þess eigo þeir

---

1) *Ordene* queðia scal *ere udentvivl med en yngre Haand med arabiske Chiffre numererede i omvendt Orden.*

2) *Slutningsbogstavet* o *er tilföiet ved at skrives over Linien.*

oc cost ef *þeir* vilia at slita *sva* þingi at *þeir* föri tvaẃ saman ef þo væri aðr slitin *oc* verþi *þeir* allir a *þat* sáttir *þeir* goðar er iþeim þingom ero. Enn *þeir* scolo biðia lofs at ilögretto *oc* segia vpp at lögbergi. *oc* scolo *þeir* nafn gefa þingino *oc* queþa aþing morken. Ef menn verða secir a varþingi *oc* scal queðia ferans doms dag þann er sócnar þing er lavst *goða* þan er sa er iþingi með er secr er orðin. at eiga a[1] xiiii. nátta fresti at heimili þess er secr er orðin *oc* fara sva at ferans domi þeim sem þa at hann yrði secr í alþingis domi. Ef menn verða secir avarþingi *oc* ero *þeir* menn alnir þar a milli er ferans domr er áttr at þeim *oc* til secþar þeirra er sagt at lögbergi *oc* *varðar* *þat fiorbavgs garð*. en þeirre söc scal stefna heiman *oc* *queðia* til xii. *quiðar goða* þan er sa er iþingi með er sottr er. En þeim einom monnom *varðar* elði þeirra manna er sekir verða a varþingi er fregna. Of liug gögn þav oll er borin verða a varþingi *eða* a heraðs dómom-heima i heraðe. þegnscapar lagning *eða quið* burði *eða* vetti[2] *þat varðar fiorbavgs garð*. *Þat* ero stefno sacir *oc* scal *queðia* til xii. quiðar *goða* þan er sa er i þingi með er sottr er.

60.[3]

[a] Ef maðr verðr secr at sátt. En þa verðr maðr secr at satt er hann handsalar sect sina *eða* sva handsalar hann at hin scal gera sect hans ef hann vill. *Þat er mælt* at eigi gorir ein maðr sect manz nema a se

---

a) = A. M., c. 40.

---

1) *Tilföiet.*

2) *Først skrevet* vettis, *men derefter er* s *underprikket.*

3) *Afskriveren har i Capitlets förste Linie ladet en Plads staae aaben til Overskriften, men senere glemt at tilföie denne.*

*que*ðit asectina þa e*r* h*ann* h*and*salar secþina oc scili þ*eir* þa f*yrir* þeg*a*r. Ef h*ann* hef*ir* s*v*a h*and*salat at h*ann* scyli g*er*a secþ h*an*s ef h*ann* vill. þa má h*ann* e*igi* v*m* g*er*a secþ h*an*s aɴa*n* veg eɴ nefna ti*l* xi. m*enn* en h*ann* se siálfr iɴ tólpti. En ef a var q*ue*ðit a sect h*an*s. þa e*r* secþen v*a*r h*and*soloð. *oc* mego þ*ei*r (S. 47, a.) e*igi* g*er*a aðra secþ h*an*s þa. en ti*l* v*a*r scilit f*yrir* vötto*m*. En b*er*a s*ca*l v*ætt*e þ*at* aðr sátten se up*p*sogð s*v*a at sátt*a*r m*enn* heyre. e*r* at v*a*r ne*f*nt þa e*r* h*ann* h*and*-salaðe secþena. Ef aɴaʀ m*að*r h*and*salaðe sect h*an*s en h*ann* siálfr. þa s*ca*l v*ætt*e þ*at* láta b*er*a þ*a*r aðr sattin se vp sogð er h*ann* hafðe h*onom* ihond sect*a*r h*and*salit sellt. Þ*ei*r s*co*lo eiða aðr viɴa. *oc* s*v*a viɴa eiða *oc* v*ætt*e b*er*a at sætt*a*r m*enn* heyre. Ef m*að*r h*and*salar m*ann*e sátt slíka se*m* h*ann* vill g*er*va hafa. Vsq*ue* i*n*fine*m*. *oc* aþ*at* at halda[1]. Ef m*að*r h*and*salar m*ann*e aq*ue*ðna secþ sina scyrt þa þ*a*rf e*igi* at d*o*ma.[2] segia s*ca*l þa ti*l* at lög-b*er*gi. E*igi* v*m* g*o*r*ir* sect m*an*z ella ne*m*a a se q*ue*ðit asecþina þa e*r* h*ann* h*and*salar sáttena. eɴ h*ann* v*m* g*o*r*ir* e*igi* ella secþina ne*m*a h*ann* g*er*i m*eð* xii. maɴ. eɴ þ*at* v*ætt*e s*ca*l lata b*er*a aðr aɴ*a*ʀ[3] m*að*r h*and*sale secþ h*an*s. þ*ei*r s*co*lo sva[4] eiða viɴa *oc* v*ætt*e b*er*a at satt*a*r m*enn* heyri. Þær e*r*o logsecþ*ir* .iii. a l*an*ðe v*or*o ef m*að*r e*r* goʀ s*co*g*a*r m*að*r* of*er*iande e*ða* fior b*a*v*g*s m*að*r*. en su en þ*r*iþia at avka s*v*a fiorbavgs secþ at h*ann* scyli e*igi* eiga fört vt hi*n*gat. Ef m*enn* v*er*ða ii. aðilia at eiɴi söc *oc* vill aɴaʀ bva ti*l* varþ*in*gs eɴ aɴ*a*ʀ ti*l* alþ*in*gis *oc* a sa at raða e*r* ti*l* alþ*in*gis vill bva. En ef hiɴ hef*ir*

---

1) *Dette Sted læses fuldstændig i det fölgende, Skindb., S. 51, a, (jvfr. A. M., Kaupab., c. 75).*

2) *Punctum er tilföiet.*

3) *I den arnamagn. Udgave læses* annars.

4) *Tilföiet.*

þvit til varþings sokena þa a hiN cost hvart sem hann vill hafa til alþingis oc[1] lata lyrit coma fyrir sökena eða stefna ella dominom til rofs. Ef fiorbavgs sacir ero .ii. ahendi manne einom. oc ieinom domi oc scal þa döma hann scogar maN ef eiN er aþili at báðom. Ef þær sacir ero ii. ahendi manne fiorbavgs söc oc scog Gangs söc i einom domi. þa scal dœma eptir scog-Gangs söciNi. oc a sa ferans domi upp at hallda. EN ef scog Gangs sacir ero .ii. ahendi einom manne[2]. oc hafa .ii. menn þær sacir með at fara oc scolo þeir luta með ser hvaR þeirra scal feRans domi up hallda eN hvaRtueGi þeirra scal föra gogn siN til ferans doms oc lata þat bera hve mælt er fyrir secþ hans. En þeir (S. 47, b.) eigo baþir iafnt secþar fe. oc sva at sœkia vm biorg hans. EN ef ii. menn hafa sacir a hendi einom manne oc scolo þeir luta með ser hvaR þeirra scal vp halda ferans domi.[3] Nv huerigi van lycþir er hann atte secr vm at verða við baða. þa scolo þeir sva scipta með ser sem þeir havi báþir gervan scogar maN. En ef við aNan þeirra verðr muna vant þa er sem[4] hann hafe eiN secþan hann eN scipta scolo þeir secþar fe at[5] öllo avðro með ser sem aðr. Hvartz vant er meire bota eða miNi a secþ hans þa[6] at hann se scogar maðr oferiande enda comi scog gangs söc a hendr honom þa scal sœkia hann sem sycnan maN oc sœkia hann[7] fullri

---

1) *Gisning for* at.

2) *De to sidste Ord ere skrevne i den omvendte Orden* manne einom, *men dette er derefter rettet ved Henvisningstegn.*

3) *Punctum er tilföiet.*

4) *Tilföiet. Med en nyere Haand findes her skrevet over Linien:* sem sa, *hvorhos* hann *er overstreget.*

5) *Over dette Ord er med en yngre Haand skrevet* oc, *hvilken Læsemaade er optaget i den arnam. Udgave.*

6) *I den arnam. Udgave, udentvivl ved en Trykfeil,* þo.

7) *Herefter har Afskriveren först skrevet* sem, *men derefter igjen overstreget dette Ord.*

secþ. Ef *maðr verðr fiorbavgs maðr oc* eigo *menn* h*onom eigi* farar at baɴa. enda a *eigi* secþ h*an*s at avkaz ne*m*a h*ann* göre þær sac*ir* at h*ann* v*er*þe˙*scogar maðr* v*m* at v*er*a. Huartz se*m maðr* v*er*ðr secr at satt *eða* avarþ*in*gi *oc* standa sac*ir* ahe*n*di h*onom* aɴat tucɢia *fior*-b*avgs* soc eða scog ga*n*gs söc. *oc* sc*a*l sa *maðr er* þær sac*ir* a at søkia stefna hino*m er* secþan hef*ir* h*ann oc* lata h*onom* varða[1] *fiorbavgs* ɢ*arð* þ*at er* h*ann* secþi h*ann* bréc secþ. *oc* h*ann* villdi h*an*s mal i þvi eyða. *oc* h*ann* mu*n*di e*igi* søkia h*ann* ef e*igi* støði sv soc[2] a he*n*di h*onom*. *oc* sc*a*l h*ann* q*ueðia til* heim*i*lis b*va* ix. þ*ess er* so*ttr* er at b*er*a u*m* þ*at* hvart h*ann* mu*n*di søkia h*ann* til sect*a*r þ*eirr*i söc *eða* e*igi oc* h*ann* villdi iþ*v*i eyða þa söc e*r* h*ann* feʀ með. Ef þ*at* beʀ q*u*iðr at h*ann* villdi iþ*vi* h*an*s söc eyða. *oc* v*a*r*ðar* þei*m* þ*at* *fiorbavgs* ɢ*arð* *er* secþa*n* hef*ir* h*ann*. *oc* heit*ir* þ*at* þa brek secþ. enda adomriɴ þa at rofna.

61. leiðar mal

[a] Uer scol*o*m leið*ir* eiga *oc* sc*o*lo goðar þ*eir* eiga léið sama*n* *er* þi*n*g eigo sama*n*. *oc* sc*a*l þar leið þ*eirr*a v*er*a se*m* þi*n*gstoð þ*eirr*a er. ne*m*a þ*eir* fae lof ti*l* aɴ*a*rs. Leið sc*a*l e*igi* v*er*a siðaʀ eɴ drott*in*s dag þaɴ *er* lavg*a*r dagiɴ aðr lifa viii. vic*or* sum*a*rs enda sc*a*l e*igi* leið v*er*a fyʀ eɴ xiiii. nætr ero f*ra* alþ*in*gi. Eɴ leið sc*a*l e*n*gi[3] v*er*a sce*m*r eɴ dagstu*n*dar leið. *oc* e*igi* le*n*gr eɴ ii.[a] nátta leið. En

---

a) = A. M., c. 41.

[1]) *Tilföiet.*

[2]) *Først skrevet* secþ, *men* e *er derefter underprikket og rettet til* o, *hvorimod Afskriveren har glemt at underprikke Slutningsbogstavet* þ.

[3]) *I den arnamagnæanske Udgave læses* eigi.

leið *scal* *sva* hælga iamt *sem* þi*ng*. enda eycz (S. 48, a.) rettr m*anz* þ*a*r a leið helgaðri *sem* a þi*n*gi. Þar *scal* ny mæli oll up segia aleið *oc* mis*er*is tal. oc imbrodaga halld. *oc* la*n*gaföstо i ga*ng* *oc* *sva* ef hlavp ár e*r* e*ða* ef við su*m*ar e*r* lagt. *oc* *sva* ef m*enn* *scolo* fyʀ co*ma* a alþ*in*gi en x. vic*or* ero af su*m*ri. En sa *goði* *scal* þ*at* tína e*r* þi*n*ghælgi á. ne*ma* þ*eir* hafe þ*vi* scipt aɴa*n* veg *með* s*er*. Þing m*enn* all*ir* eigo at g*er*a s*er* búð*ir* þ*a*r er þ*eir* ero iþ*in*gi ef þ*eir* vilia. þ*eir* eigo hro*s*s sin þ*a*r at hafa meþ*an* þ*eir* ero aleið e*ða* aþi*n*gi e*ða* buþ*ir* g*er*a s*er*. Ef þ*eir* eigo buþ*ir* e*r* farn*ir* ero or þi*n*gi þ*aða*n þa *sc*olo þ*eir* *eigi* optaʀ þ*a*r g*er*a buð*ir*. En þ*eir* eigo bot sama v*m* þær buþ*ir* ef þ*eir* vilia. En ef þ*eir*[1] g*er*a þ*a*r buþ*ir* þa e*r*o buþ*ir*nar utlag*a*r við þaɴ e*r* l*an*dit a und*ir* h*v*art se*m* þ*a*r a þi*n*g m*aðr* e*ða* áɴ*a*ʀ. eɴ h*ann* secz ag*er*ðiɴi. Ef buþ*ir* m*ann*a falla aɴatveggia a alþ*in*gi e*ða* a varþ*in*gi. *oc* falla ti*l* iarþ*a*r *oc* liɢia niðri *sva* iii. sum*or* þa a hv*err*[2] at g*er*a s*er* þ*a*r búþ*ir* er vill.

62. ferans do*m*r

[a] Þat e*r* m*æl*t at hu*e*rr þ*eirr*a m*ann*a e*r* secr e*r* orðiɴ þa *sc*al eiga fer*ans* do*m* ept*ir*. enda *sc*al *queðia* f*e*r*ans* do*m*s at þ*in*glavsno*m* *goða* þaɴ e*r* sa e*r* i þi*n*gi m*eð* e*r* secr e*r* orðin*n*. *oc* eiga .xiiii. nótto*m* ept*ir* vapna tac at hei*m*i*l*i þ*e*ss e*r* secr er orðiɴ. i orvarscótz hælgi þ*a*r e*r* hvarki se acr ne e*n*gi. En ef h*ann* veit *eigi* hei*m*i*l*e ens sekia m*anz*. þa *sc*al h*ann* eiga f*e*r*ans* do*m*iɴ

a) = A. M., c. 42.

1) *Herefter skrevet* v, *men dette Bogstav derefter underprikket.*
2) *Rettelse for* hverra.

at heimili goða þess er sa er iþingi með er hin secþi. Enda a sva at fara þa ef hann veit eigi þing vist hans sem þá at hann viti eigi heimili hans. at hann scal queðia til dóms upsogo vátta iii. nóttom fyrir ferans domen eða meira meli ef hin verðr idomi secr. En ellegar þat vætte er var nefnt þa er hin var isátt secr gör. oc scal lata bera vættes vætte þat er at þvi var nefnt er hinn handsalaðe sect sina. Þeir menn er fe eigo at þeim manne er secr er orðin. þeir scolo quoðo vatta sina hafa til en þeir bva er eigi hafa vatta til iiii. nottom fyrr eða meira mele. (s. 48, b.) Sa a bva at queðia til er secþi hin iii. nottom fyr eða meira mele at scilia vm þat hvat þar er secþar fiár.[1] ero þeir bvar iafn scyldir at scilia vm allra þeirra mál er fe hafa átt at þeim er secr er orðin oc eigi hafa vatta til. Ef omagar coma til ferans domsens oc scal beiða xii. quiðar at bera vm þat hvart þeir voro hans omagar eða eigi ens sekia manz. þat a hans omaga at bera er hann á arf eptir at taca eða þeir aðrir er bvar hafa þat borit at hann hafe þa omaga með fe tecna sva at þat hafe iafn mæli verit. En ef þeir ero fleire iafn scyldir omaganom. oc eigo þeir bvar at scipta með þeim. scal at þeim lut for doma sem hans verðr or omaganom[2] þeim. Barn þat er eigi scylt at föra til ferans doms er maðr verðr secr vm faðerné. En ef þeir menn föra eigi omaga til ferans doms er scylldir ero til at föra þa raða þeir ser ahond omagana en eigi erfingiom sinom. Ef maðr leynir secþar feno. oc varðar honom þat fiorbavgs garð. oc scal stefna heiman þeirri söc. oc queðia til heimilis bva ix. aþingi þess er sottr er. hvart hann hafe þvi fe leynt eða eigi

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Herefter skrevet* oc eigo, *men disse Ord derefter overstregede.*

er hiɴ hefir vm stefnt. Scal þar siɴ eyri hveriom dœma ef sva viɴz fe til. eɴ dœma scal rett or feno ef rettar söc er. eɴ þa fola giölld ef þiof söc er. Ef fe viɴz betr til þa scal dœma goða þeim er dom nefndi ku eða uxa iiii. vetra gamlan. Ef avrar viɴaz eigi til. þa scal scerþa iafnt alla avra. Ef sa maðr átte cono er secr er orðiɴ. oc scal sva dœma vm fe hennar sem at scullda domi. Jafnt scal þangat öll fe mal til bva sem til scullda doms oc sva vm landz virðingar oc vm veð mala ef menn eigo oc at öllom fe malom fara sem at sculda domi.[1] þeim er menn ótto aðr fe at honom. aðr hann yrði secr. oc scal eigi heimanfylgio[2] hennar scerþa. oc eigi muɴdiɴ ef hann átte þa sialfr avra til mundar. Eɴ ef hann atte eigi sialfr fe til mundar. þa scal scerþa mund iafnt sem aþra avra. (S. 49, a.) Ef þav hava sva gert sculldir at beɢia þeirra rað hafi at verit. þa scal at þeim lut hvart þeirra giallda þær sculldir sem þav hofðo nytiar af þvi fe. Ef þat fe er þar nokot er menn hafa veð mælt. oc scal sa þeirra hafa veð mala siɴ er hann hefir at lögom at farit. Eɴ ef ii. menn hava eɴ sama lut veð mæltan. oc scal sa maðr hafa þaɴ grip er fyʀ hefir veðmæltan nema sa fare at olögom at. Eɴ ef hiɴ hefir at lögom at farit er siðaʀ veðmælti. þa scal hann hafa þat fe en hiɴ eigi er at ologom fór at. En þa er at lögom[3] at farit er synt er váttom veð ḿale enda er þo rétt ef þeim er sva kuɴt þat fe er veð mælt er at þeir hafa sét. en lysa scal veðmala

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Gisning; i Haandskriftet:* oc scal eigi honom fylgio döma, *men disse 3 sidste Ord, der nu have en Farve, som om de vare skrevne med bruntigt Blæk, synes at være blevne udmaculerede af selve Afskriveren, der uden-tvivl er bleven opmærksom paa sin Feillæsning af det ham foreliggende Haandskrift, jvfr. iövrigt med Hensyn til vor Læsemaade Capitlet om* skuldadómr, *Skindb.*, S. 157, a.

3) *Efter* lögom *er skrevet* or, *men dette Ord derefter igjen underprikket.*

fyrir bvom v. þess manz bvvm er fe sitt let veð mæla. Ef aðrir avrar ero scerþir. oc scal hann eigi hafa meira fe en hann átti at honom fyrir ondverþo. þoat hann hafe meira veðmælt. Þeir menn allir scolo eiða vina er þar scolo lögscil mæla iafnt sem at þinga domi. En þeir eigo at doma þeim manne varðveizlo fiar þess til alþingis ens næsta. er secþi. En þeir eigo helming at doma[1] aðilia en hælming fiorðvngs monnom. Þeir eigo at doma för omogom þeim er þar coma til ferans doms. er sa átte er secr er orðin vm þat þing sem ferans domrinn er áttr. Nv ero þar þing .ii. a einom þingvelli. oc scolo þeir þa fara vm þav þing bæði. Ef fe vinnz bætr en nv var talit. þa scal þat fe doma halft þingonavtom þeim sem ferans domrin er i áttr oc omagarner eigo at fara ef ero. en hálft þeim er secþi. Þeim scal doma varðveizlo fiár þess er secþi. er þingonavtar scolo hafa. En hann scal hafa fe þat til leiðar þeirrar er hann heyr ef þeir ero samþinga er hann hefir heimt þa oc scipta þar við þá. En þvi er hann hefir þa eigi heimt at viðtöcom eða at handsölom. þa scal hann scipta við þa a varþingi. En ef (S. 49, b.) sa er utan þings maðr er secþi. þa scal hann scipta á alþingi eno næsta. Scipta scal þvi öllo at ferans domenom. er þar ma oc selia i hond þeim goða er ferans domen nefnde. Þat fe er þingo navtar hlióta þat scal til þes hafa at stadfesta omaga með ef ero meþan þat vinz til. En ef fe er meira þa scal hafa til þurpta þeim omogom öðrom er þar eigo at fara i þvi þingi. Ef hann a eigi ferans domin sva sem mælt er ilogom oc varðar honom þat fiorbavgs garð. oc a sa maðr þa söc at søkia er til omaga varðveizlo þeirrar stendr er þar scylldi

---

[1]) *Ved Afskriverens Uagtsomhed* döma þeim manne, *men de to sidste Ord ere derefter overstregede.*

for d*ǫma* ella. En ef sa m*aðr* atte *eigi* omaga *er* secr *er* orðin *oc* a sa m*aðr* s*ǫ*kena *er* feit atte at h*onom*. En ef h*ann* átte *engar* sculd*ir* þa ahu*err* þa söc *er* vill oc scal stefna þ*eirr*i söc hei*m*an oc q*ueðia* ti*l* h*eimilis* b*va* ix. aþ*ingi* þ*ess* *er* *sottr* er. En m*enn* *sco*lo *sva* co*ma* ti*l* do*m*sens at nefndr se f*yrir* miðian dag *oc* *sca*l *sva* gogn öll. *oc* *sva* þ*eir* m*enn* all*ir* er þ*a*r eigo fe at hei*m*ta. *oc* *sva* þ*eir* m*enn* all*ir* er omaga eigo þ*an*gat ti*l* at föra m*eð* þa omaga. Ef m*enn* ver*ð*a *eigi* s*va* viðr var*ir* at þ*eir* megi ti*l* f*erans* do*m*sens co*ma*z m*eð* omaga. h*ann* *sca*l lysa et næsta sum*ar* ti*l* fr*a*mf*ǫ*rslo þ*ess* omaga at logb*er*gi ahe*n*dr þei*m* þ*in*gonavto*m* *er* sa g*oði* *er* i þ*in*gi *er* ne*f*na let f*erans* do*m*in oc q*ueðia* ti*l* xii. q*uiðar* hvart þ*at* voro[1] h*a*ns omag*a*r e*ða* *eigi* þ*ess* m*an*z *er* secr varð. En h*eimilis* b*va* sina .v. at b*er*a v*m* þ*at* hvart h*ann* matte ti*l* f*erans* do*m*s co*ma*z f*yrir* navðsynio*m* e*ða* eigi[2]. en omag*a*r *sco*lo fara.

63. v*m* spellvi*rki*.

[a] Þar *er* m*aðr* *er* d*ǫm*þr f*iorbavgs* m*aðr* v*m* spellvirki. at hino*m* *er* sótte *sco*lo gialldaz scaða b*ǫ*tr at f*erans* do*m*i slícar se*m* b*var* v. virða v*ið* bóc. Nu gialdaz h*onom* *eigi* scaða b*ǫ*tr se*m* mælt er at f*erans* do*m*i. þa v*er*ðr h*ann* ia*fn* secr þeg*a*r er f*erans* do*m*i er lokit se*m* h*ann* v*er*ði d*ǫm*þr s*cogar* m*aðr* i alþ*in*gis do*m*i o *ǫ*ll *oc* of*e*riandi.

---

a) = A. M., c. 43.

---

1) *I Haandskriftet* v̇.
2) *Tilføiet.*

64. Vm goða.

[a] Ef *goði* kømr *eigi*[1] *til* varþ*ing*s ondv*erz*. þa v*er*ðr h*ann* u*m* þ*at* utlagr *oc* e*r* h*ann* or goð orðe *sino*. *oc* eigo þ*eir* m*enn* soc þá e*r* sac*ir* hafa þ*an*gat hafðar. ti*l* þi*n*gs þ*ess*. Nu vilia þ*eir* e*igi* þa eigo sa*m*þi*n*gis goðar hins (S. 50, a.) sa þ*eirr*a e*r* helldr vill sótt hafa. *oc* a þ*in*gi e*r* ef eigi e*r*o baþ*ir*. Nu vilia þ*eir* e*igi* þa eigo inan þings m*enn* f*yr*st en þa hv*err* e*r* vill. Ef sv söc kö*m*r up*p* e*r* hei*m*anq*u*oð fylg*ir* þa *scal* þ*v*iat eins ti*l* va*r*þ*in*gs bva ef q*u*add*ir* ero b*var* vico f*yrir* þ*ing* e*ða* meira mele *oc* s*v*a stefnt. Ef m*aðr* søk*ir* után þi*n*gs man a varþ*in*gi v*m* þ*at* at h*ann* hafi borit liug q*u*ið. þa *scal* q*ueðia* *goða* þan e*r* h*ann* e*r* sialfr í þ*in*gi m*eð*. Ef maðr g*er*iz illvi*r*ki sa at h*ann* spillir fe m*ann*a s*v*a at h*ann* gor*ir* iþ*v*i kugilldis scaða e*ða* meira *oc* v*arðar* þ*at* sco*g* *gang*. sc*a*l q*ueðia* ti*l* ix. b*va* aþ*in*gi þ*aðan* f*ra* vm þan stað e*r* illvi*r*kit v*ar* ge*r*t. En þ*at* e*r* illvi*r*ki e*r* *maðr* vill spilla fe m*ann*a f*yrir* ön*n*kost *oc* f*yrir* illgirnis sacir. Þa söc *scal* lysa at lögb*er*gi v*m* illvi*r*ki *oc* søkia[2] et sama sum*ar*.

65. vm vtlegðir.

[b] Ef utlegð*ir* f*a*ra ein*a*r sam*an*. þa s*ca*l d*o*m*a* gialld þ*ess* fiar þ*a*r a þ*in*gstöðini se*m* þ*in*gonavt*a*r v*er*ða a sátt*ir* xiiii. nóttom eptir socn*ar* þ*in*g. utlegð*ir* halfar all*ar* *oc*

---

a) = A M., c. 44.
b) = A. M., c. 45.

---

1) *Ordene* **kømr eigi** *ere skrevne to Gange men overstregede paa det sidste Sted.*
2) *Rettelse for* **søka**.

sva secþ*a*r fe þav *e*r á varþ*in*go*m* ver*ð*a dø*m*þ þa eigo þ*in*gonavt*a*r hælmi*n*g eɴ hælmi*n*g sa er sø*kir*.

66.

[a] Ef m*aðr* handsalar secþ sina hei*m*a ih*e*r*a*ðe. e*ða* v*er*ðr h*ann* at sátt secr gøʀ. þa[1] sc*a*l *queðia* *f*er*ans* do*m*s a alþ*in*gi eno næsta ept*ir* þ*at* er h*ann* v*a*r[2] secr gøʀ. H*ann* sc*a*l spy*r*ia at logb*e*rgi ef[3] h*ann* veít e*igi* aðr at hei*mi*l*is* fa*n*gi h*an*s *oc* *sva* at þ*in*g festi. Nu ge*n*gr e*n*gi vi*ð* hei*mi*l*is* fa*n*gi h*an*s en ɢ*oði* ge*n*gr vi*ð* þ*in*gfesti h*an*s. þa sc*a*l at þes ɢ*oða* eiga ferans do*m* *oc* beiða h*ann* þa at eiga do*mi*ɴ. Nu e*r* vi*ð* hvarogi ge*n*git. þa sc*a*l h*ann* at þe*ss* ɢ*oða* eiga er h*ann* e*r* iþ*in*gi m*eð* sialfr. *oc* beiða h*ann* þa at nefna do*m*eɴ.

67. ef e*igi* kø*m*ʀ fe f*ra*m.

[b] Ef þ*at* fe ko*m*r e*igi* f*ra*m at *f*er*ans* do*m*i er·þ*a*r sc*a*l gialdaz þa v*er*ðr h*ann* secr o öll *oc* of*er*iande. Nu gelldz þ*a*r f*ior* ʙ*avgr* *oc* alaðs festr. þa sc*a*l dø*m*a *sva* secþar fe h*an*s se*m* sc*ogar* ma*n*z. Þ*at* sc*a*l oc dø*m*a or secþ*a*r fe h*an*s ef *sva* viɴz ku eða oxa. iiii. vet*ra* ɢ*oða* þei*m* er do*mi*ɴ nefndi *oc* sc*a*l þa *sva* f*a*ra f*ior* ʙ*avgr*. eɴ þ*at* e*r* möre se*m* aɴat secþ*a*r fe. (S. 50, b.) eɴ elleg*a*r eign*a*z ɢ*oðinn* þa morc eina. Rett e*r* at giallda morc þa at f*erans* do*mi*. enda e*r* rett at m*aðr* h*and*sale at gialda a xiiii. n*att*a fresti at hei*mi*le ɢ*oða* *oc* sc*a*l þ*a*r log

a) = A. M., c. 45, S. 131[12]. *Vi begynde her et nyt Capitel, da Sætningens Begyndelsesbogstav er som de sædvanlige Capitelinitialer.*

b) = Á. M., c. 46.

1) *I den arnamagn. Udg.* sa, *hvilket ikke har Medhold i Skindbogen.*

2) *Skrevet* varð, *men* ð *er derefter af Afskriveren underprikket.*

3) f *er tilföiet over Linien.*

eindagi a þ*vi* fe. *sca*l giallda igripo*m* ef m*að*r vill. *oc* *sca*l taca ti*l* siɴ lögmetanda h*v*aʀ. Þa e*r* f*erans* do*m*r e*r* áttr at f*ior* ʙ*avgs* m*ann*e þa *sca*l segia ti*l* hei*mila* h*ans*. h*ann* *sca*l eiga iii. hei*mi*le.[1] þ*eirr*a *sca*l ei*gi* lengr*a* a mille v*er*a eɴ f*a*ra megi aɴa*n* veg v*m* dag.[2] h*ann* *sca*l heilagr at þei*m* hei*mi*lo*m* oc í orscotz hælgi a alla vega fr*a*. H*ann* e*r* *oc* heilagr a þ*eir*re goto *oc* í orscotz hælgi við þa göto ef h*ann* feʀ e*igi* optaʀ eɴ v*m* siɴ a manaþi. Nu f*a*ra m*enn* amoti h*onom*. þa *sca*l h*ann* f*a*ra af gavtoɴe s*v*a at þ*eir* take e*igi* spiotz oddo*m* ti*l* h*ans*. haɴ v*er*ðr e*igi* heilagr ef e*igi* v*a*r sagt ti*l* hei*mila* h*an*s at f*erans* do*m*i. *oc* e*igi* v*er*ðr h*ann* heilagr ef e*igi* gelldz fe þ*at* e*r* þ*a*r scylldi gialldaz.

68.

"Grið m*enn* eigo at q*ue*ðia igegn hestz *oc* matar *oc* allrar reiðo þ*eirr*ar e*r* h*ann* *sca*l hafa a þ*in*gi. Slict *sco*lo *oc* bøndr all*ir* þ*eir* e*r* o avðgare ero eɴ þ*in*gf*a*rat cavpe eigo at gegna. Þes *sco*lo þ*eir* *oc* q*ue*þia[3] at hestr co*m*i ti*l* hei*mi*lis h*ans*. Hestr *sca*l co*m*a ti*l* hei*mi*lis þ*ess* e*r* q*u*addr e*r* sa e*r* vel se þ*in*gføʀ. Þa eigo þ*eir* i gegn at q*ue*ðia ef þ*eir* ero i þ*at* v*ætt*e nefnd*ir* e*r* þ*eir* visso eigi von þ*in*gf*a*rar si*n*a*r*. þa e*r* þ*eir* v*or*o nefnd*ir*.[4] af þei*m* søko*m*. e*ða* þ*eir* ætti e*igi* or at segiaz. q*ueðia* *sca*l igegn se*m* f*y*rst má s*v*a at sa heyri e*r* q*u*addr e*r* e*ða* at heim-ile h*ans*. Ja*fn* rétt e*r* at q*ue*þia h*v*arn e*r* vill þaɴ e*r* q*ue*ðr e*ða* þaɴ e*r* h*onom* selde q*u*oðena. Þar at ei*ns* *sca*l

a) = A. M., c. 47.

[1] *og* [2]) *Punctum er tilföiet.*
[3]) *Rettelse for* q u e þ a.
[4]) *Punctum er tilföiet.*

*que*ð*ia* xii. *quið*a*r* er arf toco *ma*ð*r* e*r* erlendis þes omaga e*r* ahe*n*dr e*r* lyst. Ef þei*m* *manne* er lyst ahe*n*dr er h*er* al*an*ði e*r* sc*a*l *que*ð*ia* v. *heimilis* bv*a* þ*ess* er ahond e*r* lyst. hv*a*rt h*ann* se arftoco m*a*ð*r* h*ans* e*ð*a* e*igi* e*ð*a* h*ann* se h*ans* erfða omagi.

69. beiða *ferans* do*m*s.

[a] Ept*ir* do*ma* sc*a*l beiða fer*ans* do*m*s GOð*a* at lögbe*r*gi. *oc* segia GOð*a* ef h*ann* er e*igi* biá e*ð*a* þ*á*r er h*ann* heyri. (S. 51, a.) þa scal[1] segia ti*l* at lögb*e*rgi at h*ann* hef*ir* beiddan GOð*ann* at nefna fer*ans* do*m*. *oc* segia hv*a*r v*e*ra sc*a*l. Sa m*a*ð*r* e*r* fer*ans* do*m*s vill beiða h*ann* sc*a*l nefna s*er* v*att*a. Jþ*at* v*æ*tt*e*. at ec qu*e*ð þic N. N. eða beiði at nefna fer*ans* do*m* ept*ir* N. N. a xiiii. natta fresti oc[2] biðia haN co*m*a sua at ne*fn*dr se f*yrir* miðian dag. Þ*a*r sc*a*l xii. m*enn* ne*f*na i þaN do*m* *oc* sc*a*l ryðia sem[3] xii. qu*i*ð. Sa m*a*ð*r* er fer*ans* d*o*ms beidde sc*a*l nefna s*er* v*att*a. i þ*at* v*ætt*e. at ec viN eið at boc log eið *oc* seg þ*at* GUði. at ec mv*n* sv*a* föra mál öll fr*a*m h*er* at fer*ans* do*m*i a[4] hond N. N. se*m* ec veit rettaz *oc* saNazt *oc* hellzt at lögo*m*. J do*m* sc*a*l b*e*ra do*m*s upsögo v*ætt*e e*ð*a* sátt*a*r v*ætt*e þ*at* er f*yrir* secþ h*ans* v*a*r m*æ*lt *oc* f*yrir* hv*a*t h*ann* v*a*rð secr *oc* hv*a*r h*ann* v*a*rðr[5] secr. þa sc*o*lo m*enn* luta m*e*ð s*er* hue þar sc*o*lo sac*ir* fr*a*m föra.

---

a) = A. M, c. 48.

---

1) *Dette Ord, ligesom ogsaa Punctum efter* heyri, *ere tilföiede; jfr. ovenfor c.* 48.

2) *Gisning for* at.

3) *Tilföiet.*

4) *Rettelse for* at.

5) *Saaledes.*

70. vm *scogar* menn

[a] Ef m*enn* feria[1] þaɴ maɴ ut hi*n*gat e*r* sama sum*a*r varð secr scogga*n*gs m*aðr* *oc* v*arðar* þ*at* *scog* ɢ*ang*. ef þ*eir* visso e*igi* at h*ann* v*a*r secr *oc* v*a*rþar þei*m* þa e*igi*. ne*m*a þ*eir* hafe h*ann* iii. nætr siþ*an* er þ*eir* sp*ur*þo. *oc* v*arðar* þa *scog* ɢ*ang*. Nv fe*r*ia m*enn* ut hi*n*gat þaɴ maɴ[2] er fyʀ varð secr *sco*ɢ*a*r m*að*r aɴat sum*a*r. þa *sco*lo þ*eir* ge*r*a aɴ*at*tueɢia at d*r*epa h*ann* e*ða* at føra h*ann* þei*m* er h*ann* secþi a þei*m* hálfo*m* manaðe e*r* þ*eir* sp*y*ria at h*ann* v*a*rð secr. Nv vilia þeir[3] h*v*arki þ*eirr*a þa v*arðar* þei*m* *scog* ɢ*ang*.

71. v*m* handsol

[b] Ef m*að*r handsalar m*ann*e sátt slíca se*m* h*ann* vill ge*r*va[4] hafa *oc* scilia þ*eir* þ*at* mál e*igi* gøʀ ɴ sva. Þa ma h*ann* e*igi* ge*r*a secþ ha*n*s ne eina *oc* a enga a h*ann* at q*ue*ða gripe ha*n*s ef þ*at* v*a*r e*igi* scilit. til ih*and*sale þ*eirr*a. Fe sátt *sca*l h*ann* ge*r*a slíca er h*ann* vill. *oc* q*ue*ða á avra hue m*a*rga h*ann* *sca*l giallda e*ða* hue stora e*ða* hue m*a*rg*ir* avrar *sco*lo i gripu*m* e*ða* hue m*a*rg*ir* fríð*ir*. Ef m*aðr* gør*ir* a aɴan veg þa sátt e*r* s*v*a e*r* f*yrir* mælt ɴ nv e*r* tint. h*v*art se*m* h*ann* gør*ir* secþ ha*n*s e*ða* þ*at* at h*ann* scyli la*n*d (S. 51, b.) sitt giallda e*ða* goðorð e*ða* q*ue*ðr h*ann* a gripe ha*n*s noekora *oc*

---

a) = A. M., c. 49.
b) = A. M., c. 50 = (*det arnam. Haandskr.*) *Kaupaþ.*, c. 75; *jvf. ovenf.* c. 60, S. 109.

---

1) *Rettelse for* fera.
2) *I Haandskriftet:* Nv feria menn þa menn ut hingat þaɴ maɴ.
3) *Tilföiet.*
4) *Afskriveren synes først at have villet skrive* gera.

scal þat enugi hallda. *þat* a allt isattar *gerð* at hafa *er þeir* scilðo *fyrir* váttom *til.*[1] ef *hann* vill *oc* a *þat* allt at hallda.

72. vm stefnor.

[a] Ef *manne er* stefnt *fyrir* fardaga at logheim*ile* sino. *vm þat* lögheim*ile scal quedia bva* þott *vm* alþ*in*gi se *quatt.* oc þa m*enn er* þa bua næst*ir* þei*m* stað *er vm* er *quatt.* Ef sa bui beʀ *quið* cɴ an*n*an dag viko kø*m*r *til* varþi*n*gs. þa *verðr þat* at sac*ar* spelli.

73. *vm scogar manz* biorg.

[b] Þat sagði ulfhcðiɴ lög ef *maðr* vill søkia *vm scogar* ma*n*z biorg *eða fiorbavgs* ma*n*z er farni*n*g *er mælt.* ef *þeir* leita *eigi við* bro*t*t fór se*m mælt er* ilögo*m.* heim*an* *scal* stefna m*anne vm* biorg *þeirra til* alþ*in*gis *oc til* fiorðu*n*gs do*ms.*[2] telia *fiorbavgs* ɢ*arð varða.* Söc *scal* fr*a*m segia *sva* scapaða se*m* stefnt v*ar. oc* b*er*a stefno *vætte. þat vætte scal* næst *er* nefnt v*ar* at *ferans* do*mi.* *er* do*m*r dø*m*þi *hann* scogangs maɴ ferianda *oc sva* vandhæfan se*m fiorbavgs* maɴ. *oc* eiga[3] *eigi* utq*uæ*mt ef *sva* v*ar* *mælt.* Ef *maðr* søk*ir vm fiorbavgs* ma*n*z biorg þa *scal* fylgia ste*f*no *vætte* söc eɴ þ*v*i næst *þat vætte er* at vættino v*ar* ne*f*nt i *ferans* do*mi.* hv*er* secþ h*ans* v*ar* dø*m*þ. i do*mi* þei*m er hann* v*ar*ð *fiorbavgs maðr. þat* scal et þ*r*iðia *vætte er* sagt v*ar til* secþ*ar* h*ans* at lögb*er*gi vel la*vs*t oc brec lavst slic*rar* se*m hann* v*ar* dø*m*þr *eða*

a) = A. M., c. 51.
b) = A. M., c. 52.

1 og 2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Tilföiet.*

slicrar sem sáttar maðr gerþi a hond honom. þa[1] scal þat vætte bera er at þvi var nefnt at ferans domr var attr eptir hann. Vlfheðinn sagði þat lög at ferans domr scyli[2] doma afall secþar þeirrar sem honom var domþ eða gör. Tolptar quiðar[3] scal queðia goða þan er sa er i þingi er sottr er. hvart sa maðr hafðe verit samvistom við scogar man eða eigi oc i þvi biorg veitta. Sva morg vætte scal bera sem þeir voro at nefndir.

74. vm quiðo

[a] Sva scal meta sem af se borin quiðr. ef sa duelr er quadde vnz sol komr aþingvöll. Ef menn leifa nokot orð i quiðvm eða i vettom þat er mále sciptir. oc er þa sem haldit se quiðnom eða vettom.

75.

(S. 52, a.) [b] Ef maðr fer með fe söc handselda oc andaz hann i þingfor eða a þingi. þa scal aþile taca til sacar sinar oc sokia et sama sumar. Nv er hann eigi aþingi þa scal hann sokia et næsta sumar. eptir. Ef hin hefir fram sagða sökena aðr hann fell fra oc scal þat aðile oc taca þar til er hin hvarf fra oc sva at öllo fara sem aðr fyrir þat utan at hann scal segia fram sökena. Ef hin hefir doma látet feet aðr hann fell fra. þa scal hans erfingi stefna vm dom rof. Ef aðile fe[4] sacar afe töko.

---

a) = A. M., c. 53.
b) = A. M., c. 53, S. 138[20]. *Vi antage, at der her bör begyndes et nyt Capitel, da Initialen, der skulde begynde Linien, er udeglemt.*

---

1) *Rettelse for* þat.
2) *Först skrevet* scylldi.
3) *Tilföiet.*
4) *Med en yngre Tilföining over Linien forandret til* frum.

slict *scal* fara v*m* *scog* *gangs* sac*ir* at sa *scal* søkia v*m* scog*ar* m*anz* biarg*ir* e*r* secþi maɴ e*ða* h*an*s erfi*n*gi ef hiɴ e*r* *fra* falliɴ. Eɴ aðile fru*m*sac*ar*iɴ*ar* e*ða* h*an*s erfi*n*gi a fetoköna er hiɴ tecr fe ti*l* sycno h*on*om. Sa m*að*r *scal* réttr v*er*a at sitia i fi*m*tar do*m*i þot*t* h*ann* hafe sac*ir* jfiorðu*n*gs do*mi*. Ef alþi*n*gis do*m*r døm*ir* ra*n*gt þa *scal* stefna do*m*eno*m* ti*l* rofs *oc* søkia i v.[tar] dom et sama su*m*ar. Eɴ ef sa er e*igi* þ*a*r þa *scal* søkia aɴ*at* sumar.

76. v*m* abyrgd h*ro*ss.

[a] Þar e*r* m*enn* selia hros sin ti*l* gözlo a alþ*in*gi at lögmale. *scal* sa e*r* vi*ð* hef*ir* tekit at e*n*go neyta ne*m*a þ*v*i e*r* h*ann* rekr ti*l* gøzlo h*ro*ss e*ða* *fra* ti*l* þ*in*gvall*ar* oc at cavpa gætzlo *oc* riða e*igi* meiʀ eɴ þ*at* stande e*igi* f*yrir* holldo*m*. H*ann* *scal* syna at þ*in*glavsno*m* eiganda hros sitt kuict e*ða* davtt. Enda abyrgiz sa e*igi* e*r* við tóc ef e*igi* v*er*ðr af h*an*s handvöm*mom* davtt. Ef h*ann* syn*ir* e*igi* at þ*in*glavsno*m*. h*v*arki kuict ne davtt. þa *scal* eigande lysa söc at þ*in*glavsno*m* ti*l* giallda v*m* hrosset ahond þei*m* e*r* við tóc ti*l* socnar aɴat sumaʀ.

77.

[b] Goðe a at handsala f*yrir* þriþiu*n*gs maɴ siɴ omaga e*ða* fulg*or* e*ða* hu*er*egi h*and*söl er þarf *oc* s*v*a se*m* h*ann* má miɴzto vi*ð* ko*m*a f*yrir* þa söc e*r* h*ann* hyɢʀ saɴa v*er*a. eɴ h*ann* a heim*t*i*n*g ti*l* þ*eirr*a avra e*r* h*ann* h*and*salar at hino*m* eɴ eindagi v*er*ðr a þ*v*i fe a v*ar*þi*n*gi þ*v*i er ɢo*ði* sa heyr .ii. dag vico iþ*in*gbrecco *oc*

---

a) = A. M., c. 54.
b) = A. M., c. 55.

scal þar stefna vm. oc queðia til heimilis bva v. þess er sottr er. hvart hann handsala- (S. 52, b.) ðe fe fyrir hann eða eigi sva at hann matte minzto við coma oc fyrir þa söc er hann hugði hann sanan at vera. En þvi at eins verðr eindagi a þvi fe ef sagt er þeim er[1] feet er at aleïð þeirre er sa heyr er feet á. En ef sa verðr þa eigi var við þa scal hann vita at sumar málom et siðarsta. en af fer eindagi ef hann spyr eigi þa eða fyr oc verðr þa rétt at lysa at þinglavsnom. oc til sócnar anat sumar. Enda hyg ec at rett se at stefna þar til doms at avarþingi ef sa spyr er sóttr er handsolen enda se þeir samþinga. Aþrir menn eigo at bioða goða fyrst at hann handsale fyrir þriþiungs man sin. Ef hann vill eigi oc eigo aðrir menn at handsala ef vilia. oc a slica sócn huerr maðr til sins fiár sem goðin á.

Þar er maðr tecr sócn eða vörn fyrir anan þa verðr þo fullt þott þeir nefne eigi menn til saca ef þeir vito eigi þa.

Miðvico dag scolo ferans domar vera eptir varþing hvert þeirra er miðvico dag var þingit lavst. ferans domr scal sitia til nons ef menn vito van at omagar se okomnir til eða gögn.

Allz huergi scal söc coma undir en þriþia man. nema maðr verðe siucr eða sar i þingför eða a alþingi. þar á maðr at selia handselda söc oc huergi ellegar. Ef maðr tecr söc af manne. oc vill hann eigi sekia oc vill onyta sva fyrir hinom. oc varðar honom fiorbavgs garð við aðilia. Ef sa maðr andaz er söc hefir sellda eða[2] til búna þa er hann er aþile. oc þa huerfr mal þat undir hans erfingia. en er hann hefir at engo mal

---

1) *Ordene* þeim er *ere tilföiede.*

2) *Dette Ord er udeglemt i den arnam. Udg.*

hofðat þa er hann andaz. þa er sem[1] hann hafe at engo aðile mals orðit.

Rettir ero þeir menn a[2] þingi at queðia ef þeir ero þar staddir ef heiman ero réttir i quoð fyrir oförs manz bú þott hinn se heill er heima sitr. en engi maðr ma þann quið af hendi leysa fyrir anan er hann er heiman quaddr nema faþir fyrir son eða sonr fyrir favðor. Þa menn scal queðia fyrir þess manz bv er or lögsci- (s. 53, a.) lom hefir sagz. er rétt er at queðia fyrir ofærs manz bú. Vanda scal bva i þinga quoð oc secþar sacir at fiar eign slíct sem i heiman quoð. Rett er at stefna söcom öllom er eigi fylgir heiman quoð til alþingis allz til þess er liðr fimta dag vico þa er vii. vicor ero af sumre. en eigi er rett at stefna lengr nema siðarr geriz sacir.

Maðr a at queðia bva nonhælgan dag til nat máls ef hann hefir ardegis upp hafða quoðna enda fae hann eigi lokit fyrir non. ef hann queðr hvern at avðrom.

[3]Ef menn bua saman oc tecr anar þeirra við scogar manne. en anar vill eigi. þa scal sa er eigi vill nefna[4] vatta at þvi at hann vill eigi. oc þat er at osátt hans oc segia til .v. bvom sinom siþan þa varðar honom eigi við lög samvista við scog gangs man. ef hann veitir honom i engo aðro biorg. Slict er mælt vm hiú at öllo en vm xii. manaðr stendr þeirra mál en iii. nætr ovisa elðe. hvarz þær ero allar saman eða ser huer.

Föðor sinn eða broðor eða son scal engi maðr istefno vætte hafa ef hann er sialfr málsens aðile. scalat aðilia

---

1) *Tilföiet.*

2) *Rettelse for* at.

3) *I Slutningen af Linien er her en Plads bestemt til en Overskrift.*

4) *I Skindbogen:* vnefna.

i stefno *vætte* hafa *handselldrar* sac*ar* ne son h*ans* ne foðor e*ða* broðor.[1] omætt er v*ætte* þ*eirra*. erat þ*at* sac*ar* spell ef aðr*ir* v*att*ar e*r*o .ii. eða fleire enda b*er*e þ*eir* v*ætte* f*ram*. Feðgar ii. e*ða* brøðr e*r*o se*m* eiɴ m*að*r se ihue*r*io mále e*ða* vitne þ*eirra* er eiɴ m*að*r nefn*ir* þá at. Rétt*ir* ero þ*eir* i þei*m* vætto*m* öllo*m* er ii. m*enn* nefna þa at.

Hruðni*n*gar all*ar* v*m* bua e*ða* dom*en*dr *sco*lo við sac*ar* aðilia e*ða* varn*ar* aðilia v*er*a eɴ e*igi* við þaɴ er soc søk*ir* e*ða* veʀ ef h*ann* er e*igi* aðile.

Ef aɴaʀ m*að*r sök*ir* retta fars söc eɴ aðile e*r*. af þ*vi* at h*ann* þickiz aðile v*er*a. eɴ aðile gefr af þ*vi* e*igi* gav*m* at at[2] h*ann* hyɢr aɴa*n* aðilia v*er*a en sec. Oc *sca*l þa aþile eignaz þriá (S. 53, b.) luti sátt*ar* en*n* hiɴ fiorðu*n*giɴ e*r* sótti. Nv þ*a*rf h*ann* at leɢia fe ti*l* sócn*ar* e*ða* gefa ti*l* liðs *oc* *sca*l þar af sátt ti*l* taca. en þ*eir* scipta avðro me*ð* sér. Nu veit sa e*r* søk*ir* at h*ann* er e*igi* aðile þa á hiɴ heimti*n*g ti*l* allrar sátt*ar* slic*ra*r se*m* gør var.

E*igi* v*arðar* m*onno*m við lög þot*t* hi*n*gat ti*l* l*an*dz flyti *scog* ɢ*angs* m*enn* ef þ*eir* vito e*igi* secþ þ*eirra* fyʀ eɴ þ*eir* ero le*n*gr sama*n* eɴ .iii. nætr þ*að*an f*ra* er þ*eir* ero la*n*d fast*ir*[3] orðn*ir*. Ef m*að*r veit e*igi* secþ m*anz* *oc* b*er*gr h*ann* h*onom* af þ*vi* at hin*n* e*r* siucr e*ða* sáʀ e*ða* vanheill f*yrir* elle e*ða* veiti h*ann* h*onom* af þ*vi* at h*ann* gør*ir* þ*at* ti*l* salo bót*ar* s*er* *oc* secz h*ann* e*igi* af þ*vi* ovisa elðe þott la*n*gt se. E*igi* *sca*l af lande feria h*ann*.

A þei*m* bœ *sca*l m*ann* q*ue*þia se*m* h*ann* byr þa e*r* viii. vic*or* ero af su*m*re. *oc* *sca*l h*ann* f*yrir* þ*at* bv v*er*a þi*n*gheyiandi þav missere ne*ma* h*ann* fae aɴa*n* retta*n*[4]

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Tilföiet.*

3) *Herefter skrevet* saman, *men dette Ord er derefter overstreget.*

4) *Rettelse for* fettan.

fyrir sec *oc scal* h*ann* *queðia* *fyrir* buet ef h*ann* helldr heilso *sva* at h*ann* *er* *que*ðiande. *oc* slíct þot*t* h*ann* se af l*an*ðe abr*ott*. En sa *scal* þi*n*g heyiande rettr *fyrir* h*ann* *er* við bue he*fir* tekit. *oc* sa hei*mil*is m*aðr* h*an*s e*r* h*ann* seg*ir* aleið þ*ar* e*r* upp er sagt e*ða* v. b*vom* sino*m* siðaR at lögscilo*m* *scal* up hallða *fyrir* h*ann*. Rettr e*r* einvi*r*ki iquoð ef h*ann* á fe *sva* at scullda hiona h*ans*[1] hu*er*t hlioti ii. kugillde. Ef lið e*r* gort i mót þei*m* m*onno*m e*r* b*va* *sco*lo q*ue*ðia *oc* nae þ*eir* e*igi* *fyrir* ofriki aN*a*ra at q*ue*þia. þa e*r* rétt at stefna söc þ*eirr*e er quoðen co*m* ti*l* þ*ar* se*m* þ*eir* co*m*a f*ra*marst þ*ess* e*r* þ*eir* mego f*ra*m co*m*a stefnoNi. *oc* lysa stefno ef þ*eir* heyra e*igi* á er á mót standa. oc *queðia* ix. b*va* a þ*in*gi *oc* *scal* se*m* e*n*gi bue s*e* q*u*addr ef e*igi* naer alla hei*m*an at q*ue*ðia. Ef m*aðr* vill fara af lande abrót. þa *scal* h*ann* selia socn oc vorn ef h*ann* vill oc *sva* varðveizlo fiar sins þ*ess* *er* h*ann* a her ept*ir*. þav[2] handsol *sco*lo standa iii. vetr. en si*þan* eigo erfi*n*giar at varðveita.

78. v*m* heimil*is* föng

(S. 54, a.) [a] Fardaga *sco*lo v*er* eiga .iiii. a landi h*er*. fyrstr e*r* þ*eirr*a eN .v. dagr viko sa er vi. vic*or* ero af su*m*ri. þan*n* dag a m*aðr* cost at føra hei*mil*i sitt ar degis. ANaR e*r* fösto dagr. iii. e*r* þ*vat*tdagr.[3] iiii. e*r* d*r*ott*in*s dagr. ÞaN dag segia lög maN at apne af g*r*iðe þ*vi* er h*ann* he*fir*

---

a) = A. M., c. 56 = *(det arnam. Haandskr.) Kaupab.*, c. 53—55. *Begyndelsesbogstavet er omtrent af samme Störrelse, som de sædvanlige Balkinitialer.*

---

1) *Ordene* hiona hans *ere skrevne over Linien, maaskee med en yngre Haandskrift, men bör ialfald ei savnes.*

2) *Herefter skrevet* scolo standa, *men disse Ord ere derefter overstregede.*

3) *Punctum er tilföiet.*

aðr haft. Ef *maðr* hef*ir* *eigi* s*er* gr*i*þ þaɴ d*r*ott*in*s dag at apne *eða* ardegis þaɴ dag er næstr e*r* *oc* v*arðar* þ*at* utl*egð*. Ef m*aðr* a kono *oc* *sca*l h*ann* fe*n*git hafa h*enn*e gr*i*þ oc sagt h*enn*e ti*l* eɴ v.[ta] dag vico þaɴ e*r* vii. vic*or* ero af su*m*ri et siðarsta. Ef þa e*r* h*enn*e ofe*n*giɴ staðr s*v*a at ho*n* viti *oc* *er* rétt þa at ho*n* tace *ser* gr*i*þ þ*a*r e*r* ho*n* vill. *oc* *sca*l ho*n* þaɴ stað hafa þa .xii. manoðr. Ef m*aðr* hef*ir* *eigi* stað þei*m* m*onn*om e*r* h*ann* *sca*l f*yrir* hyɢia eɴ efsta fardag *oc* v*arðar* þ*at* utl*egð*. v*m* hu*er*n þ*eirr*a oc a sa söc e*r* søkia vill. **M**aðr *sca*l co*m*a ti*l* gr*i*ðs s*v*a se*m* h*ann* e*r* sattr á vi*ð* boandaɴ aɴattveɢia at fardogo*m* *eða* at miðio su*m*re. Karl m*aðr* xvi. vet*ra* gamall scal[1] raða sialfr hei*mi*lis fa*n*gi s*in*o *eða* ellre. Mær .xx. *eða* ellre *sca*l *oc* siálf raða hei*mi*lis fa*n*gi s*in*o. þ*es*s a m*aðr* cost at co*m*a ti*l* gr*i*ðs at miðio su*m*re oc iðna aɴat þ*an*gat ti*l* ef h*ann* vill. Ef h*ann* viðr bu v*er*c. *oc* *sca*l h*ann* *eigi* taca meira kavp eɴ halfa mörc vi. alna avra ti*l* miðsu*m*ars. eɴ f*ra* miðio su*m*re *sca*l h*ann* viɴa böanda allt ti*l* vet*ra*r slict e*r* h*ann* vill f*yrir* smala for utan. H*ann* *sca*l ga*n*ga afiall v*m* siɴ oc slátra *oc* fara hei*m*an farar m*eð* husbönda. *oc* sløða v*m* vár *oc* bøta tún-garð.[2] þ*at* *sca*l h*ann* viɴa ti*l* mat lavna. Þ*at* e*r* *oc* vitis lavst at gr*i*ð m*enn* taci .ii.ᵃ avra ti*l* allra heilag*ra* messo f*ra* vetr notto*m* at cavpe. Omaga m*enn* þ*eir* e*r* *eigi* hafa fe ti*l* at føra omaga sina f*ra*m *sco*lo meira taca ef þ*eir* vilia. Ef m*aðr* gæt*ir* navta *oc* *sca*l öln cavpa gøzlo á ku *eða* oxa iiii. vet*ra* ga*m*lan. eɴ .ii. navt við kv (S. 54, b.) ef yngri ero.[3] vi. alno*m* a xxx. ga*m*la savðe eɴ a xl. la*m*ba eyri. brytion f*yrir* x. m*enn* vi. alnar vaðmals.[4] þ*at*

---

1) *Tilføiet.*

2, 3 og 4) *Punctum er tilföiet.*

er log eyrir.[1] eða þangat se virt til ellegar. þess a hann oc cost at gefa honom vm fram. Nu verðr honom stefnt vm þat. oc verðr eigi giof ef þat beR at þat voro undir mál. Nu cavpir maðr dyRa eN mælt er oc bergsc hann[2] ef þat beR quiðr at hann naðe honom eigi ellegar. enda gialde hann eigi meira eN logcavp. Nv vill hann ollo hallda oc a hiN heimting til allz þa. þrim morcom verðr maðr secr ef hann ferr eigi til vistar siNar. þar scal stefna til alþingis eða til varþings eða til ens þriþia þings. Sva vm verca cavp ef hann hafðe reitt honom. Sa verðr oc secr .iii. morcom er við honom tecr ef hann veit at hann hafðe vist tekit i avðrom stað við þaN boanda er hiN hafðe vist tekit. Tekin er vist þegar er bvar bera at þeir voro asáttir. Nu bregðr hann male við fleire menn oc eigo iafna söc allir við þaN er bregðr. Slíca sócn eigo grið menn við bendr ef þeir bregða við þá. Þa er maðr abröt heitiN ef honom er eigi deilldr matr at málom þott eitt mál se haldit fyrir honom. Ef maðr metz dyRa en nu var talet aðr oc sva ef hann selsc dyrra a leigo. þat varðar hvaromtveGia iii. marca secþ. Ef boande cavpir dyRa en nv er talit oc varðar honom þat iii. marca secþ. Smiðar þeir er hvs gera or avstrenom viðe eða bruar vm ar þær eða votn er net næmir fiscar ganga í. eða gera buðir a alþingi. þeir eigo cost at taca daga cavp vm engi verk. þeir scolo tekit hafa þo ser log grið afar dögom. þott þeir hirði eigi þat. ANaRtveGi þeirra boandans scal sagt hafa til bvvm at sa maðr hefir þar grið þott hann se af lanðe fareN eða slica lute iðne hann sem nv voro talþir oc verðr hann þa með þeim boandanom vistfastr. oc þar

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Først skrevet* bersc þat, *men derefter rettet saaledes.*

iþingi með þeim goða sem bondiɴ er sa er hann hefir log grið með. Ef maðr tecr grið (S. 55, a.) með manne. oc verðr þar log grið hans meþan hann er af lanðe heþan. Ef hann lætzc eða kømr aptr et sama sumar oc er rett at hann tace ser aɴat grið ef hann víll. enda er rett at stefna honom at þvi heimili eða at festar hølum ellegar. Ef at festar hølum er stefnt oc scal eigi quiðo at þvi heimili[1] ryðia oc eigi at þvi heimile er hann toc siðaʀ. nema þeir have sagt aþingi eða aleið eða buum at hann hefir þar logheimile. Ef maðr tekr grið með manne sa er ifisci feʀ oc varðveitir þat ecki oc vituz þeir þat við mala munda þaɴ eða sva þott hann iðne aɴat nokot. oc varðar iií. marca secþ huaʀom þeirra. Ef maðr veit eigi logheimile manz eða hvar honom er lög grið handsalat enda væri hann or oðrom fiorðungi abrott eða veit hann eigi festar hæla þótt samfiorðungs se oc er honom rett at stefna þar er hann visse lögheimile hans siðarst.

79.

[a] Ef maðr kømr a lanð or för oc er rett at stefna honom at scipe meþan hann hefir buðir þar at scipi. oc scal hann tekit hafa ser grið a hálfom manaðe. þeim er hann kömr fra scipe ef hann vill iþeim fiorðungi verit hafa. Ef hann vill ser fa heimile i avðrom fiorðungi. oc scal hann fengit hafa ser grið ahálfom manaðe þeim er hann kömr iþaɴ fiorðung. Ef maðr a ser kono oc verðr hann eigi asáttr við bonda þaɴ er konan er i vist með aðr at þav se þar bæðe oc a hann cost at taca þeim vist

a) = A. M., c. 56, S. 150[21] = *Kaupa-b., c. 56, 57. Vi begynde her et nyt Capitel, da Begyndelsesbogstavet er som de sædvanlige Capitelinitialer.*

1) *Tilföiet i Overeensstemmelse med A. M., Kaupab., c. 55.*

i öðrom stað bæþi ser oc kono sinni. oc varþar henne ecke við lög brott fören en virða scal verc hennar oc fulgor.

Ef maðr fiscar til miðsumars oc fer þa i grið. oc verðr hann þar þingfastr ef hann hefir lög grið oc er þat rétt at stefna honom at þvi heimile. en meþan hann er i fisci scalonom oc er rett at stefna þar vm þat er hann gorir þar eða hann hefir aðr gert. Ef maðr fiskar vm anir oc gengr i grið at vetri oc er rett at stefna honom at þvi heimile vm þær sakir allar er hann gerir (s. 55, b.) siþan er hann kömr a griðit. Stefna scal honom at fisci scálom vm þær sacir allar er hann gerir aðr hann comi a griðit. en þingfesti hans verðr þar er sa maðr er iþingi er land þat á er hann fiscþe af.

80. vm heimilis föng presta.

[a] Prestar scolo hava ser logheimile at viii. vicom sumars eða fyr oc segia til heimilis sins. En ef prestr segir eigi til heimilis sins [1] oc er rett at stefna honom at þess böanda er maðr vill þeirra manna er hann hevir lögtiþir haft at kirkio boandans. Ef prestr kemr a land siðar en at tuimanaðe oc scal hann fengit hafa ser heimile a hálfom manaðe þeim er hann kömr fra scipe ef hann vill samsfiorðungs vera en ellegar aþeim hálfom manaðe er hann kemr í þan fiorðung er hann vill verit hafa. Ef maðr tecr ii. missera vist oc er hann aþvi griþi .ii. vicor fyrir alþingi oc vm þing oc .ii. vicor eptir oc þott hann fare a brott af vistine oc er þar log-

a) = A. M., c. 57 = *Kaupab.*, c. *58—62.*

1) *Ordene* En ef — heimilis sins *ere, som nödvendige, tilföiede i Overeensstemmelse med A. M., Kaupa-b., c. 58, jfr. orenf. c. 6. S. 20.*

heim*i*le h*an*s *oc* þi*n*gfesti at þ*es*s boanda e*r* h*ann* v*a*r þær vic*or* vi. *oc* e*r* rett þ*a*r at stefna h*onom*. Ef m*að*r feʀ m*eð* daga kavp *oc* e*r* rett at stefna h*onom* þ*a*r e*r* h*ann* e*r* halfa*n* manað v*m* aɴ*ir* e*ða* le*n*gr. Eɴ ef h*ann* e*r* hu*e*rgi hálfa*n* manað i eino*m* stað v*m* aɴ*ir*. *oc* e*r* rétt at ste*f*na h*onom* þ*a*r er h*ann* v*a*r .iii. nætr e*ða* le*n*gr v*m* aɴ*ir*.[1] ef h*ann* v*a*r hv*e*rgi sv*a*. *oc* e*r* rett at stefna þ*a*r e*r* h*ann* vissi nát stað h*an*s siðarst. J öllo*m* stöðo*m* þei*m* e*r* m*að*r veit e*i*g*i* lögheim*i*li m*anz* enda a h*ann* e*i*g*i* cost at co*m*a logsp*ur*ni*n*go vi*ð* h*ann*. þa e*r* rett at ste*f*na þ*a*r e*r* m*að*r vissi log heim*i*li þ*es*s m*anz* siðarst.[2] h*ann* sc*a*l q*u*e*ðia* h*eimilis* b*va* sina .v. h*v*art h*ann* vissi þ*a*r lögheim*i*le h*an*s siðarst e*ða* e*i*g*i* e*ða* h*v*art h*ann* átte cost at sp*y*ria h*ann* logsp*ur*ni*n*gaɴa e*ða* e*i*g*i*. Þuiat eins e*r* m*ann*e scyllt at sp*y*ria maɴ heim*i*lis fa*n*gs til stefno staðar ef h*ann* fin*n*r þaɴ maɴ s*v*a at mále at h*ann* keɴ*ir* h*ann* oc h*ann* hef*ir* v*att*a til a þ*v*i mele e*r* h*ann* sp*ur*þi söcna. *oc* h*ann* vill stefna h*onom*. Ef m*að*r vill e*i*g*i* f*a*ra ti*l* g*r*iðs þ*es*s er h*ann* toc eða h*ann* feʀ a b*r*o*t*t af vist siɴi foratta lavst *oc* v*arðar* h*o*n*om* þat (s. 56, a.) iii. m*arca* secþ oc a bondeɴ at sino heim*i*le at stefna þ*a*r v*m* cavp ef h*ann* hef*ir* reitt. Ef boande bregðr við g*r*ið maɴ *oc* v*arðar* h*onom* iii. m*arca* secþ. Ef sa m*að*r deyr e*r* g*r*iþ hev*ir* h*and*salat m*ann*e f*yrir* fardaga. *oc* ef e*r*fi*n*gi býr þ*a*r þ*v*i bvi eno sama *oc* e*r* föst þa g*r*iþ taca þ*es*s m*anz*. Cost a h*ann* at b*r*egða bvi ef h*ann* vill. Ef h*ann* byr þ*a*r oc v*arðar* iii. m*arca* secþ hvaro*m* þ*eirr*a se*m* b*r*egðr við aɴa*n*. Ef boandi*nn* deyr a eɴi vii. vico *oc* a erfingiɴ cost h*v*arz h*ann* vill at bva þ*a*r e*ða* at b*r*egða bvi ef h*ann* vill *oc* fa slican stað *oc* maldaga þei*m* g*r*iþ

---

[1] *og* [2]) *Punctum er tilföiet.*

monnom er aðr voro tecnir sem þeir átto ser mæltan. Ef erfingi vill hvarki þeirra gera oc varðar honom .iii. marca secþ við hvern þeirra. Ef bondeN deyr þa er vii. vicor ero af sumre eða siðaR oc scal erfingiN þa bva. Ef griþ maðr ligr af vercom sinom. oc scal boandenn hafa hann hálfan manað ef hann þarf eigi gøzlo. ef hann þarf gøzlo. oc hevir eigi vitfiRing þa er rétt at føra hann þeim manne er fram förslo hans á. Ef hann hefir vitfiRing oc scal þa føra bønda þeim er scyllztr er þeirra boanda er eigi þarf at avka hiv́ til at gæta hans. þa þarf eigi at avca hiu til at gæta hans ef hann hefir hiona lið til at gæta hans ef hann getr af þeim. Ef bonde a eigi framförslo hans at logom oc ása til at fara at gæta hans er arf hans a at taca ef bönde kaN þess þavrf. Ef maðr geR eigi til fara oc er hann secr þa iii. morcom eN sa scal iNa fulgor boandanom er fram førslo á ens oða manz slícaR sem bvar meta enda a hann við at taca enom óða manne at fardögom. Ef grið maðr ligr af vercom oc a bóndeN cost lengr er hiN hefir legit hálfan manað hvart hann vill føra hann þeim manne er framförslo hans á eða vill hann hafa hann til fardaga oc heimta fulgo.[1] Sa er fram førslo á. oc a hann cost at hafa hann helldr heim (s. 56, b.) til siN eN siuka maN ef hann vill helldr þat eN fela abrott. Hvarz maðr ligr af vercom langa stund eða scamma. oc scolo bvar virða fulgo eða verc þav er hann vaN eða hin er o uNin ero. at þvi scal virða sem maldagar voro með þeim. Ef sa maðr aNdaz a griði er verc scylldi viNa oc scolo bvar meta hvart meira se vert verc þaðan fra er hann lagðiz

1) *Her tilföier den arnamagn. Skindbog følgende (Kaupa-b., c. 62):* Nu liggr maðr oc eigi fra verkom þa scal bondi annaz hann til fardaga oc heimta fulgo.

eða fúlgan.[1] Ef sa m*að*r aɴdaz e*r* folgiɴ v*a*r iɴi *oc* s*co*lo bvar telia ti*l* hv*er*s h*ann* hafðe neytt *eða* hv*er*s oneyt*t* i vistiɴe. *eða* hvi h*ann* v*a*r þa v*er*re at hafa e*r* h*ann* v*a*r siucr eɴ þa *er* h*ann* toc s*er* vistina. Ef g*r*iþ m*að*r licr v*m* e*n*gi v*er*c .iii. daga h*v*art se*m* h*ann* licr sa*m*fast s*v*a *eða* e*igi* *oc* s*ca*lat boandano*m* tígla þ*at*. eɴ ef h*ann* licr le*n*gr þa á bondeɴ cost at láta vi*r*ða alla leigona sama*n*. Ef g*r*ið m*að*r quángaz oc á isino*m* stað h*v*art þ*eirr*a hei*m*a. *oc* scal i þei*m* stað h*v*art þ*eirr*a v*er*a se*m* þav eigo hei*mi*le ef þav ero i v*er*co*m* föst. Ef þav e*r*o e*igi* i v*er*co*m* föst *oc* s*co*lo þav v*er*a a h*an*s vist at tvei*m* luto*m* eɴ at þ*r*iþiu*n*gi ah*enn*ar vist. Ef m*að*r mælir vi*ð* g*r*ið maɴ aɴa*n* fullrétte *eða* gør*ir* hálfrétti *oc* s*ca*l h*ann* fara af vistiɴe *oc* hafa ecce vetr vist*a*r. Of sac*a*r þær allar ef h*ann* hafðe aðr g*er*var aðr h*ann* føre af g*r*iðeno *oc* s*v*a v*m* þa söc e*r* h*ann* for ib*r*o*t*t f*yrir*. *oc* er þ*a*r rétt at stefna þei*m* söco*m* at þ*v*i hei*mi*le. *oc* v*er*ðr h*ann* þ*a*r þi*n*gfastr v*m* þær sac*ir*. H*ann* s*ca*l fe*n*git hafa s*er* lög g*r*ið a eno*m* næsta hálfo*m* manaðe e*r* h*ann* for b*r*o*t*t *oc* v*er*þ*r* þ*a*r rét*t* at stefna v*m* þær sac*ir* e*r* h*ann* gor*ir* siþ*an* at þ*v*i hei*mi*le *oc* v*er*ðr h*ann* þ*a*r þi*n*gfastr v*m* þær sac*ir*. Ef q*u*angaðr m*að*r feʀ af vist v*m* sac*ir* *oc* ef kona*n* feʀ ib*r*o*t*t. *oc* v*arðar* h*enn*e ecke b*r*o*t*t foren. *oc* a haɴ hei*m*ti*n*g ti*l* h*enn*ar vetr vistar. s*v*a *oc* ef konan feʀ v*m* sac*ir* ab*r*o*t*t eɴ bónde h*enn*ar fylg*ir* h*enn*e *oc* er þa hei*m*ti*n*g ti*l* h*an*s vetr vistar. Ef bóndeɴ (S. 57, a.) lætr þaɴ a b*r*o*t*t f*a*ra e*r* van lute er. *oc* a h*ann* hei*m*ti*n*g til vetr vistar. oc s*ca*lat h*ann* gialda *fyrir* þ*at* at þav v*er*c se vanuɴin e*r* h*ann* scylde viɴa. Ef g*r*ið m*að*r gor*ir* full rétte vi*ð* bóanda. *oc* a g*r*ið m*að*r ab*r*o*t*t at f*a*ra oc hafa

---

1) *Punctum er tilföiet.*

ecce vetr vist*ar*. *oc* a þo boanden sócn við h*ann*. Ef grið m*að*r mæl*ir* half rétte v*ið* boandan *oc* sc*al* grið m*að*r ab*rot*t f*a*ra. nv fer h*ann* e*igi* oc *ver*ðr þá at full-rétte þ*at* mal. *oc* v*arðar* ho*nom* þ*at* f*iorbavgs* g*arð*. Þ*ett*a eít*t* er hálfretti í orðo*m* er nv v*a*r talet s*v*a at sokia ma v*m*. Þ*at* e*r* en v*m* fullrette þav e*r* g*r*iþ m*að*r gor*ir* e*ð*a mælir v*ið* bvanda e*ða* v*ið* hv*s*freyio. *oc* ef e*igi* gen h*ann* ab*rot*t f*a*ra *oc* eýcz réttr þ*eirr*a hálfo. Ef boandi hæitr g*r*ið man sin af vist for atta lavst *oc* v*arðar* boanda þ*at* iii. m*arca* secþ *oc* a g*r*ið m*að*r hei*m*ti*n*g ti*l* vistar v*ið* bóanda*nn* ef h*ann* beið*ir* vistarin*a*r v*ið* v*att*a bóndan. *oc* lætr h*ann* ho*nom* e*igi* þa uppi. Ef vigsac*ir* göraz m*eð* mo*nno*m lyrit næ*m*ar *oc* sc*al* frænde vegandans ab*rot*t f*a*ra *oc* hafa vetr vist*a*r sin*a*r slict se*m* bv́ar virða. Þ*at* ero lyrit næmar sac*ir* e*r* eyris bót ko*m*r ti*l* e*ða* meire i bavga tale. þ*at* e*r* v*ið* þriðia broðra *oc* nanare m*enn*.

81.

[a] Maðr sa e*r* bv go*rir* v*m* vár sc*al* segia sic iþi*n*g þ*a*r e*r* h*ann* vill. Þ*at* er bv e*r* m*að*r hef*ir* málnytan smala. þo sc*al* h*ann* segia sic i þ*in*g þót*t* h*ann* hafe e*igi* mal nyto ef h*ann* er landeigande. Ef h*ann* erat l*an*ðeig-ande *oc* hef*ira*t málnyto *oc* v*er*ðr h*ann* þ*a*r i þ*in*gi e*r* sa boande er[1] e*r* h*ann* felr sec ini vm. Ef h*ann* e*r* ifisci scálo*m* *oc* v*er*ðr h*ann* þ*a*r iþ*in*gi e*r* sa m*að*r er. er l*an*ð þ*at* á er h*ann* býr á. Maðr sc*al* segia sic iþ*in*g a al-þ*in*gi e*ða* a v*a*rþingi ef h*ann* vill. við þan g*oða* e*r* h*ann*

a) = A. M., c. 58 (*hvor Overskriften:* Um þingfesti, *ikke finder Medhold i Skindbogen*) = *Kaupa-b., c. 63, 64.*

1) *Tilfoiet.*

vill. h*ann* a cost at selia avðro*m* m*ann*e þ*at* mal at lata segia sic i þ*in*g a alþ*in*gi e*ða* a varþ*in*gi. h*ann* sc*a*l m*æ*lt hafa vi*ð* GO*ðann* at h*ann* vill i þi*n*g þ*a*r f*a*ra aðr v*m* várit. ef h*ann* lætr sic segia (S. 57; b.) a alþ*in*gi. Ef h*ann* hev*ir* e*igi* sic i þ*in*g sagðan *oc* ver*þr* h*ann* spurðr h*v*ar h*ann* er iþ*in*gi oc sc*a*l h*ann* ne*f*na ti*l* þaN GO*ða* e*r* h*ann* vill i þ*in*gi m*eð* ve*r*a oc ve*r*ðr h*ann* þ*a*r þi*n*g-fastr ef GO*ði* vill. Ef m*aðr* hev*ir* e*igi* sec i þi*n*g sagðan a varþ*in*gi oc sc*a*l h*ann* sagt hafa a alþ*in*gi aðr ti*l* do*m*a se ge*n*git. Maðr sc*a*l segiaz iþ*in*g m*eð* GO*ða* þei*m* er h*ann* vill. sc*o*lo þ*eir* nefna s*er* vat*t*a baþ*ir* h*ann* oc GO*ðinn*. At þ*v*i v*ætt*e. at h*ann* segz þ*a*r iþi*n*g oc hiu h*an*s *oc* bu. *oc* fe. en hin*n* tecr vi*ð*. Ef aNar m*aðr* feR m*eð* goðorð en sa er á *oc* hef*ir* goðeN iátt h*ono*m þ*in*g uist. en sa vill e*igi* vi*ð* h*ono*m taca e*r* m*eð* goðorðit feR *oc* sc*a*l h*ann* þ*a*r þo i þ*in*g segiaz[1] *oc* ve*r*ðr h*ann* þar þ*in*gfastr. Ef m*aðr* seg*ir* maN i þ*in*g m*eð* avðro*m* GO*ða* eN h*ann* bavð v*m*. *oc* ve*r*ðr h*ann* þar þ*in*g fastr e*r* h*ann* e*r* sagðr ef h*ann* vill. En ef h*ann* vill e*igi* þ*a*r hafa þ*in*gvist. *oc* sc*a*l h*ann* þ*a*r segia bvv*m* þeg*a*r er h*ann* fregn at h*ann* vill hitzi iþ*in*gi ve*r*a e*r* h*ann* bað sic i þ*in*g segia. Sa m*aðr* e*r* h*ann* sagði i aN*at* þ*in*g en haN villde ve*r*it hafa ve*r*ðr utl*agr* iii. m*orcom* vi*ð* hu*er*n þ*eirr*a þ*r*iGia goðan*a* ii.* enda þaN e*r* sagði iþing. Ecki v*arðar* GO*ða* at h*ann* gange vi*ð* þ*in*gfesti h*an*s þei*m* er h*ann* v*a*r i þ*in*g sagðr. hino*m* v*arðar* *oc* e*igi* at h*ann* ga*n*gi e*igi* við. Ef GO*ði* þiGr g*r*ið m*eð* þ*r*iþiu*n*gs m*ann*e sino*m* *oc* ve*r*ðr h*ann* þ*a*r iþ*in*gi m*eð* s*er*. Ef GO*ði* þiGr m*eð* aN*a*rs m*anz* þ*r*iþiu*n*gs m*ann*e. *oc* sc*a*l h*ann* segia v*m* varit a varþ*in*gi i þei*m* stað e*r* m*enn* mæla malo*m* sino*m*. s*v*a at

---

1) *Tilföiet i Overeensstemmelse med A. M., Kaupa-b., c. 63.*

meire hlutr heyre þingheyianda. at hann abú með þeim manne þott hann gegni eigi tillögom oc verðr hann þar i þingi með ser. Ef hann legr ecci[1] í oc verðr hann þar i þingi er hann hevir vist. Ef goði hevir vist með þeim[2] boanda er eigi er með honom iþingi oc verðr hann utlagr vm þat iii. morcom oc or goðorðe sino ef hann feʀ sialfr með oc asá söc er vill. Ef maðr gerir bv eftir alþingi oc er rétt at hann segiz iþing aleið helgaðre. Ef maðr kavpir bv manz grið maðr[3] oc verðr hann þar þingfastr sem buet var aðr oc þar heimile hans vm þær sacir er siþan geraz. Ef menn[4] (s. 58, a.) leɢia ger bv saman oc verðr þar hvaʀ þeirra iþingi sem aðr var nema þeir vile eina þing vist hava. baþir. oc scal þa segía or þingi aɴat bv. Ef maðr feʀ miɴa bve i meira. þa scal hann lata segia sic or þingi þar er hann var aðr. oc segia sic i þing þar sem sa er iþingi er hann abv við oc fyrir haða doma. Ef maðr a bv .ii. i einom fiorðungi oc scal hann þaðan gegna logscilom fra eno meira bueno. oc ef bæðe ero iafn micil. þa scal hann segia til a varþingi fra[5] hváro hann vill gegna lögscilom. Ef maðr mælir ecci vm. þa scal hann gegna fra hvaro tveɢia. Ef menn leɢia bv saman þeir er isinom fiorðungi er hvaʀ aðr. oc scolo þeir segia bvvm til hverir hvars griþ menn ero. Ef þeir segia ecci til oc verða þeir huars grið menn sem þeir hafa hannsalat. Ef þeir hafa eigi handsalat. oc er rett at sekia hiú þeirra i hvart þing sem vill. þeirra er bondrnir ero í. Ef maðr a bv i .ii. fiorðungom oc scal ifiorðungi

1) *Her tilföier det arnam. Haandskrift (Kaupa-b. c. 63):* orð.

2) *Herefter skrevet* manne, *men dette Ord er derefter overstreget.*

3) *Gisning for* maɴ, *jvfr. A. M., Kaupa-b.,* c. 63.

4) *Ordene* Ef menn *ere skrevne to Gange, nemlig nederst paa S. 57 og överst paa S. 58.*

5) *Udeglemt i den arnamagn Udg.* (Þingsk.-þ, c. 58).

hvarom segia bvit iþing. oc scal þar lögheimile hvaRa hiónaNa sem þav ero til bús tekin. Ef hiú fara a miðil bva oc scal boandiN sagt hafa vm varit hver hiú-ero at hvaro bv́eno heimilis föst. Ef ecki er til sagt oc er rétt at stefna i hvart þing sem vill. oc sva honom sem hium hans. Ef boande tecr þa cono èr bv́ á. oc a hann cost at kiosa at eigin orðe sina þingfesti oc heimilis fang þangat er hon abv́ eða hennar heimili oc þingfesti til bus sins oc þeirra manna er þav eigo varða orð oc verc firir. Ef maðr kys ecki vm oc verðr þar hvars þeirra þingfesti sem aðr. Ef grið maðr tecr kono þá er bv á. oc a hann cost at kiósa heimilis fang sitt oc þingfesti til hennar bús. Ef grið maðr tecr þa cono er grið þiGr. oc er þar hvart þeirra iþingi er aðr var enda a hann cost at brullavpeno at kiosa hennar þingvist þangat er hann er aðr iþingi. EN ef bonde tecr bv lavsa cono oc feriz hennar þingfeste þa til hans bús. Ef sa maðr aNdaz er býr oc er rett at cona sv er (S. 58, b.) hann atte kiósc þingfesti sina fyrir .v. bvom þangat með lograðanda sinom ef hon vill a xiiii, nottom þaðan fra er bonde hennar andadiz oc sva þeirra manna er hon a varþa orð oc verc fyrir. Ef quangaðr maðr scilz við cono sína oc segia log þingfesti hennar abrott með lograðanda sinom. Nv ero þeir fleire eN eiN. oc á hon cost at kiósa með þeim er hon vill.

82.

[b] Ef maðr feR vaflonar förvm halfan manað. eða lengr iNan fiorðungs oc varðar þat utlegð. oc sva ef

---

a) = A. M., c. 59, (*hvor Overskriften:* Vm göngomenn *ikke har Medhold i Skindbogen*) = *Kaupa-b*, c. 65, 66.

h*ann* feʀ allz manað *oc* or fiorðu*n*gi enscis orendis ne*ma* hlifa buc s*ino* e*ða* gr*i*ðe. Ef m*aðr* feʀ oc þiɢr olmǫso giaf*ir* hálfa*n* manað e*ða* le*n*gr e*þa* hef*ir* gisti*n*gar *þar* e*r* h*ann* getr *oc* e*r* sa gö*n*go m*aðr*. Ef m*aðr* göriz h*vs*-ga*n*gs m*aðr* heill *oc* s*va* hraýstr at haɴ mætte fa s*er* .ii. miss*er*a vist ef h*ann* villdi viɴa se*m* h*ann* mætti *oc* v*arðar* þ*at* sco*g* ɢa*ng* *oc* e*r* rétt at ste*f*na þ*ar* e*r* h*ann* vissi natt stað h*ans* siðarst. *oc* q*ueðia* ti*l* .ix. b*va* a þ*in*gi fra stefno stöðo*m*. Ef m*aðr* vill fora þ*in*gfesti sina *oc* sc*a*l h*ann* þo sitia v*m* scap þi*n*g .iii. kyʀ va*r*þi*n*g *oc* alþ*in*gi oc leið.

83.

[a] Ef m*aðr* vill segiaz or þ*in*gi. oc e*r* rett at h*ann* segiz or avarþ*in*gi [1] ef h*ann* feʀ i þe*ss* ɢ*oða* þ*in*g er samþ*in*gis goðe e*r* vi*ð* hiɴ. s*va* oc ef h*ann* feʀ vi*ð* þaɴ ɢ*oða* iþi*n*g e*r* þi*n*g á ieno sama þ*in*gmarke. Rett e*r* at h*ann* segizc or þriþiu*n*gi ɢ*oða* a alþ*in*gi at háðo*m* domu*m* at lögb*er*gi ef ɢ*oði* heyr*ir*. Ef ɢ*oði* heyr*ir* e*igi* oc sc*a*l h*ann* segia h*onom* ti*l* enda er rétt at h*ann* segizc b*r*o*tt* m*eð* v*att*a f*yrir* h*onom* siálfo*m*. en ɪɴ sama dag sc*a*l h*ann* segia sic iþ*ing* vi*ð* aɴa*n* ɢ*oða*. Ef m*aðr* segr [2] þa m*enn* or þ*in*gi ma*nz* er h*on*-o*m* hafa e*igi* v*m* boðit *oc* v*er*ðr þ*at* rétt ef þ*eir* vilia þ*at*. ef þ*eir* vilia e*igi* *oc* scolo þ*eir* segia b*vom* .v. sino*m* at þ*eir* vilia i sama stað hafa þ*in*gfestina. eɴ hino*m* v*arðar* utle*gð* vi*ð* hue*r*n þ*eirr*a. Ef m*aðr* feʀ bvi s*ino* [3] or fiorð-

---

a) = A. M., c. 60 = Kaupa-b., c. 66—68.

---

1) *Bogstaverne* avar *ere skrevne over Linien.*
2) *Saaledes.*
3) *Da Slutningsbogstavet* o *er mindre tydeligt, har den arnam. Udg. læst* sva.

u*n*gi *oc* i aNa*n*. *oc* segia log maN þa ab*rott* ne*m*a ihruta firði þótt h*ann* fare þar (S. 59, a.) v*m* fiorð þv*er*an. Oc ma h*ann* hafa þá ena sömo þ*in*gfesti. þ*v*iat eino e*r* rett at hafa þ*in*gfesti i avðro*m* fiorðu*n*gi helldr eN m*aðr* býr. Ef Go*ða* e*r* þ*at* lofat þei*m* at logb*er*gi at taca þriþiu*n*gs maN vta*n* fiorðu*n*gs. Ef Go*ði* vill segia þ*in*g maN siN ab*rott* or þi*n*gi vi*ð* sic. *oc* sc*a*l h*ann* segia h*onom* xiiii. nótto*m* f*yrir* varþ*in*g e*ða* meira meli. eñda e*r* rett at h*ann* segi h*onom* avarþ*in*gi.

84. ef Goðe f*err* b*rott* af l*an*ði.

[a] Nv vill Go*ði* f*a*ra ab*rott* af l*an*ðe. *oc* e*r* rett at h*ann* segi v*m* varþ*in*g hu*err* m*eð* goðorð h*ans* sc*a*l f*a*ra. Ef h*ann* feR manað or fiorðu*n*gi þaN ept*ir* pasca *oc* sc*a*l h*ann* segia asa*m*quamo aðr hu*err* m*eð* goðorð h*ans* sc*a*l f*a*ra meþ*an*. Ef þ*eir* eigo .ii. goðorð saman *oc* sc*a*l hiN same m*eð* f*a*ra iii. þ*in*g varþ*in*g alþi*n*gi *oc* leið. þa sc*o*lo þ*eir* scipta a leið háðre. Þa e*r* leið háið e*r* up*p* e*r* sagt. Nu e*r* oc rett at m*enn* seliz a þ*in*gi goð orð at háðo*m* dómo*m*. Nu vill sa e*igi* selia m*eð* för goðorðz e*r* m*eð* feR. þa sc*a*l hiN ste*f*na h*onom* ti*l* scila v*m* oc telia h*ann* af sino*m* lut goðorðzens *oc* utl*agan* iii. m*orcom*. EN siþ*an* sc*o*lo þ*eir* reyna do*m* v*m*. Sino*m* þriþiu*n*gs m*ann*e sc*a*l m*eð* for goðorzens selia eN e*igi* aN*a*rs. Ef Go*ði* þiGr grið m*eð* aN*a*rs Go*ða* þriþiu*n*gs m*ann*e *oc* sc*a*l h*ann* e*igi* vi*ð* taca aþr h*ann* er ab*rott* þa*ð*an. Nu vill h*v*argi Go*ðinn* m*eð* goðorð f*a*ra. þa sc*a*l sa e*r* m*eð* feR bioða hino*m* m*eð* för goðorðzens. Sa e*r* af sino*m* luta goðorzens oc vtl*agr* .iii. m*orcom* ef h*ann* geR e*igi* þa vi*ð*

a) = A. M., c. 61.

taca eɴ sa *scal* þa *með* f*a*ra iii. þ*ing*. Þriðiu*n*gs m*enn* eigo goð orð avallt þ*a*r e*r* ɢo*ði* ve*r*ðr utl*agr* oc or goðorðeno.[1] þ*eir* *sc*o*l*o luta *með* s*er*. Ef m*að*r hef*ir* keypt goðorð e*ða* v*a*r h*onom* gef*it* *oc* *scal* þ*at* at erfðo*m* f*a*ra. Nu v*er*þ*r* ɢo*ði* secr. *oc* eigo þriþiu*n*gs m*enn* þa goðorðit. eɴ virða *scal* þ*at* at ferans do*m*i. Ef ɢo*ði* ve*r*ðr vanheill. *oc* e*r* rett at h*ann* seli þa *með* for goðorzens. Nv andaz h*ann* *oc* e*r* þ*a*r ept*ir* sonr xii. v*etra* gamall (s. 59, b.) *oc* e*r* rett at h*ann* fare *með* ef m*enn* lofa þ*at*. Nu tecr *co*n*a* þ*a*r arf *oc* *scal* ho*n* selia þ*a*r goðorð nokoro*m* þei*m* m*ann*e e*r* i þei*m* þriþiu*n*gi e*r*. Nv aɴdaz ɢo*ði* f*yrir* einmanað þa *sc*o*l*o þ*eir* luta *oc* hafa fu*n*d at hv*e*ʀ *með* *scal* f*a*ra goðorðit scera c*r*ossa oc láta f*a*ra a alla vega. Nu aɴdaz h*ann* ept*ir* einmanað þa *sc*o*l*o þ*eir* co*m*a nót fyʀ ti*l* varþ*i*ngs en aðr*ir* m*enn*. *oc* luta hv*e*rr *með* *scal* f*a*ra. Nv aɴdaz h*ann* næʀ alþ*i*ngi e*ða* aɴdaz h*ann* iþ*i*ngför oc *scal* sa *með* f*a*ra e*r* scyllztr e*r* a alþ*i*ngi. Nv er þ*a*r e*n*gi ti*l* þa *sc*o*l*o þ*eir* raða e*r* þ*i*ng átto *við* h*ann* huerr *með* *scal* fara. *oc* hafa raðit f*yrir* do*m*. Ef sac*a*r ero ti*l* varþ*i*ngs þa v*arðar* ɢo*ða* *fiorbavgs* ɢa*rð* ef h*ann* kømr e*igi* ti*l* þ*i*ngs öndv*erz* *oc* s*va* þott þar gørizc.

85. v*m* hvat buar ero scylldir at bera.

[a] E*igi* ero b*var* scylld*ir* at b*er*a v*m* huetvetna. v*m* e*n*gi mal eigo þ*eir* at scilia þav e*r* erlendis hava *gerz* e*ða* firir avstan mitt haf þott h*er* se sótt. E*igi* eigo b*var* eɴ at b*er*a v*m* þ*at* hvat log ero al*an*ði h*er*. Ef b*var* ero q*uaddir* v*m* þ*at* er nv v*a*r talit *oc* þ*eir* atto e*igi* v*m*

a) = A. M., c. 62.

[1]) *Punctum er tilföiet.*

at scilia þa scolo þeir ganga til doms oc nefna ser vatta. at þvi at þeir lata þat standa fyrir quiðburð sinom at þeir ero vm þat mal quaddir er þeir[1] eigo eigi vm at scilia. oc sva ef þar ero ix. bvar quaddir er v. bvar atto at vera. Eða[2] sva v. bvar þar er .ix. ætti eþa eigi .xii. quiðr[3] at scilia þat mal er bvar ero vm quaddir. þa scolo bvar ganga til doms oc nefna ser vatta. at þvi at þeir láta þat standa fyrir quiðburði sinom. at þeir ero ix. quaddir til þess er .v. eigo at scilia. eða þar v. er ix. ætti at vera. eða ero þeir vm þat mal quaddir er xii. quiðr kemr til. Ef goði er quaddr xii. quiðar vm þat er hann á eigi at scilia. þa scal hann ganga til doms oc nefna ser vatta. at þvi at hann er um þat mal quaddr Goða quiðar er bva quiðr eða vattorð átti at scilia. Hvervetna þess er manne verðr sva mioc mistekit til gagna sem nv var tint. þa varðar ecki þótt gögnom se haldit enda er onytt málit hvart sem þat er sócn eða vörn.

---

1) *Ordene* ero vm þat — þeir *ere udeglemte i den arnamagn. Udgave.*
2) *I den arnam. Udgave, aabenbart ved en Trykfeil,* þa.
3) *Udeglemt i A. M.*

her hefr vpp víg sloða[1].

86.

(S. 60, a.) [a] Þat er mælt þar er menn fiNaz afornom vegi. oc hleypr maðr til maNz logmæto frumhlavpe oc varðar þat fiorbavgs garð. EN þessi ero v. lög mæt frum lavp. ef maðr högr til manz eða leGr eða scytr eða verpr eða drepr. En þat er hlavp er maðr reiþir fram oc beR þat quidr at hann vilde a maN lata coma enda se hann sva nær at á mætti coma fyrir þeim söcom ef eigi væri stoðvat agange. eða hann mætti hæva eða sva huigi er hann scytr eða verpr at hann mundi coma mega þvi til hans sva at á mætti coma fyrir þeim söcom ef ecci stoðvaðe eða hann vm hefðe. [b] Þa er hlavp stoðvat a gange ef menn taca við eða komr avapn eða a völl[2] eða a váþir þa er fram var reítt. [c] Þat er et vi. lögmætt lavp[3] ef maðr fellir maN oc varðar þat scog gang. eN þa er fall ef maðr styðr niðr kné eða hendi eða allra hellzt ef hann fellr meiR. Þat er et .vii. ef maðr ryscir maN

a) = A. M., Vigsloþi, c. 1.
b) = A. M., c. 2.
c) = A. M., c. 3.

1) *Overskriften staaer nederst paa S. 59, b.*
2) *Skrevet* a völl eða avapn, *men derefter er Ordenen ved Henvisningstegn forandret.*
3) *Først skrevet* frum lavp, *men Bogstaverne* frum *ere derefter underprikkede.*

oc varðar þ*at* scog gang. Þ*at* er et .viii. ef m*aðr* ræn*ir* maɴ handráne. þ*at varðar* scog gang. Þ*at er* et ix.[da] ef m*aðr* kyrk*ir* maɴ. þ*at* varð*ar* scog gang. [a] Sa m*aðr* hleypr ti*l* ohælgi s*er* e*r* fru*m*lavpe logmæto hleypr. ti*l* m*anz oc sv*a þei*m* m*onno*m öllo*m* er þ*at* visso m*eð* h*ono*m a þei*m* vetva*n*gi ne*m*a hiɴ hefðe aðr ti*l* ohælgi s*er* v*er*kat. þ*at* e*r* m*ælt*. ef m*aðr* hleypr or avðro*m* flocki igegn til þ*es*s m*anz* e*r* e*igi* vissi m*eð* hino*m oc er* þa fru*m*hlavp ibaða flocka. [b] Þ*at* e*r oc* m*ælt*. ef m*aðr* sær*ir* maɴ at þ*at varðar* scog gang. [c] þ*at* e*r* mælt. ef m*aðr*[1] hleypr logmæto fru*m*hlavpe ti*l* m*anz* aþei*m* vet va*n*gi e*r* a uɴi*n* verc v*er*ða m*eð* m*onno*m *oc varðar* þ*at* scog gang. Þ*at* er ef m*enn* v*er*ða ih*v*arntueɢia flocc sár*ir* e*ða* vegn*ir oc* v*er*ðe allz sár*ir* iii. e*ða* fleíre aþei*m* vetva*n*gi *oc* aþa i þaɴ flocc fru*m* hlavp at b*er*a e*r* fyʀ v*ar* or hlavpit. [d] Ef m*aðr* vøgr maɴ. *oc varðar* þ*at* scog gang. Sa m*aðr* e*r* o øll ti*l* do*m*s e*r* vegr maɴ e*ða* veit*ir* m*anne* holundar sár e*ða* heilundar e*ða* m*er*gundar. þ*at* e*r* heilund e*r* ravf v*er*ðr ahavse h*v*arz v*ar* havs högvɪɴ e*ða* rifnaðr.[2] hol und e*r* ef (s. 60, b.) bloð ma falla ahol or sáre. Merg und e*r* ef beín e*r* isundr ti*l* m*er*giar. þ*at* e*r* m*er*gr e*r* iþot brotit se. [e] Hvar þ*es*s e*r* m*enn* fara m*eð* þaɴ hug at a m*onno*m vilia viɴa. *oc varðar* þ*at* scog gang. ef fram kø*m*r. enda v*er*þa þ*eir* ohelg*ir* v*ið* öllo*m* av*er*co*m* e*r* fyʀe co*m*a afor m*eð* þaɴ hug til þ*es*s

a) = A. M., c. 5, S. 109.
b) = A. M., c. 6.
c) = A. M., c. 5.
d) = A. M., c. 7.
e) = A. M., c. 8.

1) *Herefter først skrevet* sæɪ*ir*, *men dette Ord er derefter overstreget.*
2) *Punctum er tilföiet.*

fu*n*dar er auɴi*n* v*er*c v*er*ða m*eð* m*onno*m. þót*t* aðr*ir* hlavpe fyʀ. [a] *Þat* er m*ælt*. er m*að*r ste*n*dr f*yrir* þei*m* m*anne* e*ða* veit*ir* lið er maɴ hef*ir* vegiɴ e*ða* særðaɴ. aþei*m* vetva*n*gi *oc varðar þat scog* ɢ*ang*. enda v*er*ðr sa oheilagr f*yrir* a v*er*co*m* þ*eirr*a m*ann*a allr*a* e*r* hino*m* vilia veita lið. a þei*m* vetva*n*gi ne*m*a h*ann* vilde scilia þa rétt-*om* scilnaðe *oc* v*er*ðe hino*m* at þ*v*i lið *oc varðar* h*onom* su veizla ecki. En þa scilr h*ann* þa rétt ef h*ann* fær þaɴ q*u*ið at h*ann* m*un*di s*v*a þo scilia þá þot sa iɴ sáre hefði slíc av*er*c veit*t* hino*m*. se*m* þa hafðe h*ann* tekiɴ a s*er* f*yrir* h*onom*.

[b] Ef m*enn* forða fiorvi fru*m* hlavps manz[1]. [þess er a verk lét fylgia sva at þeir veri hann oddi eða egio oc varðar þat fior ʙavgs ɢarð ef[2] eigi er á vett vangi. Nu leypr a verka maðʀ iéinstígi. oc standa menn fyrir honom þar. þa eigo þeir er eptir søkia at beiða hina fra gongo eða[3] framsavlo at honom. Þa varþar sva fyrir staða sem nv var tínt. ef nokoʀ maðr søkir sa eptir er sin a at hefna þar at lögum eða aɴars manz. en þeygi verþa þeir ohelgir fyrir a verkum er fyrir standa ef eigi er a vetvangi. Vm þav a verk varðar fyrir staða fyrir vtan vetvang. er lyst verða annat tveɢia aðr eða siþan sva at biargir varða. Vm þa firir stöðo alla er eigi er avét vangi. oc ero þat allt stefno sakir. oc scal queðia til ix. bva aþingi þaðan fra er söc gerþiz].

---

a) = A. M., c. 9.
b) = *Suppleret efter* A. M., c. 9, S. 13[20] (= c. 73).

---

1) *Forandring for* m a n n a, *for at bringe Stedet til at passe til det optagne Sted af det arnamagn. Haandskrift.*
2) *A. M., udentvivl ved Trykfeil,* er.
3) *A. M.* o c, *hvilket ikke stemmer med Haandskriftet.*

[a] Þ*at* e*r* ef m*aðr* drepr maɴ s*va* at bein b*r*otna. *oc* metz þ*at* se*m* en meire sár.[1] hvígi e*r* m*aðr* drepr maɴ *oc* v*arðar* þ*at* sco*g* ɢan*g*. þ*at* e*r* drep ef m*aðr* lystr aɴa*n* m*eð* øxar ha*m*ri *oc* s*va* hue*r*ngi víg vö́l e*r* m*aðr* hef*ir*. þ*at* e*r* d*r*ep þót*t* maðr leɢi ti*l* e*ða* casti ef a kö*m*r. Slict e*r* þót*t* klæði v*e*rði a millo*m* e*ða* brynia e*ða* hiálmr ef á[2] h*ann* m*un*di co*m*a ef e*igi* yıði þ*at* f*yrir*. Drep e*r* þót*t* maþ*r* sp*y*r*ni føti a avðro*m* e*ða* huáte hnefa. D*r*ep e*r* þot*t* m*aðr* reiðe þaɴ vigvol f*ra* m*anne* e*r* h*ann* veit at þa mv*ni* hlavpa at h*ono*m siálft e*r* h*ann* lætr lavst. Sva *oc* ef m*aðr* fellir amaɴ þ*at* e*r* h*ann* fecc havɢ af. [b] Þot*t* e*igi* ve*r*ðe fleire m*enn* sár*ir* e*ða* vegn*ir* e*ða* lostn*ir* sva at blátt se e*ða* ra*u*tt ept*ir*. ᴇɴ .ii. oc or sino*m* flocki h*va*ʀ. *oc* ero huar*ir* tueɢio ölir[3] ti*l* do*m*s ef þ*eir* bregðaz fru*m* hlavpo*m* við hvegi e*r* v*m* hlavp be*r*sc. [c] Þ*at* e*r* m*ælt*. at m*aðr* a sin at hefna ef h*ann* vill sa e*r* á ve*r*þ*r* uɴit ti*l* þ*e*s*s* alþ*in*gis e*r* h*ann* er scylldr at søkia of ave*r*kin *oc* s*va* þ*eir* m*enn* all*ir* e*r* vigs eigo. at hefna. En þ*eir* eigo vigs at hefna e*r* vigsac*ar* ero aðilia. (s. 61, a.) Sa m*aðr* fellr o heilagr f*yrir* h*ono*m er a h*ono*m vaɴ *oc* s*va* fir*ir* þei*m* m*onno*m öllo*m* e*r* h*ono*m fylgia. enda e*r* rétt at aðr*ir* m*enn* hefne h*an*s ef vilia. ti*l* ia*fn*lengðar aɴars døgr*s*. [d] Þessi ave*r*k metaz se*m* in meire sár. Ef m*aðr* sceʀ tu*n*go or hofde m*anne* e*ða* stingr avgo or höfðe m*anz*

a) = A. M., c. 10.
b) = A. M., c. 9, S. 13[15].
c) = A. M., c. 13.
d) = A. M., c. 7, S. 11[22].

1) *Punctum er tilføiet.*
2) *Efter* a *er först skrevet* kømr, *men dette Ord derefter overstreget.*
3) *Rettelse for* o ölir, *i Overeensstemmelse med det tilsvarende Sted i det arnam. Haandskr., jfr. A. M., c. 12, S. 17.*

eða brytr ten or höfðe *manz*. *eða* scer[1] af *manne* nef *eða* eyro.[2] en þa *er* scorit *er* ne*m*r b*r*iósc *eða* beín. *eða* gelld*ir* man *eða* hogr klam hog v*m* þio þuer. [a] Þ*at* *er* *mælt*. at *maðr* *er* o øll ti*l* do*m*s af voðva sáre eino sama*n* ef h*ann* *er* *með* *vatt*a ini staðen. [b] Þo *er* rett at søkia v*m* fru*m*hlavp *manz*. þot*t* h*ann* nefne heldr *vatt*a at fru*m*hlavpeno en lyse. E*igi* er sócn ti*l* þ*ess* ef þ*at* fer eít*t* sama*n* ne*m*a m*enn* gøre an*at*tvegia. [c] Þ*at* *er* m*ælt*. ef *maðr* lygz sare á. *eða* sær*ir* sic sialfr eþ*a* ræðr ana*n* man ti*l*. at særa sic h*v*atki er h*on*om ge*n*gr ti*l* þ*ess* *oc varðar* þ*at* *fiorbavgs* *garð*. Enda *er* h*ann* *eigi* þa helldr øll ti*l* do*m*s en aðr. en sa *maðr* a söc þa *er* h*ann* ken*ir* saret. *eða* sa er vill. þ*eirr*a m*ann*a er igegn h*on*o*m* váro.

[d] Þot*t* *maðr* se lostín mille h*er*þa. [eða a nasir. sva at bloð rióti or mune eða navsum. oc er þat eigi sár. ef eigi bløþir þar sem a kom].

[e] Þa sær*ir* *maðr* ana*n* ef þ*a*r bløþ*ir* *er* a co*m*. h*v*atke *er* maðr gør*ir* þ*ess* at maðr[3] fær af þ*vi* sár. þa sc*a*l lysa sár a hond h*on*o*m* en ben ef at vigi gøriz. [f] Þ*at* *er* vet vangr *er* *maðr* ma sciota oro a alla vega or þei*m* stað *er* et fyrsta fru*m*hlavp v*a*rð h*v*artz þ*at* var vti *eða* ini. Sa sc*a*l vetva*n*gr v*er*a þoat þ*ei*r fare viðara. ti*l* þ*ess* *er* þ*eir* ero scilþ*ir*. en þa ero þ*eir* scilþ*ir* ef þ*eir* *er*o aðr*ir*tvegio le*n*g*ra* abro*t*t farn*ir* en orðr*a*g or þei*m* stað *er* þ*eir* hliopuz siðarst ti*l*.

a) = A. M., c. 13, S. 181[7].
b) Jvfr. A. M., c. 2, S. 81[2].
c) = A. M., c. 13, S. 181[9].
d) *Suppleret efter* A. M., c. 6, S. 116.
e) = A. M, c. 13, S. 181[3], jvfr. c. 6.
f) = A. M., c. 14.

1) *Herefter har Afskriveren skrevet* har, *men igjen overstreget dette Ord.*
2) *Herefter skrevet* sva at, *men disse Ord derefter igjen overstregede.*
3) *Først skrevet* manne.

[a] Maðr a þess cost ef hann er drepin at sokia vm hlavp til fiorbavgs garðs þoat hann soki eigi vm drepit. En ef hin vænizc þvi at hann hafe drepin hann. oc verðrat honom þat at sacar vörn enda varðar honom þat fiorbavgs garð oc scal sokia sem anat ill mæli. [b] Þriu ero drepr[1] oc varða öll scog gang oc scal sokia oll við xii. quið. þat er eítt er sva lítt komr a at eigi verðr asynt eptir. þess dreps scal hefna a enom sama (S. 61, b.) vetvangi oc eigi lengr en sva. Þat er drep anat er averc heitir. ef maðr lystr mann sva at blátt eða ravtt verðr eptir eða þrútnar horund manz eptir. eða stockr holld vndan. eða hrytr bloð or muni eða navsom eða undan navglom. þess dreps a maðr at hefna iafn lengi sem sára oc sva þeir menn er honom fylgia til. Slict er þótt hnefa högg sé eða spyrnt[2]. ef asynt verðr. [c] Þat er oc averca drep ef heyrn eða syn meiðiz af. sva oc ef maðr verðr lostin i avnguit fyrir bringspolom eða aböll. þott eigi verðe asynt oc sva er a vallt. er maðr er lostin isuima. þar er costr at lysa ser hvárt frumhlavp oc drep. oc verða ii. sacir. oc scal a queða hver averc þav hafa fylgt drepino er nv voro[3] tind. Þat er drep hit þriðia er bein brotna oc verþr sa o oll til doms er drepit hefir[4] oc a sa eigi þingreiðt Sva scal sokia sem vm sár hin meire ef lyst verðr oc scal aqueða ef maðr lysir þav drep er bein brot hafa fylgt. [d] Rétt er at lysa sár oc

a) = A. M., c. 13, S. 186.
b) = A. M., c. 11.
c) = A. M., c. 12.
d) = A. M., c. 16, S. 24[21].

1) *Saaledes.*
2) *Herefter skrevet* verðr, *men dette Ord derefter igjen overstreget.*
3) *Tilföiet.*
4) *Begyndelsesbogstavet* h *er skrevet ovenfor Linien.*

frum hlavp *vm* nott sem *vm* dag *oc* *sva* ahælgo*m* tiþo*m* *oc* á langa fosto. oc lysa f*yrir* v. bvv*m*. [a] At e*n*go sc*a*l b*va* vanda ti*l* lysing*a*r ne*m*a at leiðar lengð *oc* at þ*v*i at þei*m* se e*igi* a ve*r*c kend ne laga lestir. [b] Þar e*r* me*nn* sc*o*lo lysa fru*m* hlavp e*ða* av*er*c. þa e*r* rét*t* at lysa þ*að*an f*ra* er atburðr g*er*ðiz þaɴ iɴ sama dag oc þa not ept*ir*. *oc*[1] þa .ii. daga þ*að*an f*ra* *oc* tvær nætr. þa e*r* lyst f*yrir* ena þriðio sol se*m* at q*ue*ðr[2] i vpsogo ef þ*at* er rett scilit er þar queðr at.

[c] Ef e*igi* v*er*ðr lyst fru*m*hlavp þ*at* e*r* sar fylgðe. [oc verða þeir þa ølir til doms er averc hafa veitt oc eiga þingreitt].

87.[3]

[d] Laga losto þessa alla er h*er* ero talþ*ir* *vm* vig *oc* *vm* sár oc drep *oc* v*m* fru*m* hlavp oll sc*a*l lysa f*yrir* v. b*vom* þei*m* e*r* all*ir* se rett*ir* at leiðar le*n*gð i .ix. b*va* q*uið* f*ra* vetva*n*gi. *oc* scal lyst f*yrir* þriðio sol þ*að*a*n* f*ra* er þ*eir* scilðumz. [e] Þ*at* e*r* m*ælt*. v*m* fru*m*hlavp þav oll v*m* handrán oc (S. 62, a.) felli*n*g oc rysci*n*g oc kyrki*n*g. þav er e*igi* scylt at lysa ef þav f*a*ra einsama*n* oc g*e*rizc

---

a) *Hertil findes neppe noget ganske tilsvarende i A. M.*; jvf. c. 10, S. 24[18].
b) = A. M., c. 21, S. 36[27].
c) *Suppleret efter* A. M., c. 16, S. 25[1].
d) = A. M., c. 16.
e) = A. M., c. 4.

---

1) *I Skindbogen:* iɴ sama dag oc þa not ept*ir*. *oc* þ*a* nót*t* ept*ir* *oc* oc.
2) *I Haandskriftet:* queðr er, *det sidste Ord ovenfor Linien. Maaskee burde der læses* queðit er. *I A. M. læses* queðr.
3) *I Capitlets förste Linie er en Plads bestemt til Overskrift; men Afskriveren har senere glemt at tilføie saavel denne som ogsaa Capitlets Begyndelsesbogstav.*

ecki fleira af a þeim vetvangi en heiman scal queðia til vetvangs bva ix. EN ef fleira geriz af þa scal lysa sem oNor frumhlavp oc metz þa til o hælgi. Lysa scal maðr frumhlavp öll oNor ef hann vill socia vm. [a] Þat er rett at maðr lysi frumhlavp ef hann vill ahond öllom þeim monnom er i anscota flocki voro þeim er til er hlavpit. ef hann þickiz eigi vist vita hveR hlióp. Ef maðr er eino sáre sáR oc scal einom manne þat sár ahendr lysa. eN ef hann er tueim sarom saR oc er rett at hann lyse þa .ii. monnom - a hönd enda er rétt at hann lysi iii. monnom a hendr ef hann er iii. sárom sáR. eN eigi fleirom monnom þott hann se fleirom sárom sáR eN .iii. sva at þingfarar stoðvc. Rétt er at maðr sele ihond öðrom manne ef hann villat lysa sár sit eða sør ef fleire ero eN eitt. Þat er mælt ef saR maðr er eigi at føR at lysa enda lysi sá rangt er til er fengiN oc ahiN cost at lysa í aNat siN oc scal[1] hann sva at lysingo þeirre fara[2] at hann scal up hefia for sina a þeim hálfom manaðe er hann er føR oc scal lyst hafa fyrir þriþio sol. þaðan tra er hann kømr til at lysa. enda er slict et sama ef hann hefir engi maN til fengit fyrir ondverðo at lysa. [b] Þat er mælt. ef maðr er omale oc scal sa maðr lysa er adile væri vigsacariNar ef hiN væri vegiN ef sa er þar. oc scal hann nefna vatta at þvi aðr at hiN ma eigi mæla eða sva ef hann mælir eigi af viti. EN ef sa er eigi þar oc er rett at lyse sa er vill.[3] Þat er mælt. ef honom

---

a) = A. M., c. 16, S. 25[5].
b) = A. M., c. 11.

---

1) *Rettelse for* sva; *jvfr. A. M*
2) *De to sidste Ord ere skrevne i den omvendte Orden, men dette er derefter rettet ved Henvisningstegn.*
3) *Herefter er skrevet:* Ef sa er eigi þar, *men disse Ord derefter igjen overstregede.*

batnar. òc a hann cost hvarz hann vill at hafa þa· lysingina. eða lysa sialfr ianat sin oc fara sva at lysingo sem aðr var tínt. ef hann selde lysing. [a] Þat er mælt. ef maðr verðr vegin oc se þar sacar aðili. þa scal hann lysa vigi oc hafa lyst fyrir .iii. sòl. hann a cóst at lysa ahönd i. manne ef hann vill enda er rétt (S. 62, b.) at lysa iafn mörgom monnom ahendr þeim er at voro sem beniar voro a enom davða. hann a at nefna vatta at beniom oc syna þeim beniar.[1] eigi eigo þeir þat at bera hve margar voro. scal sva vanda benia vatta at rettir være i bva quið at tengðom við sacar adilia. En ef eigi verða vattar nefndir at beniom. oc eigo bvarnir þa at scilia hvartvegia huerir sanir ero at beniom. eða hue margar beniar ero. [b] Þat er mælt. þar er þav averc finaz a davðom manne ef metaz mætte sem in meire sár oc scal þar ben lysa. Þat er mælt. ef aðili verðr eigi hia staddr oc er rétt at aðrir menn nefne vatta at beniom oc lysi. Þat er mælt. at aðile a cost at hafa þat er aðrir men hafa vatta nefnda at beniom eða lyst ef hann vill. enda er costr at hann hefe up för sina a enom næsta hálfom manaðe þaðan fra er hann spyr. hann a cost at lysa avðrom monnom ahond ef hann vill. oc sva nefna aðra menn til benia. hann scal lyst hafa oc nefnt vatta at beniom ef ografit er lic fyrir þriþio sól. þaðan fra er hann kömr til at lysa. En[2] bva quiðr a at scilia hue margar beniar ero ef grafit er lik aðr enda er rétt at hann nyte þat af þvi öllo er aðrir menn hafa til buet

a) = A. M, c. 18.
b) = A. M., c. 19.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Gisning for* Ef.

er *hann* vill. allt *eða* sumt.[1] Þ*at* e*r*. ef rett lyst e*r* eno meira sáre ahond m*anne* *oc* ge*r*iz þ*at* at vígi siðaR þot*t* e*igi* v*er*ðe vigino lyst a hond þei*m* en*o*m sama m*anne* þa er iofn socn ti*l* v*m* biorg h*an*s se*m* aðr. [a] Þ*at* e*r* m*ælt*. ef m*aðr* lys*ir* et meira sár þ*a*rs et miNa e*r*. oc v*er*þr þo ret*t* lyst et miNa sáret. eN þ*at* sciptir v*m* elþi se*m* sáret reyniz. Þ*at* e*r*. ef m*aðr* lys*ir* et miNa sár þ*a*rs et meira e*r* *oc* *sca*l s*v*a søkia v*m* biorgina se*m* et miNa hafe v*er*it. eN ia*fn* mic*it* metz at öllo aN*a*rs se*m* aðr. [b] Þ*at* e*r* m*ælt*. þ*a*r e*r* m*enn* viNaz á at maNfundo*m* þei*m* e*r* boendr v*er*ða við stadd*ir*. ix. e*ða* fleire oc e*r* rétt at lysa fir*ir* (S. 63, a.) þei*m* ix. b*v*o*m* öllo*m* saman ef þei*m* er*o* e*igi* a verc kend þot þ*eir* v*er*þe e*igi* vetva*n*gs b*v*a*r* enda er rett at lysa fir*ir* þei*m* vetva*n*gs b*v*o*m* v. e*r* næst*ir* bva vetva*n*gino*m*. þótt þ*eir* se vi*ð* nema þei*m* se av*e*rc kend. Þ*at* er m*ælt*. ef m*enn* fiNaz á fiöllo*m* e*ða* a fiorðo*m* þa *sca*l lyst f*yrir* þriðio sol þ*að*an f*ra* e*r* þ*eir* co*m*a af. Sva *sca*l at lysingo f*a*ra se*m* nv v*a*r tint. huar þ*es*s e*r* lögsegiendr e*ða* lög siaendr ga*n*ga f*ra* a hvarntveGia veg. En þ*at* ero lög segiendr e*ða* lögsiaendr karlar þ*eir* er f*yrir* eiðe kvNo at hyGia xii. vet*ra* ga*m*lir e*ða* ellre. Þ*at* e*r* m*ælt*. þ*a*r er m*enn* ga*n*ga aNa*n* veg eiN f*ra* vígi þa *sca*l vegaNdiN lysa vígi sam døg*r*is ahond *ser*. nem*a* h*ann* se afialle e*ða* firðe þa *sca*l h*ann* sa*m*døg*r*is e*r* h*ann* kö*m*r af. H*ann* *sca*l ga*n*ga ti*l* böiar þ*es*s er næstr e*r* þ*eirr*a e*r* h*ann* hyGi ohæt*t* fiorve s*in*o af þei*m* söco*m* oc segia lögfosto*m* m*anne* eiho*m* e*þa* fleiro*m* oc q*ue*ða a þ*es*sa lund at. Fundr occaR v*a*r *sca*l h*ann* q*ue*ða *oc*

a) = A. M., c. 16, S. 25[10].
b) = A. M., c. 20.

1) *Punctum er tilföiet.*

nefna hiN *oc* segia h*v*ar v*a*r. Ec lysi sár þav me*r* ahond. *oc* þaN a v*er*ka alla*n* er a h*onom* e*r* uNiN.[1] ec lysi sár ef at sáro*m* g*e*riz. eN vig ef at[2] vigi g*e*riz. H*ann* sc*a*l hylia hræ ef h*ann* ge*n*gr *fra* m*anne* davðo*m*. *sva* at h*v*arke æte fuglar no dýr. h*ann* sc*a*l segia h*v*ar þ*at* er. Þ*at* e*r* m*ælt*. ef h*ann* hylr e*igi* s*v*a hræ at þ*at* v*arðar* *fiorbavgs* G*arð* *oc* er þ*at* ste*fno* soc. oc sc*a*l *queðia* ix. b*va* aþ*in*gi. þa e*r* næst*ir* ero bræv*m*. Þ*at* e*r* m*ælt*. ef hiN sare m*aðr* ge*n*gr siþ*an* or d*r*a*g* e*ða* le*n*gra *oc* seg*ir* sialfr f*ra* fundi þ*eirr*a öðro*m* m*onnom* *oc* era hiN þa scylldr at lysa. Nu ma eN sare e*igi* fiNa logfasta m*enn* s*v*a at h*ann* mæli v*ið* þót*t* h*ann* ga*n*gi ör d*r*a*g* e*ða* leng*ra*. þa sc*a*l sá er sár hef*ir* veit*t* h*onom* lysa sa*m*døg*r*is er h*ann* spyR davða hins f*yrir* b*vom* þei*m* v. e*r* þa v*er*ða h*onom* næst*ir* e*r* h*ann* fregn davða hins. Þ*at* e*r* m*ælt* ef h*ann* lys*ir* aNa*n* veg eN NV e*r* talt oc metz þa se*m* morð. at þvi (S. 63, b.) at hiN fellr þa e*igi* oheilagr h*v*atki e*r* h*ann* hef*ir* aðr ti*l* saca gørt enda eigo e*igi* varn*ir* at metaz.

88. v*m* morð

[a] Þat e*r* m*ælt*. ef m*aðr* myrþ*ir* maN *oc* v*arðar* þ*at* *scog* G*ang*. eN þa e*r* morð ef m*aðr* leyn*ir* e*ða* hylr hræ eða ge*n*gr e*igi* i gegn. [b] Þ*at* e*r* m*ælt*. ef[3] m*aðr* v*er*ðr lostiN s*v*a at e*igi* v*er*ðr lyst e*ða* e*r* h*ann* sa*m*visto*m* v*ið* þaN e*r* h*ann* lavst. oc deilir v*ið* h*ann* svefn oc mat e*ða*

---

a) = A. M., c. 49.
b) = A. M., c. 20, S. 33[13].

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Synes først at være blevet skrevet* af.
3) f *er skrevet orenfor Linien.*

verc. sva at hann væri fœʀ abrott. oc a hann þa eigi at taca rett or fe hins. þat ero viii. avrar ens fimtalegar lögavra eɴ iofn er lög socn til. at avðro sem aðr nema sa maðr se er eigi a sialfr forrað saca sɪɴa. hvatki er til þess gengr. [a] Þat er mælt. ef maðr lysir siálfr sár sin oc verþr þat at vígi siðaʀ oc a sacar aðile at lysa þo vigi ef hann vill oc nefna vatta at beniom. oc lysa öðrom monnom ahendr ef hann vill. eɴ aðr se lýst. [b] Ef maðr eltir hross undir manne sva at hann fellr ofan. slíct er oc ef hann elltir klyfia hross eða fælir smala eða huerngi veg er hann feʀ þess at er hiɴ fellr ofan af þvi oc varðar fiorbavgs garð ef hann kömr standandi niðr oc scal stefna heiman oc queðia ix. bva a þingi. Ef maðr lystr hross undir manne oc varðar þat fiorbavgs garð ef quiðr beʀ þat at haɴ villde maɴɪɴ drepa þott hann haldiz abaci. oc scal queðia bva heiman oc metz sem[1] frumhlavp. Ef hross þav fœra maɴ af baci er aɴaʀ maðr ferr með hvartz þav ero undir klyfiom eða eigi eða fellr hann fyrir þótt hann standi aðr eða gangi oc varðar þat fiorbavgs garð þeim er með hross ferr. eɴ scog gang ef honom bløþir eða lemsc hann oc scal queðia ix. bva a þingi. Eɴ ef maðr fær bana af þa scal queðia bva heiman. [c] Ef maðr fælir hross at manne eða navt eða avɴor kyquinde til þess at hann verþi undir fótom eða stangaðr eða drepiɴ oc varðar fiorbavgs garð ef maðr fellr eða verðr blátt eða ravt

---

a) = A. M., c. 19, S. 30[22].
b) = A. M., c. 69.
c) = A. M., c. 75, S. 118[18].

---

1) *Tilföiet; jfr. A. M.:* metz sem onnor frumhlavp.

ept*ir* e*ða* bløþ*ir* oc *sca*l *queðia* vetva*n*gs b*va* ix. hei*m*an. [a] Ef m*aðr* visar at m*anne* olmo*m* hunde e*ða* alebirne *oc* v*arðar* fiorbav*gs* GA*rð* ef ecki v*er*ðr mein at. EN *scog* GA*ng* v*arðar* ef asýnt v*er*ðr e*ða* fellr h*ann oc sca*l fr*a* vetva*n*gi b*va queðia* EN þ*að*an (S. 64, a.) er dýri v*ar* visat ef e*igi* v*er*ðr mein at. Nv fær m*aðr* hiN meire sár af e*ða* bana e*ða* orku*m*bl af dyro*m* hv*er*gi er ero h*v*arz hr*o*s*s* e*ða* navt hundr e*ða* biorn. þa v*arðar* þei*m* slict *er* ti*l* meins styrðe se*m* h*ann* sjalfr hefðe a vNit. *oc* s*va sca*l at öllo søkia enda v*er*þ*r* h*ann* o heilagr *oc* o øll ti*l* do*m*s þeg*a*r er lyst er. [b] Þ*at* er m*æ*lt ef m*anne* e*r* s*va* banat at e*igi* e*r* asynt a h*on*om oc e*r* e*igi* ben a h*onom*. v*er*ðe h*ann* eltr avatn e*ða* f*yrir* biorg e*ða* kyrctr ihel e*ða* barðr. e*ða* hue*r*iu*m*gi davða er þ*eir* deyða h*ann* þe*s*s er h*ann* fær af þ*eirr*a völldo*m* bana. enda v*er*ðe h*onom* e*igi* asynt. þa a e*igi* fleiro*m* m*onno*m ahendr lysa EN .iii. þ*v*i vigi sva at þi*n*gfarar stöðve þot*t* fleire hafe at v*er*it. [c] Þ*at* e*r* m*ælt*. at sa m*aðr* e*r* lys*ir* fru*m*hlávp ahond m*anne* e*ða* sár e*ða* drep e*ða* víg. h*ann sca*l n*efn*a s*er* v*att*a ii. e*ða* fleire i þ*at* v*ætt*e. at ec lyse lög mæt fru*m*hlavp ahond N. N. oc nefna þaN e*r* h*ann* hliop ti*l*. oc s*va* þaN er h*ann* lys*ir* f*yrir*. oc ec lyse löglysing. *oc* a h*ann* cost þe*s*s ef h*ann* vill at hafa íeiNi lysing h*v*artueGia fru*m*hlavp oc þaN av*er*ca e*r* af þ*v*i fru*m*hlavpi g*er*iz oc q*ue*ða ahv*er*r averki[1] fylgt hef*ir* h*v*arz v*er*it hef*ir* d*r*ep e*ða* sár *oc sca*l þa eina sökena or g*er*a ef h*ann* vill lysi*n*gina þa nyta. enda e*r* costr at lysa s*er* h*v*árt fru*m*hlavp *oc* þaN av*er*ka

a) = A. M., c. 75, S. 118[3].
b) = A. M., c. 20, S. 34[1].
c) = A. M., c. 21.

1) *Tilföiet; jvfr. A. M.:* hver averk fylgt hafa.

er iþvi frumhlavpe gerizc oc scolo þa ii. sacirnar. Sa maðr er lysir sár eða drep. scal nefna vatta ii. eða fleire at hann lysir sár eða drep löglysing. oc queða á hver averc ero hvarz er heilvnd eða holund. eða merg und. eða þa er hann særðe hann þvi sáre er at ben gerðiz þa er hann fecc[1] bana. hann scal nefna hvarntuegia þaN er a var uNit oc sva þaN er hann lysir fyrir. oc lysa löglysing. Rett er oc at hann lyse fyrir öllom bvvm saman þeim er hann nair fundenom i einom stað oc hann vill fyrir hafa lyst. enda er rétt at hann lyse fyrir ser hueriom.

89. vm mala til bunað.

[a] Um sacir þær allar er her ero talðar vm sár oc vm vig oc þá laga lösto alla er a þeim vetvangi goraz er a uNin verc verþa með monnom bæðe í (S. 64, b.) raðom oc til för oc at vist oc fyrir stöðo. þar scal queðia til vettvangs bva ix. heiman. Huar þess er maðr drepr maN oc er þat stefno söc oc scal queðia til xii. quiðar þaN goða er sa er iþingi með er sottr er oc queðia aþingi nema alt være a einom vetvangi drep oc sár. þa scolo vetvangs bvar scilia hvartueGia. Ef maðr hefnir drepi dreps a enom sama vetvangi oc bregðaz þeir frumhlavpe við oc eigo vetvangs bvar .ix. at scilia hvaR fyRe hliop. enn xii. quiðir eigo at scilia vm drepiN. Ef maðr hefnir drepi dreps a öðrom vetvangi oc eigo xii. quiðir at scilia vm drepiN eN hann scal queðia heimilis bva sina .v. til biarg quiðar ser hvart fyRa var drepit. Þar er maðr

a) = A. M., c. 22.

1) Tilföiet.

hefn*ir* vigi dreps *eða* sárom a oðrom vetvangi. þa scolo vetvangs bvar scilia vm vígit eða vm sáren en .xii. quiðr vm drep. Þat er mælt. at vegande scal queðia ser biarg quiðar bva v. or þeim ix. vetvangs bývm er ahann báro vigit eða sáren hvart[1] fyʀ var at hann fecc drep eða hann vaɴ a enom vegna eða enom sára. Nio vetvangs bva scal queðia vm averc öll þav er her ero tind. Þat er mælt. at þa scal queðia bva er réttir ero at tengðom við þa alla er averc ero kend oc við sacar aðilia. [a] Bvar ero iquoð rangir þeir er ero næsta brøðra sacar aðilia eða nanare eða sva hinom er söc er ahendi. Ná mágar iii. ero oc rangir ef maðr a moðor manz eða dottor eða systor. Guðzifiar iii. sa er helldr manne vndir prim sígning eða vndir vatn eða vndir byscops hond. enda scolo sva hvarir at socom réttir sem at frændsemi. [b] þar er vegnar sacar ero. [oc scal við þaɴ maɴ eiɴ at sökom ryðia er kosinn er til veganda at lögom. en eigi við fleiri menn þott at vigi hafe verit. Sa maðʀ er rangr i quiðom er kosiɴ er til veganda iafnan siðan við sakar aðilia oc frændr hans. oc magaʀ hans iii. sva nánir hvarirtvegio sem aðr var tínt. En sva scal at hørom[2] fara við þa menn. at telia scal frændsemi með þeim er quaddr er oc veganda. oc með aðilia oc enom vegna. oc scal legia þat undir þegn scap siþan at su er frændsemis tala savɴ

a) = A. M., c. 24.

b) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 41⁴ *og* (*fra* Maðr scal) S. 40¹⁸. *I Skindbogen:* þar er vegnar sacar ero. (*her fölger en Character, der kunde læses* aɴ = aɴar — a *og* ɴ *slyngede sammen* — *men udentvivl blot er en vilkaarlig Betegnelse*). scal eigi ryðia *o. s. v. Det har forekommet os naturligst at antage, at disse Ord kun ere Begyndelsen og Slutningen af et Sted, hvis Supplering uden Trang frembyder sig i de anförte Steder i A. M.*

1) *Rettelse for* hvar.

2) *I den arnam. Udgave læses:* at (hvörom) (ruþningi) fara.

oc rétt er þa er talit. með hvaRom tueGiom. EN þær sakir ero með þeim er quaddr er oc aðilia oc scal nefna þa báða. Maðr scal quið ryðia við siálfan sec at frændsemi oc at mægðum]. s*ca*l e*igi* ryðia at guðsifio*m* vi*ð* sic sialfan. **B**uar e*r*o iq*u*oð rétt*ir* þot*t* þ*ei*r hafe a vetva*n*gi v*er*it ef þei*m* e*r*o e*igi* lestir kend*ir* aþei*m* vetva*n*gi. Ef m*að*r býr söc ahond m*anne* fir*ir* þ*v*i at h*ann* vill h*ann* or quiðo*m* raða. en e*igi* af þ*v*i at h*ann* hyGi h*ann* at söc saNan. (S. 65, a.) oc v*arðar* þ*at* *fiorbavgs* Gar*ð* oc a sa m*að*r soc þa e*r* m*eð* feR með fru*m*sökena þa e*r* sia gøriz af. Þ*at* e*r* stefno söc oc *scal quedia til heimilis bva* ix. aþi*n*gi þes er sóttr er.

[a] Þ*at* e*r* m*ælt*. at þa s*ca*l *bva quedia* er fe eigo s*v*a at þ*ei*r eigo[1] at giallda þ*in*gf*a*rar cavp. En þ*ei*r eigo at gialda þ*in*gf*a*rar cavp e*r* sculda hiona hv*er*t hef*ir* havf*ot* kú sculda lavsa e*ða* ku gilde e*ða* net e*ða* scip oc bús boluti alla þa er þ*at* bu ma eigi[2] þermlaz. Sculda hiu h*an*s ero þ*e*ir m*enn* all*ir* e*r* h*ann* afr*a*m at føra *oc* þ*eir* v*er*c m*enn* er þar þ*ur*fo f*yrir* at viNa. [b] Einvi*r*ke e*r* rét*t*r iq*u*oð ef h*ann* a s*v*a fe at scullda hiona hv*er*t hliote .ii. kv gillde. Sa e*r* e*igi* einvi*r*ke e*r* h*ann* tekr maN at fardögo*m* ti*l* ii. miss*er*a vistar. *oc* hef*ir* v*m* alþi*n*gi karlmaN xii. vet*ra* ga*m*lan e*ða* ellra sva hravsta*n* at se matlavne e*ða* betr. Of quaþ*ir* þær all*a*r e*r* q*ue*þia s*ca*l f*yrir* fardaga *oc* er h*ann* þ*v*i at eins einvi*r*ke ef h*ann* hef*ir* haft et fyRa sum*a*r sveín þaN. e*r* þa se m*eð* h*onom* .xii. vet*ra* gamall eða ellre.

---

a) = A. M., c. 25.
b) = A. M., c. 26.

---

1) *Ordene* s v a a t þ e i r e i g o *ere skrevne to Gange.*
2) *Tilföiet.*

Ef .ii. *menn*[1] bva i eíno húse *oc* er rétt at *que*ðia þa baða ef þarf. EN þaN e*r* næR e*r* ef e*igi* þarf baða. Nv ef þ*eir* hafa eiN smala maN báþ*ir oc* e*igi* fleire m*enn* þa e*r* einvi*r*ke h*v*artveGi þ*eirr*a. En ef aN*a*R eiN føþ*ir* haN þa e*r* sa réttr iq*u*iðo*m*. Ef ii. m*enn* eigo bv saman. *oc* er aN*a*R landeigande eN aN*a*r leigo *maðr*. þa *sca*l *queðia* landeiganda. Ef ii. landeige*n*dr eigo bv. sama*n*. e*ða* .ii. leigo m*enn*. þ*eir* e*r* rett*ir* e*r*o i q*u*oð. h*ann* sc*a*l þaN q*ue*ðia e*r* meira a i bv́e. EN ef þ*eir* eigo ia*fn* mic*it* ibue. þa *sca*l *queðia* þaN er h*ann* vill af hvaro*m*tveGio*m*. þot þ*eir* hafe engi huscarl. Ef ii. m*enn* eigo bv sama*n* þ*eir* e*r* gialda eigo þi*n*gf*a*rar cavp *oc* hafe e*igi* huscarl *oc* se aNaR þ*eirr*a iq*u*oð réttr. þa *sca*l hiN gegna costnaðe þei*m* öllo*m* e*r* ti*l* þarf at þei*m* luta (S. 65, b.) se*m* h*ann* a i bue. ef h*ann* er mat lavńe e*ða* betr. ÞaN maN *sca*l e*igi* queþia e*r* e*igi* e*r* þi*n*gføR. Sa m*aðr* er þi*n*gføR e*r* h*ann* má riða fullo*m* dagleiðo*m oc* taca hross sítt a áe fa*n*gi hept *oc* feta leið eiN saman þ*a*r e*r* h*o*no*m* e*r* kunt. Þ*at* e*r*. at þa e*r* e*igi* ret*t* at q*ue*ðía h*ann* ef h*ann* hef*ir* þ*at* velende e*r* e*igi* þick*ir* þ*e*s*s* bata at ván a þ*v*i mele at h*ann* megi þi*n*gføR v*er*ða. [a] Fyr bu oförs m*anz* e*r* rett at q*ue*ðia þ*e*s*s*a m*enn* fiora. ef þ*eir* e*r*o heim*il*is fast*ir* m*eð* h*o*no*m*. EiN e*r* sonr maNz.[2] ii. stiup sonr. iii. námágr sa e*r* adott*or* h*ans*. en eN .iiii. lögfost*r*e sa e*r* boandeN hef*ir* føddan. þ*v*i at eins e*r*o þ*eir* rett*ir* ef þ*eir* e*r*o s*v*a til[3] alldrs co*m*nir *oc* s*v*a hyGiande born*ir* at þ*ei*r se rétt*ir* þi*n*g heyiendr f*yrir* þei*m* soco*m* enda *sco*lo þ*eir* hvar*ir*tveGio

a) = A. M., c. 27.

1) *Skrevet* menn .ii., *men Ordenen derefter forandret ved Henvisningstegn.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Tilföiet.*

réttir at tengðom oc at socom boandiɴ *oc* sa *þeirra* er *þeir* *queðia*. *Þat* er lögfostr er *maðr* tecr við *manne* .viii. vet*ra* gömlo*m* *eða* yng*ra* oc føðe ti*l* þes er h*ann* er xvi. *vetra* gamall. *Þeir* m*enn* e*ro* *oc* rétt*ir* en*ir* sömo at *que*þia f*yrir* kono bv se*m* f*yrir* oføs m*anz*. enda e*r* réttr boande h*enn*ar eɴ v.*tt* ef h*ann* er þar hei*m*i*l*is fastr með h*enn*e. *Þat* er m*æ*l*t*. þ*a*r e*r* býr ofoʀ m*aðr* *eða* kona v*m* þ*at* þ*eirr*a er hefir g*r*iþ maɴ v*m* alþ*in*gi e*r* q*u*oðen tecr ti*l*. þaɴ e*r* til ii. missera v*a*r tekiɴ. *oc* se h*ann* mat lavne *eða* betr. en þa co*m*i ut nockoʀ þ*eirr*a m*ann*a e*r* þ*in*gheyiande er f*yrir* bu þ*ess* þ*eirr*a e*r* q*ueðia* þarf *oc* e*r* rett at q*ueðia* þaɴ ef h*ann* kø*m*r fyʀ út en q*u*oðen se up hafið. enda. se h*ann* þar hei*m*i*l*is fastr. Ef m*aðr* ifar v*m* h*v*art m*aðr* se réttr iq*u*iðo*m* *eða* e*igi*. þa *scal* h*ann* ne*f*na s*er* *vatt*a ii. *eða* fleire iþ*at* v*ætt*e. at ec spyr þic *oc* nefna h*ann* h*v*art þv s*er* rettr þ*in*g-heyiande *eða* e*igi*. *eða* h*v*art h*ann* e*igi* at gegna logscil-o*m* f*yrir* bv sítt. *eða* f*yrir* oføs m*anz* bý *eða* kono bý. ef þ*ess* þarf helldr at sp*y*ria. spyria[1] logsp*u*r*n*i*n*g. H*o*no*m* e*r* þa *oc* rett at scipa q*u*oðeɴi se*m* hiɴ svarar. eɴ sa v*er*ðr utlagr iii. m*orcom* hvártz e*r* at h*ann* lýgr *eða* suarar e*n*go oc (s. 66, a.) a sa þa söcena at søkia er h*ann* sp*ur*þi.[2] ef sa vill e*igi* søkia. þa abuiɴ sa söcena e*r* q*u*addr e*r* i stað h*an*s. eɴ ef h*ann* vill e*igi* þa *sca*l sa søkia er sott vill hafa bvana. oc *sca*l q*ueðia* ti*l* v. hei*m*i*l*is b*va* a þ*in*gi þes e*r* s*ottr* er. Huar þ*ess* e*r* m*enn* q*ueðia* b*va* hei*m*an *oc* sitia feðgar f*yrir* oc þot*t* aɴ*a*ʀ eiɴ e*igi* ibue þa e*r* rétt at q*ueðia* hvarn e*r* vill þa er rett*ir* ero baþ*ir*. oc q*ueðia* eɴ ellzta sona h*an*s ef þ*eir* ero fleire eɴ eiɴ.

---

1) *Gisning for* spyrning.
2) *Punctum er tilföiet.*

rétt *er* þót*t* sa leyse *qu*iðiɴ af he*n*de *er* ti*l* þi*n*gs kø*m*r. þoat hiɴ hafe quaddr v*er*it er hei*m*a sitr. eɴ þaɴ sc*a*l søkia v*m* hei*m*a setona er *qu*addr v*ar*. ef h*v*argi þ*eirr*a feʀ eɴ vi*ð* þaɴ þ*eirr*a e*r* sócnen e*r* afør kø*m*r h*v*atke e*r* at bilar siþ*an*. Þ*at* er m*ælt*. at q*u*oð sc*a*l up hefia v*m* morgineɴ *oc* q*ue*ðia huer*n* at åvðro*m* ti*l* þ*es*s e*r* q*u*addi*r* e*ro* alli*r*. sc*a*l h*ann* a eino*m* degi q*ueð*i*a* alla ef þ*v*i ma orka. Maðr a at q*ueð*i*a* b*va* n*io*. Þar e*r* m*enn* b*r*egðaz fru*m*hlavpo*m* vi*ð*. *oc* sc*o*lo þ*ei*r ena sömo b*va* q*ueð*i*a* e*r* siðaʀ hefia up*p* q*u*oðena enda eigo þ*ei*r hruðni*n*gar. Ef m*enn* b*r*egðaz vi*ð* b*va* q*u*oð. *oc* fara at sino*m* enda huári*r* at *oc* hittaz þ*ei*r þa e*ro* hvari*r* tveɢio scyldi*r* at segia hv*er*ia þ*ei*r quoddo *oc* s*v*a þ*at* hv*er*ia þ*ei*r ætla eɴ at q*u*eþia. Þ*at* e*r* m*æl*t at þ*ei*r eigo eina b*va* alli*r* at q*ueð*i*a* enda eigo þ*ei*r hvari*r*tveɢio ruðni*n*gar v*m* þa b*va* e*r* þ*ei*r quoddo e*r* siðaʀ q*u*oddo. Ef þ*ei*r hittaz oc v*er*ða þ*ei*r e*i*g*i* a sátti*r* hv*e*rio*m* bv́no*m* sc*a*l vi*ð* avka þei*m* e*r* hvarigi*r* hafa aðr q*u*adda. *oc* eigo þ*ei*r firi*r* q*u*oð at raða e*r* fyʀe hófo vpp q*u*oðna. *oc* eigo þ*ei*r at raða e*r* fleire hofðo b*va* q*u*adda. þa e*r* þ*ei*r fu*n*dvz. Eɴ ef þ*ei*r hafa ia*f*n m*a*rga b*va* q*u*adda enda scilr þa a hvari*r* fyʀe tóco ti*l*. *oc* eigo þ*ei*r ix. vetva*n*gs bv́ar at scilia e*r* rettasti*r* v*er*ða v*m* fru*m*søkena iq*u*iðno*m* hvari*r* fyʀe hofo up q*u*oðna. *oc* v*er*ða þ*eirr*a mál ónyt e*r* q*u*iðiɴ beʀ-ivanhag. Ef þ*ei*r hittaz þa er s*v*a mioc hafa þ*ei*r hvari*r*tueɢio f*ra*mat q*u*oð-iɴe at fleire v*er*ða q*u*addi*r* allz v*m* þaɴ vetva*n*g eɴ ix. ef þ*ei*r q*ue*ðia hvari*r* ept*i*r avðro*m* se*m* m*æ*lt er. þa sc*o*lo hinir (S. 66, b.) e*r* siðr átto f*yri*r q*u*oðiɴi at ráða þa er þ*ei*r funduzc f*a*ra ti*l* huss at þ*eirr*a bv́aɴa e*r* þ*ei*r hafa eini*r* q*u*adda oc nefna s*er* v*att*a. at þ*ei*r ne*m*a af þei*m* q*u*oð þa. af þ*v*i at þ*ei*r ero fleire hei*m*an q*u*addi*r* eɴ ix. v*m* þaɴ vetvang. *oc* m*æ*la s*v*a at logfasti*r* m*enn* heyre.

oc fara *sva með* þ*vi* male se*m með* q*u*oðeɴi. Ef þ*eir* ge*r*a e*igi* ne*ma*[1] q*u*oþena af bv́no*m* þa ve*r*ða onýt mal þ*eirr*a öll þav er þ*eir* hafa v*m* q*u*att. enda v*arðar* buno*m* ecki hei*m*a setan ef q*u*iðriɴ beʀ þei*m* vanhag at þ*eir* hefe siðaʀ q*u*oðna vp*p*. enda þo at hin*ir* ne*m*i q*u*oðna af sino*m* buu*m* er e*igi* v*æ*ri scyld*ir* ti*l* ne*m*a villde. þa ve*r*ða þó malin hɪɴa ónyt e*r* q*u*iðriɴ beʀ vanhag le*n*gr e*r* þ*eir* ge*r*þo e*igi* ne*m*a q*u*oðna af sino*m*[2] buu*m*. f*yrir* iii. sol þ*að*an f*ra* e*r* þ*eir* v*oro* q*u*add*ir*. Ef þ*eir* ve*r*ða asatt*ir* hvar*ir* q*u*oðna eigo at taca af búno*m*. þa eigo þ*eir* at raða af hu*er*io*m* þ*eir* sc*o*lo taca q*u*oðna e*ða* hu*er*ia hin*ir* sc*o*lo q*u*eþia. Þar e*r* þ*eir* ve*r*ða a sátt*ir* huar*ir* q*u*oðna sc*o*lo taca af buno*m* oc ve*r*ðr þei*m* e*igi* at sac*a*r spelli þott þ*eir* q*u*eði fleire *bva* fyrst eɴ ix. ef þ*eir* geta þo nu*m*na af þei*m* q*u*oðna er v*m* fr*a*m ero f*yrir* iii. sol. [a] Söciendr ve*r*ða vtlag*ir* iii. m*orco*m ef þ*eir* leyna q*u*oðiɴe. e*ða* liuga ti*l* ef þ*eir* ero spurþ*ir*. enda ve*r*ða onýt mal þ*eirr*a öll þav er þ*eir* hafa v*m* q*u*a*t*t. Bvu*m* v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð* ef þ*eir* segia e*igi* hvart þ*eir* ero q*u*add*ir* e*ða* e*igi* *oc* s*v*a ef þ*eir* liuga ti*l*. en þ*eir* e*r* siðaʀ q*u*eþia ef þ*eir* vito e*igi* hv*er*ia hin*ir* q*u*oddo. ·*oc* e*r* þei*m* rett at q*ueðia* þa e*r* þ*eir* hyggia rettasta. Ef m*a*ðr duelr q*u*oð sina e*ða* hr*a*par meiʀ ti*l* þ*es*s dags er h*ann* veít at aþr*ir* m*enn* vilia þaɴ dag b*va* q*ueðia* f*yrir* þ*es*s sac*ir* at h*ann* vill glepia i þ*v*i sac*a*r þ*eirr*a eɴ h*ann* spill*ir* söc þ*eirr*e er h*ann* q*u*eþr v*m*. *oc* v*arðar* h*ono*m þ*at* f*iorbavgs* ɢ*arð*. þ*at* er stefno soc *oc* sc*a*l q*ueðia* t*il* ix. h*eimilis* b*va* a þ*ing*i þes er s*ottr* er.

---

a) = A. M.; c. 28, S. 329.

---

1) *Først skrevet* nē na, *men derefter er* n *underprikket.*

2) *Gisning*, *i Overensstemmelse med A. M*, *for* h i n o m.

[a] *Þat er mælt.* þars *maðr* vill *queðia bva vm* sár.

[b] Ef *maðr queþr bva* heim*an vm* fardaga. [eða fyR. oc scal hann þa bva queðia er um alþingi hafa buit a þeim böium er hann queðr ef þeir lifa oc ero samlendir. Hann scal þa a þeim bøium queþia. þoat þeir se a brott farnir oc scal lysa quoð firir þrimr].

[c] Ef lið er *ger*t amot þei*m* m*onno*m.

90.

(S. 67, a.) [d] Sex ero konor þær e*r* m*aðr* avigt v*m*. Ein er kona m*anz*.[1] ii. dótt*ir* m*anz*. iii. moðir m*anz*.[2] iiii. er syst*ir*.[3] v. er fost*ra* su e*r* m*aðr* hef*ir* fødda.[4] vi. er fost*ra* su e*r* maN hef*ir* føddan. *Þat* e*r* m*ælt*. ef *maðr* køm*r* at þ*a*r e*r* aNaR *maðr* brytr kono þa ti*l* svefnis e*r* h*ann* a vigt v*m*. þ*a*r a þei*m* vetva*n*gi *oc* hafe h*ann* fellda h*an*a oc látet afallaz oc a h*ann* þa vigt v*m* þ*a*r a þei*m* vetva*n*gi e*ða* s*v*a ef h*ann* fiðr h*ann* i sama sæing konoNe s*v*a at þav huile bæðe sama*n* af þ*v*i at h*ann* villde misrøðo vi*ð* h*an*a drygia. oc a *maðr* þ*a*r vigt v*m* ihvaro*m*tveGia stað þot*t* misrøþan hafe e*igi* tekiz. Þar e*r* *maðr* vegr v*m* þa cono e*ða* viðr a m*ann*e e*r* e*igi* hef*ir* tekiz misrøðan *oc* var ti*l* stýrt þ*a*r e*i*go ein*ir* vetva*n*gs b*var* at scilia hvartveGia v*m* vigit e*ða* v*m* þav a v*er*c se*m* e*r*o *oc* s*v*a v*m*

---

a) *Dette Sted har neppe noget fuldkomment tilsvarende i A. M., hvorefter det kunde suppleres (jvfr. A. M., c. 23, der begynder med Ordene:* Ef maðr vill bva queðia oc scal hann nefna ser vatta o. s. v.)

b) *Suppleret efter* A. M., c. 84, S. 126[20]; *jvfr. iövrigt* c. 81.

c) *Det her antydede Sted, hvortil noget tilsvarende ikke synes at findes i det arnamagn. Haandskr., er udentvivl det samme, som læses fuldstændig i det foregaaende,* c. 77, S. 128[8].

d) = A. M., c. 31.

1—4) *Punctum er tilföiet.*

þ*at* er h*ann* vill ti*l* ohælge eno*m* vegna lata føra. En þ*a*r e*r* misrøðan tócz. *oc* eigo vigs vetvangs b*var* at scilia v*m* vig e*ða* v*m* a v*er*c. þav e*r* ero en aðr*ir* vetva*n*gs b*var* v*m* leg orð. þ*eir* e*r* þ*a*r e*r*o næst*ir* nema alt hafe a eino*m* vetva*n*ge v*er*it *oc* sc*o*lo þa enir sömo b*var* scilia hvartveGia v*m* helgi m*anz* oc ohelgi. Þ*at* e*r* m*ælt*. at þ*a*r e*r* m*að*r vegr maN v*m* þa cono e*r* *maðr* a vígt v*m* en aN*a*R m*að*r e*r* leg orðz sacareN*a*r aðile oc vill sa e*igi* søkia söcna þa er rett at sa bvi til socina[1] e*r* vigit hef*ir* vegit oc søke þ*at* mál e*ða* sele avðro*m* m*ann*e sva sem[2] h*ann* se rét*t*r aðili at. Þ*ei*r m*enn* e*r* v*er*ia socna sc*o*lo f*yrir* þa m*enn* er at vigi hafa v*er*it m*eð* veganda e*ða* fyR h*ann* sialfan. Þa sc*o*lo þ*eir* q*ueðia* til biarg q*u*iða allra v. vetva*n*gs b*va* þa[3] er næst*ir* v*o*r*o* vetva*n*gi iþaN sócn*a*r q*u*iðiN e*r* abeR vigit e*ða* sáren v*m* þ*at* se*m* þ*eir* vilia h*o*n*om* ti*l* ohelge lata føra e*ða* ti*l* varna hafa. Ef m*að*r hef*ir* vegit maN v*m* kono e*r* h*ann* avigt v*m*. *oc* sc*a*l h*ann* stefna eno*m* davða m*ann*e *oc* m*æ*la s*va*. Nefne ec iþ*at* v*ætti*. at ec stefni h*o*n*o*m v*m* þ*at* se*m* h*ann* ræðr a at q*ue*þa.[4] tel ec sect fe h*an*s allt. tel ec h*ann* ohælga*n* hafa fal- (S. 67, b.) lit *oc* eiga, e*igi* k*ir*kio lægt af h*ann* vill s*v*a at q*ue*þa. *oc* q*ue*þa á h*v*ar h*ann* stefn*ir* ti*l* þ*in*gs. h*ann* a *oc* at stefna h*onom* ti*l* scog*a*r ef h*ann* vill þ*at*: *oc* telia oheilög sár h*an*s ef h*ann* e*r* lifs.

---

1) *Ordene* þa er rett — socina *ere tilföiede i Overensstemmelse med A. M.*
2) *Ordene* sva sem *ere tilföiede efter A. M.*
3) *I Skindbogen:* q*ueðia* biarg q*u*iðar alla vetva*n*gs b*va o.s.v., hvilken Læsemaade, der upaatvivleligt maa ansees corrumperet, vi have rettet i Overensstemmelse med A. M.*
4) *Punctum er tilföiet.*

91.

[a] Þat er *mælt*.[1] ef yngri *maðr* vegr maɴ eɴ xii. vet*ra* gamall *oc* ver*þr* hann[2] e*igi* lögsecr v*m* vígit eɴ frændr h*ans* s*co*lo h*ann* gialda niðgiolldo*m*. Ef yngri *maðr* viðr a m*anne* eɴ xii. vet*ra* gamall þa á *maðr* at föra h*ann* ór hofðe[3] *ser* se*m* þa mu*n*di h*ann* ef h*ann* være fost*r*i h*ans* e*ða* faðir. *oc* sc*a*l h*ann* e*igi* orku*m*bl at ho*n*o*m* ge*r*a. Eɴ ef eɴ vaxne m*aðr* veit*ir* h*onom* orku*m*bl v*er*ðr hiɴ v*n*gi m*aðr* e*igi* oheilagr.

92. Vm vaða verk

[b] Þat er m*ælt*. at e*n*gi *sco*lo v*er*ða vaða v*er*c. E*igi* sécz sa m*aðr* e*r* avapne heldr. ef h*ann* heldr kyʀo þo at aɴaʀ hrape avapn h*ans* oc sceíniz. h*v*ar þ*es*s er þ*at* beʀ q*u*iðr at h*ann* vilde e*igi* at hiɴ sceindiz á. H*v*arge[4] e*r* *maðr* hef*ir* co*m*it vapne s*ino* þa secz h*ann* e*igi* þot aɴaʀ m*aðr* sceiniz á. *oc* hafe h*ann* e*igi* sialfr ahaldit ef þ*at* beʀ q*u*iðr at h*ann* vilde e*igi* scaða h*ans* af[5] oc[6] h*ann* hafðe þar co*m*it. vapneno e*r* h*ann* vette engo*m* m*anne* scaða af. Eɴ þa biarg q*u*iðo alla sc*a*l taca or þei*m* sócn*ar* quið er h*ann* er vi*ð* sóttr. oc taca v. b*va* or. Ef m*aðr*

---

a) = A. M., c. 32.
b) = A. M., c. 34.

---

1) *Ved Feilskrift i Skindbogen* m̊ (=maðr), *men* r *er derefter overstreget.*
2) *Tilföiet.*
3) *Læsemaaden* hauþi *i A. M. er uden tvivl en Trykfeil for* havfði, *der, overensstemmende med vort Haandskrift, læses i den arnam. Skindbog.*
4) *Imellem* g *og* e *i dette Ord staaer en Figur over Linien, der ligner* s.
5) *Herefter skrevet:* oc hann hafðe hann eigi sialfr a haldit ef þat beʀ quiðr at haɴ vilde eigi scaða hans af, *men disse Ord ere derefter igjen overstregede.*
6) *Tilföiet.*

festir vapn sitt þar er sialft fellr ofan. oc fae maðr scaða af oc abyrgiz sa er up feste. [a] Hvar þess er maðr gengr[1] til fangs at vilia sinom eða leics oc se hann eigi lengr at eɴ hann vill. þa scal hann sialfr sic abyrgiaz ef hiɴ vill honom eigi mein gera nema hann fae orkumbl eða bana oc metz þa sem engi leicr se.

93. vm ora verk.

[b] Þat er mælt. ef ᴏʀ maðr viðr a manne oc scal þat þviat eins ora verc meta ef hann hefir uɴit aðr a sialfom ser þav averc er hætt voro við bana eða orkumblom oc verþr þo þviat eins óra verc ef hvar vilia sva borit hafa. Þat er mælt. þar er ora verc bersc oc er sa maðr o øll[2] til doms eɴ hann verðr þa iafn secr vm a verc sem o ᴏʀ maðr at öðro. (s. 68, 2.) eɴ þar eigo menn at sættaz á fyrir lof fram.

94. aðilþir

[c] Sonr manz er aðile vig sacar xvi. vetra gamall. eða ellre frials borenn oc arfgengr sva hyɢɪɴ at hann kuɴe fyrir[3] raða. Ef eigi er sonr til eþa er øre eɴ sva þa a faþir þar næst. þa á bróþir samfeðre þar næst. Þa abroþir sammøðri þar næst. Ef brøðr ero fleire samfeðra

---

a) Til dette Sted, der udentvivl er Kilden til den norske nyere Landslov IV, 13, og Jónsb. Mannh. 13, jvfr. Chr. V. L. 6—11—6, synes intet tilsvarende at findes i det arnam. Haandskrift.

b) = A. M., c. 33.

c) = A. M., c. 35.

---

1) *Skrevet ovenfor Linien.*

2) *Istedetfor* o øll *læses i det arnam Haandskrift* ɑ́ft.

3) *Det arnam. Haandskrift tilføier* erfð.

oc eigo *þeir* all*ir* iöfno*m* höndo*m* *þat* *er* *þeir* á taka. Ef sum*ir* vilia sokia EN sum*ir* sættaz á oc a sa at raða *er* sokia vill ti*l* fullra laga. *Þat* *er* m*æ*l*t* at rett *er* at *þeir* bvi all*ir* mal ti*l* *oc* þarf engi *þeirra* avðro*m* at selia. EN ef *þeir* vilia all*ir* ti*l* fullra laga sokia. *oc* a v*m* ens ellzta soc at do*ma* *þeirra* *er* ti*l* fullra laga vilia sokia. EN ef IN ellre broþ*ir* selr söcna öðro*m* ma*nn*e en IN ore feR sialfr m*eð*[1] *oc* a v*m* *þess* söc þa at do*ma* er siálfr feR m*eð*. þot m*að*r hafe handselda söc af iafn náno*m* m*ann*e tecna se*m* sa aNaR aðiliN *er* sættaz vill á. *oc* *sca*l v*m* h*ans* söc þa dö*ma* ef h*ann* vill beldr ti*l* fullra laga sökia EN [a]aðiliarn*ir* *þeir* *er* sialfir f*a*ra m*eð*. Þes*ir* m*enn* ero ti*l* aðilþar talþ*ir*. Eptir broþ*r* *er* sonr lavngetiN aðile. þa broþ*ir* lavngetiN sa*m*feðre. þa broð*ir* lavngetin*n* sa*m*moðri. Ef e*igi* *er*o þes*ir* m*enn* til. þa a söcina EN nánasti niðr f*r*ialsboreNa *oc* aFfge*ngra* *oc* sa*m*lend*ra*. Ef flei*r*e m*enn* *er*o iaf*n* nán*ir* þa *sca*l sa raða *er* sokia vill. ti*l* laga. e*igi* ræðr alldr m*eð* iaf*n* náno*m* m*onn*o*m* nema broðro*m*. Vig söc *oc* s*v*a botr hv*er*fa s*v*a ikne ruNa se*m* erfð þott .i. m*að*r se or avðro*m* EN fleire or oðro*m* kneruNe. Rett er at sonr soke vigsöc xii. vet*ra* gamall oc ore EN xvi. vet*ra*. ef aðili lofar. en e*igi* þarf h*ann* at taca þa söc af avðro*m*.

[a] Eckia asialf e*ða* mær xx.

[b] Ef sacar aðile vill e*igi* sokia retta fars söc. þa *er* IN ungi m*að*r a. EN xvi. vet*ra* gamall. þa *sca*l h*ono*m

---

a) *Det her antydede Sted* (= A. M., c. 66) *læses fuldstændig lige nedenfor*, S. 170.

b) = A. M., Festa-þ. c. 55, I, S. 381[24].

---

1) *Ordene* sialfr með *ere først blevne skrevne i omvendt Orden, hvilket derefter er blevet rettet ved Henvisningstegn.*

rétt enom unga manne er hann er xvi. vetra (S. 68, b.) eða ellre at taca up söc oc scal hann sva til bua sem þa hafi hann ny spurða ef hann veit at hiɴ hefir afglapat soc fyrir honom. Rett er at hann seli þá söc ef hann vill avðrom. [a] Ef maðr er eigi fulltiði enda gøriz söc sv er hann er aðili at ef hann eigi alldr til. þa asa karl maðr soc er nanastr er fulltiði. Ef sa hefir huarke socna sótta ne sellda ne til búna eɴ v.[ta] dag vico er fyrstr er isumre þa er eɴ ungi maðr er orðiɴ xvi. vetra gamall. þá a eɴ ungi maðr soc sina at søkia oc at sættaz á. [b] Ef utlendr maðr nórøɴ verðr vegiɴ.

[c] Ef víg geraz a alþingi.

[d] Ef uɴit er a yngra manne eɴ xvi. vetra gømlom. þa er sa maðr aðile er vig sacar væri ef eɴ ungi maðr væri vegiɴ. Rett er at eɴ ungi maðr søki sialfr söc þa ef aðili lofar oc þarf hann eigi at taca söc af avðrom manne. [e] Ef sa maðr verðr vegiɴ er eigi er comiɴ i ætt at logom þótt hann se kendr nokorom manne at syne. þa eigo moðor frøndr vigsocna oc sva bøtr enda feʀ sva erfð. [f] Ef uɴit er aþeim manne. er fulltiðe er at aldri[1] er sva er o hygiɴ. at hann a eigi foʀað fiar sins. oc a sa söc er réttr er mælande máls hans. Sua scal fara vm þær sacir allar er við hann ero gervar sem nv var tint vm

---

a) = A. M., c. 70, S. 112[22].

b) *Det her antydede Sted er udentvivl det samme, som læses fuldstændigt lige nedenfor*, S. 170[4].

c) *Om dette Sted muligen har sit tilsvarende nedenfor* S. 178[1] (= A. M., c. 52, S. 92[21], *hvor Redactionen er mere udförlig*) *jvfr.* S. 170[9], *maa lades uafgjort.*

d) = A. M., c. 70.

e) = A. M., c. 71.

f) = A. M., c. 70, S. 112[7].

---

1) *Skrevet* þeim manne er sva er o hygiɴ. er fulltiðe er at aldri, *men Ordenen af disse Ord er derefter forandret ved Henvisningstegn.*

av*er*kiN.[1] [a] Eckia asialf *oc* mær tuilög e*ð**a* ellre at raða f*yrir* söco*m* sino*m* ef hlavpit er ti*l* þeirr*a* e*ð**a* veit sör en miNi h*v*art se*m* þ*ær* vilia selia e*ð**a* sættaz á.[2] taca e*igi* miNa eN lögrétt. [b] Ef utlendr m*a**ð*r norön e*ð**a* or noregs k*onvngs* veldi h*er* q*u*angaðr al*an*ði v*er*ðr vegiN. þa eigo þ*eir* m*enn* vig söc ept*ir* h*ann* er ætti ept*ir* konona ef ho*n* v*æ*ri vegin.

[c] Þriðia brøðra e*ð**a* nanare m*enn*.

[d] Ef m*a**ð*r v*er*ðr[3] vegiN eða omale.

95.

[e] Ef kona m*anz* v*er*ðr vegin su e*r* h*ann* a born með til arfs alen *oc* v*er*ðr boanden konoNar (S. 69, a.) vigsac*ar* þ*eirr*ar aðile. Ef kona su a sono til arfs alna oc se þ*eir* fulltiðe oc v*er*þa þ*eir* vig sac*ar* þ*eirr*ar aðilia iaf*n*t se*m* boande *con*oNar enda eigo þ*eir* hálfar bøtr huár*ir* vi*ð* aðra. Ef e*igi* e*r* sonr oc lif*ir* faðir konoN*a*r e*ð**a* broþ*ir* sa*m*feðre. oc v*er*ðr aNaR þ*eir*ra þa vigsac*ar* þ*eirr*ar aðiliN at helmi*n*ge. vi*ð* boanda konoN*a*r. Ef þ*es*sir m*enn* ero e*igi* ti*l* þa a boandiN koNoN*a*r socna. eN ef aN*a*R *ma**ð*r þ*eirr*a lif*ir* e*r* s*v*a scylldr e*r* koNoNi at ti*l* arfs v*æ*ri taleðr ilögo*m* oc asa bötr half*a*r vi*ð* boanda koNoNaR. Eigi a m*a**ð*r at vega at kono þ*eir*re e*r* kuict barn hef*ir* iq*u*iðe

---

a) = A. M., c. 66.

b) *Hertil findes intet tilsvarende i A. M.*

c) *Til det her antydede Sted kan neppe med Sikkerhed noget tilsvarende paavises; jfr. maaskee nedenfor S. 173*[28] (A. M., c. 37, S. 76.)

d) *Dette Sted er udentvivl det samme som læses nedenfor S. 178*[1] (A. M., c. 52, S. 92).

e) = A. M., c. 35, S. 68[18].

---

1 og 2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Skrevet to Gange, men overstreget paa det sidste Sted.*

þoat hon hafi ser til ohælgi unit eða hon se sek oc fellr hon þa eigi cheilög. Ef kona su er með barne quiko er vegin er. þa ero tuær vig sacarnar oc scal su söc vm barns vigit sva fara sem aðrar vig sacar. [a] Bøtr allar vm vigsacar eigo arftoco menn hvart sem þeir ero karlar eða konor huergi er söc söcir eða huergi sem aðile er. oc er sa réttr seliande er rétr er søkiande. [b] Moþir aþriðiung af vigs bótom eptir born sin scirborin við brøðr samfeðra ens vegna. oc sva ahon þriþiung rétta fars vm døtr sínar við brøðr samfeðra. [c] Ef anar maðr søkir retta fars söc en aðile af þvi at hann þicciz aðile vera. en aðile gefr þvi engi gavm at. at hann hygr anan aðilia vera en[1] sic. oc scal þa aðili eignaz þriá lute sattar en hin fiorðung er sótte. nv þarf hann at legia fe til sócnar eða til liðs oc scal þar af satt til taca en þeir scipta avðro með ser. Nv veit sa er søcir at hann er eigi aðile. þa ahin heimting til allrar sáttar slicrar sem gør var.

96.[2]

[d] Þat er mælt at huar þess er logsculdar maðr er arftoco maðr ens vegna oc scalat hann með söc fara. en hann a sva micit fe af bótom sem hann er sculldfastr. Ef lögsculdar maðr verðr vegin (s. 69, b.) þa eigo frøndr söc þa. þeir scolo bioða þeim manne er fe hafðe átt at honom iafn micit fe sem hann væri sculd fastr. En ef

---

a) *Hertil findes intet tilsvarende i A. M.; jvfr. A. M., c. 54.*
b) = A. M., c. 54, S. 94[13]; jvfr. Festa-þ., c. 20, S. 333[13].
c) *Til dette Sted (= ovenfor c. 77, S. 127[10]) findes intet tilsvarende i A. M.*
d) = A. M., c. 36.

---

1) *Synes først at være blevet skrevet* at.
2) *I Enden af de to første Linier er en Plads bestemt til Overskrift.*

þeir bioða e*igi*. þa a söcna sa[1] er feet atte at eno*m* vegna. **Þ***at er* ef leysi*n*gr v*er*ðr vegiɴ. þa söc a sonr h*an*s frials boriɴ. eɴ ellegar f*r*ialsgiafiɴ. Eɴ ef f*r*ialsgiafiɴ vegr leysi*n*gia siɴ. *oc er* leysingriɴ son lavs. þa a goðe soc þa. sa e*r* iɴ vegne e*r* iþ*in*gi m*eð*. Eɴ ef sa e*r* allr eiɴ *oc* eigo þa samþ*in*gis goðar h*an*s. Eɴ ef þa scilr á oc sc*o*lo *þeir* þa luta m*eð* s*er*. Ef leysi*n*gr leysi*n*gsens v*er*ðr vegiɴ *oc* aþar eɴ øðre leysingr sökena.

97. v*m* vtlend*r*a m*an*n*a* vig.

[a] **E**f utlend*ir* m*enn* v*er*ða vegn*ir* h*er* a l*an*ðe ðansc*ir*. *eða* sønsc*ir* *eða* noʀøn*ir*. þa eigo frændr h*an*s söc ef *þeir* ero h*er* al*an*ðe v*m* þav iii. k*o*nv*n*ga vellde e*r* or tu*n*ga er. Eɴ vígsac*a*r v*m* vig utlend*r*a m*ann*a af öllo*m* londo*m* öðro*m* en af þei*m* tu*n*go*m*. e*r* ec talða nu. þa á h*er* e*n*gi m*aðr* at söcia þa söc af frændse*m*is söco*m* ne*m*a faðir *eða* sonr. *eða* broþ*ir*. *oc* þo þviat eins þ*eir*. ef *þeir* hafa h*er* við kaɴatz aðr. Ef m*aðr* v*er*ðr vegiɴ at scipe e*r* e*n*gi afrænda h*er* a l*an*ði *oc* a felage h*an*s söc. **S**a er felagi at logo*m* e*r* eɴ okerscare þ*eirr*a leʀ allt sit*t* fe ti*l* lags. Eɴ ef e*igi* er felagi ti*l* *eða* vegr felagiɴ at h*onom*. þa a mavtonavtr h*an*s söc þa sa er optaz a mat við h*ann*. Nu ero mötonavt*a*r fleire *þeir* e*r* ia*f*n opt atto mat við h*ann*. þa sc*o*lo *þeir* luta söc eɴ hafa ia*f*nt allir betr. Eɴ[2] ef e*igi* er*o* mavtonavt*a*r[3] ti*l* þa eigo styre m*enn* söc. oc a sa þ*eirr*a er mest a i scipi. Eɴ ef *þeir*

---

a) = A. M., c. 37.

---

1) *Tilföiet.*
2) *Først skrevet* ef.
3) *Rettelse for* mavtaʀ.

eigo ia*fn* mic*it* iscipi þa *sc*olo þ*eir* luta m*eð* s*er* h*v*eR m*eð* söc *sca*l f*a*ra. eN ia*fn*t eigo þ*eir* all*ir* bøtr. Ef styri maþ*r* vegr maN enda a h*ann* h*v*arki felaga ne mötonavt. oc eigo þ*eir* söc e*r* scip eigo m*eð* h*onom*. ia*f*nt eigo þ*eir* allar bøtr. sa a söc e*r* mest a iscipi. *sc*olo þ*eir* luta m*eð* s*er* ef þ*eir* eigo ia*fn* mic*it* iscipi. Ef styre m*að*r v*er*ðr vegiN sa e*r* eiN e*r* imoto neyti. eþ*a* se (S. 70, a.) eiN styri m*að*r *oc* vegi sa at h*onom*. þa a goði sa söcna e*r* sa m*að*r er i þ*in*gi m*eð* e*r* land þ*at* á er þ*ei*r bva á. Ef h*ann* v*er*ðr vegiN þa er h*ann* feR f*ra* scipi ti*l* vistar *oc* *sca*l et sama v*m* soc þa sem at h*ann* v*æ*ri at scipi vegiN. Ef h*ann* v*er*ðr vegin þa e*r* h*ann* er ivist m*eð* bóanda. þa aboandiN sokina. EN ef boandiN vegr h*ann*. þa a G*oði* sa e*r* h*an*n er i þ*in*gi m*eð*. EN ef sa e*r* allr eiN þa eigo samþ*in*gis goðar h*an*s sökena. Ef h*ann* e*r* ivist m*eð* kono *oc* v*er*ðr h*ann* þar vegiN. Nv ef sa e*r* noccoR i vist m*eð* h*enn*e e*r* þi*n*gheyiande se réttr f*yrir* by h*enn*ar *oc* asa socena[1] þá. eN ho*n* bøtrnar. EN ef sa e*r* e*n*gi þ*a*r ti*l* e*ða* vegr sa h*ann*. þa a G*oði* sa er ho*n* e*r* iþ*in*gi m*eð*. Sua *sca*l *oc* soc f*a*ra se*m* h*ann* v*æ*ri ivistiNi vegiN ti*l* þ*es*s e*r* h*ann* kø*m*r ti*l* scips alfare. En þa *sca*l at scipi f*a*ra s*v*a se*m* talit v*a*r et fyRa su*m*ar. Ef utlendr m*að*r býr frønd lavs *oc* v*er*ðr h*ann* vegiN. *oc* a G*oði* sa söc e*r* h*ann* er i þ*in*gi m*eð*. EN ef G*oði* sa vegr h*ann*. þa eigo samþ*in*gis goðar h*an*s ne*m*a hiN vegne e*igi* börn frialsboren *oc* hu*er*fr söc þa und*ir* þaN karl maN e*r* nánastr e*r* börnono*m* fullliðra m*ann*a *oc* þ*eir*ra er f*yrir* kaN raða. Sva *sca*l f*a*ra v*m* vig sac*ir* utlendra m*ann*a se*m* h*er* e*r* tínt. ne*m*a h*er* se alande or varre tu*n*go frændr eNa vegno m*anna*. þ*at* ero þriðia brøðrar

---

[1]) *De sidste tre Bogstaver af dette Ord ere skrevne over Linien.*

eða nanare *menn*. Þ*eir* eigo vígsac*ir* at sekia h*er* *oc* betr at taca. ef þ*eir* co*m*a siðaR vt *oc* eigo þo allar betr vigsac*ar* vaxta lavsar ut at ganga.

98.

[a] Of vig öll þav *er* nv hefi ec talið *oc* *sva* vm en meire sör *scolo* m*enn* *eigi* sættaz á f*yrir* alþ*in*gis lof. fiorbav*gs* *Garð* v*arðar* ef m*enn* sættaz a þav mal er *eigi* a at sættaz á. f*yrir* lof fr*a*m. Frændr in*ir* nánösto eigo fyrst at sekia þ*ar* e*r* m*enn* sættaz a víg soc f*yrir* lof fr*a*m. en ef þ*eir* vilia *eigi* þà á (S. 70, b.) sa e*r* sekia vill ti*l* fullra laga. Þ*at* e*r* stefno söc *oc* *sca*l *queðia* b*va* ix. a þi*n*gi.

[b] Fiorbavgs *Garð* v*arðar* biorg þ*eir*ra m*a*n*n*a. [ef rétt lyst er a hönd víg eða sar in meire eða hernað hafa drygðan eða brenda menn iNe. sva at hinir havfðo bana af eða orkumbl. eða hvatki sem þeir hafa þess gert at monnom er þeir verða scylldir til at lavgum. at giallda hiN aptr niðgiöldum. þat ero allt stefno sakir oc scal queðia til xii.[tar] quiðar Goþa þann er sa er i þingi með er sottr er.]

[c] E*i*g*i* v*arðar* biorg þ*e*ss m*a*n*z* lengr.

[d] E*i*g*i* v*arðar* elðe þ*eir*ra m*a*n*n*a. [er a ohelgum monnum hafa uNit. oc sva þoat þeir fare a þing helgoð.]

99.

[e] Þat er m*ælt*. at þ*eir* m*enn* eigo *eigi* þ*in*greit*t* er sár *eða* ben ero ahönd ret*t* lýst. eN ef þ*eir* f*a*ra a þ*ing*

---

a) = A. M., c. 38.

b) Suppleret efter A. M., c. 40.

c) Hertil synes intet tilsvarende med Bestemthed at kunne paavises.

d) Suppleret efter A. M., c. 40. S. 80[14].

e) = A. M., c. 39.

hælgat *oc varðar fiorbavgs* garð *oc* verða ónytar sacar allar. *oc sva* varnir þær er hann er aþili at a þvi þingi. Sva *oc* þær sacir allar *oc* varnir er sa maðr hefir til bv́nar. a þvi þingi. þoat handselldar se ef hann fer með. En ef þeir menn fara a alþingi *oc* scal þeirre söc stefna at lögbergi. En ef þeir fara a onor þing hælgut. oc scal þeirre söc stefna heiman oc *queðia til heimilis bva* ix. a þingi þes er sottr er. hvart hann hafe comit a hælgat þing siðan er sør eða ben voro lyst ahönd honom. nema søken se til þess þings búen. þa scal stefna þar til doms ef vill. sva scal oc queðia vm alþingis reið. En *fiorbavgs* garð *varðar* þeim monnom öllom er riða af þvi með honom at þeir vilia efla hann til þingreiðar. **E**f þeir menn fara aþing er eigi eigo þingreitt eða ero þeir ahælgoðo þingi *oc* verða þeir þa ohelgir fyrir a vercom. *oc* sva þeir menn allir ef af þvi ero i þeirra flocki þar. at þeim vilia lið veita. **Þ**ar er *maðr* hittir man þan a hælgoðo þingi er eigi ætti þingfort. *oc* er costr at hann nefne vatta at þvi at han hefir hittan hann ahælgoðo þingi *oc* scal hann søkia við þat vatt orðit. Ef quiðr ber a man þingreiðna oc á hann at *queðia* ser biarg quiðar v. *heimilis bva* sina hvart hin maðr lyste a hond honom sár eða ben af þvi at hann villde glepia þingför hans. en eigi af þvi at hann hygði hann at söc sanan. *oc* ef hann getr þan quið. at hinom hefir þat til gengit *oc* versc hann þa málino. þvi vm þing forna. [a] Sacar þessar allar er her ero talþar vm averc scolo coma i þan fiorðungs dom sem averc hafa verit ifiorðungi. En ef menn beriaz at fiorðunga (S. 71, a.) moti *oc* scolo[1] þær coma iþan fiorðungs dom sem bvar ero fleire or fiorðungi quaddir.

---

a) = A. M., c. 42.

---

1) *Tilföiet.*

100.

[a] A varþingom hælgoðom eða a leiðom scolo menn lysa sór i þingbrecko. eða iþeim stað er menn ero vanir at hafa upsogo. A engi sör eigo menn at sættaz þav er þar verða fyrir lof fram. Ef þeir menn lavpa þar ibúþir IN er a monnom hafa UNit oc varðar fiorbavgs GARÐ þeim monnom er fyrir þeim standa ef eigi er a vetvangi. EN ef a vetvangi er þa varðar scog GANG. En ef þeir[1] menn standa fyrir þeim er buð eigo þar. oc verðr buðen oheilog þeirra manna við brote ef þeir ero beiddir með vatta fra gongo aðr. EN þa scal bva queðia er næstir bva vetvangi þeirra manna er eigi se averc kend.

101.[2]

[b] Þat er mælt þar er menn viNaz á a alþingi. oc scal þar queðia bvða[3] quiðar iþær búþir iii. er næstar ero þeirra er iii. menn se réttir or huerre at tengðum· eigi scal queðia isutara buþir. ne suerþ scriþa búþir. EN þa menn scal fyrst queðia er[4] buðir eigo ef þeir ero réttir i quoð. oc scal þa fyrst queðia er mest eigo ibuð ef eigi þarf alla.[5] þa scal boendr aðra queðia ef eigendr ero eigi réttir eða sva ef fleiri[6] þarf. eN ef eigi

---

a) = A. M., c. 43.
b) = A. M., c. 45.

---

1) *Abbrevieret ved en Streg over den øverste Deel af* þ *(ellers =* þ a *!).*
2) *I Capitlets første Linie er en Plads ledig for en Overskrift.*
3) *Skrevet* b. *(sædvanlig =* bva*), men derefter er dette blevet underprikket og* bvða *skrevet ovenover, maaskee dog med en yngre Haandskrift.*
4) *Herefter skrevet* mest eigo i, *men disse Ord derefter overstregede.*
5) *Punctum er tilföiet.*
6) *De to første Bogstaver ere skrevne over Linien.*

viðr ella þa *scal queðia* grið m*enn*. [a] V*m* av*er*c oll *oc* v*m* fru*m*hlavp *oc* v*m* röð. *oc* þa laga lösto alla *er* m*enn* g*er*a a [1] alþ*in*gi aþei*m* vetvangi er m*enn* fa þ*a*r sör *oc* s*ca*l þ*a*r buða q*u*iðr v*m* scilia. en fru*m*hlavp *oc* av*er*c þav *er* v*er*ða m*eð* m*onno*m a alþ*in*gi s*ca*l at logb*er*gi lysa. Þa *er* m*enn* v*er*ða q*u*add*ir* buða q*u*iðar a alþ*in*gi *oc* hafe e*igi* af he*n*di leysta*n*. *oc* ero þ*eir* scyld*ir* et næsta sum*a*r ept*ir* at f*a*ra ti*l* alþ*in*gis. ia*fn*t se*m* þ*eir* se hei*m*a*n* q*u*add*ir*. Ef m*að*r deyr or þeim sáro*m* *er* h*ann* fecc þ*a*r. *oc* *er* costr at lysa f*yrir* b*vom* v. þei*m* *er* næst*ir* b*va* þ*a*r *er* h*ann* andaz.

[b] **E**f m*að*r d*r*epr maɴ e*ða* sær*ir* a þ*in*go*m*. [eða aleiðum helgaðum. oc varðar þat scog ɢang enda eykz þar réttr manz hálfo. Nu vill maðr hefna sin en hiɴ er a honom hevir uɴit er lavpiɴ i búð iɴ oc standa menn þar fyrir honom. þa scolo þeir er eptir sökia beiða þess at þeír megi ganga iɴ i buðina. Nu vilia hinir þat eigi oc standa fyrir oc varðar þat fior ʙavgs ɢarð ef eigi er a vétvangi. en scog ɢang ella enda er búðin oheilog nema þeir villdi sva scilia þa at sa hafðe lavpit er þa er vanlute. Þa scal bva queðia er þar bua næstir þingino ef eigi ero þeim averk kend. Nu drepaz menn eða særaz eða vegaz a alþingi. oc eykz þa hálfo réttr þeirra manna er a er uɴit enda varðar eigi at menn stande þar fyrir monnom].

[c] **N**v v*er*ða þa av*er*c m*eð* m*onno*m a alþ*in*gi *er* ny mæli *er*o upsögð. *oc* *er* e*igi* þa scyllt at föra do*m*a ut *oc* s*ca*l b*va* þa q*ueðia* ti*l* v*m* þ*at* mál *er* næst*ir* b*va* þi*n*g (S. 71, b.) velli þ*eirr*a *er* rett*ir* se at sculdleico*m*. *oc* at

---

a) = A. M., c. 46.
b) *Suppleret efter* A. M., c. 52, S. 92[3].
c) = A. M., c. 52, S. 93[2].

---

1) *Tilföiet.*

hreýrom. [a] Ef *maðr* verðr vegin *eða* verðr h*ann* omale *eða* ovite af a *vercom* a alþ*in*gi. *oc er* sa socn*a*r aðile er a þ*in*gi *er* scyllztir karl m*ann*a.

102.

[b] Ef m*a*ðr v*er*ðr secr v*m* vig þ*at er* h*ann* vegr a alþ*in*gi þa er sa m*aðr* gilldr iii. m*orcom* lögavra. Sa *maðr* er oc anar *sva* gilldr *er* h*ann* bren*ir* m*enn* ine. En in*n* þriðe þræll sa *er* vegr at d*rot*tne sino*m* e*ða* at d*rot*tningo e*ða* born þ*eirr*a e*ða* fostr. iiii. *er* morð vargr. En aðr*ir* scog*a*r m*enn* allir þa *er*o gilld*ir* viii. avrom. [c] Þar *er* m*enn* v*er*ða sec*ir* v*m* vig þa *sca*l søkiande kiosa man ti*l* veganda at do*m*i e*ða* at sött f*yrir* satt*a*r m*onn*-*o*m. þan *er* h*ann* vill þ*eirr*a m*ann*a *er* at vige v*or*o. oc *sca*l h*ann* iþes átt telia ti*l* sac bóta *oc sva* a h*ann* við þan man hruðning*a*r. en ef h*ann* gør e*igi* kiosa. *oc* of telrat h*ann* ti*l* sac bóta þa ne ti*l* hruðni*n*ga.

103.

[d] Þat *er* m*ælt*. at m*a*ðr *sca*l stefna v*m* morð *oc* q*ueðia* t*il* xii. quiðar *goða* þan *er* sa *er* iþ*in*gi m*eð er* sót*t*r er. Costr *er* at q*ueðia* h*eimilis* b*va* ix. heim*an*. þ*ess* m*anz er* s*ottr er oc* lysa söcena aþ*in*gi þ*vi* er h*ann* q*u*addi b*va til*. Sa *er* in iii. costr at hræv*m* fundno*m* at q*ueðia* b*va fra* hrøu*m oc* lysa söc a þ*in*gi. [e] Sacar þ*es*sar allar *er* h*er er*o talþar þær *sca*l lysa aþ*in*gi en

---

a) = A. M., c. 52, S. 92[21].
b) = A. M., c. 47.
c) = A. M., c. 48.
d) = A. M., c. 49, S. 87[17].
e) = A. M., c. 62.

queðia b*va* hei*m*an enda e*r* rélt at lysa þær sac*ir* allar e*r* hei*m*an ero *qu*add*ir* bvar v*m*. enda e*r* rett at stefna h*v*ar þ*es*s e*r* rétt e*r* at lysa.

104.[1]

[a] Sacar þ*es*sar all*a*r e*r* aðiliɴ hef*ir* sp*ur*t þa e*r* iiii. vic*or* e*r*o af su*m*ri e*ða* fyʀ *oc* sc*a*l h*ann* stefnt hafa miðvico dag þaɴ et siðarsta e*r* vi. vic*or* e*r*o af su*m*re eɴ næsta dag ept*ir*. eɴ b*var* sc*o*lo q*u*add*ir* v*er*a lavg*a*r dagiɴ þaɴ ept*ir* á eɴi vii.⁰ vico. [b] Eɴ ef h*ann* spyʀ siðaʀ söcena aðileɴ e*ða* g*er*ezc h*onom* siðaʀ eɴ s*v*a *oc* f*yrir* far dag iɴ efsta. þa e*r* rétt at stefna alt ti*l* þ*es*s e*r* vii. vic*or* e*r*o af su*m*re et siðarsta. eɴ b*var* sc*o*lo q*u*add*ir* vera e*r* viii. vic*or* ero af su*m*re. Eɴ þ*a*r er gagn q*u*oð (s. 72, a.) ko*m*r ti*l* oc hafe aðr*ir* q*u*att f*yrir* fardaga eɴ aðrir vili q*ue*ðia ept*ir* far daga. *oc* sc*o*lo þ*eir* ena sömo b*va* þo queðia. Eɴ ef b*var* hafa fört hei*m*ile sítt a þui mele *oc* sc*o*lo þ*eir* þ*a*r q*ueðia* þa se*m* þa átto þ*eir* hei*m*ili e*r* en fyʀe v*a*r q*u*oðin. Eɴ sa er ept*ir* fardaga hefr up*p* b*va* q*u*oð sc*a*l q*ueðia* b*va* þa er næst*ir* sc*o*lo bva þav missere þei*m* stað e*r* h*ann* q*ue*ðr v*m*. Ef maþ*r* spyʀ söc þa e*r* h*ann* e*r* aðili at d*r*ott*in*s dag ifardögo*m* e*ða* siðaʀ. *oc* a h*ann* cost at bva soc þa *eigi* ti*l* sócn*a*r a þ*v*i su*m*re. Enda e*r* costr at søkia a eno næsta alþ*in*gi. *oc* ef sv soc e*r*. er hei*m*an sc*a*l q*ueðia* b*v*a ti*l* *oc* sc*a*l h*ann* stefnt hafa ef h*ann* hyɢr eɴ v.ᵗᵃ dag vico et siðarsta e*r* viii. vic*or* ero af su*m*re *oc* sva q*u*adda b*va*. aɴat tueɢia sc*a*l alla b*va* q*ueðia* þa e*r* bvet hafa f*yrir* eɴ v.ᵗᵃ dag ifardögo*m* e*ða* ept*ir* fardaga. Sac*a*r þær all*a*r e*r* siðaʀ

a) = A. M., c. 63.
b) = A. M., c. 64.

[1]) *I Slutningen af første Linie staaer en Plads aaben som til Overskrift.*

co*m*a vp*p* eɴ viii. v*ic*or ero af su*m*re þa e*r* s*v*a m*æ*lt ef e*igi* e*r* hei*m*a*n* q*u*oð til oc s*v*a þær allar e*r* s*v*a siðarla co*m*a up*p* þót*t* hei*m*an q*u*oð co*m*i ti*l*. at h*ann* mætti e*igi* fa q*u*adda b*va* þa er viii. vic*or* ero af su*m*re. þa s*cal* þei*m* söco*m* stefna s*v*a n*ær* alþ*in*gi se*m* h*ann* vill. ef h*ann* vill þo a eno næsta al þ*in*gi sokia. Eɴ ef hei*m*an q*u*oð ko*m*e[1] ti*l* saca ef fyʀ hefðe up*p* co*m*it. *oc* s*ca*l h*ann* q*ue*ðia ti*l* þa b*va* ix. aþ*in*gi e*r* næst*ir* bva þa þei*m* stað e*r* h*ann* át*t*i v*m* at q*ueðia* ef h*ann* q*u*adde hei*m*a*n* ti*l* eɴar sömo sacar.

nymæli. [a] **E**f aðili spyʀ s*v*a siðarla vig söc.

[b] **E**f aðile e*r* utan fiorðu*n*gs. *oc* e*r* h*o*n*om* rétt at hafa þaɴ ti*l* buni*n*g at lysa aþ*in*gi *oc* q*ueðia* b*va* heiman *oc* q*ueðia* vetva*n*gs b*va* ix. aþ*in*gi. Ef s*v*a nær e*r* alþ*in*gi at uta*n*fiorðu*n*gs m*onno*m þick*ir* e*igi* ráðrú*m* ti*l* at co*m*a at bva mal ti*l* sócn*ar* a þ*v*i su*m*re h*v*atki er at þrýtr. *oc* er rétt at h*ann* lýse at þ*in*glavsno*m* ti*l* socn*ar* aɴ*at* su*m*ar ef h*ann* vill. enda s*cal* h*ann* q*ueðia* b*va* hvart se*m* h*ann* vill hei*m*an eða a þ*in*gi.

105.

[c] **E**f m*enn* hlavpaz ti*l* e*ða* særaz e*ða* v*er*ða meɴ (s. 72, b.) vegn*ir* iþ*in*gför *oc* e*r* rétt at lysa f*yrir* ix. b*vom* ef þ*ei*r ero þ*ar* sva ti*l* e*ða* fleíre þ*eim* er h*ann* hyɢr' at e*igi* mone laga lest*ir* kend*ir* aþei*m* vetva*n*gi. enda e*r* rétt

---

a) Det er ikke usandsynligt, at det her antydede Sted har sit tilsvarende nedenfor c. 107 (= A. M, c. 65).

b) = A. M., c. 64, S. 104[4].

c) = A. M., c. 44.

---

1) *Først skrevet* kömr, *men derefter* r *underprikket og* e *skrevet ovenover.*

at lýsa f*yrir* .v. vetva*n*gs b*vom* þei*m* e*r* rétt*ir* se at leiþ*ar* le*n*gð all*ir* i ix. b*va* q*uið*. En sa e*r* in þriði costr at þ*in*gi helgoðo at lysa at logb*er*gi ef s*v*a ner e*r* alþ*in*gi at h*ann* getr þ*ar* lyst f*yrir* iii.° sól. Þ*eir*re söc sc*a*l stefna hei*m*an at hei*m*ili þ*es*s e*r* *sottr* e*r* e*ða* ella þar e*r* h*ann* heyri a sialfr *oc* q*ueðia* t*il* ix. vetva*n*gs b*va* aþ*in*gi enda e*r* rétt at m*að*r stefni þ*ar* fyR eN h*ann* lysi fru*m*hlavp e*ða* av*er*c. Rétt e*r* at lysa þa söc a þi*n*gi *oc* søkia et sama su*m*ar. *oc* q*ueðia* vetva*n*gs b*va* aþi*n*gi ef raðrú*m* e*r* at þ*v*i fyR eN do*m*ar fare ut. Ef lyst ero av*er*c ahönd m*anne* at lög b*er*gi þav e*r* iþ*in*gforiNi g*er*þuz *oc* þo at h*ann* se þa aþ*in*gi. *oc* a h*ann* e*igi* ale*n*gr þ*in*gv*ær*t. *oc* *sca*l h*ann* sa*m*døg*r*is f*a*ra af þ*in*gi e*r* lyst er ahond h*onom*.

106.

[a] Of sac*ar* þær allar e*r* upp co*m*a v*m* alþ*in*gi s*v*a at socnar aþile v*er*ðr þa et fyrsta viss. *oc* e*r* rett at stefna hei*ma*n þei*m* söco*m*. h*v*ar þ*es*s e*r* m*að*r getr gagna ti*l* q*u*att fyR eN do*m*ar fare ut.

107.

[b] Þat e*r* m*ælt*. ef enom vegna m*anne* e*r*o sac*ir* ahond bún*ar* ti*l* ohælge enda f*r*egn sac*a*r aðile vígit aþ*in*gi e*ða* s*v*a siðarla at h*onom* e*r* e*igi* a þ*v*i su*m*re scyllt at bva mál ti*l* socn*ar* ne*m*a h*ann* vile. *oc* e*r* rétt at h*ann* lysc þa þeg*ar* ti*l* socn*ar* *oc* søke et sama su*m*ar. Ef hiN*ir* hafa vetva*n*gs b*va* q*u*adda hei*m*an v*m* þaN vetva*n*giN e*r* hiN

a) = A. M., c. 64, S. 104[21]
b) = A. M., c. 65.

fecc bana sár. Þa scal hann þa bva queðia a þingi[1] ena sömo er hinir hafa heiman quadda. Nu bva þeir siðar til oc queðia þeir bva til ohælge hinom vegna a þingi oc vm þann vetvang er hann fecc bana sár. þa scolo þeir queðia nott fyr en domar fare ut til socnar eða meira méle. En sa er vm vig sokir scal queðia ena sömo bva sem hinn hefir aðr quadda. oc a sá hruðningar er siðar queðr. (S. 73, a.) Nv ef eigi verða allir einir þeir er hinir quoddo oc vetvangs bvar hins manz er bana fecc[2]. oc scal sa er vm vigit sokir queðia a þingi þa vetvangs bva er hann hygr rettazta vera. Ef vegandinn hefir til ohelgi ser vercat a oðrom vetvangi við þann er veginn er. oc se sócnar aþilenn aþingi. en se til ohælgi enom vegna bvit. vm þann vetvangenn er hann fecc bana sár eða averc þar scal sócnar aþile vígsacarinnar lysa til socnar ahönd veganda bæðe vigit oc þann lagalöstinn er hann hafðe aðr til ohælgi ser gervan við enn vegna oc scal hann queðia bva þá til aþingi vm þann vetvang er vegandinn hefir til o hælgi ser vercat. við enn vegna. Ef eigi er sócnar aðilinn aþingi enn málin se bvin ahond enom vegna til ohælginnar. Nu ef frondr hans ero aþingi næsta broþra eða nánare oc scal sa þeirra sokia er vill vigsoc þá sva sem sa se réttr aðile. En ef þeir bregðaz vm þa á sá er scyllztr er. En ef engi er þeirra aþingi er sva scylldr se eða vilia þeir eigi sokia. þa a goðe sa með för er sócnar aðilinn er i þingi með. hvarz maðr er veginn eða sárr sva at hann er eigi at forr sialfr at bva mál til enda vm fær engi annan til. Þa eigo frændr slícan cost á þvi öllo vm sökena sem sacar aðilinn ef hann væri a þingi enda er slíct mælt til handa goðanom. Þat er mælt. at

1) *Skrevet* alþingi, *men de to förste Bogstaver ere underprikkede.*

2) *Skindbogen tilföier:* aþingi, *hvilke Ord vi have udeladt som udentvivl hidrörende fra en Afskriverfeil, jfr. A. M., samt ovenfor c. 101.*

hvergi er sokir þeirra manna er nv ero talþir her ef gögn beraz ihag enom vegna. Þa, á at doma hann sycnan þeirra saca er ahond honom voro[1] bunar. En vegandann sekian fullre secþ. Ef eigi er vigsacar aðile a þingi ne engi þeirra er nv ero talþir enda se malin buen til ohælgi ahond enom vegna. eɴ vigsökiɴ se eigi til buen. þa asa er vill at queðia enom vegna biarg quiða[2] allra þeirra er þarf.[3] scal hann sva bva queðia til sem aðr var tint. at sa scyldi queðia er malen bioɢe til sócnar þar a þingi. Nv hvatke er þess beʀ ihag enom vegna er vegande (S. 73, b.) ǽtte secr vm at verða. ef at lögom væri malen heiman buen. ahond vegandanom. þa a at doma eɴ vegna sycnan þeirra saca oc sva fe hans. Jafnt scal oc þar fara er maðr verðr vegiɴ aþingi sem aðr var tint er socnar aðiliɴ er eigi a þingi. enn malin se búin til ohælgi enom vegna.

108. vm aliotz rað.

[a] Fiorbavgs ɢarð varðar ef maðr biðr maɴ aɴan fara til averka með ser. eða raðe hann aliotz raðvm vm maɴ. Slict varðar oc hueriom er heitr. Þat er stefnu söc oc scal queðia til ix. bva heiman fra heimile þess er sottr er. Ef þeir coma isát fyrir menn oc scal þa queðia bva heiman fra sáteɴe. En þa er sát er menn biða af þvi at þeir hyɢia þar til averca við menn eða þaðan til at[4] fara. Eɴ ef þeir hittaz a þott þeir hafe hlavpit fyʀe er setit er fyrir. oc falla hinir ohælgir er

a) = A. M., c. 85.

1) *Først skrevet* er o, *men derefter rettet saaledes.*
2) *Skrevet:* biargquiða. en vigsöken, *men de sidste Ord overstregede.*
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Skrevet over Linien.*

fyrir hafa setit. Þ*at* e*r*. at m*anne* v*arðar* fi*orbavgs* ɢ*arð* aliótz rað öll þott e*igi* co*m*i fr*a*m. ᴇɴ s*cog* ɢ*ang* ef fr*a*m k*o*m*r*.

[a] Ef *maðr* ræðr drep raðo*m* v*m* maɴ. [eða sar ráðum. eða aliótz raþum huerigo þeirra sem hann ræðr oc scal um þav søkia sem fram coma. þoat hann reðe þar drep eða sár er ben kømr fram. Ef maðr hefnir drepi frum lavps. þa scolo vetvangs bvar scilia vm frumlavp. eɴ xii. quiðr vm drep. Þav ero ráð sva at maðr sva røðr vm annan. ef hann mælir þat fyrir monnom nokot at hiɴ se þa /bana at næʀ en heilendi at fiʀ. ef þat quæmi fram er hann mælte].

[b] Þ*at* ero aliótz ráð ef m*að*r gilld*r*a*r* ti*l* þ*es*s at vapn scyli falla a maɴ e*ða* fliuga at h*onom* e*ða* aɴaʀ vaðe nockoʀ. s*va* *oc* ef m*að*r visar m*anne* aforoð e*ða* þar er olm kycvende e*r*o *fyrir*. Of þær saci*r* allar s*ca*l b*va* q*ueðia* heiman þ*að*an f*ra* er sa fecc scaða. Eɴ ef h*onom* v*a*rð e*igi* mein at *oc* v*a*r þo ti*l* stýrt. þa s*ca*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* þ*es*s e*r* sót*t*r er. Þ*at* sagðe guðm*vn*dr lög at vettva*n*gs b*va* ix. s*ca*l q*ueðia* v*m* aliótz ráð þav e*r* a véttva*n*gi ero raðen *oc* þ*a*r co*m*a f*ram* en*n* h*eimilis* b*va* ix. v*m* aliótz ráð þav öll e*r* e*igi* co*m*a f*ram*. *oc* s*ca*l q*ueðia* ix. h*eimilis* b*va* ti*l* þ*es*s er reð aliótz rað.

109. v*m* breɴor.

[c] Þat e*r* m*ælt*. ef m*að*r biðr maɴ f*a*ra m*eð* *ser* at b*r*eɴa meɴ iɴe e*ða* fe m*anna* *oc* v*arðar* þ*at* fi*orbavgs*

---

a) *Suppleret efter* A. M., c. 75, S. 117[3].
b) = A. M., c. 75, S. 117[14].
c) = A. M., c. 86.

garð. oc sva *hveriom* er heitr *oc scal queðia heimilis bva* ix. hei*m*an hv*ers* þ*eirra*. Ef þ*eir* co*m*a afór *oc*[1] taca elld *oc scal* þa q*ueðia* þ*að*an b*va* er þ*eir* toco elldiɴ. En m*eð* ellde tecno*m* ti*l* breɴo þa falla þ*eir* ohelg*ir oc varðar scog gang*. Eɴ ef þ*eir* breɴa m*enn* iɴe e*ða* fe m*anna oc varðar scog gang. oc scal* b*va queðia* hei*m*an fra brennostaðnom[2] . . . .
. . . .
. . . .

[a] [109 a].

[Þat er mælt ef scógar manna vig verþa at sva scal fara sem nu mvn her talit. Þar er menn taka scogar maɴ oc scolo þeir eigi lengra með haɴ fara en avrdrag þaðan fra er þeir eigo at vega at honom. Þeir scolo hræ hylia. þar er hvartki se akr ne eng oc eigi þar er vavtn þav se er til bøia falle oc lengra fra garðe manz eɴ ordrag. Ef þeir hylia eigi hræ scógar manz oc varðar þeim þat iii. marca secð. Eɴ ef þeir vega þar at scógarmanne er fra er scilt. oc varðar þat iii. marca secð. oc a domr at døma þat at þeir føri scogar manniɴ abrott a xiiii. nóttom enom næstum. oc asa maðʀ savc þa er lanð á. En þviat eino sekiaz þeir at með favr scogar manz

---

a) *Da Texten efter Lacunen begynder inde i Materien om Skovmænds Drab, optage vi her Begyndelsen af denne Materie efter det arnam. Haandskrift.* A. M., c. 109, 110, *samt Begyndelsen af* c. 111. *De to førstnævnte Cap. betegne vi, efter næstforeg. Cap., med* 109 a. *og* 109 b. *Intet af disse har i Skindbogen nogen Overskrift.*

---

1) *Først har Afskriveren skrevet* með, *men derefter overstreget dette Ord og skrevet oc ovenover.*

2) *Her indtræder den i Fortalen omtalte større Lacune. Ordene* fra brennostaðnom *ere tilföiede ifölge Gisning, overensstemmende med A. M.*

þoat þeir fare lengra með hann en ordrag. ef þeir kasa hann i aɴars manz lanðe en þeir túco hann. Eɴ ef þeir vilia føra scogar maɴ til handa þeim er secþi hann. oc er þeim þat rétt. oc scolo þeir buɴdiɴ føra. oc bioþa lið sitt at fylgia þangat til sem hann vill at honom vega. Ef sa er secðe lætr undan ganga scogar maɴinn. oc varðar honom þat scog ɢang. oc eigo þeir menn sőc þá er honom førðo manniɴ enda er hann af biorgum öllom við aðra menn vm scogar maɴiɴ. Ef sa maðr er secþi sendir scogar mann a hendr avðrom monnom eða bergr hann honom i nokoro. þa er hann af biorg allri við alla menn aðra enda varðar honom scog ɢang oc a hverr er vill at søkia hann vm þat. at hann hafe borgit scogar manne þeim er hann secðe siálfr vísvitande oc lata varða scog ɢang oc telia hann af biorgum öllom scogar manzens. oc telia ser sakirnar. Engi maðr sekz a þvi þoat mat gefi scogar manne þa er menn føra hann hinom er secði. Þar er menn vega scogar maɴ oc a sa giolld at taca er fyrstr com vápnom a hann. Eɴ ef þeir elta hann a vápn eða a foroð. oc eiga þeir þa allir iofnom havndum giolldin. enda sva ef þeir føra hinum er secðe. oc scolo þeir luta huerr þeirra heimta scal].

[109b].

[Et scogar menn hlavpa i avðna hús eða i sel ubygð oc eigo menn þa at briota hvs þav ef vilia til þeirra eða breɴa ef þeir mega eigi søkia þá aɴan veg. Giallda scolo þeir hus hinom er átti sva sem bvar v. virða við bók. Ef scogar menn lavpa i hus þav fyrir monnom er syknir menn ero iɴe firir. þa eiga þeir er eptir søkia at beiða hina sykno menn ut gongo. Eɴ ef þeir vilia eigi ut ganga oc varðar þeim þat scog ɢang ef scógar monnom verðr biorg

at. Þoat maðr brioti hus til scogar manna oc verðr hus oheilagt oc sva syknir menn ef fyrir scogar monnom standa. en giallda scal þeim avvisla bötr sem bvar v. virða er hus átte ef þeir ganga eigi ut. Eigi scal breɴa þav́ hus til scogar manna er eigi ero avðna hus. Ef scogar menn hafa iafnmikit lið eða meira sem hinir er iɴi ero með þeim oc na þeir eigi ut göngo fyrir scógar mönnom oc varðar þeim þa eigí við lavg iɴi vistin ef þeir fá þaɴ biarg quið. at þeir mætti eigi ganga eða þørði þeir eigi. Ef þrælar eða logsculdar menn vega scogar maɴ þa eiga þeir menn giolldin at taca. er fe eigo at þeim monnom er vago scogar maɴ].

110.[1]

[Lysa scal maðr samdögris ef hann vegr scogar maɴ oc segia til þess logfostum manne. Eɴ ef hann segir eigi samdøgris til. þa ma hann eigi heimta giölld scogar manzens. En þviat eins scal þat morð vera scogar manz drepit ef quiðr beʀ þat at hann villdi leyna þvi].

[2] (S. 74, a.) Rett er at vega scóg*a*r m*enn* ti*l* sycno *scogar* m*onno*m þei*m* e*r* sættaz ætti á sac*a*r þær e*r* *þeir* yrði sec*ir* v*m* aðrar eɴ þiof sac*ir*. Ef sycn m*að*r vegr *scogar* maɴ ti*l* sycno oðro*m* *scogar* m*anne*. Þa ve*r*ðr sa *scogar* maðriɴ f*er*iande þeg*a*r e*r* eiɴ *scogar* m*að*r e*r* ti*l* sycno h*onom* vegiɴ. Nv vegr h*ann* aɴan *scogar* maɴ eɴ ti*l* sycno h*onom* þa v*er*dr hiɴ f*iorbavgs* m*að*r. Eɴ ef h*ann* vegr iɴ .iii. þa v*er*ðr hiɴ alsycn. Slíct munar *oc* sycna *scogar* m*anz* þótt h*ann* vegi sialfr aþ*ra* *scogar* m*enn* ti*l* sycno s*er* siálfo*m*. Hv*a*rt se*m* vegr sycn

---

1) *Overskrift i den arnam. Skindb.:* At lysa scogar manz vigi.

2) *Her begynder Texten efter Lacunen (jrfr. A. M., c. 111, S. 159[12]). Ordene* Rett er at *ere tilföiede ifölge Gisning.*

maðr til sycno *scogar* *manne* *eða* vegr *hann* siálfr til sycno *ser*. Nv sa *þeirra* sem vegr oc *scal* segia *þat* at *hann* vill sycno *þess* *manz* *eða* sina hafa *fyrir* *scogar* *manz* giolld oc segia v. *bvom* þa *er* *þeir* lysa vigino. *Hann* *scal* slica sycno segia vp*p* a valt sem þa *er* til vegit. *Þat er mælt*. at fleire *menn* mego vega til sycno einom *scogar* *manne* ef vilia. *scal* hv*err* *þeirra* lysa *fyrir* v. *bvom* at *þeir* vilia þeim *manne* til sycno vega. Enda *er* *hann* *scogar* *maðr* *feriande* *er* .i. *er* vegiɴ. eɴ *fiorbavgs* *maðr* ef ii. ero vegn*ir*. en alsycn *er* iii. ero vegn*ir*. En við þa *menn* eina *er* *hann* sycn *er* sp*urt* hafa þa sycno *hans* *er* til er vegit aðr lyst *er* at lögbergi enda *scal* segia et næsta su*m*ar ept*ir* til hu*err*ar sycno h*onom* *er* vegit[1]. Þar *er* þræll verdr *scogar* maðr[2] v*m* víg d*r*ott*in*s sins *eða* d*r*ot*t*ni*n*gar. *þeir* *er* taca *hann* sc*o*lo føra *hann* iɴa*n* fiorðu*n*gs til handa þei*m* *manne* *er* secte *scogar* maɴ þaɴ eɴ sa *scal* høgva af *scogar* maɴinom he*n*dr *oc* fötr *oc* láta lifa meþa*n* vill. Ef sa *er* secþi vill e*igi* høgva af *scogar* maɴenom he*n*dr oc føtr *oc* *varðar* h*onom* *fiorbavgs* ɢ*arð*. en þa söc eigo *þeir* við *hann* *er* h*onom* förðo. ef *þeir* vilia *eigi*. þa á sa soc *er* sökia vill til laga. Ef *menn* drepa *scogar* maɴ þaɴ til heliar iɴa*n* fiorðu*n*gs *oc* vilia *eigi* føra þei*m* *er* secþi ef *þeir* máttο *hann* søkia aɴa*n* veg eɴ vápno*m* *oc* *varðar* þeim *fiorbavgs* ɢ*arð*. En þa soc asá *er* secþi *scogar* *manninn*. Vta*n* fiorðv*n*gs *menn* eigo cost hvartz *þeir* vilia at meiða *scogar* maɴeɴ þ*es*sa lund se*m* sa *er* secþi *eða* færa h*onom* *hann* elleg*a*r.[3]

---

1) *Herefter tilföiet* aðr lyst er at lögbergi, *men disse Ord ere derefter overstregede.*

2) *Rettelse for* maɴ, *en Feil, der udentvivl er grundet i at Afskriveren istedetfor* verdr *næstforan först synes at have skrevet* vegr.

3) *Punctum er tilföiet.*

(S. 74, b.) þeir ero scylldir at pina hann til sagna oc hafa v. bva til ena næsto. þeim varðar fiorbavgs garð er pina hann ef þeir segia eigi satt fra orðom hans eða leyna þeim. Sva et sama scal fara vm sculldar menn þa er at lögom ero isculd tecnir oc er sagt til at lögbergi. Jöfn er sócn við þa sem inan fiorðungs menn. oc ef þeir gera eigi þeirra anat tvegia oc scal queðia ix. bva til a þingi. Eigi er manne scyllt at drepa scogar man þott hann hitte hann at mále ef hann tecr hann eigi oc rædr honom eigi biarg ráð nema hann hafe sectan. Sa maðr er vegit hefir scogar man scal lysa soc iþingbrecko eða at logbergi til scogar manz giallda mörc lög avra ahönd goða þeim er hann er iþingi með oc samþingis goðom hans. oc öllom þing monnom þeirra.[1] lysa til gialda oc til ut gongo. hann scal fa þa menn ii. er þat legi undir þegn scap sin at þeir voro kenendr at þeim scogar manne. oc sa maðr var þar vegin sem hin[2] segir. Ef hann hefir eigi sanaðar menn. þa scal hann queðia heimilis bva sina v. hvart sa væri þar vegin eða eigi. Domr a at døma mörc log avra ahönd þeim goðonom oc iafn micit or þeirre mörc ahönd hueriom þeirra iii. oc þing monnom þeirra. oc scal døma eindaga a þvi fe fyrir buðar durom hvers þeirra goðana þa er eina nótt hafa menn verit a þingi. En[3] goði sa er hann a eigi buð scal giallda fyrir buðar dúrom samþingis goða sins. En goði scal heimta at þing monnom sinom oc scolo þeir lata fylgia þingfarar cavpi. Ef maðr vegr scogar man þeirra nockorn .iii.[4] er dyre ero oc scal hann lysa soc

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Herefter skrevet* var, *men dette Ord derefter underprikket.*

3) *Først skrevet* Ef.

4) *I det arnam. Haandskrift læses* iiii., *der ogsaa stemmer med c. 102 ovenfor* (= A. M., c. 47).

þa at lögbergi ahond goðom öllom alande her oc þing monnom þeirra. til scogar manz giallda iii. marca log-avra. lysa til þess fiorðungs doms er hann er or fiorðungi siálfr en domaz afe þat at gialda anat sumar dag þan imitt þing iböanda kirkio garðe. sva scal gogn öll til føra sem til anara scogar manz gialda.

111.[1]

[a] Hy vig ero þessi ef maðr vegr þræl eða ambött fyrir manne oc varðar fiorbavgs garð. en sva scal søkia sem anat vig. fyrir þat utan. at (S. 75, a.) a þingi scal queðia bva. þott fleire menn se at vigi hans en .i. Drotten ens vegna scal kiosa ein man þeirra til veganda er at voro þan er hann vill. Søkiande a or fe hans ef hann verðr secr vm vigit giold þrælsens slic sem bvar hans v. søkiandans meta þrælin við bóc at dome. Þar er sa maðr vegr þræl manz er þingheyiande er rettr fyrir bu þess manz er þrælin átte at sculldleícom oc secz hann eigi á en gialda a hann þrælin. þræll verðr o heilagr ef hann mælir við man full rétti eða gørir hálfrétte. Ef drottin þrælsins verðr við staddr er þrællin er vegin oc verðr oheilagr sa er þrælin vegr fyrir drottnenom oc fyrir þeim monnom er þingheyiendr mego vera fyrir bv hans a þeim vetvangi nema þrællin hafe ser gert til o hælgi. A þeim vetvangi eigo menn at hefna þrælsens er hann er felldr en eigi lengr en sva. Ef þræll hleypr undir vápn manna fyrir drottin sin oc varðar[2] scog

a) = A. M., c. 108.

[1]) *I Capitlets første Linie er en Plads ledig for Overskrift.*

[2]) *Herefter skrevet* honom eigi, *men disse Ord derefter igjen overstregede.*

gang þa vig hans. ef hann fær bana af. Ef drottin vegr þræl sin oc varðar honom eigi þat við lög nema hann vegi hann a loghælgom tiðom eða vm langa fosto þa varðar fiorbavgs garð oc scal quedia ix. bva til aþingi oc á goði sa soc er veganden er iþingi með. Ef hann vill eigi þa a sá er søkia vill. Ecki varðar honom vig þrælsins nærgi er hann vegr hann. ef hann vegr hann um þær sacir er frials maðr felli oheilagr fyrir slicar sacir. Ef maðr drepr þræl manz ovænis hög oc aþar drottin vi. avra. en þrællin iii. avra. Nu ef hann ber þrælin lama barningo eða særir hann þa scal hann giallda verð þrælsens þeim er átte slict sem bvar meta við bóc enda giallda vanhagin sem bvar virða ef þrællin[1] verðr at o maga af þeim bardaga. Ef þrælar manna liostaz oc scal sa gialda vi. avra[2] er lystr. drottninom. en iii. þrælinom. Ef hann a cost til þess enn ecki ella. Ef þrælar manna vegaz. oc a sa er þan þræl á er vegit hefir. hvarz hann vill at lata søkia þan (s. 75, b.) þrælin eða gialda en vegna þrælin ella sem bvar meta við bóc. Ef þrælarnir beriaz lama barning. þa scolo eigendr fe nyta báþir in heila þræl. oc báþir fram föra en lamþa. Rett á þræll meira vm ein lut en frials maðr. þræll a vígt vm kono sina þott hon se ambött. en eigi afrials maðr vigt vm ambött þott hon se hans kona.

112. vm man frelsi.

[a] Sa maðr er frelse gefr manne at hann scal born hans fram föra. iafnt er þat sem vm arf. Þat er vm

---

a) = A. M., Festa-þ., c. 43.

---

1) *Rettelse for* þrælin.
2) *Gisning, i Overensstemmelse med A. M*, *for* gialda þrælin.

þræla at sa *maðr* *scal* þa *fram* føra *er* fe a at þeim. *Eigi* *verðr* *hann* fyʀ *frials* en *hann* hef*ir* goldit hælmi*n*gi*nn* *verðz* sins *eða* meira. þa *er* *manne* frelse gefit at fullo *er* *hann* *er* ilög leiddr. *Hann* *scal* i lög leiða goðe sa *er* *hann* *er* iþi*n*gi *með*. *Hann* *scal* taca *cross* ihönd *ser*. *oc* *nefna* *vatta*. Jþ*at* *vætte*. at *hann* vin*n*r eið at *crossi* lög eið. *oc* segi ec þ*at* gvðe. at *hann* mv*n* hallda lögo*m* se*m* sa *maðr* *er* vel heldr. oc *hann* vill þa *vera* ilögo*m* *með* oðro*m* mo*nn*om. þei*m* se goþ *gr*amt *er* þ*vi* nit*ir* ne*m*a fe *si*n*o* bøte. *Eigi* þarf sa *maðr* þaɴ eið at viɴa *er* h*onom* *var* u*n*go*m* frelsi gef*it*. Hálfan rétt *scal* *hann* taca *er* *hann* kø*m*r a iarls iorð. en þa alla*n* oc fulla*n* *er* *hann* kø*m*r a k*onvngs* iorð. Peɴi*n*g *scal* *hann* gefa goða þei*m* *er* *hann* leiþ*ir* ilög. þ*at* *scal* hiɴ tiunde lutr eyris. þei*m* þræli *scal* *hann* frelsi gefa *er* *hann* hev*ir* fulla *verð* avra fy*rir* fundit. Nv gefr *hann* þei*m* frelse *er* *hann* hev*ir* *eigi* fullo *verðe* keypta*n*. oc ræðr *hann* *ser* þaɴ omaga a hönd en*n* *eigi* frændo*m* sino*m* Rétt *er* at *maðr* cavpe ti*l* carnaþ*ar* *ser* amböt xii. avro*m* f*yrir* lof *fram*. Ef þræli er gefit *frelse* oc *er* *hann* *eigi* leiddr ilög eþ*a* ibrecco þa *scal* *hann* hvarke taka frials *manz* rétt ne þræls. enda heit*ir* *hann* þa gref leysingr. [a] Ef fe viðr afe þa *scal* þar avalt halfan scaða bøta sva se*m* b*var* v. virða.

a) = A. M., Vígsl., c. 79, S. 123[18].

bavga tal.

113.

(S. 76, a.) [a] **F**iorir ero lavgbavgar[1]. **E**iɴ er þrim*er*ki*n*gr. **A**nnar tuitog avre. **Þ**riði tuim*er*ki*n*gr. **F**iorðe tolf eyri*n*gr. **H**of*uð* bavge fylgia vi. avr*ar* bavgþac. oc þueite viii. ens fi*m*tatigar. **T**uitog aura fylgia half morc b*avg*þ*ac* *oc* þueite ii. ens fiorða tegar. **T**uim*er*ki*n*gi fylgía iii. avr*ar* þ*avg*þ*ac*. oc þ*vei*te .xxiiii. **T**olf eyri*n*gi fylgia ii. aur*ar*[2] b*avg*þ*ac* oc þ*vei*te xvi. **A**t enom mesta bavgæ e*r*o iii. m*enn* bæðe bavgbøtendr oc b*av*gþyɢiendr faðir. oc sonr. *oc* bróþ*ir*. **A**t xx. avra ero iiii. m*enn* bæðe b*av*gbøtendr *oc* bavg þiɢiendr foðor faðir. *oc* son*ar* sonr. moþ*or* faðir. oc dott*or* sonr. **A**t tuim*er*ki*n*gi e*r*o eɴ iiii. m*enn* bæðe b*av*gbætendr[3] oc b*av*gþiɢiendr. foþ*or* broþ*ir* *oc* broþ*or* s*onr*. moþ*or* broþ*ir*. *oc* systor s*onr*. **T**olf eyri*n*g *sco*lo taca brøðru*n*gar. oc systkina søn*ir*. *oc* systru*n*gar. oc s*v*a giallda. þ*a*r e*r*o bavg*a*r farn*ir*. **Þ***ei*r m*enn* e*r* eno*m* vegna m*anne* e*r*o firnare eɴ brøðru*n*g*a*r e*ða* systkina søn*ir* e*ða* systru*n*g*a*r *sco*lo taca morc af iafn nano*m* frændo*m* veg-

---

a) = A. M., Vígsl., c. 114 *(findes ikke i det arnam. Haandskrift).*

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Ordene* ii. aur*ar* *ere skrevne to Gange, men overstregede igjen paa det sidste Sted.*

3) *Over Bogstavet* æ *i Midten af dette Ord er, udentvivl med en yngre Haand, skrevet* ö *eller* o.

andans. Næsta brœðrar vegandans *sc*o*lo* bøta næsta brœðr*om*[1] ens vegna ørtog ens vi. eyris. Þ*eir* m*enn* e*r* e*r*o maɴe firnare veganda eɴ næsta brøþ*ra* *sc*olo gialda halfa*n* fiorða eyre. ia*fn* náno*m* frændo*m* ens vegna. Aɴaʀa brøðra ens vegna *sc*olo taca örtog ens iii.[a] eyris af aɴ*a*ʀa brøðro*m* veganda. Þ*eir* m*enn* e*r* e*r*o m*anne* firnare veganda en s*v*a. *sc*olo bøta hálfo*m* avðro*m* eyre ia*fn* náno*m* frændo*m* ens vegna. Þriðia brøðra ens vegna *sc*olo taca i. eyri af þriðia brøðro*m* veganda. þ*a*r fellr sac tala. Eɴ þær e*r*o allar lyrit næmar sac*ir* er eyris bót kö*m*r ti*l* e*ða* meire. Ef o hælg*ir* m*enn* e*r*o vegnir *oc* v*m* telrat þar ti*l* sac bóta. Nu hafa (s. 76, b.) fleire m*enn* at vigi v*er*it eɴ ein*n*. þa *sc*al søkiande kiosa man*n* ti*l* veganda at do*m*i e*ða* at sött fyr*ir* sætt*a*r m*onno*m. þaɴ e*r* h*ann* vill þ*eirr*a m*ann*a e*r* at vigi v*o*r*o* *oc* *sc*al h*ann* iþ*es*s ætt telia til sac bota. Eɴ ef h*ann* geʀ e*igi* kiosa maɴ ti*l* oc v*m* telra*t* þá ti*l* sac bóta. Ef vig sac*a*r aðile sættiz a víg f*yrir* alþi*n*gis lof f*ra*m. þa a h*ann* ecci at hafa at niðgiolldo*m* vi*ð* aðra frændr. þ*v*iat eins *sc*al vigsac*a*r aðili bavg taca ef h*ann* a e*igi* vigs bøtr at taca. oc s*v*a ef h*ann* tecr e*igi* fe ti*l* meire sycno vegandano*m* en sa se f*ior*b*avgs* m*að*r þa á h*ann* at hafa bavgbót. Aþiliɴ ræðr sic af bavg bóto*m*. ef h*ann* før*ir* vigsöcena miðr ti*l* laga e*ða* ti*l* miɴi sátt*a*r eɴ þa m*un*di h*ann*. ef h*ann* scyldi feet hafa *oc* b*er*r þ*at* q*u*iðr. Ef yngri *maðr* vegr maɴ en .xii. vet*ra* gamall enda v*er*ðe e*n*gi aɴaʀ *maðr* saðr at raðo*m*. þa á aðiliɴ eiɴ öll niðgioldin. Ef vig[2] v*er*ðr olyst e*ða* ranglyst *oc* er þo iófn heímti*n*g ti*l* sac bóta oc s*v*a þot vig sokin v*er*ðe onýt ef engar' metaz ohælgis varn*ir*. Nu verðr vegande

---

1) *Herefter skrevet* vegan, *men igjen overstreget.*

2) *Skrevet to Gange.*

secr e*ða* d*r*epiɴ *oc* e*r* þo slíc hei*m*ti*n*g þa ti*l* niðgiallda se*m* aðr. **B**avg*a*r all*ir* *sc*olo uppi *v*e*r*à huegi marg*ir* e*r* bøtendr e*r*o e*ða* huegi e*r* m*a*rg*ir* við takendr e*r*o. *oc* sc*a*l e*n*gi *maðr* meiro*m* bavgo*m* böta eɴ taca. En*n* mesta bavg sc*a*l taca faðir. oc sonr. *oc* bro*þir* ens vegna m*an*z oc taca af föðor *oc* søne. *oc* bro*þor* veganda. *oc* sc*a*l morc taca h*v*aʀ *þeirr*a or bavgino*m* oc ii. avra þacs *oc* *þ*v*ei*te .xvi. enda sc*a*l s*v*a hue*r*r hin*n*a gialda. ef *þeir* e*r*o allir ti*l* huar*ir*tueɢio. Nu e*r* eiɴ sonr ens vegna m*an*z eɴ brøþ*r* marg*ir*. *oc* sc*o*lo brøðr þo eina morc t*a*c*a*. oc i. søn*ir* þot*t* *þeir* se m*a*rg*ir*. eɴ b*r*o*þir* .i. enda sc*o*lo veganda frændr s*v*a scipta gialdeno m*eð* s*er* þót*t* e*igi* se iaf*n* m*a*rg*ir* brøðr se*m* søn*ir*. Ef bæðe lif*ir* sa*m*feðri bróþ*ir* *oc* aɴaʀ sa*m*møþri b*roðir* ens vegna þa sc*a*l sa*m*-möðri bro*þir* taca or morkiɴe .ii. (S. 78, a.[1]) lute eɴ sa*m*-feðre[2] iii. enda sc*a*l h*ann* eiɴ hafa þak *oc* *þ*v*ei*te. faþ*ir* sc*a*l taca ii.[a] lute b*av*gs ef e*igi* e*r* sonr ti*l*. oc so*n*r .ii. lute ef e*igi* er fa*þir* til. Nv lif*ir* i. scap þiggiande at hof*uð* bavge hv*e*rgi *þeirr*a er er oc sc*a*l h*ann* fulla*n* bavg taca m*eð* þake *oc* *þ*v*ei*tu*m*. Nu lif*ir* h*v*árki ens vegna m*an*z f*aðir* ne s*on*r oc lifa þo brøðr bæðe sa*m*feðra *oc* sa*m*møðra. sum*ir*. þa sc*o*lo sa*m*møðra brøðr taca ii. lute bavgs eɴ sa*m*feðra brøðr iii. lute enda sc*o*lo *þeir* hafa þac *oc* *þ*v*ei*te*n* öll. Nu lif*ir* f*aðir* e*ða* s*on*r *oc* sa eiɴ bro*þir* e*r* sa*m*møðri e*r*. þa sc*a*l h*ann* taca af b*av*gino*m* fulla*n* bro*þor* luta s*v*a se*m* h*ann* se sa*m*feðri ef aɴaʀ eiɴ e*r* *þeirr*a ti*l*. En ef bæðe e*r* ti*l* f*aðir* oc s*on*r *oc* sa[3] .i. b*roðir* e*r* sa*m*møðri e*r*. þa sc*a*l b*roðir* taca af bavgeno*m* hálfo*m* vegno*m* peɴi*n*gi miðr eɴ halfa*n* .vi. eyri oc ein*n*

---

[1]) *Burde efter riglig Paginering være* S. 77, a. *o. s. frd.*

[2]) *Rettelse for* s a m m ø ð r e.

[3]) *I Skindbogen:* o c a s a.

eyri þacs oc þ*vei*te viii. Nu e*r* e*n*gi scapþiGiande ti*l* at havf*uð* b*av*ge ne*m*a b*roðir* sa*m*meþri. þa sc*a*l h*ann* taca b*av*giN fulla*n* *oc* þac. en[1] e*n*gi þ*vei*te*n*. EN ef *eigi* e*r*o scapbetendr ti*l* havf*uð* bavgs. þa sc*o*lo viðtakendr all*ir* ia*fn*t missa af io*f*no[2] fe. sva a valt se*m* þ*eir* e*r*o ti*l* talþ*ir*. ANaR b*av*gr e*r* tuitög avre eN þaN b*av*g sc*a*l taca f*oðor* faþ*ir*. *oc* so*nar* so*n*r. m*oðor* fað*ir*. *oc* dott*o*r so*nr* ens vegna. *oc* taca af iiii. m*onno*m þei*m* e*r* ia*fn* nan*ir* e*r*o veganda. þaN b*av*g sc*a*l v. deila m*eð* þei*m* *oc* sc*a*l f*oðor* f*aðir* *oc* so*nar* so*n*r hafa iii. lute b*av*gs oc þoken oc þ*vei*ten öll. eN m*oðor* f*aðir* *oc* d*ottor* so*nr* ii. lute. Nu ef aNaR eiN e*r* ti*l* f*oðor* f*aðir* e*ða* so*nar* so*nr*. eN hin*ir* baþ*ir*. *oc* s*v*a þótt aN*a*R eiN se þ*eirr*a ti*l* m*oðor* f*aðir* eþ*a* d*ottor* so*nr* eN þes*ir* báþ*ir* þa sc*a*l þo s*v*a b*av*geno*m* ti*l* scipta se*m* aðr v*a*r u*m* tínt enda heita þ*at* b*av*gilde e*r* þ*eir* m*enn* taca er karlsift e*r*o co*mnir*. EN þ*at* heita nef gilde e*r* þ*eir* m*enn* taca e*r* kuensift e*r*o co*mnir*. þót*t* allm*argir* se so*n*ar s*ynir* e*ða* dótt*o*r s*ynir* oc takat þ*eir* þa meira lut b*av*gsens en*n* aðr. *oc* s*v*a þ*a*r e*r* aðr*ir* b*av*gþiGiendr e*r*o þa sc*a*l ia*fn*t hv*er*fa i alla kneruNa. (S. 78, b.) þot*t* i. *maðr* se or öðro*m* kne ruNi eN or öðro*m* all m*a*rg*ir* ef þ*eir* e*r*o hvar*ir*tveGio or nef gilde e*ða* hvar*ir* tueGio or b*av*gilde. Nu e*r*o eng*ir* scapþiGiendr at .xx. avra ne*m*a f*oðor* f*aðir*. e*ða* so*n*ar so*nr* *oc* sc*a*l h*ann* fullan b*av*g taca. m*eð* þake *oc* þ*vei*to*m*. EN ef eng*ir* ero ti*l* ne*m*a m*oðor* f*aðir* eþ*a* d*ottor* so*nr* þa sc*o*lo þ*eir* þo taca fulla*n* b*av*g[3] *oc* þacþan eN e*n*gi þ*vei*te. Tui m*er*ki*n*g ens vegna f*oðor* b*roðir* *oc* broþ*or* so*nr*. m*oðor* b*roðir* *oc* systor so*nr* sc*o*lo taca af þei*m* m*onno*m

---

1) *Den arnamagn. Udgave tilföier* eigi.

2) *Skrevet* io*f*nom.

3) *Udeglemt i A. M.*

iiii. er iafn nánir ero veganda oc scal moðor broðir oc systor sonr hafa ii. lute bavgs. enn foðor broðir oc broðor sonr iii. lute. enda scolo þeir hafa þac oc þueíte. Nv ef foðor broðir eþa broðor sonr er[1] til bavgs einn. þa scal hann þo bavg taca fullan með þake oc þveitom. En ef moðor broðir eða systor sonr er ein til bavgs. þa scal hann þo fullan bavg taca oc þactan enn þveite engi. At þvi hofe scal þeim bavg scipta inefgilde sem xx.^tog^ avra. Tólf eyring scolo taca brøðrungar oc systkina sønir. oc systrungar ens vegna. oc taca af þeim monnom öllom er iafn nánir ero veganda[2]. þan bavg scal en v. deila með þeim oc scolo brøðrungar taca iii. lute bavgs oc þac oc þveite. en systrungar oc systkina synir ii. lute bavgs.[3] þott ein se brøðrungr en all margir systrungar. eða systkina synir þa scal hann þo taca allan brøðrungs lut. Nu er systrungr ein en all margir brøðrungar oc scal hann hafa allan systrunga lut. Jafn micit scolo systkina synir taca af þvi nef gilde sem systrvngar[4]. En ef engi er til nema brøðrungr i. oc scal hann þo taca bavg fullan með þake oc þveitom. Nu er engi þeirra til nema systrungr i. þa scal hann þo taca bavg fullan oc þac með oc þveiten engi. Nv ero engir scapþiciendr til at þrimerkingi en scapbøtendr se til. þa scal foðor faðir oc sonar sonr. moðor faðir oc dottor sonr taca höfuð bavg scerðan hálfri mörc oc scal þeim bavg sva scipta inefgilde sem xx.^tog^ avra. Sin bavg scolo þeir taca með þake oc þveitom. en aldregi (S. 79, a.) scal skerþom bavge þac fylgia. ne þveite. Nv ero engir til nanare bavg-

1) *Tilföiet.*

2) *I Skindbogen* iafn nánir ero vega oc ta, *de sidste 4 Bogstaver igjen overstregede.*

3) *Punctum er tilföiet.*

4) *Rettelse for* systrvngom.

þiciendr en *foðor broðir* oc *broðor sonr oc* syst*or sonr* þa sc*o*lo *þeir* taca iii. b*av*ga[1]. Sin b*avg* sc*o*lo *þeir* taca m*eð þveitom* full*an* oc þacþan. en höf*uð* b*avg* sk*er*þan mörc en xx.tog avra scerðan hálfre morc. þa *er*o all*ir* b*av*gar tuim*er*ki*n*gar. þ*v*iat eins sc*o*lo *þeir* s*v*a taca ef nockor*ir* ero scapbøtendr at hv*er*io*m* b*av*ge. enda sc*o*lo *þeir* ia*fn*t taca þot*t* nefgilldi*n*gar ein*ir* se til. tokon*ar*. e*ða* s*v*a ti*l* giallzens. En ef eng*ir* lifa ib*av*ggillde ens vegna ne*ma* brøðru*ng*ar e*ða* systrungar e*ða* systkina *synir* en scapbøtendr se ti*l* iöllo*m* stoðo*m* þa *scolo þeir* taca iiii. bavga. Sin b*avg* sc*o*lo *þeir* t*ac*a fullan oc þac m*eð oc þveit*e. *þeir* sc*o*lo oc taca hof*uð* b*av*g scerðan hálfo. þa v*er*ðr þ*ar* en*n* meste b*av*gr at minzta b*av*ge. *þeir* sc*o*lo en taca xii. avra at f*oðor* foðor b*av*ge xii. avra. at b*r*oþ*or* s*onar* b*av*ge. Þa e*r* xx.tog avre sc*er*þr morc. en tuim*er*ki*n*gr hálfre mörc. Engo*m* b*av*ge sc*a*l þac ne þ*veit*e fylgia ne*ma* brøðru*n*ga b*av*ge. þa b*av*ga alla sc*a*l v. deila oc sc*o*lo iii. lut*ir* hu*er*fa und*ir* brøðru*n*ga en ii. lut*ir* inefgillde. Nu e*r* systru*n*gr[2] i. ti*l* en eng*ir* brøðru*ng*ar oc sc*a*l h*ann* þo taca alla b*av*ga. Ef eng*ir* lifa b*av*gþiciendr ne*ma* f*aðir* eþ*a* s*onr* eþ*a* b*roðir*. en all*ir* se ti*l* veganda frændr *þeir* er b*av*go*m* sc*o*lo bøta. En þa *er* se*m* all*ir* se ti*l* ef nokor*ir* *er*o scap bøtendr at hv*er*io*m* bavge oc sc*a*l þa f*aðir* oc s*onr* oc b*roðir* taca alla b*av*ga fulla hvart se*m* *þeir* ero all*ir* ti*l* e*ða* ein *þeirr*a. *þeir* sc*o*lo s*v*a scipta oðro*m* bavgo*m* m*eð* s*er* se*m* sino*m* b*av*ge. oc sc*a*l hof*uð* b*av*ge .i. þac oc[3] þ*veit*e fylgia. Nu e*r* brøðru*n*gr ein ti*l* en engv*ir* systru*ng*ar ne systkina s*ynir* þa sc*a*l h*ann* þo taca alla *b*a*v*ga se*m* aðr. Nu lifa eng*ir*

---

1) *Rettelse for* bavg.
2) *Afskriveren har først skrevet* brøðrungr.
3) *Gisning for* ne.

m*enn* ib*av*gildi ens davþa ne*ma* f*oðor* f*aðir* eþ*a* so*n*ar s*onr*. m*oðor* f*aðir* eþ*a* d*ottor* s*onr*. En all*ir* lifa i b*av*gilde veganda. þa s*co*lo þ*eir* h*v*art se*m* þ*eir* er*o* allir ti*l* eþ*a* .i. taca alla b*av*ga fulla ne*ma* höf*uð* b*avg* .i. h*ann* s*ca*l fella halfri mörc. engo*m* b*av*ge s*ca*l þac ne þ*vei*te fylgia ne*ma* xx.^tog^ avra. Nu lifa eng*ir* ib*avg* (S. 79, b.) gillde ens vegna ne*ma* f*oðor* br*o*þ*ir* e*ða* br*oðor* s*onr*. m*oðor* b*roðir* e*ða* syst*or* s*onr*. En bøtendr er*o* ti*l* i öllo*m* stöðo*m*. þa s*co*lo þ*eir* taca alla b*av*ga. h*v*art se*m* þ*eir* er*o* all*ir* ti*l* e*ða* sum*ir*. hof*uð* b*av*g s*co*lo þ*eir* taca sc*er*þan mörc eN xx. avra hafa hálfri mörc. SiN b*avg* s*co*lo þ*eir* fulla*n* taca oc s*v*a brøðru*n*ga b*avg*. Engo*m* b*av*ge s*ca*l þac ne þ*vei*te fylgia ne*ma* tui m*er*ki*n*gi. EN ef eng*ir* er*o* nánare b*av*gþiGiendr ti*l* eN brøðru*n*g*a*r. þa s*ca*l f*a*ra se*m* fyR v*a*r v*m* tínt. Nu er*o* viðtakendr ti*l* at hof*uð*b*av*ge *oc* at tuim*er*ki*n*gi eN eng*ir* at xx.^tog^ avra. þa s*ca*l h*ann* hv*er*fa m*eð* mesta b*av*ge ef bøtendr er*o* ti*l*. EN ef sa b*av*gr e*r* nockoR er h*v*arke se ti*l* scapbøtendr ne scapþiGiendr *oc* fellr sa b*av*gr þa niðr. Frændr vega*n*da er*o* b*av*gs scapbøtendr. *oc* s*v*a at hu*er*io*m* b*av*ge sem þ*eir* er*o* ti*l* talþ*ir*. Bavg gilldis m*enn* veganda s*co*lo þei*m* mu*n* meira lut reiða b*av*gs hv*er*s helldr eN nef gildis m*enn*. se*m* þ*eir* taca meira .lut. er b*avg* gilldis m*enn* ero ens davða heldr en*n* nef gildis m*enn*. Oc s*v*a scolo þ*eir* þ*v*i gialde öllo scipta m*eð* s*er* e*r* frændr er*o* veganda h*v*art se*m* þ*eir* ero ti*l* b*av*gs h*ver*s fleire e*ða* færi. *oc* slíco*m* lut halda up at öllo*m* reizlo*m*. þot*t* nef gilldi*n*g*a*r einir se scapbøtendr ens vegna. Frændr scolo scipta viðtökoNi m*eð* s*er* i öllo*m* stöðo*m*. Nv er*o* eng*ir* scapbøtendr ti*l* hof*uð* b*av*gs eN við takendr ero ti*l*. þa s*ca*l vegande bøta hofuð b*av*ge fullo*m* m*eð* þake oc þ*vei*to*m*. ef h*ann* e*r* sýcn *oc* sa*m*lendr. enda s*ca*lat h*ann* fleiro*m* b*av*go*m* bøta.

En ef h*ann* er e*igi* ti*l*. þa sc*o*lo þ*eir* bøta b*av*go*m* ii. er talþ*ir* e*r*o ti*l* xx.[tog] avr*a* sino*m* b*av*ge fullom oc hofuðbavge scerðom[1] hálf*r*i mörc. Nv e*r*o eng*ir* nánare bøte*n*dr eɴ *foðor* b*roðir* oc broþ*or* s*onr*. m*oðor* b*roðir* oc syst*or* s*onr*. þa sc*o*lo þ*eir* bøta bavgo*m* iii. Sino*m* b*av*ge fullo*m* *oc* ii. mörco*m* at þrime*r*kingi *oc* ii. mörco*m* at xx.[tog] avr*a*. (s. 80, a.) ef viðtakendr e*r*o ti*l*. Ef eng*ir* e*r*o nanare b*av*gbøtendr eɴ brøðru*n*gar þa sc*o*lo þ*eir* bøta b*av*go*m* iiii. ef viðtakendr ero ti*l* oc xii. avr*om* at hv*e*rio*m* bavgi. Engo*m* b*av*ge sc*a*l þac fylgia ne þv*ei*te ne*m*a brøðru*n*ga b*av*ge. Nu lifa eng*ir* ib*av*g gillde ne*m*a f*aðir* oc s*onr* oc b*roðir*. þa sc*o*lo þ*eir* bøta bavgo*m* öllo*m* fullo*m* ef viðtakendr ero ti*l* *oc* sc*a*l höf*uð* b*av*g eiɴ þekia. Eɴ ef eng*ir* e*r*o bøtendr ti*l* ne*m*a f*oðor* f*aðir* oc s*on*ar s*onr*. m*oðor* f*aðir* oc dott*or* s*onr*. þa sc*o*lo þ*eir* bøta b*av*go*m* iiii. hof*uð* b*av*ge sc*a*l bøta scerðo*m* half*r*i morc en*n* iii. fullo*m* *oc* þekia xx.[tog] avra eiɴ ef viðtakendr e*r*o ti*l* all*ra*. Nv e*r*o eng*ir* bøtendr til ne*m*a föðor b*roðir* oc b*r*oþ*or* s*onr*. m*oðor* b*roðir* *oc* syst*or* sonr eɴ all*ir* lifa i b*av*g gillde ens vegna. þa sc*o*lo þ*eir* böta b*av*go*m* .iiii. þ*eir* sc*o*lo bøta ii. morco*m* at hof*uð* b*av*ge oc ii. morco*m* at xx. aura eɴ fullo*m* sino*m* b*av*ge. oc þekia þaɴ eiɴ. eɴ xii. avra at miɴzta b*av*ge. Nu lifa bøtendr at mesta b*av*ge oc minzta. eɴ viðtakendr e*r*o e*igi* ti*l* iöllo*m* stöðo*m*. þa scal f*aðir* oc s*onr* oc b*roðir* bøta b*av*go*m* iii. fullo*m*.[2] höf*uð* b*av*ge eino*m* sc*a*l þac oc þv*ei*te fylgia. Nu er engi þ*eir*r*a* ti*l* ne*m*a b*roðir* sa*m*møðre. oc sc*a*l h*ann* þa ia*fn*t allre bót uphalda ne*m*a þueito*m*. Su er oc kona ein er bæðe sc*a*l b*av*ge bøta *oc* b*av*g taca ef ho*n* er einb*e*rne eɴ su kona

---

1) *Gisning for Skindbogens:* er talþ*ir* e*r*o ti*l* xx.[tog] avr*a* oc sino*m* b*av*ge scerðom.

2) *Punctum er tilföiet.*

heit*ir* b*av*grygr. En hon er dott*ir* ens davða enda se e*igi* scapþiGiande ti*l* höf*uð* b*av*gs en bøtendr life þa *scal* ho*n* taca þrim*erk*i*n*g se*m* so*nr*. ef ho*n* toc e*igi* full sætte at vigs bóto*m* ti*l* þ*es*s er ho*n* er gipt. enða *scol*o frændr a le*n*gr taca. Nu er hon dótt*ir*. veganda eN e*n*gi er scapbøtande ti*l* höf*uð* b*av*gs eN viðtakendr se ti*l*. þa s*cal* ho*n* bøta þrim*er*kingi se*m* so*nr* ti*l* þ*es*s er ho*n* kö*m*r iv*er*s (s. 80, b.) huilo eN þa kast*a*r ho*n* giolldo*m* i kne frændo*m*. Þ*ei*r m*enn* ero oc .v. er sac avkar heita.[1] i. er sonr þy borin e*ða* lavngetin.[2] ii. *er* stiup s*onr*. enda ná magar .iii. Ef m*að*r a moðor ens vegna eða dóttor e*ða* systor. þ*eir* s*col*o taca all*ir* sama*n* xii. avra oc v. penni*n*ga vegna oc taca s*v*a h*v*art se*m* er ein þ*eirr*a e*ða* allir. oc ia*f*n mikin lut hu*er*r þ*eirr*a við aNa*n* oc taca af þei*m* m*onno*m v. er ia*f*n tengþ*ir* ero veganda oc ia*f*n miclo s*col*o þ*eir* þa bøta þott i. þ*eir*ra se ti*l* gialldzens se*m* all*ir*. En ef þ*eir* ero eng*ir* ti*l* aðr*ir* tueGio þa fellr su sac bót niðr. En ef þ*eir* m*enn* ero eng*ir* ti*l* sac bóta er m*anne* se firnare eN brøðru*n*gar eno*m* vegna. þa s*col*o næsta brøðru*n*g*a*r[3] taca þ*eirr*a lut oc þriþiu*n*gi miNa en*n* hin*ir*. eN sin lut allan. Nu h*v*argi þ*es*s ept*ir* b*av*ga er engv*ir* ero ti*l* at taca sac bót. þa s*col*o en*ir* scyldri a vallt þ*eir* er næst*ir* ero hino*m* taca fulla*n* þ*eirr*a lut. En ef þ*eir* ero e*igi* ti*l*. þa s*col*o en*ir* firnare oc taca hiNa lut þriþiu*n*ge scerðan at · sins föðor bóto*m* ef bøtendr ero ti*l*. Ef scapbøtendr nokor*ir* ero[4] eigi ti*l* eptir b*av*ga. þa s*col*o en*ir* scyldri böta allri bót. Nv ero eng*ir* en*ir* scyldri. þa s*col*o en*ir* firnari reiða þ*eirr*a bøtr er e*igi* v*or*o ti*l* þriþiu*n*ge sc*er*þan at

---

1 og 2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Afskriveren synes først at have skrevet* brøðrar, *men derefter forandret dette saaledes.*

4) *Tilföiet.*

sins føðor bótom. En niðr fellr su bót er hvergi ero til.[1] iafnt scolo bøtr allar huerfa i alla kneruna þær er eptir bavga ero. Ef leysingr er vegiN þa scolo .xii. avrar at mesta bavge en ii. avrar at bavg þake. EN at avðrom bavge x. avrar oc iiii. örtogar at bavgþace. EN at iii.ª bavge morc oc eyrir at bavgþake. EN at miNzta bavge vi. avrar eN ii. örtogar at bavgþake. Præl bavgar scolo þar vera er þrælar ero scap þiGiendr. Nv scal ina miNzto bavga segia er þræll scal þræli bøta. þar ero þveite .xxiii. at hofuð bavge. eN vii. þveite at bavgþace. EN at föðor foðor bavge (s. 81, a.) xx. þveite oc iii.[2] at bavg þake. At foðor broðor bavge xv. þveite oc iii. at bavgþake. At brøðrunga bavge scolo xii. þveite oc ii. at bavgþake. Þar scolo oc vera at sacbótom eptir bavga viii. þveite. oc þriþiungr ens v.ª þveites. oc halft iiii.ª þveite. oc þriþiungr ens iii.ª þveites oc hálft aNat þveite. Eitt þveite scolo taca þriþia brøðra oc sva gíalda enda verþr su sac bót minzt. þar at eins scolo þrælar bøta er þeir hafa orkost til er bøta scolo. Þeir menn ero eN iiii. er náir ero kallaþir þott lifi. Ef maðr er hengðr eða kyrcþr eða settr i grof. eþa i scer. eða heptr afialle. eða ifløðar mále. Þar heitir gálg nár. oc graf nár. oc sker nár oc fiall nár. Þa menn alla scal iafnt aptr giallda niðgiolldom sem þeir se vegnir þott þeir lifi. Sua er mælt at þat sumar scal niðgialda heimling up hefia er vigsökin er sett eða sótt eða hana scyldi søkia. oc er þá rétt at[3] lysa þegar til sócnar ahendr þeim monnom öllom er spurt hafa vigit. Søkiande scal at domi telia frændsemi með þeim er sottr er oc veganda oc með ser oc enom vegna.

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Sandsynligvis corrumperet, ligesom maaskee ogsaa nogle af de övrige Tal.*

3) *Herefter skrevet* søksa hana, *men dette igjen overstreget.*

Siþ*an* sc*a*l h*ann* nefna v*atta*. at þ*v*i v*ætte*. sc*a*l h*ann* q*ue*ða at ec leg þ*at* und*ir* þegnscap miN at su e*r* frændsem*is* tala söN *oc* rétt m*eð* oss h*v*arom*t*uegiom. e*r* nv e*r* talit. en þær sac*ir* m*eð* ocr. N. N. H*ann* sc*a*l oc hafa saNaðar m*enn* ii.[a] þa er þ*at* legi und*ir* þegnscap siN at þ*eir* hygi þa frændsem*is* tolo rétta. eN feR v*m* þav mal at aðro sem v*m* oNor fe víte. **R**ett e*r* oc at stefna heim*an* ti*l* sac bóta. **E**n ef sa telr aNa*n* ia*f*n scyldan e*ða* scyld*ra* e*r* sottr e*r*. þa sc*a*l h*ann* telia þa frændsem*i* f*yrir* sökianda oc viNa eið at. enda sc*a*l þa døm*a* slict a hond hv*e*riom þ*eirr*a sem lög beR ti*l*. enda sc*o*lo trygðir (S. 81, b.) com*a* hu*er*vetna at mote sac bóto*m*. e*igi* verðr ella heim*t*ing ti*l* þ*eirr*a. Ef lyrit næm*a*r sacar ero m*eð* m*onno*m obøttar. þa sc*a*l frænde veganda hu*er*gi deila sam*visto við ens vegna frænda. nem*a* þ*v*i at eins ef h*ann* hef*ir* þar vist aðr e*ða* gisti*n*g sva tekit at h*ann* vissi e*igi* hins i þ*at* siN þ*an*gat ván. **E**N ef sa gør*ir* e*igi* s*v*a þa á hiN cost at v*er*ia h*onom* lyrite sam*vistona. **E**N ef h*ann* feR e*igi* abro*t*[t] þa v*arðar* h*onom* *fiorbavgs* g*arð* *oc* sc*a*l þ*eir*re soc stefna heim*an* oc q*ueðia* ti*l* h*eimilis* b*va* ix. a þ*in*gi þ*es*s e*r* s*ottr* e*r* at b*er*a v*m* þ*at* hvart h*ann* hafe hafða sam*visto við hiN siþ*an* e*r* lyrite v*a*r varet e*ða* e*igi* oc sc*a*l þo[1] saNa frændsem*i* sem aðr v*a*r tínt. **E**f *maðr* ryfr trygðir þar er bøtt e*r* sac bótu*m* þa eycz þar ret*t*r hv*er*s m*anz* hálfo. v*ið* þaN þ*eirr*a e*r* bøtto. enda sc*a*l a þav mál engi sættaz f*yrir* lof fr*a*m. **E**f m*enn* ero e*igi* fulltiða e*ða* af l*an*ði farn*ir* þ*eir* er bötr eigo at taca. þa sc*o*lo þ*eir* heim*t*a sit at þei*m* er þ*eirr*a lut tóco. **E**N ef þa v*a*r scerðom bóto*m* bøtt *oc* sc*o*lo veganda frændr þ*at* giallda e*r* afurðe. Nu v*oro* veganda frændr eigi fulltiða e*ða* v*oro*

---

1) *A. M., udentrirl red en Trykfeil,* þa.

þeir erlendis þa *er* b*avgom* v*a*r bött þa *scolo* *þeir* gialda þ*at* *er* ti*l* þ*eirr*a co*m*. þa *er* þ*eir* ero full tiða. e*ða* coma ut oc scipta *sv*a ti*l* se*m* nv v*a*r tint. **Þ***at* er silfr sac gilldt ib*avgom* oc *sv*a iþavco*m* oc þ*veitum*. er e*igi* se v*er*ra heldr eɴ v*a*r logsilfr et forna þ*at* er x. pen*n*ingar g*er*a eyri *oc* meire se silfrs litr á eɴ messi*n*gar *oc* þole sco*r* *oc* se ia*fn*t uta*n* se*m* iɴan. Enda er rett at giallda þ*at* i lög avro*m* öllo*m*.

114. Griða mál.

"Allir vito atburði u*m* missætti þ*eir*ra ɴ. ɴ. oc ɴ. ɴ. eɴ nu *er*o vin*ir* þ*eirr*a við co*m*nir oc vilia þa sætta. Nu selr ɴ. ɴ. ɴ. ɴ. g*r*iþ til sattar stefno þ*eirr*ar *er* þ*eir* hafa a *que*þit fir*ir* (S. 82, a.) sic *oc* siɴ erfingia oc alla þa m*enn* er h*ann* agriðo*m* f*yrir* at selia[1]. eɴ ɴ. ɴ. tecr g*r*ið af ɴ. ɴ. *ser* ti*l* handa oc sino*m* erfi*n*gio*m* oc öllo*m* þei*m* m*onno*m e*r* h*ann* þarf g*r*ið ti*l* handa at taca. Eɴ nu e*r* guð sialfr þ*eirr*a fyrstr e*r* baztr e*r* oc all*ir* hælg*ir* m*enn* *oc* allr heilagr do*m*r, Pave at rome oc p*at*riarche[2], k*onvn*gr váʀ oc b*ysco*par or*ir* oc bóklærð*ir* m*enn* allir. *oc* allt c*r*istit folc. Ec nefni[3] xii. m*enn* igrið þ*es*si a mill-u*m* þ*eirr*a ɴ. ɴ. oc ɴ. ɴ. e*r* nu sta*n*da tuei*m* megin at málo*m* oc sc*a*l ne*fn*a þa xii. m*enn*.

[4] **S**iþ*an* sc*a*l sa m*að*r er f*yrir* g*r*iþo*m* mælir nefna v*att*a ii.[a] eþ*a* fleire at þ*vi* v*ætt*e. at þessi g*r*iþ e*r* nv ero

a) = A. M., Vígsl. c. 112.

1) *Den arnam. Skindb. læser* halda.

2) *Rettelse for* patriache.

3) *Skrevet* nēfni.

4) *I Enden af Linien er her en Plads til Overskrift.*

nefnd *sco*lo *ve*ra full oc favst allra m*anna* a mille þ*eirr*a *e*r h*er* co*m*a i man*n*so*f*noð þeNa. oc meþ*an* m*enn* ero h*er* lengst amaNfu*n*di þesso*m*. oc hu*er*r *maðr* kö*m*r hei*m* ti*l* sins heima. oc þott optaR v*er*ðe fund*ir* lagðir ti*l* mala þ*eirr*a. þa *sco*lo þo g*r*iþ halda ti*l* þ*es*s *er* s*v*a *er* málo*m* þ*eir*ra lokit se*m* þav mego bezt lucaz. Nu heldr iorð g*r*ið-o*m* up*p* eN him*inn* varðar fyr*ir* ofa*n*. eN hafit ravða f*yrir* vtan er liGR v*m* lönd öll þav er v*er* hofo*m* tiðende af. EN a mille þessa ende marca er nu hefi ec h*er* talt f*yrir* m*onno*m. þrifiz sa m*að*r hu*er*gi *e*r þ*es*si g*r*ið rýfr er ec hefi h*er* nefnd. *oc* bindi h*ann* s*er* sua höfga byrð at h*ann* co*m*iz aldregi unda*n*. en þ*at* e*r* guð d*r*ottens gremi *oc* grið bítz nafn. En þ*eir* m*enn* all*ir* hafe guðs miscuN er[1] g*r*iðo*m* halda vel *oc* allra heilag*ra* arnaðar orð ti*l* allrar þ*ur*ptar siN*a*r við almatkan guð. se guð hollr þeim er heldr g*r*iðo*m*. en g*ra*mr þei*m* er g*r*ið rýfr hollr þei*m* er helldr. hafit heilir grið sellzc.

(S. 82, b.) **Þ***at* ero forn lög a l*an*ðe óro ef m*að*r v*er*ðr secr v*m* g*r*iða rof at þ*eir* m*enn* xii. *e*r ig*r*ið ero nefnd*ir* eigo at taca rett ór fe h*an*s viii. aura ens fi*m*tateg*a*r. En þ*at* e*r*o log inoregi oc alla dansca tu*n*go ef *maðr* þyrm*ir* e*igi* g*r*iðo*m* at sa m*að*r e*r* utlagr f*yrir* endi langan noreg fra*m*. *oc* feR bæði londo*m* sino*m* *oc* lavsa fe. *oc* *sca*l aldregi iland co*m*a siþan.

115. trygða mal.

[a] Sacar v*or*o a mille þ*eirr*a N. N. OC N. N. eN nu ero þær sett*a*r oc fe bøttar sem metendr máto *oc* teliendr tolðo

a) = A. M., c. 113, S. 169^{24}.

1) *Rettelse for oc, i Overensstemmelse med A. M.*

oc domr døm*þ*i. *oc* þiGiendr þágo oc *þaðan* báro *með* fe fullo. *oc* fr*am* k*om*n*om* eyre þei*m* i hond sellt[1] e*r* hafa scyllde. Þit sc*o*lot v*er*a m*enn* satt*ir* *oc* sa*m*vær*ir* at öldri oc at átte. aþ*in*gi oc aþioðstefno at kirkna sócn *oc* ik*onvn*gs húse. oc hu*er*vetna þ*es*s er m*ann*a fu*n*dir v*er*ða þa sc*o*lot þit s*v*a sa*m*sátt*ir* se*m* aldregi høfiz þ*et*ta yckar a meðal. Þit sc*o*lot deíla kníf *oc* kiotstycke. oc alla lute yckar imille sem frændr eɴ e*igi* se*m*[2] fiandr. Ef sac*a*r g*er*az siþ*an* amille þ*eirr*a aɴat eɴ þ*at* e*r* vel er. Þ*at* sc*a*l fe bøta eɴ e*igi* fleín rióða. En sa yckaʀ er ge*n*gr a gørvar sátt*ir* e*ða* vegr aveíttar trygðir. þa sc*a*l h*ann* s*v*a viða vargr rækr *oc* rekiɴ se*m* m*enn* viðazt varga reka. cristn*ir* m*enn* k*ir*kior søkia. heiðnir m*enn* hof blóta. elldr up*p* breɴr. iorð grør. mögr moðor callar. *oc* moþ*ir* mög föðir. alldir ellda kyɴda. scip scriðr. scild*ir* blícia. sol scíɴ snæ leɢr. fiðr scríðr fura vex. valr flygr várlangan dag. stendr h*onom* byʀ beiɴ vnd*ir* báða vængi. himiɴ hu*er*fr hei*m*r er bygðr. vindr þytr. vǒtn ti*l* sævar falla. karlar korne sá. h*ann* sc*a*l fiʀaz k*ir*kior *oc* cristna m*enn*. Guðs hus *oc* gu*m*a. hei*m* hu*er*n nema hælvite. Nu haldit þit báþ*ir* abóc einni (s. 33, a.) enda liɢr nu fe aboc er N. N. bøt*ir* f*yrir* siᴋ *oc* siɴ erfi*n*gia aliɴ oc o boriɴ[3]. getiɴ oc ogetiɴ[4]. nefndan oc onefndan. N. N. tecr trygðir eɴ N. N. veit*ir* ævintrygðir þar æ sc*o*lo halldaz meþ*an* molld e*r* *oc* m*enn* lifa. Nu ero þ*eir* N. N. oc N. N. satt*ir* *oc* sa*m*mala hvar se*m* þ*eir* hittaz alande eþ*a* lege. scipi e*ða* asciðe. ihafe e*ða* a hestz bake arar miðla eþ*a* avstscoto. þopto e*ða*

---

1) *Først skrevet* sellde, *men derefter forandret saaledes.*
2) *Skrevet over Linien, muligen med en yngre Haand.*
3) *Afskriveren har først skrevet* aliɴ, *men derefter underprikket* al *og skrevet* bor *ovenover.*
4) *Rettelse for* getiɴ.

þilio ef þarf*a*r g*er*vaz. ia*fn* sáttr h*v*aʀ við an*n*an se*m* faþ*ir* við son. eða sonr við foðor isa*m*förum öllo*m*. Nu leɢia þ*eir* he*n*dr sinar sama*n*. N. N. oc N. N. halldit væl trygðir at vilia *c*ristz *oc* allra m*an*n*a* þ*eir*r*a er nu heyrðo trygða mal. hafe sa hylle guðs e*r* helldr trygð*ir*. en sa reiðe er ryfr rettar trygþ*ir*. eɴ hylle sa e*r* helldr. hafit hæilir sǽz. eɴ v*e*r sé*m* váttar er við erom staddir.

---

lög sögo maNZ þáttr.

116.

[a] Sva er eN[1] mælt at sa maðr scal vera nockoR auallt a lande óro er scyldr se til þess at segia log monnom. oc heitir sa lögsogo maðr. EN ef lögsogo manz missir við. þa scal or þeim fiorðungi taca maN til at segia þing scop upp et næsta sumar er hann hafði siðarst heimili í. Menn scolo þa taca ser lögsogo maN oc sysla þat fosto dag huerr vera scal aðr sacir se lystar. Þat er oc væl ef allir menn verða sattir a eiN maN. EN ef logrétto maðr nokoR stendr við þvi. er flestir vilia oc scal þa luta ihuern fiorðung log saga scal hucrfa. EN[2] þeir fiorðungs menn er þa hefir lutr ihag borit scolo taca lögsogo maN þaN sem þeir verða sattir á. hvart sem sa er or þeirra fiorþungi eða or avðrom fiorðunge nokorvm þeirra manna er þeir mego þat geta at. Nu verþa fiorðungs menn eigi asáttir. oc scal þa afl raða með þeim. (S. 83, b.) EN ef þeir ero iafn margir er lögrétto seto eigo er siN logsogo maN vilia huarir. þa scolo þeir raða er byscop sa fellr[3] ifullting með er iþeim fiorþungi er. Nu ero lögrétto menn nökorir þeir er nita þvi er aðrir vilia.

---

a) = A. M., Lögsögomannz þattr (*findes ikke i den arnam. Skindb.*).

---

1) *Dette Ord er udeladt i A. M.*

2) *Først skrevet* Ef.

3) *Afskriveren har først skrevet* er, *men derefter forandret dette saaledes.*

fáe *e*n*gi* maɴ siálf*ir* til lögsögo. *oc* eigo enscis þ*eirr*a orð at metaz. **L**ögsögo maɴ a ilögrétto at taca þa er m*enn* hafa raðit hu*err* v*er*a sc*a*l. *oc* sc*a*l eiɴ *maðr* scilia f*yrir*. eɴ aðr*ir* giallda sa*m*quæði a. *oc* sc*a*l iii. sum*or* sa*m*fast eɴ same hafa[1] ne*m*a m*enn* vili e*igi* breytt hafa. Or þ*eir*re lögretto e*r* lögsogo m*aðr* er tekiɴ. sc*o*lo m*enn* ga*n*ga ti*l* lögb*er*gs oc sc*a*l h*ann* ga*n*ga ti*l* lögb*er*gs. oc setiaz iru*m* sít*t*. *oc* scipa logb*er*g þei*m* m*onnom* se*m* h*ann* vill. en*n* m*enn* sc*o*lo þa mæla malo*m* sino*m*. **Þ**at er oc m*æ*lt at lögsögo m*aðr* e*r* scylldr ti*l* þe*s*s at segia up lög þátto alla a þri*m*r su*m*ro*m* hu*er*io*m*. eɴ þ*in*gscop hu*er*t sumar. **L**ögsogo m*aðr* a up at segia sycno leyfi oll at lögb*er*gi sva at meire lutr m*ann*a se þ*a*r ef þ*v*i v*m* nair oc miss*er*is tal. oc s*v*a þ*at* ef m*enn* sc*o*lo coma fýʀ ti*l* alþ*in*gis eɴ x. vic*or* ero af su*m*re. *oc* tina imbro daga halld. *oc* fösto iga*n*ga. oc sc*a*l h*ann* þ*ett*a allt m*æ*la at þ*in*glavsno*m*. **Þ**at e*r* oc at logsogo *maðr* sc*a*l s*v*a g*er*la þátto alla up segia at e*n*gi vite eiɴa miclogi gøʀ. Eɴ ef h*on*om viɴz e*igi* fro*þ*leicr ti*l* þe*s*s. þa sc*a*l h*ann* eiga stefno við .v. lögm*enn* en næsto døgr aðr e*ða* fleíre þa e*r* h*ann* ma hellzt geta af aðr h*ann* segi hu*er*n þatt up*p*. *oc* v*er*ðr hu*err* m*aðr* utlagr iii. m*orcom* er olofat ge*n*gr a mal þ*eirr*a. oc a lögsogo m*aðr* soc þa. Lögsogo m*aðr* sc*a*l hafa hu*er*t sum*a*r ii. hu*n*droð alna vaðmala af lögretto fiám f*yrir*[2] starf sitt. H*ann* a oc utlegþ*ir* allar hálfar þær e*r* a alþ*in*gi e*r*o dø*m*þar h*er*. oc sc*a*l dø*m*a eín (s. 84, a.) daga aþei*m* öllo*m* aɴat sum*a*r h*er* iboanda k*ir*k*i*o garðe miðvico dag imitt þ*in*g. Vtlagr er h*v*eʀ *maðr* iii. m*orcom* er fæ lætr dø*m*a ef h*ann* seg*ir* e*igi* lögsogo m*ann*e ti*l* *oc* s*v*a huér*ir* do*m*s upsogo

---

1) *Rettelse for* hafe.

2) *Skrevet to Gange.*

váttar hafa verit. Þat er oc þa er logsögo maðr hefir haft iii. sumor logsögo. oc scal hann þa segia upp þingscop et iiii.* sumar föstо dag IN fyRa i þingi. þa er hann oc lavs fra logsogo ef hann vill. Nu vill hann hafa lögsogo lengr ef aðrir uNa honom. þa scal EN meire lutr lögrétto manna raða. Þat er oc at lögsögo maðr er ut lagr iii. morcom ef hann kemr eigi til alþingis fosto dag IN fyRa aðr menn gangi til lögbergs at navðsynia lavso. enda eigo menn þa at taca aNan logsogo maN ef vilia.

---

logretto þáttr.

117.

[a] Lavgretto s*co*lo v*er* oc eiga oc hafa h*er* hu*er*t su*m*ar a alþ*in*gi. oc s*ca*l ho*n* sitia i þei*m* stað a valt se*m* le*n*gi hef*ir* v*er*it. Þar s*co*lo pallar iii. v*er*a v*m*b hu*er*fis lögréttona s*v*a viðir at rum*lega megi sitia ahu*er*io*m* þ*eirr*a fernar tylpt*ir* m*anna*. þ*at* e*r*o xii. m*enn* or fiorðu*n*ge hu*er*io*m* e*r* lögretto seto eigo. oc logsögo m*aðr* v*m* fra*m* s*v*a at þ*a*r s*co*lo ráða logo*m* oc lófo*m*. þ*eir* s*co*lo all*ir* sitia a mið palli *oc* þ*a*r eigo b*yscop*ar var*ir* RU*m*. Þ*eir* m*enn* .xii. eigo logrétto seto or norðlendi*n*ga fiorðu*n*gi e*r* f*a*ra með goðorð þav .xii. e*r* þ*a*r v*o*r*o* þa höfð e*r* þ*eir* átto þ*in*g fiog*or*. EN GOðar iii. i hu*er*io þ*in*gi. ÉN i öllom. fiorþu*n*go*m* oþ*r*om. þa eigo m*enn* þ*eir* ix. lögrétto seto or fiorðu*n*ge hu*er*io*m* e*r* f*a*ra m*eð* goðorð full oc forn þav e*r* þa v*o*r*o* þriú i várþ*in*gi hv*er*io. er þ*in*g v*o*r*o* iii. ifiorðu*n*gi hv*er*io*m*. þ*eirr*a þ*r*IGIA. enda s*co*lo þ*eir* all*ir* hafa m*eð* s*er* MAN EIN or þ*in*gi hv*er*io eno forna. s*v*a at þo eigniz xii. m*enn* lögrétto seto or fiorðu*n*gi hu*er*io*m*. En forn goðorð norðlendinga öll e*r*o fiorðu*n*gi sc*er*þ (S. 84, b.) at alþ*in*gis nefno. vi*ð* full goðorð ON*or* öll a l*an*ðe h*er*. Þ*at* e*r* oc v*m* þa m*enn* alla e*r* s*v*a eigo lögretto seto se*m* nv v*a*r iint. at þ*eirr*a hv*e*R a at scipa tuei*m* m*onno*m

a) = A. M., Lögretto þattr *(findes ikke i den arnam. Skindb.)*.

ilogretto ti*l* v*m* raða m*eð* s*er* öðro*m* f*yrir* s*er* eɴ oðro*m* abac s*er*. *oc* sino*m* þ*in*g m*onno*m. þa v*er*ða pallar scipaðir ti*l* fullz *oc* fernar tylpt*ir* m*anna* ahv*er*io*m* palle. eng*ir* m*enn* sc*o*lo sitia f*yrir* iɴa*n* palla þa e*r* logretta e*r* rudd ne*m*a þ*eir* e*r* mal eiguz við en sitia avalt þ*es*s amille[1]. *oc* a lögsogo m*að*r at scipa ru*m* þ*at*. ut fr*a* pöllo*m* a alþyða at sitia. Þei*m* eino*m* m*onno*m e*r* rett at sta*n*da up*p* at lögrétto þa e*r* þ*a*r sc*a*l köra log e*ða* lof. e*r* v*m* mal m*anna* sc*o*lo m*æ*la. *oc* þei*m* oðro*m* e*r* yzt*ir* e*r*o þ*eirr*a e*r* þ*a*r e*r*o co*m*n*ir*. utlagr e*r* hu*er*r iii. m*orcom* e*r* e*igi* gør*ir* s*v*a. *oc* a sa soc e*r* vill. Eɴ ef m*enn* troðaz s*v*a mioc at lögretto f*yrir* öndcost e*ða* ge*r*a þ*a*r hrang þ*at* e*ða* hareýsti at f*yrir* þ*v*i af glapaz mal m*anna* *oc* v*arðar* þ*at* *fiorbavgs* ɢ*arð* se*m* öll þi*n*gs af glopon. Ef þ*eir* m*enn* co*m*a ti*l* lögretto e*r* þ*a*r eigo set*or* eɴ aðr*ir* hafa setz iru*m* þ*eirr*a. þa sc*o*lo þ*eir* beiða s*er* ru*m*a. oc e*r* hino*m* vitis lavst ef þ*eir* ga*n*ga þa ibro*t*t. En ef þ*eir* híra við þa e*r* ru*m*s e*r* beítt. *oc* v*arðar* þ*at* iii. m*arca* utl*egð*. Þa sc*a*l eigande beiða seto siɴ*a*r m*eð* v*atta*. *oc* v*arðar* þ*at* *fiorbavgs* ɢ*arð* ef þa er varnat. Þ*at* e*r*o alt stefno sac*ir*. *oc* sc*a*l q*ueðia* ix. h*eimilis* b*va* þ*es*s e*r* s*ottr* er ti*l* *fior*b*avgs* saca eɴ .v. ti*l* utlegðar. Þ*at* e*r* *oc* at lögretta sc*a*l ut f*a*ra d*r*ott*in*s daga báða iþ*in*gi. oc þ*in*g lavsna dag oc a vallt þ*es*s i mille er logsogo m*að*r vill. e*ða* meire lutr m*anna*. oc i hu*e*rt siɴ e*r* m*enn* vilia ryðia logrétto. Þ*a*r sc*o*lo m*enn* rétta lög sín *oc* ge*r*a ny mæli ef vilia. Þar sc*a*l beiða m*onno*m sycno leyfa allra. *oc* satta leyfa þ*eirr*a allra er einca lofs sc*a*l at beiða. *oc* margr*a* lofa aɴ*ara*. s*v*a se*m* tínt er ilogo*m*. Þ*at* sc*a*l allt metaz s*v*a ilogrétto se*m* lofat se (S. 85, a.) er e*n*gi *maðr*

---

1) *I Skindbogen:* amlle.

neitir sa er logrétto seto á.[1] enda vere engi lyrite fyrir utan lögrétto. Huerr maðr þeirra er lögrétto seto á. scal gera aɴattueɢia um leyfe huert at iata eða níta. utlagr er hann ella iii. morcom. Ef menn biðia lofa ilögrétto sva at þeir menn ero o gorla þar comnir eða abrott gengnir er lögrétto seto eigo en þo ero fernàr tylptir manna eða fleire. þá má logsogo maðr scipa þvi liðe irum þeirra manna er setor eigo til fullz oc utlagaz huerr er syniar þess. Nv verðr mið pallr alscipaðr. Þa scal logsogo maðr nefna ser vatta. J þat vætte. scal hann queþa at þesir sitia allir i lög rétto at mino raðe oc rettir til þess at fylla lög oc lof. nefne ec þetta vætte at lögom hueim er niota þarf. Enda scolo þa verða lof öll iafn föst þar sem goðar sæti sialfir. oc' fyrir þeim einom scolo hinir up risa er aðr sáto. Þat er oc at þat scolo lög vera alanðe her sem áscrám standa. Eɴ ef scrár scilr á oc scal þat hafa er stendr a scröm þeim er byscopar eigo. Nu scilr eɴ þeirra scrár á. þa scal sv hafa sitt mal er lengra segir þeim orðom er male scipta með monnom. Eɴ ef þær segia iafn langt oc þo sitt hvar. þa scal su hafa sit mal er iscalaholti[2] er. Þat scal alt hafa er fiɴz a scrö þeirre er hafliðe let gera nema þocat se siþan. en þat eitt af aɴara lög manna fyrir sögn er eigi mæli þvi igegn. oc hafa þat alt er hitzug leifir eða gleɢra er. Nu þræta menn vm lögmal. oc má þa ryðia logrétto til. ef eigi scera scrár ór. En sva scal at þvi fara at beiða með vatta goða alla at lögbergi oc lögsogo maɴ at þeir gange ilögrétto oc isetor sínar at greiða logmal þetta sva sem heþan fra scal vera.[3] beiðe ec logbeiðing. scal sa queða

1) *Herefter skrevet:* scal gøra aɴat tueɢia vm leyfe huert, *men disse Ord ere dernæst igjen overstregede.*

2) *Rettelse for* iscala.

3) *Punctum er tilföiet.*

er reyna vill. Ef nokorir þeir menn er setor eigo gera eigi ganga irum (S. 85, b.) sín er þeir uito at lögretto scal ryðia. oc varðar þat fiorbavgs garð sem önor þings af glöpon. enda er rétt at telia goðan þa huern utlagan iii. morcom oc or goðorðe sino. þat varðar oc allt slíct et sama þeim monnom öllom er logretto seto eigo at gegna at lögrétto þeirre sem þa scylda lög til. Alengr er goðar coma isetor sinar þa scal huerr þeirra scipa manne apall fyrir sic en avðrom manne a en yzta pall. a bac ser til vm raða. Siþan scolo þeir menn er þar eiguz mal við tína logmal þat er þa scilr á. oc segia til þess hvat ideílir með þeim. þa eigo menn siþan at meta mál þeirra. til þess er þeir hafa raðin hug sin vm þat mal. oc spyria siþan alla lögretto menn þa er a miðpalle sitia. at scyra[1] þat hvat huerr þeirra vill lög vm þat mál. siþan scal huerr goði segia hvat lögin mun calla. oc með huárom huerfa at þvi mále. oc scal afl raða. en ef þeir ero iafn margir lögrétto menn huarirtuegio er sitt kalla lög huarir vera. þa scolo þeir hafa sitt mal er lögsogo maðr er iliðe með. En ef aðrir ero fleire. þa scolo þeir ráða. oc scolo hvarirtuegio vina vefangs eið at sino male. oc fela undir eið sin. at þeir hygia þat vera lög vm þat mal sem þeir fylgia at. oc queþa a af hui þat se lög. Nu er nockor logretto maðr sva siúcr eða sár at sá má eigi ute vera. þa scolo þeir hvarir tuegio søkia orð hans til búðar oc segia hvat i deílir með þeim. en hann scal eið vina slican sem aðrir. oc queþa á þat með huárom hann vill huerfa.

---

1) *Skrevet:* mál þeirra. oc spyria siþan alla logretto menn þa er a miðpalle sitia. til þess er þeir hafa raðin hug sin vm þat mal. at scyra *o. s. v., men derefter er Ordenen forandret ved et* a. b. c. *over Ordene* þess, oc *og* at.

En ef þa er logretto *maðr* nockor omale *eða* ovite *eða* andaðr er *þessa* mals *þarf*. oc *scal* sa *maðr* istað *hans* er *dom* nefno átte up at taca ef *hans* *væri* þa við mist. Nu lysa lögrétto *menn* hug sin. oc *verþa* *þeir* xii. *eða* fleire er lið hafa mina. þa *scolo* *þeir* er fære ero *saman* *vinna* eiða at sino (S. 86, a.) male. Þa *verða* *hinir* er lið hafa meira oc *scylldir* at vina eiða at *sino* male. *sva* at *þeir* *svere* *manne* fleire *eða* ii. et fæsta. ef lögsogo *maðr* er í ene mine sueít. En ef *þeir* metaz eiða við i eno meira liðe. oc *scolo* *þeir* luta *með* *ser* *nema* *þeir* vile *allir* *sveria*. Nu *verða* *þeir* færi saman en xii. *er* lið hafa mina. þa *ero* *þeir* *þegar* af *sino* mále *oc* *ero* *engir* *menn* or eno meira liðe þa *scylldir* at vina eiða at mote *eiðom* *þeirra* *er* fære *ero* *saman* en xii. Ef *þeir* *ero* *nökkorir* lögretto *menn* *er* *með* huarunge látaz vera[1] *muno*. *eða* varna *þeir* anara scila *um* þav mál. *oc* *varðar* *þat* allt slict *sem* áðr *var* tínt. *oc* a sa *þeirra* *sacir* þær *er* *þar* eiguz mál *við* *er* helldr vill søkia *til* fullra laga. En ef *hvargi* vill søkia. þa a söc þa *hvar* *er* vill. enda *scal* lögsøgo *maðr* scipa *rum* *þeirra* *manna* *er* *þar* *gera*[2] lögscil *fyrir* sec. *oc* taca man or *varþingi* *þvi* *er* glöpin *kömr* ef *þat* ma enda *varðar* þá *hveriom* *fiorbavgs* *garð* *er* syniar *þess*. En ef lögsogo *maðr* kan *þar* *eigi* men *fyrir* iþa sueít. þa *scal* *hann* beíða *samþingis* *goða* *þess* *er* scila *varnar* at *þeir* fae *honom* man i stað *sva* at þa megi *iþvi* fylla logrétto. *oc* *varðar* þa slíct *þeim* *er* *þess* syniar sem *hinom* *er* glöp *gerþe*. Nu vill *engi* *samþingis* *goðanna* scil *gera*. þa *scal* beiða *manna* ianat *þing* *oc* í et .iii.[a] ef *eigi* fæzc aðr. enda eigo þa *iafn* *micit* *þeirra* orð at

---

1) *Afskriveren har skrevet* v a, *med Udeladelse af Abbreviaturen.*
2) *Herefter først skrevet* fe la g, *men dette Ord derefter igjen overstreget.*

standaz sem aɴara logretto manna. Þat er oc at einhveʀ[1] maðr scal tína við vatta log mál þat er afl fæsc til. en[2] allir scolo samquæði gialda á. siþan scal up segia at logbergi. Þat er oc scyllt þeim monnom öllom er lögretto seto eigo at fylla up sögo avalt. er logsogo maðr vill lög up segia. hvart sem þat er at logbergi eða ilögrétto oc þott i (S. 86, b.) kirkio se. ef veðr er osuást ute. Eɴ ef nökkorir logretto menn hafa eigi tóm til þess. þa scolo þeir menn ii. heyra a upsogo fyrir hvern þeirra er til þess ero tecnir af þeim at sitia apöllom ilög rétto. Nu er at huaruge gavmr gefiɴ. þa mego ecki staɴdaz þeirra logrétto manna orð er sva scipa asama sumre. Þar er um þat lög mal er þrætt er þa var up sagt. enda varðar iii. marca utlegð. oc eigo aðrir lögrétto menn söc þá oc scal stefna at logbergi. oc queðia til heimilis bva v. þess er sottr er. Eɴ lög sogo maðr a at scipa lögberg oc utlagaz þeir iii. morcom er at olofe hans sitia þar. Nu bioða menn þav oscil logsogo manne. at láta hann eigi ná seto siɴi. eþa þa menn er hann hefir ein nefnda til þess at sitia at lögbergi með ser oc varðar þat fiorbavgs garð oc scal þat sekia sem aðra þings afglöpon. Þess er lögsögo maðr scylldr at segia ollom þeim er hann spyria her[3] lögmál bæþi her oc heima. eɴ erat hann framaʀ scyldr[4] sacraþa við menn. Hann scal oc up segia þingscöp hvert sumar. oc aðra þátto alla. sva at þeir verðe upp sagþir a iii. sumrom

---

1) *Gisning for* hveʀ.

2) *Først skrevet* oc, *men derefter* en *skrevet ovenover.*

3) *Udeladt i A. M.*

4) *A. M. tilföier* at, *hvilket bag i Bogen er rettet til* til. *Ingen af disse Læsemaader har imidlertid Hjemmel i Skindbogen.*

hu*e*rio*m*. ef meire lutr m*ann*a vill hlýtt hafa. Fosto dag iɴ fyʀa i þ*in*gi sc*a*l þ*in*gscöp avallt up segia ef m*enn* hafa tom ti*l* at hlyða. *Þat* v*arðar* alt iii. m*arca* utl*egð* logsogo m*ann*e ef h*ann* leys*ir* e*igi* af he*n*de þav scil öll e*r* h*ann* e*r* scyldr ti*l* at navðsynia lavso. *oc* a sa *maðr* þa utl*egð* halfa e*r* søk*ir* eɴ hálfa dom*en*dr. Eɴ ef lögsogo m*að*r gør*ir* þav ofiöt nokor e*r* meire lutr m*ann*a vill kalla þ*in*gs af glöpon. *oc* v*arðar* h*onom* *þat* fiorbav*gs* ɢ*arð*. *Þat* er oc. at aþ*v*i eino varþ*in*gi a h*ann* útlegþir e*r* h*ann* heyr siálfr.

Arfa þattr.[1]

118.

(S. 37, a.) [a]Sonr a arf at taca at föðor siɴ oc moðor frials boriɴ oc arfgengr. Nu e*r* e*igi* sonr ti*l* þa s*ca*l taca dott*ir*. Nu e*r* e*igi* dótt*ir*. þa s*ca*l taca faþ*ir*. þa broþ*ir* sa*m*feðri. þa móþ*ir*. Nu er eigi h*on* til. þa s*ca*l taca syst*ir* sa*m*feðra. Nu e*r* e*igi* ho*n* ti*l* þa s*ca*l broðir sa*m*meðri. Nu e*r* e*igi* h*ann* ti*l*. þa s*ca*l taca systir sa*m*möþra.[2] † Nu

---

† [b]Ept*ir* systor sa*m*möþ*ra oc* scirg*etna*. [scal sonr lavngetiɴ taca arf eptir favðor siɴ. Þvi næst dottir lavngetin. Eptir dottor lavngetna. scal arf taca broþir samfeþri lavngetinn. þa broþir sammeðri lavngetinn. Siðarst systir sammeþra. Þessir iiii. scolo fram föra systkin sín ef þeir hafa fe til. oc scal sva fara omegð sem arfr. Nu ero systkin þeirra erfþar omagar þeirra. oc scal báþum þar iafn sparir avrar iafnan. Broþir samfeðri lavngetinn. oc aɴaʀ sammeðri lavngetinn ero aþiliar víg saka eptir

---

a) = A. M., Arfa-þattr, c. 1.
b) *Suppleret efter* A. M., c. 18.

---

1) *Overskriften saavelsom Begyndelsesbogstavet er tilföiet.*
2) *Her er i Texten gjort Henvisning til en Tilsats, skrevet paa den øverste Deel af Margen. Da Indrykkelsen af samme i Texten vilde forstyrre Sammenhængen, have vi valgt at aftrykke den notevis.*

er *eigi* hon til þa *scal* taca sonr lavngetiɴ. Nu er *eigi* *hann* til þa *scal* taca dóttir lavngeten. Nu er *eigi* hon til þa *scal* taca broþir samfeðri laungetiɴ. Nu er *eigi* *hann* til. þa *scal* taca systir samfeðra. Nu er[1] *eigi* hon til. þa *scal* taca broþir sammeðra. Nv er *eigi* *hann* til. þa *scal* taca systir sammeðra *lavngetin*. Þaðan fra ero scirgetnir *menn* til arfs. Þa ero næstir arfe föðor faþir oc moðor fáþir. sonar sonr *oc* dóttor sonr. þeim næstir eigo at taca foþor moþir *oc* moðor moþir. sonar dottir *oc* dóttor dótter. Þa er föðor broþir *oc* moðor broþir broþor sonr oc systor sonr. Siðarst taca foðor systir oc moðor systir. bruðor dottir *oc* systor dottir. [a] Nu ero *eigi* þeir *menn* til. [þa scolo taca iöfnum höndum breðrungar oc systrungrar. nema eiɴ maðr se or moðor ætt eþa

systkin sin. oc þeir eigo festar systra siɴa oc sva legorðz sacir vm þær sva snemma sem ero til arf töko. Systir samfeþra lavngetin oc öɴor sammeðra eigo sva rétta far at taca eptir systkin sin. sem arf. enda ero sva bendr þeirra oc eigo sva festar ef þess þarf. Eptir firnare menn ero scirgetnir menn til arfs oc omegðar ef eigi taka systkin. Þa ero nestir arfe föðor faðir oc moðor faðir. Sonar sonr oc dottor sonr. Siðarst taka arf. favðor systir oc moðor systir. Broður dottir oc systor dottir. Þaðan fra er iafnan mn nanasti niðr.] til arf toko.

[b] Sonr lavngetiɴ a vig söc. Vsque. eptir omaga.

a) *Suppleret efter* A. M., c. 1, S. 171[11].

b) *Dette Sted har neppe noget tilsvarende, hvorefter det kunde suppleres. Slutningsordene erindre om* A. M., Omaga-b., c. 29, S. 288-289.

1) *Tilföiet.*

foðor átt. enn fleiri menn or aNaRi hálfo. þa tecr hann] at hælmingi við þa. Þaðan fra er avallt eN nanasti niðr til arf tekio. Nv ero fleire menn iafn nánir þeir er taca eigo. þa scal iafnt scipta iknéruNa alla. eN þat er kneruðr at telia fra systkinom. Ef iafn naenn er karl maðr oc kona. oc scal karl maðr a valt þar taca. Ef konor ero nanastar oc er þar oc deildar arfr með þeim.

[a] Þeir ero menn xiiii. er talþir. [heita til arfs ilögom er fyrst ero tindir. af þvi at þar ræðr eigi frændsemi. þeirra er fyrst sonr scírboriN. en efst systir sameðra lavngetin].

nym. [b] Ef synir ero til arfs alnir. þa á. [faþir oc moþir eigi at gera dottor sina heiman meira fe fyrir rað sonaNa. eN komi iafn mikit fe a hlut hvers þeirra. ef þa væri erfðiNi scipt].

[c] Ef aNat tueGia fellr fra faðir. [eða moþir enda se dottir þeirra í umegð oc scal hon at slicum lut huerfa a hendr broðrom sinum at varðveizlo sem þeir taca avra til. eptir þat þeirra sem andat er].

[d] Þat er oc þar er moðir[1] gefr syne sinom. [eða sa maðr er hon verðr erfingi eptir til fostrs eða læringar eða farar eða quanar mundar. eða gelldr giölld firir hann. oc allt þat er hon leGr fyrir hann i fe munum eða sa maðr er hon tekr feet eptir. at hon scal taca þat fe eptir hann barn lavsan. iafn mikit sem hon gaf a vaxta lavst. oc sva hennar born ef hon er anduð scolo taca fyR enn faðeriN].

(S. 87, b.) [e] Ef sa maðr tecr arf. [eptir maN er menn

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 172[1].
b) *Suppleret efter* A. M, c. 2.
c) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 172[13].
d) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 172[19].
e) *Suppleret efter* A. M., c. 7, S. 181[3].

---

1) *Gisning i Overensstemmelse med A. M. for* maðr.

ætla réttan erfingia. enda verþi kyn aɴars tveggia þeirra aɴat siðaʀ. þa scal hann giallda erfingium er þat reyniz fe þat allt leigo lavst er hann toc. Sua scal oc hvar þess er aðrir taca fyrst arf en erfingi réttr firir þvi at] kyn var villt.

[a] Ef m*enn* hafa fe gefit sono*m* sino*m* ti*l* farar e*ða* ti*l* q*u*anar mundar *oc sva* ef h*ann* hef*ir* œxt hino*m* fe fyʀ eɴ h*ann* v*æ*ri .xvi. vet*ra* gamall. þa s*co*lo hin*ir* aðr*ir* taca slict af odeilldo*m* arfe se*m* þ*at* v*a*r þa e*r* h*ann* v*a*r xvi. vet*ra* gamall. þa s*ca*l hv*e*ʀ þ*eirr*a þat taca af féno e*r* þei*m* tömiz arf*r*iɴ. Nu hef*ir* þei*m* fleiro*m* œxt v*er*it feit e*ða* gefit eɴ sumo*m* meira eɴ sumo*m*. *oc* s*co*lo þ*eir* s*v*a scipta se*m* þei*m* v*æ*ri ia*fn* mic*it* öllo*m* gefit feit e*ða* œxt. þ*e*ir s*co*lo avaxta lavsan þaɴ mismun hei*m*ta se*m* þ*eirr*a v*a*r iþ*v*i gœʀ le*n*gr e*r* þei*m* tœ*m*iz arf*r*iɴ. Nu hef*ir* meire munr gœʀ v*er*it þ*eirr*a eɴ í arfino*m* megi iafna lut þ*eirr*a. þa eigo þ*eir* hei*m*ting siɴa avra iafn marg*ra* se*m* i þ*vi* miss*ir* við þa er aðr hofðo af feno haft. Þ*at* e*r* oc þar e*r* systr[1] taca arf at foðor siɴ e*ða* moðor oc v*or*o su*m*ar g*er*var hei*m*an aðr eɴ su*m*ar e*igi*. þa s*co*lo hinar aðrar taca ia*fn* mic*it* fe af o deilldo se*m* hinar hofðo áðr haft a vaxta lavst enda s*ca*l slict m*eð* þei*m* f*a*ra se*m* aðr v*a*r tint m*eð* brœðro*m* hu*er*nge[2] veg e*r* oc hef*ir* þ*eirr*a mismuni gœʀ v*er*it iþ*v*i. Moðir á at taca af fe slíct ept*ir* dott*or* sina barn lavsa se*m* hon hafðe h*an*a hei*m*an g*er*va. *oc sva* muɴdiɴ a vaxta lavsan þaɴ er þar co*m* ti*l* *oc* s*va* h*enn*ar born. helldr eɴ faðireɴ. Nv hu*er*gi m*aðr* e*r* gefr ti*l* hei*m*an fylgioɴ*ar*. þa s*ca*l sá

---

a) = A. M., c. 2, S. 1734.

---

1) *Afskriveren har først skrevet* fyrir, *udentvivl paa Grund af Feillæsning af det ham foreliggende Haandskrift.*

2) *Bogstavet* n *i dette Ord er skrevet over Linien.*

taca gióf þa ept*ir*. h*an*a barn lavsa *oc* *sv*a viðgiölldin. ef h*ann* lys*ir* at festa málo*m* *eða* at eigin orðe. Ef móþ*ir* gefr fe ti*l* f*a*rar seni síno*m* *eða* ti*l* q*ua*nar m*un*dar. þá aho*n* at taca þ*at* fe ept*ir* h*ann* barn lavsan iam mic*it* se*m* ho*n* gaf a vaxta lavst. *oc* sva (S. 88, a.) h*enn*ar born helldr eN faðiriN. [a] E*igi* ero all*ir* m*enn* arfgeng*ir* þot*t* frials born*ir* se. Sa *maðr* e*r* e*igi* arfge*n*gr e*r* moðir h*an*s e*r* e*igi* munde keypt morc eþ*a* meira fe *eða* e*igi* brullavp ti*l* ge*r*t eþ*a* e*igi* fostnoð. Þa e*r* kona m*un*de keypt er morc vi. alna avra e*r* goldin at m*un*de eþa handsoloð. *eða* meira fe ella. [b] Þa e*r* brull lavp ge*r*t at lögo*m*. [ef lögraðande fastnar kono. enda se .vi. menn at brullavpi et fæsta oc gangi bruðgumi iliose] isama sæing cono. [c] Barn þ*at* e*r* moþ*ir* e*r* m*un*de keypt. e*r* þa arfge*n*gt e*r* lifanda ke*m*r ilios. *oc* matr ke*m*r imuN. [d] Sa m*aðr* e*r* oc e*igi* arfge*n*gr e*r* e*igi* veít h*v*art tryio savðull[1] sc*a*l fr*a*m horfa a hrosse *eða* aptr. eþ*a* h*v*art h*ann* sc*a*l horfa. EN ef h*ann* e*r* hyGnare þa sc*a*l h*ono*m arf deíla. EN ef h*ann* kaN e*igi* ti*l* fullz eyris raða. þa sc*a*l iN nanasti niðr[2] hafa varðveizlo fiar h*an*s se*m* omaga eyris. þ*ei*r eigo at stefna h*onom* þa er h*ann* er xvi. *vetra* gamall ti*l* scila *oc* ti*l* ravn*ar* v*m* þ*at* at h*ann* kuNi e*igi* fe s*in*o at raða ti*l* fullz eyris oc telia h*ann* af ráðono*m* fiár sins allz. *oc* telia s*er* ráðin fiarens ef q*u*iðr beR h*ann* saNa*n* at þ*v*i. þ*ar* sc*a*l q*ueðia* ti*l* ix. h*eimilis* b*va* a þ*in*gi þ*ess* e*r* s*ottr* er. h*v*art h*ann* kuNe raða fe s*in*o ti*l* fullz eyris *eða* e*igi* enda a at de*m*a

a) = A. M., c. 3.
b) *Suppleret efter* A. M., l. c. S. 175[11].
c) = A. M., c. 18, S. 223[19].
d) = A. M., c. 3, S. 175[15].

1) *Rettelse for* savðul.
2) *Herefter skrevet* raða, *men dette derpaa igjen overstreget.*

at *þvi* se*m* q*uiðrin* beR ale*n*gr. Nv beR *þat* q*uiðr* at h*ann* kuNe *eigi* raða fe s*in*o ti*l* fullz eyris þa *scal* døma þei*m* m*anne* fiárvarðveizlo h*an*s e*r* stefna let. En sa *scal* vi*r*þa fe *þat* se*m* omaga eyri *oc* s*va* hafa at öllo. EN ef h*onom* batnar hyGiande þa *scal* h*ann* stefna þei*m* e*r* feit he*fir* at varðveita þa e*r* h*ann* e*r* .xx. ti*l* giallda *oc* til utgo*n*go v*m* féit oc *scal* h*ann* q*ueðia* h*eimilis* b*va* sina .ix. ti*l* aþ*in*gi h*v*art h*ann* kaN raða ti*l* fullz[1] eyris fe sino eþ*a* e*igi*. [a] Ef *þat* beR q*uiðr* ihag h*onom*. [at hann kuNe raða fe sino til fullz eyris. þa scal hann eN queðia heimilis bva ix. a þingi þes er hann søkir at bera um þat við hue miclum avrum sa toc þeim er hann atte. Scal siþan døma honom fiarvarðveizlo þes er hiN toc við avaxta lavst. ef quiþr beR þat at hann kuNi þa raða til fullz eyris.] en*n* e*igi* ella. (S. 88, b.) Nu *scal* dø*m*a h*onom* fiarvarðveizlo sina[2] ef q*uiðrin* b*er*r ihag h*onom* þa. eN e*igi* ella. eN e*igi* a h*ann* ti*l* call optaR. [b] Ef sa m*aðr* q*u*angaz f*yrir* rað scap arfa sins þa a *þat* barn e*igi* arf at taca. enda a barn *þat* at hv*e*rfa .i moðor ætt. at fra*m*förslo ti*l* þ*es*s er *þat* er xvi. v*etra* gamalt. En hino*m* v*arðar* *fiorbavgs* *Garð*. e*r* konona fastnaðe h*onom* ef raðen takaz. *oc* ása söcena e*r* fiár v*a*rðveizlona á þ*es*s ens hei*m*sca m*anz*. eN e*igi* e*r* sócn ti*l* ne*m*a raðen takiz. enda e*r* e*igi* mundriN hei*m*i*l*l sa e*r* h*ann* handsalar eN hei*m*sce m*aðr*. þ*at* e*r* stefno söc *oc* *scal* q*ueðia* t*il* h*eimilis* b*va* ix. aþ*in*gi þ*es*s er s*ottr* er. [c] Ef sa *maðr* andaz e*r* barn á nym.

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 176[19].
b) = A M., c. 4.
c) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 177[17].

---

1) *Rettelse for* full.
2) *Først skrevet* fiarvarðveizlona, *men derefter er* si *tilsat over Linien foran de to sidste Bogstaver*.

i vanom. [þa er barn eigi arfgengt nema lifanda komi i lios oc matr komiz niðr]. Sa *maðr* e*r* e*igi* arfge*n*gr e*r* þræll getr barn m*eð* frialse kono. Þ*at* barn e*r* oc e*igi* arf gengt e*r* q*u*ict e*r* orðit iq*u*iþe moðoriɴe aðr h*enn*e se f*r*elsi gefit oc *er* þo þ*at* barn f*r*ials borit. enda sc*a*l þei*m* m*ann*e gefa f*r*elsi iaɴat siɴ. sa m*að*r heit*ir* h*r*isungr. Eɴ ef kon*o*ɴi e*r* gefit frelsi aðr barnit e*r* kyct orðit iquiðe h*enn*e. oc þarf e*igi* at gefa þei*m* m*ann*e f*r*else. Ef kona gefr frelsi þræle sino*m* ti*l* þ*es*s at ho*n* vill ga*n*ga m*eð* h*onom* oc eiga h*ann*. þa e*r* þ*at* barn oc e*igi* arfgengt er þav geta.[1] sa heit*ir* hornungr. Þ*at* barn e*r* *oc* e*igi* arfge*n*gt e*r* kona su getr er sec e*r* orðin scogar m*að*r. þo at ho*n* geti m*eð* sino*m* boanda osekio*m* *oc* heit*ir* sa besingr. Þ*at* barn e*r* *oc* e*igi* arfge*n*gt er[2] sa m*að*r getr e*r* secr e*r* orðiɴ scog*a*r maðr. þoat h*ann* geti við siɴi kono siálfs.[3] sa maþ*r* heit*ir* vargdropi. Ef m*að*r q*u*angaz[4] e*r* attrøþ*r* e*r* e*ða* ellre f*yrir* rað scaparfa síns. h*ann* a eigi mund at giallda meira eɴ xii. avra. eɴ barn þ*at* e*r* þav geta sc*a*l e*igi* h*an*s arf taca (s. 89, a.) eɴ þ*at* sc*a*l taca aɴa*n* alla*n*. Sa m*að*r e*r* e*igi* arfge*n*gr er iverðga*n*gi e*r* aliɴ. Ef m*að*r scilzc v*ið* kono sina oc e*r* talit einlát ahe*n*dr h*onom* *oc* lof*a*r b*yscop* h*onom* e*igi* at q*u*angaz. ef h*ann* ræðr raðe sino i aɴat siɴ oc v*arðar* h*onom* þ*at* fiorbav*gs* ɢ*arð*. *oc* v*er*ða born eigi arfge*n*g ef h*ann* a m*eð* þ*eir*re kono. Ef kona scilr v*ið* boanda siɴ s*v*a at einlát er talit ahendr h*enn*e ef ho*n* giptiz avðro*m* m*ann*e s*v*a at e*igi* lofar b*yscop* oc v*arðar* h*enn*e þ*at* fiorbav*gs* ɢ*arð*. *oc* ero born þav e*igi* arfge*n*g e*r* ho*n* a við þei*m* m*ann*e. sacar þær á at

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Herefter skrevet* ko, *men igjen underprikket.*

3) *Punctum er tilföiet.*

4) *Skrevet* quangaðr, *men over de sidste Bogstaver er derefter, skjöndt muligen med en yngre Haand, skrevet* z, *hvorhos* ð *er underprikket.*

sekia huerr er vill.[1] stefna scal heiman oc queðia til ix. bva a þingi. [a] Þar at eins er sa maðr arf gengr er averðgangi er aliɴ oc á at taca erfþir oc þav geðe er þvi eigo at fylgía ef faþir hans eða moðir gengo eigi fyrir omenzco sacir oc þo eigi fyʀ enn hann hefir haft vist vi. misseri. [b] Sa maðr er með husom feʀ landz ofringi með öllo. er hann hvarki til ungr ne til gamall at viɴa. eða fara þeir at sialfræðe sino þott þeir se gamlir oc scolo þeir eigi arf taca meþan þeir fara sva. oc ero þeir rétt lavsir. [c] Nv huerngi[2] hlut er maðr vill þessa til þess föra at telia maɴ eigi arfgengian. þa scal stefna honom til scila oc til ravnar. oc queðia ix. heimilis bva til aþingi þess er sóttr er[3] vm þat sem hann vill hellzt til föra. Sva fremmi akarl maðr arf at taca er hann er xvi. vetra gamall. Eɴ kona su er gefin er hvarz hon er xvi. vetra eða yngri oc á hon arf at taca þegar undir hana beʀ. oc sva fiárvarðveizlo aɴaʀa manna. Ef hon er eckia yngri eɴ xvi. vetra gömol oc a hon arf at taca oc sva fiárvarðveizlo aɴara manna. ef undir hana beʀ ef lograðandi hefir fyrir raðit. [d] Þat er at logsculldar maðr sa er ilogsculd er tekiɴ er arfi ens friða (S. 89, b.) eɴ eigi ens ofriða. Nu er hann or sculldiɴe oc er hann þa hvarstuecia arfi. [e] Ef karl maðriɴ er yngri eɴ xvi. vetra gamall þa er arfriɴ temiz oc a hann at taca þaɴ arf

a) = A. M., c. 20.
b) = A. M., c. 8, S. 192[7].
c) = A. M., c. 4, S. 179[12].
d) = A. M., c. 17, S. 221[3].
e) = A. M., c. 4, S. 179[27].

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *I Skindbogen:* hu⁊gi.
3) *Tilföiet.*

þa er h*ann* er .xvi. vet*ra* gamall *oc* s*v*a v*a*rðveizlo. þa a h*ann* oc at raða f*yrir* vista fare s*in*o. eɴ e*igi* aɴ*ar*a m*ann*a fiár aðr h*ann* er tuitögr. Ef h*ann* vex up ti*l* erfðariɴ*a*r. Eɴ ef h*ann* v*a*r þ*at* vár .xvi. vet*ra* e*ða* ellri er erfðin tømðiz. þa a h*ann* þa v*a*rðveizlo aɴ*a*ra m*ann*a fiar þeg*a*r er und*ir* h*ann* beʀ. Mær a at taca arf er ho*n* e*r* xvi. vet*ra* gömol *oc* s*v*a vöxto a sino fe eɴ e*igi* v*a*rð-veizlo h*v*arki sins fiár ne aɴ*ars*. *oc* e*igi* raða f*yrir* vista fare sino aðr ho*n* e*r* tuitog. Sa m*aðr* er h*ann* q*u*angaz i aɴ*ars* k*onvn*gs velde eɴ inoregs k*onvn*gs oc a kono h*er*. þa a þ*at* barn e*igi* arf at taca er h*ann* getr þar[1]. Ef m*aðr* a konor ii. h*er* a l*an*ðe eþ*a* ióro*m* logo*m* þ*at* v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð* enda ero born þ*eirr*a e*igi* arfge*n*g ef h*ann* elr við þ*eirr*e kono er h*ann* tóc siðaʀ. Eɴ þa ah*ann* konor .ii. er h*ann* ge*n*gr at eiga oc gør*ir* bruþcavp ti*l* e*ða* geldr mund vi*ð* enda a h*ann* aðra[2] kono aðr. Þ*at* er stefno söc s*ca*l q*ueðia* ti*l* h*eimilis* b*va* ix. aþ*in*gi.
nym. þ*ess* er *sottr* er. oc asa söc er vill. [a] Ef scog*a*r m*enn* eþ*a* f*iorbavgs* m*enn*. [fara utan heðan oc qüangaz erlendis þa ero born þeirra öll arfgeng her þav er þeir geta þar. ef þeir quangaz þar at landz lögum. réttum. Sua er oc et sama ef quangaþir menn fara utan heðan oc taca þeir aþrar konor i noregs konvngs velldi at landz lögum. þa eigo þav born er þar alaz at taca arf ut hingat]. Ef þei*m* m*ann*e tømiz erfð er erlendis e*r* þá a sa m*aðr* at taca þ*at* fé e*r* iɴ nanasti niðr e*r* h*er* ino*m* davða. s*ca*l h*ann* lata virða fe þ*at* v. la*n*d eigendr ia*fn*t se*m* omaga

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c. S. 181[14].

---

1) *Rettelse for* þ*at*.
2) *Afskriveren har først skrevet* aðr, *men derefterer tilföiet* a *over Linien.*

eyre. oc *sva* at öllo hafa se*m* omaga eyri. EN ef sa *maðr* komr ut e*r* feet a at taca þa a h*ann* at taca iNstoðaN avaxta lavsan. EN ef sa aNdaz e*r* erlendis er þa eigo h*ans* erfi*n*giar þ*at* fe at taca ef h*ann* aNdaz siðaR. Ef þ*eir* v*er*ða e*igi* (s. 90, a.) asátt*ir* h*v*aR þ*eirr*a siðaR aNdaðiz. þa a þ*at* xii. q*u*iðr at scilia. goða þess e*r* sa e*r* i þ*in*gi m*eð* er sokr. [a] **E**f sa *maðr* ko*m*r ut or för. [er fe þat a at heimta er annaR maðr hefir tekit til vaxta her oc vill sa eigi lavst lata. þa a hinn at stefna til ut göngo vm feit þa er hann heyrir eða at heimili hans oc láta varða utlegð oc sokia við ix. bva quið]. *oc* q*ue*þia aþ*in*gi. nym.

119.

[b] Maðr a at taca arf ept*ir* leysi*n*g siN. *oc* ept*ir* leysingio sina ne*m*a þav hafe alet s*er* aNat tueGia son e*ða* dótt*or*. þa asonr at taca ef þav e*r*o scírgetin. Þa ef e*igi* e*r* sonr ti*l* þa a[1] at taca dótt*ir*. EN ef þav deyia barn lavs þa á þ*at* fe eN aptr at hu*er*fa und*ir* f*r*ialsgiafaN. EN ef born leysi*n*gsens andaz barn lavs. þa á þ*at* fe eN aptr at hu*er*fa und*ir* frialsgiafaN. ia*fn* mic*it* fe se*m* þav leysingriN átto þa e*r* þav ondoðuz. eN ef feet e*r* meira þa eigo frændr leysi*n*gs[2] barnaNa þ*at* at taca. EN ef und*ir* barna bornin co*m*r arfr leysingsens. þa á þ*at* fe ia*fn*t at hv*er*fa i ætt þ*eirr*a leysingsens. EN ef fleire meN gefa frelse m*ann*e. þa sc*a*l þ*v*ilican lut hueR þ*eirr*a við aNa*n* taca or arfe h*an*s se*m* þav gáfo frelse ti*l*. LeysiNgr á at taca

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 183[17].
b) = A. M., c. 5.

---

1) *Tilföiet.*
2) *Først skrevet* leysingssens, *men de 3 sidste Bogstaver derefter underprikkede.*

arf eptir leysing siN. iafnt sem frials boriN maðr. enda sva leysingia. eN ef deyr barn lavs leysingr leysingsens þa scal þat fe aptr huerfa undir frialsgiafaN. þaN er frelse gaf enom fyRa. Þat fe aleysingriN at taca epter born sin ef hann gefr søne sinom til farar eða til quánar mundar. oc sva a hann þat fe at taca er hann gørir dottor sina heiman oc sva þat er við er golldit a vaxta lavst. Ef þav[1] deyia barn lavs.[2] oc a sva leysingian at taca iafnt sem leysingiN.

120.

[a] Ef sa maðr andaz er engi a frænda her a lande. oc (S. 90, b.) andaz at scipe. þa scal fe lage hans taca þat fe eptir hann. Ef hann a eigi felaga[3] þa scal taca motonavtr hans. EN ef motonavtar hans ero fleire eN eiN. þa scal sa taca er optaz hefir átt mat við hann. EN ef hann høfðiz mioc. þa scolo þeir allir iafnt taca. EN ef hann er eiN ser imotoneyte. þa scal taca styre maðr. Nu ero styre menn fleire eN eiN. þa eigo þeir sva at taca sem þeir eigo iscipi til. Ef styre maðr er eiN i möto neyte oc a eiN scip. þa á goðe sa at taca er boande sa er iþingi með er lanð þat á er þeir eigo buþir á. EN ef hann tecr ser vist oc aNdaz hann á gotoNe er hann feR fra scipe. þa scal þat fe sua fara sem hann andiz at scipe er hann hafðe átt. EN ef hann kømr ivistena. oc andaz hann þar. þa a felage hans þat fe at taca nema þeir hafe til þess gørt felagit at aðrir menn scyldo eigi

---

a) = A. M., c. 6.

---

1) *Gisning for* þa, *overensstemmende med A. M.*

2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Herefter skrevet* eN eigi, *men disse Ord dernæst igjen overstregede.*

taca arf eptir þa. *oc* er þa sem þeir hafe ecki vm mælt. En ef eigi er felage þá á at taca bóandin. En ef hann er ivist með kono er hann andaz þá a hon at taca iafnt sem boanden. En ef hann andaz er hann fer til scips. þa á þat fe sva at fara sem hann væri eigi þaðan faren. En ef þeir sitia búþ seto oc andaz maðr sva at hann a eigi felaga ser. þa a goði sa at taca þat fe er boandin er iþingi með sa er land þat á er þeir búa á. En ef maðr býr her oc andaz hann sva at hann a engi erfingia her alanðe þa a goði sa at taca þat fe er hann var í þingi með. En ef sa maðr andaz her er her a engi frænda alanðe. oc scal iafnt arfr fara sem vig söc ef hann væri vegin. Nu andaz hann at boanda oc scal hann virða lata fe þa er vii. vicor ero af sumre *oc* a hann avöxto til þess (S. 91, a.) er erfingi comr eptir. Nu calla frændr hins til *oc* er eigi scyllt at selia þeim. Nu andaz enscir menn her eða þeir er en ero o kunare hingat. *oc* er eigi scyllt at selia þeim. nema her hafe verit fyr sonr eða faþir eða broþir. þeirra. oc kanadiz þeir þa við. Allt fe þat er aðrir menn taca en erfingiar þa scal þat fe láta sva virða iafnt sem omaga eyre. [a] Enda a sa maðr avalt arf at. Vsque ef a þat fyr. [b] Ef her andaz utlendr maðr. [af danskri tungo þa scal fe hans biða her erfingia leigo lavst].

121. vm gongo manz erfð.

[c] Ef göngo maðr verðr davðr ine at manz þa a sa maðr þat fe at taca er in hefir hann. bæðe þat fe er

---

a) *Dette Sted har neppe noget tilsvarende, hvorefter det kunde suppleres. Begyndelsesordene minde om* A. M., l. c., S. 188[4].

b) *Suppleret efter* A. M. c. 17, S. 221[15].

c) = A. M., c. 8.

hann hevir a ser. oc sva þat er hann spyr til at hann hafe átt. En ef erfingi gongo manzens callar til fiarens ihendr þeim manne er hefir. Ef þat ber quiðr heimilis bva v. þess er sottr er[1]. at honom væri su vist uppi látin er honom væri vært at vera oc ginge hann þo heiman at sialfræði sino oc at ovilia hins. oc a þa erfingianom at döma feet. þat er hann atte í öðrom stöðom en eigi ella. [a]En ef omage andaz ute alande manz. eða gongo maðr. þa á sa maðr þat fe at taca ef hann hefir a ser er land á[2] en erfingiar þat er i oðrom stoðom er. [a]Þar er maðr veitir manne fyrir guðs sacir oc se hann eigi til comin at føra hann fram oc andaz omagin. oc ryðsc sva til at omagin átte fe eptir oc a sa þat at taca er hafðe hann en eigi erfingiar.

122. vm fiar varðveizlor.

[b]Faðir scal hafa varðveizlo fiár barns sins oc sva vöxto. Ef eigi er faðir lífs þa scal broþir samfeðre. en ef eigi er broþir samfeðri. Þa scal taca moðir. Nu ero þeir menn sva iii. er eigi vm byðr undan fiárvarðveizlona ne voxtona. sva scal til fiár varðveizlo taca sem til arfs. Ef þeim manne tømiz erfð er yngri er en xvi. vetra gamall. þa scolo þeir menn varðveita fe þat er arf atto at (S. 91, b.) taca at þan en unga man. þeirra manna er

---

a) = A. M., c. 18, S. 224[25].
b) = A. M., c. 9.

---

1) *Istedetfor Ordene:* þess er sottr er, *læser det arnam. Haandskrift:* hans er søkir.
2) *Herefter skrevet* sa maðr, *men disse Ord igjen overstregede.*

fiár varðveizlo e*i*go[1] bæðe sins fiár *oc* aɴ*ar*a m*ann*a ef und*ir* þa beʀ. S*v*a sc*a*l fiarv*a*rðveizlo scipta i kneruɴa se*m* arfe. sa sc*a*l omaga v*a*rðveita e*r* feet v*a*rðveít*ir*. Þ*ei*r m*enn* sc*o*lo lata vi*r*þa fe þ*at* við bóc e*r* v*a*rðveizlona eigo v.[ta] dag þaɴ e*r* vii. vic*or* e*r*o af su*m*re at hei*m*íle ens davða oc virða ti*l* lögeyris. Eɴ ef sa e*r* heilagr þa sc*a*l vi*r*þa eɴ næsta dag ept*ir* ru*m* hælgan. sc*a*l q*ueðia* b*va* v. landeigendr vico fyʀ e*ða* meira mele. þa e*r* rett*ir* se at te*n*gðo*m* i q*ui*þo*m*. [a] Ef b*var* coma eigi sum*ir*. [at virða omaga eyri. þeir er quaddir ero. oc er rett þeim er quaddi þa at queðia aðra bva istaðinn þeirra. ef þeir ero þo nokkorir þar comnir bvarnir er quaddir voro. oc réttir at tengþum. oc verþr þa þo iafn rett þeirra virðing allra saman. Sa maðr er hins unga manz fe a at varðveita. scal nefna ser vátta ii. eða fleire. at þvi hue til micils fiar bvar hafa virt. Buar scolo viɴa eið alengr er þeir hafa virt feit. at þvi at þeir hafe sva virt sem þeim þotti rettast. Eɴ siþan scal nefna vatta at þvi. at hann tecr við fe þvi er hiɴ ungi maðr a. oc bvar hafa þa virt. til þess at hafa þa avöxto af. oc abyrgiaz at eigi þurfe[2] iɴsteðor nema omagar comi] a ens unga m*anz* fe. Þ*at* e*r* *oc* rétt at lata þ*a*r virða se*m* þ*at* fe e*r*. er mest e*r* sama*n*. þ*eir* sc*o*lo þ*a*r búa v*m* q*ue*þia e*r* feet sc*a*l vi*r*ða. Eɴ ef b*var* co*m*a

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 193[15] *og, fra* Sa maðr, S. 195[3]. *Da vi efter Sammenhængen ansee det utvivlsomt, at navnlig Begyndelsen har sit tilsvarende i det førsteiterede Sted, have vi ikke taget i Betænkning i Begyndelsesordene imellem* coma *og* sumir *at tilfoie Ordet* eigi *efter A. M., for at bringe Stedet til at passe til det optagne Stykke.*

---

1) *Afskriveren har først skrevet* eigo at taca, *men derefter igjen overstreget ikke blot de to sidste Ord, men ogsaa Ordet* eigo, *hvilket vi imidlertid, som nødvendigt, have bibeholdt.*

2) *Naar dette Ord i den arnam. Udg. bag i Bindet er blevet rettet til* þurþi, *har saadant ikke Hjemmel i Skindbogen.*

eigi til þeir er quaddir ero. eða[1] vilia *þeir eigi* virða. þa *varðar* þeim iii. *marca* utlegð *oc* a domr at døma ahendr þeim virðingina xiiii. nottom eptir vapna tac. Þeir scolo fe *þat* allt lata virþa er eɴ ungi *maðr* tecr at erfðiɴe nema lönd *eða* goðorð ef til er. Nu scolo *þeir menn* er feet lata uirþa syna buum *þat* ſe alt er igripom er. eɴ telia aðra avra nema buum se *þat* fe *sva* kunt at *þeir* vili þo virða. oc *verðr* þo virþingin *þeirra* rétt. [a] **E**f lavn getin born eigo rétta far vm *moðor*. Vsq*ue* er vm gètnoð *þess* gelldz. [b] **E**f *maðr varðveitir land manz.* [þess er hann a fiar varðveizlo. hann scal at husum gera sva at eigi falli ofan. Nu ero þa verri hvs er hann selr af hende ser en þa er hann toc við oc a hann eigi þat at böta. Ef þav ero betri en þa er hann tóc við. oc scal eigi honom þat bøta. Nu hefir hann ny hus gøʀ þav er eigi voro aðr. oc scal hann þav ofan briota oc hafa abrott við. ef hinn vill eigi kavpa. Eɴ ef þar er scógr oc scal hann havɢva þar við til husa oc bøta bus buluto oc breɴa kol til ledengingar. Nu gorir hann þar bus buluto nyia] *oc* a omagiɴ þa. [c] **E**f sa sitr utan fiorðungs er feet á at varðveita. *oc scal hann varðveita* feet *oc* föra huergi *þaðan* fe *þat* or þeim fiorðungi er feet er aðr mest[3] saman. Nu er feet ífleirom fiorþungom eɴ einom. þa scal

---

a) Dette Sted har neppe noget fuldkomment tilsvarende, hvorefter det kunde suppleres. Fra Stedet A. M., Festa-þ., c. 56, *der begynder med de samme Ord, og med hvilket det udentvivl har Indhold tilfælles, adskiller det sig navnlig ved de afvigende Slutningsord.*

b) Suppleret efter A. M., c. 17, S. 220[12].

c) = A. M., c. 9, S. 195[14].

---

1) *Tilföiet i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*

2) *Tilföiet.*

3) *Skrevet* mest aðr, *men Ordenen derefter forandret ved Henvisningstegn.*

hann þangat föra alt feét sem aðr er mestr lutr. nema lönd se i oðrom fiorðungi. eN í avðrom lavsa avrar. þa scal þangat føra er lanð er. Nu ero lönd fleíre eN (s. 92, a.) eit oc scolo þeir þar virða er þat lanð er[1] er dyrst er. Ef hualr komr a lanð ens unga manz eða viðr þar scal hual lata virða oc lecia við iNstøða ens unga manz oc sva viðar verð þat er af þvi gengr. er þarf þar at hafa til husa a löndom þess ens unga manz oc scolo þeir bvar v. virða er næstir bua recanom lanðeigendr. Ef sa maðr førir fe þat fiordunga i mille er varðveita á feet aNan veg eN nv er talit oc varðar þat fiorbavgs garð. Þat er stefno söc oc scal queðia heimilis bva ix. a þingi þess er sottr er. Ef erfð[2] beR undir en unga maN. þa scal þat fe lata virða oc fylgia iNstøðanom. Ef oscyldri menn taca við varðveizlo fiarens eN aðr talþa ec. Oc er þa costr at bioða uNdan þeim manne[3]. varðveizlona ef vill. Sa maðr a þat at gera er hálfo meira fe á eN omagiN. eN ef hann a eigi hálfo meira fe. þa scal hann fa til með ser hvarz er hann ma heldr eiN maN eða ii. þa er þeir eigi allir hálfo meira fé eN omagiN. Sa á þo at hafa feet er aðr hafðe ef hann vill. ef hann a iafn micit fe sem omagiN. Eigi scal bioða undan manne aðr undir maN kömr feit oc hann hefir haft xii. manoðr at giolldom eða at handsolom. við þaN cost scal hvartueGi þeirra hafa feet ef at logom er undan boðit. at þeir scolo bioða at leggia log leigo a feet. eða leiga lög leigo feet. oc lanðz leigo. Enda scal eigi meta fúlgo við omagaN. Nu ero omagar aðrir aféno. þa scolo þeir neyta vaxtanna.

---

1) *Tilföiet.*

2) *Rettelse for* erf.

3) *Skrevet* þeim manne uNdan, *men Ordenen derefter forandret ved Henvisningstegn.*

nema vextirnir se minni.[1] þa *scal* neyta af insteðanom til þess. [a] Ef faþir eða moþir kömr afe ens unga manz. oc *scal* þeim ollom iafn spart vera. En ef firnare menn coma a fe hans oc þo þeir er hann á arf eptir at taca. oc *scal* hann eiga ser framførslo um fram til þess er hann er xvi. vetra. En aðr aðrir (s. 92, b.) omagar vm kome afe ens unga manz. þa *scal* hann eiga ser iiii.[a] missera biorg alengr er hann er xvi. vetra oc sva þeim[2] omögom ollom er aðr ero afe hans comnir. Sa maðr er feet vill undan bioða þeim manne er varðveitir. hann *scal* stefna honom heim vico fyr sumar oc segia at hann mvn coma þá at bioða feet undan honom at sumar möl-om. en hann *scal* kiósa þar þegar. Nu kømr hann þar at sumar malom. oc *scal* hann nefna ser vatta. at þvi. at hann byðr fe ens unga manz undan honom logboðe. enda *scal* hann undan hanom[3] hafa boðit fyrir miðian dag. Ef sa er eigi heima enda var honom heim stefnt. eða suarar hann engo um. oc er þa sem hann kiose undan ser feet. Ef hann kýs undan ser feet. þa *scal* hann mæla ens unga manz male. En ef hann kys at hafa fe oc *scal* sa er undan honom bavð féet. mæla ens unga manz mále þa. En þa er korit. er hansalat[4] er. þeir scolo allir handsalaz sa er þa *scal* feet hafa oc þeir er honom fylgia at þeim þeirra er eigi *scal* hafa féet. þeir

---

a) = A. M., c. 10.

---

1) *Ordene* þa scolo — minni *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog, som sandsynligvis udeglemte ved Afskriverens Uagtsomhed.*

2) *Herefter skrevet* monnom öllom, *men disse Ord derpaa igjen overstregede.*

3) *Afskriveren synes først at have villet abbreviere dette Ord paa den sædsanlige Maade, ved et* ho *med Streger over den øverste Deel af* h, *samt over* o.

4) *Først skrevet* hansalet.

s*co*lo oc þ*at* handsala at eɴ ungi m*aðr* 's*ca*l hafa lögvöxto afe þvi oc þ*eir* m*uno* e*igi* meta fulgo við h*ann*. Ef h*ann* vill siþaʀ bioða unda*n* h*onom* feet. þa s*ca*l h*ann* fara til hei*mi*lis þ*ess* m*anz* e*ða* fiɴa h*ann* siálfa*n* at male þaɴ e*r* feet varðveit*ir* vico f*yrir* þ*ing* e*ða* meira mele. *oc* segia at h*ann* mv*n* bioða unda*n* h*onom* feet avar*þing*i. þ*v*i er sa heýr e*r* feet varðveitir. h*ann* s*ca*l þar bioða unda*n* h*onom* aþ*ing*i *oc* mæla þar iþ*ing*brecco ef h*ann* fiðr h*ann* e*igi* sialfa*n* at male. h*ann* s*ca*l sva f*a*ra þ*v*i male öllo þar se*m* aðr v*a*r tínt. Slican cost eigo oc uta*n*fiorðu*n*gs m*enn* ef þ*ei*r vilia bioða unda*n* m*anne* feet. Enda eigo þ*ei*r cost at bioða unda*n* feet a alþ*ing*i ef þ*ei*r vilia. oc hafa unda*n* boðit miðvico dag (s. 93, a.) imitt þi*ng*. Eɴ h*v*arz e*r* unda*n* m*anne* boðit féet avarþ*ing*i e*ða* a alþ*in*gi. þa s*ca*l h*ann* reiða af he*n*di s*er* feet et næsta vár ept*ir* þ*at* er h*ann* kýs undan s*er* feet aðr oc giallda m*eð* leigom þa. Eɴ ef at sumar málo*m* e*r* unda*n* h*onom* boðet feet. þa s*ca*l h*ann* et sama vár af he*n*de leysa[1]. *oc* reiða at gialdögo*m* ef þ*eir* eigo þa saman. En ef þeir eigo eigi gialldaga saman.[2] þa s*ca*l h*ann* gialda iɴ v.[a] dag vico þa er vii. vic*or* e*r*o af su*m*re. at hei*mi*le s*in*o. hafa a h*ann* xx. avra oleigis. Nu fylg*ir* scógr l*an*ðe ens u*n*ga m*anz*. oc scal[3] hiɴ höɢva ti*l* husa við *oc* bøta hus boluti oc breɴa col ti*l* lede*n*gingar. Nu gør*ir* h*ann* hus bolute nyia *oc* ahiɴ ungi m*aðr* þa. *Þat er mælt* ef fę v*er*ðr ovirt eþ*a* rang[4] virt þa a[5] eɴ ungi maðr vöxto a fe

---

1) *Rettelse for* lysa.

2) *Ordene* En ef — saman *ere tilföiede efter den arnam. Skindb., som nödvendige.*

3) *Tilföiet.*

4) *Skrevet to Gange.*

5) *Tilföiet.*

sino. E*igi* a m*aðr* at selia arfvon ef sa seg*ir* osát*t* sina á. e*r* næstr stendr ti*l* ne*m*a iafn mele beriz.

123. v*m* arf vön.

Þar e*r* m*aðr* cavpir arfvőn at avðro*m*. þa a þ*at* at hallda hu*er*vetna þ*es*s er þ*eir* cavpa sama*n* vel lavst ef þ*eir* eigo vi*ð* at sciptaz e*ða* þ*eirr*a erfi*n*giar. Nu andaz sa e*r* arfiɴ selde oc standa aðr*ir* m*enn* ti*l* arfsens eɴ þ*eir* cavpit áttoz við e*ða* þ*eirr*a erfi*n*giar þa scal arfr sá s*v*a f*a*ra se*m* ecke v*æ*ri u*m* m*æ*lt. Eɴ arf cavpit a aptr`hu*er*fa me*ð* voxto*m* und*ir* þa*nn* e*r* reitt hef*ir* e*ða* h*an*s erfi*n*gia ef eɴ andaðe átte nockot fe ti*l* e*ða* h*an*s erfi*n*giar. *oc* a þ*at* fe at hei*m*ta et sama sum*a*r e*r* arfvonen sciptiz. Eɴ ef h*ann* átte ecki fe ept*ir* e*ða* h*an*s erfi*n*gi oc mis*ir* sa þa allz er við h*ann* keypte.

124.

[a] Ef þei*m* m*ann*e tomiz erfð er erlendis e*r*. þa á sa m*aðr* at taca þ*at* fe e*r* scyllztr e*r* eno*m* davða h*er* al*an*ðe. eɴ þ*at* sc*a*l h*ann* s*v*a lata virða (S. 93, b.) ia*f*nt se*m* omaga eyre. oc s*v*a at öllo hafa þ*at* fe se*m* omaga eyre. H*ann* a [1] avoxto afeno enda ábyrgiz h*ann*. Eɴ ef sa *maðr* kemr ut e*r* feet átte at taca þa sc*a*l h*ann* ɪɴsteðaɴ eiɴ hafa. Eɴ ef hino*m* ver*þ*a lest*ir*. er erlendis aɴdaz.[2] þa á h*an*s e*r*fi*n*gi at stefna þei*m* m*ann*e e*r* fe er und*ir* *oc* lata saɴa davða h*ans*. Þ*at* e*r* ef ecki spyrsc til m*anz* oc sc*a*l s*v*a v*er*a se*m* h*ann* life ti*l* þ*es*s er davðeɴ e*r*

---

a) = A. M., c. 4, S. 181[23] (*jvfr. ovenfor c. 118, S. 226*[24]).

---

1) *Tilføiet.*

2) *Ordene* En ef hinom — andaz *ere upaatvivleligt corrumperede. I den arnam. Skindb. læses:* En ef sa maðr andaz er erlendis er.

saNaðr. Nu a þess þeirra erfinge feet at taca er lengr lifðe. eN þat a at scilia xii. quiðr goða þess er hiN er iþingi með. er sekir hvaR þeirra fyRe varþ davðr. [a] Ef sa maðr spyR er erlendis er. [at erfð hefir borit undir hann ut her. oc scal hann innstöðaN eiN hafa þa er hann kemr til. ef rétt virt var féit oc rétt tekit. Nu verþa þeir eigi asáttir erfingiar þess manz er erlendis var oc sa maðr er feit er undir hvart sa er andaðr er erlendis var eða eigi eða sva hvart fyR var at erfðin tømðiz eða sa andaðiz er erlendis var. oc scolo þa erfingiar þess er erlendis andaþiz stefna þeim manne um er feit er undir til giallda oc til útgöngo. Þeir scolo lata saNa davða þess manz at domi er erlendis er. enn goðe sa scal bera xii. quiþ er hann er iþingi er sóttr er. um þat hvart fyR var at erfðin tömðiz eða sa andaðiz er erlendis var. oc eigo þess þeirra erfingiar at taca feit er siðaR] andaðiz.

125.

[b] Ef maðr aNdaz erlendis þa asa maðr at taca þat fe er scylltzt er þar enom davða þeirra manna er ut fert eigi. Hann scal lata virða fe þat til brenz silfrs allt eN ef nokot er ovirt þa er sva sem allt se ovirt. ef erfingi er þar þa þarf hann eigi at lata virða ef hann a allan arfeN. hann scolo virða islenzcir menn .v. EN ef eigi nair þeim þa er þo rétt at husfastir menn se til þar .ii. eN þeir scolo virða við bóc fe þat. EN ef þeir gera eigi. þa scal hann beiða þa at viNa eiðiN enda verðr þa þo rétt virþing þeirra ef beR .xii. quiðr at þeir virðe sva sem þa munde þeir ef þeir virðe við bóc enda beidde hann

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 184[3].
b) = A. M., c. 13.

þa at lögom. en hann scal eigi fina meira af fe þvi en
nym. cavpa leg oc lícsöng oc blæio oc kisto. [a] Þat er ef maðr tecr danar fe avstr. [þa a hann at gefa múto til fiar tökonar ef hann nair eigi ella. oc gefa] sem hann ma minzta. [b] Hann scal alt feet láta virða þat er hann nair. hann scal vega lata gull oc brent silfr oc þat fe allt er at vettom scal cavpa. En huerscis kyns vara er su er er menn cavpa álnom. þa scolo þeir menn mæla er rettar álnar hafa oc sua (s. 94, a.) uega þat er scal oc sia at þat se rétt vegit. Hann er scylldr at syna þeim fe þat allt er hann nair. Hann scal þar lata virða fe þat allt[1] er mest er saman þa er hann tecr. Hann scal huergi føra þat fe[2] á brott or þeim garðe aðr allt er virt. Hann scal vitne nefna at þvi alengr er lokit er fe virþingone at hann tecr við fe þvi er hann let þar virða oc legr sina abyrgð á. Nu nair hann eigi þar öllo feno sen. at lata virða. þa scal hann þar lata fe þat virða sem hann tecr. oc fara sva at virðingo sem aðr var tínt. Ef fe er a scipe eða at scipe þa scal hann fe þat lata virða at brygio sporðom. oc fara sva at virþingo þar sem anars staðar. Ef feet er ibúlca þa er hin andaz. oc erat hann scyldr at abyrgiaz þat fe. hann scal oc eigi hafa voxtona ef hann lætr eigi virða feet. En þa er þo rétt virðing þeirra ef þeim er þat fe iafn kunt er ibulcanom er sem þeir sæi. Ef hann ascip á hlune þa[3] er hann andaz. oc erat hin scylldr at abyrgiaz aðr fram er dregit scip lengð. Eigi scal meira cavpa i scipe aðr

---

a) *Suppleret efter* A. M., c. 17, S. 221[11].
b) = A. M., c. 13, S. 208[1].

---

1) *Ordene* er hann nair — allt *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog, som udentvivl udeladte ved Uagtsomhed.*
2) *Skrevet over Linien.*
3) *Rettelse for* þat.

virt e*r* feit eɴ costr e*r* at selia. H*ann* sc*a*l kiosa m*eð* vitne h*v*art h*ann* vill abyrgiaz feit e*ða* vill h*ann* eigi. Eɴ þ*v*iat eins a h*ann* vöxto afeno. ef h*ann* abyrgiz enda sc*a*l h*ann* þa gialda hálfo færi avra breɴda h*er* eɴ h*ann* tøke. En ef h*ann* kýs h*v*arki v*m* þa sc*a*l h*ann* abyrgiaz feet *oc* hafa ecki af voxtono*m*. [a] *Þat* e*r* *oc* at sa eiɴ *maðr* scal arf taca [ut her af danskri tungo eptir siɴ frænda er hann er rettr arftoko maðr ens andaða enda lɪɢr] féet s*er* h*er* aldregi.

[b] Ef váʀ lande aɴdaz avstr þa sc*a*l feet taca næsta brøðre e*ða* nanare eɴ feet lɪɢr s*er* iola not*t* ena þ*r*iþio. [c] Sycn*ir* m*enn* *oc* þ*eir* m*enn* e*r* lanðværꞇ eigo ut h*er*. sc*o*lo taca dánar fe ti*l* ut hafnar eɴ e*igi* aðr*ir*. [d] Ef m*a*ðr er [1] le*n*gr ab*r*o*t*t heþ*an* eɴ iii. vetr. þa sc*o*lo þ*eir* m*enn* (s. 94, b.) varðveita feet h*an*s er taca ætte ef h*ann* v*æ*re aɴdaðr þot *hann* hefðe aðr leng*r*i maldaga á g*er*va. [e] Ef m*að*r andaz asaxl*an*ðe e*ða* sᴜɴᴀʀ. at þ*at* fe sc*a*l e*igi* lata vi*r*ða aðr þ*at* ko*m*r ti*l* dan marc*ar*. eɴ ef þ*a*r er hætt fe h*an*s e*ða* fiorve. þa sc*a*l í noregi. Ef *maðr* aɴdaz a engl*an*ðe e*ða* i eyio*m* vestr e*ða* idyflɪɴi. at þ*at* fe sc*a*l e*igi* virða aðr h*ann* kø*m*r þ*a*r e*r* ohætt se fe h*an*s oc fiorve. Nv kø*m*r h*ann* inoreg m*eð* feet *oc* e*r* aɴ*a*ʀ *maðr* þ*a*r scyldri. þa sc*a*l h*ann* lata ut ganga feet at lögo*m*. h*ann* sc*a*l hafa avoxteɴ alla*n* þaɴ e*r* orðeɴ er þ*an*gat ti*l*

---

a) *Suppleret efter* A. M., c. 17, S. 220[8].
b) = A. M., c. 17, S. 221[18] (*Regelen i A. M. er tildeels forskjellig og hidrørende fra en yngre Periode, jfr.* A. M., c. 13, S. 208[24]).
c) = A. M., c. 13, S. 209[3].
d) = A. M., c. 17, S. 221[7].
e) = A. M., c. 13, S. 210[6].

---

1) *Efter* maðr *har Afskriveren først skrevet* eigi, *men derefter overstreget dette Ord og skrevet* er *ovenover.*

hvarge er hann tóc. Ef maðr ferr ut af danmorc eða af avðrom löndom eɴ or noregi með danar fe oc treystiz hann eigi at lata virþa feet þa scal hann heimta til scipveria. þa er hann vill þegar þeir ero ihaf comnir. oc segia þeim hve micit fe þat er oc nefna vitne at þvi at hann tecr fe þat til abyrgþar oc eignaz hann þa voxto afeno slica sem hann töki i noregi at lögom ef hann fær þaɴ quið at hann munde virða lata fe þat ef hann quæmi til noregs oc visse hann þat at hann mundi ná ut at hafa fyrir noregs manna socom. [a] Ef menn gera felag með ser her a lande oc fara abrott oc aɴdaz aɴaʀ oc scalat hann scilia felagit aðr hann hittir erfingiaɴ. hann scal neyta af feno öllo saman sem mælt var. Eigi scal maðr avstr selia arfvon sína ne þaɴ arf er honom hefir her temz er hann hefir eigi siálfr til comit. eɴ halldaz eigo þar oɴor cavp öll sem her. vm þav fe öll er hann á her eptir oc sva þav er ut hingat coma. [b] Ef maðr tecr fe a grøn lande. [oc scal hann lata virða feet iafnt sem avstr oc fara utan a þvi scipi er fyrst feʀ. Slík sócn er þar til en sama ef hann gerr eigi utan fara sem þa at avstr tekit se feet] oc sva vorn. Ef þeir gera felag með ser erlendis þa scal hann cost eiga at scilia felagit ef hann vill oc láta virða feet oc hafa slica costo a sem hann væri frænde ens davða. enn lavst scal hann lata þegar er nanare maðr kömr til. [c] Nu aɴ- (S. 95, a.) dazc aɴat tueɢia hiona erlendis. þa scal þat þeirra hafa fe ut er eptir lifir oc láta fyrir engom manne lavst nema fyrir erfingia. Nu andaz þav bæðe avstr oc coma til þeir menn af hvaʀatueɢio hendi er rétt comnir ero til ut hafnar fiarens.

---

a) = A. M., c. 14.
b) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 211^{27}.
c) = A. M., c. 15.

þa scolo þeir sva scipta með ser sem hvart þeirra hafðe att fe við aNat. ef þeir vito þat. Ef þeir vito eigi huern lut hvart þeirra hefir att ife við aNat. þa scolo kono frændr hafa þriþiung eN hinir ii.ª lute. Nu coma fleire menn iafn nanir til. þa scal scipta með þeim at iafnaðe. ikneruNa alla. þeim er lög viNa til þar. Nu hvar þess er maðr náir sa eigi út at hafa feet er til er comiN af þeim er ut hefir enda viNe hann lög til avstr. þa a hann heimting her at þeim er ut hafðe til sva micils fiár sem hann væri til comiN ef hann hefðe ut haft. enda væri at logom tekit avstr feet. EN erfingiar eigo þaN lvta sem þeir ero til comnir at heimta at þeim er ut hafðe feet. Hann scal fara út et næsta sumar eN þa er hann kømr ut ef hann vill utan fara et sama sumar. þa scal hann orð gera erfingiom oc giallda þeim þa þegar er þeir coma til oc giallda hálfo fære avra breNda her eN hann toc avstr. ef hann hefir sva at virðingo látit fara oc at fiártekio sem nu var talit. EN ef eigi er sva at farit þa er sva sem ovirt sé. Hann scal þa giallda morc sex alna avra fyrir eyre huern her ef hann vill. Fe þat scal giallda her ut ibreNdo sílfri eþa ilereptom nyiom eða ivaxe eða i voro islenzcri eða ibú fé oc giallda at þvi lage allt sem þar gengr er af hende scal reiða. Nv feR hann eigi tueivegis þa scal gialda et næsta var þvi er hann kømr ut at heimile sino at[1] gialda eN v.ª dag vico. þa er vii. vicor ero af sumre. Nu leysir[2] (S. 95, b.) hann eigi fe þat af hende ser sem mælt er. þa á erfingi cost at stefna vm. vm sva micit fe sem hann ræðr a at queþa

---

1) *Maaskee bör her læses* oc *som i den arnam. Skindbog.*
2) *Rettelse for* leyfir.

oc h*ann* getr gogn ti*l* at hiɴ hafe teket. oc q*ueðiu* til xii. q*ui*ðar hue mic*it* fe h*ann* toc. þaɴ ɢo*ða* e*r* sa er iþ*in*gi m*eð* e*r* s*ottr* er. Þes a h*ann* oc cost at stefna aɴ*ar*e stefno v*m* voxto s*va* micla se*m* h*ann* getr gögn ti*l*. at á þ*at* fe hefðe ge*n*git ut hi*n*gat *oc* e*r* ret at q*ueðia* ti*l* h*v*artz h*ann* vill hei*mi*lis b*va* hins ix. eða xii. q*uiðar* hue miclir vext*ir* se a þ*v*i fe.

126. sa·e*r* suar*ar* v*m* danar fe.

Hiɴ a at föra þær varn*ir* fr*a*m at lata b*er*a v*ætt*e þav ido*m* e*r* h*ann* nefnde at er h*ann* toc fe þ*at* avstr ti*l* abyrgðar *oc* s*v*a þav öll er h*ann* nefnde at vi*r*ði*n*go fiarens östr[1] þav e*r* h*ann* hef*ir* ti*l* enda sc*o*lo þ*at* allt h*er* ver*ð*a v*ætt*e e*r* avstr e*r*o vitne nefnd. Eɴ allt þ*at* e*r* h*onom* scort*ir* i v*m* vættin. þa sc*a*l sa q*ueðia* ti*l* xii. q*uiðar* ɢo*ða* þaɴ e*r* sa e*r* iþ*ing*i m*eð* er s*ottr* er. *oc* fylla s*v*a sócn sina ef h*ann* vill at voxtono*m* co*m*az. Enda a s*v*a sa er svarar at q*ueðia* xii. q*uiðar* ti*l* allz þ*es*s er h*ann* vill *oc* h*ann* hef*ir* e*igi* vitne ti*l*. Nu sc*a*l do*m*r at þ*v*i dema ale*n*gr se*m* þ*eir* fa gogn ti*l*. Þ*at* er m*ælt*. v*m* þa m*enn* er rétt co*m*nir v*ær*i ti*l* ut hafn*ar* fiarens enda hafe h*ann* ti*l* callat avstr at logo*m*. þa sc*a*l sa s*v*a fara at hei*m*ti*n*go fiarens ut h*er* at sekia við en somo gogn se*m* aðr v*ar* tínt. ne*m*a þar e*r* h*ann* hef*ir* hofð vitne v*ið* ti*l* callit avstr *oc* sc*a*l h*ann* þav oll láta fr*a*m b*er*a h*er*. Nu hef*ir* h*ann* eigi vitne ti*l*. þa sc*a*l h*ann* q*ueðia* ti*l* xii. q*uiðar* ti*l* þ*es*s allz er h*ann* fylle sogn sina v*ið*. hu*er*so

---

1) *Det første Bogstav i dette Ord er underprikket og* av *skrevet ovenover, men som det synes, neppe med Afskriverens Haand.*

h*ann* hef*ir* farit at til calli fiarens avstr oc s*ca*l h*ann* þaɴ ɢ*oða* ti*l* q*ueðia* er h*ann* er sialfr i þ*in*gi m*eð*. ti*l* þ*es*s allz e*r* h*ann* hef*ir* e*n*gi vitne ti*l*. **E**f m*að*r aɴdaz ihafe e*ða* at scipe sva at e*igi* k*om*r vi*r*þi*n*go at féno. (s. 96, a.) þa eigo þ*eir* m*enn* varðveizlo fiar þ*es*s er taca ætte fæ epter þaɴ maɴ e*r* frænd laýs v*ær*i ut her oc aɴdaðiz at scipe. þeir eigo at g*er*a orð erfingio*m* þegar þ*eir* co*m*a hingat til islands oc selia þeim þat fe þegar er þeir coma[1] ti*l*. Nv co*m*a þ*eir* e*igi* ti*l* aðr þ*eir* fare ab*rott*. þa sc*o*lo þ*eir* leggia up fe þ*at* oc selia þei*m* m*ann*e landeiganda er næstr býr þ*eir*re höfn er þeir báro flest*ir* fot sin af scipe. Enda s*co*lo þ*eir* s*v*a f*a*ra m*eð* þ*v*i fe ef m*að*r andaz at scipe þa er þ*eir* s*co*lo heþ*an* f*a*ra sem aðr v*a*r tint. e*ða* s*v*a ef þ*eir* bua ilandfesto*m* við island eþ*a* þær eyiar h*er* er bygðar ero þa. e*ða* siþ*an* a[2] þ*v*i su*m*ri. Ef þ*eir* f*a*ra aɴa*n* veg m*eð* þ*v*i fe eɴ nv er talit. þa v*arðar* *fiorbavgs* ɢ*arð*. Enda v*arðar* oc *fiorbavgs* ɢ*arð* þei*m* m*onno*m ollo*m* se*m* samscipa feno f*a*ra uta*n* uisir vitendr. Eɴ ef sum*ir* vilia scil g*er*a ·á. eɴ sum*ir* e*igi* þa v*arðar* þei*m* er oscil g*er*a á. En þ*at* ero stefno sac*ir* oc sc*a*l q*ueðia* ti*l* h*eimilis* b*va* ix. aþ*in*gi v*m* þaɴ stað se*m* socen g*er*ðiz. Ef *maðr* leys*ir* danar fe af hende s*er* at logo*m*. þa sc*a*l h*ann* segia ti*l* allra avra þ*eirr*a er h*ann* tóc. Ef m*að*r leyn*ir* fe þ*v*i nockoro. þa a sa orðe at raða v*m* er feet á at taca. Ef m*að*r reiþ*ir* af hende dánar fe þei*m* e*r* taca á oc letz or v*er*a lavs oc v*er*ða þ*eir* a þ*at* sátter. nu spyʀ hiɴ er feet atte at taca siðaʀ at h*ann* hef*ir* leýnt su*m*o feno. *oc* v*er*ðr h*onom* þat ecki at vórn. þot þ*eir*

---

[1]) *Ordene* hingat — coma *ere tilföiede efter A. M, som sandsynligvis udeladte ved Uagtsomhed.*

[2]) *Rettelse for* af.

hafe asætz. Ef *maðr* feR ab*rott* *með* feno *þvi* er *hann* toc avstr. þa á sa cost er taca á at segia lögleigo a fe *þat*. En ef *hann* vill *eigi* *þat* þa *scal* *hann* cost eiga at søkia v*m* iNstøðaN. *oc* v*m* vöxtona *sva* micla se*m* xii. *quiðr* beR. En ef hiN a fe ut h*er*. *oc* *scal* þa søkia i*þat* feet. *þess* a *hann* *oc* cost at stefna v*m* b*rott* höfn fiarens *oc* lata *varða* (s. 96, b.) *fiorbavgs* *garð*. oc søkia *við* .xii. *quið*. Enda a *sva* at fara at ferans do*mi* se*m* *hann* yrðe v*m* alþ*in*gis sáttar hald secr. Ef *hann* feR *eigi* ut et næsta sum*a*r með feno. þa a erfingi cost at søkia hann til fiorbavgs Garðs enda a hann cost at segia lögleigor a feit ef hann vill þat helldr. En ef sa maðr a fe ut her er með arfinom ferr.[1] þa á erfi*n*giN cost at stefna v*m* ef *hann* vill oc *queðia* ti*l* xii. *quiðar* ti*l* *þess* hue mic*it* fe *hann* tóc. H*ann* *scal* stefna þei*m* m*anne* v*m* er fe h*an*s hef*ir* ut h*er* *oc* stefna i*þat* féet er[2] hiN á er erlendis er. *oc* *queðia* ti*l* ix. *heimilis* b*va* ti*l* *þess* hue mic*it* fe *hann* hef*ir* hins er erlendis er. Ef *maðr* vill v*er*ia f*yrir* *hann* þa *scal* *hann* *queðia* xii. *quiðar* hvart *hann* yrðe sæhafe ti*l* aN*ar*a landa a þ*vi* su*m*re er *hann* villde ut hi*n*gat. *oc* *sva* ef *hann* naðe *eigi* ut f*yrir* ofrikis m*onno*m e*ða* mátte h*ann* *eigi* ascip co*m*az h*v*atke er ti*l* *þess* gengr. [a] Ef scip hu*er*fr *oc* se ecki ti*l* spurt aþrimr su*m*ro*m*. enda se sp*ur*t af þei*m* lond*om* öllo*m* er or tu*n*ga er á oc *sva* af þ*v*i l*an*ðe *er* *þeir* foro af. þa *scal* et fiorða sum*a*r brigða feet. H*ann* *scal* ti*l* fá ora landa .v. e*r* *þat* leggi und*ir*

---

a) = A. M., c. 16.

---

1) *Ordene* þa a erfingi — með arfinom ferr *ere tilföiede efter den urnam. Skindb., som sandsynligvis udeladte ved Uagtsomhed.*

2) *Rettelse for* eN.

þegnscap siɴ. at ecki se spurt *til* þ*eirr*a a iii. su*m*ro*m* þei*m* eno*m* næslo*m* ept*ir*. oc hyɢia þ*ei*r þa davða v*er*a oc þ*eir* bera þ*at*. þa ado*m*r at dø*m*a unda*n* hino*m* feet. Enda s*ca*l þa s*v*a meta se*m* þ*eir* se andaþir. *oc* e*igi* fyʀ ne*m*a rekölld se kend af scipi þ*eirr*a. Nu spyrsc ecki t*il* m*an*z. oc s*ca*l s*v*a v*er*a se*m* h*ann* se lifande meþ*an* h*ann* er e*igi* aɴdaðr sagðr. *oc* s*v*a sc*a*l oc v*er*a se*m* h*ann* life t*il* þ*es*s er davðe h*an*s er saɴaðr. [a] Þar *er* m*enn* saɴa erlendis davða. þa s*ca*l s*v*a vanda m*enn* t*il* se*m* at saɴa erlendis víg. [b] Þ*at* er ef m*aðr* fær m*ann*e fe avstr at cavpe. [eða at láne oc mælir hann fe fyrir. oc scal her xii. quið til hafa hve mikit fe þat var ef eigi ero vitnis menn til. Stefna scal at festar hælum. enda er rétt at heimili eða þar er hann hittir hann at male. Enda er costr at stefna þeim til utgongo er fe hans hefir her oc hafa þar til ix. bva quið. hvart hiɴ hefir iafn mikit fe hins er avstr er sem hann kallar til. En xii. quiðr scal scilia] h*v*at h*ann* fecc hino*m* fiár avstr. [c] Þótt þ*eir* m*enn* life er davðe er saɴaðr þar er þ*eir* atburþ*ir* v*er*ða se*m* nu er talið[1] at þei*m* m*onn*o*m* v*arðar* ecke við lög er þ*eirr*a m*ann*a davða hafa saɴat. eɴ s*v*a s*ca*l v*m* fiár varðveizlo þ*eirr*a f*a*ra alengr er davðe þ*ei*rra er saɴaðr se*m* þ*eir* se aɴdaþ*ir*. [d] Þar er meɴ verða (s. 97, a.) davþ*ir* f*yrir* scriðu*m* e*ða* vatn davþ*ir* e*ða* vapn davðir. e*ða* hu*er*ngi davða er þ*eir* hliota all*ir* s*v*a at e*n*gi *maðr* kø*m*r abr*o*tt *oc* sia m*enn* e*igi* misfarar þ*eirr*a s*v*a at

---

a) = A. M., c. 17.
b) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 219[22].
c) = A. M., c. 16, S. 218[15].
d) = A. M., c. 18, S. 223[22].

---

1) *Først skrevet* taliðr, *men det sidste Bogstav derefter underprikket.*

deili vite á. Þar scal meta sva sem þeir hafe allir sen dáit. fyrir þvi at engi scal arf taca eptir anan. Ef nockor kømz a brot oc scal þat standaz er sa sagði huerr þeirra lengst lifðe. [a] Maðr scal sialfr raða fyrir fe sino meþan hann ræðr til fullz eyris. [b] Attrøðr maðr eða ellre scal hvarke selia land ne goðorð undan erfingiom nema hann megi eigi eiga fyrir sculld. [c] Þat er at engi maðr a at selia land undan erfingiom sinom þa er hann er attrøðr eða ellre. oc sva ef hann ligr ihælsótt nema erfingiar lofe. En þo scal maðr sialfraðe fyrir fe sino meþan hann vill ef hann ræðr til fullz eyris.

127. vm giafar

Maðr a at tiunda fe sitt vm sinn hinni meíri tiund[1] til salo bóta ser ef hann vill. Eigi a hann optar at tiunda ene meire tiund fe sítt en vm sin fyrir rað scaparfa sins. Nu ber fe undir þan man siðar eða vex honom fe. þa á hann at tiunda sva sem hann gøre ena meire tiund vm sin af ollom avrom sinom þeim er hann á. Ef maðr gørir eigi ena meire tiund af fe sino þa á hann at gefa sölo giafir iafn micla avra sem hann hafe[2] tiundat feet eni meire tiund.[3] En þat ero salo giafir er maðr gefr þeim

a) *Jvfr. Stedet lige nedenfor L. 9* (= A. M., c. 11, S. 202[1]).
b) = A. M., c. 18, S. 224[9].
c) = A. M., c. 11, S. 201[21].

1) *Ordene* vm sinn — tiund *ere skrevne over Linien, uvist om med Afskriverens eller en anden, dog omtrent samtidig Haand, men bör ialfald ei savnes.*
2) *Først skrevet* hafðe, *men* ð *derefter underprikket.*
3) *Punctum er tilføiet.*

m*onno*m *er* e*igi* eigo þ*in*gfarar cavpe at gegna *oc* þ*ur*fe fe sitt allt. e*ða* v*er*c sín ti*l* omaga biarg*ar* at hafa. H*ann* á at gefa vingiaf*ir* at lifanda s*er* ef h*ann* vill. Þ*at* er. at erfi*n*gi acosti .ij. ef h*onom* þicc*ir* h*ann* ti*l* arfscota raða at stefna ti*l* fio*rbavgs* G*arðs* eþ*a* telia h*ann* af raðono*m* fiarens ella. *oc* telia s*er* raðen *oc* q*ueðia* ix. b*va* ti*l* aþ*in*gi. h*v*art h*ann* hafe arf (S. 97, b.) scot i þei*m* raðo*m* raðet e*ða* e*igi*. *er* h*ann* hafðe vm stefnt. Þei*m* v*arðar oc* fio*rbavgs* G*arð* öllo*m* er vi*ð* taca. Ef þ*ei*r hafa allir sama*n* u*m* raðit enda b*er*iz a hiɴ arf scotit enda á at d*ø*ma rof giafaɴa. h*onom* a at d*ø*ma v*ar*ðveizlo fiar þ*es*s allz er haɴ átte *oc* s*v*a omaga þa e*r* hiɴ átte fr*a*m at føra. Engi m*aðr* a at ripta giof sina. Nu heitr h*ann* lavno*m* f*yrir* giofna. þa ahiɴ heimti*n*g ti*l* þ*eirr*a avra ia*fn* micilla se*m* b*var* raða at b*er*a heiten. Ef leysi*n*gr ræðr arfscót unda*n* fr*ia*lsgiafa síno*m*. þa a h*ann* at b*r*igða h*onom* f*r*else. oc telia s*er* fe þ*at* allt er h*ann* á ef h*ann* vill. eþ*a* h*an*s erfi*n*giar ella. Lavngetiɴ m*aðr* sc*a*l s*v*a arf taca at born sin *oc* leysingia se*m* scír getiɴ *maðr*. Ef m*aðr* gefr avðro*m* m*ann*e xii. avra fiár e*ða* meira þei*m* e*r* h*ann* a hv́árke at lavna liþ ne giafar enda v*er*ðe e*igi* hálf lavnoð giofin. þa a h*ann* heim*t*i*n*g ti*l* ef h*ann* aɴdaz.

Maðr a at gefa barne s*in*o lavngetno ef haɴ vill xii. avra f*yrir* rað scaparfa sins eɴ e*igi* meira fe ne*m*a erfi*n*giar lofe. E*igi* sc*a*l m*aðr* meira þei*m* syne sino*m* gefa eɴ .xii. avra er e*igi* er scirgetiɴ. *oc* þ*v*iat eins s*v*a ef e*igi* kömr miɴa a aɴ*ar*a lut. ne*m*a erfi*n*giar lofe.

[a] Engi e*r*o arfsöl fost at lögo*m*. ne*m*a v. b*var* viɴe nym. eiða at. at þ*at* þicki iafn mæli *oc* er sem o m*æ*lt se ellig*ar*.

---

a) = A. M, c. 19, S. 225[8].

En þott eiðar se uN*ir* at þa sc*a*l þeygi hallda ef m*að*r hef*ir* h*v*arki lagt fyr*ir* maN fe ne fiolscylde a xii. manoðo*m* hino*m* næsto*m* ept*ir* cavp þ*eirr*a. Ef m*enn* seliaz arfsale þa sc*a*l aNaRtueGi þ*eirr*a e*r* sama*n* cavpa viNa eið at þ*v*i f*yrir* b*vom* v. at sa er cavp male þ*eirr*a sem þ*ei*r segia *oc* e*n*gi ero avNor und*ir* mál ne lav- (S. 98, a.) sa kör a m*æ*lt eN ellegar verðr e*igi* fast cavp þ*eir*ra. Of þ*at* sc*o*lo buar b*e*ra. [a] Ef m*enn* seliaz arfsale oc a þ*at* at hallda e*r* iafn mæle bersc eN þ*v*iat eins ella ef erfi*n*giar segia satt sina á. EN ef erfi*n*giano*m* þick*ir* e*igi* ia*fn* mæle oc á h*ann* at stefna u*m* oc q*ueðia* b*va* v. ti*l* a þ*in*gi h*v*art þ*at* se iafn mæle e*ða* e*igi*. Nu b*e*ra þ*eir* e*igi* ia*fn* mæle. oc v*e*rðr þa rof mals ef v. avra munr e*r* eþ*a*[1] meire. Ef hins erfi*n*gio*m* þycc*ir* of litit fect tekit. *oc* ræðrat h*ann* oðro*m* m*onno*m ahendr þaN omaga eN siálfo*m* s*er*. ne*m*a ia*fn* mæli b*e*riz. e*ða* erfi*n*giar hafe sött sina a sagða ella. Huarvetna þ*es*s e*r* arfsolor rofna. þa asa m*að*r e*r* vi*ð* omogo*m* tekr hei*m*ti*n*g fiár þ*es*s allz e*r* omagiN hef*ir* e*igi* neytt. Þat scolo heimilis bvar v. vm scilia hvers hann hefir neytt[2] af þ*v*i fe e*ða* h*v*at ept*ir* er. Engi m*að*r a at seliaz arfsale fr*a* omogo*m* þei*m* er h*ann* a isculld at ga*n*ga f*yrir*. ne fr*a* þei*m* er[3] a fe h*an*s e*r*o co*m*nir aðr. ne fr*a* þei*m* er h*ann* á arf at taca ept*ir*. f*iorbavgs* G*arð* v*arðar* ef m*að*r selsc fr*a* þei*m* omogo*m* s*v*a at þ*ei*r ero staðfesto lavsir. Nv ge*n*gr fe af þ*v*i er h*ann* hef*ir* arfsale sellz e*ða*

---

a = A M., c. 12.

---

1) *Herefter skrevet* eigi, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*
2) *Ordene:* Þat scolo — neytt *ere tilföiede efter den arnamagn. Skindbog, som udentvivl udeladte ved Afskriverens Uagtsomhed.*
3) *Herefter skrevet* hann, *men dette Ord dernæst underprikket.*

tecr h*ann* erfða fe siþ*an*. *oc* eigo þ*a*r omag*a*r a þ*v*i fe at v*er*a ef ahe*n*dr h*onom* coma. [a] Nu þicc*ir* þeim of mic*it* ti*l* fundit er arf a at taca ept*ir* hiɴ oc s*ca*l h*ann* cost eiga at riufa þaɴ maldaga f*yrir* næsta alþ*in*gi.[1] e*igi* s*ca*l þ*at* mal le*n*gr standa. [b] Sua s*ca*l m*að*r taca danar fe agrøn l*an*ðe se*m* inoregi. [c] Þ*at* er v*m* þav fiárlog öll er arfscot e*r* í. þa er erfi*n*gi scylldr at segia osat á ef h*ann* vill riufa et siðarsta a eno þriðia alþ*in*gi þ*að*an f*ra* er h*ann* veít. Nu v*er*ðr aɴaʀ erfi*n*gi at oc s*ca*l sa sagt hafa f*yrir* v. hei*mi*lis b*vom* sino*m* osatt á hálfo*m* manaðe eno*m* næsta (S. 98, b.) e*ða* eno næsta alþ*in*gi þ*að*an f*ra* er h*ann* veít at h*ann* er erfi*n*gi. Ef m*að*r a l*an*ð e*ða* aɴa*n* g*r*ip þaɴ e*r* aɴaʀ m*að*r a at selia ef sa vill. oc s*ca*l h*ann* sagt hafa ósátt*ir* á m*eð* v*att*a oðro*m*tueɢia þei*m* er v*ið* hafa keypz a xii. manoðo*m* eno*m* næsto*m* e*ða* at logb*er*gi et næsta sum*a*r s*v*a at lögsögo m*að*r heyre.[2] ellegar er ecci rof ti*l* u*m* kavpit.

[d] Ef kona elr born m*eð* ohei*mi*lo*m*[3] m*ann*e *oc* leyn*ir* hon frændr. enda gelldz þo fe v*m* at ho*n* a eigi varðveizlo þe*s*s fiár þott born h*enn*ar ti*l* arfs alin e*igi* at taca. [e] enda aho*n* e*igi* arf at taca siðaʀ.

---

a) = A. M., c. 22, S. 227[14].
b) *Jvfr. ovenf. S.* 240[17] (= A. M., c. 14, S. 211[22]).
c) = A. M., c. 21.
d) = A. M., c. 19, S. 225[15].
e) *Istedetfor denne Regel indeholder den arnam. Skindb. i c. 23 en yngre Lov, hvorved nærværende Bestemmelse er ophævet.*

---

[1] *og* [2]) *Punctum er tilföiet.*
[3]) *Abbrevieret paa den sædvanlige Maade ved et* oheılo, *med Streger over* eı *(eller snarest alene over* e*) samt over Slutningsbogstavet* o, *og naar det derfor i* A. M., l. c. *Note 3 angives, at Læsemaaden i vort Haandskrift er* ohellum, *grunder dette sig paa en Feiltagelse.*

[a] Ef maðr fær liflát eilendis sa er fe a ut her oc verðe menn eigi asáttir hvart hin er andaðr. eða eigi. Þa eigo erfingiar cost at láta sana davða hans. Þeir scolo leiða fram at dome v. ora landa. scolo þeir menn .ii. iþvi liðe er iþess konvngs velde være þa er hin dó. eþa siþan sem sa var. Allir þeir menn v. scolo at tengþom réttir. Sva scolo þeir at queþa at ver leggiom þat vndir þegn scap várn. at ver hygiom þan man davðan.

---

a) = A. M., c. 7, S. 190[14].

GRÁGÁS

ISLÆNDERNES LOVBOG I FRISTATENS TID,

udgivet efter

det kongelige Bibliotheks Haandskrift

og oversat

af

VILHJÁLMUR FINSEN,

for

det nordiske Literatur-Samfund.

Anden Del.

Text II.

KJØBENHAVN.

TRYKT I BRØDRENE BERLINGS BOGTRYKKERI.

1852.

GRÁGÁS.

omaga balcr

128.

(S. 99, a.) [a]Sva er *mæ*lt at sina omaga ahverr m*að*r fra*m* at föra alande her. Moðor sina amaðr f*y*rst f*ra*m at føra.[1] En ef h*ann* orcar betr þa s*ca*l h*ann* føra fra*m* föðor sin. Nu má han betr. þa s*ca*l h*ann* born sin[2] fra*m* føra. Nv ma h*ann* betr þa s*ca*l h*ann* systkin sin føra f*ra*m. Nv ma h*ann* betr þa s*ca*l h*ann* föra f*ra*m þa m*enn* er h*ann* a arf at taca ept*ir*. oc þa m*enn* er h*ann* hef*ir* arftake tecna. Nu ma h*ann* betr þa s*ca*l föra fra*m* leysing sin þan e*r* h*ann* gaf f*r*elsi. En ef nockorr þ*eirr*a m*ann*a ge*n*gr at h*an*s ráðe er nu v*ar* taliðr enda e*igi* h*ann* fe ti*l* at føra h*ann* f*ra*m þa v*er*ðr h*ann* utl*agr* v*m* þ*at* ef þ*eir* ga*n*ga. f*ra* þesso*m* m*onno*m öllo*m* s*ca*l m*að*r e*igi* seliaz arfsale. *oc* f*ra* e*n*go*m* þei*m* er afe h*an*s ero co*mnir*. Ef h*ann* hev*ir* e*igi* fe ti*l* þa s*ca*l h*ann* ga*n*ga isculld f*yrir* moðor sina. Nv þarf faðir h*an*s heldr f*ra*mførslo þa s*ca*l ga*n*ga isculld f*yrir* h*ann*. Ef h*ann* hef*ir* ge*n*git isculd f*yrir* foðor sin. enda[3] þurfe moþ*ir*

---

a) A. M., Omaga-balkr, c. 1.

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Paa det Sted, hvor Ordene* born sin *staae, har Afskriveren som det synes først skrevet* systkin sin, *men derefter udmaculeret dette og skrevet hine Ord istedet.*

3) *Først skrevet* endi, *men derefter* i *underprikket og* a *skrevet ovenover.*

h*an*s *fr*a*m* førslo siðan þa a faþ*ir* h*an*s at hu*er*fa ti*l* frænda si*n*a at *fr*a*m*førslo*n*e e*n* h*ann* sc*a*l ganga i sculld f*yrir* moðor sina. Ef h*ann* hef*ir* e*igi* fe ti*l* at føra þav *fr*a*m*. þa sc*a*l h*ann* fara þ*an*gat e*r* e*n* nanaste niðr er þei*m* þ*eirr*a m*ann*a er fe a ti*l* at föra þav *fr*a*m*. þa sc*a*l h*ann* bioða þei*m* m*anne* at ga*n*ga isculld f*yrir* þav þ*a*r. sc*a*lat h*ann* meire sculd eiga e*n* h*ann* v*ær*e ver*ð*r ef h*ann* v*ær*i þræll. Ef h*ann* er isculd teki*n* aðr oc þicke þei*m* m*anne* betr*a* at hafa h*ann* e*n* e*igi* isculdi*n*e er hef*ir* fra*m* at føra a*n*at tue*g*ia foðor h*an*s e*ða* moðor þa sc*a*l h*ann* f*a*ra at bioða f*yrir* h*ann* iafn mic*it* fe se*m* h*ann* er scyldfastr oc sc*a*l h*ann* þa or leysazc (s. 99, b.) þ*a*ð*an* or sculldi*n*e. e*n* h*ann* ga*n*ga hin*n*veg iscullden*a* f*yrir* foðor si*n* eða moðor sina. Ef h*ann* vill e*igi* ga*n*ga i sculldena. þa a hi*n* þo at sculldfesta h*ann* at huaro. E*n* ef h*ann* vill fi*r*azc h*ann* e*ða* fløia þa sc*a*l h*ann* fara ti*l* hei*mi*lis h*an*s. *oc* beiða h*ann* ti*l* f*a*rar. e*n* ef h*ann* vill e*igi* til f*a*ra. þa sc*a*l h*ann* le*g*ia lögsculld á h*ann* at hvaro ef h*ann* vill lysa sc*a*l h*ann* f*yrir* h*eimilis* bv*om* sino*m* .v. H*ann* sc*a*l lysa at lögb*er*gi at h*ann* hef*ir* lögsculd laget a h*ann*. enda a h*ann* cost alengr at v*er*ia lyriti i*n*e höfn h*an*s oc s*v*a at þi*g*ia v*er*c at h*onom*. **N**v ero firnare omag*a*r e*n* þ*eir* e*r* h*ann* a arf at taca ept*ir*. *oc* sc*a*l h*ann* þo *fr*a*m* føra afe síno ef h*ann* a ti*l*. E*n* þa a hann fe til ef[1] h*ann* a iiii. missera fulgo s*er* oc omogo*m* sino*m* oc þei*m* er h*ann* tecr við. oc sc*a*l[2] fulla fulgo ætla ollo*m*. þeg*a*r er nockot scort*ir* á at ha*n* viðr s*er*. **M**aðr a cost h*v*art se*m* h*ann* vill at ga*n*ga isculld f*yrir* born sin

---

1) *Ordene* þa a — ef *ere tilföiede i Henhold til Læsemaaden i det arnam. Haandskrift, som udentvivl udeladte ved Uagtsomhed.*

2) *Istedet herfor har Afskriveren først skrevet* sva, *men derefter underprikket dette Ord og skrevet* scal *istedet ovenover.*

e*ða* selia þav iscullđ ella. **S**it barn sc*a*l h*v*eʀ m*að*r fr*a*m føra al*an*ðe her. [a] **F**aðir sc*a*l fr*a*m föra barn sit at[1] tvei*m* luto*m* eɴ moþ*ir* at þriþiu*n*gi. eɴ ef þav hafa felag sitt g*er*t. þa sc*o*lo þav at slico*m* luta h*v*art þ*eirr*a føra omaga fr*a*m se*m* þav eigo fe ti*l*. **E**f[2] hiu sciliaz oc hafa þav e*igi* bæðe fe ti*l* at halda sino scote up*p* þa sc*a*l at þei*m* luta h*v*art þ*eirr*a fra*m* føra omagana se*m* þav hafa fe ti*l*. **E**ɴ ef aɴat tueɢia[3] þ*eirr*a orcar at føra born sin fr*a*m oc sc*a*lat[4] þei*m* meþ*an* abro*t*t scipta ahe*n*dr avðro*m* m*onno*m. Enda a at þei*m* luta h*v*art þ*eirr*a fr*a*m at føra se*m* þav hafa hand megin ti*l* ef h*v*arke þ*eirr*a hef*ir* fe ti*l*. **E**f hiu .ii. scipta borno*m* sino*m* m*eð* s*er*. þa sc*a*l sva scipta at ho*n* hafe þ*at* barn þav miss*er*i (S. 100, a.) er spendreccr er þot*t* þav vile scipta aɴa*n* veg siðaʀ. **E**f faðiriɴ aɴdaz fyʀ þa sc*a*l moðiren þav born hafa eɴ erfingiar h*an*s sc*o*lo iɴa[5] h*enn*e fulgorn*ar*. **E**f moðirin aɴdaz fyʀ eɴ faðeriɴ oc e*r* þ*a*r fe ept*ir*. þa á h*ann* þav born at hafa meþ*an* þav e*r*o a omaga alldre. Eɴ erfi*n*giar h*enn*ar eigo fulg*or* at iɴa honom. **E**f þav ero þroten bæðe þa sc*a*l scipta borno*m* i átt*ir* at tuei*m* luto*m* iföðor ætt eɴ at þriþiu*n*ge imoðor ætt. Ef aɴat þ*eirr*a abetr eɴ sialfo*m* s*er*. þa sc*o*lo h*var* vi*r*ða hue miclo þ*at* þ*eirr*a orke betr oc sc*a*l þ*at* leɢia ti*l* þar se*m* bornin ero. eɴ at þeim[6] luta er þav orca e*igi* þa sc*o*lo ii. lut*ir* hu*er*fa ifoðor ætt eɴ at þriþiunge imoðor ætt. **R**étt e*r* at scipta omogo*m*

---

a) = A. M., c. 3, S. 239[a].

---

1) *Det sidste Bogstav i dette Ord er skrevet over Linien.*
2) *Skrevet* Efc, *men det sidste Bogstav derpaa underprikket.*
3) *Først skrevet* aɴaʀ tueɢi, *men derefter rettet saaledes.*
4) *Skrevet* scal at, *men Stavelserne derefter forbundne ved en Streg fra den nederste Deel af* l *til* a.
5) *Først skrevet* uɴa, *men derefter forandret ved at udradere den forreste Deel af* u.
6) *Rettelse for* þess.

f*ra* þei*m* stað e*r* þ*eir* v*er*þa þ*r*otraða enda e*r* þei*m* rétt at scipta at hei*mi*le sino. Ef omag*a*r v*er*ða þ*r*otráða f*yrir* fardaga þa *sca*l þei*m* scipta. þeg*a*r er þ*eir* v*er*ða þ*r*otraða. Rétt er at scipta omögo*m* at fardögo*m* ef þ*es*s er von at þav þ*r*iote þav miss*er*e *oc* fe með ef er. ef tueɢia miss*er*a fulga er ept*ir* e*ða* miɴa þei*m* omögo*m* e*r* þ*a*r ero. Þei*m* *sca*l til bioða öllo*m* e*r* hlut eigo iomögo*m* a var þ*in*gi ef þ*eir* ero sams h*er*aðs oc co*m*a ti*l* er .vii. vicor ero af su*m*re. Eɴ ef siðaʀ *sca*l scipta þa *sca*l bioða þei*m* ti*l* vii. nótto*m* fyʀer. eɴ b*va* *sca*l q*ueðia* iii. notto*m* f*yrir* sciptit ofvallt. oc q*ueðia* f*ra* hei*mi*le þ*v*i er þ*eir* lata scipta omogono*m*. [a] Þ*ei*r *sco*lo scipta omögono*m* við bók bvarn*ir* v. eɴ ef omagiɴ er eíɴ. þa *sco*lo þ*eir* scipta s*v*a at þ*eir* hafe all*ir* er ti*l* ero co*m*n*ir* þaɴ omaga atuei*m* missero*m* eɴ e*i*g*i* stoʀo*m* eɴ s*v*a. (S. 100, b.) Ef b*var* co*m*a e*igi* ti*l* sciptissens oc e*r*o þo q*u*add*ir*. þa v*er*ða þ*eir* utlag*ir* iii. m*orcom*. Nu co*m*a b*var* iii. oc g*r*iþ m*enn* .ii. þa v*er*ðr þo rett scipti*n*g þ*eir*ra. Sa[1] er q*u*adde sciptisens *scal*[2] beiða b*va* at scipta omogo*m* við bók. Nu ef þ*eir* vilia e*igi* þa e*r*o þ*eir* utl*agir*. enda a do*m*r at dø*m*a a hendr þei*m* sciptit[3] .xiiii. notto*m* ept*ir* vapna tac. Faðereɴ *sca*l scipta lata omögo*m*. *oc* føra m*eð* eið a hendr hino*m* er hlotit hef*ir*. Eɴ ef e*igi* sciptir faðereɴ. þa asa m*að*r at scipta e*r* lut a í omögo*m*. e*ða* sa e*r* vill ella. oc scipta ti*l* hlut falla. [b] Ef ia*fn*nán*ir* m*enn* e*r*o barn omagano*m* fleire. þa *sca*l h*ann* q*ueðia*

a) = A. M., c. 4.
b) = A. M., c. 5.

1) *Skrevet* S^a^ (*den sædvanlige Abbreviatur for* Sva).
2) *Herefter skrevet* þo, *men dette Ord derpaa underprikket.*
3) *Tilföiet i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*

h*eimilis* b*va* sina .v. ti*l* at scipta m*eð* þei*m*. Enda sc*o*lo b*var* luta m*eð* þei*m* hu*er*r þ*eirr*a sc*a*l fyrst hafa e*ða* þar næst e*ða* efstr. H*ann* a at føra þei*m* m*ann*e er fyrst hlaꝩt omagaɴ *oc* segia h*onom* hue le*n*gi h*ann* sc*a*l hafa e*ða* hu*er*iom h*ann* sc*a*l føra. **E***igi* sc*a*l föra h*onom* optaʀ m*eð* eið eɴ sama omaga eɴ v*m* siɴ. oc føra at þei*m* lut *er* h*onom* v*a*r deilldr. H*ann* sc*a*l s*er* af hende føra m*eð* v*att*a oc s*v*a hv*er*ʀ þ*eirr*a oðro*m*. er hafa þaɴ omaga. Eɴ ef þ*eir* vilia e*igi* við taca oc v*arðar* þei*m* útl*egð*, en hin sc*a*l hei*m* hafa omagaɴ oc hei*m*ta fulg*or* tueɴ*a*r at þei*m*. **O**magiɴ sc*a*l i þ*eirr*e átt v*er*a ti*l* þ*es*s er h*ann* er xvi. v*etra* gamall. se*m* h*ann* v*a*r ideilldr. Ef misdavðe v*er*ðr[1] omagaɴa. þa a þ*es*s nyt þ*at* at·v*er*a e*r* omagiɴ v*a*r deilldr. **Þ***at er mælt*. at m*aðr* a at føra m*ann*e omaga þa e*r* h*ann* er xvi. vet*ra* þei*m* e*r* nanastr e*r* hv*er*gi er aðr hafðe.[2] þa e*r* h*ann* af omaga alldri *oc* sc*a*l f*a*ra se*m* erfð[3] öɴor. oc føra m*eð* eið at hei*m*ili h*an*s oc segia ti*l* lögfosto*m* m*onno*m m*eð* hu*er* scil þ*ei*r hafaført.

129. v*m* eiðførslor

[a] **S**va e*r* m*æ*lt at m*aðr* a at føra omaga m*ann*e. m*eð* eið at hei*m*ile h*an*s. oc f*a*ra iamt m*eð* sem meþ (S. 101, a.) stefno. Ef m*enn* ero iseliu*m* oc er þ*a*r bu allt. þa e*r* rett at föra þ*a*r omagaɴ m*eð* eið. Ef h*ann* hitt*ir* h*ann* iv*er*ke ute. oc e*r* rett at föra h*onom* omagaɴ m*eð* eið þ*a*r þa. eɴ ef e*igi* er omagiɴ cín föʀ ti*l* h*vss*. þa eigo þ*eir* at

---

a) = A. M., c. 6.

---

1) *Herefter skrevet* omaga, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*

2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Det sidste Bogstav i dette Ord er skrevet over Linien.*

bioða at føra *til* hús. ef hiN *er* ïv*erke*. [a] S*v*a sc*a*l h*ann* m*eð* eið föra at h*ann* sc*a*l nefna v*att*a ii.[a] eþ*a* fleire. Jþ*at* v*ætte*. at ec viN eið at *crossi* lögeið oc segi ec þ*at* guði at ec veit e*igi* aNa*n* maN rettara at föra f*ra*m þeNa omaga sams h*er*aðs þaN e*r* fe e*ða* føre hef*ir* ti*l* heldr eN þic oc nefna h*ann* oc q*ue*þa á af hu*e*rio*m* rifiom h*ann* för*ir* h*ono*m oc ec eið føre h*ann* þ*er* at lögo*m*. oc nefna h*v*arntueGia. þ*ei*r m*enn* .ii. er fylgia h*ono*m sc*o*lo slica*n* eið viNa oc fela þ*at* und*ir* eið siN at h*ann* ueit e*igi* aNa*n* maN réttara sa*m*s h*er*aðs at föra þaN omaga f*ra*m helldr eN h*ann*. Þa e*r* omagiN e*r* xvi. vet*ra* gamall e*ða* ellre oc er rétt þa at föra h*ann* m*eð* eið þót*t* h*ann* hafe fyR v*er*it førðr þa er h*ann* v*a*r yng*r*i. oc sc*a*l h*ann* hafa h*v*art e*r* h*ann* vill. cross e*ða* boc meire en hals bók. Ef m*enn* föra omaga m*eð* eið oc g*er*a m*enn* lið f*yrir* þa. s*v*a at þ*eir* mego e*igi* na at f*a*ra ti*l* túns þa e*r* rét*t* at føra þ*a*r m*eð* eíþ e*r* þ*eir* co*m*a f*ra*marst. Ef þ*ei*r v*er*ða s*v*a ofr liðe born*ir* at þ*eir* taca omagaN *oc* föra þei*m* m*ann*e m*eð* eið e*r* aðr fóro m*eð* omagaN. þa e*r* h*v*eR þ*eirr*a utl*agr* iii. m*orcom* e*r* iþ*eirr*e for v*a*r. oc á ecki eið førsla þ*eirr*a at standaz. Ef h*ann* før*ir* þei*m* m*ann*e omagaN e*r* ecki a fe. þa e*r* s*v*a se*m* oførþr se. Ef h*ann* før*ir* þei*m* m*ann*e omagaN e*r* e*ngi* sculd leíc a við. þa er se*m* oførðr se. Ef m*að*r før*ir* siN omaga sialfs'[1] oðro*m* m*ann*e oc v*arðar* h*onom* utl*egð*. Ef sa m*að*r før*ir* m*eð* eið omagaN er ecki a við. eða er e*igi* af*ra*m förslo h*ans* oc for*ir* þei*m* m*ann*e er við (S. 101, b.) a at taca. Nu lætr h*ann* ga*n*ga eiðførða*n* omagan*n*. þa v*arðar* h*onom*

---

a) = A. M., c. 7.

---

1) *Skrevet over Linien.*

iii. m*arca* utl*egð*. En ef omageɴ v*er*ðr ute davðr af þei*m* söco*m* þa *varðar* h*onom* *þat* *fiorbavgs* ɢ*arð* oc *scal* q*ueðia* ti*l* ix. b*va* aþ*in*gi eɴ .v. ti*l* utl*egðar*. hiɴ acost at hafa hei*m* omagaɴ e*r* førðe ef h*ann* vill oc hei*m*ta fvlg*or* tueɴ*ar* at h*onom*. oc utl*agaz* h*ann* u*m* fr*a*m. H*ann* *scal* föra þei*m* m*anne* e*r* nanastr er[1] omagano*m* þ*eirr*a m*ann*a er hag a ti*l* viðtökoɴar. enda er rétt at føra þei*m* m*anne* e*r* firnare e*r* sa*m*heraðs omagano*m*. eɴ sa *scal* føra af hondo*m* s*er* omagaɴ at do*m*e ahendr þei*m* er við a at taca oc hei*m*ta fúlg*or*nar at h*on*om. Rett e*r* at föra omagaɴ ahe*n*dr erfi*n*giano*m* þoat h*ann* se o avðgare eɴ h*ann* e*igi* fr*a*m at föra. Eɴ h*ann* a at føra[2] af hondo*m* s*er* *oc* hre*p*ps m*enn* m*eð* h*onom*. Ef scilr a m*eð* hreps m*onno*m oc vilia sum*ir* e*igi* föra. þa eigo þ*eir* at raða e*r* föra vilia. Nu vinna[3] sum*ir* h*v*arki at oc e*r* þa se*m* þ*eir* níte. þa eigo þ*eir* at ala omagaɴ er e*igi* vilia føra h*ann*. [4] Rett e*r* at føra omagaɴ at scipe ef sa vill ab*rott* f*a*ra e*r* við omagano*m* a at taca. Ef sa m*aðr* a e*igi* fe ti*l* at føra fr*a*m omaga þaɴ er h*onom* var førðr m*eð* eið þa ah*ann* at föra af hondo*m* s*er* at do*m*e. oc q*ueðia* h*eimilis* b*va* sina .v. ti*l* h*v*art h*ann* afe ti*l* at föra fr*a*m þaɴ omaga e*ða* e*igi*. Rett er at föra omaga a v*ar*þ*in*gi m*eð* eið ef h*ann* heyr*ir* asialfr. Ef m*aðr* deýr fr*a* omøgo*m* þei*m* e*r* h*onom* v*or*o förþ*ir* með eið. þa eigo þ*eir* at fylgia arfeno*m* ef h*ann* v*a*r arftoco m*aðr* omagaɴa meþ*an* arfriɴ viɴz ti*l*. oc fylgia at þei*m* luta se*m* h*ann* atte arfiɴ at taca ept*ir* omagaɴ.

---

1) *Tilföiet.*

2) *Afskriveren har først skrevet* fa (with r above) = fara, *men derefter forandret dette uden dog at udstrege* r.

3) *Gisning, overensstemmende med den arnam. Skindbog, for* vilia.

4) *Her findes i Texten over Linien en Korsfigur* (†). *Om denne Figur, der i Form er lig den, der i Skindbogen anvendes for at udtrykke Ordet* cross, *maatte have tjent Afskriveren som Betegnelse for et eller andet, kunne vi ikke afgjöre.*

Ef *eigi* er fe til *eða* var *hann eigi* erfðar omage. þa á sá *maðr* at taca *við* omagano*m* er fe *eða* före hafe (s. 102, a.) *til* oc scyllztr se. Ef hiɴ er *þrotiɴ* er *fram* förir omagaɴ. þa a *til* sins sculldi*n*gia huaʀ *þeirra* at hu*er*fa. þar calla m*enn* omaga mót. **E***igi scal* hino*m* sama *manne* föra fleire omaga eɴ eiɴ a meðal þi*n*gia tueɢia. m*eð* eið or eino*m* kne ruɴe. Eɴ ef fleire *er*o omagarn*ir* or eino*m* kneruɴe eɴ eiɴ. þa *scal* føra þá ahendr þei*m monnom*[1] er firnare ero. En *hann scal* föra af he*n*di *ser* at do*m*e oc hei*m*ta fulgor at þei*m* er *fram* a at föra omag-an*n*. **E**f *maðr* förir *fram* aɴ*a*rs *manz* omaga. oc vex hino*m* fe[2] *er fram* átte at föra þaɴ omaga þa *scal hann* hei*m*ta fulg*or* at *honom* slicar se*m hann* hef*ir fyrir hann* lagðar avaxta lavsar. Ef omagano*m* vex fe *eða* beʀ undir *hann* þa a *hann* at hei*m*ta fulg*or*nar at *honom* slíc*a*r se*m hann* hef*ir* lagðar fyrir hann[3] avaxta lavsar. E*igi* a *hann* þ*at* fe ierfð omagans at hei*m*ta ef *hann* villde *eigi* hei*m*ta at *honom* sialfo*m* meþ*an hann* lifðe.

130. v*m* omaga lysing.

Sva *er* m*æ*lt at lysa *scal* aþ*i*ngi *til fram*førslo omagano*m* ahe*n*dr arftoco maɴino*m* oc a *hann* at *queðia til* b*va quiðar* h*v*art *hann* se arftoco m*aðr* om*aga* þe*s*s *eða eigi. eða* h*v*art *hann* se h*an*s om*agi eða eigi. oc queðia heimilis* b*va* v. *til* alengr þes *er* ahendr *er* lystr. Þaɴ omaga *scal* d*ø*ma ahendr *honom*. ne*m*a *hann* fae *ser* biarg q*u*ið. Oc *scal hann queðia ser* biarg q*u*iðar *heimilis* b*va sina* v. h*v*art *hann eigi* fe *eða* føre *til* at føra *fram* þaɴ omaga. Nu ef þat berr quiðr at hann a

---

1) *Skrevet over Linien, muligen dog med en anden Haand end Afskriverens.*
2) *Tilföiet.*
3) *Ordene* fyrir hann *ere tilföiede.*

eigi fe eða føri til at føra fram þann omaga[1] þa asa er lyst hef*ir* q*ueðia* h*eimilis* b*va* h*ans* v. h*v*art h*ann* orke at nokor*om* luta at føra fr*a*m e*ða* engo*m*. H*ann* sc*a*l at slico*m* luta fr*a*m føra om*agann* se*m* q*uiðr* beR hui h*ann* orkar. Sa sc*a*l q*ueðia* h*o*no*m* biarg q*u*iðar e*r* ahendr h*ono*m lyste ef e*igi* vilia aðr*ir*. Nu ef þ*a*r beR avðn þa sc*a*l lysa ahendr frændano*m* þei*m* e*r* h*ann* hyGr at fe e*igi* ti*l*. H*ann* sc*a*l telia frændse*m*i með (S. 102, b.) om*aganom* oc þei*m* m*anne* er h*ann* lys*ir* ahe*n*dr at do*me* *oc* saNa m*eð* þegnscapar lagni*n*go s*inn*i at su e*r* frænd se*m*is tala söN oc rétt amiðle þ*eirr*a e*r* þa talþe h*ann*. H*ann* sc*a*l hafa saNaðar m*enn* ii. þ*eir* scolo þ*at* leggia und*ir* þegnscap siN at sia e*r* frændse*m*is tala rétt oc söN amiðle þ*eirr*a se*m* þa talðe h*ann*. Þa sc*a*l h*on*-o*m* dø*m*a þaN omaga ne*m*a h*ann* fae logvorn f*yrir* sec. En su e*r* logvörn ef þ*at* beR quiðr at h*ann* a[2] e*igi* fe ti*l*. eN su er öNor ef h*ann* fær scylld*ra* maN ti*l*. þaN e*r* fe eða fære hafe ti*l*. oc sc*a*l h*ann* lysa þa þeg*a*r ahendr þei*m* m*anne*. oc hafa omagaN sialfr ef h*ann* fest*ir* e*igi* hize fr*a*mförslona. Þa sc*a*l m*aðr* taca und*ir* omaga lys-ing e*r* aðr er boreN q*u*iðr m*eð* eNe fyRe söciNe e*ða* h*and*soloð er við taca f*yrir* þa soc. Ef søkiande veit e*igi* hei*m*i*l*i þ*ess* er h*ann* søk*ir* v*m* omaga söc. enda scyli søkiande q*ue*þia b*va* ti*l*. þa sc*a*l h*ann* q*ueðia* fr*a* hei*m*i*l*e omagans. Nu veit h*ann* e*igi* þ*at*. þa sc*a*l q*ueðia* fr*a* hei*m*i*l*e sino. Ef i siN do*m* er sot*t*r h*v*aR þ*eirr*a arftoco m*aðr*eN oc sa e*r* ti*l* handa horf*ir* omagiN. þa sc*a*l h*ann* þ*at* vætti[3] b*e*ra fr*a*m at do*m*e þei*m* e*r* sa e*r* sottr í er

---

1) *Ordene* Nu ef þat — omaga *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog, som udentvivl udeladte ved Afskriverens Unöiagtighed.*

2) *Tilföiet, som nødvendigt, i Overensstemmelse med det arnam. Haandskrift.*

3) *Tilföiet i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*

siðaR var ahendr lyst er nefnt var at þar er føreleyse bar arf töcomanzeNs. [a] Þar er vanefne beraz þes manz er a hendr er lyst. enda vill hann[1] eigi föra meiR til staðar. þa scal föra huerr til staðar er vill. Nu vill engi føra til staðar omagaN. þa a at døma framførslo omaganom[2] sem hann hafðe aðr. Ef engi kömr vorn fram fyrir hann. þa a at døma ahendr honom. oc iþaN hrepp er hann er i. eN þeir scolo hafa hrepps menn omagaN þav missere. eN at sumre eigo þeir at queðia honom biarg quiðar.[3] sva ef þat beR quiðr at vanefne mundo beraz et fyRa sumarit. ef þa væri quatt biarg quiðar-[4] (s, 103, a.) ens. oc a þa domr at døma ena somo framförslo omaganom sem hann hafðe aðr oc hverfr þa af hende honom. Ef þeir menn ero samfiorðungs er omagiN er dømþr ahendr oc hinir er aðr hafa. þa scolo þeir føra omagaN er aðr hofðo þangat til þess manz er áhendr er dømþr. Ef maðr vill eigi[5] taca við dømþom omaga samfiorðungs oc varðar þat fiorbavgs garð oc er þegar rétt at stefna vm er reyniz för omagans. Rett er at maðr føre manne dømþan omaga iNan fiorðungs[6] ef hann vill. oc varðar slict sem aðr var tínt ef eigi er við tekit oc avallt varðar fiorbavgs garð ef maðr lætr ganga dømþan omaga. Ef omaginn

---

a) = A. M., c. 8.

---

1) *Skrevet over Linien, dog maaskee med en yngre Haand.*

2) *Den arnam. Skindb. tilföier:* slica.

3) *Punctum er tilföiet.*

4) *Tilföiet.*

5) *Tilföiet, som nödvendigt, overensstemmende med den arnam. Skindbog.*

6) *Den arnam. Skindbog læser:* i annan fiorðung, *hvilket Sveinbjörnsson i Noten til A. M., l. c. anseer mindre rigtigt end Læsemaaden i vort Haandskrift, en Mening, hvis Rigtighed vi imidlertid finde tvivlsom. Det fortjener at bemærkes, at den samme Forskjel i Læsemaaden findes paa det Sted senere hen i Afsnittet, hvor Stedet atter forekommer i begge codices, nemlig A. M., 33, og nedenfor c. 143.*

er uta*n* fiorðu*n*gs þa sc*a*l aq*ue*ða at do*m*e hu*er*t h*ann* sc*a*l sekia om*agann* eɴ h*ann* sc*a*l sekia þangat om*agann oc* hafa abro*t*t førða*n* om*agann* er .vi.[1] vic*or* lifa su*m*ars e*ða* fyʀ. Nu vill h*ann* e*igi* eptir ꝯo*m*a sua. þa sc*a*l hiɴ hafa om*agann* þav miss*er*e e*r* aðr hofðo oc hei*m*ta fulgor tueɴ*a*r at hino*m*. þeir sc*o*lo stefna v*m* fe þ*at* et næsta sumar ept*ir* miðvico dag imitt þ*in*g. *oc* stefna h*v*artz h*ann* vill. iboanda k*ir*kio garðe e*ða* at logb*er*gi *oc* telia v*arða* utle*gð*. h*ann* sc*a*l q*u*adda hafa h*eimilis* b*va* sina v. ti*l* aðr h*ann* stefne at vi*r*þa vi*ð* boc hu*er*rar fulgo om*aginn* þicki. v*er*ðr þav miss*er*e. Nu sc*a*l fe þ*at* döma aɴ*at* su*m*ar at gialda miðvico dag imitt þ*in*g i boanda k*ir*kio garðe me*ð* alögo*m*. oc me*ð* leigo*m*. Þes a h*ann* cost at hafa om*agann* ti*l* þ*in*gs ef h*ann* vill oc föra[2] h*ann* þ*an*gat ti*l* búðar e*r* sa e*r* ibuþ. e*r* vi*ð* omagano*m* a at taca. *oc* føra h*onom* me*ð* v*att*a ef h*ann* e*r* a þ*in*gi. En ef h*ann* er e*igi* þ*ar*. þa sc*a*l h*ann* föra ahendr hreps m*onno*m ha*n*s me*ð* v*att*a *oc* þ*an*gat ti*l* buþ*ar* er þ*eir* ero. · flest*ir* í oc mæla s*v*a at ec føre yðr af þ*v*i at þ*er* erot í eino*m* hrepp all*ir*. Nu eigo þ*eir* hei*m* at[3] (S. 103, b.) hafa omaga. oc hei*m*ta costnað siɴ at þei*m* e*r* om*aginn* e*r* ihond[4] de*m*þr. Nu hef*ir* h*ann* e*igi* ti*l* þ*in*gs om*agann* þa sc*a*l hiɴ co*m*a ept*ir* .xiiii. notto*m* ept*ir* vapna tac. En ef sa ke*m*r þa e*igi* ept*ir* er[5] om*aginn* var de*m*þr ahönd þa sc*a*l h*ann* nefna v*att*a at þ*v*i eɴ siþ*an* stefna þ*ar* oc telia v*arða* fiorb*av*gs ɢar*ð*. Enge *maðr* a at hafa om*aga* siɴ ti*l* alþ*in*gis oc lata biðia mat*a*r þ*ar*. En ef h*ann* hef*ir*

---

1) *Den arnam. Skindbog læser:* viii.

2) *Rettelse for* för.

3) *Skrevet to Gange, nemlig nederst paa S. 103, a og överst paa S. 103, b.*

4) *Saaledes.*

5) *Skrevet over Linien.*

þa *varðar fiorbavgs garð*. Engi *maðr scal* lata sitia om*aga* siɴ ept*ir* a alþ*ing*i e*r* h*ann* feʀ abr*ott*. Nu ef h*ann* lætr ept*ir* sitia om*agann* þa *varðar þat fiorbavgs garð*. Ef aɴ*a*ʀ *maðr* flytr *eða* føri*r* omaga*nn* m*anz* ti*l* alþ*ing*is *oc* ge*n*gr h*ann* þ*a*r oc biðr mat*a*r þa *varðar* h*onom fiorbavgs garð*.

131. v*m* go*n*go m*enn*

Engi *maðr* sc*a*l gefa mat go*n*go m*onno*m h*er* aþ*in*gi. E*ig*i sc*o*lo m*enn* buþ*ir* sin*a*r opn*a*r lata sta*n*da[1] ti*l* þ*es*s v*m* mat mal. Nv co*m*a go*n*go m*enn* þ*a*r ɪɴ v*m* mat mál at biðia mat*a*r. þa eigo þ*eir* e*r* buð eigo at fa m*enn* ti*l* at føra þa ut. Eɴ þót*t* þ*eir* se all hart ut førþ*ir* þa eigo þ*eir* ecki a s*er*. ef ecki er örku*m*bl gört at þei*m*. Eɴ ef m*enn* gefa þei*m* mat þa *varðar* þei*m fiorbavgs garð*. Þei*m varðar* oc *fiorbavgs garð* e*r* buðena á ef h*ann* før e*ig*i m*enn* ti*l* at føra þa ut. O hælg*a*r er*o* bv́þ*ir* gongo m*ann*a við br*o*te þ*eir*ra er biðia mat*a*r a alþ*in*gi. Nv vilia m*enn* v*er*ia búþ*ir* þ*eir*ra þa *varðar þat* hv*er*iom þ*eir*ra *fiorbavgs garð*. Enda falla þ*eir* ohælg*ir* e*r* f*yrir* sta*n*da ef aþei*m* e*r* uɴit. Ef go*n*go m*enn* hafa fe at f*a*ra með. þa á at taca af þei*m* gørvalt ef m*enn* vilia. Ef m*enn* liá go*n*go m*onno*m fiar sins *eða* selia þei*m* at leiga ti*l* þ*in*gs up*p*. enda v*er*ðe feet tekit af þei*m* þa e*r* e*n*gi heim*t*ing ti*l* þ*es*s fiár. Til þ*es*s eins fiár eigo m*enn* heim*t*ing þótt af go*n*go m*onno*m se tekit. e*r* þ*ei*r hafa þiof stólit e*ða* þ*es*s aɴars. e*r* sva co*m* iþ*eir*ra för at þ*es*s rað fylgðe e*ig*i er f*yrir* atte at raða[2].

---

1) *Ordene* opnar lata standa *har Afskriveren først udeglemt, men derefter tilføiet dem over Linien.*

2) *Paa Grund af det nye Capitel der begynder paa næste Side, er paa denne Side* (S. 105, b.) *een Linie mindre end de övrige.*

132.

(s. 104, a.) [a] Ef *maðr* scytr niðr omaga sino*m* e*ða* fø*rir* ihrepp aɴa*n* eɴ om*aginn* eigi at v*er*a. þa v*arðar* h*onom* þ*at* iii. m*arca* secþ. Ef *maðr* hleypr ih*r*epp aɴa*n* f*ra* om*og*om sino*m* þa v*arðar* h*onom* þ*at* f*iorbavgs* ɢ*arð* nv. Hreps m*enn* sc*o*lo e*igi* lata ga*n*ga om*agann*. þ*eir* sc*o*lo föra h*onom* þaɴ om*aga*. Ef *maðr* hleypr or finrðu*n*ge f*ra* om*ag*a sino*m* e*ða* fø*rir* h*ann* om*aga* siɴ i aɴa*n* fiorðu*n*g eɴ om*aginn* e*igi* at v*er*a *oc* v*arðar* h*onom* þ*at* f*iorbavgs* ɢ*arð* oc eigo h*r*e*p*ps m*enn* sac*ir* þær. S*v*a oc ef haɴ hleypr af l*an*ðe ab*r*o*t*t f*ra* om*ag*a sino*m* oc v*arðar* þ*at* f*iorbavgs* ɢ*arð*. Ef m*anne* v*er*ðr grunr at h*ann* vill hlavpa af l*an*ðe ab*r*o*t*t f*ra* om*ag*a sino*m*. þa ah*ann* cost at v*er*ia h*onom* lyrite føɪna hv*ar*t *er* h*ann* vill at logb*er*gi e*ða* at scipe. H*ann* sc*a*l v*er*ia styre m*onno*m löglyrite at f*er*ia h*ann* ab*r*o*t*t f*ra* omog-o*m* þei*m* e*r* h*ann* er ti*l* comiɴ. *oc* s*v*a hásetom. styre m*onn*om v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð* farni*n*g ef þ*eir* fregna lyrítar vörzlo h*an*s. Eɴ haseto*m* v*arðar* utl*egð*. Ef om*aginn* sitr st*r*andsetri ept*ir* e*r* þ*eir* f*a*ra ib*r*o*t*t. þa v*arðar* farni*n*g h*an*s ia*fn*t se*m* lyrite se varet. Ef m*aðr* tecr om*aga* *oc* felr f*yrir* þei*m* er ab*r*o*t*t vilde hafa þa ræðr h*ann* s*er* ahe*n*dr omagaɴ meþ*an* h*ann* afe ti*l* oc h*ann* spyʀ ti*l* h*an*s lifanda. Ef *maðr* hef*ir* folgit om*aga* siɴ iɴi h*er* enda fare h*ann* ab*r*o*t*t af l*an*ðe er á omag-*ann*. þa á sa at hafa om*agann* e*r* við hef*ir* tec*it* vi. mis*er*i. ef h*ann* heldr e*igi* vorð ti*l* er hiɴ feʀ abröt. H*ann* sc*a*l fela om*aga* siɴ iɴi vi. mis*er*i. þa feʀ h*ann* at osekio ibrot.

---

a) = A. M., c. 9.

133.

[a] Ef þeir eigo .ii. omaga saman oc ero þeir baþir ieinom fiorðunge þa eigo þeir at fora omaga þan á mille sín. Ef þeir menn ero itueim fiorðungom er omaga eigo saman. þa scolo þeir sva scipta at anar þeirra scal hafa ii. missere eða lengr. Ef omagar ero fleire en ein enda se þeir menn eigi allir i einom fiorþungi er fram eigo at fora omagana. (S. 104, b.) Nu scal sa þeirra er scil vill a gera queðia heimilis bva sina v. til aþingi at scipta þeim omogom a mille þeirra. En þeir eigo at hluta siþan omagana amiðle sin at logbergi. Ef omaginn er eigi för amille heraða. þa scal hann queðia heimilis bva sina v. til aþingi. at[1] virða þan omaga amille þeirra huers verðr þicke at taca þan omaga at alda øðle. en þat fe scal eindaga ahendr þeim at giallda[2] anat sumar iboanda kirkio garðe miðvico dag imitt þing. enn ða[3] er omaginn eigi før a mille heraða ef hann ma eigi fara fullom dagleiðom. Ef þeim þickir feet of micit gert er[4] utan fiorðungs er. þa a hann cost at søkia omagan oc heimta feet at slícom máldaganom sem aðr var mælt. Ef omagi andaz bralla þa scal sa reiða fe slíct sem[5] .v. bvar hans virða ef hann þyckir vanhaft hafa. Ef menn eigo saman omaga oc andaz hann oc scal vera allra þeirra nyt.

---

a) = A. M., c. 10.

---

1) *Gisning, i Overensstemmelse med det arnam. Haandskrift, for* oc.

2) *Ordene* at giallda *ere skrevne to Gange.*

3) *I Skindbogen:* en̄ða *med en Adskillelsesstreg imellem* n *og* ð. *Maaskee har Afskriveren først tænkt at skrive* enda.

4) *Skrevet over Linien, maaskee med en yngre Haand.*

5) *I Skindbogen:* se, *med Udeladelse af Abbreviaturtegnet over* e.

134. vm omegðir

[a] Sin leysing scal huerr maðr fram föra nema hann eigi ser biorg eða borin scaparfa son. eða dóttor. þan er orke at føra hann fram. þess a hann cost ef leysingrin komr ahendr honom at taca bornen[1] isculd hvart sem hann vill fleire eða fære ef til ero a þeim .xii. manoðom er leysingin komr ahendr honom. En at slicom luta scal hann fram føra leysingian sem hann gaf frelse til. [b] Ef ii. menn eigo omaga saman oc vill anar fara af lande a brott. Nu sa þeirra er scil vill a gera þa scal hann queðia heimilis bva sina v. at virða huers omaginn þicki verðr at hafa at alda øðle her a lande. Sa þeirra scal kiosa er her alande vill hafa omagann. Nv vilia þeir[2] baðir her alande hafa omagann þa eigo þeir at luta með ser hvar þeirra hafa scal. En þar scal eindaga feet a[3] xiiii. nátta fresti þaðan fra er þeir lutoðo at þess þeirra heimile er omaginn hlavtz (s. 105, a.) til handa.

135. vm arftacs omaga.

[c] Ef maðr tekr omaga arftace þa scal þat hvar þes hallda er iafn mæle bersc. Nv þickir erfingiom hins er tekit hefir eigi iafn mæle. þa scal hann segia a osátt sina þegars hann fregn oc lysa at logbergi oc á at rofna malit. Ef maðr selr omaga af hendi ser[4] með[5] fe. enda verðr

a) = A. M., c. 11.
b) = A. M., c. 12.
c) = A. M., c. 14.

1) *Rettelse for* boren.
2) *Den arnam. Skindbog tilföier* eigi. *en Læsemaade, der imidlertid udentvivl er urigtig.*
3) *Tilföiet.*
4) *Skrevet over Linien.*
5) *Herefter skrevet* eið, *men dette Ord derpaa igjen overstreget.*

lystr ahe*n*dr h*onom* sa om*agi* siðaR. þa ma h*ann* eig*i* þ*at* hafa ti*l* v*a*rnar f*yrir* sec aNa*n* veg eN søkia þaN v*m* e*r* feet hafðe m*eð* tekit ti*l* fr*a*mförsloN*a*r. e*ða* þa er vi*ð* eigo at taca ef sa e*r* fr*a* falliN. Ef om*agi* er seldr ti*l* þrotz oc reðat[1] sa sino*m* erfi*n*gio*m* ahe*n*dr þaN omaga þot*t* h*ann* take við.

136. v*m* erle*n*dis m*ann*a om*aga*.

[a] Ef sa m*aðr* e*r* erleNdis e*r* erfi*n*gi e*r* omaga*n*s þa[2] sc*a*l lysa ahendr h*onom* ti*l* fr*a*mförsloN*a*r *oc* q*ueðia* til xii. q*uiðar* þaN GO*ða* er igegn ge*n*gr þi*n*gfestiNi e*ða* þaN ella er h*ann* er iþi*n*gi m*eð* siálfr. *oc* q*ueðia* v*m* þ*at* h*v*art h*ann* se h*an*s omage e*ða* eig*i*. Nv beR þ*at* at h*an*s omage se. þa sc*a*l h*ann* beiða v*m* þ*at* xii. q*uiðar* h*v*art h*ann* m*un*de hag eiga ti*l* at føra fr*a*m þaN om*aga* e*ða* eig*i* ef h*ann* v*æ*ri h*er* al*an*ðe. m*eð* þav avðøfe er h*ann* hef*ir* ti*l*. EN ef þ*at* beR q*ui*ðr at h*ann* m*un*de hag eiga ti*l* at føra fr*a*m þaN om*aga* ef h*ann* v*æ*re her m*eð* þav avdøfe e*r* h*ann* hef*ir*. þa a do*m*r at dö*m*a ahendr þei*m* m*ann*e e*r* næstr e*r* ut h*er* hino*m* e*r* om*agann* afr*a*m at føra. þoat sa e*igi* ecki vi*ð* omaga*nn* þe*irr*a m*ann*a e*r* fe e*ða* føre á ti*l*. H*ann* sc*a*l telia frænd se*m*i a mille þe*s*s e*r* erlendis e*r* oc hins e*r* om*aginn* horf*ir* ti*l* ha*n*da. *oc* sc*o*lo þ*at* iii. m*enn* leGia und*ir* þegn scap siN at su e*r* frændse*m*is tala söN amille þe*irr*a. er þa hafa þe*ir* talit. [b] Ef sa *maðr* afe ut h*er* e*r* omagaN afra*m* at föra þa sc*a*l sa *maðr* er om*ag*aN hef*ir*. stefna þei*m* m*ann*e er

a) = A. M., c. 15.
b) = A. M., c. 16.

1) *Saaledes.*
2) *Rettelse for* þ*at.*

fe *þat* hefir at (s. 105, b.) varðveita h*er* a lande *oc* stefna v*m* *þat* feet er hiɴ á er erlendis er. h*ann* sc*a*l q*uedia* h*eimilis* b*va* v. ti*l* þes *er* *sottr* er a*þingi*. En *þeir* sc*o*lo b*er*a hv*á*rt *þa*r er *þat* fe und*ir* h*onom* *éða* *eigi* e*þa* hue mic*it* *þat* fe er þar. enda a do*m*r at do*m*a ahe*n*dr[1] hino*m* ti*l* fulgnaɴa[2] s*v*a mic*it* se*m* ti*l* telsc. Eɴ ef ecki e*r* feet ut h*er* þa sc*a*l h*ann* hei*m*ta fulgorn*a*r at hino*m* le*n*gr er h*ann* kø*m*r ut. m*eð* voxto*m*.

137. Ef leysi*n*gi v*er*ðr om*agi*.

[a] **E**f m*að*r vill föra leysing ti*l* staðar þa scal hann lysa[3] ahe*n*dr frialsgiafano*m* ef h*ann* lif*ir*. eɴ ella ahendr þei*m* m*anne* e*r* nanastr lif*ir* f*r*ials giafano*m* arf geng*ra* m*anna*. H*ann* sc*a*l beiða b*va* q*uiðar* at b*er*a v*m* *þat* h*v*art hiɴ gaf h*onom* frelse e*ða* *eigi*. **E**f h*ann* søk*ir* arf toco maɴ f*r*ials giafans ti*l* f*ra*mførslo om*agans*. þa sc*a*l scilia *bva* q*uiðr* h*v*art h*ann* átte arf at taca at frials-giafaɴ e*þa* *eigi*. Eɴ ef haɴ søk*ir* firnara maɴ þa sc*a*l telia frændse*m*i i mille f*r*iáls giafans *oc* þ*e*ss e*r* ahe*n*dr er förðr om*aginn*. **H***ann* sc*a*l beiða s*er* biarg q*u*iðar h*eimilis* b*va* *sina* v. v*m* *þat* h*v*art h*ann* hafe fe e*ðu* føre ti*l* at føra h*ann* f*ra*m e*ða* e*igi* oc kø*m*z h*ann* unda*n* ef vanefne b*er*az. **S**a e*r* aɴaʀ costr ti*l* at h*ann* sc*a*l beiða b*iarg* q*uiðar* v*m* *þat* h*v*art h*ann* gaf sino*m* mans

---

a) = A. M., c. 17.

---

1) *Ordene* a hendr *findes ikke i den arnam. Skindbog, hvorved* hinom *kommer til at referere sig til en forskjellig Person.*

2) *I Skindbogen:* fulgnaɴaɴa.

3) *Ordene* þa scal hann lysa *ere tilföiede, som nödvendige, efter den arnam. Skindbog.*

m*anne* frelse e*ða* gaf h*ann* e*igi*. Nu beʀ þ*at* q*ui*ðr at h*ann* gaf aɴ*a*rs mans m*anne* frelse eɴ e*igi* sino*m*. þá a at døma af hendi[1] h*onom* eɴ e*igi* ella. Þan*n* a h*ann* eɴ iii.[a] cost at beiða b*iarg* q*uiðar* v*m* þ*at* at b*er*a hvart h*ann* keypti h*ann* ti*l* frelsis e*ða* e*igi*. Nu ef þ*at* beʀ q*uiðr* at h*ann* keypti h*ann* ti*l* frelsis *oc* gallt iɴ meira luta v*er*ðzens. þa dø*m*iz h*ann* af he*n*di h*onom* oc ahe*n*dr þei*m* e*r* v*er*ðavrana átte at taca f*yrir* h*ann* af h*on*om.

138. v*m* utlendr*a* m*anna* om*aga*.

[a] Ef sa *maðr* v*er*ðr at omaga e*r* e*n*gi afrænda (s. 106, a.) h*er* alande[2]. þa sc*a*l lysa ahe*n*dr þei*m* m*anne* e*r* h*ann* vill oc ahendr fiorðu*n*gs m*onnom*. h*ann* sc*a*l q*ueðia* t*il* xii. q*uiðar* þaɴ ɢ*oða* er sa er iþ*in*gi m*eð* er at v*a*r nefndr at b*er*a v*m* þ*at* hvart hiɴ v*a*rð þ*a*r þrot raðe i þei*m* fiorðu*n*ge e*ða* e*igi*. Nu b*er*r q*uiðr* þ*at* at h*ann* v*a*rð þ*a*r þrotraðe iþei*m* fiorðu*n*ge. þá a at dø*m*a ahe*n*dr þei*m* fiorðu*n*gs m*onnom* ollom. Ef m*aðr* cavp*ir* mans maɴ ti*l* forv*er*cs s*er* *oc* a haɴ þaɴ fr*a*m at föra ef at om*ag*a v*er*þr *oc*[3] sua á sa i h*an*s ætt at hu*er*fa.

139. v*m* utflutni*n*g om*aga*.

[b] Ef m*aðr* før*ir* þaɴ omaga ut hingat er h*ann* fær e*igi* s*er* mat tuav miss*er*e m*eð* þ*at* heilende er þa hafðe

---

a) = A. M., c. 18.
b) = A. M., c. 19.

---

1) *Ordene* af hendi *ere satte ifölge Gisning, overensstemm. med den arnam. Skindbog, istedetfor* ahendr.
2) *Rettelse for* alanda.
3) *Herefter skrevet* a, *men dette dernæst underprikket.*

h*ann* er h*ann* toc við h*onom*. þa ræðr h*ann* þaɴ omaga s*er* a[1] hendr. oc s*ca*l lysa ahendr h*onom* oc q*uedia* til xii. q*uiðar* at b*er*a v*m* þ*at* h*v*art h*ann* hef*ir* farðan ut þaɴ omaga þa a at d*ø*ma ahendr h*onom*. Nu ero þeir fleire styre m*enn* eɴ eiɴ þa s*co*lo þ*eir* s*v*a[2] hafa þaɴ om*aga* se*m* þ*eir* átto iscipi ti*l* ne*m*a þ*eir* fae lögvorn f*yrir* sec. Eɴ þ*eir* eigo at q*uedia* h*eimilis* b*va* sina .v. ti*l* at b*er*a v*m* þ*at* h*v*art þa scyllde lög ti*l* at hafa ut þaɴ omaga[3] e*ða* *eigi*. e*ða* yrði þ*eir* ut at hafa þaɴ om*aga* f*yrir* ofriki k*onvng*s e*ða* aɴ*ar*a rikis m*anna*. e*ða*[4] s*v*a ef h*ann* hygðe at h*ann* ætte fe ut her omageɴ. Nu ef þ*eir* fa þeɴa biarg q*u*ið necq*ue*rn e*r* nv talða ec þa k*ø*m*r* e*igi* omagiɴ þei*m* ahendr.

140.

[a] Maðr s*ca*l h*v*arke selia af lande abrot foðor siɴ ne[5] moðor *oc* e*igi* kono sina *oc* (S. 106, b.) e*igi* born sin. ne sitt kyn ecki. ne*m*a lestir þ*eir* se at þei*m* at þav se v*er*ðe at v*er*re. ef þav v*ær*e mans m*enn* f*yrir* okosto*m*

---

a) = A. M., c. 21.

---

1) *Skrevet over Linien.*

2) *Herefter skrevet* fa *eller* fara, *men dette Ord dernæst overstreget.*

3) *Ordene* sem þeir atto i scipi til — scyllde lög til at hafa ut þaɴ omaga *ere skrevne to Gange, uden paa det sidste Sted at være blevne overstregede.*

4) *Skrevet:* fyrir ofriki konvngs e*ða* aɴ*ara* rikis manna. e*ða* eigi e*ða* yrði þeir ut at hafa þaɴ om*aga* e*ða o. s. v., men Ordenen derefter forandret ved et* b, a *og* c *over Ordet* ofriki, *samt over det andet og fierde* eða, *hvorhos Afskriveren for Tydeligheds Skyld har sat en Streg foran* fyrir *og efter* manna.

5) *Afskriveren har først skrevet* e. = eða, *men derefter tilföiet* n *over Linien.*

sinom. *Eigi* *scal* lavsto virþa við þav aðr þav ero xvi. vetr*a*. eɴ ef *maðr* selr þa *varðar fiorbavgs* ɢ*arð*.

141. v*m* barn fostr.

Ef m*aðr* feðir barn avðro*m* m*anne* *oc* teer ti*l* fostrs oc *scal* h*ann* þ*at* barn feða ti*l* þ*ess* e*r* þ*at* e*r* xvi. v*etra* gamallt. Eɴ e*r* barne v*er*ða lest*ir* aðr þat er xvi. v*etra* gamallt. þa *scal* feet aptr ga*n*ga oc telia iaf*n*t ti*l* hu*ers* vetr*a*r iɴsteðaɴ. Ef *maðr* scytr hei*m* barnino f*ra* fostri. þa *sc*olo þav avðefe öll fylgia hei*m* e*r* h*ann* hafðe viðr tekit. Ef haɴ hafðe h*onom* lið veít*t* oc tóc h*ann* af þ*vi* at feða barn h*onom*. Nu lætr h*ann* barnit hei*m* f*a*ra. þa *sc*olo b*var* þ*at* virþa hu*ers* þ*at* þyck*ir* ver*t*. Ef m*aðr* tekr barnit ab*rott* f*ra* fost*r*i sa er á. þa *sc*olo ept*ir* avðefin öll þav e*r* þa*n*gat fylgðo ne*m*a b*var* be*re* þ*at* at barneno v*ære* e*igi* vært at fost*r*ino þa sc*a*l allt racna feet þ*at* er me*ð* v*a*r fu*n*dit. Ef aɴ*at* tueɢia þ*eirr*a aɴdaz fóstri e*ða* fost*ra* þa a þat þ*eirr*a at hafa er ept*ir* lif*ir* barnet me*ð* þav avðefe er þa ero ept*ir*. Ef erfi*n*giar lifa ept*ir* þ*ess* m*anz* er barnit tóc ti*l* fostrs þa eigo þ*eir* at hafa me*ð* þei*m* avðefo*m* e͂r þa e*r*o ept*ir*. ef vilia. Nu vilia þ*eir* lata hei*m* f*a*ra barnit. þa eigo þ*eir* at telia h*v*at lavnat er e*ða* h*v*at e*igi*. Ef hiɴ vill taca ab*rott* barnit e*r* á. þa e*r* þav ero öɴdoð. þa eigo b*var* þ*at* at virþa h*v*at lavnat e*r* e*ða* h*v*at e*igi*. Ef barnit e*r* vanheilt at fost*r*ino. þa eigo þ*eir* at fera hei*m* barnit oc eigo b*var* at virþa h*v*art[1] neytt sé allz fiarens e*ða* su*m*s.

---

[1]) *Afskriveren har først skrevet* hᵃt = h v a t, *men derefter tilföiet* r *ved Siden af* a *over Linien.*

142. vm scogar manna born.

[a] Scogar manna eða fiorbavgs manna börn oc omagar scolo fara vm fiorðung inan þeir allir (S. 107, a.) er þeir atto arf eptir at taca vm þan fiorðung huerr sem ferans domrin var i áttr. Barn scal huerfa ifoðor átt huergi maðr er sátt handsalar. Ef faðir handsalar faðerne at barne þótt hann se o avðigr oc sva þav born öll er aðr ero iquiþe moðor aðr samgangr hiona er gøR til þess er þav ero xvi.[1] vetra gömol. [b] Maðr a at taka giolld vm kono þa er hann hefir fram førða[2] i øsco ef leget er með henne en frændr eigo sökena. sva scal hann heimta af sacar aðilianom sem anat fe.

143.[3]

[c] Þat sagðe guðmundr lög at faþir barn omaga oc brøþr eþa systr þær er hann a arf eptir at taca. þeir menn eigo at eta alla avra omagans sem hann siálfr. Ef firnare omagar ero a avrom hans þa scolo þeir menn abrot huerfa af avrom ef fe er eigi meira en fulgor til þes er hann er xvi. vetra gamall.

[d] Þuiat eins er maðr scylldr at taca við avðrom omaga ef hann a ser iiii.* missera biorg oc sinom omogom. enda þeim er þa byðz honom. Fulla omaga scal alla

---

a) = A. M., c. 22.
b) = A. M., c. 23.
c) = A. M., c. 29, S. 288[6].
d) *Jvfr.* A. M., c. 27, S. 284[14] (= A. M., c. 2).

---

[1]) *Rettelse for* xv., *der utvivlsomt er feilagtigt.*
[2]) *Bogstavet* r *i dette Ord er skrevet over Linien.*
[3]) *I Slutningen af første Linie er en Plads uaaben til Overskrift. I nærværende Capitel findes paa nogle Steder ved Begyndelsen af nye Passus større Mellemrum end sædvanligt, hvilket vi paa vedkommende Steder have søgt at betegne.*

telia þott *eigi* se *sva*. [a] Nu eiðfør*ir* m*að*r om*ag*a *oc* e*r* rétt at föra at hei*mi*le ef lögfastir m*enn* heyra e*ða* hei*ma* m*enn* þ*ar* e*ða* h*onom* sialfo*m* ella.

[b] **R**ett e*r* at m*að*r føre m*ann*e døm*þ*a om*ag*a iɴan-fiorðu*n*gs ef h*ann* vill oc v*arðar* slíct þ*ar* se*m* aðr v*ar* tínt ef eigi er v*ið* tekit *oc* avallt v*arðar* *fiorbavgs* *garð* ef m*að*r lætr ganga døm*þ*an omaga. [c] **M**aðr er *eigi* scyldr at föra f*ram* lavngetin born þ*ess* m*an*z er h*ann* hef*ir* aþ*r* fra*m* førða*n* foðor[1] þ*eirr*a at helmi*n*gi e*ða* at meira lut enda ætte h*ann* aɴ*a*ra omage at v*er*a ef þ*eir* helðe fe ti*l* at føra h*ann* f*ra*m. **E**f m*að*r afe til at hue*r*r m*að*r a at föra f*ra*m foðor siɴ *oc* moðor þot*t* h*ann* se *eigi* ti*l* arfs aleɴ. enda sc*a*l h*ann* taca (s. 107, b.) arf ept*ir* þav[2] ef e*n*gi lif*ir* þ*eirr*a m*ann*a e*r* ti*l* arfs ero talþ*ir* at logom. **J**afn gorla sc*a*l vi*r*ða fe ti*l* omaga biargar se*m* ti*l* tiundar. Allt sc*a*l ti*l* vi*r*ða ne*m*a bus afleifar oc hue*r*sdags ga*n*g v*er*a oc slica nattbiórg iclæðnaðe þei*m* m*onno*m er ha*n*s omagar ero. [d] **Þ**ar e*r* kono e*r* omaga söc a hond lyst *oc* sc*a*l boande q*ue*ðia h*enn*e biarg q*ui*ðar ef h*ann* e*r* aþ*in*gi eɴ søkiande sc*a*l segia h*ono*m ti*l* þa e*r* h*ann* hev*ir* lyst. Eɴ ef bóande kono er *eigi* aþ*in*gi þa e*r* om*ag*a söc er lyst ahö*n*d h*enn*e oc *sva* þar e*r* carl m*að*r sa e*r* *eigi* aþ*in*gi e*r* ahe*n*di er söcin. **Þ**a sc*a*l søkiande bioða ɢo*ða* þei*m* e*r* sa e*r*

a) *Hertil findes neppe noget fuldkomment tilsvarende i den arnamagn. Skindbog; jvfr. iövrigt ovenfor c.* 129 (= A. M., *c.* 6, 7).

b) = A. M., c. 33, = c. 8, S. 258[11] (*ovenf.* c. 130, S. 12).

c) = A. M., c. 34.

d) = A. M, c. 7, S. 255[9].

1) *Rettelse for* forðor (*maaskee opstaaet ved Feillæsning fra Afskriverens Side for* favðor).

2) *Rettelse for* þaɴ.

iþ*in*gi m*eð* e*r* sót*t*r er. at h*ann* q*ue*ði hino*m* biarg q*ui*þar. En *goði* sc*a*l kiosa huart h*ann* vill q*ueðia* eþ*a* e*igi*. s*v*a at sekiande gete q*u*att aðr do*m*ar fare ut ti*l* saca. Þar er sekia*n*de sc*a*l q*ueðia* þe*s*s q*u*iðar h*v*art h*ann* a fe e*ða* fere ti*l* at föra om*ag*a f*ra*m. þa sc*a*l h*ann* q*u*att hafa aðr do*m*r fare ut.[1] er þ*at* þa sócnar q*u*iðr. En ef aðr*ir* m*enn* q*ueðia* þ*es*s q*u*iðar þa sc*o*lo þ*eir* at do*m*e q*ueðia* oc s*v*a fre*m*i er ti*l* varna er boðit aðr oc er þ*at* varn*a*r q*u*iðr. En ef þ*a*r ber avðn v*m* þan man er a hönd var lyst aðr do*m*r fare ut. þa sc*a*l lysa ti*l* f*ra*mferslo om*ag*a meþ*an* do*m*ar er*o* ute. enda þarfat þa at segia ti*l* þ*es*s. abyrgiazc[2] sc*a*l þa hu*er*r sic þo. en þo sc*a*l sekiande q*u*iþ*a*r q*ue*þia ef e*igi* vilia aðrir. [a] Ef sa maþ*r* a barn ept*ir* ut h*er* lavngetet e*r* h*ann* e*r* nórœn e*ða* hialltlenzcr e*ða* orcneyscr e*ða* færeyscr. e*ða* katnescr. e*ða* or noregs k*onvng*s velde. *oc* co*m*e barn þ*at* iátt at h*and*solo*m* e*ða* scirslom. þa sc*a*l rétt v*er*a at föra þei*m* m*ann*e er or sama fylke er oc hin er barn a. Oc scal föra (s. 108, a.) h*onom* hálfo*m* manaðe fyr en h*ann* fare abrot or vist m*eð* fot sin f*ra* boanda þes er h*ann* hef*ir* m*eð* v*er*it oc bioða h*onom* m*eð* x. avra vað mala. Nu vill h*ann* e*igi* við taca. þa sc*a*l hin fera h*onom* i anat sin at scipe m*eð* eið. *oc* sekia v*m* siþ*an* ef þarf. þei*m* m*ann*e sc*a*l fera e*r* h*ann* hef*ir* vi. hundroð alna e*ða* meira fe. E*igi* er h*ann* þa scylldr at lata feet fylgia ne*m*a h*ann* vili. [b] E*igi* er m*aðr* scyldr at taca v*ið* þei*m* m*onno*m er h*onom* er mane firnare en næsta bre*ð*re e*ða* anara breðre ne*m*a

---

a) = A. M., c. 34. S. 299[20].
b) = A. M., c. 27. S. 285[10] (*Reglen i A. M. er tildeels forskjellig og yngre*).

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Det tredíesidste Bogstav i dette Ord er skrevet over Linien.*

h*ann* eigi s*er* vi. miss*er*a biorg oc sino*m* omögo*m* *oc* s*v*a þei*m* er þa býðzc. Maðr a cost at beina x. vi. alna avro*m* ti*l* handa þei*m* om*ag*a er h*onom* e*r* firnare[1] eɴ aɴ-*ar*a brøðre e*ða* þriðia brøðre e*ða* taca vi*ð* h*onom* ella. Maðr e*r* e*igi* scyldr at taca vi*ð* þei*m* m*ann*e e*r* h*onom* er maɴe firnare eɴ aɴ*ar*a brøðre *oc* e*igi* e*r* h*ann* scyldr at taca vi*ð* þriðia brø*þra* sino*m* ne*m*a h*ann* e*igi* s*v*a avra at h*onom* se siálfo*m* viii. missera biorg oc h*an*s scullda liðe oc s*v*a þei*m* er þa er h*onom* boðiɴ. [a] E*igi* e*r*o m*enn* scyld*ir* at taca vi*ð* eins m*anz* borno*m* fleiro*m* eɴ tuei*m* lavngetno*m* þei*m* er aɴaʀa brøðra ero ne*m*a gelldr se faðir barnaɴa. Ef aɴat hiona hef*ir* fe til þa s*ca*l þ*at* føra aɴat f*ra*m ne*m*a aɴ*at* vite e*igi* vel en þegar eɴ er þ*v*i batnar. [b] [þa scal þat hverfa til felaga sins oc til hiuscapar]. [c] Þar at eins s*ca*l omaga føra at hreps vist a hendr arf töco m*ann*e er h*ann* hev*ir* fe ti*l* at vɪɴo s*er* ena næsto xii. manaðr e*ða* ma h*ann* vɪɴa s*er* mat. *oc* þo þ*v*iat eins ef h*ann* asialfr v*ar*ðveizlo fiar sins. [d] Ef m*að*r hleypr f*ra* omogo*m* sino*m* ihre*pp* aɴa*n* or avðro*m* oc v*arðar* þ*at* f*ior*-*bavgs* ɢ*arð* oc aland eigande soc þá e*ða* hrepstiórar. en þa sa e*r* vill ef þ*eir* vilia e*igi*. (S. 108, b.) [e] **R**ett er at lysa

---

a) = A. M., c. 34, S. 300[12].

b) *Afskriveren har her standset uden Eftersætning, hvortil Grunden udentvivl ligger i at han har fundet Slutningen af Stedet, saaledes som samme læres i den arnam. Skindb. og som den vel ogsaa har været i det ham foreliggende Haandskrift, mindre passende; i den arnam. Skindbog* (c. 34, S. 300) *er Eftersætningen nemlig:* þa er sem aðr var mælt, *hvilken Henvisning der er naturlig, da en udforlig Regel om denne Gjenstand indeholdes foran i Skindbogens c. 29, hvorimod en tilsvarende Bestemmelse ikke findes i vort Haandskrift. For Afrundingens Skyld have vi valgt at supplere Sætningen efter denne sidstnævnte Bestemmelse,* A. M., c. 29.

c) = A. M., c. 27, S. 284[4].

d) = A. M., c. 9, S. 262[16] (= *ovenfor* c. 132).

e) = A. M., c. 28, S. 286[18].

---

1) *I Skindbogen:* frnare.

om*ag*a a he*n*dr öllo*m* fiorðv*n*gs m*onno*m er frænda þaɴ a e*n*gi h*er* a l*an*de er fe hafe til *oc* nefna eiɴ boanda ti*l* þaɴ er iþ*eir*re þing sócn bve e*r* om*aginn* varð þrotraðe i. oc q*ue*ðia ɢ*oða* þaɴ xii. q*uiðar* er sa e*r* iþ*in*gi m*eð* e*r* ahe*n*dr v*a*r lyst. h*v*art h*ann* e*igi* e*n*gi frænda þaɴ h*er* a la*n*de er fe hafe ti*l* at føra omaga þaɴ f*r*a*m*. [a] Ef tueir omag*a*r ero lyst*ir* seɴ ahönd eino*m* m*anne* þa s*ca*l h*ann* vi*ð* þei*m* taca er h*onom* er scyldre ef h*ann* hefir e*igi* fe ti*l* at føra baða f*ra*m. E*igi* s*ca*l fleire om*ag*a en iii.[a] lysa ahe*n*dr eino*m* m*anne* a eino þ*in*gi or eino*m* kneruɴe. Rett e*r* at m*að*r søke om*ag*a söc þótt h*ann* hafe e*igi* co*m*it ti*l* öndv*erz* þ*in*gs ef h*ann* fær e*igi* ᴀɴa*n* maɴ ti*l*. [b] Rett e*r* h*v*artz e*r* vill v*m* om*ag*a fulg*or* þær buar s*co*lo g*er*a at þ*ei*r göre vi*ð* eið hei*m*a e*ða* a þ*in*gi at do*m*e. Eɴ ef *maðr* vill søkia v*m* tueɴ*a*r fulg*or* oc s*ca*l h*ann* iii. m*ercr* lata v*a*rða. [c] Þar m*að*r før*ir* f*ra*m þaɴ om*ag*a e*r* h*ann* e*r* lögscylldr ti*l* oc hafe h*ann* e*igi* gefit omaga þ*at* fe er h*ann* lagðe f*yrir* h*ann* oc grøðe om*aginn* fe siþ*an* e*ða* b*er*e und*ir* h*ann* oc a h*ann* siálfr e*ða* erfi*n*gi h*an*s sa e*r* e*igi* e*r* firnare eɴ systru*n*gr at hei*m*ta þ*at* fe vaxta lavst ef sa v*a*r þa erfi*n*gi e*r* hiɴ dó. e*r* f*ra*m hafðeført. Nu föra hiu .ii. f*ram* om*aga oc* eigo þ*es*s þ*eirr*a erfi*n*giar at hei*m*ta þ*at* fe[1] se*m* omageɴ v*a*r scyldr.[2] Slict s*ca*l hei*m*ta et sama þ*at* fe er gelldz v*m* vig þ*es*s er f*r*am v*a*r förðr e*ða* retta far ef und*ir* þ*a* m*enn* beʀ fe toco e*r* frændr e*r*o þ*es*s e*r* f*ra*m förðe *oc* iþaɴ kne ʀuɴ e*r* sa átte frænd se*m*i við. Ef arftoco m*að*r ma e*igi* f*r*am föra

a) = A. M., c. 30, S. 291[24].
b) = A. M., c. 34, S. 300[20].
c) = A. M., c. 26.

1) *Herefter skrevet* vaxta lavst, *men dette derpaa igjen overstreget.*
2) *Punctum er tilføiet.*

om*ag*a sin oc k*e*mr sa af þ*v*i ahe*n*dr firnara m*anne* at lögo*m* oc se om*aginn* arftoco m*anne* systru*n*gr e*ða* nanare. Nv gr*e*þ*ir* arftoco *maðr* fe e*ða* ber und*ir* h*ann* oc a sa (s. 109, a.) er f*ra*m f*e*rðe omaga*nn* at hei*m*ta sitt fe vaxta lavst ia*fn* mic*it* se*m* h*ann* lagðe f*yrir* h*ann* oc erfi*n*giar h*an*s systru*n*gar eða nanare. [a] **E***igi* sc*o*lo meir coma lavngetin börn en .ii. ahendr föðor frændo*m* favðorens ti*l* f*ra*m f*e*rslo meþ*an* þav e*r*o ibarn omegð oc s*v*a moðor frændo*m* h*an*s. [b] **B**örn þ*eirr*a m*ann*a er f*yrir* omenzco söco*m* ga*n*ga m*eð* huso*m* sc*o*lo e*igi* co*m*a ahendr frændo*m* meþ*an* þav e*r*o a h*vs* gangi. En ef þav hafa vist ii. missere eptir hús ga*n*g þa v*er*ðr rétt at f*e*ra bórn þ*eirr*a a f*ra*mförslo. Nu hef*ir* anat þ*eirr*a vist ept*ir* husga*n*g *oc* sc*a*l þ*at* þ*eirr*a born hafa e*r* m*eð* huso*m* fer ne*m*a þ*at* bere q*u*iðr at þ*at* megi e*igi* vina s*er* mat *oc* clæði e*r* fer. oc sc*a*l þa rétt at f*e*ra bornen[1] ti*l* f*ra*mf*e*rslo. Nu hue*r*fa þav ahusga*n*g siþ*an* *oc* e*r* rétt at þa se þei*m* f*e*rð bornen af fra*m*f*e*rsloni. **Þ***at* e*r* omenzca ef m*aðr* ge*n*gr m*eð* húso*m* f*yrir* neni*n*gar leysis sac*ir* eþ*a* okosta an*ar*a þ*eirr*a er goþ*ir* m*enn* vilia f*yrir* þei*m* söco*m* e*igi* hafa þav[2].

a) = A. M., c. 34, S. 301[3].
b) = A. M., c. 35.

1) *I Skindbogen* born en.
2) *Herefter har Afskriveren skrevet et Par Linier, hvilke han imidlertid derefter har udraderet, saaledes at der nu ikke med Sikkerhed kan læses andet end det første Bogstav,* Þ (*maaskee* Þat er mælt).

Festa þattr.[1]

144.

(S. 109, b.) [a] Sonr xvi. vet*ra* gamall eþ*a* ellre er fastnandi moþ*or* siN*a*r frials boriN oc arf ge*n*gr *oc* s*v*a hyGiN at h*ann* kuNi f*yrir* erfð at raða. EN ef e*igi* er sonr þa e*r* dótt*ir* su e*r* gipt er. *oc* a þa bönde h*enn*ar at fastna mag kono sína. En þa e*r* faþ*ir* fastnande dott*or* siNar. En þa sc*a*l broþ*ir* sa*m*feðri fastna systor sina. EN ef e*igi* e*r* bróþ*ir* þa sc*a*l fastna moþ*ir* dótt*or* sina. þ*a*r at eins fastnar kona kono. Nu er e*igi* moþ*ir* þa á sa m*að*r er a systor h*enn*ar sa*m*feðra. Þa á broþ*ir* sa*m*møðri at fastna systor sina. Þa a sá m*að*r e*r* a systor h*enn*ar sa*m*møðra. En þa sc*a*l fastna iN nanasti niðr karl m*ann*a arfge*ngr*a *oc* sa*m*lend*ra* ne*m*a kon*or* se þær nanare er boendr e*igi*. þa eigo bóendr þ*eirr*a. [b] Þar e*r* eckia e*r* fastnoð m*ann*e þa sc*a*l h*enn*ar rað fylgia ne*m*a faþ*ir* fastne þa sc*a*l h*ann* raða. Ef fleire m*enn* e*r*o ti*l* raðaNa þa sc*a*l sa raða e*r* ellztr er brøðraNa. EN ef þa scilr á þa sc*a*l sa raða er h*enn*ar raðe fylg*ir*. EN ef þ*eir* vilia duelia rað f*yrir* h*enn*e oc synia þ*eir* ii. m*onno*m þei*m* e*r* iafn ræðe þotte. þa sc*a*l ho*n* raða við iN þriðia ef þ*at* þick*ir* *oc* iafn ræðe

a) = A. M., Festa-þattr, c. 1.
b) = A. M., c. 2.

1) *Overskriften er tilföiet, i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*

við rað frænda sins nokors. Eckia á fastnastz siálf *manne* þei*m* er h*ana* atte fyʀ þott e*igi* se rað lograðanda ti*l*. ef meina lavst e*r* *með* þeim ne*m*a þ*v*iat eins at þav v*æri* scilit f*yrir* omaga sac*ir*. Ef frændse*m*i ko*m*r up *með* þei*m* *manne* e*r* kono hef*ir* fastnað s*er* *oc* kononi sv er e*igi* er byɢvande. þa s*ca*l sa þ*eirr*a fara er raðe vill reɴa ahálfo*m* manaðeno*m* næsta er h*ann* v*er*þ*r* viss (S. 110, a.) ti*l* fundar v*ið* aɴa*n*. oc telia frændse*m*i se*m* at do*m*i oc saɴa s*v*a at leɢia þ*at* und*ir* þegn scap siɴ ia*fn*t se*m* at do*m*e oc hafa m*enn* .v. at saɴa m*eð* s*er*. Eɴ ef frændse*m*i er þei*m* byɢiande *oc* nanare eɴ at .vii.[a] m*anne* se h*v*art. þa s*ca*l af þ*ess* þ*eir*ra fe b*er*a ilögrétto e*r* þ*at* vill e*igi* f*yrir* ráðo*m* lata standa. [a] Eɴ þ*a*r er frændse*m*i e*r* at vi.[ta] m*anne* oc .vii.[a] s*ca*l b*er*a x. avra ilögrétto. eɴ þ*a*r .c. álna e*r* at sétta m*anne* er h*v*artueɢia. [b] Eɴ ef frændse*m*i er at v.[ta] m*anne* oc vi.[ta] vsq*ue* oc a hu*er*r soc er vill. [c] Þar er m*enn* s*co*lo g*er*a tiund ena meire [af fe sino fyrir raða hags sakir. þa scal af þvi tiundar fe bera ilögretto c. alna. oc er þa sem v. avrar gialldiz af huerium fiorðungi tiundar iþvi. Maðr scal oc giallda lög tiund huert ár af fe sino iafn vel þa sem aðr þott hann gøri ena meire tiund. en þat vár er hefz gialld hinar meiri tiundar. scal niðr falla iafn mikit af hueriom fiorðungi þeirrar tíundar sem maðr gelldr ifiorðung lögtíundar. Eɴ af þvi tíundar fe er þa verðr eptir scal byscop hafa fiorþung sa er ifir fiorðungi er. eɴ annan fiorðung tiundar scal giallda til þingvallar. Siþan scal sa er giallda á raða firir þeim tueim fiorðungum tiundar við ráþ byscops er þa ero eptir. Eɴ ef maðr gerir eigi tiund ena meire. þa varðar þat fior ʙavgs ɢarð oc scal

---

a) Jvfr. A. M., c. 3 *(Reglen i A. M. er yngre).*
b) Dette Sted (jvfr. A. M., l. c., S. 308[14]*) læses fuldstændig nedenfor c. 163.*
c) Suppleret efter A. M., c. 55.

queðia til ix. bua a þingi. oc a sa] söc er till. [a] Þar er *maðr* a at gialda tiu*n*d. vsq*ue*. la*m*ba gæror sex. [b] En ef frænd se*m*i er nanare en at v. *manne* oc .vi. *manne*. þa *varðar fiorbavgs garð* sa*m*forin ne*m*a þav geti biarg *qui*þ þan at *hann* visse *eigi* frændse*m*ina þa er *hann* gecc at eiga kono þá oc se firnare frændse*mi* en an*ar*a brøðra. þa er ecki fe viti at do*mi* oc *ver*sc *hann* maleno. oc *scal* þa døma scilnað *þeirra*. [c] *Eigi* sc*o*lo *oc* *ver*a sifiar scyldre *með* þei*m*. ef *hann* hef*ir* aðr kono átta *eða* ho*n* boanda en *þri*þia *brøþra*. Guðsifiar sc*o*lo *eigi* *ver*a *með* þei*m* þær er h*v*arki *þeirr*a hafe halldit avðro und*ir* scírn. ne und*ir* *p*rimsigni*n*g. né byscops hond. ne h*v*artki *þeirr*a an*ar*s borno*m* oc h*v*arki *þeirr*a *scal* scírt hafa an*at*. ne an*ar*s born. Slict *er* *mælt* u*m* *p*rest ef *hann* scirði konona *eða* born *þeirr*a. [d] En ef sa *maðr* *ver*ðr siúcr er kona er fostnoð þa *scal* *hann* orð g*er*a hálfo*m* manaðe f*yrr* þei*m* *manne* er fastnat hef*ir* konona at *hann* mu*n* *eigi* ti*l* eiginorðz co*m*a f*yrir* velendes söco*m* *oc* *eigi* þ*ar*f þa *cono* hei*m* at føra þo at *þat* se *mælt*. *oc* segia h*v*at at söco*m* er. Þa *scal* *eigi* brullavp *ver*a fyr (S. 110, b.) en at ia*fn*le*n*gð ne*m*a sa vili fyr lata *ver*a er kono *scal* taca oc *scal* *hann* þa orð g*er*a halfo*m* manaðe fyr *eða* meira méle *oc* *scal* *hann* þa sitt fe éitt ti*l* leggia. En ef h*onom* bøtiz *eigi* a xii. manaðo*m* eno*m* næsto*m* þa sc*o*lo lavsar *ver*a festar ne*m*a *þeir* vili hvar*ir*tvegio anat. [e] Ef *maðr* fastn*ar* s*er* kono [þa scolo festar haldaz sva

---

a) *Dette Sted har udentvivl Indhold tilfælles med A. M., Kristenr., c. 49, S. 172*[11], *hvorefter det dog ikke, paa Grund af de noget afvigende Slutningsord, kan suppleres.*

b) *Jvfr.* A. M., c. 3, S. 309[2].

c) = A. M., c. 4.

d) = A. M., c. 5.

e) *Suppleret efter* A. M., c. 54, S. 378[3].

lengi sem a var queþit. Enn at liðiNi þeirre stefno er a var queþit. ef sa orøkiz við at gera brullavp til kono er ser fastnaði hana. þa segia lavg lavsar festar. oc er eigi honom su kona heimilli. en þa at hon væri honom eigi föstnoð. Ef eigi er a queðit a brullavps stefno eða hue langar festar scolo vera. þa hallda þær .xii. manaðr þaðan fra er kona var fostnoð] *oc eigi* lengr. [a] EN ef ho*n* ve*r*ðr siúc þa sc*a*l sa ge*r*a orð e*r* fastnaða hef*ir* konona at ho*n* er siúc. En hiN sc*a*l raða h*v*art h*ann* vill ga*n*ga isama sæing könoNi e*ða* e*igi*. En ef þa tacaz raðin e*igi* sc*a*l hiN raða e*r* iNe sc*a*l hafa brullavpit h*v*art tacaz sc*o*lo f*yrir* ia*fn*lengð e*ða* e*igi oc* ge*r*a orð hino*m* ahálfo*m* manaði f*yrr*. En ef he*nn*e bøtiz e*igi* f*yrir* ia*fn*lengð þa ero oc lavsar festar ne*m*a h*ann* vile lengr biða. EN ef sac*ir* co*m*a ahendr h*onom* e*ða* he*nn*e þær e*r* h*ann* e*r* e*igi* öll. þa sc*a*l þ*at* fyr*ir* raðo*m* standa. EN ef sectar sac*ir*[1] þær co*m*a ahendr h*onom* er fe h*an*s asecþ at dö*m*a ef h*ann* ve*r*ðr saNr at. e*ða* þær e*r* hann[2] a vígt u*m* f*yrir* alþ*in*gi. þa a hiN cost h*v*art h*ann* vill hætta ti*l* hallzens. e*ða* e*igi*. þa ve*r*ðr rett halldit coNoNe. ef h*ann* verðr saðr at söc. EN ef h*on*[3] ve*r*ðr logeN þa ve*r*ðr e*igi* rétt halldit konoNe. Ef frændse*m*i fiNz þa sc*a*l sa e*r* fastnaðe e*ða* fastnandiN gøra[4] ti*l* hins oc telia frændse*m*i oc leGia und*ir* þegnscap siN se*m* at do*m*i. en si*þan* sc*a*l segia isundr festo*m*. EN ef sa ifaz raða e*r* se*r* hef*ir* cono festa *oc* v*arðar* e*igi* við lög. eN mund sc*a*l hei*m*ta s*v*a se*m* m*æ*ltr

---

a) = A. M., c. 6.

---

1) *Herefter skrevet* coma, *men dette Ord dernæst igjen udstreget.*
2) *Tilföiet.*
3) *Abbrevieret ved et* h *med Streg over den øverste Deel (ellers* = hann.)
4) *Den arnam. Skindb. tilföier* mann.

var. oc með þeim maldogom sem mælt var at festom ef hann scylde af hende leysa. En hann a cost at stefna at heimile þess er sóttr er eða þar er stefno staðr er réttr. vm allan mund saman enda er costr at stefna þar er brullavp var mælt oc vm allan mundin saman in næsta dag rumhælgan þvi er rað scylldo tacaz. (S. 111, a.) oc scal søkia við festa vatt orð en domr scal doma gialldaga sva sem vættiþ ber maldaga til. En ef sa maðr ivaz raða er konona hefir fastnaða. þa scal hin fara þangat þan dag er brullavp var mælt oc beiða kononar oc vistar ef hann nair eigi ella. En þan dag er næstr er rumheilagr scal hann fara þangat oc veria lyrite ine höfn hennar eða luca hurð oc hiara vm hana oc er honom rétt at stefna vm heiman fylgiø[1] þa er þa scylde fram koma oc sva vm fe þat er hin scyllde til brullavps legia. Rétt er at[2] heimta heimanfylgio með slícom maldaga öllom sem aðr var tínt. vm mundin ef hann þyrpti at heimta. Rett er[3] at stefna honom oc þar þan dag er næstr er rumheilagr a þeim bólstað er brullavpit scyllde vera vm þat er hann hefir konvne halldit. oc rétt er at stefna sva at hann heyre sialfr eða ella at heimile hans oc lata fiorbavgs garð varða oc sva varðar öllom þeim er a heyra oc samvistom ero við hana. Siþan at han verr lyrite ine höfn kononar oc sva þeim er fregna er samvistom ero við hana. Þeim monnom ollom varðar fiorbavgs garð er fira hann festar kono sinni hvart sem þeir gera þat iraðom eða ioðrom lutom. scal queðia ix.

---

1) *Saaledes.*

2) *Herefter har Afskriveren først skrevet* stefna, *men derefter igjen overstreget dette Ord.*

3) *Tilföiet.*

b*va* ti*l* aþ*ing*i f*ra* .heim*i*le þ*es*s er s*ottr* er. Ef aðr*ir* m*enn* standa f*yrir* raðono*m* eɴ fastnandeɴ oc v*arðar* þei*m* f*iorbavgs* ɢ*arð* við hvarntueɢia þann er fastnandinn var oc[1] þaɴ er s*er* fastnaðe *oc* e*r* stefno staðr réttr við þa alla e*r* standa f*yrir* raðono*m* iþei*m* stað[2] se*m* brullavp v*ar* ætlat. þ*ar* s*cal* q*ueðia* ix. h*eimilis* b*va* ti*l* aþ*ing*i. þ*es*s e*r* s*ottr* er. Eɴ of sa*m*visto*r* conoɴ*ar* s*cal* q*ueðia* xii. q*uiðar* þ*ar* ti*l*. Sa e*r* sotr er s*cal* q*ueðia* s*er* biarg q*u*iðar. v. h*eimilis* b*va* sina at h*ann* vissi e*igi* at h*ann* v*æri* isama huse cono þ*eir*re siþ*an* er lyrite var varet iɴe höfn h*enn*ar e*ða* þ*es*s aɴ*a*rs at h*ann* visse eigi at lyrite v*ar* varet iɴi hofn h*enn*ar. Eɴ ef (s. 111, b.) sa m*aðr* fastnar cono e*r* e*igi* er lögraðaɴde þa v*arðar* hino*m* ecci e*r* lograðande er þo at haɴ reɴe raðeno *oc* sua oðro*m* m*onno*m. Eɴ ef m*aðr* ge*n*gr kono þa at eiga e*r* e*igi* hef*ir* log raðande fastnað. þa a lög raðandiɴ at stefna h*ono*m oc lata v*arða* f*iorbavgs* ɢ*arð oc* telia rett or fe h*ans*. hino*m* v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð* við log raðanda er fastnaðe. Sa *maðr* e*r* konona hef*ir* tecna s*cal* q*ueðia* e*ða* beiða s*er* biarg q*u*iðar at hann[3] hygðe at sa v*æri* lögraðande e*r* h*ono*m fastnaðe. [a] Þ*v*iat eins b*er*gr h*ono*m þ*at*. [ef hann vissi eigi þaɴ er lögraðandiɴ var. Enda varðar fior ʙavgs ɢarð þa við hann þeim er fastnaðe. En scalat hann lög villr verða sva at honom] halde þ*at* uppi.

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 315[26].

---

1) *Ordene* þann er fastnandinn var oc *ere, som udentvivl udeladte ved Afskriverens Unöiagtighed, tilföiede efter den arnam. Skindbog.*

2) *Omsat for Skindbogens:* i þei*m* stað standa fyrir raðono*m*.

3) *Tilföiet.*

[a] E*igi* sc*a*l m*að*r festar taca af cono. vsq*ue*. þott ho*n* v*æ*ri ambátt. Ef þ*at* beʀ q*u*iðr þa er h*ann* varðr sökiɴe. Eɴ h*ann* sc*a*l þo rettiɴ giallda þei*m* e*r* festar átte ne*m*a co*n*an hafe sic sialf fastnat þa bergsc h*ann* e*igi* vi*ð* biarg q*u*iþeɴ. *oc* sc*a*l þa søkia se*m* u*m* leg orðz sac*ir* aðrar. Ef sa ve*r*ðr secr e*r* konona hef*ir* fastnat þa á hiɴ rett or fe ha*n*s e*r* konona hef*ir* tecna. En þoat hiɴ søki[1] h*ann*[2] e*igi* e*r* lograðande e*r* þá a þó sa réttiɴ at hei*m*ta e*r* konona hef*ir* tecna. [b] Þa e*r* kona fostnoð e*r* h*ann* hef*ir* at v*att*a. at hiɴ fastn*a*r h*onom* cono þa. ɴ°. logfostnon heillt rað *oc* hei*mi*llt. Þa e*r* heimillt e*r* sa fastnar e*r* a festarnar. Eɴ þa e*r* heillt ef ho*n* v*æ*ri e*igi* ve*r*ðe at veʀe þo at ho*n* v*æ*ri ambótt at ho*n* hefðe uheilende slíct e*ða* aðr*ir* okost*ir* e*ða* andmarc*a*r þ*eir* e*r* ho*n* v*æ*ri e*igi* ve*r*ðe at ve*r*re. Eɴ ef þ*eir* aɴmarc*a*r reynaz at konoɴe *oc* v*arðar* f*ior*-*bavgs* ɢ*arð* þei*m* m*ann*e er fastnaðe hino*m* konona viss vitande *oc* f*yrir* rað*om* a þ*at* at standa ef hiɴ vill er s*er* fastnaðe kono. Nu vill hiɴ hei*m*ta mund þa sc*a*l sa stefna (s. 112, a.) e*r* s*er* hafðe konona fastnat v*m* þ*at* at h*ann* hafe þa *co*n*o* fastnat vís vitande. er þ*eir* andmarcar se at er ho*n* v*æ*ri ve*r*ðe at ve*r*re ef ho*n* v*æ*ri ambótt. H*ann* sc*a*l stefna ti*l* f*iorbavgs* ɢ*arðs* *oc* q*ueðia* ix. b*va* ha*n*s til

a) *Det her antydede Sted har Begyndelse og sandsynligvis Indhold tilfælles med* A. M., l. c., S. 316[6], *hvorimod Slutningen er forskjellig, hvorfor vi ikke have kunnet supplere Stedet derefter (jvfr. maaskee Udtrykkene* A. M., c. 7, S. 317[6]). *Det vil bemærkes, at Sætningerne* Þviat eins — uppi, *og* Eigi scal — ambatt *afbryde Sammenhængen mellem det foregaaende og efterfölgende, hvilket ogsaa Afskriveren synes at have fölt, idet han har sat Henvisningstegn over* Þviat *og* Ef (þat beʀ quiðr). *Da det imidlertid ikke er klart, hvorlangt tilbage Stedet skal skydes, have vi ikke kunnet taget hin Antydning tilfölge.*

b) = A. M., c. 7.

1) *Skrevet* søkia, *men* a *derefter underprikket.*

2) *Først skrevet* þat, *men derefter rettet saaledes.*

a þingi. Nu beʀ quiðr ahinn oc secz hann þá. enda er eigi heimting til mundarens þoat af honom bere. Nu beʀ þat quiðr at hann visse eigi annmarka akononе oc versc hann þa malino enn erat heimting til mundarens nema sokiande fae quið þaɴ. v. heimilis bva cononar at eigi se þeir annmarkar a kononе oc racnar þa mundriɴ.

145.

[a] Ef sa maðr verðr vis er kono hefir fastnaða at su er með barne. oc scal hann gera orð þeim er konaɴ er fostnoð oc segia honom. En hann scal raða vm siþan hvart hann vill eiga ganga konona eða eigi oc er hann vareðr sökiɴe ef hann getr quið þaɴ at hann visse eigi at konan var olétt. þa er hann fastnaðe. Eɴ ef siþan er legit með koɴoɴe er honom var fostnoð þa scal hann kiosa hvart hann vill eiga konona oc á hann þa legorðz sokena eɴ hiɴ a rétt or féno. er konona hefir fastnaða. Eɴ ef hann vill eigi samför við konona þa ahiɴ legorðz sökina er fastnaðe. enn hann a þa réttiɴ oc sciptiz sva vm með þeim. [b] Ef legit er með kono. Vsque. botrnar oc.

. 146.

[c] Leysingi scal fastna dóttor sína sva et sama sem frials boriɴ maðr oc rétto at taca a henne. oc sva leysing et sama oc lavngetnir menn.

---

a) = A. M., c. 8.

b) *Det her antydede Sled* (= A. M., c. 33, S. 352[6]) *læses fuldstændig nedenf. c. 158* (*Skindb.*. S. 118, b).

c) = A. M., c. 8, S. 319[1].

147.

[a] Ef *maðr* ge*n*gr kono at eiga h*ann* sc*a*l eið viɴa a varþ*in*gino næsta at h*ann* veit e*igi* áttar mot m*eð* þei*m* þ*at* er fe víti fylgi. þ*at* e*r* o*c* rétt at h*ann* viɴe eið f*yrir* goða þei*m* er h*ann* er (S. 112, b.) iþ*in*gi m*eð*. Eɴ goðiɴ sc*a*l segia m*eð* v*at*ta iþ*in*gbrecco þa e*r* meire lutr er þ*a*r þi*n*gheyianda. eɴ ef h*ann* viðr e*igi* eiðeɴ þa v*arðar* h*onom* vi. m*arca* secþ. við þaɴ er sekir o*c* asa sekina er vill. Eɴ ef h*ann* veít áttar mót m*eð* þei*m* oc sc*a*l h*ann* þa segia ti*l* þe*s*s at h*ann* vill þ*at* f*yrir* eiðe lata standa at b*er*a fe i lögrét*t*o oc q*ue*þa a[1] hue mic*it*. Eɴ ef h*ann* beʀ e*igi* feet ilög retto et næsta sum*a*r .x. avra þa v*arðar* h*onom* þ*at* .vi. marca vite. ef m*anz* er vant. en þa .c. alna ef ij. er. vant. o*c* v*arðar* h*onom* þa xii. m*er*kr ef e*igi* ce*m*r fr*am* oc asa þ*at* fe hálft er sek*ir* eɴ halft scal d*om*a at b*er*a i lögrétto eɴ sa asöc er vill.[2] sc*a*l þo do*m*r d*om*a a hendr h*onom* at b*er*a fe ilogrétto se*m* aðr. Eɴ borit sc*a*l feet ilogrétto d*r*ottins dag eɴ fyʀa iþ*in*gi. Eɴ fe þ*at* er þei*m* sc*a*l d*om*a ti*l* handa e*r* söc sótte a at d*om*az at heim*i*le þ*e*s*s* er sot*t*r e*r* xiiii. nótto*m* ept*ir* vapna tak. þ*a*r e*r* þ*eir* ero sa*m*fiorðu*n*gs. Eɴ uta*n*fiorðu*n*gs m*ann*e ahond a at d*om*a miðvico dag i mitt þ*in*g iboanda kirkio garþe aɴat sum*a*r. [b] ia*fn* rétt er at stefna se*m* at lysa. enda e*r* rett at lysa at lögb*er*gi o*c* sekia et sama sum*a*r oc q*ueðia* h*eimilis* b*va* v. aþ*ingi* þ*e*s*s* e*r* s*ottr* er h*v*árt h*ann* hafe fe borit ilogretto e*ða* e*igi*. Þar e*r* m*aðr* sek*ir* vm lögretto fe o*c* e*r* rett at

a) = A. M., c. 9.
b) = A. M. c. 10, S. 231[11].

1) *Tilföiet.*
2) *Punctum er tilföiet.*

stefna söc *þeirre* heiman *oc scal hann* telia þa frænzse*mi* at do*mi*. hefia up*p* at systkino*m oc* telia kneruNo*m oc* leGia *þat* und*ir* þegnscap SIN at su er frændzse*m*is tala SÖN *oc* rétt *með þessom manne oc þessare* kono *er hann* á *oc* nefna þav bæðe. *Sva scolo oc* saNaðar *menn hans* leGia undir þegnscap SIN at *þeir* hyGia þa frændse*m*is tölo saNa *oc* retta e*r hann* talðe.[1] *scolo þeir* all*ir* .iii. hafa uNIN þegnscapar lagni*n*gar eið aðr. HIN *scal* bei- (s. 113, a.) þa *ser* biarg q*u*iðar v. *heimilis bva* sina at *hann* visse eigi áttar mót *með* þei*m*. oc *bergr honom eigi* sa le*n*gr eN liðr et fyrsta alþi*n*gi.

148. vm samga*n*g hiona

[a] Ef *þeir menn* ga*n*ga sama*n* er miNa fe eigo eN c. lögavra vi. alna avra *fyrir* uta*n* hv*er*sdags klæðnað SIN omaga lav*sir* þa *varðar* þei*m fiorbavgs* Gar*ð* ne*m*a kona se *eigi* barnbær. *oc scal eigi* eiga ferans do*m* at þav. *oc verðr eigi* fe *þeirra* secþ oc *sco*lo þav *fara* abro*t*t *með* omaga sína af *lan*ðe *oc* co*m*a *eigi* aptr nema fe *þeirra* vaxe *sva* at þav *eigi* .c. e*þa* meira *eða* kona se *eigi* barn bær. *Þat varðar* oc *fiorbavgs* Gar*ð* þei*m manne* er kono þa fastn*a*r ne*m*a *hann eigi* fe *sva* at hann[2] føre omaga *þeirra fram* þa *er* þav ala *oc* ræðr *hann ser* ahendr omaga þa eN *eigi* frændo*m* sino*m*. Þott *hann* sele öðro*m manne* ihond festarn*a*r. *eða* lofar *hann* at aNaR m*að*r fastne. Þa er se*m hann* sialfr fastne. Ef hiN er

---

a) = A. M., c. 12.

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Tilföiet.*

fastnaðe a *eigi* hag *til* at taca *við* omogo*m* þa *er* s*va* m*æ*lt v*m* þaɴ er iɴi hef*ir* brullavp þ*at* oc v*arðar* þei*m* slict et sama se*m* hino*m* er fastnaðe. *oc* s*ca*l q*ueðia* t*il* h*eimilis* b*va* ix. a þ*in*gi þ*es*s e*r* s*ottr* er. Þ*eir* m*enn* eigo sócn til þ*es*sa saca e*r* ti*l* omaga standa e*ða* sa er vill. þar er o avðg*ir* m*enn* ga*n*ga sama*n* þoat þ*eir* segi osæt*t* sina á. *oc* er þ*at* se*m* þ*eir* mæle ecki v*m*. ne*m*a þe*i*r søki v*m*. þ*at* e*r* stefno söc oc scal[1] q*ueðia* ti*l* ix. b*va* aþ*ingi* þ*es*s er sóttr er. [a] Meɴ eigo e*igi* þa nótt at ga*n*ga sama*n* e*r* logheilagr dagr se ept*ir* næstr eþ*a* lög fasta. Bruðlavp s*ca*l e*igi* g*er*a nær pasco*m* f*yrir* eɴ lokit se lavgar dag þan*n* f*yrir* nio vicna fösto. *oc* s*ca*l e*igi* nær ept*ir* eɴ vica se liðin f*ra* fyrsta pascha degi. Meɴ scolo e*igi* brullavp g*er*a f*ra* lavg*a*r degi þei*m* er næstr e*r* gagn dögo*m* f*yrir* oc allt un*n*z liðr ena hælgo viko. Brullavpe s*ca*l lokit v*er*a lavgar dag (S. 113, b.) iɴ næsta f*yrir* iola fosto. Enda s*ca*l e*igi* nær iolo*m* eɴ vika se liðin f*ra* eno*m* þ*r*ettanda degi. Þ*at* v*a*rþar þei*m* m*onn*-*om* f*iorbavgs* gar*ð* e*r* brullavp g*er*a a þei*m* tiðo*m* er nv ero f*ra* nu*m*nar *oc* e*r* þ*at* stefno söc *oc* a sa at søkia e*r* vill. *oc* s*ca*l q*ueðia* ix. h*eimilis* b*va* ti*l* þ*es*s er s*ottr* er.

149.[2]

[b] Hiona scilnaðr s*ca*l hu*er*gi v*er*a alande h*er* ne*m*a þar *er* byscop lofar ne*m*a þ*v*iat eins at þav sciliz v*m*

---

a) = A. M., c. 13.
b) — A. M., c. 14.

---

1) *Tilföiet.*
2) *I Enden af Capitlets første Linie er en Plads bestemt til Overskrift.*

omaga sac*ir* e*ða* þav viɴaz a þaɴ a v*er*ca *er* in meire sár metiz. Þar er hiu tuav er*o* *oc* a aɴat þ*eirr*a fe eɴ aɴat ecki. Nu co*m*a omag*a*r ahendr þ*v*i er fe lavst e*r* e*ða* co*m*it hafa fyʀ *oc* eytt féno. þa a þ*at* þ*eirr*a er fe á ept*ir* at segia ti*l* b*vom* v. h*eimilis* b*vom* sino*m* oc nefna v*att*a. at ec vil sciliaz vi*ð* felaga miɴ f*yrir* þær sac*ir* at ec vil e*igi* omaga felaga mi*ns*. lata eyða fe mino. Þ*at* þ*eirr*a er scilnað ger*ir* sc*a*l nefna v*att*a at scilnaðe þ*eirr*a s*v*a at hit*t* heyre. oc segia b*vom* ti*l* siþ*an* ef þ*eir* ero e*igi* þa vi*ð*. Sva sc*a*l f*a*ra h*v*ar þ*es*s e*r* hiu sciliaz v*m* þ*es*sar sac*ir* sem her ero taldar. þa scal byscop sa er yfir þeim fiorðungi er raða hvart þav scolo raðom sinom raða eða eigi. Ef frændsemi su kemr upp með hium ii. at þav ætti at sciliaz[1] ef þav v*æ*ri sótt v*m*. þa eigo þav at sciliaz at osecio f*yrir* lof byscops fr*a*m. Ef scilnoðr v*er*ðr geʀ m*eð* þei*m* af þei*m* söco*m* e*ða* sifiar co*m*a up*p* nanare m*eð* þei*m* eɴ þriðia breðra oc a þ*at* þ*eir*ra scilnaðe at raða er fyʀ vill sæing scilia. Ef kona vill scilnað af þ*v*i g*er*a *oc* v*arðar* ecki iɴi hafn*ir* h*enn*ar þot lyrite se varit. Ef scilnaðr v*er*ðr geʀ m*eð* hiu*m* tuei*m* af þei*m* söco*m* at þav hafa e*igi* fe ti*l* at föra omaga sina fr*a*m. oc a þ*at* at hallda h*v*art se*m* þav raða þ*at* siálf e*ða* sa m*aðr* er omag*a*r þ*eirr*a horfa ti*l* ha*n*da. Sa m*aðr* sc*a*l s*v*a at þ*v*i f*a*ra at ga*n*ga iþ*in*gbrecko þa er h*ann* hef*ir* v*m* not*t* v*er*it a þ*v*i sócnar þ*in*gi er h*ann* heyr sialfr s*v*a at meire hlutr heyre þ*in*gheyia*n*da (s. 114, a.) oc nefna s*er* v*att*a. at þ*v*i at h*ann* seg*ir* scilit m*eð* þei*m* *oc* nefna þav bæðe af þvi at[2] h*ann* vili e*igi* föra fr*a*m omaga þ*eirr*a oc m*æ*la

---

1) *Ordene* sem her ero taldar þa scal byscop — ætti at sciliaz *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog, som upaatvivlelig udeladte ved Afskriverens Skjødesløshed.*

2) *Ordene* þvi at *ere tilföiede, overensstemmende med den arnam. Skindbog.*

þ*at* sv*a* fre*m*mi at eiɴ hv*er*r e*r* co*m*iɴ afe h*an*s þ*eirr*a omaga. Eɴ ef þav ala born siþ*an* oc e*r* þ*a*r socn ti*l* se*m* u*m* legorð aɴat. enda eigo frændr konoɴ*ar* sokena eɴ ef þ*ei*r vilia e*igi* þa a sa e*r* scilnað þ*eir*ra reð. [a] **Þ***at* þ*eirr*a e*r* scilnað vill. [gera scal bva lata queðia oc telia tölor með þeim iii. nottom fyʀ eða meira méli. Rumhelgan dag scal queðia oc sva scipta. Þav scolo eiða viɴa at tölum at réttar ero talþar. Ef bvom þickir et o avðgara eigi hafa fe til framførslo omögom. þa scal þat þeirra segia scilit er feet a] *oc* nefna vatta at. [b] **Þ***at* e*r* þ*a*r e*r* hiu v*er*ða e*igi* sa*m*huga. [þa er byscopi rétt at lofa konoɴi fiar heimtingar sinar allar undan boanda sinom. þott hann geri eigi lögscilnað þeirra ef honom þickia forurtir til þess. Sva scal fe hennar heimta sem byscop mælir fyrir. hvart sem þat er et næsta vár eða siðaʀ. Kona þarf eigi at lata stefna bönda sinom til byscops fundar um þetta mál. oc þviat eins ef hon vill lög scilnað gera lata. Nu er sott til fiar þess oc hefir veriandiɴ þat til varna at hann se réttr for ráðandi fiar hennar oc eigi se lög scilnaðr göʀ með þeim. þa scal søkiandi láta bera fram vétti þat er nefnt var at orðum byscops. þa er hann lofaðe fiár heimting. oc a þa at domaz feet þannug sva mikit sem] gögn baro ti*l*. [c] **E**f m*að*r scilz vi*ð* kono sina. Vsq*ue* ti*l* arfs alin. [d] **E**f m*að*r scilz vi*ð* kono sina. vsq*ue* raðo*m* siþ*an*. [e] **E**f frændzse*m*i su. [eða sifiar coma up með hium er þav eigo eigi saman at vera at lögum. enda vili þav eigi scilnað gera þa scal byscop sa er ifir fiorðungi er. fa til iii. menn þa

---

a) *Suppleret efter* A. M., l. c., S. 327[1].
b) *Suppleret efter* A. M., c. 54.
c og d) *Til disse Steder findes neppe noget tilsvarende, hvorefter de kunde suppleres. Maaskee kan jevnføres* A. M., Arfa-þ. c. 4, S. 178[26] *og* Festa-þ, c. 20.
e) *Suppleret efter* A. M., c. 54, S. 378[19].

er þat leGi undir þegnscap siN. at su er frændsemi eða sifiar með þeim. Enda scal þa byscop segia scilið með þeim oc verðr þat þa lögscilnaðr] a meðal *þeirra*.

150. *vm* hiona scilnað.

[a] Þar er hion vilia sciliaz *oc* a *þat þeirra* er scilnað vill[1] *ger*a at[2] bioða hino ti*l* byscops fund*ar* e*igi* siðaR eN vii. vic*or* ero af su*m*re ef ti*l* þ*in*gs sc*a*l f*a*ra ti*l* fundar h*an*s. Maþr sc*a*l fa kono s*inn*i reiðsciota þaN e*r* føR se hv*a*rt *þeirr*a se*m* boðit hef*ir* öðro ti*l* byscops fu*n*dar. EN ef bysc*o*p sceR ecki ór v*m* scilnað *þeirr*a. þa scal[3] hei*m*ta fe he*nn*ar se*m* h*ann* hafe lofat scilnat. Ef konan byðr avðro*m* m*ann*e v*m*. þa sc*o*lo vatt*a*r fara *þeir* e*r* *þat* b*e*re at ho*n* hafe þei*m* m*ann*e sín mál seld. Nv sc*o*lo þav b*er*a mal sin f*yrir* b*y*sc*o*p þaN er yfir þei*m* fiorþu*n*ge e*r*. er þav́ ero or fosto dag iN fyRa iþ*in*gi. EN b*y*sc*o*p sc*a*l segia þei*m* lavgar dagiN ept*ir* slict[4] se*m* h*ann* lofar. Bera sc*a*l láta v*ætt*e þav öll f*yrir* b*y*sc*o*pe e*r* nefnd v*or*o hei*m*a i h*er*aðe. EN *þat* *þeirr*a e*r* h*ann* lofar scilnað sc*a*l nefna s*er* v*att*a at lofe b*y*sc*o*ps *oc* n*efn*a v*att*a iaNat siN at scilnaðe *þeirr*a at h*ann* *eða* ho*n* seg*ir* scilit m*eð* þei*m*. Sc*a*l *þat* *þeirr*a er b*y*sc*o*p lofar scilnað hafa slica*n* lut fiar v*ið* aNat se*m* hitt hafe for ótta lavst (s. 114, b.) scilnað g*er*van. [b] Ef karl m*að*riN veldr

a) = A. M., c. 15.
b) = A. M., c. 17.

1) *Tilföiet efter den arnam. Skindbog.*
2) *Gisning for* oc, *overensstemmende med det arnam. Haandskrift.*
3) *Gisning, i Overensstemmelse med det arnam. Haandskrift, for* scolo. *Muligt er det dog at Læsemaaden er rigtig, men at der da er blevet udeglémt* frændr *eller sligt, jvfr. nedenf. c. 158 S. 55* (= A. M., c. 16).
4) *Skrevet* sclict, *men det første* c *underprikket.*

scilnaðeno*m* þa á kona*n* hei*m*ti*n*g m*un*dar sins *oc* hei*m*an fylgio *oc* e*r* rétt at stefna v*m* fe þ*at* iɴ næsta dag ru*m* hælga*n* ept*ir* hælgina ef gogn e*r*o ti*l* aþ*in*gi eɴ elleg*a*r aɴat su*m*ar. þo a ho*n* fe at hei*m*ta ef ho*n* vill þott ho*n* se e*igi* co*m*in ti*l* m*un*dar. Slica*n* f*a*rar beína sc*a*l h*an*n fa h*enn*e af þi*n*gi at öllo se*m* ti*l* þi*n*gs huege e*r* mál f*a*ra m*eð* þei*m*. eɴ ef h*ann* g*ø*r*ir* e*igi* sva þa v*arðar* h*onom* utle*gð*. Ho*n* sc*a*l sva f*a*ra at fiarhei*m*ti*n*go þ*eir*re at ho*n* sc*a*l lata b*e*ra v*ætt*e þ*at* ido*m* næst stefno v*ætt*e e*r* ho*n* stefnde h*onom* ti*l* b*ysco*pc[1] fu*n*dar *oc* sva þ*at* e*r* b*ysco*p lofaðe h*enn*e scilnað at g*e*ra ef þ*e*ss e*r* costr. sva þ*at* e*r* at scilnaðe þ*eirr*a v*a*r nefnt. þa sc*a*l b*e*ra festa v*ætt*e *oc* sva felags v*ætt*e þ*eirr*a ef þ*at* hev*ir* v*e*rit hv*e*rso scilt v*a*r f*yrir* felage þ*eirr*a. Eɴ ef e*igi* v*a*r felag þ*eirr*a g*e*rt. e*ða* sva g*e*rt at þ*at* atte rofna þa e*r* scilnaðr þ*eirr*a v*a*r göʀ. oc sc*o*lo buar h*enn*ar v. b*e*ra q*u*ið v*m* þ*at* hve micils fiar ho*n* hef*ir* neytt siþ*an* e*r* sa*m*ga*n*gr þ*eirr*a v*a*r. Ef erfðir hafa co*m*it und*ir* þav meþ*an* sa*m*för þ*eirr*a v*a*r oc a þ*at* þ*eirr*a ia*fn* m*a*rga avra at taca af féno at af ná*m*e sem erfð t*ø*mþiz. En bæðe sc*o*lo þav vaxta hafa neyt*t* ne*m*a aɴa*n* veg hafe m*æ*lt v*e*rit ifelags lagni*n*go þ*eirr*a. Þ*at* þ*eirr*a er erfð t*ø*miz a cost at lata erfða fe e*igi* co*m*a ifelag þ*eirr*a *oc* taca siálft voxto af. Þ*at* þ*eirr*a e*r* scilnað vill raða vi*ð* aɴat *oc* ti*l* b*ysco*ps fu*n*dar vill stefna avðro hei*m*a ih*e*raðe sc*a*l g*e*ra vart vi*ð* hálfo*m* manaðe fyʀ e*ða* meira mele. þ*a*r e*r* s*ø*kia megi b*ysco*ps fu*n*d a xiiii. nótto*m*.[2] sc*a*l sva þ*v*i male þa at öllo fara se*m* a alþ*in*gi. *oc* sva öll v*ætt*e þ*a*r fr*a*m b*e*ra se*m* aþ*in*gi. elleg*a*r v*e*rðr e*igi* at rétto scilnaþ*r* þ*eirr*a.

---

1) *Saaledes.*

2) *Punctum er tilföiet.*

151.[1]

[a] Ef *maðr* vill hlavpa af lande ab*rott* m*eð* fe kono siɴar. þa a ho*n* cost at selia þ*at* mal þei*m* m*anne* er ho*n* vill at baɴa f*a*rar h*onom* (s. 115, a.) oc s*va* sekia h*ann* ef þarf oc þa m*enn* er abr*ott* f*er*ia h*ann*. [b] Ef m*aðr* vill f*er*ia kono sina navðga af l*an*ðe heðan þa a ho*n* at segia scilit m*eð* þei*m*. ef ho*n* vill hvarges þav ero stavdd þa e*r* ho*n* gor*ir* þ*at* at söɴo á hendr h*onom oc* v*arðar* hono*m* bröt höfn h*enn*ar *oc* fiár h*enn*ar siþ*an* se*m* þav hafe eng*a*r fiar reiðor sama*n* áttar. at e*n*go e*r* su kona h*onom* hei*m*-*i*lle siþ*an* e*r* lögscilnaþ*r* er göʀ eɴ sv oɴ*or* er h*ann* hef*ir* e*n*gar reiðor vi*ð* áttar. Ho*n* þ*a*rf e*igi* vanda v*atta* ti*l* þ*ess* aɴa*n* veg eɴ nefna þa m*enn* e*r* vátt bær*ir* sé at þ*v*i at ho*n* seg*ir* scilit m*eð* þei*m* se*m* karle *oc* kono sc*a*l. þ*eir* sc*o*lo e*igi* segiaz or þ*v*i v*ætt*e. eɴ v*m* raða hag þ*eir*ra sc*a*l s*v*a f*a*ra se*m* b*y*sc*o*p lofar.

152.[2]

[c] Þar er sa*m*farar hiona e*r*o *oc* sc*a*l h*ann* raða f*yrir* fe þ*eirr*a *oc* cavpo*m*. E*igi* er kono scyllt at eiga ibue ne*m*a ho*n* vile. eɴ ef ho*n* á ibve m*eð* h*onom*. þa a ho*n* at raða bv ráðo*m* f*yrir* iɴa*n* stocc. ef ho*n* vill *oc* smala nyt. Cona a at raða fir*ir* hálfs eyris cavpi e*ða* miɴa vi. alna eyris a xii. manoðo*m*. Boande h*enn*ar a cavp h*enn*ar at ripta ef ho*n* cavp*ir* meira en*n* s*v*a. En h*onom* e*r* hei*m*-*i*llt þ*at* e*r* ho*n* tecr við. eɴ þei*m* v*arðar* utle*gð* e*r* við

a) = A. M., c. 18.
b) = A. M., c. 19.
c) = A. M., c. 21.

[1] og [2]) *I Enden af første Linie er en Plads aaben til Overskrift.*

h*an*a cavp*ir* meira kavpe eɴ m*æ*lt e*r*. *oc* a sa e*igi* hei*m*ting ti*l* þ*es*s er h*ann* selde h*enne*. Ef kona scytr fe boanda sins ab*rot*t *oc* a h*ann* hei*m*tin*g* ti*l* þ*es*s allz e*n*da a h*ann* orðe at raða vi*ð* hiɴ e*r* vi*ð* tecr. Ef maþ*r* send*ir* kono sina ti*l* þ*in*gs at lúca sculldo*m* f*yrir* sec e*ða* fiar reiðo*m* þ*eirr*a. *oc* eigo handsol h*enn*ar þav at halda. enda s*va* þav ef ho*n* feʀ ti*l* scipa me*ð* cavpo*m* þ*eirr*a at raðe h*an*s eɴ e*igi* fleire ne*m*a h*ann* vile. Þ*at* a *oc* at halda ef hon cavp*ir* þ*at* e*r* scyldliga þarf ti*l* bús þ*eirr*a at hafa hei*m*a meþ*an* h*ann* e*r* aþ*in*gi.

Kona a e*igi* at selia l*an*d hálft bygðan bólstað e*ða* meíra an ráð lograðanda ne goðorð (s. 115, b.) ne haf scip ef hon á.

153. v*m* felag hiona

[a] Hiv tvav eigo at g*er*a felag sítt ef þav vilia ef me*ð* þei*m* e*r* iafn mæle *oc* s*va* vi*ð* erfi*n*gia þ*eirr*a. Festa mal eigo at halda me*ð* hiu*m* meþ*an* festa vátt*ar* lifa *oc* e*igi* e*r*o ᴏɴᴏʀ mal agør. Eɴ ef festa v*att*ar lifa e*igi* þ*eir* er þav muni. þa leɢia lög fe þ*eirr*a sama*n*. ef h*ann* atte mörc e*ða* meira fe. þa e*r* sa*m*ga*n*gr þ*eirr*a v*ar* *oc* mu*n*dr v*ar* golldiɴ ef þav hafa bvet iii. vetr e*ða* le*n*gr. Ef þav øxla fe or øreigð. þa leɢia log fe þ*eirr*a saman. oc s*va* leɢia log fe hiona avalt sama*n* at h*ann* a .ii. lute eɴ ho*n* þ*r*iþiu*n*g.

154.

[b] Kost a kona at beiða talna boanda siɴ v*m* fiar far a mille þ*eirr*a meþ*an* festa vátt*ar* lifa .ii. eɴ davþ*ir* se

---

a) = A. M., c. 22.
b) = A, M., 23, S. 336[3].

half*ir* e*ða* meir. s*ca*l ho*n* hafa q*u*adda ti*l* b*va* þ*eirr*a .v. at telia tolor m*eð* þei*m*. ef þ*eir* vattarn*ir* g*er*a þav e*igi* sátt afiár tölor eþ*a* h*ann* lætr e*igi* scil uppi. **E***igi* a kona ibve m*eð* boanda sino*m* ne*m*a ho*n* iati þ*v*i. **E**f giold co*m*a ahe*n*dr oðro þ*eirr*a *oc* a þ*at* m*eð* sino fe at bøta siɴ misv*er*ca *er* gørt hef*ir*. eɴ ef þav leɢia fe sitt sama*n*. þa a þ*at* þ*eirr*a *er* e*igi* hafa gioldiɴ ahendr co*m*it e*ða* boriz. hafa iafn m*a*rga avra at af ná*m*i leigo lavsa[1]. Eɴ b*var* s*co*lo telia m*eð* þei*m* hue le*n*gi fe h*enn*ar hef*ir* a voxto*m* v*er*it und*ir* h*onom*. *oc* s*v*a hv*ers* ho*n* hef*ir* af neytt. Ho*n* s*ca*l ne*f*na v*att*a at þ*v*i at þ*eir* b*er*a e*ða* aɴat tueɢia þ*eirr*a. enda a þ*at* at halda m*eð* þei*m* siþ*an* meþ*an* þ*eir* v*att*ar lifa. ne*m*a þav vile aɴat mál a g*er*a. **J**afna*n* cost a h*v*art þ*eirr*a við aɴat at sta*n*da v*ið* þ*v*i at lög leɢi fe þ*eirr*a sama*n*. **E**f aɴat þ*eirr*a afe eɴ aɴ*at* se fe lavst. *oc* se þ*at* þ*eir*ra v*ið* þaɴ mun meire v*m* syslo maɴ v*m* hag þ*eir*ra *oc* leɢia þa lavg felag þ*eirr*a. **S**lican costnoð (s. 116, a.) s*ca*l h*v*art þ*eirr*a hafa f*yrir* omogo*m* sino*m* se*m* fe a til. *oc* s*v*a v*m* hei*m*an gørþ*ir* døtra siɴa. Ef þav hafa e*igi* lagt fe sitt sama*n* þa a ho*n* at gegna þriþiu*n*gi f*yrir* omaga þ*eirr*a *oc* s*v*a at g*er*a døtr hei*m*an eɴ h*ann* at tvei*m* luto*m*. Ef þav eigo fe sama*n* þa aslica*n* lut h*v*art þ*eirr*a at taca ef erfðir barna þ*eirr*a beʀ und*ir* þav. *oc* s*v*a fe bötr þar er þav eigo at taca v*m* born sin se*m* fe á til.

---

1) *Bestemmelsen* Eigi a kona ibve með boanda sino*m* — af na*m*i leigo lavsa *afbryder Sammenhængen imellem det foregaaende og efterfölgende, hvilket ikke finder Sted i den arnam. Skindbog, hvor den anförte Bestemmelse begynder Capitlet og hvor der saaledes efter* at afnámi leigolavsa *læses:* Kost a kona at beiða talna *o. s. v.*

155. hvat sacnæmt er við kono

[a] Ef maðr kysir kono a lavn fyrir avðrom monnom oc at raðe hennar oc varðar honom þat iii. marca secþ en sa a soc sem vm legorð.[1] En ef hon reiðiz við þa á hon siálf sökena oc varðar þa fiorbavgs garð. Ef maðr kysir manz kono lavn coss þat varðar fiorbavgs garð þoat hon lofe oc sva þott hon bane oc scal queðia ix. bva a þingi til. Ef maðr biðr kono suefnis oc varðar þat fiorbavgs garð. þat ero stefno sacir oc scal queðia heimilis bva ix. a þingi þess er sottr er. Ef maðr gengr til sæingar kono oc[2] drygia misreðo við hana oc varðar þat fiorbavgs garð. Ef maðr feldr ser til velar við kono oc varðar þat fiorbavgs garð. Ef maðr fellir ser kono eþa fer isæing hia henne. til þess at hann vill coma legorðe fram við hana oc varðar þat scog gang oc scal stefna heiman oc queðia til ix. bva a·þingi þess er sottr er. Kona a sacir þer allar ef hon vill reiðaz við enda comi eigi fram legorðit ef hon vill sott hafa. en ella lögraðande hennar. ef hon vill eigi siøkia[3]. [b] Ef konor geraz sva af siða at þær ganga ikarlfötom eða hverngi carla sið er þær hafa fyrir breytne sacir oc sva carlar þeir er kuena sið hafa huernge veg er þat er. þa varðar þat fiorbavgs garð. huarom sem þat gera. þat er stefno söc scal queðia til bva v. a þingi þess er sottr er. sa á söc þa er søkia vill. [c] Ef

---

a) = A. M., c. 24.
b) *Hertil findes intet tilsvarende i den arnamagn. Skindbog.*
c) = A. M., c. 24, S. 338[16].

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Maaskee burde her læses* at, *som i den arnam. Skindbog.*
3) *Saaledes.*

maðr ligr með kono friálse *oc* heimilis fastri. *oc* varðar þat scog gang. þat er (S. 116, b.) stefno söc oc scal queðia heiman fra vetvangi ef maðr veit hann en ellegar fra heimile hans. enda er rétt at queþia fra hennar heima ef hann veít hvarki hina.

156.

[a] Sacar aðile er fyrst boande kono ef til arfs er alin. Þa er faþir[1]. Þa er sonr til arfs alin xvi. vetra gamall eða ellre. Þa er sa maðr er a dottor hennar. Þa er broþir samfeðre. Þa er moþir. Þa er broþir sammeðri. En þa er a vallt legorðz sacar aðile sa er réttr er fastnande. Ef legit er með lögsculdar kono þá asa söcina er feit a at henne en fiorbavgs garð varðar. Ef legit er með ambátt þa secz maðr iii. morcom vm þat oc scal queðia til v. heimilis bva aþingi þess er sóttr er. Ef maðr ligr með leysings kono[2] þa varðar fiorbavgs garð. nema barnino væri frelsi gefit eða sva ef hon a son frialsan þa varðar scoggang oc scal þa queðia bva heiman til .ix. enda ero slíc mal vm lögsculdar konona ef hon asonin. [b] Ef legit er með gongo kono. þa varðar eigi við lög. ef maðr gengr igögn legorðeno en søkia a til faðernis. rettr varðar ef maðr dylr legorðit. þar scal queðia til v. bva aþingi. þviat eins varðar eigi við lög leg orðit ef konan hefir[3] a þeim hálfom man-

a) = A. M., c. 25.
b) = A. M., c. 26.

1) *I det arnam. Haandskrift og nedenf., Skindb.* S. 179 b., *hvor Stedet gjentages, stilles Sön og Datters Mand i Ordenen foran Fader.*
2) *For* leysings kono *læser det arnam. Haandskrift* leysingio.
3) *Rettelse, overensstemm. med den arnam. Skindbog, for* hefrat, *der upaatvivlelig er urigtigt, jvfr. ovenf. c. 82.*

aðe *með* husom *far*it *er* barn *var* byriat á. **E**f m*aðr* getr vi*ð* þ*eir*re kono barn *er* m*eð* huso*m* feʀ. þa sc*a*l h*ann* taca við h*enn*e oc varðveita h*an*a ti*l* þ*es*s *er* barn[1] *er* alit. oc ho*n* *er* heil þ*eirr*ar sóttar. *oc* s*va* ef h*ann* vill ti*l* scirslo hallda. Ef m*aðr* gør*ir* e*igi* s*va* þa v*arðar* utl*egð*[2] oc sc*a*l q*ueðia* ti*l* v. h*eimilis* b*va* aþ*ing*i þ*es*s *er* s*ottr* *er*. **S**a a söc þa *er* vill ne*m*a eiɴhu*er*r varðveite konona. *oc* leɢi costnað siɴ f*yrir*. þa a sa m*aðr* søkena *oc* sc*a*l søkia ti*l* rétt*ar* þ*at* mal *oc* ti*l* fúlgna tueðra *oc* sc*a*l q*ueðia* ti*l* v. h*eimilis* b*va* aþ*ing*i þ*ess* m*an*z er fe hef*ir* lagt f*yrir* konona. e*ða* barnit v*m* fúlgornar. [a] **E**f m*aðr* liɢr m*eð* (s. 117, a.) go*n*go m*an*z kono *oc* v*arðar* slict þ*at* se*m* v*m* aðrar m*ann*a *conor*. oc aboande kono söc ef h*ann* feʀ i lögh*r*epp sino*m*. en þoat h*ann* fare viðara ef h*ann* *er* omage. *oc* a h*ann* þa bøtrn*a*r at taca v*m* konona sína þo at aɴaʀ søke v*m*. Slict v*arðar* frændse*m*is spell þ*a*r oc sifia spell. se*m* i avðro*m* stöðo*m* *oc* a sa þær sac*ir* *er* søkia vill. [b] **E**f legorðz söc *er* ahe*n*di davþo*m* m*ann*e. þa a at stefna þ*a*r er h*ann* vissi lögheim*i*li h*an*s siðarst ti*l* faðe*r*nis *oc* ti*l* rétt*a*r ifе h*an*s *oc* q*ueðia* ti*l* v. b*va* aþ*ing*i. eɴ ef höfðut e*r* søkin aþ*r* h*ann* se aɴdaðr oc secz þa fe allt. [c] **E**f m*aðr* þarf at søkia ti*l* faðe*r*nis lifanda m*an*z eins saman þa sc*a*l h*ann* stefna at heim*i*le h*an*s e*ða* þ*a*r er h*ann* heyri sialfr ti*l* faðe*r*nis *oc* rétt*a*r oc sc*a*l q*ueðia* v. b*va* aþ*in*gi. *oc* rétt er at lysa aþ*in*gi oc

---

a) = A. M., c. 27.
b) = A. M., c. 28.
c) *Jvfr. nedenf.* c. 158, S. 53 (*A. M. c. 35, S. 350* [14].)

---

1) *Ordene* er barn *ere skrevne to Gange.*
2) *Istedetfor dette Ord læser den arnam. Skindbog:* rettrinn.

søkia et sama sumar ef h*ann* vill helldʀ. [a] **E**f scog*ar* m*aðr* getr lavn [1] barn m*eð* kono *oc* e*r* rétt at lysa at logb*er*gi ti*l* faðe*r*nis ahond h*onom*. *oc* sc*a*l q*ueðia* v. bv*a* aþi*n*gi þ*að*an fr*a* e*r* ho*n* segi*r* fund þ*eirr*a. Ef ho*n* segi*r* *eigi* fu*n*d þ*eir*ra þa sc*a*l fr*a* hei*mi*le h*en*nar q*ueðia* bv*a*. [b] En ef m*aðr* ifar nockot secþ h*ans*. þa sc*a*l h*ann* søkia se*m* sycnan maɴ. [c] **H**vartz m*aðr* fylg*ir* kono or fiorðu*n*gi e*ða* af la*n*di þa v*arðar* *fiorbavgs* g*arð* þei*m* öllo*m* e*r* fylgia at sino raðe vis*ir* vitendr at osatt lögraðanda. þa sc*a*l q*ueðia* bv*a* fr*a* stefno staðino*m*. **E**f m*aðr* fylg*ir* *cono* *oc* beini*r* for h*en*nar ti*l* scips. þ*eirr*ar kono e*r* af l*an*di vill f*a*ra sv*a* at h*ann* veit at *eigi* fylg*ir* frænda rað e*ða* for raðanda. þa v*arðar* *fiorbavgs* g*arð* oc sv*a* styri m*onnom* e*r* a br*ott* fe*r*ia h*ana* *oc* sv*a* þei*m* m*onn*-*om* e*r* fylgio tacaz ahe*n*dr vi*ð* h*ana* eɴ háseto*m* avðro*m* v*arðar* .iii. m*ercr*. Nu hv*er*tki e*r* m*aðr* fylg*ir* kono ti*l* þ*ess* e*r* h*ann* fiʀ*ir* h*ana* iþ*vi* [2] ráðe lograðanda oc v*arðar* *fiorbavgs* g*arð*. [d] **E**f m*aðr* liɢr m*eð* kono erlendis *oc* getr barn við þar (S. 117, b.) *oc* v*arðar* þ*at* *scog* g*ang* her. oc sc*a*l *eigi* taca ti*l* sócn*a*r h*er* aðr iii. vetr ero fr*a* liðn*ir* ne*m*a ut ko*m*i nokot þ*eir*ra fyʀ faðir e*ða* moþ*ir* e*ða* barnit. þa e*r* þeg*a*r rétt at taca ti*l* sócn*a*r h*er* *oc* sc*a*l søkia vi*ð* goða quið. Sva *oc* ef m*eð* m*an*z kono e*r* legit erlendis *oc* v*arðar* þ*at* *scog* g*ang* her. [e] *oc* eigo frændr konoɴ*a*r søkina h*er*. eɴ boandiɴ bøtrnar. En ef

---

a) = A. M., c. 36, S. 352[11].
b) *Denne Tilföining findes ikke i den arnam. Skindbog.*
c) = A. M., c. 29.
d) = A. M., c. 30.
e) *Jefr. nedenf.* c. 158, *S.* 55 (A. M., c. 36, S. 352[22]).

---

1) *Skrevet paa Margen foran Linien.*
2) *Herefter skrevet* frænda, *men dette Ord dernæst igjen overstreget.*

h*ann* andaz erlendis oc a þa erfi*n*gi at taca bøtr ef boande h*enn*ar andaðiz avstr. [a] Ef sculdleikar *er*o m*eð* þei*m* m*onno*m. þa *er* slíc sócn ti*l* v*m* frændse*m*is spell h*er* þa se*m* h*er* v*æri* gørt ef sótt er v*m* legorðit. [b] J öllo*m* stöðo*m* *varðar* *fiorbavgs* *Garð* h*v*aro*m*tveGia ef m*enn* sættaz a þav möl e*r* *eigi* á at sættaz á f*yrir* lof fra*m*. v*m* frændse*m*is spell *eða* sifia spell. *eða* v*m* gvðsifiar þær *er* q*u*iðo á at ryðia v*m*. *eða* v*m* m*ann*a *conor*. oc ahv*er*r sac*ir* þær er vill. fru*m*søkina oc s*v*a þa er þ*eir* hafa sætz a mál. þ*at* er e*igi* átti á at sættaz. þ*a*r s*ca*l ix. b*va* q*ueðia* ti*l* aþ*in*gi. [c] þ*ett*a ero allt þ*r*iGia þi*n*ga mal *oc* s*v*a v*m* avstm*ann*a born. við kono. [d] Maðr s*ca*l e*igi* taca[1] miNe sátt eN rettiN v*m* legorðz söc*i* eN ef haN tecr miNa *eða* gor*ir* miNi sátt þa *varðar* vi. m*ercr* eN hv*er*r á at søkia e*r* vill v*m* h*v*artveGia. fru*m*sökina. *oc* þa e*r* h*ann* toc *eða* ger*þ*i miNi sótt.

157.

[e] Conor þær allar e*r* e*igi* a lofs at biðia ti*l* satta *oc* sc*o*lo e*igi* arf taca ef þær liGia *ser* ne*m*a þær v*æri* neyddar ti*l*. [f] Ef m*að*r vill søkia v*m* leg orð þa s*ca*l h*ann* stefna hino*m* v*m* þ*at* at h*ann* hafe legit með[2] konoNi *oc* iþær

---

a) = A. M., c. 30, S. 343[24].
b) = A. M., c. 31.
c) = A. M., c. 32, S. 346[12].
d) = A. M., c. 33, S. 348[4].
e) *Dette Sted har intet tilsvarende i den arnam. Skindbog, hvorimod denne i* Arfa-þ., c. 23 *indeholder en nyere Lov, der ophæver nærværende Bestemmelse.*
f) = A. M., c. 34.

---

1) *Skrevet* eigi taca eigi; *det sidste* eigi *er udeladt som overflödigt.*
2) *Tilföiet.*

vændir komit at þav mundi barn ala ef þeim væri þat scapat. nefna þaɴ er hann stefnir. oc sva konona oc feðr þeirra beɢia ef hann veít.[1] telia honom varða scog ɢang. telia ser rétt or fe hans. Sva a hann þvi male at (S. 118, a.) fara þoat hann søki vm leg orð eítt. sem þa at konan sé með barne. sva scal hann þvi male fara sem nv var talit. þoat hann lyse helldr eɴ hann stefne. scal queðia ix. bva heiman fra vetvange. [a] Ef kona verþr davð af barnburþ oc a sa þa söc er legorðz söc á enda varðar scog ɢang. scal queðia ix. heimilis bva heiman þaðan fra er konan aɴdaz af barnburþ. [b] Maðr a cost at stefna sva vm legorð ef barn er alet at hann hafe legit með koɴoɴi oc ɴefna hana oc iþær vænþir comit at hann mætti vera þess barns faðir. er hon ól oc queþa á hue nær hon varð léttare oc nefna barnit. eɴ ef sa verðr osaɴr at oc a hann þa cost at søkia aɴan aɴat sumar.

[c] Nv liɢr maðr með næsta brøðro sinni. Vsque sa asoc er vill. [d] Ef kona er olett. Vsque. heimilis bva ix. koɴoɴar.

158. vm legorðz sacir.

[e] Legorðz soc engi fyrniz aðr socnar aðili veít sv er barngetnaðr fylgir. Slict varðar huegi lengi er hann er leyndr sem þa se ny er hann spyʀ.

---

a) = A. M., c. 52, S. 375[3].
b) = A. M., c. 34, S. 349[3].
c) *Det her antydede Sted har Begyndelse og udentvivl ogsaa Indhold tilfælles med* A. M., c. 33, *men Slutningen er forskjellig.*
d) *Dette Sted* (A. M., c. 33, S. 347[10]) *læses fuldstændig nedenfor c. 161,*
e) = A. M., c. 35.

---

1) *Punctum er tilföiet.*

[a] Ef retta fars sac*ir*. Vsq*ue* aðr var tínt.

[b] Þar e*r* anar m*að*r sok*ir* legorðz söc en sac*a*r aðili *oc* tecr h*ann* miNi sátt eN h*ann* m*un*di ef h*ann* scyllde feet hafa v*arðar* h*onom* fiorb*a*vgs garð oc sc*a*l q*ueðia* ti*l* ix. b*va* a þi*n*gi. sa a soc er fe a[1] at taca. Scalat m*að*r sokia fleire m*enn* ti*l* faðe*r*nis ens sama barns eit*t* sumar eN eiN. Sokia a h*ann* s*v*a m*a*rga seN se*m* h*ann* vill a eino su*m*re v*m* legorð v*m* ena somo kono. Ef m*að*r sok*ir* maN ti*l* faðe*r*nis barns. h*ann* sc*a*l stefna h*onom* v*m* þ*at* at h*ann* hafe legit með konoNe .N°. *oc* i þær vænþ*ir*[2] co*m*it at h*ann* hafe getit þ*at* barn .N°. e*r* su kona ól þá. ef þei*m* v*æ*ri þ*at* scapat. Queða á hue nér ho*n* varð léttare þe*s*s barns. *oc* nefna barnit ef haN (S. 118, b.) veít *oc* s*v*a konona. *oc* s*v*a þaN er h*ann* sok*ir* ti*l* faðernis. H*ann* sc*a*l stefna at hei*m*i*l*i hins e*ða* þ*a*r er haN hitt*ir* hiN sialfa*n* at male. ti*l* faðe*r*nis *oc* réttar. q*ueðia* v. h*eimilis* b*va* a þi*n*gi þe*s*s e*r* s*ottr* e*r*. Rétt e*r* *oc* at lysa *oc* sokia et sama sum*a*r. [c] Rett er at[3] hofða legorðz söc e*igi* fyR eN barn e*r* fott. þa e*r* mal up víst er aþili hef*ir* sp*ur*t s*v*a at kona seg*ir* h*onom* e*ða* þa er barn er alit. Ef kona legz m*eð* m*ann*e. þa a aðile sac*a*r at taca af h*enn*e ef h*ann* vill viii. avra ensli*m*ta-tigar[4] ef ho*n* a fe ti*l*. Nv aho*n* e*igi* fe ti*l* þa sc*a*l h*ann* lecia ah*an*a sculd *oc* segia ti*l* at satt. e*ða* at feráns do*m*i. nym.

---

a) Hertil kunne vi ikke paavise noget tilsvarende.
b) = A. M., c. 35, S. 350[1].
c) = A. M., c. 36, S. 351[10].

---

1) *Rettelse for* at (*i Skindb.* fe at at taca).
2) *Afskriveren har først skrevet* vanþir, *men derefter underprikket* a *og skrevet* æ *ovenover.*
3) *Herefter skrevet* lysa, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*
4) *Bogstaverne* ti *i dette Ord ere skrevne over Linien.*

[a] Eigi fylgir lögsecþ. [lengr eɴ til ens þriþia alþingis. Søkia scal til faðernis oc rettar ef lengr þarf]. [b] Legorðz sacir allar. [c] Socn er til unnz liðr. [et iii.[a] alþingi vm þær legorðz sakir ero um manna konor eða frændsemis spell et meira. oc sva ef avst maðr getr barn við kono þaðan fra er aþili hefir spurt]. [d] Eigi scal lysa legorðz soc. [e] Ef kona er olétt. [f] Ef legit er með kono. |fyʀ eɴ hon se manne fostnoð oc komr þat sva fremmi upp er hon er manne gefiɴ. þa ero frændr hennar aðiliar þeirrar sacar. eɴ eigi böndi hennar. þeir eigo bøtrnar oc. Legorðz sacir allar scolo sottar vera et næsta alþingi þær er kona er orðin léttare þvattdagiɴ ifardogom eða fyʀ enda se aðile iɴan fiorþungs oc hafe þa spurt söc þa. Eigi scal lysa legorðz sacir ne vm scaldscap at þinglavsnom til sócnar aɴat sumar ahendr iɴan fiorðungs monnom. Ef scogar maðr getr lavn bárn með kono oc er rett at lysa at logbergi til faðernis a hendr honom. scal queðia v. bva a þingi þaðan fra er hon segir fund þeirra verit hafa. Ef hon segir eigi fund þeirra þa scal fra heimile hennar bva queðia. Börn þav er menn verða secir vm faðerne. þarf eigi föra til ferans doms. enda scal döma þeim for vm fiorðung þaɴ er ferans[1] domr er

---

a) Suppleret efter A. M., *c.* 35, S. 350[11].

b) Dette Sted læses fuldstændig lige nedenfor L. 11, hvilket Afskriveren selv har antydet ved et a *i Margen foran nærværende Sted og nedenfor, hvor Stedet læses fuldstændig. Jvfr. iövrigt* A. M., c. 52.

c) Suppleret efter A. M., c. 36, S. 351[21].

d) Dette Sted er udentvivl det samme som læses fuldstændig nedenf. L. 13 (= A. M., l. c., S. 351[8]).

e) Udentvivl den samme Bestemmelse, som læses fuldstændig nedenf. c. *161.*

f) = A. M., c. 36, S. 352[6] *(jvfr. ovenf. c. 145).*

---

1) *Skrevet* ferans (7 over f), *idet Afskriveren først har villet abbreviere den første Stavelse.*

i áttr. (S. 119, a.) Ef legit er með þess manz kono er erlendis er. þa eigo frændr kononar at sokia þa söc þeir er nanastir ero ut her en hann a at taca bœtr. En ef hann andaz erlendis. oc a erfingi hans bœtr at taca. [a] Ef maðr huilir eigi isama sæing kono sinni. vi. missere fyrir oröctar sacir. oc eigo frændr fiar heimtingar hennar oc sva retta far hennar. enda a hon þa siálf fe sitt at varðveita. [b] Ef hiu ero scilit vi. miseri. [oc eigi fyrir hans orecð. þa scal hann bioða henne til fenginar vistar sva at hon heyri. eða at lögheimili hennar sva at lögfastir menn heyre. Enda er rétt at bioða at lögbergi eða i þingbrecko. oc scal hann þat gera huert vár ella er hann af rétta fare um hana. Ecki stoðar heim boð við hana. ef byscop lofar henne at raða fyrir] vistafare sino. [c] Of frænsemis spell en meire oc sifia spell en meiri ef þeim socom verðr rett stefnt oc verðr maðr sanr at. þá eigo eigi varnir at metaz vm þav möl. Of manna konor eða nunor varðar slict sem vm frændsemis spell et meira eða sifia spell et meira. [d] Ef kona firiz boanda sin þa a hann cost at bioða henne heim oc veria siþan lyriti ini höfn hennar þar er hon er. eða þar er hann vissi siðarst natt stað hennar. enda varðar fiorbavgs garð samvista hennar þeim er vito. at lyriti er varit ini hofn hennar. Hann acost at veria at logbergi lyriti[1] ini höfn hennar. [e] Fiorbavgs garð varðar man villa öll. Þat er

---

a) = A. M., c. 16.
b) *Suppleret efter* A. M., c. 55, S. 381[14].
c) = A. M., c. 31, S. 344[20] = c. 44.
d) = A. M., c. 36, S. 353.
e) = A. M., c. 37. *Begyndelsesbogstavet er betydeligt større end det sædvanlige.*

---

1) *Herefter skrevet* er varit, *men disse Ord igjen overstregede.*

maɴ villa ef *maðr* keɴ*ir ser* aɴars *manz* barn. *eða* h*ann* keɴ*ir* oðro*m* m*anne* sit barn visvitande. enda *ge*ra *þeir* allir maɴ villo er iþ*v*i standa h*v*art s*em* *þeir* villa faðerne *eða* moð*erne*. *eða* bæðe. [a] Þar er b*yscop*ar vilia biðia lofs. Vsq*ue*. *oc* frændse*m*is spell et miɴa.

[b] *Þat er mælt*. ef m*að*r getr barn vi*ð*. [frænd kono siɴi eða sif kono sva at þvi fylgir frændsemis spell et mina eða sifia spell et minna. oc sva ef quangaðr maðr getr barn við aɴaʀi kono. en eiginkono siɴi. eða getr maðr barn við þeirri kono er boandi hennar lifir þott hann eigi. eigi at taca retta far vm hana. enda fyr bioði byscop sa er ifir fiorðungi er eða umboðs maðr hans þeim samvistor oc hafa þav eigi þat er hann mælir vm. þa a byscop at þeim manne iii. mercr vaðmala. oc er eindagi a fe þvi iboanda kirkio garði miðviko dag i mitt þing et næsta sumar eptir þat er eigi er haft þat er byscop bavð. oc varðar iii. mercr halld fiar þessa. oc scal sa söc søkia er byscop byðr um. Ein missare stendr þetta mal. sva at byscop eigi] fe a at taca.

[c] *Þat* er et meira frændse*m*is spell. Vsq*ue* ix. b*va* aþi*n*gi.

[d] Þar e*r* *eigi* nair h*and*solo*m*. Vsq*ue* søkiande *oc* v*er*iandi.

[e] Þar e*r* *maðr* þarf. Vsq*ue* do*m*s upsogo vætti er.

[f] *Þat er mælt* ilögo*m*. þar er f. Vsq*ue* en lögretto m*enn* eigo suör.

---

a) *Dette Sted er udentvivl det samme som læses nedenf.* c. 162 (= A. M., c. 32).

b) *Suppleret efter* A. M., c. 53, S. 376[16].

c) *Udentvivl den samme Bestemmelse, som læses nedenf.* c. 162 (= A. M., c. 32, S. 345[14]).

d, e og f) *Til disse Steder kjende vi intet tilsvarende, hvorefter de kunde suppleres. Hvorledes Abbreviaturen* f *skal opløses, kunne vi ikke afgjøre (maaskee* faðir*).*

159.

[a] Ef *maðr* tekr kono navðga ab*roll* oc vill eiga ga*n*ga v*arðar* h*onom* *þat* *scog* GA*ng* (s. 119, b.) oc *sva* þei*m* er h*onom* fylgia at þ*vi* raðe. Slict v*arðar* h*onom* þoat ANAR m*aðr* ne*m*i kono ab*roll* h*onom* ti*l* handa *oc* at h*an*s raðe *oc* *sva* þei*m* er iforiNi v*oro*. Ef m*enn* calla ti*l* konoN*a*r ihe*n*dr h*onom* e*ða* þei*m* m*onnom* er m*eð* h*onom* fara *oc* na e*igi* þa er*o* þ*eir* ohælg*ir* við a v*erko*m öllo*m* v*ið* þa m*enn* alla e*r* ti*l* konoN*a*r calla.[1] þ*va* sc*a*l q*ueðia* ix. hei*m*a*n* þ*að*an fr*a* e*r* kona*n* v*a*r numin. Sa m*aðr* e*r* sök*ir* þ*at* mál acost hei*m*an at stefna ollo*m* þei*m* þar er kona*n* átte hei*m*i*l*e þa e*r* ho*n* v*a*r nu*m*in enda a h*ann* cost þ*es*s ef h*ann* vill at lysa at lögb*er*gi ahe*n*dr þei*m* *oc* sekia et sama su*m*ar. F*iorbavgs* GA*rð* v*arðar* þei*m* m*onno*m ollo*m* e*r* sa*m*visto*m* er*o* v*ið* þa m*enn* e*r* iþ*eirr*i för v*or*o e*r* kona*n* v*a*r nv*m*in vis*ir* vitendr. f*ra* þ*vi* e*r* ho*n* v*a*r nu*m*in ab*rott*. *oc* ti*l* þ*es*s er sótt er v*m*. Þa m*enn* e*r* konona hafa nu*m*it e*ða* þ*at* hafa ráðit e*ða* hafa h*an*a INI. sc*a*l iþAN fiorðu*n*gs do*m* sekia e*r* þ*var* er*o* fleire or q*u*add*ir* or fiorðu*n*gi. Þar e*r* kona v*er*ðr nu*m*in ab*rott* *oc* aho*n* e*igi* at selia fiar hei*m*t-i*n*gar sínar ne sac*a*r einigar aþ*r* liðr þ*at* alþ*in*gi er sott e*r* v*m* ne*m*a ho*n* come aptr ti*l* lograðanda SIN*a* *oc* se e*igi* sacar ti*l* búnar.

160.

[b] Ef m*aðr* ne*m*r festar kono m*anz* abrot þa v*arðar* ollo*m* þei*m* sc*og* GA*ng* er lut eigo iþ*vi* v*ið* lograðanda

a) = A. M., c. 38.
b) = A. M., c. 40.

1) *Punctum er tilföiet.*

hennar oc sva við festar man hennar. Scog gang varðar þeim manne eigin orð er þa cono gengr at eiga er numin er abrott þoat hann væri eigi ifor þeirre. [a] Of sacir þær allar er af kono namino geraz vm rað oc vm til farar vm nam. oc vm eigin orð. er rett at queðia bva fra heimili kononar. [b] þviat eins scal stefna fra heimile hennar vm rað eða queðia bva ef sa er sóttr er kona gengr at eiga. enda hafe hann eigi iför verit. Ef rað ero kend oðrom monnom þeim er eigi foro til. oc scal (S. 120, a.) þeim stefna fra heimili sino eða þar er hann hittir þa at male. oc queðia bva aþingi[1].

161.

[c] Ef kona su er olétt er hon a eigi böanda oc comi sacar aðile til at spyria hana huerr faþir se barns þess er hon fer með oc er hon scylld at segia honom. En ef hon vill eigi segia þa er þeim manne rétt er sacar aðili er at heimta til bva v. þa er stað þeim ero næstir er þa er konan oc pína hana til sagna. Sva scal hann pina hana at hvarki verðe at orkumbl ne ilit. [d] Ef sa maðr leynir þvi með henne visvitande er barn þat á þa scal eigi sættaz á legorð þat við hann nema einka leyfis se at beðit. Jafnt varðar þat þar við hvart þeirra sem

a) = A. M., c. 41.
b) = A. M., c. 42.
c) = A. M., c. 33, S. 347[10] (*jvfr. c. 48, S. 364[3], og c. 52, S. 374[1]*) *jvfr. ovenfor* c. 157, 158.
d) = A. M., c. 48, S. 364[4].

1) *Afskriveren har herefter först villet fortsætte i samme Linie og skrevet et E, men derefter udmaculeret dette og derimod begyndt et nyt Capitel.*

þav hafe *ger*t frændse*m*is spell et meira *eða* sifia slit et meira. *sva* *varðar* þ*a*r maNvilla se*m* aN*a*rs staðar. *oc* *sca*l stefna þ*eir*ri soc hei*m*an oc[1] q*ueðia* t*il* aþ*in*gi ix. heimilis *bva* þ*es*s er so*ttr* er. [a] Ef ho*n* seg*ir* hu*er*r faþ*ir* *er* barns[2] þ*es*s. *oc* *sca*l h*ann* sp*y*ria h*an*a huar fu*n*dr þ*eirr*a hafe v*er*it. *oc* *sca*l h*ann* þa q*ueðia* h*eimilis* b*va* ix. er næst*ir* bva fu*n*dino*m* enda se þ*eir* rett*ir* iq*ui*ðom. Ef ho*n* seg*ir* e*igi* fu*n*d þ*eirr*a e*ða* nair h*ann* e*igi* at sp*y*ria h*an*a. oc *sca*l h*ann* q*ueðia* h*eimilis* b*va* ix. þ*es*s *er* so*ttr* *er*. En ef h*ann* veit e*igi*. *oc* *sca*l h*ann* þa q*ueðia* h*eimilis* b*va* ix. konoN*a*r. [b] **E**f legit e*r* m*eð* kono enda eigi barn h*enn*ar bötr at taca e*ða* sa m*að*r *er* ho*n* afiár varðveizlo. *oc* *sca*lat ho*n*[3] at heldr varðveita þ*at* fe ne taca voxto af. Ef olett kona v*er*ðr sec. þa v*arða* e*igi* biarg*ir* við h*an*a. *oc* e*igi* v*er*þr ho*n* oheilog aðr ho*n* rís upp af sæingo.

162.

[c] **Þ**ar e*r* b*yscop*ar vilia biðia lofs at sættaz v*m* frænd se*m*is spell et meira e*ða* v*m* m*anz* kono leg orð. þa *sco*lo þ*eir* segia ti*l* hv*er*ia sycno þ*eir* vilia at þ*eir* hafe þa þeg*a*r (S. 120, b.) er þ*eir* biðia lofsens. *oc* s*v*a h*v*at þei*m* er ahende *oc* eigo m*enn* s*v*a at sættaz á se*m* þa fæz lof ti*l*. **Þ***at* *er* et meira frændse*m*is spell ef m*að*r li*g*r m*eð* næsta broðro siNi e*ða* nanare kono. Ef h*ann* a þa *cono*

---

a) = A. M., c. 34, S. 347[19].
b) = A. M., c. 48, S. 364[14].
c) = A. M., c. 32.

---

1) *Skrevet to Gange.*
2) *Bogstavet* r *i dette Ord er skrevet over Linien.*
3) *Skrevet over Linien med en yngre Haand, men bör ialfald ei savnes.*

er næsta brǫðra hans er *eða* nanare[1] þa bergsc *hann* ecci *við* þaɴ biarg *quið* at *hann* hafe *eigi* vitat frændse*m*ina. *Þat er* sifia spell et meira ef *maðr* liɢr *með þeirr*i kono *oc sva* þoat *hann* eigi *hana er* brøðrv*n*gr *hans* hefir atta *eða* nanare *eða* getit barn *við eða* orðiɴ saðr at legorðe. Slict *er* oc ef slic frænd se*m*i *er með* konono*m*. þei*m er hann* hef*ir* áttar *eþa* getit born *við eða* orðit saðr at leg orðe. ef þær ero brøðru*n*gar *eða* systru*n*gar *eða* nanare. Sifia spell et meira *eða* frændsemis spell et meira *varðar scog* ɢ*ang*. oc *scal* su soc sott *fyrir* et þriþia þ*in*g ef *eigi* er aðr. *Fiorbavgs* ɢ*arð varðar* sifia spell et minna *oc* frænzsemis spell et miɴa.

163[2].

[a] Ef frændse*m*i er *með monnom* byɢiande *oc* nanare eɴ at siav́nda *manne*. þa *scal* af þes *þeirr*a fe *bera* iii. *mercr* ilögretto *er þat* vill *eigi fyrir* raðo*m* lata standa[3]. Ef frændse*m*i er þar at .vi.[ta] *manne* oc at vii.[da] þa *scal bera* .iii. *mercr* ilögrétto. eɴ þ*ar mercr* vi. *er* at vi.[ta] *manne* er h*v*artveɢgia. Eɴ ef frændse*m*i *er* at .v.[ta] *manne oc* at .vi.[ta] þa *sco*lo þav þa þó raða raðo*m* sino*m* ef þav vilia. eɴ þav *sco*lo *ger*a tiund af fe *sin*o ena meire. enda *scal bera* vi. *mercr* af þ*v*i tiundar feno ilögrétto ef *sva* viɴz ti*l*. Eɴ þoat tiund se miɴe oc *scal* þo *bera* vi. *mercr* ilögrétto *oc scal* gialda .c. alna vaðmala *fyrir*

---

a) = *ovenf. c. 141*, S. 30 (A. M., c. 2, S. 308[4]).

---

1) *Først skrevet* næsta brǫðre hans e*ða* nanare hef, *men derefter rettet saaledes og navnlig* hef *overstreget.*

2) *I Enden af Capitlets første Linie er Plads ledig til Overskrift.*

3) *I Skindbogen:* vill e*i*g*i* lata fyrir raðo*m* lata standa. *Det ene* laþa *er som overflødigt udeladt.*

þær .vi. mercr en byscop scal raða fyrir þeirre tiund er vm er fram. oc ef hann gorir eigi tiund ena meíre. þa varðar fiorbavgs garð (s. 121, a.) oc scal[1] queðia til ix. bva aþingi.[2] a huerr söc er vill.

164. vm hross reiðir

[a] Ef maðr hleypr a bak hrosse manz olofát þat varðar vi. avra afang. Nu riðr hann sva fram or stað oc varðar þat iii. marca utlegð. Þriar hros reíþir ero þær er scog gang varða. Eín er ef maðr riðr sva at .iii. böir ero a aðra hönd oc riðe hann vm þá. Önor er ef maðr riðr vm fiöll þav er vatn föll deilir af a millom heraða. Þriðia er ef maðr riðr fiorðunga a meðal. þott en meire se reiðen. oc er þo costr at stefna vm ena mine. Þar er maðr stefnir manne vm þa hross reið at hann hafe riðit hrosse hans vm iii.[a] böe oc lætr varða scog gang oc afang með. xii. quið scal til hafa þa er scog gang varðar. Nu ber quiðr a hann þa a hann at beiða ser biarg quiðar hvart hann hafe riðit vm þa iii.[a] böe er allir lægi a aðra hond sva nær at sia mætti[3] reið hans heileygr maðr iliόse af öllom beiom þeim ef at væri hugat enda[4] bære eigi leiti fyrir ne hæþir sva at þat meinaðe. [b] Ef maðr lér manne hross eða hefir hann leigt oc varðar honom eigi með fören nema hann hafe lengr eða

---

a) = A. M., Kaupa-balkr, c. 32. *Ligesom det vil bemærkes at en ny Materie her begynder, saaledes er Begyndelsesbogstavet större end de sædvanlige Capitelinitialer, skjöndt mindre end ved Begyndelsen af nye Afsnit.*
b) = A. M., l. c., c. 33.

---

1) *Tilföiet.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Först skrevet* megi, *men derefter rettet saaledes.*
4) *Rettelse f.* ende.

viðara en honom væri lofat. Ef maðr lær manne hross anars manz enda varðar honom slíct sem hann siálfr fare með. enda á sa cost er hross á at sækia þan er lét er. En sa versc söc ef þat berr quiðr at hann hygi þan eiga eða leigt hafa er honom léðe. Ef maðr leigir hross til þingreiðar oc abyrgiz sa hrossit er með fer. En ef sárt verþr[1] þa scal standa xiiii. nætr er heim komr ef þa er heilt. oc scal ecki gialda fyrir þa. Ef þa er eigi heilt. þa scal virþa alt saman ef hinom hefir meín at verit at missa sva lengi. Ef hross verðr davtt iþing för. (S. 121. b.) þa scal hann sva giallda sem þa var virt er hann leigðe. Ef þa var eigi virt þa scolo[2] bvar v. meta þess er hross átte sva sem vert var aðr hin leigðe enda scal þar standa leigan þa ihross verðeno. Eigande asocn við þan er leðe eða aleigo selde oc secz sá á ef quiðr ber at lengr se haft hrossit. en hann lofaðe eða a leigo selde. hann acost at hofða soc við hvarn er hann vill. Ef eigande sendir mann[3] með hross sitt eða með eyk sins orendis oc abyrgiz eigi sá er með fer. ef hann fer sva með sem hin bavð oc sva sem þa mundi hann ef hann ætti. [a] Ef hross komr ihaga manz þat er eigi eigo þeir menn er næstir bua honom eða þeirra huskarlar. oc er boanda hęimilt at riða þvi hrossi isins bufiar gangi ísino lanðe. oc sva þeim monnom er þingheyiendr ero fyrir bu hans oc sva heima monnom hans þeim er hann lofar. Hann scal eigi hepta hross þat til navtar oc eigi riða spell-

---

a) = A. M., l. c., c. 34.

---

1) *Först som det synes skrevet* er, *men derefter forandret saaledes.*
2) *Herefter skrevet* q. (*udentvivl* = quęðia), *men dette derpaa igjen underprikket.*
3) *I Skindb.* m̄ (*sædvanlig* = menn).

reiðar. ne eínar. Boande scal segia at kirkio sócnom eða at samquamom at þat hross er þar comit er hann veit eigi huerr á. Ef þat hross hefir þar verit hálfan manað siþan er hann sagðe til. oc er rétt at hann heimti til .v. bva at virða hross þat við boc. enn alengr er þat er metit oc er rett at hann neyti þa oc abyrgiz sva sem hann eigi. Eigi scal hann neyta lengr en halfan manoð hrossens nema virt se. Ef eigande komr til oc a hann cost at hafa hvarz hann vill hross eþa verð. sva scal [1] hross virt vera sem þa var vert er boandiɴ sagðe til. Hann scal abyrgz [2] hafa isiɴi nav́t ef hiɴ. kys hrossit er a oc scal boandiɴ tigla honom ef þa er hross þat verra en þa er hann toc við. [a] Ef ii. menn eigo hross saman oc er heimilt huarom þeirra at neyta isina þurpt eɴ huarumge er heimilt at léa avðrom. manne eða aleigo at selia nema (s. 122, a.) beɢia rað se til. Ef aɴaʀ þeirra selr at leiga oc varðar þeim þeirra utlegð enda secz hiɴ a nav́tneɴi ef hann vissi at þeir átto báþir. Hvarz menn eigo saman hrós eða aɴan grip oc vill aɴaʀ tueɢi þeirra scipta. hann scal beiða hann með vátta sciptingar at scipta a vico fresti. hann scal quadda hafa heimilis bva v. til þess er gripiɴ hefir at hallda. iii. nottom fyʀ at scipta með þeim oc meta við bóc þann grip at heimili þess er gripiɴ hefir at hallda. þeir scolo luta siþan oc scal sa þeirra hafa er hlytr. enda gialda verð hinom at heimili þess er gialda scal. ii. vicna fresti. Ef hann kömr eigi til at gialda oc se eigi handsalat þa varðar þat

---

a) = A. M., l. c., c. 35.

---

1) *Tilføiet.*

2) *Först skrevet* abyrgiaz, *men de to næstsidste Bogstaver derefter underprikkede.*

utlegð oc harða fang. [a] Þot bvar manz eigi hross þa a hann at riða or engiom sinom eþa or heyi, hvart sem er vetr eða sumar. sva scal hann með fara sem með sin hross. Ef fleire menn riða hrosse manz eða raða þeir fleire vm hross reiðina eða huegi er þeir fara með þvi vm iii.[a] böe eða þær reiþir aðrar er scog gang varðar. þa varðar þeim scog gang ollom er saman raða vm meðforna. Ef hross manz beisltamt rennr [1] eptir manne a næsta bö. oc scal hann beiða menn taca hross þat oc secz hann eigi þa a þott reni til aNars böiar. hinom varðar utlegð ef þeir varna. [2] sva et sama a öðrom bö. Ef a enom þriðia bö biðr hann oc er honom eigi veitt þar. þa varþar þeim monnom fiorbavgs garð er þeim varna enda hafe hann beðit aðr itueim stoðom. en utlegð ellegar oc a hann þær sacir. Hvárz maðr lætr hross reNa eptir ser vm ii. böe. eða i. oc varðar honom .iii. marca utlegð. ef hann bað eigi menn hefta a næsta bö. EN ef hann lætr reNa vm EN þriþia bö oc varðar honom fiorbavgs garð. MaNe er rétt ef hross reNr eptir honom at setia (S. 122, b.) iN oc segia monnom. Ef þeir bva [3] fleire saman oc vilia sumir scil á gera en sumir eigi oc varðar þeim við lög er oscil gera a. [4] Ef maðr [5] feR oc tecr hross manz oc se eigi avðrom monnom vm boðit vm varðveizlona sva at hann viti oc före hann þegar þeim manne er a enda fare hann sva með sem þa mundi hann

---

a) = A. M., l. c., c. 36.

---

1) *Tilföiet, overensstemmende med den arnam. Skindb.*
2) *Punctum er tilføiet.*
3) *Den arnam. Skindb. læser* fara.
4) *Ordene* en sumir eigi — gera a *ere tilføiede efter den arnam. Skindb., som udentvivl udeladte ved Afskriverens Uagtsomhed.*
5) *Skrevet* maðr, *idet Afskriveren udentvivl først har tænkt at skrive* menn.

ef *hann* ætte *oc vardar honom eigi* við lög. Ef *hann* toc[1] af þ*vi* h*ross*it *oc* förðe þei*m* e*r* atte. at[2] *hann* villde h*onom* i þ*vi* gagn g*era*. Ef m*aðr* lætr h*ross* a*nars manz* rena ept*ir* s*er* or h*er*aðe oc yf*ir* þær heiðar e*r* vatn foll deilir af tvegia vegna amillo*m* h*er*aða oc v*arðar* þ*at fiorbavgs* g*arð*. Ef m*aðr* lætr rena h*ross* m*anz* ept*ir* s*er* f*ra* böio*m* fiorðu*n*ga a millo*m*. oc v*arðar fiorbavgs* g*arð*. Ef h*ross* k*emr* at m*anne* a obygðo*m* oc v*arðar* m*anne* *eigi* ept*ir* rásin ef *hann* hept*ir* a næsta bö. þót*t* þ*at* reni fiorðu*n*ga amillo*m*. e*ða* v*m* heiðar þær e*r* vatn deilir tuegia vegna af milli h*er*aða. Ef m*aðr* bindr tagl imun h*ross*i m*anz oc* v*arðar* þ*at fiorbavgs* g*arð*. F*iorbavgs* g*arð* v*arðar* ef m*aðr* scecr scello at h*ross*e m*anz* iþ*ing*för a acfongo*m* s*v*a at þav fælaz við en utl*egð* i oðro*m* stoðo*m*.
[a] Ef m*aðr* scer togl or stoðhesti m*anz* v*arðar* þ*at fiorbavgs* g*arð*. Ef m*aðr* scer tögl or þi*n*ghesti m*anz*. e*ða* þ*es*s m*anz* heste e*r* ibruðfor e*r*. v*arðar fiorbavgs* g*arð*. þa er þ*in*ghesti e*r* h*ann* e*r* iþ*ing* foreni. Ef m*aðr* scer s*v*a at bein ne*mr* v*arðar fiorbavgs* g*arð*. Nu scer *hann*[3] s*v*a at bein ne*mr* v*arðar fiorbavgs* g*arð*. Nu scer *hann* togl or oðro*m* h*ross*o*m* *oc* v*er*þ*r* *hann* utl*agr* þa iii. m*orcom*. Nv sær*ir* m*aðr* h*ross* m*anz* oc v*er*þ*r* *hann* utl*agr* v*m* þ*at* iiii. avro*m*[4] ef ecci v*er*ðr mein at. Nu sær*ir* *hann* s*v*a at mein v*er*þ*r* at þa v*er*þ*r* *hann* utl*agr* u*m* þ*at* iii. m*orcom*. Nv v*er*ðr v. avra scaðe at e*ða* meire oc v*arðar* þa f*iorbavgs* g*arð*.

---

a) = A. M., l. c., c. 37.

---

[1]) *Herefter skrevet* eigi, *men dette Ord derpaa igjen overstreget.*
[2]) *Gisning, overensstemm. med den arnam. Skindb. for* oc.
[3]) *Skrevet over Linien.*
[4]) *Afskriveren synes først at have skrevet* morcom.

165. vm abyrgðir.

[a] Hverngi grip er maðr hefir at láne aNars manz oc abyrgiz sa er með feR. Ef maðr lér manne scips oc hefir hann sva lengi sem honom er létt. oc eigi viðara. þa abyrgiz sa er með feR. Engom manne scal hann léa ne aleigo selia scipit enda er sva sem olof- (s. 123, a.) at se ef hann hefir lengr eða viðara eN þeir voro a sáttir. Hann scal sva um scip búa sem þa var er hann tóc oc þar upp setia nema þeir væri a aNat sáttir. Ef hann hefir sva litit lið at hann kömr eigi up scipino sva at ohætt sé. þa scal hann gera orð þeim er á oc segia deile á oc bioða til fór sina. Ef sa feR til sem má fyrst þa á byrgiz hiN scipit til þess er eigande komr til eða hann mætti til comaz ef hann villde. en eigi lengr en sva. Ef manne er létt scips oc scal hann hafa menn sva marga sem hann vill með ser ascipino enn farma scal hann eigi feria a nema honom se þat lofat. Ef maðr dregr scip manz fram or stað olofat oc varðar utlegð. oc afang ef hann gengr á. Slict et sama varðar manne ef hann feR a ena miNi för þott aNaR dragi fram. Ef maðr hrindr ut scipi aNars manz oc lætr reka abrott oc varðar fiorbavgs garð. scal queðia ix. bva til a þingi þess er sottr er. Ef maðr fellir scorðo undan scipi manz eða tecr abrott oc varðar utlegð. oc abyrgiz sa scipit enda scal hann giallda avvisla bötr ef scaðe verðr at. En ef v. avra scaðe verðr eða meire þa varðar fiorbavgs garð. Ef menn taca scip manz at görröþe sino oc fara a þvi

---

a) = A. M., Um scipa-meþferþ, c. 1. *Dette saavelsom de følgende 4 Capitler findes ikke i den arnam. Skindb. og ere aftrykte i den arnam. Udg. som et eget Afsnit under ovennævnte Titel*, Um scipa meðferð, *der dog ikke har Hjemmel i Skindbogen. Begyndelsesbogstavet er större end det sædvanlige.*

v*m* fiorðo eþ*a* s*v*a v*m* iii. bøe f*yrir* l*an*d f*ra*m at iii. þeir *ero* a aðra hond *oc varðar* sco*g* ɢan*g*. sc*a*l sva søkia se*m* v*m* h*ro*ssreið eua meire. Ef þ*eir* f*a*ra sce*m*ra m*eð* scipit eɴ v*m* .iii.[a] böe e*ða* sce*m*ra eɴ v*m* fiorð þue*r*an *oc varðar* þ*at* utle*gð*. *oc* afa*n*g.[1] sc*a*l q*ueðia* ti*l* he*im*-*ilis* b*va* v. aþ*in*gi þ*e*ss e*r* so*tt*r e*r*. Ef scip m*anz* hefr vp*p* *oc* lystr a aɴ*a*rs m*anz* scip þa a byrgiz sa bæðe er þ*at* festi er up hóf. Sva sc*a*l f*a*ra et sama ef viðe m*anz* castar a scip aɴ*a*rs. Ef *maðr* tecr arar e*ða* þilior f*ra* scipi m*anz* e*ða* aɴat reiðe þ*at* er þ*a*r fylg*ir* *oc varðar* utle*gð*. ef h*ann* lætr aptr co*m*a. Nv nyt*ir* h*ann* ser þa v*arðar* görtøke *oc* giallda tuiɴo*m* giolldo*m*. Of alt þ*at* er maðr meiþ*ir* (s. 123, b.) at scipi m*anz* *oc varðar* utle*gð* *oc* ave*r*c *oc* böta avvisla. eɴ f*iorbavgs* ɢ*a*rð *varðar* ef v. avra scaðe ve*r*ðr e*ða* meire. Ef *maðr* d*r*egr scip aɴ*a*rs m*anz* or navste s*in*o h*ann* a sva at festa se*m* þa m*un*di h*ann* ef h*ann* ætte.

166. v*m* haf scip

[a] Ef ii. me*nn* eigo hafscip sama*n* *oc* vill aɴaʀ iför bva eɴ aɴaʀ vill e*igi* þa sc*a*l sa er iför vill bva scipit f*a*ra at fiɴa þaɴ e*r* scip á m*eð* h*onom* *oc* beiða h*ann* m*eð* v*att*a at co*m*a ti*l* scips. xiiii. nátta f*r*esti *oc* þes at h*ann* láte[2] h*onom* uppi vi*r*ð*in*g v*m* scip*it* þa se*m* bvar vi*r*ða *oc* þ*at* scipti se*m* þ*ei*r scipta.[3] h*ann* sc*a*l q*u*adda

---

a) A. M., l. c., c. 2. *Begyndelsesbogstavet er större end det sædvanlige.*

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Gisning for* iáti.
3) *Punctum er tilföiet.*

hafa v. *bva* landeigendr þa *er* næst*ir* bva scipino vii. nótto*m* fyʀ eɴ *þeir scolo* scipta. þa *bva* er rett*ir* se i *qui*ðo*m oc* at heru*m* at *þeir* scyli meta *oc* vi*r*ða *við* eið scip *þat með* þei*m o*c alt *þat* reiðe *scolo bvar þeir* en*ir* somo meta e*r* þ*v*i scipi fylg*ir* bæðe viðo *oc* vatn ker *oc* ack*ere oc* s*v*a alt e*r þeir* eigo baþ*ir* sama*n*. Buar *sco*lo vi*r*þa scip *þat* ti*l* vǒro *eða* ti*l* breɴz silfrs. *oc* vi*r*ða þaɴ dag se*m þeir* vo*r*o *qu*add*ir*. Eɴ le*n*gr e*r þeir* hafa virt scip*it* bvarn*ir oc sca*l sa kiosa e*r* fara vilde h*v*art h*ann* vill hafa scip e*ða* v*er*ð. Ef h*ann* vill v*er*ðr helldr en scip þa *sca*l h*ann* sokia v*er*ðit ti*l* hei*mi*lis hins xiiii. n*att*a fresti. *oc* ef h*ann* kys scip*it*. þa *sca*l h*ann* giallda v*er*þ hino*m* vii. n*att*a fresti þar at scipino. **E**f *bvar* ero [1] *qu*addir ti*l* at vi*r*ða scip *oc* e*r*o *þeir* scyld*ir* ti*l* at fara eɴ utl*egð varðar* þei*m* e*r* e*igi* co*m*a ti*l oc sca*l do*m*a vi*r*ði*n*gina ahendr þei*m* xiiii. nótto*m* ept*ir* vapna tac *oc varðar* þa fi*orbavgs* ɢ*arð* ef *þeir* co*m*a þa e*igi* ti*l*. **E**f *bvar* co*m*a ti*l* iii. þot*t* sum*ir* co*m*i e*igi* ti*l*. þa *sca*l *queðia* g*r*iþ m*enn* ti*l* at vi*r*ða *með* þei*m* s*v*a at .v. se allz. **Þ***at* e*r* m*ælt*. v*m* þav scip e*r* he*r* e*r*o v*m* vet*r*iɴ *eða* v*m* þav er sva sne*m*ma co*m*a ut at raðrú*m* v*er*ðr at so- (S. 124, a.) kia et sama sum*a*r bvana v*m þat* ef *þeir* v*a*rna logsciptiz. Ef styre m*a*ðr v*a*rnar sciptis v*m* scip*it oc* geʀ e*igi* hand-sala. þa *sca*l s*v*a sökia h*ann* se*m* bvana. *oc* slict v*a*rþar h*onom* se*m* þei*m*. Ef e*igi* e*r* rað ru*m* at at sokia et sama sumar. þa v*arðar* þei*m* þeg*a*r fi*orbavgs* ɢ*arð* styri m*ann*e e*r* h*ann* er beiddr sciptis *oc* varn*a*r h*ann o*c s*v*a búno*m* ef *þeir* ero *qu*add*ir oc* co*m*a *þeir* e*igi*. Ef m*a*ðr lætr e*igi* uppi [2] sciptit v*m* scip*it* þa *sca*l sa [3] *þeirr*a e*r* f*a*ra

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Tilföiet.*
3) *Tilföiet.*

vill. *fa*ra s*v*a at maleno se*m* þa at hiɴ léti up*p*i scipt*il*. eɴ ale*n*gr e*r* bvar hafa virt scip*it* þa s*ca*l h*ann* selia v*er*ð ihönd eino*m* þ*eirr*a buaɴa vii. n*att*a f*r*esti þ*að*an f*ra* er þ*eir* vi*r*ðo oc v*er*ðr h*an*s þa scip*it*. eɴ hins v*er*ð. Ef styri m*enn* vilia baðir *fa*ra oc scilr þa v*m* hald e*ða* vilia þ*eir*[1] e*igi* sama*n* eiga scip*it* þot*t* þ*eir* vili kyʀ*ir* v*er*a baðir oc s*ca*l *fa*ra at vi*r*ði*n*go se*m* talit er aðr. Eɴ þ*eir* s*co*lo luta h*v*aʀ scip s*ca*l hafa e*ða* v*er*ðr. Ef maðr fest*ir* v*er*ð f*yrir* scip oc hef*ir* e*igi* reítt þa s*ca*l hiɴ halda abyrgio scipino ti*l* þ*es*s er d*r*egit e*r* scips le*n*gð. Ef maðr læ*t*r f*ra*m d*ra*ga hafscip at osatt þes er á scip*it* m*eð* h*onom* oc v*arðar* þ*at* fiorbav*g*s ɢ*arð*. Ef m*að*r feʀ ab*ro*t*t* m*eð* *oc* v*arðar* þ*at* sco*g* ɢ*ang*. Bæðe v*m* f*ra*m d*ra*tt scips *oc* b*ro*t*t* fôr þ*es*s s*ca*l q*u*eðia ix. b*va* a þ*ing*i. þa e*r* næst*ir* bva höfniɴe. Ef m*að*r tecr fleire m*enn* ti*l* scips sins en*n* scip bere vöro þ*eirr*a *oc* s*co*lo þ*ei*r af ga*n*ga e*r* siðarst co*m*a ti*l* scips m*eð* föt sín *oc* miɴzt bva at scipino. Styre m*ann*e v*arðar* utl*egð* vi*ð* hu*er*n þ*eirr*a e*r* fare hafa tekit *oc* af urðo at ga*n*ga. Meɴ s*co*lo af ga*n*ga ti*l* þ*es*s e*r* scip e*r* fört. Eɴ þ*eir* e*r* af ga*n*ga s*co*lo hafa leig*or* þær er þ*ei*r scyldo reiða. *oc* s*v*a þ*at* e*r* þ*eir* hafa reítt til bvþar gagna e*ða* ti*l* strengiar. Þa er scip (S. 124, b.) at farlogo*m* hlaðit e*r* þ*at* er fimdeillt. þrir lut*ir* ikafe eɴ ii. f*yrir* ofan vatn. *oc* mæla i miðio scípi. Ef m*enn* co*m*a e*igi* ti*l* scips þ*eir* e*r* fare hafa tekit þa v*arðar* þei*m* utl*egð* vi*ð* styre m*enn* *oc* handsals slít. enda eigo styre m*enn* hei*m*ti*n*g ti*l* leigna *oc* ti*l* allz þ*es*s e*r* þ*eir* vrðo[2] asátt*ir*. Ef þ*eir* eyða scip*it* s*v*a at ofört se þa v*arðar* fiorbav*g*s ɢ*arð* þei*m* ollo*m* er s*v*a ga*n*ga af at þ*v*i beʀ avðnena. Ef m*enn* ero q*u*addi*r* ti*l* scips d*rá*ttar

---

[1]) *Skrevet over Linien.*

[2]) *Først skrevet* v e r ð a, *men derefter rettet saaledes.*

vii. nóttom *fyrr eða* meira mele. *oc* co*m*a e*igi* ti*l varðar* þei*m* utl*egð*. Rett e*r* at q*ue*þia a maNa mótom *oc* q*ue*þa a ut m*er*ki. *oc* rétt þott heilact se. þ*eir* sc*o*lo scyld*ir* all*ir* ti*l* at fara böndr þ*eir* e*r* þ*in*gfarar cavpi eigo at gegna. *oc* e*igi* ero einvirkiar.[1] þ*eir* sc*o*lo f*a*ra m*eð* huscarla sina ne*m*a smala m*enn*. Ef böandiN dvelr hus carl siN f*ra*. þa utlagaz h*ann* eN hiN elleg*a*r. Grið m*enn* sc*o*lo sialf*ir* fa s*er* hros ef þ*eir* eigo ti*l*. ef þ*eir* eigo e*igi* ti*l* hrós. þa sc*a*l boande fa þei*m* hro*s*s. E*igi* e*r* boanda scylt at fa grið m*anne* hro*s*s aðr vii. vicor ero af su*m*re *oc* e*igi* siðaR eN iiii. vic*or* lifa sum*a*rs.[2] Sua sc*a*l b*va* q*ueðia* at all*ir* spyre e*ða* g*er*a þei*m* orð ella. þ*a*r er firþ*ir* ero f*yrir* e*ða* sund. þa sc*a*l boaNdiN fa þei*m* scip. enda ero þ*eir* scylld*ir* at f*a*ra þo*tt* styri m*enn* fae þei*m*. EN styri m*enn* sc*o*lo føða þa í tvav mál. Styri m*enn* eigo hrófe at sció*t*a *oc* hluN ti*l* at fa *oc* festar *oc* v*m* bva at öllo v*ið* haseta fullti*n*g. Nu co*m*a m*enn* ti*l* scips d*ra*ttar *oc* fiRa þ*eir* sic utl*egð* ef þ*eir* taca a festo*m* þrysvar af öllo afle s*v*a at styre m*enn* ero ti*l* bún*ir*. Ef scip ge*n*gr e*igi* upp þa abyrgiaz þ*eir* scipit er at log*o**m* ero ti*l* q*u*add*ir* *oc* e*igi* co*m*a ti*l*.[3] þar e*r* stefno staðr ihofniNi v*ið* þa er fare hafa tekit *oc* e*igi* co*m*a ti*l*. enda e*r* rétt at lysa at logb*er*gi þær sac*ir* *oc* sökia (S. 125, a.) et sama sumar. þar sc*a*l q*ueðia* ti*l* h*eimilis* b*va* v. a þ*in*gi þe*s*s er s*ottr* er. Nema m*enn* eyþi scip f*yrir* styri m*onno*m þa sc*a*l q*ueðia* ti*l* hafnar b*va* ix. aþ*ingi* *oc* s*v*a at virða scaða þaN ef scip lestiz af þ*v*i at m*enn* co*m*a e*igi* ti*l* scips d*rá*ttar se*m* q*u*add*ir* ero. Þar sc*o*lo m*enn* hallda ti*l* hafna e*r* scipa up*p* sát hafa v*er*it fyR ef co*m*az mego *oc* eigo þ*eir* at

---

1, 2 og 3) *Punctum er tilföiet.*

neyta[1] *þar* vatz oc haga bæðe þeir[2]. *oc* s*v*a *þeir* m*enn* e*r* ti*l* cavpa co*m*a við þa. s*ca*lat e*n* same m*aðr* *þa*r le*n*gr v*er*a ti*l* cavpa vi*ð* þá sa*m*fast e*n* iii. nætr m*eð* hro*s*s sin. Allir m*enn* s*co*lo gialda hafn*a*r toll ne*m*a noregs m*enn* öln vaðmals e*ða* ullar reyfi *þat* e*r* vi. gøri hespo e*ða* la*m*bs gæro. landeigande s*ca*l *þat* fe hafa. enda s*ca*l h*ann* fa husru*m* ti*l* reiðis *þeirr*a. enda s*co*lo styri m*enn* reiða up*p*sátz eyri landeiganda .ix. alnar f*yrir* scip. H*ann* s*ca*l bva v*m* scip sit torfe oc g*r*iote *oc* vi*nn*a þav v*er*c *þa*r al*an*ði hins *þa*r e*r* h*v*arki se acr ne engi. Hasetar eigo at veita lið styre m*ann*e *oc* bera voro h*an*s ascip *oc* af. *þei*r s*co*lo fylgia scipi h*an*s ti*l* hlu*nn*z *oc* biða h*an*s .xiiii. nætr at þ*v*i. enda föra reiði ti*l* hirzlo m*eð* h*onom*. Stýre m*enn* s*co*lo bva s*v*a scip sitt at öllo at væl se fört at reiðe öllo *oc* at vatne. e*igi* mi*nn*a vatn e*n* vi. m*enn* se v*m* sálld. Styri m*enn* eignaz buðar gagna leigo þeg*a*r er neytt er buðar gagna. en scips hálfa þeg*a*r e*r* þeir hafa segls neyt*t*. e*n* alla þeg*a*r e*r* *þeir* co*m*a ti*l* a*nn*a*r*s landz. s*v*a at nes ga*n*ga af megin l*an*ðe. ut v*m* scut stafn þei*m* e*ða* i ack*er*is sát. Ef m*enn* ero s*v*a stadd*ir* ihafe at meira lut m*ann*a þyck*ir* rað at casta. þa s*ca*l þ*v*i fyrst casta e*r* ofarst er höfga voro. e*n* ia*fn*t s*ca*l allra scaðe v*er*ða *þat* e*r* castat er. þot fair hafe átt. alla avra s*ca*l (s. 125, b.) ia*fn*t scerða. Sa m*aðr* e*r* e*igi* vill reiða scaða bötr þei*m* e*r* atti *þat* er castat v*a*r v*arðar* utl*egð*. *oc* gialda tvav slíc se*m* ti*l* h*an*s co*m* igialdeno. Rett er at stefna þei*m* m*onno*m *þa*r er *þeir* b*er*a fot sin af scipi enda e*r* rétt at lysa at lögb*er*gi at søkia et sama sum*a*r. Hu*er*r m*aðr* s*ca*l húþ*ir* fa v*m* voro sina s*v*a at ia*fn* marg*ir* seck*ir* se

---

[1]) *Først skrevet* nyta, *men derefter rettet saaledes.*
[2]) *Skrevet* þeir.

undir iafn mikilli húð. Ef maðr högr scyli hög a haf scip manz. oc varðar fiorbavgs garð. oc sva hvatki er maðr meiþir at scipino. eða at reiðino. eða at viðom. nema v. avra scaðe se agoʀ eða meíre þa varðar scog gang. þat er stefno söc oc scal queðia til heimilis bva ix. aþingi þess er sottr er. Jafn scylt er bæðe at draga scip upp[1] oc fram ef at logom er til quatt. J hofniɴe at scipi er stefno staðr við þa menn er eigi coma til scip dráttar. Eɴ til saca þeirra scal queðia a þingi v. heimilis bva þess er sóttr er. Eigi ero menn scyldir optar a eino sumri eɴ eitt siɴ at fara til scips dráttar ens sama scips.[2] slict et sama er mælt vm framsetning scips.

167. vm scipa cavp.

[a] Þat er mælt ilögom órvm at menn scolo eigi kavpa dyʀa avströnan varning at seipom at far monnom en þeir menn raða at legia iii. er til ero tecnir ihuerio heraðs tac marki. Tac marc er fra langa nesi til lóns heíðar. fra lóns heiðe[3] til arnar stacs heiðar. fra arnar stacs heiði til þiors ár ós. fra þiors ar óse til reykia nes. fra reykia nesi. til[4] . . . . Þeir scolo legia lag a miól oc a lerept oc við oc vax oc tióro. eɴ þar scolo

a) = A. M., l. c., c. 3.

1) *Skrevet over Linien dog utydelig med en yngre Haand, men bør ialfald ei savnes.*

2) *Punctum er tilføiet.*

3) *I Skindbogen ved Afskriverens Unøiagtighed:* til lons heíðar. fra lons heiðar. fra lons heiðe.

4) *Her findes en Lacune, svarende til omtrent 8 Bogstaver.*

ligia við xii. *mercr* vaðmala ef *menn* cavpa dyʀa eɴ lag *er* alagt. Þ*ei*r *sco*lo lag hafa á lagt a eno*m* næsta halfo*m* manaðe *er* scip er landfast orðit. Eɴ ef fyʀ *er* keypt (s. 126, a.) eɴ lag er alagt *eða* er dyʀa keypt. þa eigo þ*eir* *menn* söc þa er f*yrir* cavpo*m* *sco*lo raða. s*ca*l sa stefna þ*eir*ri söc hei*m*a at sin sialfs. a þei*m* hálfo*m* manaðe er h*ann* hef*ir* sp*ur*t kavpet *oc* søkia at hreppa do*mi*. H*ann* s*ca*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* sina v. landeigendr iii. notto*m* f*yrir* do*m*iɴ. Do*m*r s*ca*l v*er*a .xiiii. n*ottom* siðaʀ eɴ stefna*n* var.[1] Eɴ sa s*ca*l v*er*ða vaʀ vi*ð* vico f*yrir* do*m*iɴ *er* s*ottr* er.[2] Þar s*ca*l xii. m*ann*a do*m*r v*er*a. slict v*arðar* þ*at* ef sa varni*n*gr fylg*ir* kavpino *er* spilla þickir a nockora lund. Do*m*r s*ca*l do*m*a xii. *mercr* at gialda sacar aðilia. Eɴ h*ann* a cost at miɴca fe giald þ*at* ef h*ann* vill *oc* taca .vi. *mercr* eɴ e*igi* miɴa fe. Sac*a*r aðili a cost at selia avðro*m* m*anne* söc ef h*ann* vill *oc* s*ca*l sa s*v*a me*ð* f*a*ra se*m* sialfr sac*a*r aðile. Eɴ ef þ*ei*r vilia e*igi* søkia a þei*m* hálfo*m* manaðe þa soc. þa á hu*er*ʀ er vill iɴa*n* h*er*aðs m*ann*a iþ*v*i takmarke soc þa at søkia me*ð* eno sama atf*er*le. Eɴ éf fleire scip co*m*a ieina höfn *eða* i eno sama tacmarke. þa s*co*lo en*ir* sömo forraðs *menn* raða hui muna scal cavp vi*ð* hu*er*ia scip q*ua*mo. hafa raðit a vico fresti þ*að*an f*ra* er scip v*er*ða landföst. E*igi* sc*a*l cavpa þa viko aðr lag e*r* a lagt. E*igi* e*r* rangara at bva þav mal ti*l* þ*in*gs e*ða* ti*l* varþ*in*gs ef þ*at* vill helldr. **R**ett e*r* at búa mál ti*l* þ*es*sa h*er*aðs do*m*a ahendr uta*n* landz m*onno*m v*m* vígsac*ir* *oc* v*m* av*er*ca *oc* v*m* leg orðz sac*ir* *oc* v*m* rán. s*ca*l mál höfða at hei*mi*le eins hv*er*s m*anz* þ*es*s er f*yrir* scipa cavpo*m* s*ca*l raða a hálfo*m* manaðe þei*m* e*r* sacar aðili sp*ur*þi mál. Sc*a*l q*ueðia*

---

[1] *og* [2]) *Punctum er tilföiet.*

ix. do*m*staðar b*va* iii. n*ottom* fyʀ eþa (S. 126, b.) meira mele eɴ do*m*reɴ *sca*l v*e*ra. Eɴ .xii. m*anna*[1] do*m*r *sca*l døma v*m* söc þá xiiii. nótto*m* siðaʀ eɴ mál er höfðat. Þar *sca*l dö*m*a v*m* omaga *oc* v*m* fe *oc* slíc gögn öll f*ra*m föra se*m* at feráns do*m*i. eɴ *e*i*gi* *sca*l h*ann* v*e*ra. Þar *sca*l sac*a*r aðile taca við sátt ef þ*a*r kø*m*r f*ra*m at do*m*i.[2] *sca*l eiɴ hv*err* þ*eir*ra m*anna* satt g*e*ra e*r* f*yrir* scipa cavpo*m* raða *oc* *sca*l viɴa at v.tar do*m*s eið at h*ann* m*un*di e*igi* meira fe göra s*e*r ti*l* ha*n*da f*yrir* slica söc. Eɴ sac*a*r v*e*riande *sca*l þ*að*aɴ ti*l* bióða *oc* erat sac*a*r aðile sát*t* ella scyldr at taca ne*m*a sua se boðit.[3]

168.

[a] Xiiii[4] dag*a*r ero þ*eir* a xii. manaðo*m* e*r* e*igi* *sca*l hafscip f*ra*m d*ra*ga e*ða* up*p* ef ti*l* hluɴz er raðit aðr. Of þaɴ maɴ e*r* h*ann* kö*m*r e*igi* ti*l* at setia scip f*ra*m ef h*ann* e*r* q*u*addr e*ða* up*p* ef þ*e*s*s* þarf heldr *oc* v*e*r*þ*r h*ann* secr v*m* þ*at* vi. m*orcom* ef e*igi* ge*n*gr scip f*ra*m[5] eþ*a* up*p* *oc* eigo styre me*nn* söc *oc* e*r* rett at stefna eɴ næsta dag ru*m*hælga*n* ept*ir* s*va* at þ*eir* m*enn* heyre er þar[6] hafa tekit far s*va* se*m* m*æ*lt er ilögo*m*. Eɴ ef þ*eir* heyra e*igi* oc *sca*l lyʂa f*yrir* iii. bvu*m* þar.

---

a) = A. M., l. c., c. 4.

---

1) *Dette Ord er noget utydeligt i Skindbogen.*

2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Herefter har Afskriveren villet fortsætte og skrevet som det synes et* E, *men derefter udmaculeret dette.*

4) *Afskriveren har först skrevet* Fimtan *(hvilket stemmer med c. 14 ovenf.), men derefter rettet dette saaledes, dog uden at udstrege* Fimtan.

5) *Herefter skrevet:* ef hann er quaddr, *men disse Ord derefter igjen overstregede.*

6) *Gisning f.* þat.

169.

Öll *scolo* cavp halldaz *með monnom* váttlavs *nema* .iiii. Ef *maðr* cavpir land *eða* goðorð *eða* haf scip *eða* fastnar *ser* kono. *fiorbavgs* GARÐ *varðar* ef *maðr* bregðr *þeim* *málom* EN iii. *marca* utl*egð vm* ÖNOR kavp hv*er*vetna þ*ess* er *bvar* b*er*a at keypt v*a*r eða vattar.

170.

[a] Ef *maðr* fiðr fe *fyrir* ofan iorð i sino lande *oc* sc*a*l h*ann* segia ti*l* iii. sum*or* a alþ*ing*i. þa ef[1] e*igi* v*er*ðr eigande at et .iii.[a] sumar þa eignaz h*ann* feet. Ef m*aðr* fiðr fe i iorðo siNe *oc* sc*a*l h*ann* segia ti*l* v*m* siN a alþ*ing*i.[2] ef e*igi* v*er*ðr eigande at. *oc* eignaz haN þa.[3] þ*v*iat eins v*er*ðr at rétto eigande at[4] ef sa v*er*ðr ti*l* er þ*at* fe hef*ir* f*ra* v*er*it stolit eþ*a* h*ans* (S. 127, a.) erfingiar ella.

171. v*m* iarð fe.[5]

Ef maðr grefr fe sit i iorð ti*l* hirzlo gull eþ*a* silfr oc v*arðar* þ*at* f*iorbavgs* GARÐ. Sa a söc þa er sokia vill. þar sc*a*l q*ueðia* h*eimilis* bv*a* ix. aþ*ing*i þ*ess* er sottr er.

---

a) = A. M., Kaupa-balkr, c. 6, S. 403[12].

---

1) *Skrevet over Linien.*

2 *og* 3) *Punctum er tilføiet.*

4) *Ordene* oc eignaz hann þa — eigandi at *ere skrevne to Gange, men overstregede paa det sidste Sted.*

5) *Ligesom de to foregaaende Capitlers Begyndelsesbogstaver ere noget mindre end sædvanligt, saaledes er dette i endnu høiere Grad Tilfældet ved nærværende Capitel, til hvilket sidste Grunden udentvivl ligger i den store Plads som optages af Initialen, der begynder det paafølgende Afsnit.*

land brigða þattr

172.

[a] Þat er mælt þar er maðr vex upp til landz brigðar þa scal hann hefia upp er hann er xvi. vetra gamall. Nu a hann fleiri lönd at brigða eɴ eitt. þa scal brigða land asumri til þess er oll ero brigð. nema hann vili fleire seɴ brigða. Nu hefr hann siþaʀ upp eða lætr a milli verþa. þa scal hann brigð hafa sumar þat eptir er hann er .xx. aðr. Onyt er brigð hans þa oc a hann ecki til mal siðan. Hann scal lysa at logbergi til brigðar vm land þat er hann vill brigða. oc queþa alandit oc nefna þaɴ maɴ er hann brigðir landit.[1] hann scal lysa til sócnar aɴat sumar. oc til þess fiorðungs doms er landit er i. Sua scal hann lysa at logbergi at lögsogo maðr heyri. eɴ lögsögo maðr er scyldr at segia monnom lög til.[2] Sa er landit brigðir acost at spyria með vatta hvart hiɴ keɴi ser land þat eða eigi oc hafi lyrito fyrir er hann vill brigða. Nv keɴir sa eigi ser landit þa er þeim scylt at segia hueriom hann hevir sellt. Nu hyɢr sa er landit brigðir at hiɴ segi honom aɴat til en er. þa scal hann lysa þeim ahendr er hann hyɢr at lyrito

---

a) = A. M., Landabrigþa-balkr, c. 1.

---

1) *Punctum er tilføiet.*
2) *Den arnam. Skindb. læser:* segia monnom til at lögbergi.

hafe vel laust *fyrir* la*n*dino. Ef m*að*r vill*ir* la*n*dz brigð *fyrir* ma*nn*e oc v*arðar* þ*at* *fiorbavgs* GARÐ. þ*at* er st*efno* söc enda *sca*l q*ueðia* ix. b*va* ti*l* aþ*in*gi. scyldr er h*ve*R þ*eirr*a m*ann*a er þ*at* l*an*d hev*ir* át*t*. at stefna sino*m* heimilld*a*r m*ann*e ti*l* heimilld*a*r ti*l* þ*es*s þ*in*gs er hiN b*r*igðir landit. Þ*at* er rétt at hu*er*r þ*eirr*a stefne er spyR at hiN hev*ir* lyst ti*l* b*r*igðar v*m* l*an*dit enda er rétt at m*að*r beiðe maN heimillðar. H*ann* sc*a*l þ*at* sum*a*r er h*ann* b*r*igðir l*an*dit þa söc lysa lög (s. 127, b.) lysing er h*ann* lysti et fyRa sumar. ti*l* l*an*dz b*r*igðar. oc lysa þar ti*l* doms. h*ann* sc*a*l q*ueðia* ix. b*va* þa er l*an*ðe þ*v*i ero næst*ir* er h*ann* b*r*igðir h*v*art faðir h*an*s átte þ*at* l*an*d a deyianda degi *eða* *eigi* *eða* sa m*að*r e*r* h*ann* toc arf ept*ir* *oc* q*ue*þa a maNiN *oc* nefna. Ef þ*at* beR b*va* q*u*iþ*r* at sá ætti l*an*dit a deyianda degi e*r* h*ann* toc arf ept*ir* þá a h*ono*m at dœ*m*a l*an*dit. ne*m*a hiN geti logvörn f*yrir* sec. Sa *sca*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* sina .v. h*v*árt sculd*ir* ge*n*go il*an*dit s*v*a at iNstøðe m*un*di þu*er*ra. ens unga m*anz*. *eða* omag*a*r v*ær*i a féno *eða* e*igi* *oc* ber*r* þ*at* q*u*iðr at sculld*ir* ge*n*gi i la*n*dit. þa a hiN q*ueðia* b*va* v*m* þ*at* h*v*art þ*a*r co*m* fullr eyr*ir* ígegn eða *eigi*. Nv beR þ*at* q*u*iðr at *eigi* co*m* fullr eyr*ir* fullo*m* igegn. þa sc*a*l sa q*ueðia* q*u*iðar v*m* þ*at* h*v*art l*an*dit var sellt se*m* h*ann* mætti dýrst *eða* *eigi*. Nv beR þ*at* q*u*iðr at h*ann* sellde se*m* h*ann* matte dyrst. þa helldr h*ann* landeno. Nu sc*a*l sa e*r* l*an*d b*r*igðir q*ueðia* quiðar h*v*art h*ono*m v*ær*i betra ti*l* fiar at[1] sellt v*ær*i s*v*a sem e*r* *eða* e*igi*. Nu beR þ*at* q*u*iðr at h*ono*m se bet*ra* ti*l* fiár at sellt se eN e*igi*. þa q*ue*þ*r* h*ann* þ*es*s q*u*iðar. h*v*art leigo bol v*ær*i ti*l* at selia fyR *eða* itök i aN*ar*a m*ann*a lönd*om* *eða* e*igi* s*v*a at þo

---

1) *Gisning for* e d.

mætti halldaz avrar í aþalbólino. *eða* insteþi þót*t* þ*at* v*æri* oselt. Nu ber þ*at* q*ui*ðr at ti*l* v*æri* leigo lönd *eða* ítöc at selia fyr þa b*r*igðiz l*an*dit en elleg*ar* e*igi*. Leigo bol sc*al* fyr selia ef fylgia *eða* s*v*a itöc i an*ar*a m*ann*a lönd en siþ*an* aðalbólit ef sculld*ir* ga*n*ga í. Þ*at* e*r* m*ælt*. ef e*igi* v*ar* l*an*dit selt se*m* h*ann* matti dýrst *eða* ge*n*go þ*ar* e*igi* sculld*ir* iland þa b*r*igðiz l*an*dit oc sc*al* þei*m* dœ*m*a er b*r*igði. Ef fleire m*enn* hafa átt l*an*dit oc hev*ir* at sölo*m* f*ar*it. þa sc*al* hu*er*r þ*eir*ra lata b*er*a cavps vatta sina þa e*r* þ*ei*r hafa hei*m*an q*u*adda at do*mi* *eða* þ*v*a ef þei*m* villaz váttar. [a] Þei*m* v*arðar* *fiorbavgs* g*arð* er fyrst selde l*an*dit við þan e*r* keypti at h*onom* oc s*v*a við in vnga man. (S. 128, a.) Ef sa keypti viss vitande þ*at* l*an*d er h*ann* visse b*r*igða at van er fyrst keypti. þa v*er*ðr hin e*igi* secr við h*ann* er h*onom* sellde fyrstr. en h*ann* sc*al* hafa avra sina ia*fn* marga af þei*m* e*r* fyrstr selde *oc* s*v*a hv*er*r þ*eir*ra af avðro*m* oc af sino*m* selianda hver. [b] Do*m*r scal dœ*m*a hino*m* l*an*dit e*r* b*r*igðe at gialdögo*m* eno*m* næsto*m* en sa sc*al* bva se*m* leigo m*aðr* e*r* abýr ti*l* fardaga. Do*m*r sc*al* dœ*m*a en v.[ta] dag þan e*r* vii. vic*or* e*r*o af su*m*ri. aura þei*m* m*onno*m öllo*m* e*r* átt hafa l*an*dit a þ*v*i landino e*r* b*r*igðiz ne*m*a þ*ei*r eigi gialldaga sama*n* þa sc*al* þ*ar* dœ*m*a m*eð* þei*m*. [c] Þar at eins v*arðar* *fiorbavgs* g*arð* er m*aðr* viðr e*igi* avðro*m* hei*mi*lan hálfa*n* bolstað *eða* meira lut þan e*r* bœlt se á. Ef l*an*ð er mina en s*v*a þa v*arðar* iii. m*arca* utl*egð*. Ef l*an*ð e*r* s*v*a lítit at e*igi* ma do*m*r sitia a *oc* þ*ei*r m*enn* e*r* ti*l* ero talþ*ir*. oc sc*al* b*r*igða at þi*n*ga do*mi* þ*at* *oc* stefna hei*m*an

---

a) = A. M., l. c., S. 212[3].
b) = A. M., l. c., S. 210[1].
c) = A. M., l. c., S. 212[16].

oc q*ueðia* ti*l* v. b*va* aþ*ingi* v*m* þa soc. [a] **E**f l*an*d hev*ir* at huso*m* batnat *oc* ero iafn morg h*vs* se*m* þa e*r* tømðiz enom unga m*anne* *oc* *sca*l h*ann* e*igi* þat cavpa. **E**N ef þ*a*r hava hus v*er*snat *oc* e*r*o iafn mörg se*m* þa e*r* l*an*dit v*a*rð at erfð ens v*n*ga ma*n*z oc s*ca*la h*onom* bøta þ*at*. **N**u ero þ*a*r gør fleiri h*vs* up*p* oc hev*ir* sa m*aðr* or sino*m* viðe gør er þar bió þa á iN vngi m*aðr* cost at cavpa viðeN þaN e*r* í er se*m* b*var* vir*ð*a vi*ð* bóc. oc slíca avra f*yrir* reiða se*m* þ*eir* mæla. eN ef h*ann* vill e*igi* cavpa þa a hiN við siN at hava. **N**u ero þ*a*r h*vs* føri eN þa e*r* l*an*d tømðiz oc s*ca*l sa þ*at* giallda e*r* rena lét þei*m* e*r* fyrst selde en sa s*ca*l gialda eno*m* unga m*anne* se*m* b*var* vir*ð*a. **E**f þ*a*r e*r* scog l*an*d oc s*cal* s*v*a neyta se*m* aðr v*a*r neytt. ellda þ*a*r viðe er aðr v*a*r viðe eldt oc hafa ti*l* husa oc cola at dengia liá við. oc bøta hus boluti. Ef þ*a*r er reki at l*an*dino oc s*ca*l h*ann* s*v*a neyta se*m* scogar. Ef scogar e*r* meiR (S. 128, b.) neytt en s*v*a *oc* eigo b*var* at vir*þ*a þ*at* oc alt þ*at* er spilltz hef*ir* l*an*dit af h*an*s raðom.

173.

[b] **E**f tømiz l*an*dz brigð þei*m* m*anne* e*r* erlendis er. þa s*ca*l h*ann* uphefia e*r* h*ann* hev*ir* v*m* vetr v*er*it ut h*er* et siðarsta enda er rétt at h*ann* hefi up*p* þ*at* su*m*ar er h*ann* kö*m*r ut ef h*ann* vill. H*ann* s*ca*l s*v*a fara at allri l*an*dzbrigð siNe se*m* sa m*aðr* er her vex up*p* ti*l* l*an*dz brigðar ne*m*a h*ann* s*ca*l e*igi* a meðal láta.

---

a) = A. M., l. c., S. 210[15].
b) = A. M., l. c., S. 202[24].

174.[1]

[a] Ef maðr ræðr at selia land sit avðrom manne við verðe oc scolo þeir queþa amerke með ser hvar tuegia vm lanð oc scóga oc engiar. oc reka oc veiðar oc afréttir ef ero oc a öll avðøfe er þvi lande eigo at fylgia. þat er þeim oc scylt at geta allra avðøfa þeirra er aðrir menn eigo iþat land eða þvi eigo at fylgia er sellt er i aNara manna löndom. hand sala scal landcavp. sva er sem okeypt se ella. [b] Þeir eigo at queða amerkia gongo með ser fyrir vetr nætr enar næsto oc scal þa til gengit. Nv queða þeir ekki a merkia gongo með ser i kavpino þa[2] scal queþia selianda sa er keypti xiiii. nottom fyrr eða meira méle. en seliande scal queðia þa menn er lanð eigo fyrir vtan vii. nottum fyR eða meira méli. merkia göngo. oc þa menn er þeir eigo scoga saman eða engiar eða fióro. Þeir scolo coma til merkia fyrir miðian dag þar sem cavpandiN queðr á. þa er hann queðr merkia göngo seliandaN. Þar er eigi scylt at ganga til merkia er firðir ganga fyrir eða ár deila þar er netnæmir fiscar ganga í. eN ef þar liGia eyrar[3] fyrir oc scal queða a þat. Ef maðr a við aNan maN eyiar þær er mörc ero í oc scal syna þav sem a megin landi. Eigi er scylt at ganga a merki[4] þar er fioll þav ero[5] er vatn föll deilaz amillom

---

a) = A. M., c. 2.
b) = A. M., c. 3.

---

1) *I Capitlets første Linie er en Plads lédig til Overskrift.*
2) *Ordene* queða þeir — þa *ere tilføiede efter den arnam. Skindb. som udentvivl udeladte ved Afskriverens Uagtsomhed.*
3) *Den arnam. Skindb. læser* eyiar.
4) *Ordene* at ganga a merki *ere tilføiede efter den arnam. Skindb.*
5) *Skrevet* ero þav, *men Ordenen derefter forandret ved Henvisningstegn.*

heraða. Eigi er scyllt at ganga ór búfiár gangi afiall.[1] queþa scal þar (s. 129, a.) amerki. Ef þar er snær aiorðo. þa scolo þeir coma til vii. nóttom siðaʀ eþa miɴa[2] mele. Rétt er[3] oc at þeir handsalez merkia gongo siðaʀ ef þeir verða allir a þat sáttir er þeir eigo merki saman. [a] Nv verða þeir eigi sáttir amerki oc eigo þeir lyrítar vörn at veria til þeirra merkia er þeir lata rétt er þar eigo lönd við fyrir vtan. Ef þeir veria eigi lyriti þa er sem þeir segi sina sátt a þav merki er hiɴ queðr a. Nu reðr sa þat er ny keypt hefir land at veria lyriti fyʀi land oc a sa eigi at standa enda verðr hann utlagr vm lyritar vörnina. Enda a þar lyritr at coma a lyrit. oc eigo þeir at veria er aðr átto land við fyrir vtan. Ef lyriti er varit land oc a sa at kiosa hvart hann vill leysa vndan land er keypt hefir eða vill hann at sa leyse er sellde honom. Nu kys hann þat at sa leyse vndan er sellt hevir. þa scal hann undan hafa leyst a xii. manoðom enom næstom. eɴ ef hann leysir eigi sva undan þa varðar honom utlegð enda scal hann giallda hinom landit þat er lyriti er varit sva sem bvar v. virða við bóc at domi. Sa maðr er leysir land undan lyrite hann scal stefna til brigðar vm landit þeim manne er lyrite varðe a enom næsta manaðe er hiɴ varðe lyrite. Eɴ sa er land er brigþt scal queðia heimildar maɴ siɴ heimildar eða stefna honom ella til heimilldar a enom næsta manaðe er honom er stefnt.[4] scal hveʀ þeirra stefna sinom heim-

---

a) = A. M., c. 4.

---

1) *Punctum er tilføiet.*
2) *Den arnam. Skindb. læser* meira.
3) *Tilföiet.*
4) *Punctum er tilföiet.*

illd*a*r m*ann*e e*ða* q*ue*ðia a manaðar fresti s*v*a le*n*gi se*m* l*an*d fór at sölu*m*. Nu hef*ir* nockoʀ þ*eirr*a e*igi* q*u*att e*ða* stefnt a manaðar fresti þa spill*ir* haɴ söco*m* f*yrir* siálfo*m* s*er* oc e*r* onýt q*u*oþ h*an*s e*ða* stefna. (S. 129, b.) **S**va s*ca*l sa q*ue*ðia heimilldar er b*r*igðir l*an*d oc þ*e*ssi atferli hafa. s*v*a s*co*lo þ*eir* all*ir*. Land bvar .v. s*co*lo scilia v*m* me*r*ki. eɴ heimil*is* b*var* v. þ*ess* er s*ottr* e*r* v*m* heimilldena.[1] s*ca*l b*va* alla q*ueði*a aþi*n*gi. [a] Ef m*aðr* veʀ lyrite l*an*d þ*at* er v. avra er v*er*t e*ða* meira fiar oc veit h*ann* at h*ann* a e*igi*. þ*at* l*an*d er h*ann* kende s*er* þ*at* v*arðar* h*onom* f*iorbavgs* ɢ*arð* oc er þ*at* stefno söc. s*ca*l q*ueðia* ix. b*va* ti*l* aþ*in*gi þ*ess* e*r* sóttr e*r*. [b] Ef sa m*aðr* kýs undir sic vndan lavsn landz e*r* keypt hev*ir* *oc* e*r* sa eigi scylldr þa e*r* sellde at giallda h*onom* þ*at* l*an*d er lyriti e*r* varit. ne*m*a þ*v*iat eins ef h*ann* hev*ir* f*ra*maʀ sellt h*onom* eɴ h*ann* viɴe heimilt. **Þ**ess l*an*d er lyriti e*r* varit eigo þ*ei*r at neyta se*m* þ*ei*r eigi ti*l* þ*ess* e*r* undan er leyst. enda a sa cost at leysa undan þa e*r* h*ann* vill ef keypt hev*ir* l*an*dit. oc s*ca*l sitt hu*er*r hafa þar v*m* siþ*ir*.

175. ef m*aðr* leyn*ir* l*an*dz me*r*kio*m*

[c] **E**f m*aðr* leyn*ir* m*er*ki e*ða* vill*ir* m*er*ke e*ða* fœr*ir* l*an*dz m*er*ke e*ða* scóg*a*r e*ða* engia m*er*ki v*arðar* þ*at* f*iorbavgs* ɢ*arð* hv*er*gi se*m* þ*at* gor*ir* oc er þ*at* stefno

---

a) = A. M., l. c., S. 219[13].
b) = A. M., l. c., S. 221[1].
c) = A. M., l. c., S. 219[20].

---

1) *Punctum er tilföiet.*

soc *scal quediа* ix. *bva* til aþ*ingi*. Ef sa k*om*r ti*l* er sellt hev*ir* l*an*d at syna þei*m* l*an*dz m*er*ki *er* keypt hafa. þa s*cal* h*ann* heimila h*onom* l*an*dit ti*l* þ*eirr*a m*er*kia sem h*ann* quað á þa er h*ann* sellde h*onom* oc rétt ero *oc* þav m*er*ki half. Ef þ*eir* m*enn* ero e*igi* þ*ar* co*mnir* er þ*ar* eigo l*an*dz m*er*ke við f*yrir* vtan. enda v*æri* þ*eir* q*u*add*ir* vii. nótto*m* f*yrr* til m*er*kia go*n*goNar. þa eignaz cavpandiN l*an*d m*eð* m*er*kio*m* þei*m* se*m* hiN selde h*onom*. [a] Ef cavpaNdiN kö*m*r e*igi* ti*l* s*v*a se*m* h*ann* hef*ir* q*u*att ti*l* m*er*kia go*n*goNar e*ða* hev*ir* h*ann* e*igi* at lögo*m* q*u*att *oc* asa m*aðr* cost þ*es*s e*r* l*an*d aþar et næsta at v*er*ia l*an*d h*an*s lyrite ef h*ann* vill þriþiu*n*g utan garða þ*es*s lut*a*r er til h*an*s l*an*dz liGr. E*igi* s*ca*l h*ann* v*er*ia lyrite *vm* bolstað hins. Ef sa m*aðr* alyrito e*r* varit hev*ir* enda (S. 130, a.) a sa g*ra*s navt alande þ*v*i bæðe engia oc haga.[1] e*igi* s*ca*l h*ann* scog hava[2]. enda secz hin*n* þ*a*r a sino. ef h*ann* neyt*ir* þ*es*s[3] l*an*dz er h*onom* v*a*r lyrite varet. Ef þ*eir* co*m*a huareg*ir* ti*l* m*er*kiaNa e*ða* e*r* e*igi* ti*l* boðit at lögo*m*. þa eigo þ*eir* lyritar vörnena er þar átto aðr l*an*d við f*yrir* vtan. þ*eir* s*co*lo varit hafa landit lyrite a xii. manaðo*m* eno*m* næsto*m* þ*að*an f*ra* er þei*m* v*a*r scyld m*er*kia ga*n*ga ef þ*eir* vilia meira v*er*ia eN sitt l*an*d. Ef sa m*aðr* k*om*r ti*l* m*er*kia er l*an*d keypti. en hiN k*om*r e*igi* er sellde. enda v*æri* h*ann* q*u*addr at lögo*m* þa v*er*ðr h*ann* utl*agr* við cavpaNdaN enda a do*m*r at d*om*a ahendr h*onom* m*er*kia syningina eN v.[ta] dag vico þaN er

---

a) = A. M., l. c., S. 2229.

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Den arnam. Skindb. læser* höggva.
3) *Først skrevet* sins, *men derefter rettet saaledes.*

manaðr lifir sumars. oc betr scaða þess allz er hann hevir af fengin. [a] Þar er manne er land varet lyrite þa scal hann þangat reka bú fe sitt allt i þat horn landz sins er fiR er lyritar vorniNe. Nv hafa þeir fleire varit þa scal hann feit láta reca i miðian haga siN vm apna enda scal fundit feet er sol komr i avstr mítt. eN þat heitir hirðis rismal. enda scal hann at lata menn sitia vm daga. Þott þar beitiz aNara manna lönd oc er or rekit sem nv er talit. oc secz hann þa eigi abeitiNi við þá. Ef hann beitir meiR eN sva oc varðar honom utlegð við þa er sín lönd vorðo lyrite. Ef boandanom verðr stefnt vm haga beitena. þa á hann at queþia ser biarg quiðar vm þat hvárt hann hefðe þaN smala maN eða eigi er or mundi rekit hafa fe hans or lande hins er sokir vm ef hann villde. Nu beR þat quiðr at hann hevir þaN smala maN er or mundi rekit hafa feet ef hann villde. þa er su beít var er boaNdiN [1] er sóttr vm. þa varðar smalamaNinom (s. 130, b.) vtlegð eN eigi boandanom.

176. vm engi dóm.

[b] Ef maðr vill queþia maN engi doms þa scal haN fara til heimilis þess manz er hann er osáttr við vm engit oc queðia þaN þar engi doms oc leGia á vii. natta stef oc queþa á engit oc a dóm staðeN. [2] hann scal

---

a) = A. M., c. 5.
b) = A. M., c. 17, S. 269[1].

---

1) *Ordene* er boaNdiN *ere skrevne to Gange.*
2) *Punctum er tilföiet.*

stefna hinom til brigðar oc til ut gongo oc telia ser engit. Hann scal rumhelgan dag queþia engi doms. hann scal .v. bva queðia .iii. nóttom fyrr eða meira mele at þeir comi til doms at bera quiðo þa er hann vill þa beidda hafa oc þeir ero scylldir oc réttir vm at scilia. Þeir scolo coma til doms fyrir miðian dag. sva at domr se þa nefndr. Huar þeirra scal hava .xx. menn með ser oc taca þar domendr or.[1] quið menn scolo at fornaðe. Hvar þeirra scal iii. menn nefna idom brigðande engis oc halldande. þar ahvar þeirra at bioða avðrom til hruðningar vm domendr. enda scal dom hryðia sem xii. quið enn sa scal bioða til hruðningar quiðar er quadde. scal þan quið[2] hryðia sem aðra bva quiðo. Boendr scal queðia fyr en grið menn ef til ero þa er næstir ero þar oc þa er at hærom se réttir. Rétt er þo at grið menn verðe .ii. iquiðenom ef boendr verða or ruddir. [a] Huar þeirra scal coma til nesta hvss engeno þvi er a göto þeirra er oc scal þar hvar þeirra telia xx. menn liðs sins. scolo þeir af þeim xx. taca domendr oc vatta oc öll gögn þav er þeir scolo hafa at þeim domi. [b] En ef þeim fylgia fleire menn en sva þa verða þeir utlagir við þan þeirra er sőtt vill hafa. [c] Eiða scolo þeir vina aðr hann segi soc sina fram oc sva þeir allir er lög scil scolo bera at bóc eða at crossi. Nv scal hann segia söc sina fram sva scapaða sem hann (s. 131, a.) stefnde. þa scal bera stefno vætti. þa scal bera quið þan hvart sa maðr átte enge þat a deyianda degi eða eigi er hann tóc arf eptir.

a) = A. M., l. c., S. 270^{5}.
b) = A. M., l. c., S. 275^{1}.
c) = A. M., l. c., S. 271^{22}.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Gisning, overensstemm. med den arnam. Skindb., for* dom.

Ef *maðr* hev*ir* keypt engi þa *scal* h*ann* b*era* cavps v*ætt*e sítt. þa *err*[1] *þat eigi* ti*l*. þa *scal* v. *bva* quiðr scilia *þat* er vattar scylldo. Ein*ir bvar sco*lo alla q*u*iðo scilia v*m* engia b*r*igð. Ef fra*m* ero førð sócnar gögn. þa *scal* sa f*ru*m føra varnar gögn e*r* helldr e*n*gino. oc sva *scal* öll lög scil f*ra*m føra se*m* at þi*n*ga do*m*i. en si*þan scal* do*m*r dø*m*a þei*m þeirr*a engi er helldr heimilld ti*l*. Nv kø*m*r anar *þeirr*a *sinn*i heimild ti*l*. en anar ma *eigi*. þa *scal* þei*m* dø*m*a engis höfnena er heimilld kø*m*r til. en þa *scal* at þi*n*ga do*m*i reyna eigin orð engissens. Ef *þeir* v*er*ða *eigi* a sátt*ir* hv*er*n do*m* *þeir* sc*o*lo dø*m*a. þa *scal* afl raða *með* þei*m*.[2] *þe*ir eigo at vefengia e*r* *þeir* ero .iii. hvar*ir* sem ero. oc f*a*ra s*v*a at vefangi se*m* at fiorðv*n*gs do*m*i. *þe*ir sc*o*lo þ*a*r v*er*a vnz *þeir* hafa lokit do*m*e sino*m*. Þar *scal* engi do*m*r v*er*a e*r* engi er vaxit. en*n* þar at eins *scal* engi do*m*r v*er*a e*r* m*enn* ero asátt*ir* h*v*eʀ se*m* l*an*d a und*ir*. Ef *þeir* vefe*n*gia *oc scal þat* reyna i fiorðu*n*gs domi þei*m* se*m* engi do*m*r var i áttr. Ef *þat* er vefengt í engi do*m*eno*m*. þa *scal* sa hava e*r* aðr hafðe ti*l* þe*s*s er reynt er at þinga dome.

177.

[a] Ef m*enn* eigo l*an*d sama*n* oc vill m*að*r orca l*an*dz deilldar a anan h*ann* *scal* f*a*ra ti*l* heimilis þe*s*s m*an*z er h*ann* vill scilia l*an*d at eign við. en v.[a] dag vico þa e*r* vica er ti*l* sumars. H*ann* *scal* nefna s*er* v*att*a at han stefn*ir* h*o*n*om* heim at h*ann* scyli hei*m*a vera (s. 131, b.)

---

a) = A. M., c. 14.

1) *Skrevet* e⁷r.
2) *Punctum er tilföiet.*

a vii. natta fresti oc hann mvn þar coma þa at queðia hann landz deilldar eða i tölo ef eigi sia bvar landz deilld. Nv komr hann þangat þa scal hann nefna ser vátta at þvi at ec queð þic lögsciptis vm landit oc nefna hann eða itölo ef bvar siá eigi logscipti með ocr iɴ v.ta dag þaɴ er iiii. vicor ero af sumre oc garðlags ef hann vill. þat láta fylgia. Hann scal queða aból staðiɴ hvar hann scal fyrst til coma. þeir scolo þar coma hvarirtveɢio fyrir miðian dag. Sa scal queðia bva v. þa er þvi landi ero næstir er deila scal. Landeigendr scal queðia sa er scipta vill láta landeno .vii. nóttom fyʀ eða meira mele. þa er réttir se i quiðom vm[1] þa menn alla er lut eigo ilanðe þvi er scipta scal. Hann scal fara til heimilis bvans es hann vill queðia at scipta lanðeno. hann scal nefna ser vatta. Nefni ec i þat vætte. at ec queþ þic landsciptis at scipta með ocr logscipte oc scipta þar husom oc engiom með navta[2] þína .iiii. coma þar fyrir miðian dag.[3] queþ ec þic lög quoþ. Þa er maðr er quaddr land[4] sciptis oc geʀ hann eigi handsala oc verðr hann[5] utlagr vm þat iii. morcom. enda a domr at doma a hendr honom þa er hann er sóttr vm .xiiii. nóttom eptir vapna tac. oc scal þar doma ahendr honom fe vítet oc láta uppi land sciptit. Eɴ ef bvar coma eigi til oc varðar þeim utlegð oc scal doma ahendr þeim at scipta landeno xiiii. nottom eptir vapna tac. Eɴ ef þeir coma eigi sva at scipta sem domt er þa varðar þeim fiorbavgs garð. Eɴ ef domt er ahendr honom þa scal queðia bva til iii.

1) *Maaskee burde der læses* við.
2) *Gisning for* vatta.
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Forst skrevet* lög, *men derefter rettet saaledes.*
5) *Herefter skrevet* eigi, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*

nótto*m* *fyrr* en ef h*ann* k*o*m*r* þa e*igi* ti*l* þa *varðar* h*on*o*m* *fiorbavgs* *garð*. enda *sco*lo þeir[1] þo scipta. Ef[2] þ*ett*a e*r*o stef- (S. 132, a.) no sac*a*r oc *sca*l *queðia* h*eim*-*ilis* b*va* v. ti*l* þ*es*s er sóttr er.

178[3].

Hvar þes e*r* m*enn* *sco*lo l*an*de scipta e*ða* omögo*m* e*ða* huige er m*enn* *sco*lo logscipte e*ða* virðingar hafa[4]. þa *sco*lo m*enn* logeiða viNa at boc e*ða* at c*r*ossi. Sua *sco*lo þ*eir* l*an*d deila m*eð* þei*m* m*onno*m öllo*m* er þ*a*r eigo lut il*an*deno. at sins megi h*v*eR nióta *oc* *sca*l s*er* hue*r*io*m* deila.[5] *sca*l engi þ*eir*ra reca sitt fé y*fir* aN*a*rs l*an*d hei*man*.[6] *sca*l þ*a*r löndo*m* igegn scipta. en e*igi* *sca*l þ*a*r huso*m* scipta igegn l*an*de. en ef þ*a*r e*r* su*m*t l*an*d v*er*ra en su*m*t oc *sca*l þ*at* v*er*a þ*v*i viðara at iam góð se bæðe.

179.

Uatn *sca*l falla þ*a*r ti*l* bolstaða allra. enda *sca*l allr saman fara hu*er*s þ*eir*r*a* landz lute[7]. þ*ei*r eigo at scipta huso*m* buarn*ir* at iafnaðe m*eð* þei*m*. þ*eir* eigo þuerkyrfa hus ef þ*eir* vilia eN e*igi* *sca*l þar hus deila at endlongo. Ef þ*a*r v*er*ðr hus i aN*ars* l*an*ðe. oc *sca*l þa hus þ*a*r v*er*a meþ*an* sa vill e*r* a en h*ann* *sca*l or sino l*an*de føra til alt at bøta v*m*. en ef h*ann* vill or stað føra þa scal h*ann* ısitt l*an*d føra.

---

1) *Tilföiet.*

2) *A. M. udel.* Ef *og læser senere* bva ix. — til fiorbavgssaca en v. til utlegðar.

3) *I Capitlets første Linie er en Plads aaben til Overskrift.*

4) *Tilföiet, i Henhold til Læsemaaden i den arnam. Skindbog.*

5 *og* 6) *Punctum er tilföiet.*

7) *Skrevet* lute landz, *men Ordene derefter forandret ved Henvisningstegn.*

180.

Men eigo at briota iorð ti*l* taðna e*ða* ti*l* akr*a* þótt þ*ei*r e*igi* fleíre saman en .i. Þ*ei*r eigo ia*fn* góðri iörðo at avka sina töðo e*r* siðaʀ avca. Þ*a*r e*r* b*var* sia *eigi*[1] logscipti at l*an*ðe oc *sco*lo þ*eir* scipta huso*m* þo oc engio*m oc* töðo *oc* acr londo*m* ef e*r*o. en telia kycfe ihaga. Þ*ei*r *sco*lo s*va* telia ihaga at þ*ei*r hyɢi at e*igi* myni fe at nyt*ra* at færa se í. enda e*r* þo scipat ti*l* fullz. Þar s*ca*l telia þrevetrt[2] navt við kv e*ða* ellre. En tuevetr navt .ii. við kv e*ða* yngri.[3] e*igi* s*ca*l kalfa telia. Hross þ*r*evetrt við .ii. kýr e*ða* ellra. Tuevetrt h*ro*s*s* eða (S. 132, b.) yng*ra* við ku. s*ca*lat fyl telia. Lömb .xx. við kú. Gamlir savþ*ir* x. eɴ geitr .v. E*igi* scal[4] svín il*an*d telia ne haga[5]. [a] Ef m*að*r hevi*r* ti*l* þe*s*s keypt í l*an*di at h*ann* villde þ*v*i ti*l* sins l*an*dz lata scipta e*r* næst v*æ*re þa s*ca*l luta þar. Ef h*ann* hevi*r* e*igi* ti*l* þe*s*s keypt oc s*ca*l h*ann* þaɴ lut hava e*r* næstr er h*an*s l*an*de. [b] Ef þa er snær a iorðo e*r* m*enn* s*co*lo l*an*de scipta e*ða* i telia e*þa* garðlag rétta. *oc* e*r* rett at þ*eir* bíði ti*l* þe*s*s e*r* vi.[6] vic*o*r er*o* af su*m*ri ne*m*a þei*m* se land s*va* kunt se*m* þ*eir* se allt.

181.

[c] Ef m*að*r vill beiða garð lags aɴa*n* þa s*ca*l h*ann* hefia vp*p* hei*m*stefno se*m* þa er haɴ beiðir l*an*d sciptis oc

a) = A. M., l. c., S. 256[2].
b) = A. M., l. c., S. 258[19].
c) = A. M., c. 15.

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Det sidste Bogstav i dette Ord er skrevet over Linien.*
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Tilföiet.*
5) *Den arnam. Skindbog læser* hafa.
6) *Den arnam. Skindbog læser* v.

sva *quedia* bva *til* at deila garð lag *sva* *með* þei*m* at þ*eir* viɴi lagðan aþ*r*imr su*m*ro*m*. ameðal aɴa. Þ*eir* sc*o*lo s*v*a hafa hiv́ h*v*aʀ þ*eirr*a asino l*an*de at meþal lage. e*i*gi sc*o*lo þ*ei*r af selia ne oɴ*or* lönd v*ið* hafa f*yrir* þær sac*ir*. Þ*ei*r sc*o*lo lög garð gerða. eɴ lög garðr er .v. feta þiockr v*ið* iorð niðri eɴ .iii. ofa*n* taca í öxl m*ann*e af þrepa. þei*m* e*r* gildar aln*ar* *oc* faðma hev*ir*. Bvar sc*o*lo retta m*er*ki þ*eirr*a. iafna þ*a*r nesio*m*. oc þót*t* munr v*er*ði nesia. *oc* eigo b*var* at scipta ef þ*at* e*r* miɴa v*er*t eɴ .v. avra. h*v*argi ma scyllda aɴa*n* ti*l* garð lags þ*a*r e*r* e*i*g*i* tecr hiá torf e*ða* gr*i*ót oc b*er*a v*er*ðr ti*l* m*eð* eyk eða reiða. Þ*ei*r sc*o*lo báþ*ir* hefia up ieino*m* stað *oc* g*er*ða ti*l* sins enda h*v*aʀ. garðiɴ ne*m*a þ*eir* v*er*ðe a aɴat sátt*ir*. Sa acost at leɢia leng*ra* garðiɴ ef h*ann* vill er q*u*addi. Ef sa geʀ eigi leɢia garðiɴ e*r* q*u*addr v*a*r garð lagsens. þa sc*a*l sa leɢia er q*u*adde siɴ lut. enda v*arðar* h*on*om e*i*g*i* beitin þótt fe h*an*s sciotiz f*yrir* garðz en- (S. 133, a.) da. Hino*m* v*arðar* utle*g*ð er e*i*g*i* vill g*er*þa. enda secz h*ann* abeitiɴe enda sc*a*l do*m*r dø*m*a garð lagit a hendr h*onom* enda a h*ann* at bøta av visla bøtr hino*m* er g*er*þ*ir* ef h*an*s fe gør*ir*. Ef h*ann* gør*ir* miɴa garð eɴ m*æ*lt er í lögo*m* e*ða* syniar h*ann* m*eð* öllo oc se h*ann* ti*l* q*u*addr at lögo*m* oc v*arðar* h*onom* ia*fn*t bæðe. Ef þ*a*r v*er*ðr tungarðr í garð lage eɴ þ*at* e*r* tungarðr er töðo völlr ge*n*gr vt at garðe þar a sa cost e*r* völl á at g*er*þa eiɴ ef h*ann* vill. oc taca þa utan garðz garð virkit. Ef h*ann* vill at þ*eir* g*er*þi baðir oc ah*ann* cost at bøta eiɴ ef h*ann* vill oc taca vta*n* garðz garðzbøtrnar. eɴ ef h*ann* vill e*i*g*i* eiɴ bøta garðiɴ e*ða* g*er*þa þ*a*r er túngarðr h*an*s e*r*. þa sc*a*l þaɴ h*v*aʀ þ*eirr*a bøta er g*er*ðe oc taca þ*a*r efne garð bóta er þ*ei*r tóco garðvirke. Eɴ ef þ*a*r v*er*ða höɢ scógar f*yrir* þa sc*a*l f*yrir* nes þ*a*r g*er*þa. Eɴ ef þar ero rif

hrís oc s*ca*l gerða igegno*m* þav. en þ*at* ero rif h*r*is ef m*enn* rífa. e*n* þ*at* e*r* hög scogr e*r* m*enn* hög*v*a. Ef þ*a*r v*er*ða engiar m*anna* f*yrir* garðe oc *sca*l *ger*þa et gegnsta þ*a*r enda bøta þei*m* engiar sín*a*r s*v*a se*m* bvar vir*ð*a við bóc. at þ*eir* hafi a*n*at e*n*gi ia*fn*gott *oc* ia*fn* mic*it* *oc* ia*fn* högt. Ef þ*a*r e*r* garðr e*r* v*m* þioð brąvt þv*er*a. þa s*ca*l hlið v*er*a agarði alnar oc faðms mic*it* oc hava[1] g*r*ind f*yrir* s*v*a at m*enn* lúci vp*p* af h*r*osse oc aptr ef vill. Þess a h*ann* cost at føra garðz hlið á ör scot e*ða* sce*m*ra s*v*a at se af þioð bröt oc se þ*at* ia*fn* gott at riða. Ef þar e*r* *ger*t v*m* þioð bravt þv*er*a s*v*a at *eigi* è*r* hlið á garðeno*m*. þ*at* v*arðar* utl*egð* [a] enda e*r* garð*r*i*n* oheilagr oc á at b*r*iota hlið a þei*m* garðe þot*t* heilact sé ef m*að*r fe*r* igegnu*m*. e*n* ef aptr er gert hliðit. oc a huer*r* at søkia þa söc er vill. (S. 133, b.) ef *eigi* er hlið agarðe. [b] Amiðil a*n*a *sca*l lög garð gerða. e*n* vár av*n* e*r* ti*l* þe*s*s e*r* man-aðr e*r* af su*m*re. e*n* garð ö*n* siþ*an* .ii. manaðr. þa er hey önn aðra .ii. manaðr.[2] e*n* þá e*r* log garðz ö*n* e*n* efsta manað sumars.

182.[3]

[c] Ef m*að*r hev*ir* lönd fleire vnd*ir* bu sitt. e*n* eit*t*. oc vill h*ann* f*a*ra þ*a*r isel yf*ir* a*n*ar*s* m*a*nz la*n*d. oc a h*ann* þ*a*r at f*a*ra tysvar m*eð* fe sitt a su*m*ri til sels. oc f*ra*. þ*v*iat eins opta*r* ef misgo*n*gor v*er*ða fiar. *oc* a h*ann*

---

a) = *ovenf. c. 9, S. 26* (A. M., Krist. R., c. 17).
b) = A. M., c. 15, S. 261[14].
c) = A. M., c. 19.

---

1) *Den arnam. Skindbog læser* blarra.
2) *Ordene* þa er — manaðr *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog.*
3) *I Enden af förste Linie er en Plads aaben til Overskrift.*

þa at reka heim smala sin. Hann a fornar götor at fara ef þær ero til. en ef hann fer vm engi manz þa scal hann itogi hafa et lavsa hros. Ef þar ero keldor agoto hans oc a hann at gera brvar i anars manz lande oc vina þav a verc þar. en ef hann fer yfir engi manz oc hlytr maðr af þvi scaða. þat varðar honom utlegð. enda scal hann bøta hinom scaða sua sem bvar hans virða við bóc.

183.

[a] Þat er mælt. at engi maðr scal legia bolstað sin ileg. Ef hann getr eigi leigo við þa scal hann fara til hus þeirra manna. er þar bva næstir landi þvi er þar er obygt oc nefna ser vatta oc bioða þeim at leiga landit þa er vii. vicor ero af sumre et siðarsta sva sem bvar meta. Ef þeir leiga landit oc scolo þeir þar etia heyiom þeim er þar fáz a þvi landi enda scolo þeir hallda husom sem aleigo landi. oc scolo þeir at öllo hallda landeno sem leigo lande. Ef þeir leiga eigi þa a hann at veria þeim lyrite landit oc fara með lyrite þeim sem með stefno. Þat er oc rétt at hann vere þeim lyrite at lögbergi. Eigi sekiaz þeir a beít aðr þeir fregna lyritin. [b] Ef maðr rekr fe sítt i anars manz land eða lætr reka sva at hann vili anars eigin-beita oc verþi af þvi v. avra scáðe. eða meire oc varðar honom fiorbavgs garð. en ef mini scaðe verðr en sva. þa varðar utlegð. oc bøta avvisla sem bvar meta.

a) = A. M., c. 20.
b) = A. M., c. 9.

184.

(S. 134, a.) [a] Ef menn búa tueim megom ár oc vill anar þeirra gera brv́ yfir þa scal sa bioða hinom at gera brv́na. Nv vill sa eigi gera. þa scal sa gera oc vellta báðom megin arenar til. Nv verðr hinom mein at götom þeim er til geraz. þa scal sa er brv́na gerði bøta hinom þat sva sem hvar v. virða við bóc þess er scaðan fecc af. Nu vill sa maðr gera brv́n er hvarungi megin a land við. oc scal hann bioða þeim at gera en þeir scolo taca til a xii. manaðom enom næstom ef þeir vilia gert hafa. en ella scal hann gera oc velta baðom megin ár til. Sa er brv́ gerir scal mæla fyrir sem hann vill. at hui hafa scal brúna oc segia til ilögrétto hueria hælgi hon hevir oc hvat varða scal ef af er brugðit. Scal oc bøta þeim er lavnd eigo við sem hvar virða ef honom verðr mein af götom þeim er af geraz. hvargi á at bana avðrom þeim er land eigo við ána at hafa scip á. Nv vill anar maðr hafa scip á áne. þa er þat þviat eins rétt ef á er avalt meþan á er þíð oc meta eigi leigo. En ef mein verðr at götom þeim er af göraz þa scal sva bøta sem aðr var tínt.

185.

[b] Ef maðr viðr alanðe anars olofat oc sceðr þar iorð olofat eða slær. þat varðar iii. marca utlegð. En ef hann hevir abrott eða neytir þa a hinn at raða orðe vm. Ef maðr lætr reca fe sitt i anars manz lanð eða sva at hann vill at þangat gangi. þa varðar fiorbavgs garð.

---

a) = A. M., c. 16.

b) *Hertil findes intet fuldkomment tilsvarende i den arnam. Skindbog, jvfr.* A. M., c. 9, S. 229[4].

[a] Nv *verða* misgo*n*gor fiár *oc varðar* s*v*a fre*m*mi við lög haga beit *er* l*an*d *er* lyriti varit *oc* farit sua *með* se*m* *með* stefno. ef hiɴ heyr*ir* e*igi* sialfr. Lyritar vörn en sama s*ca*l hallda xii. manaðr f*yrir* haga beít. Rett *er* at *ver*ia lyrite haga beit at lögb*er*gi e*ða* ávár þi*n*gi ef þ*eir* ero samþi*n*ga oc *varðar* sva fre*m*mi (S. 134, b.) við lög *er* sa spyʀ *er* lyriti *er* varit. Ef maþ*r* stefn*ir* lögh*æ*lga*n* dag e*ða* veʀ l*an*d lyrite. þa *varðar* iii. m*arca* utl*egð*. enda *ver*ðr onýt stefna eþ*a* lyritar vörn h*an*s.

186. v*m* sino breɴor

[b] Nv vill m*að*r breɴa sino ís*in*o l*an*di þa s*ca*l h*ann* biðia lofs þa *er* næst*ir* bva oc lav*n*d eigo við fyr*ir* uta*n* oc bøta þei*m* þo ef af g*er*iz. Eɴ ef eldr reɴr ih*vs* þ*eirr*a m*ann*a *er* e*igi* hafa lofat e*ða* lönd e*ða* breɴa f*yrir* þei*m* scóg*a*r þa *varðar fiorbavgs* ɢ*arð*. [c] Huerr m*að*r a iarðar avoxt isino l*an*di alla*n*. þ*at* a m*að*r hei*mi*llt at éta i aɴ*ar*s l*an*di ber oc söl. eɴ vtl*egð varðar* iii. m*arca* ef h*ann* hev*ir* ab*ro*tt olofat. Nu tecr h*ann* hvaɴ*ir* oc *varðar* þ*at* iii. m*arca* utl*egð*. en ef iii. alna ero *ver*ðar þa á eigande at raða orðe v*m*. [d] Ef maðr rífr hrís il*an*di m*an*z oc *varðar* iii. m*arca* utl*egð*. föra má ti*l* þyfðar ef v*er*t *er* .iii. alna ef h*ann* nyt*ir* s*er* eþ*a* til gørtøkis.

187.

[e] Ef m*að*r a engi iaɴ*ar*s m*an*z l*an*di oc s*ca*l varða við engi þ*v*i eɴ v.[ta] dag þaɴ *er* vi. vic*or* ero af su*m*ri ár

---

a) *Jvfr. nedenf.* c. 198 A. M., c. 6.
b) = A. M., c. 22.
c) = A. M., c. 47, S. 347[20].
d) = A. M., c. 35, S. 295[16].
e) = A. M., c. 23.

vm morgininn. Enn sa maðr er engi á iannars lande hann scal þat fyrst láta yrkia. Ef hann yrkir eigi sva engit sem mælt er oc vili hann ort hafa þa varðar honom vtlegð. oc er oheilact bæðe heýit oc sva engit. Nv á hann ifleire manna löndom engi þa scal hann sit sumar slá hvert þeirra fyrst. oc slá suá fremmi heima er þav[1] ero öll slegin. [a] Hann á at gera stiflor í engi þvi ef hann vill oc grafa engi sitt til. oc veita sva vatn a engit. Hann scal a sino engi hefia up veitona enda scal þaðan falla í enn forna farveg.[2] eigi scal hann annara manna lönd meiða i veito sinni. Ef fe annara manna fær scaða iforvm þeim er hann grefr oc a hann at giallda þat. Eigi a maðr at gera veitor i landi (s. 135, a.) sino sva at spilli lande eða engi þess manz er fyrir neðan býr. enn ef þeim verðr v. avra scaðe af þvi eða meire þa varðar honom fiorbavgs garð er veítona gerði. enn ef minne verðr scaðenn en sva þa varðar honom vtlegð oc giallda avvisla.

188. vm garð lag

[b] Maðr a at gera lög garð vm engi sitt ef hann vill hvar þess er eigi ligia beitv teígir manna í v. avra verðir eða meira. hann scal i sino engi marke. velta torfe til garðs. hann scal láta þar hlið a garðe. Rett er at hann byrgi aptr garðinn ef hann vill þa er .vi. vicor ero af sumri enn hann scal hirt hafa hey sítt. or garðenom oc upp lokit garðinn er .iiii. vicor lifa sumars þa a sa beitena er land a undir enda er þa o heilact engit oc

---

a) = A. M., c. 24.
b) = A. M., c. 25.

---

1) *Ordene* er þav *ere skrevne to Gange.*
2) *Punctum er tilföiet.*

heyit ef þa er ohirt enda á sa upp at lúca hliðom er beit á. Ef hann slær eigi sva engit þat er hann á iaNars lanðe eða gerþir hann eigi lög garð vm þa er engit oheilact við þes manz fe er beit á alande. þvi er engi þat er a.

189[1].

[a] Maðr á gera log garð vm hey sitt 'i aNars lande oc grafa i sino engi marki torf til. Ef garðr sa fellr þa scal gera sa orð er beiting á vm staccgarðiN þeim manne er hey á igarðenom oc varða við fe sino við hey hans en sa scal til fara þegar er hann fregn. EN ef hann feR eigi sva til þa er heyit oheilact við þess manz fe er beít a vm garðiN. EN ef snæ leGr at garðinom. oc scal hann gera orð hinom er garð þann á eða moca siálfr vm ella. Nu geR sa eigi til fara er hey á þa er hann fregn snæ vm garðeN oc er þa heyit oheilact sem þa er garðr var falliN.

190[2].

[b] HveR maðr a engis voxto isino engi marki. Nu vex þar enge (S. 135, b.) viðara oc a sá þat engi er land a undir. Ef viðr vex í engi manz þar er aNaR a lanð undir oc er rétt at sa rísi[3] upp þaN við er engit á oc

a) = A. M., c. 26.
b) = A. M., c. 31.

1 og 2) *I Enden af Capitlets første Linie er en Plads vaben til Overskrift.*
3) *I den arnam, Skindbog* rifi.

scal sa hafa viðiɴ e*r* l*an*d a und*ir*.[1] eɴ ef þ*at* ge*r*iz havɢscógr *oc* s*cal* sa hafa scóg e*r* l*an*d á und*ir*. oc fa hino*m* engi þ*at* e*r* b*vom* þei*m* .v. syniz hino*m* ia*fn* gott at hafa e*r* næst*ir* bva engi þ*vi* e*r* viðriɴ vox í. Ef e*n*gi þ*at* spilliz af eɢ v*ere* e*r* m*að*r á i aɴ*a*rs m*an*z l*an*de oc al*an*deigande at fa h*onom* ia*fn* gott engi ef h*ann* vill eɢv*er*it nyta. Ef engit onytiz þa s*cal* sa hafa engit e*r* l*an*d á. s*cal* h*ann* fa hino*m* þ*at* engi e*r* b*vom* syniz at h*onom* se[2] ia*fn* gott at hafa se*m* hitt v*a*r aðr egv*er*it gørðiz i.

191. v*m* vatn veitor.

[a] Meɴ eigo vötno*m* þei*m* at veita er up*p* spretta il*an*di m*an*z i s*in*o l*an*de hu*er*r. eɴ ef þat ero b*r*vɴar m*ann*a þa s*cal* fella i eɴ forna farveg hu*er*r af s*in*o l*an*de. eɴ ef þo ge*r*iz at meini þei*m* e*r* aðr v*a*r þ*at* bruɴlöcr[3] oc s*cal* e*igi* þa veita. [b] Ef m*enn* veita m*er*ke vötn a engi sín *oc* þicc*ir* þei*m* mein at e*r* hálft a vatnit. þa s*co*lo b*var* v. scipta vatneno m*eð* þei*m*. Ef vatn e*r* s*v*a lítit at þei*m* hlyþ*ir* e*igi* at scipta. þa s*cal* sina vico h*v*aʀ þ*eirr*a hafa. Meɴ eigo h*r*osso*m* sin*om* at æia iaɴ*a*ra m*ann*a l*an*de v*m* su*m*ar þ*a*r e*r* mötiz slátta oc sina. e*igi* s*cal* isláttо*m* æia. [c] Meɴ e*i*go at g*er*a lög garða v*m* hey

a) = A. M., c. 32.
b) = A. M., c. 33.
c) = A. M., c. 28.

1) *I Skindbogen:* þaɴ við er engit á oc scal sa hafa viðiɴ þaɴ er engi a oc scal sa hafa viðiɴ er land a undir. *Ordene:* oc scal sa — engit a, *der staae i Strid med det fölgende og hvilke Afskriveren udentvivl blot har glemt at udstrege, have vi udeladt, hvorved Læsemaaden bliver overensstemmende med den arnam. Skindbog.*

2) *I Skindbogen:* sē.

3) *Saaledes ogsaa i den arnam. Skindbog; i den arnam. Udgave feilagt.* brunnlöls.

sin i örscotz hælgi *við* aɴ*a*rs m*anz* m*er*ki i s*ino* l*an*di. ef þ*eir* vilia hey sin hælga. eɴ ef e*igi* e*r* log garðr v*m* þav hey e*r* s*v*a ner ero aɴ*ar*s l*an*di at í orscotz hælgi e*r*o v*ið*. þa ero heyin oheilög v*ið* þ*es*s m*anz* fe er s*v*a n*ær* býr. [a] Ef fe þ*es*s m*anz* trøðz at heyi igarðe þei*m* e*r* e*igi* er loggarðr v*m*. en lög garðr scylde v*er*a. þa á sá þ*at* fe (s. 136, a.) at gialda se*m* h*var* v. vi*r*ða e*r* garð á oc lögstaccgarð scyllde halda. [b] Ef m*enn* eigo sambeít oc ero hey slegin a þ*v*i l*an*de. þei*m* m*onno*m e*r* scylt at[1] hafa log garða v*m* hey sin e*r* þav hey eigo. [c] H*v*eʀ m*aðr* a groðr af l*an*de s*ino*. en ef þ*a*r b*r*iota m*er*ki vötn suarðfast l*an*d af l*an*de m*anz*. oc a sa hólm siɴ er aðr átte. eɴ e*igi* s*ca*l h*ann* v*er*ia lyrite þ*at* l*an*d. enda s*ca*l h*ann* nyta s*er* þ*at* l*an*d s*v*a se*m* h*ann* vill. h*ann* s*ca*l fella vatn ef h*ann* vill aptr í eɴ forna farveg. E*igi* s*ca*l hiɴ reca fe sitt iþ*at* l*an*d en e*igi* v*ar*þar h*ono*m þót*t* mis göngor v*er*ðe fiar. Ef *e*ngi[2] e*r* iþ*v*i l*an*de oc s*ca*l h*ann* sva við varna se*m* ih*an*s l*an*ðe se enda s*ca*l eigande s*v*a yrkia se*m* i aɴ*ar*s l*an*de se. Ef engi vex i vatz farvegno*m* eno*m* forna oc ahálft h*v*aʀ þ*eirr*a þ*at* e*r* land eigo við.

192. v*m* mala land

[d] Ef m*aðr* selr l*an*d sit m*anne* oc vill h*ann* lecia alög mala e*ða* lögveðr oc eigo þ*eir* at han*n*salaz þaɴ mala se*m* þ*eir* e*r*o asátt*ir* e*ða* veð. þaɴ mala s*ca*l lysa at lög

---

a) = A. M., c. 29.
b) = A. M., c. 30, S. 287[15].
c) = A. M., c. 33, S. 291[7].
d) = A. M., c. 12.

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Først skrevet* ēg *(Forkortelse for* eigi*), men derefter* i *tilföiet over Linien.*

b*er*gi *eða* *þat* veð se*m* *þeir* handsoloðuz hit næsta alþi*n*gi ept*ir* cavp *þeirr*a. [a] Ef *þeir* mæla s*v*a at e*igi* scyli scylt at lysa malan*n* *eða* veðit oc a *þat* *eigi* at halda. enda e*r* þa h*v*árke a l*an*deno veð ne male. Þa e*r* lög male er lýstr *eða* lögveð f*yrir* h*vom* fyrst. en*n* si*þan* at lög b*er*gi. þaɴ mála þarf e*igi* optaʀ at lysa me*þan* *þeir* v*att*ar lifa oc h*ann* man váttana oc *þeir* lifa ba*þir* e*r* þaɴ mála áttoz vi*ð*. Ef v*att*ar deyia *eða* villaz þei*m* lysing*a*r v*att*ar e*r* malaɴ á. *eða* deýr sa e*r* máliɴ v*a*r við gøʀ. þa sc*a*l lysa et þ*r*iðia hv*er*t su*m*ar at lögb*er*gi þaɴ mala. eɴ ef e*igi* e*r* s*v*a lystr máliɴ þa e*r* maliɴ af. Ef sa deyr e*r* málaɴ átte. þa sc*o*lo erfi*n*giar ens davða scipta þei*m* mala m*eð* ser. Ef *þeir* ero (s. 136, b.) fleire en eiɴ. oc sc*a*l sa lysa et þ*r*iþia hvert su*m*ar. at logb*er*gi e*r* malaɴ á *eða* veð ef *þat* er. [1] Rett e*r* at selia avðro*m* m*an*n*e* ihond at lysa veð *eða* mala. Rétt e*r* at selia l*an*dz mala *eða* veð *oc* s*v*a at gefa *eða* suage aɴ*ar*a gripa. Hv*er*vetna *þes*s e*r* m*að*r alögmala *eða* lög veð i eigine aɴ*ar*s m*an*z h*v*art se*m* e*r* l*an*ð *eða* aɴat fe annarr[2] en sa e*r* lögmalaɴ g*er*þi á *eða* lögveð fyrst. þa sc*a*l sa láta lysa et þ*r*iþia hv*er*t su*m*ar en*n* þan*n* mála á at logb*er*gi at lysa a eno næsta alþi*n*gi *oc* segia þei*m* e*r* l*an*d á. *eða* þaɴ g*r*ip e*r* maliɴ er á. *eða* veð oc segia m*eð* v*att*a. Þu sc*a*lt m*er* bioða l*an*d *þat* sc*a*l h*ann* q*ue*ða. *eða* aɴat eigin ef *þa*r v*a*r veð *eða* male. á. oc a ec þaɴ mala nu *eða* veð ef *þat* er. [b] Þar e*r* lögveð er. oc sc*a*l m*að*r taca tva avra f*yrir* eiɴ il*an*de s*v*a se*m* h*var* meta vi*ð* boc l*an*dit iɴ .v.[a] dag

a) = A. M., l. c., S. 236[15].
b) = A. M., l. c., S. 234[22].

1) *Tilföiet i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*

vico þaɴ er vii. vicor · ero af sumri.[1] et sama sumar er hann misti gialdagans. þa eignaz hann ilandeno halfo meira fe enn hann átte at honom.[2] bvar scolo quaddir iii. nottom fyʀir eða meira meli. Sua scal þar er gripir aðrir ero veð mæltir at maðr scal ii. avra taca fyrir eiɴ nema hann veð mæli ser verra grip en þvi gegni. Oc er þegar griprir for veði er fe gelldz eigi þaɴ dag er til var mæltr. Slíct er log veð þat þót þeir hafe markat verð alandino. [a] Sa er bioða scal malaɴ scal coma sumar dag iɴ fyrsta með viðrbioðanda imiðian dag eða fyʀ. hann scal nefna vatta oc bioða þeim manne er a[3] mala a landeno lögboðe at cavpa sva sem hiɴ byðr við. þa scal við bioðandiɴ segia hverio verðe hann vill cavpa. Nv scal mala maðriɴ kiosa ef hann vill vndir sec oc er þa cavp þeirra. Nv kýs hann undan ser oc er þa af male hans nema (S. 137, a.) þviat eins. at hann cavpi odýʀa þeim mun eɴ þeir buðo honom við at hann gøre honom hags mune .v. avra fiár eða meira fiár í cavpeno. [b] Nu kys hann undir sec landit. þa er þeir verða at brekeno saɴir oc varðar þeim fiorbavgs garð oc er þat stefno söc scal queðia heimilis bva ix. til aþingi þeirra er sottir ero oc scal hann sótt hafa aþriðia þingi þaðan fra er söcen gerðiz.[4] ef brek saɴaz oc scolo bvar v. þeir er næstir ero landeigendr at virða landit við bóc. en sa er mala átte scal giallda slica avra sem þeir virðo landit. Ef golldit er landz verðit oc a cavpandiɴ heimt-

---

a) = A. M., l. c., S. 240[20].
b) = A. M., c. 13.

---

[1] og [2]) *Punctum er tilføiet.*
[3]) *Tilföiet.*
[4]) *Punctum er tilföiet.*

i*n*g ti*l* sva mikils fiar at selianda sem h*var* vi*r*ða odyʀa en h*ann* keypti. Nu ef h*ann* kýs vnda*n* s*er* l*an*dit oc se bréc boðe boðit. þa v*arðar* þei*m* slict se*m* aðr v*a*r talit. *oc* sc*a*l sva at allri sócn f*a*ra se*m* aðan talða æc. Sa e*r* mála átte sc*a*l stefna ti*l* rofs cavpeno þ*eirr*a oc sc*a*l up rofna ef bréc b*er*sc *oc* sc*a*l h*ann* brigt hafa a eno næsta alþ*in*gi þ*að*an fr*a* e*r* h*onom* v*a*r l*an*dit boðit. [a] Nu hev*ir* l*an*deigandiɴ e*igi* bioðanda ti*l* sum*a*r dag en fyrsta oc hev*ir* h*ann* þo e*r* .iii. vic*or* ero af su*m*re e*ða* fyʀ a þ*v*i mele. þa sc*a*l h*ann* hei*m* hafa stefnt h*onom* vico f*yrir* boðit. e*ða* meira méle. *oc* segia h*onom* h*v*at við er boðit. [b] En cavpandin*n* sc*a*l taca vi*ð* l*an*de oc sc*a*l giallda v*er*ð aɴat su*m*ar m*eð* leigo*m*. eɴ v.[a] dag þaɴ er .vii. vic*or* ero af su*m*ri ne*m*a þ*ei*r eigi fyʀ gialldaga sama*n*. Nv hef*ir* h*ann* siðaʀ bioðanda ti*l*. en s*v*a oc hev*ir* h*ann* þo ti*l* a varðingi þa sc*a*l h*ann* þo en somo atf*er*le hafa v*m* boð sitt se*m* aðr v*a*r tint. e*igi* sc*a*l h*ann* siðaʀ segia eɴ vico f*yrir* þi*n*g. Ef[1] (S. 137, b.) cavp þ*eirr*a v*er*ðr fast oc sc*a*l sa a l*an*de bẃa þav missere e*r* l*an*d átte se*m* aleigo l*an*de. oc s*v*a abyrgiaz vi*ð* cavpanda hvegi se*m* h*ann* stafar f*yrir* se*m* h*ann* bve sialfr á. *oc* aseliande*nn* allar l*an*dz nytiar aþei*m* missero*m*. *oc* abyrgiz h*ann* vi*ð* spellom vi*ð* cavpa*n*da se*m* h*v*ar vi*r*ða. Eɴ v*er*ðit sc*a*l gialda aɴat sum*a*r a þ*v*i eno sama l*an*de leigo lavst. eɴ .v. dag þaɴ e*r* vii. vic*or* ero af su*m*re. ne*m*a þ*eir* v*er*ðe a aɴat sátt*ir*.

---

a) *Jvfr. nedenf.* c. 193, S. 102[21] (A. M., l. c., S. 243[22]).
b) *Jvfr.* A. M., l. c., S. 248[6].

---

[1]) *Gisning, i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog, for* En.

‘193.

[a] Ef sa *maðr* *ferr* af *lan*de ab*rott* *eða* or fiorðu*n*gi þei*m* *er* h*ann* a malaɴ í. þa *sca*l h*ann* *fa*ra ti*l* fundar *við* þaɴ maɴ *er* þ*at* *lan*d á. oc segia h*onom* *með* v*at*ta hv*er*io*m* h*ann* *sca*l bioða *lan*dit oc *sca*l sa *maðr* sa*m*-fiorðu*n*gs v*er*a *við* mála *lan*dit. *er* hiɴ *sca*l bioða *lan*dit *er* á. **E**f *maðr* deýr *er* *lan*d þat átte *er* male v*ar* á. *oc* þarf e*igi* þ*at* *lan*d at bioða *er* erfingiar ens davða leysaz at. *eða* sua kona ef h*ann* hefðe átta. [b] Hu*er*vetna þ*ess* *er* e*igi* ero *lan*dz málar lýst*ir* *eða* veð s*v*a se*m* nv *er* tálit. þa ero ranglyst*ir* enda *er* þa se*m* olýst*ir* sé. *oc* *er* af *lan*deno þa veð *eða* mále hv*er*ge se*m* á v*ar*. **E**f *maðr* vill mála *lan*d selia. h*ann* *sca*l *fa*ra ti*l* fundar *við* þaɴ maɴ. *er* mála á a *lan*de þ*v*i eɴ fyʀa lut ein manaðar oc segia h*onom* at *lan*dit er falt. Rett er oc at hann comi siðarr þott hann comi[1] vico f*yrir* su*m*ar et siðarsta *oc* n*efn*a s*er* v*at*ta. Jþ*at* v*ætti*. *sca*l h*ann* q*ue*ða at stefne þ*er* hei*m* oc bið ec þic hei*m*a v*er*a su*m*ar dag iɴ f*yr*sta.[2] mv*n* ec þa co*m*a *oc* bióða þ*er* *lan*dz mala oc hafa ti*l* bioðanda þaɴ *er* cavpa vill *oc* *sca*l h*ann* q*ue*þa a h*v*at hiɴ byðr *við* *er* cavpa vill. [c] Ef h*ann* hef*ir* e*igi* ti*l* bioðanda. *oc* *sca*l þo mæla eno*m* somo*m* málo*m* *við* þaɴ *er* málaɴ á ne*m*a þ*at* at h*ann* *sca*l segia[3] hino*m* at h*ann* hef*ir* e*igi* til bioðanda. *oc* búsz þv s*v*a við at ec mv*n* h*er* coma ti*l* heimil*is* þins sum*ar* dag eɴ fyrsta ef

---

a) = A. M., c. 12, S. 238[6].
b) = A. M., l. c., S. 239[18].
c) = A. M., c. 13, S. 243[22].

---

1) *Ordene* Rett er — comi *ere tilföiede, som udentvivl udeladte ved Unöiagtighed, efter den arnam. Skindbog.*

2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Først skrevet* bioða, *men derefter rettet saaledes.*

æc fæ[1] (S. 138, a.) cavpanda at l*an*deno. **E**f h*ann* fær ti*l* bioðanda .vii. notto*m* f*yrir* su*m*ar ti*l* l*an*dsens[2]. þa sc*a*l h*ann* f*a*ra oc segia þei*m* e*r* malaɴ á. *oc* q*ue*þa á h*v*at við e*r* boðit. þa sc*a*l hiɴ ráða v*m* vikona. **E**f h*ann* fæʀ fyʀ ti*l* bioðanda en iii. notto*m* f*yrir* su*m*ar oc sc*a*l h*ann* f*a*ra þo ti*l* fundar við þaɴ er malaɴ á *oc* segia h*onom* m*eð* v*at*ta h*v*at við e*r* boðit við l*an*dino. oc e*r* hiɴ scylldr at kiósa sumars dag en*n* fyrsta. ef[3] l*an*deigandiɴ hev*ir* sagt h*onom* .iii. nótto*m* f*yrir* su*m*ar. **E**f h*ann* fær siðaʀ ti*l* bioðanda *oc* er h*onom* rétt at bióða hino*m* l*an*dit þa e*r* h*ann* fiɴʀ h*ann* sialfa*n* at mále. en hiɴ sc*a*l kiosa iii. nottv*m* siðaʀ. **R**ett e*r* h*onom* at stefna hino*m* hei*m* vii. nótto*m* f*yrir* boðit. ef h*ann* fær ti*l* bioðaɴdaɴ siðaʀ en sum*a*rs dag eɴ f*yr*sta ti*l* l*an*dzens *oc* sc*a*l hiɴ kiósa iii. nótto*m* siðaʀ h*v*art h*ann* vill hafa l*an*dit e*ða* e*igi*. [a] **E**f sa kýs und*ir* sec l*an*dit e*r* malan*n* átte á *oc* kýs h*ann* sum*a*rs dage*nn* fyrsta. þa sc*a*l h*ann* gialda v*er*ðit eɴ v.[ta] dag þaɴ er .vii. vic*or* e*r*o af su*m*ri á l*an*de þ*v*i e*r* þ*a*r v*a*r mála l*an*d. ne*ma* þ*eir* eigi fyʀ sama*n* gialdaga þa sc*a*l þ*a*r gialda. **E**f h*ann* kýs siðaʀʀ l*an*dit und*ir* sic en sum*a*rs dage*nn* f*yr*sta. þa scal v*er*ðit gialda aɴ*at* su*m*ar ept*ir* en*n* v.[a] dag þaɴ e*r* .vii. vic*or* e*r*o af su*m*ri. *oc* gialda aþei*m* bólstað e*r* maliɴ v*a*r á ne*ma* þ*eir* eigi fyʀ sam*an* gialldaga. þa sc*a*l þ*a*r giallda feet. [b] Sa e*r* scyldr at v*er*a hei*ma* su*m*ars dag en*n* f*yr*sta ef h*onom* er s*v*a hei*m*ste*f*nt. ti*l* boð mála kors se*m* nv e*r* talet. ef h*ann* e*r* þa e*igi*

---

a) = A. M., l c., S. 247^{14}.
b) = A. M., c. 12, S. 240^{10}.

---

1) *Tilföiet.*
2) *Rettelse for* landens.
3) *Rettelse for* en.

heima navðsynia lavst., enda hafe h*ann* e*igi* þaɴ maɴ ti*l* kørs f*yrir* sic e*r* handsol se eigande við. þa e*r* l*an*dit mala lavst. [a] Rétt er at *maðr* sele avðro*m* m*ann*e ihönd at bioða l*an*dz (s. 138, b.) mala. Ef sa tortryɢv*ir* boðet e*r* malaɴ á. þa s*ca*l sá láta b*er*a v*ætt*e þ*at* e*r* boðmaliɴ v*ar*' ihond selldr at bioða malaɴ l*an*dzens. [b] Sa s*ca*l lög avra bioða *við* mala l*an*de ef v*er*ð[1] byðr við. ella e*r* s*v*a se*m* obeðet se. mala l*an*dit. þei*m* er malaɴ átte. Þaɴ mala s*ca*l hv*er*r m*aðr* lýsa a l*an*de aɴ*a*rs se*m* h*ann* a. en sa s*ca*l þaɴ bioða sem hiɴ lyste oc h*ann* átte. þ*a*r e*r* aq*ue*þn*ir* avrar ero mæll*ir* a l*an*de oc e*r* e*igi* scyllt at hafa ti*l* bioðanda. en s*v*a s*ca*l bioða þ*at* l*an*d se*m* mala l*an*d *oc* s*v*a at boðe fara oc at öllo aɴ*a*rs se*m* h*ann* bioði log mala land.

194. v*m* beite teigo.

Ef sa m*aðr* a beite teígo i aɴ*a*rs l*an*di e*r* h*ann* a mala l*an*d e*ða* s*v*a ef i mála l*an*deno e*r*o beíto teig*ir*. þa teigo s*ca*l m*aðr* selia ef h*ann* vill ef þ*eir* e*r*o v. avra v*er*þ*ir* e*ða* minna[2] fiar. [c] h*ann* s*ca*l q*ue*þia v. b*va* ti*l* vi*r*þi*n*gar. *oc* giallda a eno*m* næsto*m* gialdögo*m* v*er*ðit. En þ*at* heit*ir* ov*ær*a teigr. Ef sa vill cavpa þaɴ teig er l*an*d á und*ir* *oc* e*r* sa scylldr e*r* a. Sva *oc* ef sa vill selia e*r* a þaɴ teíg. *oc* e*r* sa scyldr at cavpa e*r* l*an*d á

a) = A. M., c. 13, S. 245[11].
b) = A M., l. c., S. 245[8].
c) *Jvfr.* A. M., c. 8.

1) *Skrevet* verðr, *men Slutningsbogstavet underprikket.*
2) *Gisning, overensstemmende med den arnam. Skindbog,* l. c., *og* c. 8, *for* meira.

undir. [a] Maðr a at taca fe fyrir mála land ef hann vill oc eigi lengr eɴ .iij. vetr samfast. Ef þeim er grvnr at þvi er á mála a landeno at sellt se landit. þar a hann costi .ii.[a] Þat er rétt at hann stefne hinom vm land sölo er sellde[1] oc calle honom varða utlegð oc vi. aura handsalslit. þess a hann cost at stefna til rofs cavpeno. Hann scal nefna vatta. Jþat vætte. scal hann queða at ec stefne þer oc nefna hann vm þat at þu hæfir[2] ceypt mála land mitt oc queþa a landit. oc stefne ec til rofs kavpe þvi. oc tel ec mer landit oc queða a þat. Eigi er scyllt at søkia vm landcavpit nema hann vile.[3] þar er maðr cavpir mala land aɴars viss vitande scal (S. 139, a.) hiɴ stefna til rofs cavpeno oc láta varða iii. marca sect. Nv cavpir maðr mala land oc eigi viss vitande. þa verðr hiɴ utlagr iii. morcom er honom selde við hvarn þeirra þaɴ er keypti. oc við þaɴ er malaɴ átte oc handsalslit við hvarntveɢia.

195. vm mala land.

[b] Ef barn omagar eigo mála a lande. þar scal fiár-varðveizlo manne þeirra[4] bioða þat land iɴan fiorðungs oc fara sva at boðe sem aðr er talit. Ef hann kýs undir sec land oc scal hann hafa landit þa er hiɴ unge maðr vill eigi. Ef sa kýs eigi undir sic landit er varðveizlo maðr er fiár barnaɴa þa á hiɴ at selia landit oc leɢia a slican

a) = A. M., c. 13, S. 246[10].
b) = A. M., c. 12, S. 238[19].

1) *Ordene* vm land sölo er sellde *ere skrevne to Gange, men overstregede paa det sidste Sted.*
2) *Først skrevet* væfir, *men derefter rettet saaledes.*
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Skrevet i Margen foran Linien.*

mála sem aðr var. Fiarvarðveizlo maðr barnaNa scal lýsa landz mala eða veð ef þav eigo.[1] er þviat eins scylt at bióða hinom landit er á malaN ef lystr er. En eigi scal hiN sva selia landit at eigi se mále ens unga manz á. EN hiN ungi maðr scal lysa mala siN eða veð er hann er xvi. vetra gamall.

196. vm mala land.

Ef sa er af lande fariN abrot er mála á a lanðe. oc scal sa kiosa at þeim coste undir sec er maleN er boðeN at hann scal sina avra reiða fyrir ef sa vill eigi hafa landit er hann kömr ut er malaN átte. enda scal sa hafa landit ef hann vill er malaN átte. en þa scal hann gegna þvi við þaN er landz leigor voro miNe en verðs þaðan fra er hann keypti. Ef hiN kys hvarki vm eða eigi at hafa þa scal selia landit með þeim mala er aðr var á.

197. vm akr[2] land

[a] Ef menn eigo akr land saman oc scal sa þeirra er scipta vill láta fara til heimilis aNars oc queþia hann acr landa sciptis oc sva taðs vii. nóttom fyrir scipti oc fara sva[3] at öllo vm acr landa deilld sem þa er menn scipta (S. 139, b.) husom eða engiom.

198. vm hey reka.

[b] Þar er sær eða votn eða veðr recr hey manna saman fleire eN eins þar scal sa er hey á iaNars heyi

a) = A. M., c. 14, S. 2609.
b) = A. M., c. 18.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *I Skindb.* arkr.
3) *Skrevet to Gange, uden at være overstreget paa det sidste Sted.*

oc í aNars lande fara til heimilis þess manz er land á undir heyi þvi oc queþia hann heys deilldar rum hælgan dag iii. nottom fyrir scipte eða meira mele. ef hann fiðr hiN siálfan at mále en vico ella eða meira méle ef hann fiðr eigi hiN siálfan. Hann scal þa bva queðia er næstir ero heyino þvi er hann quadde sciptis vm þeirra manna er eigi eigo hlut[1] í heyi þvi. oc queðia v. bva iii. nóttom fyrir sciptit vm þat hvern lut hann á iheyi þvi oc coma þar fyrir miðian dag.[2] þa bva scal hryðia sem engi sciptis bva. Ef varnar heysciptissens oc varðar þat utlegð. EN ef hann nýtir ser oc er þat gørtöke. Nu ef hiN krefr eigi sciptis fyR eN hann hevir heimført heyit. oc a hann þat af heygiolldom sem bvar meta at hey var vert. þa er hann krakaðe upp. Þeir menn eigo þeRa hey sin iþess lande er þav voro rekin eN eigi a brott at vega eða føra fyR en scipt er. Ef sa ma eigi vega hey þat heim til sin er á. þa scal hann lög garð gera vm heyit iþess lande er hann þerðe oc viNa þaN averka a lande hans þar er hvarke se acr ne enge. Ef hey rekr á engi manz oc fær hann scaða af þvi er engit á. Þa scal hiN bøta er hey á sem bvar v. virða þeir er næstir ero engi þvi. Ef hey recr ihaga manz oc asá gera lög garð vm er hey á. oc sva at þeRa. [a] Eigi varðar haga beít nema lyrite sé varit. oc farit sva með sem með stefno ef hiN heyrir eigi siálfr á lyritar vörn. oc á at hallda xii. manaðr fyrir haga. Rett er at veria lyrite haga á várþinge þeim monnom er þeir ero samþinga. en (S. 140, a.) sva fremmi varðar þeim er þeir vito lyritiN ef varit er,

a) Jvfr. A. M., c. 6; jvfr. ovenf. c. 185.

1) Rettelse for er hlut eigo.
2) Punctum er tilföiet.

Sa *scal* aq*ue*þa hv*er*io*m* h*ann* veR l*an*d lyrite oc *scal* rum hælga*n* dag *þat* m*æ*la se*m* stefna. Ef m*aðr* stefn*ir* lög helga*n* dag e*ða* veR h*ann* l*an*d sit*t* lyrite þa e*r* sa utl*agr*. oc e*r* onyt ste*f*na h*an*s e*ða* lyretr h*v*art se*m* var.

199. v*m* scoga scipti.

[a] Ef m*enn* eigo scoga sama*n* ii. e*ða* fleire. *oc* þycc*ir* þei*m* m*ann*e e*r* þar a scóg vi*ð* aNa*n* of micil navtn a scóge. Nv vill sa orka deilldar a scogeN e*r* miðr neyt*ir*. þa *scal* h*ann* f*a*ra ti*l* fundar oc ti*l* heimil*is* þ*es*s m*anz* e*r* h*ann* vill scoge scipta við e*ða* hitte hiN at male siálfa*n* .xiiii. nótto*m* fyR oc ne*f*na v*att*a. at þ*v*i v*ætt*e. at h*ann* stefn*ir* h*o*no*m* hei*m* oc ne*f*na h*ann* a vico f*r*este ti*l* scóg*a*r sciptis oc hafa hei*m* stefnt þa e*r* iiii. vic*or* ero af su*m*re. e*ða* fyR *oc* q*ue*ð*ia* h*ann* scogar sciptis vii. notto*m* f*yrr*. H*ann* *scal* n*e*f*n*a v*att*a. nefni ec iþ*at* v*ætt*e. at ec q*ue*þ þic N.º deilldar v*m* scög þaN e*r* vit eigo*m* sama*n* oc q*ue*þa ascógiN at co*m*a þ*a*r vii. nátta fresti f*yrir* miðian dag.[1] q*ue*þ ec þic lögsciptis. H*ann* *scal* handsala h*o*no*m* ti*l* q*u*amona ef h*ann* vill láta uppi scog*a*r scipti. Ef h*ann* lætr e*igi* uppi scóg*a*r scipti. v*arðar* h*o*no*m* utl*egð*. EN ef sa q*ue*ðr e*igi* sva scóg*a*r sciptis se*m* nv e*r* tínt. þa *scal* biða til havstz oc *scal* e*igi* fyR þa scipta scógino*m* en ept*ir* hælge þa e*r* iiii. vic*or* lifa su*m*ars aðr. Sa e*r* scipta vill láta *scal* q*ueðia* b*va* ti*l* v. l*an*deige*n*dr þa e*r* scogi bva næst*ir* iii. nótto*m* fyR oc ne*f*na v*att*a. Nefni ec iþ*at* vætti[2] at ec q*ue*þ þic

a) = A. M., c. 35.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Tilföiet.*

.N°. at *fa*ra ti*l* scóg*a*r sciptis at scipta m*eð* okr N°. at co*ma* þ*a*r f*yrir* miðian dag oc scipta scogi m*eð* ocr.[1] q*ue*þ ec þic lög q*u*oð. **B**var scolo scipta scógi s*va* at þ*ei*r sc*o*lo rioðr deila þei*m* (S. 140, b.) er meiR hev*ir* neytt scóg*a*r. Ef e*igi* e*r* rioðrom høGVIN scóg*r*IN oc e*r* valeðr oc sc*o*lo þ*ei*r þo sva scipta þa at hiN hafe þei*m* mv*n* viðara e*r* miðr neytte at þei*m* þycki ia*f*n lutr *þeirr*a. Ef bv*om* syniz at hiN hafe meiR neyt*t* en sins lutar scogar. *oc* ve*r*ðr h*ann* secr v*m* iii. m*orcom* enda sc*a*l h*ann* gialda tueNo*m* giölldo*m*. se*m* b*var þeir* vi*r*ða .v. e*r* næst*ir* bva scóge. [a] **M**eN eigo[2] e*igi* at högva iscóge þei*m* er ii. eigo sama*n* e*ða* fleire ne*ma* þ*eir* lofe all*ir*. Ef m*enn* høGva þaN scóg at eins m*a*n*z* lofe *oc* ve*r*þ*r* sa sóttr v*m* e*r* høGvit hev*ir*. h*ann* a at beiða s*er* biarg q*u*iðar at b*er*a v*m* þ*at* h*v*art h*ann* hygðe at hiN eiN ætte[3] scógiN e*r* h*onom* lofaðe e*ða* e*igi*. **N**u beR þat q*u*iðr at h*ann* hygðe at hiN ætte eiN þa viðr h*onom* þorf ti*l* varn*a*r. en sa ve*r*ðr secr iii. m*orcom* e*r* lofaðe scóg*a*r hoGit. vi*ð* þa e*r* eigo m*eð* h*onom* iscógeno*m*. oc sc*a*l h*ann* gialda tueNo*m* gioldo*m* hv*eriom* þ*eirr*a slict se*m* ti*l* kømr. [b] **E**f m*a*ðr feR v*m* scog aN*ar*s m*a*n*z* m*eð* sleþa e*ða* klybbera. e*ða* við[4] bönd e*ða* vagn e*ða* vagar oc bilar reiðe h*ans*. h*ann* a at högva ti*l* þ*es*s sem h*ann* þarf at bøta. *oc* lata ept*ir* liGia hræ. H*ann* sc*a*l segia ti*l* a eno*m* næsta bø þ*a*r e*r*

a) = A. M., c. 34, S. 292[14].
b) = A. M., c. 35, S. 295[3].

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Først skrevet* ēgo, *men* i *derefter tilföiet over Linien.*

3) *Istedetfor de förste Bogstaver i dette Ord synes Afskriveren först at have skrevet* ef, *men derefter forandret dette.*

4) *Först abbrevieret ved et* v *ligesom Præpositionen* við, *men* ð *derefter tilföiet ved Siden af* i.

aleið *hans* sé *hv*at *hann* hev*ir* hög*v*it. *hann* s*cal* handsala þei*m* ma*nne* e*r* scogiɴ á v*er*þ slict se*m* b*var* vi*r*ða oc hafa goldit a xiiii. nótto*m* eno*m* næsto*m*. ella v*er*ðr *eigi* heimillt viðar höɢet. **E**f m*aðr* høɢr tré e*ða* ii. iscóge aɴ*ars* *oc* fø*rir* *eigi* ab*ro*tt þa v*arðar* utl*egð*. *oc* vi. avra av*er*ke oc s*co*lo scog*a*r b*var* be*r*a q*ui*ðo v*m* þ*at*. Ef m*að*r fø*rir* ab*ro*tt þ*a*r á sa e*r* scóg á cost at føra ti*l* gørtökis oc ti*l* iii. m*arca* sectar *oc* ti*l* gialda tüeðra oc hafa ti*l* h*eimilis* b*va* v. þ*es*s e*r* s*ott*r e*r*. **E**f m*að*r høɢr tré iscoge aɴ*ar*s ei*tt* e*ða* ii. *oc* hylr stofn oc hef*ir* abrot tré ór scógi. þ*a*r a sa tvá coste er scóg á. þaɴ aɴa*n* e*r* aðr v*a*r talit en (s. 141, a.) eɴ aɴa*n* þaɴ at føra ti*l* þyfðar þei*m* e*r* stofn hulðe. *oc* hafa xii. q*ui*ð ti*l* goða þ*es*s. e*r* sa e*r* iþ*in*gi m*eð* e*r* sottr e*r*. **E**f h*ann* høɢr .iii. tré iscoge aɴ*ar*s e*ða* fleire ocför*ir* ab*ro*tt o*r* scoghe. þ*a*r a sa ena savmo coste e*r* scóg á se*m* þa e*r* stofn v*ær*e hulðr. **E**f m*að*r høɢr scyle höɢ aviðe e*ða* scefr s*v*a at spell se at. þ*at* v*arðar* utl*egð*. *oc* av*er*c vi. avra. En ef h*ann* viðr v. avra scaða at þ*v*i e*ða* meira e*ða* høɢr h*ann* m*er*ke biorc. þa v*arðar* h*onom* f*iorbavgs* ɢ*arð* v*ið* hu*er*n þ*eirr*a e*r* þ*a*r a mark í biorc þa. **E**f m*að*r fø*rir* scóg*a*r marc e*ða* engia e*ða* afretta. e*ða* l*an*ðz m*er*ke. þ*at* v*arðar* h*onom* f*iorbavgs* ɢ*arð* v*ið* hu*er*n þ*eirr*a e*r* þ*a*r a morc ti*l* oc s*ca*l q*ueðia* ix. h*eimilis* b*va* a þ*ingi* þ*es*s e*r* s*ott*r e*r*. **E**f m*að*r ascógh i aɴ*ar*s l*an*de oc a h*ann* at neyta scógar þ*es*s s*v*a se*m* ih*an*s l*an*de v*ær*i sialfs at høɢ*v*a. H*ann* s*ca*l e*igi* hro*s*s hafa v*m* nætr þ*a*r. h*ann* s*ca*l g*er*a col þ*a*r oc hafa ab*ro*tt førð f*yrir* vetr nætr enar næsto. *oc* hylia þ*a*r g*ra*far s*v*a at e*igi* liɢi fe í. Ef h*ann* hylr e*igi* g*ra*farnar þa v*er*þr h*ann* utl*agr* iii. m*orcom*. h*ann* s*ca*l giallda fe þ*at* e*r* þ*a*r fær scaða af grofo*m* þei*m* s*v*a se*m* b*var* v. vi*r*ða þ*es*s e*r* sottr er. Ef m*aðr* vill s*er*

nyta lim *þat* þa *sca*l *hann* *ber*a *þat* saman i cösto oc *sv*a favsca *eða* stofna oc hafa brót fört a xii. manaðo*m* eno*m* næsto*m*. **E**f *maðr* vill ser nyta stofna. þa *sca*l *hann* u*m* hafa rött *fyrir* vetr nætr enar næsto. **E**f *eigi* *er* rött v*m* stofna *fyrir* vetr nætr enar næsto. *eða* *er* *eigi* sama*n* borit lim *eða* favscar. oc a sa þaɴ við þa *er* l*an*d á und*ir*. þot*t* icösto se boriɴ viðriɴ oc v*arðar* þei*m* utl*egð* er cösto á ef *eigi* *er* abröt fört a xii. manoðo*m* eno*m* næsto*m* oc a sa við siɴ *er* sama*n* bar h*v*art se*m* *er* hrár viðr *eða* aɴaʀ. **S**a *maðr* á at beita iscoghe aɴ*ar*s *er* l*an*ð[1] a und*ir* scogi þei*m* meþ*an* fe h*an*s bítr meiʀ *gr*as eɴ við. Ef sa *maðr* sitr *sv*a n*ær* scóghe þei*m* *er* h*ann* á þa a h*ann* beita fe sino scógh- (s. 141, b.) en ef meiʀ bitr scógh en sino. **Þ**ar *er* *maðr* beit*ir* scogh aɴ*ar*s meiʀ eɴ sino þat v*arðar* utl*egð* þei*m* *er* *þat* ger*ir* oc bøta avvisla se*m* b*var* v. virða. Ef h*ann* recr fe sit*t* *eða* lætr reca iscóg aɴ*ar*s *oc* *ver*þr af þ*v*i .v. avra scaðe *eða* meire *þat* v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð* *oc* a sa söc *er* scogh á. Ef *maðr* beit*ir* þa iscoge þei*m* er h*ann* a í aɴ*ar*s l*an*de *er* fe bítr sino meiʀ en scógh *þat* v*arðar* h*o*n*om* utl*egð* oc a sa þa[2] söc *er* l*an*d a und*ir*. **E**f sa *maðr* recr fe sit iscogh m*anz* *eða* lætr reca *er* h*v*arke a scoghen*n* *eða* l*an*d und*ir*. þa *ver*ðr h*ann* utl*agr* við h*v*arn þ*eirr*a. eɴ ef .v. avra scaðe *ver*ðr ascoge *eða* meire sa *er* fe h*an*s ger*ir*. þa v*arðar* h*onom* f*iorbavgs* ɢ*arð* við þaɴ *er* scog á. **H**u*err* *maðr* a vöxt viðar i scog*ar* marke s*in*o meþ*an* h*ann* a forna*n* við þ*ar*. **E**f þei*m* m*ann*e *er* grunr at þ*v*i *er* l*an*d á und*ir*. viðe aɴ*ar*s at hiɴ neyte miðr viðarens en þa m*un*de h*ann* ef h*ann* ætte siálfr l*an*dit. þa á l*an*d-

---

1) *Først skrevet* lande, *men det sidste Bogstav dernæst udmaculeret.*
2) *Skrevet* þa sa, *men Ordenen derefter forandret ved Henvisningstegn.*

eigandiɴ at stefna honom til scila oc telia hann af vextinom af þvi at hann neytir miðr scogarens en þa mundi hann ef hann sei eigi til vaxtarens oc stefna at heimile þess er sottr er. oc queðia scogar bva vm þa söc. Ef þat berr quiðr at hiɴ neytti miðr scógar en þa munde hann ef hann sei eigi til[1] vaxtar. þa er hann af vextinom. oc asa vøxt er land á en sa a en forna við siɴ er aðr átte. Ef menn høɢva scóg þaɴ allan upp er ii. menn eigo saman eða fleire. oc scolo þeir scipta merki biorkom með ser oc høɢva þær efst.

200. vm misgongor fiar.

[a] Ef misgongor verða fiar oc beitir maðr acr aɴars eða enge oc varðar þat utlegð þeim er beitir oc bøta avvisla. [b] Ef sa ræðr at reca sva aptr fe aɴars sialfs. at hann recr i akr eða engi eða sva at hann villde at í akr eða engi gengi. þa varðar þat utlegð vm þat oc bøta avvisla. Ef v. avra sca- (S. 142, a.) ðe verðr af fiar rétte þeim eða meire þa varðar fiorbavgs ɢarð oc a sa þa söc er acr eða enge átte eða andvirke ef þar var til rekit. Ef aɴaʀ maðr rekr feet i akr eða engi eða i andvirke manz vis vitande at raðe sino oc þess er feet á oc verþa þeir baþir utlagir oc varðar þeim báðom iafn micit hvart sem scaðe verðr meire eða miɴe. Ef maðr recr bu fe manz aɴars eða lætr reca sva at mals misir. eða hann villde máls lata missa. þat varðar fiorbavgs ɢarð en þa misir bu fe máls er þat kømr vm aptan heim er vm morgen scylde. eða þat vm morgin

a) = A. M., c. 9, S. 229[11].
b) = A. M., c. 10.

1) Tilföiet.

er v*m* apta*n* scyllde. Ef m*aðr* setr IN bu fe aN*ar*s *eða* recr s*v*a hart e*ða* sær*ir* s*v*a at nyt bregðr vi*ð* oc v*arðar* *þat fiorbavgs* GAR*ð* *oc* asa sac*ir* þær e*r* bu fiar nyt a. Ef sa *maðr* ve*r*ðr sót*t*r v*m* þ*at* at h*ann* hafe rekit bv fe aN*ar*s s*v*a at máls misse. h*ann* a at q*ue*ðia s*er* biarg q*u*iðar v*m* þ*at* h*v*art hiN m*un*de fiNa bu fe sitt ef h*ann* villde s*v*a at e*igi* misti máls. Ef þ*at* beR q*u*iþ*r* at hiN m*un*di fiNa e*ða* fiNa láta ef h*ann* villde bu fe sitt s*v*a at e*igi* miste máls. þa ve*r*sc h*ann* sekiNe.

201. ef m*enn* eigo afrétt sama*n*

[a] Þar e*r* m*enn* eigo afretto sama*n* .ii. eþ*a* fleire þ*eir* sc*o*lo reca fe sitt i afrétt er .viii. vic*or* ero af su*m*ri oc reka i afrétt miðian. *oc* hafa or rekit afrétteNe e*r* iiii. vic*or* lifa[1] su*m*ars. Ef aðr*ir* m*enn* reca fe sitt í afrétt en eigi. oc hafe eigi lof t*il* allra þ*eirr*a er afrétt eigo. þ*at* v*arðar* utl*egð* við alla þa e*r* olofat hafa. E*igi* sc*o*lo m*enn* slá i afrett en þ*at* v*arðar* utl*egð*. enda e*r* oheilact heyit. eN ef h*ann* fer*ir* abro*t*t þa eigo þ*eir* orðe v*m* at raða e*r* afrétt eigo. [b] E*igi* eigo m*enn* lofa i afrett ne*m*a í tala sé. þa a hu*er*r at fylla i tölo sina. Ef fe m*ann*a ve*r*ðr epter í (S. 142, b.) afrétt oc e*r* þ*at* vite lavst. þei*m* er eigo. Eigi eigo m*enn* ge*r*a sel í afrétt. þ*eir* m*enn* eigo briota sel e*r* þ*ar* eigo afrétt. En sa e*r* utl*agr* e*r* sel gerðe e*ða* g*er*a let vi*ð* alla þa e*r* afrétt eigo. oc siNi utl*egð* vi*ð* hu*er*n þ*eirr*a. Engi m*aðr* sc*a*l beita afrétt þær vic*or* ii. e*r* a miðle ero þ*e*ss e*r* vi. vic*or* ero af su*m*re. oc viii.

---

a) = A. M., c. 36.
b) = A. M., l. c., S. 301[23].

---

1) *Tilföiet.*

vic*or* er*o* af su*m*re. þe*ir* m*enn* er næst*ir* bva afrétt eigo at beita afrett a valt bv́ fe síno ne*m*a f*ra* þ*v*i er vi. vic*or* ero af su*m*re *oc* ti*l* aɴ*ar*s dags vico þ*ess* e*r* iiii. vic*or* lifa su*m*ars þuatdagiɴ aðr. Ef m*enn* beita afrétt þær vic*or* .ii. e*r* h*ann* a sycn at ligia *oc* *varðar* þ*at* utl*egð* við hve*r*n þ*eirr*a e*r* afrétt þaɴ á. Þ*at* *varðar* utl*egð* ef m*enn* beita af rétt or selio*m* við hvern[1] þ*eirr*a m*ann*a er þaɴ afrétt á. [a] Ef þ*a*r e*r* e*igi* talit fé í afrétt e*ða* s*v*a þott ise talit oc se afréttr v*er*snaðr sva mioc at fe m*un*di þa v*er*ða feitara ef færa v*æ*ri í afrétt. Nu vill m*að*r lata telia[2] í afrétt. h*ann* sc*a*l f*a*ra iþ*in*gbrecco avarþi*n*gi þ*v*i er h*ann* e*r* sialfr þi*n*g m*að*r í. *oc* ne*f*na s*e*r v*at*t*a*. Jþ*at* v*ætt*e at ec q*u*eþ þa m*enn* alla at f*a*ra ti*l* afrétt*a*r þ*ess* er v*er* eigo*m* saman. *oc* q*u*eþa á afrettiɴ *oc* nefna nockora m*enn* *oc* co*m*a þ*a*r f*yrir* miðia*n* dag *oc* q*u*eþa á h*v*ar co*m*a sc*a*l at fiɴaz xiiii. nátta fresti *oc* q*u*eþ ec þa m*enn* alla i tölo e*r* eigo afrét*t* þaɴ *oc* mv*n* ec þa hafa q*u*adda b*va* ti*l* at telia fe í afrétt þaɴ. v. b*va* sc*a*l h*ann* q*u*eð*ia* at telia i afrétt þa er næst*ir* bva afrétt. *oc* þei*m* stað er þ*eir* sc*o*lo fiɴaz l*an*deigendr .vii. nótto*m* fyʀ e*ða* meira méle þa b*va* e*r* ecki eigo í afrétt *oc* rétt*ir* sé at heyro*m* við h*ann* *oc* sc*a*l h*ann* e*igi* q*u*eþia feðr e*ða* brøðr ne sono þ*eirr*a m*ann*a er m*eð* h*o*no*m* eigo afrét*t* þaɴ. Sa e*r* q*u*eðia vill b*va* itölo. h*ann* sc*a*l nefna s*e*r vátta.[3] nefne ec iþ*at* v*ætt*e. at ec q*u*eþ þic .ɴ°. at f*a*ra til (s. 143, a.) at telia fe iafrétt várn .vii. n*att*a fresti *oc* co*m*a þ*a*r f*yrir* miðian dag *oc* q*u*eða a h*v*ar h*ann* sc*a*l til co*m*a.

---

a) = A. M., c. 41.

---

1) *Ordene* við hvern *ere tilføiede efter den arnam. Skindbog.*
2) *Tilföiet.*
3) *Punctum er tilföiet.*

Rumhælgan dag *scal* b*va queðia* oc sva i telia. Eið scolo *þeir* aðr viNa. Til allra eiða *þeirra* er m*enn* viNa e*igi* a *þin*gi *oc* sc*al* sa fá bóc ti*l* e*ða* cross er qu*e*ðr *þeir*ra mala er eiða *scal* v*m* viNa. En *þeir* sc*o*lo sva itelia at *þar* ver*ð*e e*igi* fe at feitara at *þvi* er *þeir* hyGia at færa se í afrétt þei*m* enda hyGi þeir at scipaðr se ti*l* fullz. Talit *scal* i afrétt aðr viii. vic*or* se af su*m*re.

202. v*m* itolo

Sina itölo *scal* hue*r*r *þeirra* fylla hvart se*m* h*ann* vill sino fe eða aN*ars*. Sa *þeirra* er fleira fe hev*ir* i afrett en sina itölo ver*ð*r utl*agr* vi*ð* alla hina aðra er afrétt eigo. Kugilldo*m* *scal* i telia se*m* ibúland. E*igi* *scal* svín hafa i afrétt oheilog ero þav. Ef m*enn* ero e*igi* asátt*ir* a afrétt. *þar* *scal* sa f*ar*a iþ*in*gbrecko er scil vill[1] ge*r*a a afrétt þaN dag er fyrstr e*r* ru*m*heilagr iþ*vi* þ*in*gi er h*ann* er *þing* m*að*r oc ne*f*na *ser* v*atta*. Nefne ec iþ*at* v*ætte*. at ec q*ueþ* þa m*enn* alla oc beiðic er s*er* telia hlut i af rett þei*m* *oc* eiga lataz at luta m*eð* *ser* hveR do*m*e *scal* uphallda vi*ð* mic oc hafa lutat sva at *þeir* kuNi segia m*er* a leið oc q*ue*ða a afrettiN. Ef *þeir* vilia skil a ge*r*a þa scolo *þeir* f*ar*a ti*l* leiðariN*ar* *oc* luta *þar* ef[2] e*igi* e*r* aðr lutat. *oc* *scal* sa handsala e*r* hlavt. En ef sum*ir* bioða luton en sum*ir* co*m*a e*igi* ti*l*. oc ero *þeir* varðir söc e*r* ti*l* co*m*a *oc* scil bioða en hin*ir* all*ir* utl*agir*. er oscil g*er*a a vi*ð* þaN er beiðde. Ef *þeir* g*er*a e*igi* scil á hue*r*r do*m*e *scal* hallda up*p* vi*ð* h*ann* sva at h*ann* vite aleið *þeir*re e*r* sa goðe heyr e*r* h*ann* e*r* iþ*in*gi við. h*ann* a kio- (S. 143, b.) sa þa hveR do*m*i *scal* up*p* hallda

---

[1]) *Herefter skrevet* a, *men dette dernæst udprikket.*

[2]) *Skrevet* ēf.

við hann þeirra manna er i afrétt þeim á oc segia iþingbrecco eþa þar er menn segia nymæli nema sa se þar. þa scal segia honom siálfom. hann scal með vatta segia oc sva kiosa. Sa er doms vill queðia scal fara til heimilis þess manz er hann kys at eiga dom við. oc nefna ser vatta. Nefni æc iþat vætte. at ec queþ þic .N°. afréttar doms at eiga við mic oc coma til xiiii. natta fresti oc queða a domstaðiɴ oc coma þar fyrir miðian dag. queþ ec þic lög quoð. Hann scal sva scilia iquoð siɴe at þeir eigi dom aɴan dag vico þaɴ er lavgar dag hiɴ næsta aðr lifa iiii. vicor sumars ef sa er rumheilagr. En ef sa er heilagr þá scal eɴ næsta dag eptir rumhælgan. Rumhælgan dag scal doms queþia eɴ ef sa dagr er heilagr er xiiii. nóttom er fyrir dómiɴ. þa scal hann queþia iɴ næsta rumhælgan fyrir. Þa scal hann doms queþia er rumheilagr dagr se þa er hann legr domstefno oc sva hiɴ næsti eptir. Ef þeir menn verða sivkir eþa sárir er þar scylldo domi hallda upp oc eigo þeir at selia avðrom manne ihönd domnefnona. oc sva þav mal öll er þeir scylldo fram føra at domi þeim. Oc scal bera vætte þav i dom er hiɴ sivke selde avðrom manne mál sin. En við þaɴ scal dom ryðia er quaddr var. Ef sa geʀ eigi nefna dom er quaddr var at hælmingi. Þa scal sa nefna allan er quadde oc er þat þa iafn rétt sem þeir nefnde baðir. Enda er þa engi ruðning til domsens. Ef þeir coma baðir til doms er nefna scylldo. oc scal vi. menn hvaʀ þeirra nefna i domiɴ. Ef sa kømr eigi til er quaddr var (s. 144, a.) þa scal sa nefna xii. menn er quadde. Hvaʀ þeirra a ruðning ena meiri[1] við aɴan vm dom er dome hallda upp scal enscis þeirra faðer ne sonr ne broþir

---

[1]) *Ordene* ena meiri *ere først udeglemte, men derefter tilföiede i Margen.*

idomi[1] er þ*a*r eigo lut iafrett þ*eirr*e. Sa s*ca*l q*ue*ð*ia* v. b*va* er do*m*s q*u*adde vii. nótto*m* f*yrr* eþ*a* meira mele þa e*r* næst*ir* ero afrétt. Þ*eir* m*enn* all*ir* e*r* þ*a*r eigo afrétt þan*n* sc*o*lo q*ue*ðia hei*mi*ldar v*att*a sina vii. n*ottom* fyʀ eþ*a* meira meli ti*l* do*m*s þ*e*ss e*r* þ*eir* eigo. eɴ ef e*igi* ero vátt*a*r ti*l* þa sc*o*lo þ*eir* q*ue*þia b*va* þa at do*m*i istað v*att*a er sa q*u*addi ti*l* do*m*s e*r* do*m*s quaddi. at b*er*a v*m* þ*at* hu*er*n lut hu*er*ʀ þ*eirr*a a í. þ*eir* ii. eigo ruðni*n*gar e*r* do*m*i hallda up*p*. M*enn* þ*eir* sc*o*lo eiða viɴa all*ir* e*r* lög scil sc*o*lo f*ra*m føra at domi þei*m*. sc*a*l þ*at* hu*er*r þ*eirr*a fela und*ir* eið siɴ. at ec mv*n* þ*at* telia m*er* i afrét*t* þeɴa se*m* ec hyɢ at ec eiga. siþ*an* sc*a*l q*u*iðr b*er*a h*v*art h*v*eʀ þ*eirr*a a s*v*a i se*m* þ*eir* telia eþ*a* miɴa. Vátt*a*r *oc* q*u*ið m*enn* *oc* do*m*endr sc*o*lo s*v*a eiða viɴa se*m* at þi*n*ga do*m*e. Þat sc*a*l do*m*r dø*m*a hu*er*io*m* þ*eirr*a se*m* gögn baro ti*l*. Bva þá e*r* þ*an*gat v*or*o quadd*ir* sc*a*l q*ue*ðia at telia fe í afrétt ef *eigi* v*a*r aðr talit. af[2] þei*m* m*onno*m er e*igi* føra gögn sin f*ra*m at do*m*e. þei*m* sc*a*l ecci dø*m*a. [a] Ef þ*eir* m*enn* e*r*o iomegð eþ*a* farnir af l*an*de abr*o*t*t* e*r* afrétt þaɴ eigo e*r* do*m*r v*a*r á. *oc* v*a*r mál þ*eirr*a e*igi* ti*l* buet. þ*eir* sc*o*lo hei*m*ta sitt at þi*n*ga do*m*e *oc* stefna v*m* þei*m* m*onno*m ollo*m* e*r* þaɴ afrétt eigo. [b] Fru*m* gögn öll sc*o*lo f*ra*m boren i do*m* þaɴ aðr sol se und*ir*. En þei*r* sc*o*lo dø*m*a þa nótt ne*m*a þ*eir* vile all*ir* v*m* dagiɴ ept*ir*.[3] lokit sc*a*l f*yrir* miðian dag do*m*e þ*eirr*a aɴa*n* dag.

---

a) = A. M., l. c., S. 324^{20}.
b) = A. M., l. c., S. 322^{17}.

---

1) *Ordene* i domi *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog.*
2) *Den arnam. Skindbog udelader* af.
3) *Punctum er tilföiet.*

203. Ef fe gengr at meine monnom

[a] Þat er mælt ef fe gengr iengiar manna eþa í andvirke þat er hann hevir i afrett rekit. eigi utlagaz (S. 144, b.) hann vm þat. Ef fe manna gengr or afrétt oc íland þess manz er næstr býr afrétt. Sa á coste iii.[a] þan einn at reka fé iafrétt miðian. þan anan at hafa i sino lande. en þan hin iii.[a] at reka heim til þess er feit á. Ef hann rekr feet i anars manz land oc utlagaz hann við þan. Þat er mælt of þan er þá er rekit feit iland eþa sva þott þat gange sialkrafa oc a[1] sa slica coste ena somo sem sa er næstr býr afrétt. oc sva huerr þeirra manna er fe þat komr i land. Þan eigo þeir oc cost at láta ganga fe þat þangat er vill er gengr or afrétt. Ef maðr rekr geld fe anars sva at v. avra scaðe verðe á eþa meire oc er þat spellvirke et meira oc varðar þat fiorbavgs garð oc á sa[2] þa söc er fe á við þan er rak feet eða reka lét.

204. fra suellti qui.

[b] Ef sa maðr vill gera suellte qui er næstr býr afrétt oc á hann þat. hann scal segia til þess iþing brecco avarþingi þvi er hann er siálfr í. at hann mvn gera suellti qui ilanðe síno. til.afrettar fra bolstað sinom. eþa sva ef hann hevir gerva. hann scal nefna vatta at til sögone oc neyta ef hann er[3] sóttr vm þat at feet

---

a) = A. M., c. 42, S. 327[1].
b) = A. M., c. 43.

---

1) *Tilföiet.*
2) *Først skrevet* þa, *men derefter rettet saaledes.*
3) *Ordene* hann er *ere skrevne to Gange, uden at være overstregede paa det første Sted.*

svalt *þar*. H*ann* sc*a*l s*v*a ge*r*a suellti q*u*i at e*igi* drucne fe *þeirr*a m*ann*a e*r* þar eigo ne *tr*oþiz oc láta hlið á oc g*r*ind f*yrir* e*ða* hurð s*v*a at up*p* v*m* luke e*ða* aptr. H*ann* a lavgar dag iɴ at setia gelld fe *þat* e*r* ór afrétt ge*n*gr f*yrir* non. Ef fe *þat* treyðz ísuellti q*ui* *þęir*re isavre e*ða* iþrong e*ða* d*r*vcnar e*ða* fellr garðr á. þa abyrgiz sá e*r* iɴ lét setia.[1] ef v. avra scaðe v*er*ðr á oc v*arðar* *þat* f*iorbavgs* ɢ*arð*. þoat suelti e*ða* sta*n*giz i q*u*i *þeir*re sua at deyi *oc* abyrgiz sa e*igi* *þat* e*r* iɴ let. Meɴ*n* eigo at lata ut fe sít*t* or q*ui* *þeirr*e þott heilact sé. e*igi* sc*o*lo *þeir* d*r*aga ut ef heilact e*r*. An*n*attueggia sc*o*lo *þeir* lata ut alt feet or quíɴc e*ða* iɴe alt ef d*r*aga þarf. (S. 145, a.) Þar er m*enn* lata fé or suellti q*ui* *oc* e*r* þei*m* scylt at reka fe *þat* i afrétt miðian e*ða* leng*r*a. Ef *þeir* lata ut fe *þat* oc reka e*igi* s*v*a þa utlagaz *þeir* a beiteɴe *þeirr*e e*r* *þeir* beíta l*an*d hins. þo at m*aðr* reke fe sit*t* i afrétt miðian en h*ann* late aɴ*ar*a m*ann*a fe ga*n*ga v*m* l*an*d hins *þat* er m*eð* h*an*s fe v*a*r iɴe þa e*r* h*ann* lét sitt fe út. þa utlagaz h*ann* v*ið* þaɴ e*r* q*u*ina á. Rett e*r* at m*aðr* gøre h*v*art e*r* m*aðr* vill lata ut alt féet *oc* reka í afrétt miðian e*ða* sítt eitt. oc byrgia hitt e*r* iɴe e*r*. eɴ utlagaz h*ann* v*m* alt ef af þ*v*i beitiz l*an*d hins at h*ann* lavc upp quína. Eɴ ef *maðr* brýtr suelti q*u*i v*arðar* *þat* utl*egð* oc vi. avra av*er*ke. enda bøta avvisla. Ef .v. avra scaðe v*er*ðr at þ*v*i eþ*a* meire þa v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð*. [a] Eigi sc*a*l hros*s* setia isuelti q*u*i.

---

a) Denne Tilföining findes ikke i den arnamagn. Skindbog

---

1) *Punctum er tilföiet.*

205. vm garð lag.

[a] Ef sa[1] *maðr* vill beiða garþlags[2] er næst a land afrétt. en[3] þat er afréttr er .ii. menn eigo saman eða fleire. Hann scal fara iþingbrecco ávarþingi þvi er hann er sialfr þing maðr í sva at þar se meire lutr þingheyianda oc nefna vatta rumhælgan dag. Jþat vætte at ec queþ oc beiðe þa menn alla garðlags er afrétt þaɴ eigo oc queþa á afréttеɴ at leɢia lög garð amille landz mins *oc* afréttar þeirra. coma fyrir miðian dag xiiii. natta fresti oc queþa ahvar þeir scolo finaz.[4] mvn ec þa hafa quadda bva til þa er næstir ero þvi sem garð lag scal vera. oc nefna vatta oc queðia at deila garð amille sin oc þeirra manna er afrétt þann eigo. Buar scolo quaddir vii. nóttom fyrr eða meira melí. Þeir scolo hálfan garð leɢia er afrett eigo. en sá hálfan er quadde. scolo þeir sva langan leɢia sem hann vill oc sva scolo þeir hvarir þaɴ bøta sem þeir lavgðo.

206. vm garð lag

Ef þeir vilia beiða garð lags er afrett eigo (S. 145, b.) þaɴ maɴ er land á næst. þa scolo þeir fara til heimilis hans oc queðia hann garð lags oc fara[5] sva at sem á millom bólstaða scylde gerþa lavg garð. Sva scal gerða

---

a) = A. M., c. 44. *Dette og det fölgende Capitel fattes i den arnam. Skindbog, dog udentvivl som det synes kun formedelst Afskriverens Forglemmelse.*

---

1) *Skrevet over Linien.*

2) *Skrevet med en klodset yngre Haand, da Afskriveren vel har bestemt en en Plads for dette Ord, men glemt at skrive det.*

3) *Rettelse for er.*

4) *Punctum er tilföiet.*

5) *Tilföiet ifolge Gisning.*

þaɴ garð sem *bvar* sia at *hann* má orka á iii. su*m*ro*m* e*r* bólstað á. en afrétt*a*r m*enn* halfa*n* við *hann*. Ef bvo*m* syniz at le*ngra* þ*ur*fi garðiɴ en sa[1] orke hálfo*m* e*r* q*u*addr v*a*r. þa sc*o*lo afrett*a*r m*enn* ge*r*ða þaɴ lut er *hann* orkar e*igi* a iii. su*m*ro*m*. þ*a*r sc*a*l lög hlið agarðe *oc* s*v*a v*m* buet ef þ*a*r e*r* þioð leið at garðe. Meɴ eigo þ*at* at viɴa vi*ð* lögg*a*rð þaɴ at fá s*er* elldib*ra*nda. *oc* reka hei*m* smala siɴ. E*igi* sc*o*lo þ*eir* s*v*a reka aðra syslo at þ*at* dueli garð lagit. Huar*ir* se*m* oscil ge*r*a öðro*m* v*m* garð þaɴ. þa sc*a*l s*v*a f*a*ra sócn se*m* þar e*r* m*enn* e*r*o garð lags q*u*add*ir* amilli bólstaða. Meɴ e*r*o scylld*ir* at lúca lög hlið aptr alög garðe ef s*v*a e*r* v*m* buit se*m* ilögo*m* er mælt. Ef sa lýcr e*igi* aptr hlið e*r* eptr feʀ igögno*m* þa v*er*ðr *hann* utlagr v*m* þ*at*. oc a sa þ*at* fe er hlið scylde halda á garðe. H*v*argi e*r* hlið er b*r*otit ag*a*rðe v*arðar* þ*at* utle*gð*. oc vi. avr*ar* at bøta avvisla. Þar e*r* lög garðr e*r* gøʀ a meðal afrett*a*r *oc* bols þe*s*s e*r* næst e*r* af rétt. þ*a*r sc*a*l e*igi* v*er*a suelti q*u*i a þei*m* bolstað. Ef m*að*r recr fe m*anz* or afret*t* oc kø*m*r e*igi* aptr þa v*er*ðr *hann* utlagr v*m* þ*at* við hiɴ *oc* abyrgiz *hann* feet.

207. v*m* suín.

[a] Eigi sc*a*l suín hafa í afrétt [b] oheilog e*r*o þav i aɴ*ar*a m*ann*a l*an*ðe vi*ð* av*er*ka en þe*s*s e*r* á ne*m*a tún suín se þ*at* e*r* h*r*ingr eða knappr e*ða* við se i rana. Ef m*að*r d*r*epr svín aɴ*ar*s il*an*de sino oc banar *hann* sc*a*l

a) = *ovenfor* c. 202, S. 115[12] (A. M., c. 41, S. 315[17]).
b) = A. M., c. 11.

1) *Ordene* við hann — en sa, *der udgjöre en Linie i Skindbogen, ere meget utydelige og have Udseende af at være enten med Flid udmaculerede eller maaskee skrevne med mindre varigt Blæk end det øvrige.*

hylia *þar* hræ *sva* at *þar* falle *eigi* á dýr ne fuglar oc *gera* orð *þeim* er svín á. Ef *hann* veit *eigi* hv*er*r suin á. en þa *scal* *hann* segia *hvom* *sinom* *til* *eþa* a sa*m*quamo (S. 146, a.) iɴe næsto. Ef *hann* *gerir* *eigi* orð *þeim* *er* svin á eða *sva* siðla at þav spillaz *þaðan* f*ra* *er* *hann* visse *hver* átte. þa *verðr* *hann* utl*agr* við þaɴ *er* átte oc giallda giolldo*m* einom. Ef *hann* d*r*epr suín *til* *þess* at *hann* nyt*ir* *ser* *þar* a sa orðe at raða *er* suin á. eɴ ef suín spillaz *þviat* *hann* sagðe *eigi* *til* se*m* m*æ*lt v*ar*. oc v*er*ðr at v. avra scaðe *eða* meire *oc varðar þat fiorbavgs garð*. Ef *maðr*[1] d*r*epr suín m*anz* i aɴ*ar*s l*an*de en*n* *sino*. þa *er* sem *hann* d*r*epi i*þess* l*an*de *er* suin á.

208. Vm veiðar.[2]

[a] Hver *maðr* a at veiða fugla oc fisca í *sino* l*an*ðe.[3] Ef *maðr* tecr einkynta fugla. þa *scal* *gera* orð *þeim* *er* þa fugla á. oc varðveita *sva* at *eigi* spilliz. Ef *hann* nyt*ir* *ser* *þar* a sa orðe at raða er fogla á. [b] Ef *maðr* vill veiða fugla avötno*m* *þeim* er *þeir* eigo fleíre sama*n*. *hann* *scal* f*yrir* *sino* l*an*de róa fyrst. en þott *þeir* fare *oc* tace *hann* þa við aɴat l*an*d *eða* á aɴars m*anz* l*an*de þa *er* h*onom* heimil veiðriɴ. *Eigi* a *hann* at ellta fogla or aɴars m*anz* veiðe stöð. Ef *maðr* feʀ iveiðe stöð aɴ*ar*s m*anz* olofat *oc* a sa orðe at raða *er* veiðe stoðna á. Ef m*er*ke ar ero *oc* eigo[4] *þeir* baðir at veiða í at odeildo *oc* d*r*aga vá at hvaro l*an*de e*r* *þeir* vilia. scolo *þeir* *eigi*

---

a) = A. M., c. 47.
b) = A. M., c. 49, S. 349[1].

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Dette Capitels Initial er större end det sædvanlige.*
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Bogstavet* l *i dette Ord er skrevet over Linien.*

veita avðro*m* m*onno*m at veiþa í áɴe. Nv ef aɴaʀ þ*eirr*a þickiz v*er*a vanlute vi*ð* aɴa*n*. þa sc*a*l sa beiða deilld*a*r þaɴ e*r* á ána vi*ð* h*ann* at co*m*a ti*l* a .vii. n*att*a fresti *oc* q*ue*ðia b*va* v. iii. nótto*m* f*yrir* þ*at* er deila sc*a*l ána. e*ða* meira mele. Þa b*va* sc*a*l q*ueðia* e*r* næst*ir* e*r*o áɴe. þeir sc*o*lo scipta viko*m* e*ða* smæro*m*. eigo þ*eir* at raða e*r* le*n*gro*m* vilia scipta. þót b*var* co*m*i e*igi* fleire ti*l* en iii. *oc* er þo rett deild þ*eirr*a. Su deild sc*a*l halda m*eð* þei*m* þ*at* su*m*ar. en þa eigo þ*ei*r at veita m*onno*m veiðena ef þeir vilia at sinom (S. 146, b.) hlut h*v*aʀ. E*igi* sc*a*l m*að*r leggia net v*m* þvera á oc baɴa fisc för. *oc* e*igi* g*er*a ker í ne teín*or*. oc e*igi* g*er*þa s*v*a at e*igi* se hlið á ne*m*a h*ann* eigi alla ána. Net sc*a*l leɢia st*ra*ndlage. Garðr e*ða* net er oheilact ef v*m* þu*er*a á er lagt e*ða* g*er*t oc v*arðar* þ*at* utle*gð*. ef[1] sva er g*er*t vi*ð* hvarn þ*eirr*a e*r* veiðina a f*yrir* ofa*n*. [a] Nu e*r*o q*u*islar fleire oc sc*a*lat h*ann* baɴa fisc för ine eiɴe q*u*isl. ne*m*a þ*a*r se miɴi fisc for en i aɴ*a*ri *oc* e*igi* h*ann* eiɴ q*u*islina f*yrir* ofan.

209. Vm reka.

[b] Hv*er*r m*að*r a reka f*yrir* l*an*de s*in*o viðar *oc* sela *oc* huala *oc* fisca ne*m*a þ*a*r se sölo*m* selt f*ra* l*an*de e*ða* gefit e*ða* goldit *oc* þ*at* hv*er*r þ*a*r se*m* hei*m*illt er. Ef viðr kø*m*r afioro m*anz* h*ann* sc*a*l marca þaɴ viðar marke s*in*o. rétt er at m*að*r vaðe ti*l* ef tré er s*v*a mic*it* at h*ann* kø*m*r e*igi* or fløðar male. Ef tré þ*at* kø*m*r a aɴ*a*rs

a) = A. M., c. 50, S. 351[7].
b) = A. M., c. 52.

1) *Afskriveren har först skrevet* Ef (*med stort* E), *men derefter forandret dette saaledes.*

m*anz* fioro oc asa tré sítt e*r* marc á. en sa s*ca*l orð g*er*a e*r* þa e*r* treit a l*an*d rekit þei*m* e*r* á þa e*r* h*ann* ma. Ef við rekr í gegno*m* m*er*ki osa up*p* a l*an*d. oc a sa þaɴ við e*r* l*an*d a f*yrir* ofan. [a] Ef birki við recr ut at m*er*ki osom *oc* a sa þaɴ við e*r* l*an*d a f*yrir* ofa*n* rekaɴ. Ef við recr at ám ofa*n* *oc* fest*ir* i eyro*m* eþ*a* recr a l*an*d up*p*. þa á sa þaɴ við e*r* l*an*d a e*ða* eyrar ne*m*a eiɴ m*aðr* eigi scóg f*yrir* ofa*n*. [b] Ef nyia ósa brytr út igogno*m* fioror m*anna* *oc* rekr við up*p* igögno*m* þaɴ ós a l*an*d. *oc* ása þaɴ við e*r* fioro á f*yrir* uta*n*. [c] Ef m*aðr* tecr tré e*ða* tvav af fioro m*anz* sce*m*re en*n* .iii. alna bæðe sama*n* v*arðar* þ*at* iii. m*arca* secþ. *oc* gialda tueɴo*m* gioldo*m*. Eɴ ef m*aðr* tecr .iii. alna tré e*ða* leng*ra* e*ða* sva þot*t* sce*m*re se. *oc* se iii.[a] alna öll sama*n*. þa ása orðe at ráða e*r* við á. [d] Þar er tré e*r*o hulþ i iorðo ofaʀ eɴ nv ga*n*gi floð ti*l*. *oc* a sa þav (S. 147, a.) tre e*r* l*an*d a f*yrir* ofan. Eɴ ef tré e*r*o iflɵþ*ar* male þot se sande orpin e*ða* i g*r*iote se föst oc a sa þav tre e*r* fiöro á f*yrir* ofan.

210. h*v*e f*a*ra s*ca*l v*m* reka fior*or*.

[e] Ef m*enn* róa f*yrir* l*an*d f*ra*m oc b*r*iota arar e*ða* þilior e*ða* meiða þ*eir* farcost siɴ. oc eigo þ*eir* at taca við af fioro m*anz* oc bɵta farcost siɴ oc leɢia ept*ir* hræ *oc* segia ti*l* at bygð þ*eirr*e e*r* næst e*r*. þ*eir*ra er þ*eir* co*m*a ti*l* hus. Þ*ei*r s*co*lo giallda hino*m* við siɴ. e*r* þ*eir* fiɴaz s*v*a se*m* h*var* þ*eir* virða e*r* fioro e*r*o næst*ir*. e*ða* handsala.

---

a) = A. M., l. c., S. 355[11].
b) = A. M., l. c., S. 354[8].
c) = A. M., l. c., S. 355[20].
d) = A. M., l. c., S. 354[19].
e) = A. M., l. c., S. 356[9].

Ef *þeir* segia *eigi* *til* viðar tökoɴ*ar* at næsta huse *er* *þeir* co*ma* *til*. þa sekiaz *þeir* atokoɴe *eða* láta *þeir* *eigi* þei*m* *verð* uppi *er* viðiɴ átte at giolldo*m* *eða* at handsölo*m*.

211. v*m* viðar flutni*n*g.

Maðr a at flytia við þaɴ er h*ann* fiðr a flote *fyrir* utan *þat* *er* fisc *ser* af borðe oflattan *fyrir* an*n*ars m*anz* *lan*de. *þat* *scal* þorscr *vera* sa *scal* *sva* micill *vera* at h*ann* se[1] alnar i eyxarþæro*m* flattr. Sa fiscr heit*ir* gilld-i*n*gr. A þ*v*i borðe *scal* sia þaɴ fisc *er* *til* *lan*dz veit þ*að*an or fioro *er* fyrv*ir* utarst. Taca a m*að*r við þar at flytia v*ið* *lan*d ef *eigi* *er* ván at festi ne*m*a *sva* n*ær* se fioro m*anz* at sia m*un*di fisc af borðe ef *eigi* bære *lan*d *fyrir* or *þeirr*e fióro *er* festa ma reca á. S*va* a allar flutni*n*gar at taca *oc* s*va* hual. [a] Ef m*að*r flytr við a aɴ*ar*s fioro h*ann* *scal* *eigi* lengr liɢia þ*ar* eɴ .iii. nætr ef *þat* *er* reka fiara. En ef þ*ar* liɢr le*n*gr þa v*er*ðr sa utl*agr*. Cost a h*ann* at føra up a land or fioroɴi oc hafa ab*ro*t*t*ført a xii. manaðo*m*.

212. v*m* veiþ*a*r a siá

Meɴ eigo all*ir* at veiða *fyrir* utan netlög at osekio (s. 147, b.) en þ*ar* ero netlavg utarst *er* sel net stendr gruɴ .xx. mösqua diupt at fioro. *oc* co*m*i þa flár up.

213. Vm hualflutni*n*g

[b] Ef hual recr afioro m*anz* oc a h*ann* at festa þaɴ hual þot*t* d*r*ott*ins* dagr se s*va* at h*onom* þycki ohætt at

a) = A. M., c. 53.
b) = A. M., c. 55.

1) *Tilföiet.*

ut slíte. hvart sem hann hefir heldr til festar fornar eða þær er hann sceR af hval til. Rétt er at hann festi þeim festom er hann rístr af hvalnom oc bera þar festar um stocka eða steina. hann scal scera þaN hval. Ef fiósir slítr ut fyrir honom oc recr a aNars fioro. oc a sa þaN hval er fióro á ef lengra er fra fioro marki eN ördrag en ellegar eigi. Ef hualeN slítr ut með festom oc rekr a[1] aNars manz fiöro. oc a sa þaN hval er á þeirre fioro átte er festar voro fyR ibornar. Ef sumr er festar stúfr á lande oc beR þat quiðr at sva var festr hvalriN at haldaz mundi islíco veðri sem þa var er þeir höfðo festan. Nv beR þat quiðr at eigi munde halda þa er sem hvalriN se ofestr. oc a sa ecki iþa er festi þaN hval.

214. Vm hual reka.

[a] Ef hual rekr afioro þa er leigo lande fylgir þvi er leigo maðr byr á. hann a at festa hval þaN oc senda maN þaN er fare fullom dagleiðom til fundar við þaN maN er fioro á fyR en hann gange á at scera hual þaN. Hann a at scera þa hvaliN þegar er hann hevir sendan maNiN oc þeir menn er vilia með honom oc scera til fiorðungs sva at þeir hafe iN fiorða lut er scera til þess er sa komr til er hual á. þa a sa at raða er hual á fyrir þeim er o scoreN er. Þeir menn abyrgiaz þaN hval allan er scóriN er. er scáro við þaN er á. EN ef (S. 148, a.) þaN slitr ut er o[2] scoriN er oc abyrgiaz þeir eigi þaN ef þat beR quiðr at þeir festi sva er scáro sem þa munde þeir ef þeir ætte þaN hual. EN ella abyrgiaz þeir ef eigi beR

---

a) = A. M., c. 56, S. 363[15].

---

1) *Tilföiet.*

2) *Først udeglemt, men derefter skrevet over Linien.*

þ*at*. [a] Ef þ*a*r recr h*val* afioro e*r* aɴaʀ m*aðr* a l*an*d f*yrir* ofan eɴ aɴaʀ fiöro oc ah*ve*ʀ at sc*era* þaɴ hual þ*eirr*a m*ann*a e*r* sa m*aðr* lofar e*r* l*an*d a f*yrir* ofa*n* ne*m*a sa hafe v*m* boðit öðro*m* m*ann*e e*r* fiorona á *oc* sc*a*l sa þa f*yrir* raða. Sa e*r* l*an*d a f*yrir* ofa*n*[1] sc*a*l s*v*a orð g*er*a þei*m* e*r* fioro á oc s*v*a at öllo f*a*ra se*m* þa e*r* leigo m*aðr* býr f*yrir* ofa*n* þ*e*ss m*an*z fioro. e*r* l*an*dit a þ*at* e*r* h*ann* byr á.

215. v*m* reka hval.

[b] Ef hual rekr al*an*d m*an*z oc a h*ann* allan. eɴ ef scot er í þa á sa halfan hualiɴ e*r* scot a í ef h*ann* kø*m*r ti*l* at sc*er*a. eɴ s*v*a sc*a*l leita scotzens se*m* h*ann* ætte scot í hual a aɴ*a*rs fioro eɴ ef h*ann* veit hueʀ á oc sc*a*l h*ann* gøra orð þei*m* ef sa er s*v*a nær at co*m*az má tuivegis þ*an*gat þaɴ dag e*r* þa e*r*. [c] eɴ scothual sc*o*lo v. h*var* vi*r*ða pundara vegiɴ. en l*an*deigande sc*a*l sc*er*a scot m*an*z lut til hælming*a*r ef sa kø*m*r e*igi* ti*l* er scav́t. Eɴ ef h*ann* kø*m*r ti*l* er su*m*r e*r* scoriɴ oc a h*ann* at raða eno*m* oscorna avalt eɴ hiɴ e*r* scar sc*a*l hafa fiorðu*n*g þ*e*ss e*r* h*ann* scar. eɴ ef þa scilr a scotit oc sc*o*lo ii. m*enn* saɴa þ*at* m*eð* þegnscapar lagni*n*go siɴi m*eð* h*onom*. *oc* h*an*s scot se e*r* til telr. [d] Eɴ ef e*igi* fiɴz ihualno*m* scótit eɴ fiɴz ifiosono*m* oc sc*a*l þa vi*r*ða m*eð* þei*m* bvv*m* e*r* þar ero næst*ir* e*r* fiɴz scotit. [e] Ef hval slitr ut þaɴ

---

a) = A. M., c. 57.
b) = A. M., c. 59.
c) *Jvfr.* A. M., c. 60.
d) = A. M., c. 61.
e) = A. M., c. 62, S. 372^{25}.

---

1) *Herefter skrevet* nea (ne*m*a), *men dette derpaa igjen overstreget.*

er *menn* hafa scorit oc fiNz scot í h*v*arge se*m* a[1] *land* recr þa a scot *maðr* heimting sins lutar at ollo*m* þei*m* m*onno*m e*r* fioro átto þa e*r* hvalreN kö*m*r á huegi e*r* (S. 148, b.) marga staðe se*m* kö*m*r oc s*v*a þoat m*enn* scere a flóte e*ða* ascere.[2] [a] sa er scot a at varðveita s*ca*l virða lata hvaliN oc vega m*eð* pundara. s*v*a at þ*ei*r all*ir* se er fiorna átto þar. e*r* sa hualr co*m*. e*ða* af scipi scáro. Ef þ*eir* sp*y*ria fyR at[3] scot v*a*r i en þ*ei*r hafe selldan h*v*árt se*m* þ*eir* scáro þaN hual fyrst*ir* e*ða* siðarst*ir*. Þ*ei*r b*va*r s*co*lo virða e*r* þar ero næst*ir* e*r* hualriN co*m* al*and*. [b] Þ*ei*r m*enn* all*ir* e*r* af þ*ess*om hual hofðo lut oc þ*eir* vite at scot v*a*r í s*co*lo hafa v*er*ð s*v*a mic*it* se*m* scot maNino*m* byriar hu*er*r af siNo*m* lut ti*l* alði*n*gis. [c] Nu hafa þ*eir* e*igi* s*v*a mic*it* v*er*þet oc v*er*ðr þ*at* gørtøki oc s*co*lo þ*eir* gialda tviNo*m* giolldo*m* þ*at* er ascort*ir* av*er*ðit oc er þ*at* ste*f*no söc oc s*ca*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* v. aþ*in*gi þ*ess* e*r* so*ttr* e*r*. [d] Cost a sa e*r* scot á at lata v*arða* s*cog* G*ang* hino*m* er leynir scotino oc s*ca*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* h*an*s ix. aþ*in*gi. Slíca*n* cost a h*ann* við þaN e*r* hualiN ný*tir* s*er* *oc* veit at scoteno e*r* leynt. enda a sa cost er scot á at lata v*arða* gørtøki hino*m* e*r* leyn*ir* scoteno oc secz h*ann* iii. m*orcom*. enda gialda tviNo*m* giolldo*m* hualiN alla*n* scot m*anz* lutiN. Þ*ei*r m*enn* er eigo ihualno*m* oc vito e*igi* at scotino e*r* leynt s*co*lo bioða þeg*a*r e*r* þ*eir* verða var*ir* við at iarn hev*ir* v*er*it ihvalno*m* scot

---

a) *Hertil findes intet tilsvarende i den arnam. Skindbog.*
b) *Jvfr. nedenf.* S. 129[6] (A. M., c. 64, S. 375[16]).
c) *Jvfr.* A. M., c. 64 in fine *og* c. 65.
d) = A. M., c. 65, S. 378[3].

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *Först skrevet* e n, *men derefter* at *skrevet ovenover, uden at det förste er udstreget.*

maNinom slican lut hver hvals verðzens sem þeir hafe til fiorðungar scorit. en ef þeir fresta til þess er hann byr sacir ahendr þeim oc scolo þeir gialda verð slíct sem scot maþriN hefðe scorit sialfr. þegar. Ef hann þarf at sekia þa vm oc scal hann queðia heimilis bva þeirra .v. [a] Ef hvalr verðr selldr sa er scot var ifundit oc scal sa hafa verðit til alþingis er sellt[1] (S. 149, a.) hevir sva micit sem scot manz lutr verðr or hval þeim ef til fiorðungs var scoriN. eN ef eigi er til þings haft. þa a scotmaðriN heimting huals verðz allz þess er ogolldit er oc ma hann stefna hvart sem hann vill at lögbergi eða iboanda kirkio garðe oc lata varða iii. marca secþ oc giallda tueNom giolldom alt þat er ogolldit er. [b] Ef hualr er virðr oc comi eigi fram verðit þa a scot maðr at stefna hvart sem hann vill iboanda kirkio garðe eða at lögbergi til utgongo fiarens oc láta varða iii. marca secþ. Sa er stefno staðr réttr þar er menn reiða eigi af hende huals verðit sem mælt er iN .v. dag vico i mitt þing. [c] EN ef hvalriN kemr aleigo land oc scal land bveN senda maN þegar fullom dag leiðom til hans er land a eþa hvalrettiN. EN scera til fiorðungar uNz sa kemr til er á oc þeir menn er at raðe hans scera. en þeir abyrgiaz iN scorna við vt flote. en scipta scal sva fremmi er sa kemr til er á. [d] EN ef fleire menn eigo rekaN oc coma eigi allir til þa scal sva selia aNars lut sem siN. EN ef allir coma til oc scilr þa a eigin orð. oc scal engi til

a) = A. M., c. 64, S. 375[16].
b) = A. M., l. c., S. 375[7].
c) *Jvfr. ovenf.* c. 214 (A. M., c. 56, S. 371[14]).
d) = A. M., c. 58.

1) *Ordene* er sellt *ere skrevne to Gange i Skindbogen, nederst paa* S. 148 b. *og øverst paa* S. 149 a.

til meira calla eN á eN ef nockoR hevir meira eN á oc varðar þat gertøke. EN ef þa scilr asciptit eþa come eigi allir til þeir er eigo oc scolo þa v. hvar enir næsto scipta við bóc öllo þvi er fe er í. [a] EN ef fleire scot ero ihualnom oc eignaz ör þvi eino scote er at bana hevir orðit oc sýnt er at lögbergi með hinom somom morkom atre eða a iárne hvártz á eiN maðr eþa fleire scotit. [b] EN þott scot fiNizc a (S. 149, b.) sande[1] eða i iðrom a eno sama marke eða i örscotz hælgi a aNaRe fioro oc eigo hvarnir þo hualiN at virða oc scal queðia þa til .iii. nottom fyrir virðingina. EN ef bein fiNaz eða tálcn a eno sama marke eða i örscotz hælgi a aNare fioro þa scolo þav fara sem hvalreN. [c] EN maðr scal huals verðit vi. alna avra hafa til alþingis oc segia þar til scotzens oc verðzens. at logbergi enn sa scal ganga til buðar oc segia morc sin er scot á. En ef hiN tortrygvir hann oc scal hann hafa saNaðar menn sem heima eða heimilis hva sina .v. EN ef engi maðr verðr til þa scal hafa heim feet en segia iii. sumor til.

216. vm hval flutning.

[d] Ef maðr fiðr hual a flote utaR en sia megi fisc aborðe gillding þaðaN af lande er festa ma. hann scal flytia þaN hval þangat sem hann vill. en ef menn coma til þa er hann eigi scyldr at taca við þeim ef hann ma

a) = A. M., c. 60, S. 370[21].
b) = A. M., c. 61, S. 371[11].
c) *Jvfr.* A. M., c. 63.
d) = A. M., c. 67.

1) *Skrevet* a asande.

þo flytia. En ef þeir bera þo festar í oc eignaz þeir eigi at helldr hvalin ef hvar bera at hin mætti aþr flytia með þat lið er hann hafðe. [a] Ef landeigande er at flutningone oc a hann cost at flytia til sins landz. en ef þangat er lengra þa abyrgiz hann við sina laxs menn. þan hval aland eigande þriþiung en .ii.[a] lute þeim er flytia. En ef fleire ero landeigendr at flytia hualin þa scal til þess þeirra landz flytia er næst a land þeirra er rétt comnir ero til. Ef anar maðr a land en anar maðr eigi fiorona eþa reka oc eignaz sa eigi hvalin flot funden nema hann hafe keypt með öllom goða. [b] Land eigande a ellegar háscerðing oc hníso oc (S. 150, a.) sela oc fisca oc fogla oc þara.[1] [c] scothvals þriðiung aland eigande en anan flytiendr en hin þriðia sa er scavt. En scot manz lut scal landeigande varðveita sem þa at reka hualr være. [d] Ef grið menn manz fina hvalin oc a hann verc þeirra allt. þa eignaz hann hvalin. En ef hann átte fisce þeirra at eins. oc eignaz hann eigi meira en þat er hvar virða at fiscen dvelþiz meþan enda hlvt af scipi sino oc abyrgiaz[2] þeir þo scipit sem aðr. [e] En ef hval rekr sva[3] mioc fyrir stravmi eða veðri at hann ræþr scipino en eigi scipit honom oc scal þa sem þeir hafe ofunden.

a) = A. M., c. 68, S. 381[20].
b) *Jvfr.* A. M. c. 54.
c) = A. M., c. 68.
d) = A. M., c. 69.
e) = A M., l. c., S. 384[22].

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Det næstsidste Bogstav i dette Ord er tilföiet ved at skrives over Linien.*
3) *Skrevet to Gange, uden at være udstreget paa det ene Sted.*

217. vm fiɴanda spik

[a] Meɴ eigo fiɴanda spik af tuitögom hval odeildom eða meira enn þat ero xxx. vetta. Þar scal fiɴanda spik vera er menn flytia hual eþa bera festar í. þott þeir megi eigi einir flytia. Þeir menn eigo fiɴanda[1] spik er fyrstir fiɴa þott aðrir menn bere festar i meþan þeir fara at liðe ser. Ef menn flytia hual fra lande eins manz þaðan eða flere en eins er siá ma fisc á borðe. þa verðr þat gørtøke[2]. [b] Ef hval rekr fra lanðe manz oc ero festar stúfar í sva ramlegir at quiþr beʀ at hiɴ hugðe halda mundo er feste þa eignaz hann hvaliɴ þot come i aɴan stað en þangat scal søkia með scipe eþa hrossom oc neyta þar enscis nema vatz. Eɴ þo fiósir reke ut oc a sa þær er reka á. [c] Jfiorðom eða sundom þar er maðr flytr hval þaðan er sia má fra fleirom löndom fisc af borðe oc eigo þeir allir iafnt þot eiɴ flyti a sit land. Ef menn reka hvala a land oc eignaz þeir .ii. luti en landeigandæ[3] þriðiung. Ef hvalar verða (S. 150, b.) i vökom utaʀ en fisc ser a borðe þa a hveʀ slíct er nyta ma ser af. Nu coma menn til oc bera vápn ahuala þa oc festa við isbrún sva at eigi mvn søcqua þa eigo þeir er veiða. Eɴ ef þeir níta fulltingi aɴara manna oc abyrgiaz þeir hvaleɴ við hina er þeir nítto ef þat berr quiðr at þeir mundo biarga hvalnom ef þeir væri allir at. Sva miciɴ hlut abyrgiaz

---

a) = A. M., 1 c., S. 383[14].
b) *Jvfr. ovenfor* c. 213, S. 126[7] (A. M., c. 55, S. 361[9]).
c) = A. M., c. 70.

---

1) *Rettelse for* fiɴa.
2) *Skrevet* gørtøke.
3) *Afskriveren synes først ved en Feiltagelse at have skrevet* landeiganda, *men derefter forandret Slutningsbogstavet til* æ.

þeir se*m* hino*m* byriar at maNtale or þei*m* hval e*r* tapaðiz ef þ*at* beR q*ui*ðr at þ*eir* mu*n*do öllo*m* biarga ef þ*eir* v*ær*i all*ir* at. Nu þoat m*enn* sciote þi*n*gborno*m* scoto*m* ahuala i vöco*m* *oc* eigo þ*eir* e*n*go helldr en aðr*ir* m*enn* þoat davðan reke a l*an*d. þa eigo þ*eir* scot lut. Nu ge*n*gr vöken alt ti*l* l*an*dz su e*r* m*enn* særa hvala i f*yrir* utan þ*at* e*r* net lög ero. oc reNa hvalarn*ir* al*an*ð þa a s*v*a at fara se*m* m*enn* reke þa me*đ* scipo*m* up*p*. h*v*eR a veiðe sina f*yrir* vta*n* net lög. [a] Ef hualr kømr am*er*ki þ*at* e*r* scilr fioror m*ann*a. oc a[1] hálfa*n* h*v*aR þ*eirr*a ef su*m*r liɢr a miðio markeno h*v*art se*m* meire er. [b] Ef h*v*alr e*r* isæ inetlögo*m* oc asá er l*an*ð a en ef utaR e*r* *oc* má siá þo fisc á borðe oc a sá en*n* þo davðan hual er l*an*d á.

218. v*m* vag rek.

[c] Þar e*r* líko*m* kastar al*an*d oc fe. *oc* ása e*r* næstr byr at[2] føra lík or fløðar male oc g*er*a orð þei*m* m*anne* er l*an*ð á þ*ar*. oc asa at varðveita feet oc føra lík me*đ* hino*m* ef sa hev*ir* *eigi* lið ti*l* eiN saman. Landeigande sc*a*l taca af fe þ*v*i ti*l* legcavps *oc* lícsongs cavps. oc syna hino*m* h*v*at h*ann* tecr af oc s*v*a þ*at* e*r* ept*ir* er.[3] sc*a*l h*ann* syna heimil*is* b*vom* sino*m* .v. oc lata virða þ*at* e*r* van e*r* at spilliz oc selia þ*at* ef h*ann* vill. Þ*at* fe heit*ir* vagrek (S. 151, a.) er me*đ* liko*m* castar a l*an*ð. oc m*enn* ætla alla þa m*enn* fariz hafa e*r* þ*at* fe átto

---

a) = A. M., c. 58, S. 366[18].
b) *Jvfr.* A. M., c. 52, S. 357[7].
c) = A. M., c. 71.

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Rettelse for oc.*
3) *Punctum er tilföiet.*

þott engom casti likom a land með fe þvi. Landeigandin scal[1] sva varðveita fe þat sem þá munde hann ef hann ætte en eigi a hann abyrgiaz feet. Ef erfingiar coma til þeirra manna er þat fe hafa átt, oc scolo þeir hafa til keNendr .ii.[2] þa er iheyrom se réttir er þat visso at fe þat baro ascip. þeir scolo eiða viNa at þvi oc legia þat undir þegn scap siN at þeir menn báro fe þat ascip eþa sa maðr ef eiN var. Þar er erfingiar coma til fiár þess. oc ahuerr þeirra at stefna hinom vm er feet hevir með höndom vm sva mikit sem þeir raða a at queþa. stefna til giallda.[1] þeir scolo til alþingis allir stefna oc queðia til xii. quiðar goða þaN er þeir ero iþingi með er feet heimta vm þat hve micit fe sa maðr bar a scip þat er hann átte er sa telr til arfs. Sva scal huerr þeirra fara þvi male er til þess fiar telia. GoðiN a at bera slict sem hann hygr réttaz oc scal sva micit fe dema ahendr honom sem quiðriN beR nema varnir come fyrir nokorar. hann scal queþia ser biarg quiðar sa er sóttr er heimilis bva sina .v. við hue miclo þvi fe hann tóc. Nv eigo þeir þat at bera. Ef hann hefir reitt af hende ser nokot feet aðr at þeim lögom sem nv ero tínd. þa scal hann þeim mun miNa reiða. Ef hann hevir aNan veg reitt eða sellt af hende ser nockot feet aðr en her er tind. þa eigo erfingiarnir heimting til þess. Sua scolo þeir menn heimta fe sitt[3] sem nv er talit er a þvi scipi hafa átt feet. þot þeir fylgi eigi sialfir. Nv beR bva quiðr miNa feet eN xii. quiðr bære aðr þa scal alla avra iafnt scerða. Ef (S. 151, b.) svmir verða

1) *Herefter skrevet* hafa, *men dette Ord dernæst overstreget.*
2) *Punctum er tilföiet.*
3) *I Stedet for* fe sitt, *har Afskriveren først skrevet* feet, *men derefter rettet dette saaledes.*

siðaʀ varir við þeir er til þess fiar telia oc scolo þeir lysa a hendr hinom öllom er feet hafa tekit oc eigo þeir slíct scipti hafa af feno sem hinir hava tekit. Ef meire lutr vagreksens hevir a varðveizlo landeigandans værit heldr eɴ hann hafe af hondom reítt at lögom þa a hann at varðveita þat iii. vetr oc segia siþan at lögbergi. enda scal hann láta virða feet heimilis bva sina .v. við bóc eða cross oc neyta leignaɴa. Eɴ ef menn coma til siþan oc heimta feet þa scal ut ganga iɴ støðan.

219. leiglendinga þáttr.[1]

[a] Ef maðr leigir land at leigo male rétto oc at lög male oc scal hann coma til er .vi. vicor ero af sumre ef hann vill.[2] er honom heimill þa hage oc sva fot sin iɴ at bera.[3] scolo þeir miðlaz hús rum við. Eɴ ef eigi viðr þeim báþom. þa asá fyrst heimil fiar hús iii. nætr[4] er aðr bió alandeno enn hvaʀtueɢi iɴi hvs. Þuiat eins a sa er þa scal a bua a landino hafa smala siɴ iɴi til þuatdagsens ef hiɴ lofar eða þarf eigi alt hus rumit. En siþan a sa fyrir lande at raða oc husom er leigt hevir. eɴ þegar er .vi. vicor ero at sumre þa ahiɴ eigi er aðr bio þar at beita engiar hans. Hafa a hann hross þar til drottins dagsens ihaga. [b] Sva a sa er land leígir hiú at taca at hann fae ortar vel engiar.[5] [c] ef hann selr landit aleigo

---

a) = A. M., c. 45.
b) = A. M., l. c., S. 33310.
c) = A. M., l. c., S. 33417.

---

1) *Dette Capitels Initial er noget större end det sædvanlige.*
2 *og* 3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Ordene* iii. nætr *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog.*
5) *Punctum er tilföiet.*

með ser oc *varðar* þeim *fiorbavgs* GARð við landeigandaN þeim er at honom leígðe. oc hinom er selde. oc arne oc ellde fór a land hans at oleyfe hans. Sua *oc* ef sa feR af lanðeno er at landz drottnenom leigðe oc eyþir landit oc *varðar* honom *þat fiorbavgs* GARð. [a] Nv ef sa kømr eigi til landz er leigt hevir þa er vii.[1] vicor ero af sumre. (S. 152, a.) þa verðr hann utlagr. oc handsals slit. eN landz drotteN scal þa selia á leigo land sitt þeim er hann vill eða sialfr láta yrkia ella. [b] EN hiN er land leigir a gras navt alla a landeno oc sva viNa allt a þvi sem hann vill þar er hvarke se akr ne engi. Þat er hann þarf at bot sama vm hvs eða garða eða bva vm andvirke sítt. EN ef hann yrkir eigi landit sem þarf oc liGia engiar o slegnar *varðar* honom *þat* utlegð. oc hansals slit. enda bøta avvisla bótom ef scaðe verðr at. Ef hann spillir landeno sva at .v. avra scaðe verðe at eða[2] meire. *varðar þat fiorbavgs* GARð. [c] Nv[3] kømr hann eigi til landzens er vii. vicor ero af sumre þa a landz drotteN cost at láta liGia lanðit leigo lavst oc søkia hiN til *fiorbavgs* GARðS. ef hann vill þat helldr eN hafa leigona. Slikan cost aleigo maðriN við hann ef hann selr landit undan honom við verðe eða aleigo oc søkia hann til *fiorbavgs* GARðS. [d] Sa er land leigir scal halda husom abyrgio við handvommom sinom. EN landz drottiN á at fá honom við ef hann krefr at styðia hús sva at ohætt se

---

a) = A. M., l. c., S. 334[3].
b) = A. M., l. c., S. 335[5].
c) *Hertil findes intet ganske tilsvarende i den arnam. Skindbog*; *jvfr.* A. M., S. 334[10].
d) = A. M., l. c., S. 335[20].

---

1) *Rettelse, overensstemm. med den arnam. Skindb., for* vi.
2) *Tilföiet.*
3) *Skrevet:* N̄v.

fe h*an*s. Leigo m*að*r *sca*l s*v*a m*eð* ellde fara[1] e*ða* fara láta sem h*ann* e*igi* sialfr húsin. Ef h*ann* feʀ ogætilegaʀ m*eð* eɴ s*v*a oc breɴa h*v*s upp en þa v*arðar* hon*om* *fiorbavgs* ɢ*arð* ne*m*a q*u*iðr b*er*e at h*ann* villde b*r*eɴa h*v*sin þa v*arðar* *scog* ɢ*ang*.

220. réttr leiglenð*ings*.

Ef m*enn* beita engiar leiglendi*n*gs oc þo at þ*eir* beite haga h*an*s þa a h*ann* at sœkia v*m* þ*at* e*ða*[2] selia[3] söc œðro*m* m*ann*e ef h*ann* vill. Eɴ ef h*ann* vill h*v*árke þ*eirr*a þa a l*an*deigandeɴ sœkena. [a] H*ann* a torf at sc*er*a il*an*deno e*r* leigt hev*ir* se*m* h*ann* þarf t*il* ellde b*r*anda s*er* þ*a*r hiá er aðr er scorit.[4] fella sama*n* torf grafar. Eɴ ef torf mór e*r* e*igi* il*an*de þ*v*i e*r* h*ann* hev*ir* leigt (S. 152, b.) oc a h*ann* þa viðe at ellda ef aðr v*a*r viðe ellt et næsta. en hvorotveɢia ef s*v*a hev*ir* aðr v*er*it. s*v*a a h*ann* elldi*n*goɴe at scipa se*m* aðr hev*ir* v*er*it et næsta mis*er*e ne*m*a þ*eir* hafe aɴa*n* veg scilit m*eð* s*er*. Ef scogr fylg*ir* leigo l*an*ðe oc a sa e*r* býr hœɢva s*er* sloða h*r*is þar enda sas girðe oc smære.[5] h*ann* *sca*l hafa oc léde*n*gingar col or scóge þei*m*.[6] s*v*a *sca*l h*ann* neyta ellde b*r*anda þ*a*r se*m* þa m*un*de h*ann* ef h*ann* scylde þar le*n*gr bva. [b] Ef þar hev*ir* fogl veiðr v*er*it e*ða* fisc veiðr fylct þ*v*i l*an*de. oc a h*ann* veiðe þa ef þ*at* er e*igi* fra nu*m*et.

---

a) = A. M., l. c., S. 338[6].
b) = A. M., l. c., S. 337[7].

---

1) *Tilföiet.*
2) *Først skrevet* at, *men a derefter udprikket og* t *forandret til* e (= eða).
3) *Skrevet to Gange, uden at være udstreget paa det ene Sted.*
4, 5 *og* 6) *Punctum er tilföiet.*

[a] Nv vill *hann* ab*rott*[1] f*a*ra af l*an*de þ*v*i at avðro váre oc ga*n*ga h*onom* af elIde b*ra*ndar oc al*an*dz d*r*otteɴ þá. Ef m*að*r býr a þ*v*i leigo l*an*ðe e*r* reke fylg*ir* oc a h*ann* at taca alnar kefle af fioro þ*ar*. eɴ ef h*ann* vill bøta bus bolute sína. oc a h*ann* hafa við ti*l* þ*ess*. hvart se*m* h*ann* vill or scógi ef fylg*ir* e*ða* af fioro oc lata ept*ir* liɢia hræ. En ef h*ann* vill g*er*a s*er* nyia bolute. h*ann* á at g*er*a oc lata þar ept*ir* e*r* h*ann* feʀ ab*rot*t *oc* vanda s*v*a við ti*l* se*m* þa m*un*de h*ann* ef h*ann* ætte scógh e*ða* fioro sialfr. [b] Ef við rekr a fioro þ*ar* oc aleigo maðr*i*ɴ at d*ra*ga or fløðar male. enda e*r* h*onom* rett at m*a*rka viðiɴ ef h*ann* vill marke þ*ess* e*r* a fiórona. H*ann* a þar at f*er*ia farma a l*an*d hins. Ef hvalr rekr afioro þa oc a h*ann* at hafa hlass af hvalno*m* slíct se*m* eiɴ eykr ma d*ra*ga ef hvalr er .xx. [c] Ef h*ann* a k*er* iɴe þar *oc* s*ca*l h*ann* ut hafa føɍt þ*at* *oc* s*v*a aɴat gagn sitt þ*va*t*t*dág et siðarsta ifardögo*m* ne*m*a hiɴ lofe h*on*-om lengr at (S. 152, c.[2]) hafa. E*igi* s*ca*l h*ann* b*r*iota hus[3] ti*l* at føra k*er* sin ut ne*m*a[4] h*ann* bøte iafn væl aptr se*m* aðr v*a*r eɴ ellegar s*ca*l h*ann* istöfo*m* ut føra. Ef haɴ hev*ir* e*igi* abrot føɍt bu f*er*sci si*tt* er .vii. vic*or* ero af su*m*re þa v*arðar* h*onom* utl*egð*. ne*m*a hiɴ lofe h*onom*. Ef h*ann* á hey ept*ir* þ*ar* al*an*deno[5] ihuso*m* e*ða* hey[6] gorðo*m*. oc s*ca*l h*ann* ab*rot*t hafa føɍt f*yrir* mitt su*m*ar ne*m*a

a) = A. M., l. c., S. 338[24].
b) = A. M., l. c., S. 337[11].
c) = A. M., l. c., S. 339[12].

1) *Rettelse for* Nv vill hann eigi abrott *o. s. v.*
2) *Ved en Feil i Pagineringen ere 2 Sider efter hinanden i Skindbogen betegnede med* S. 152; *den sidste Side betegne vi derfor med* S. 152, c *og* S. 152, d.
3) *Herefter skrevet* sin, *men dette Ord derpaa udprikket.*
4) *Istedetfor dette Ord har Afskriveren först skrevet* ef.
5) *Herefter skrevet* þar, *men dette Ord derefter udprikket.*
6) *Skrevet over Linien.*

þeim *vixiz* baðom garðrin. en hann á at bua vm hey sitt oc vina alandeno til þess þar er hvarki se akr ne engi. Nu vill hann fe sit reka þangat til heysens. oc scolo v. bvar ætla til heysens en eigi til haga sva at þeir ætla rett oc scolo þeir eiða vina aðr at bóc eða crosse. En hann scal cavpa gæzlo a x. kýr eða ku gillde vi. alnom vaðmals þess er hæft se til klæða. en landeigande scal fa husrum oc gæzlo enda abyrgiaz við mægre oc van gæzlo. Ef hann vill eigi við taca þa má hin abrott föra hey sitt ef hann vill til fiar sins hafa en ef hann vill selia þa scal landeigande fyrst eiga cost at cavpa. [a] Allt þat er til laga afbrigða geriz iþesso mále[1] scal stefna socom þeim öllom heiman oc queðia bva aþingi til ix. *heimilis bva þess er sottr er* vm fiorbavgs sacir allar. en v. bva þar er fe vite liggr við.

---

a) = A. M., c. 46, S. 345[11].

---

[1]) *Istedetfor* iþesso male *læser den arnam. Skindb.:* I landabrigðis þætti.

vm fiar leigor.

221.

[a] Maðr *scal* *eigi* selia fe sit*t* dyRa aleigo eN x. avr*ar* se leigð*ir* eyri ti*l* ia*fn* lengðar h*v*atki fe se*m* er. Ef h*ann* selr dyRa *oc* a h*ann* e*i*gi ti*l* meira hei*m*ti*n*g en slic*ra* avra se*m* h*ann* sellde. oc lögleiga m*eð*. en h*onom* v*arðar* iii. m*arca* sect h*v*arz e*r* at h*ann* selr dyRa fe sitt at leiga eða metr dyRa eN at lögo*m*.[1] sa a söc þa e*r* h*ann* (S. 152, d.) selr feet dyRa e*ða* metr vi*ð* ef sa vill. [b] S*v*a sc*a*l m*a*ð*r* fe eindaga at q*u*eða a dag þaN e*r* fe *scal* gialldaz oc a stað þaN e*r* feet *sca*l gialdaz.[2] væl e*r* ef fyR gelldz.[3] þo v*er*ðr eindage a at s*v*a se at q*u*eðit at gialldaz scyle a scullda þ*in*gi er m*enn* hava v*m* not*t* v*er*it ef astað er queðit. Nu kømr h*ann* ti*l* ei*n*dagans[4]. þa *sca*l h*ann* ne*fn*a v*att*a at h*ann* er co*m*iN ti*l* eindaga þ*ess* e*r* m*æ*ltr v*a*r m*eð* þei*m* oc e*r* buiN at taca v*ið* fe þ*v*i er þ*a*r e*r* giald mælt á. *oc* e*n*gi m*að*r gelldr h*onom* fe þ*at*. Nv sc*a*l h*ann* ne*fn*a v*att*a i aNat siN. at h*ann* stefn*ir* h*onom* v*m* s*v*a marga avra s*v*a stóra se*m* mælt*ir* v*oro* h*er* at gialda m*eð* ocr. ste*fn*a ti*l* gialda oc ti*l* ut

---

a) = A. M., Kaupa-balkr, c. 1. (*Overskriften* Kaupa-balkr *finder ikke Hjemmel i Skindbøgerne; den arnam. Skindb. anvender her ingen Overskrift*).
b) = A. M., c. 2.

---

[1], [2] *og* [3]) *Punctum er tilföiet.*
[4]) *Først skrevet* eigandans, *men derefter rettet saaledes.*

göngo *oc* *vm* halfa fimto mörc alaga oc *queþa* a *þingit* hv*er*t h*ann* stefn*ir* oc stefna[1] lögstefno. [a] Ef mælt*ir* ero logavrar m*eð* m*onnom* *oc* ero lögavr*ar* kýr *oc* ær. þ*at* e*r* oc lög eyr*ir* vi. aln*ir* vaðmáls e*ða* varar felld*ir* s*v*a at þ*eir* þicki iafn*ir* se*m* .vi. aln*ir* vaðmáls. Brent silfr e*r* eɴ. *oc* er eyr*ir* at mörc lög avra. Enda lögsilfr þ*at* e*r* meire litr se silfrs á en messing*ar* oc þole scor *oc* se iafnt uta*n* *oc* ɪɴa*n*. Melracka sciɴ vi. þ*at* er eɴ lög eyr*ir*. Ef m*að*r mæl*ir* s*v*a at þu sc*a*lt gialda m*er* vaðmál oc scil ec f*ra* aɴat fe alt þa ko*m*rat h*ann* avðro við. Ef m*að*r mæl*ir* s*v*a at þu sc*a*lt gialda m*er* vaðmál oc scilrat h*ann* f*ra* aðra avra. þa nít*ir* h*ann* e*igi* lögavro*m* ef þ*at* beʀ q*u*iðr at hiɴ hev*ir* e*igi* vaðmal ti*l* at gialda oc h*ann* mat*t*e e*igi* a þ*v*i mele fá. Ef þ*eir* co*m*a ti*l* báþ*ir* e*r* mala eiguz við oc v*er*ða þ*eir* e*igi* a sátt*ir* þa scal hvaʀtueɢi nefna ti*l* lög siaɴda af siɴe hende at sia fe þ*at* e*r* þar sc*a*l gialdazc. (s. 153, a.) oc sc*o*lo þ*eir* sia þ*at* fe h*v*art þ*at* se gilldt eþ*a* e*igi*. hv*er*eg*ir* avrar se*m* ero. Ef þ*eir* v*er*ða e*igi* asátt*ir* þa sc*a*l sa þ*eirr*a hafa sitt mal e*r* eið vill viɴa. Ef þ*eir* vilia viɴa eiðiɴ báþ*ir* þa sc*o*lo þ*eir* luta. Ef logsiaendr e*r*o osátt*ir* á v*m* þ*at* h*v*art þ*at* se lög silfr e*ða* e*igi* þá sc*a*l h*v*aʀ hiɴa stefna lögsianda aɴ*ar*s v*m* þ*at* at h*ann* hafe þ*at* callat lögsilfr er e*igi* e*r* *oc* láta v*arða* iii. m*arca* utl*egð*. Eɴ alengr e*r* sacar co*m*a ido*m* oc v*er*ðr sa fe secr e*r* dom*en*dom þick*ir* rangara m*æ*lt hafa. sc*a*l b*er*a f*ra*m silfr oc láta siá.– Þ*ei*r sc*o*lo lögsiaendr v*er*a er rétt*ir* se at tengðo*m* iq*u*iðo*m* við hvarntveɢia þ*eirr*a. Nv e*r*o lög siaendr osátt*ir* á v*m* met orð

---

a) = A. M., c. 3.

---

1) *Skrevet* stēfna.

oc vill anar luta en anar *eigi*. þa *scal* eið vina sa *er* lut fallit byðr ef *hann* vill oc meta *oc scal hans* met orð þa standa.[1] *ver*ðr *þat* se*m* hin mæle ecke *er eigi* vill luta. [a] Ef *maðr* send*ir* ana*n* man *til* eindaga at gialda fe *fyrir* sec. *oc* erat hin scylldr *við* at taca. ne*m*a *hann* vitæ at sa *maðr* e*r* hei*mi*lis fastr *oc hann* eigi s*v*a fe at *þat* se iafn mic*it* se*m* hitt e*r hann* gelldr. ef *hann* viðr *eigi* hei*mi*llt. Ef sa kø*m*r *til* e*r* gialda *scal oc* lætr fe up*pi*. en hin*n* sendi m*enn til* viðtokonar. Nv nefn*ir* gialldandin v*att*a. at *hann* lætr *þat* standa *fyrir* gialdi at e*n*gi e*r* viðtoko *maðr* þar rettr. þa *scal* viðtöco *maðr*en vatta sina láta vina eiða. oc b*er*a vætti *þat* at *hann* scylde við fe þ*v*i taca oc þei*m* malo*m* mæla se*m* hino*m* byriaðe aðiliano*m*. Nv hef*ir hann eigi* vattorð *til* þa ef q*u*iðr ber at hin m*un*di *eigi* gialda þoat vattorðit v*ær*i *til* borit. oc e*r* þa iöfn (S. 153, b.) hei*m*ti*n*g *til* fiarens se*m* hin hefðe *til* viðtoko*nar* co*m*it *fyrir* öndorðo sialfr e*r* feet atte at taca. [b] Ef eindage v*er*ðr a loghælgo*m* dögo*m eða* vm langa fosto. þa *scal* viðtoco *maðr*in ne*f*na v*att*a. at þvi at *hann* e*r* buen *við* fe at taca iþei*m* stað se*m* giald v*ar* m*æ*lt. oc *hann* s*er* e*n*gi þ*ar* þan man e*r* þ*v*i gialde halde up*p* s*v*a se*m* m*æ*lt v*ar*. Nefna *scal hann* v*att*a i anat sin at þ*v*i. at *hann* lætr *þat* sta*n*da *fyrir* stefno þa at log heilog ti*ð*[2] e*r* þa. e*ða* la*n*ga fasta. þa á *hann* at stefna en næsta ru*m*hælga*n* dag i eno*m* sama stað se*m* giald v*ar* m*æ*lt. Þar e*r maðr* kø*m*r *til* eindaga *oc hann* nefn*ir* v*att*a at þvi at *hann* e*r* bvin *við* fe þ*v*i at taca e*r* þ*ar*

a) = A. M., c. 4.
b) = A. M., c. 5.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Skrevet* ᵗ ı (*ellers* = t i l).

v*a*r giald m*æ*lt *oc* þar e*r* e*i*g*i* sa m*aðr* e*r* giald reiðe af he*n*di e*ða* s*v*a láte þ*at* upi se*m* m*æ*lt v*a*r. þa e*r* rétt at h*ann* stefni þ*a*r hiɴ næsta dag ru*m*hælga*n* eþ*a* þar e*r* h*ann* hitt*ir* h*ann* at mále sialfa*n*. e*ða* at hei*mi*li h*an*s at þ*r*iþia coste. þoat þ*at* se siðaʀ *oc* fylgia þo alogin öll slíc se*m* a eindogoðo fe oðro þ*v*i e*r* at eindaga e*r* v*m* stefnt. Þes a h*ann* *oc* cost at segia log leig*or* a feet at eindagano*m*. meþ*an* ste*n*dr und*ir* h*onom*. enda segia slíct at lög b*er*gi et næsta sum*a*r ept*ir*. þa hlyþ*ir*[1] h*on*om þ*at* meþ*an* h*ann* man vattana. Ef eyct hælga*n* dag e*r* eindageɴ. *oc* a m*aðr* cost at ste*f*na f*yrir* eyct ef h*ann* vill. eɴ v*ið* sc*a*l h*ann* taca þot*t* v*ið* apta*n* gialldiz ef allr dagr v*a*r ti*l* ste*f*no. Ef þ*eir* co*m*a baþ*ir* ti*l* eindaga *oc* a sa cost e*r* gialda sc*a*l at bioða hino*m* ti*l* hei*mi*lis þ*es*s e*r* h*ann* átte v*m* vet*r*iɴ. h*ann* sc*a*l handsala at eindagano*m* at gialda a xiiii. n*att*a f*r*esti kyʀ e*ða* ær ahond s*er*.[2] s*v*a þ*at* ef h*ann* vill giallda il*an*de. ii. avra f*yrir* eiɴ. þvi l*an*di ær bøllt se á hálfa*n* bolstað e*ða* meira. s*v*a oc ef h*ann* vill i mane giallda .ii.[a] (S. 154, a.) aura f*yrir* einn[3] *oc* a h*ann* lavsn[4] a maneno en næsto mis*er*e ef h*ann* hev*ir* up*p* alet. E*igi* sc*a*l m*aðr* heim bioða i aɴa*n* fiorðu*n*g ti*l* gialldz. Erat m*anne*[5] scylt at taca bú fe fyʀ en vi. vic*or* e*r*o af su*m*re. enda e*r* e*igi* scylt v*ið* at taca siðaʀ en viii. vic*or* ero af su*m*re. Sa e*r* feet reiþ*ir* sc*a*l q*u*att hafa h*eimilis* bv*a* v. vico fyʀ e*ða* meira mele. at þ*eir* co*m*i ti*l* at miðio*m* degi *oc* meta fe þ*at* m*eð* þei*m* v*ið* boc. Þ*eir* sc*o*lo þei*m* mv*n* odyʀa v*i*rða fe þ*at* eɴ a sculda móte gecc. se*m* þei*m*

---

1) *Istedetfor Bogstavet* y *i dette Ord har Afskriveren først skrevet* u.

2) *Punctum er tilföiet.*

3) *Tilföiet, overensstemmende med den arnam. Skindbog.*

4) *Rettelse for* lavns.

5) *Først skrevet* m^r (= maðr)

þyck*ir* v*err*a[1] þa við at taca. Ef hiɴ ko*m*r e*igi* ti*l* e*r* við féno sc*a*l taca[2] ne gør*ir* aɴa*n* maɴ. þa agialdaɴdiɴ coste iii. þaɴ eiɴ at reka fe ti*l* handa hino*m* e*r* við átte at taka. eɴ af sc*a*l h*ann* segia abyrgð sina alengr e*r* metit e*r*. ef h*ann* lætr s*v*a með f*a*ra se*m* h*an*s abyrgð se á. Sa e*r* aɴ*a*ʀ kostr at lata ga*n*ga il*an*de s*in*o. Sa e*r* hiɴ þriðe costr at reca iafrett þaɴ e*r* h*ann* á. Ef hiɴ kø*m*r ti*l* *oc* tecr við kyc fe. *oc* sc*a*l h*ann* b*r*egða af m*a*rke asavðo*m* þaɴ dag e*r* h*ann* hev*ir* ab*r*o*tt*. Eɴ af navta marke sc*a*l h*ann* brugðit hava a xiiii. nótto*m* eno*m* næsto*m*. Ef viðtoko m*að*r kø*m*r e*igi* ti*l*. þa e*r* eindagiɴ e*r* oc ero .xiiii. nætr f*r*a ge*n*gnar. þa eignaz sa bu feet e*r* giallda átte. þ*at* er h*ann* gallt ef e*igi*[3] e*r* af marke brugðit eɴ næsta dag. en*n* hiɴ á ong*v*a hei*m*ti*n*g ti*l* fiar e*r* goldit v*a*r. [a] Ef sa kø*m*r ti*l* eindaga e*r* gialda a[4] fe eɴ e*igi* hiɴ e*r* við sc*a*l taca. þa sc*a*l h*ann* bioða m*e*ð v*att*a feet *oc* nefna ti*l* lögmeta*n*da af siɴi he*n*de. Nu gelldr h*ann* þ*a*r silfr þa sc*a*l h*ann* hei*m* hafa þ*at*. Eɴ hiɴ á e*igi* ti*l* meira hei*m*ti*n*g eɴ ti*l* iɴstøða ef bréclavst (s 154, b.) er up*p*i látet. Kost agialdandiɴ af at segia abyrgð sina oc lata þ*a*r liɢia fe allt ept*ir* f*yrir* silfr uta*n*. enda a h*ann* cost at hava allt feet hei*m* *oc* hafa leigo lavst feet þav misserin. Eɴ ef h*ann* gallt savðe oc kø*m*r hiɴ e*igi* ti*l* at b*r*egða af m*a*rkeno. þa eignaz gialdandeɴ savðena eɴ næsta dag ept*ir*. Nv stefnir h*ann* v*m* feet sa e*r* á. þa sc*a*l h*ann* neyta vatorðz þ*e*ss e*r* h*ann* bavð feet at giallda. þa sc*a*l søkiandeɴ q*ueðia* h*eimilis* b*va* h*an*s .v. h*v*art h*ann* bavð

a) = A M., c. 6.

1) *Skrevet* va, *med* 7 *over*.
2) *Herefter skrevet* ef hiɴ kömr eigi til, *men disse Ord derfter udstregede.*
3) *Skrevet over Linien.*
4) *Tilföiet.*

af þ*v*i at h*ann* villde giallda eþ*a* e*igi*. Nu ef fe er[1] þ*ar* handsalat oc e*igi* eindagat. þa *sca*l sa e*r* feet a at avðro*m* stefna h*onom* hei*m* at h*ann* se hei*m*a .vii. natta fresti e*r* h*ann* kømr ti*l* at hei*m*ta feet þ*at* e*r* h*ann* á at hino*m* *oc* q*ue*þa a hue mic*it* e*r*. feet. Þe*i*r *sco*lo hafa logsiaendr ti*l* m*eð* se*r* ef met fe e*r*. eɴ ef e*igi* e*r* met fe. þa scal giɵldaɴdeɴ hafa q*ua*t*t* ti*l* b*va* iii. nótto*m* fyʀ e*ða* meira mele. at meta þ*at* fe. Eɴ ef sa vill e*igi* giallda oc *sca*l h*ann* s*v*a stefna v*m* i*nn*stöðo se*m* v*m* eindagat fe oc s*v*a v*m* alög se*m* eindagat fe f*yrir* uta*n* harða fa*n*g. þ*at* eitt fellr niðr. Nu selr m*að*r fe at leiga vát*t*laѵ́st. þa ef hiɴ vill e*igi* gialda. þa ke*m*z h*ann* e*igi* ti*l* leignaɴa. ne*m*a sagðar se lögleig*or* a. Cost asa e*r* ha*n*d salat e*r* at stefna hino*m* hei*m* e*r* gialda *sca*l. biðia h*ann* hei*m*a v*er*a .iii.[a] n*att*a freste *oc* mv*n* ec þá co*m*a at taca vi*ð* fe e*ða* stefna v*m* s*v*a mic*it* fe se*m* e*r* oc lata v*arða* .iii. m*arca* utle*gð*. *oc* vi. avra harða fa*n*g. stefna ti*l* gialda oc ti*l* utgongo. Ef m*að*r a fe at m*ann*e oc e*r* fe handsalat. nv gelldr h*ann* af su*m*t. oc e*r* rett at hiɴ kióse e*r* féét a h*v*art h*ann* vill stefna v*m* allt feet. (S. 155, a.) oc lata hiɴ[2] neyta gagnaɴa ti*l* h*v*at af e*r* golldit. enda e*r* hitt[3] rétt at stefna v*m* þ*at* e*r* o golldit er. Þ*at* v*arðar* iii. m*arca* utle*gð* ef m*að*r stefn*ir* v*m* fe þar er allt er golldit oc er við hiɴ hei*m*ti*n*g e*r* fe er at.[4] Þa e*r* m*að*r á fe at m*ann*e oc q*ue*ða þ*eir* a dag oc a stað n*ær* giallda *sca*l e*ða* h*v*ar giallda *sca*l fe þot þ*eir* hand salez e*igi*. e*ða* þo*t*t þ*eir* taciz ihe*n*dr oc se þ*ei*r sátt*ir* at þ*a*r scylde lög eindage. þa *sca*l h*ann* s*v*a søkia se*m* þar se eindagat feet. ne*m*a

---

1) *Tilföiet.*
2) *Herefter har Afskriveren begyndt med et* e, *men derefter udprikket dette.*
3) *Rettelse, overensstemmende med den arnam. Skindbog, for* hiɴ.
4) *Den arnam. Skindbog læser:* feit a.

þat at niðr fellr handsalslit.[1] *scal* h*ann* *queðia* h*eimilis* *bva* v. til aþ*ingi* þ*ess* e*r* *sottr* e*r*. Ef m*aðr* selr m*anne* í hönd at taca við fe sino þ*ar* e*r* h*ann* a eindagat at m*anne*. enda tecr sa við. oc vill h*ann* *eigi* giallda hino*m* feet e*r* á. ne lata h*ann* ná feno. þa a h*ann* cost at søkia h*v*árt h*ann* vill hiɴ e*r* feet v*ar* und*ir*. eþ*a* þaɴ e*r* hansöl-o*m* tóc *fyrir* feet. *oc* v*er*sc sa maleno e*r* feet var und*ir* ef sa getr þaɴ q*ui*ð at h*ann* galt þeim m*anne* feet e*r* hiɴ hafðe ti*l* senda*n*. Sa e*r* feet átte s*ca*l stefna þei*m* v*m* feet e*r* h*ann* bavð v*m*. oc taca gialdit. oc lata v*arða* iii. m*arca* utl*eyð*. *sca*l h*ann* *queðia* ti*l* h*eimilis* *bva* v. aþ*ingi* þ*ess* e*r* s*ottr* e*r*. Ef sa m*aðr* hei*m*t*ir* fe aɴ*ar*s m*anz* e*r* h*onom* e*r* *eigi* v*m* boðit *oc* h*ann* a *eigi* at hei*m*ta. þ*at* v*arðar* h*onom* f*iorbavgs* ɢ*arð* við þaɴ e*r* h*ann* hei*m*t*ir* fe at. *sca*l q*ueðia* t*il* h*eimilis* b*va* ix. aþ*ingi* þ*ess* e*r* s*ottr* e*r*. Nu ef h*ann* gelldr feet þa s*ca*l h*ann* stefna ti*l* giallda *oc* ti*l* utgo*n*go v*m* feet. Ef m*aðr* selr m*anne* fe af t*r*vnaðe at láne e*ða* ti*l* hirzlo *oc* dylr hiɴ oc q*ue*zc við e*n*go tekit hafa. þa s*ca*l sa er feet á søkia ti*l* þyfðar ef hann vill enda a h*ann* cost at stefna ti*l* gørtøkis v*m* feet. *oc* ti*l* gialda (s. 155, b.) tueðra oc lata v*arða* iii. m*arca* secþ. Ef m*aðr* hirþ*ir* fe m*anz* oc hu*er*fr feet or hirzlo h*ans*. Nu átto þ*eir* fe þ*ar* baþ*ir* sama*n* iþ*eir*ri hirzlo. þa helldr h*v*aʀ s*in*o fe abyrgio.[2] ef or eiɴe hirzlo hv*er*fr h*v*artueɢia feet. Nu hu*er*fr þ*ess* fe eít*t* er sellde at hirða. h*ann* acost at hei*m*ta feet at h*onom* ef h*ann* vill þei*m* e*r* hirðe oc asa at gialda h*onom* enda a sa søkena v*m* feet er hirðe. enda a h*ann* cost at søkia þaɴ e*r* h*ann* vill vm oc raða sialfr orðe. Ef m*aðr* afe

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Herefter skrevet* eɴ, *men dette Ord dernæst udprikket.*

aleigo*m* oc fellr h*ann* fr*a*. Nu ef h*ann* a sono ept*ir* eþ*a* lif*ir* faðir h*ans* þa of þ*at* fe er eindagat e*r* *oc* eigo þ*eir* iafnt at stefna v*m* at eindaganom se*m* þeim se handsalat. Anar costr e*r* sá e*r* þ*eir* eigo h*v*arz ero søn*ir* e*ða* aðr*ir* erfi*n*giar at søkia v*m* handsalat erfðar fe. vi*ð* ix. b*va* q*ui*þ a þi*ng*i oc lata v*arða* iii. m*arca* utle*gð* haldet. Ef fleire m*enn* telia ti*l* arfs *oc* ero osatt*ir* a hv*er*r taca á. þa ahin at halda ti*l* do*m*s oc v*arðar* þa e*igi* vtle*gð*. Ef sa fellr fr*a* e*r* fe a at giallda þ*a*r e*r* søn*ir* e*r*o ept*ir* ti*l* arfs. Þa e*r* rétt at m*aðr* stefne eno*m* ellzta brøðrana v*m* alt feet sama*n*. ef fe e*r* e*n*go scipt oc s*ca*l søkia vi*ð* ix. b*va* q*ui*þ. ef brøðr hafa scipt arfe e*ða* s*v*a þot*t* aðrir erfi*n*giar take arfin en søn*ir* *oc* s*ca*l v*m* s*v*a miken lut hv*er*io*m* stefna se*m* þ*eir* toco arf til. Þar e*r* sa m*aðr* fellr fr*a* e*r* fe e*r* eindagat at. þa s*ca*l at lögheim*i*le stefna erfi*n*gia h*ans* v*m* þ*at* fe. En ef h*ann* legr lögleigor á *oc* kømzc h*ann* e*igi* meir ti*l* at helldr e*n*n ti*l* instøðans. Þ*at* sagðe markús lavg.

222. v*m* fiar dø*m*ingar

[a] Fe a at døma s*v*a mic*it* se*m* gogn báro ti*l*. xiiii. nóttom (s. 156, a.) ept*ir* vapna tac iþei*m* stað se*m* eindagi v*a*r oc s*v*a marga avra se*m* gogn báro ti*l*. Nu e*r* eigi eindagat fé. þa s*ca*l dø*m*a giald at lögheim*i*le þ*ess* e*r* gialda á i orscotz hælge vi*ð* garð þa e*r* h*v*arke acr ne e*n*gi þ*an*gat fr*a* garðe e*r* sa a heimile e*r* fe s*ca*l taca. En ef m*enn* vito e*igi* þat. þa s*ca*l dø*m*a giald at hei*mi*le þ*ess* e*r* söc sótte. Nv e*r* or sino*m* fiorðu*n*ge hvar þ*eirr*a. þa s*ca*l dø*m*a gialdit miðvico dag imitt þi*n*g a*nat* su*m*ar ept*ir*

---

a) = A. M., c. 7.

iboanda k*ir*kio garðe. Oc s*v*a sc*a*l f*a*ra þót*t* eindagat fe se ef or síno*m* fiorðv*n*gi e*r* h*v*aʀ þ*eirr*a e*r* mál attoz vi*ð*. Ef m*að*r metr fe sitt dyʀa aleigo e*ð*a selr eɴ alögleígo. þa er rétt at lysa söc þa iþi*n*gbrecco avarþi*n*gi ef þ*ei*r ero sa*m*þi*n*ga. oc sękia þ*a*r ido*m* fram. Þar er m*enn* ve*r*ða fe sek*ir* þa sc*a*l dœ*m*a gialld fiarens at hei*mi*le þ*eirr*a e*r* fe sek*ir* ve*r*ða ef þ*eir* ero sa*m*fiorðu*n*gs oc hiɴ e*r* feet sc*a*l taca. Ef þ*ei*r ero or tuei*m* fiordu*n*go*m*. þa sc*a*l gialdet dœ*m*a a alþ*ing*i iboanda k*ir*kio garðe. Slíca avra sc*a*l dœ*m*a se*m* mælt*ir* v*or*o a iɴstœðano*m*. Vtlegð*ir* half*a*r sc*a*l dœ*m*a at gialda aɴ*at* sumar imitt þ*in*g. iboanda k*ir*kio garðe en halfar hei*m*a þ*a*r e*r* iɴstœðeɴ v*a*r dœ*m*þr. *oc* þ*a*r alög öll. vtlegðir oc öll alög sc*a*l dœ*m*a logavra.

223. scullda do*m*r.

[a] Ef sa m*að*r aɴdaz e*r* öreigi e*r*. oc e*r* e*n*gi m*að*r scylldr at gialda sculd*ir* h*an*s. þa v*a*r h*ann* öreigi ef h*ann* átte eigi morc ept*ir* e*ð*a meira fe. Nu var þar meira fe[1] *oc* v*or*o þo sculldir meire eɴ fe. oc e*r* erfi*n*gi scyldr at bioþa ti*l* sculda do*m*s ept*ir* h*ann*. ef h*ann* hafðe át*t* ept*ir* mörc e*ð*a meira fe. Nu ef h*ann* byðr (s. 156, b.) e*igi* ti*l* sculda do*m*s at lögo*m* e*ð*a gelldr h*ann* nocoro*m* m*ann*e af féno aðr h*ann* bioðe ti*l* sculda do*m*sens. þa sc*a*l h*ann* giallda sculd*ir*nar meþ*an* h*an*s avrar viɴaz ti*l*. e*igi* a h*ann* isculd at ga*n*ga f*yrir*. Sa m*að*r e*r* ti*l* sculda do*m*s vill bioða. h*ann* sc*a*l ga*n*ga i þi*n*gbrecko avárði*n*gi þ*v*i er hiɴ e*r* or andaþ*r*. þa e*r* .ii. nætr e*r*o af þ*in*gi. *oc* nefna s*er* v*att*a s*v*a at heyre meire lutr m*ann*a þi*n*gheyianda.[2] h*ann* sc*a*l s*v*a

---

a) = A. M,. c. 8.

---

1) *Ordene* Nu var — fe *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog.*
2) *Punctum er tilföiet.*

mæla. Íþat vætti. scal hann queþa at sculda domr scal vera ii.[a] vicna fresti at heimíli þvi er hann er aɴdaðr fra oc ec byð þangat þeim monnom öllom er fe látaz at honom hafa átt oc coma þar sva at domr se fyrir miðian dag nefndr. Sa er til scullda doms bavð. scal queðia bva v. iii. nottom fyrr eða meira mele. þa er næstir bua þvi er domreɴ scal vera. þeirra er rettir se iquiðom at tengðom. [a] Þeir menn er þar þickiaz fiár ván eiga scolo þangat coma með vatta sina. Nu ero eigi váttar eþa naer hann þeim eigi. þa scolo þeir bvar v. scilia er hiɴ hevir þangat quadda er domenom helldr upp. eþa þeir er þeir vilia til hafa quadda vm domstaðeɴ. iii. nottom fyrir domeɴ eða meira mele. Sa er til doms bavð scal bioða þeim með vatta at nefna halfan domeɴ. en þeir eigo at hluta huerr dome scal up halda við hann hvárz þeir ero aðrir ofúsir eða keppaz þeir vm. Nv vilia þeir eigi þa scal hann nefna allan dominn. En siþan scal bioða til ruðningar vm þá domendr. hvarir sem nefndo. Dom þaɴ scal ryðia sva at þar scal engi þeirra manna sitia í dome er þar eigo fiár ván at heimta. oc enscis þeirra faþir ne sonr ne broþir. ne namágar .iii. Þa scolo menn (s. 157, a.) luta hue sacir scolo fram segia idom þaɴ oc føra fram siþan hverr vætte sin eþa quiðo. Sa er til doms bavð scal þangat hafa fe þat allt er hiɴ hevir átt. Nu atte hann fe undir avðrom monnom oc scolo halldaz maldagar þeir allir er a þvi fe voro. Ef þeir menn eigo þangat fiar vón er eigi eigo sialfir varðveizlor fiar sins fyrir osco sacir þa ero þeir menn scyldir til farar þangat er fe þeirra eigo at varðveita enda abyrgiaz þeir við þa ena vngo menn. þat er til þeirra

---

a) = A M., c. 9.

komr. ef þeir gera eigi coma til eþa fera eigi gögn til þav er þarf.[1] oc sva ef vngir menn ero erfingiar þess ens andaða þa er sa maðr scyldr at bioða til sculda doms er fiárvarðveizlor a[2] ef þeir fe ætte. Ef menn leyna fe þvi nockoro er hann hafðe átt þar oc varðar fiorbavgs garð. er þat stefno söc scal queðia heimilis bva ix. aþingi þess er sottr er. Þar scal hverr hafa sina avra ef sva má. Nv atte hinn lönd eptir eþa goðorð oc scolo bvar þat virða landeigendr v. þeir er næstir bva[3] aðalboleno virða öll lönd oc scal sa hava þa boanda til quadda er domenom helldr upp vico fyrir dominn eða meira mele. Sa maðr scal þar i lande taca er mest fe átte at hinom. Nv átte hann cono oc scal hon hafa bæðe mund oc heiman fylgio ef hann átte fe til mundarens fyrir vtan sculldir oc er þav gengo saman. Nu hafe hann eigi átt þa mundenn sculdlavsan oc hafe hann þo átt mörc eða meira fé. Þat er af sculldom gecc þa scal þa avra iafnt scerða sem aðra. Nu hefir hann eigi atta mörc þess fiar er af sculldom gecc[4] er þav gengo saman. þa scal hon engi hafa mundinn en hafa a hon þo heiman fylgiona sem aðr. Nv havfðo þav fe sitt saman (s. 157, b.) lagit. þa scal hon gegna sculdom öllom at þeim luta sem hon atte ife við hann. En ef hon átte ibue við hann oc var eigi fe þeirra saman laget þa scal hon gegna at sinom luta þeim avrom öllom er til bus þeirra voro keyptir oc öllo þvi

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Tilföiet efter den arnam. Skindbog.*

3) *Herefter skrevet* landeno, *men dette Ord derpaa igjen udstreget. Den arnamagn. Skindbog læser:* næstir bva landino. Nu ero lönd fleiri þa scolo þeir er næstir bua aðalbolino, *o. s. v.*

4) *Ordene:* þa scal þa avra — af sculldom gecc *ere tilföiede efter den arnam. Skindbog, ligesom vi af det næstforegaaende, der i vort Haandskrift lyder:* Þat er ef af sculldom gecc, *have udeladt* ef.

e*r* ti*l* h*enn*ar þ*ur*ptar var keypt eɴ e*n*go*m* þei*m* e*r* til h*an*s þ*ur*pta eins v*a*r keypt. Ef m*aðr* átte veð mælt ife h*an*s oc sc*a*l h*ann*[1] hafa þ*at* ef h*ann* hev*ir* at lögom veð m*æ*lt *oc* lyst at lögo*m*. Nv hafa þ*eir* .ii. m*enn* veð mæltan eiɴ g*r*ip. oc baþ*ir* at lögo*m*[2]. þa sc*a*l sa hafa er fyʀ veð mælte. eɴ ef e*igi* hafa baþ*ir* at lögo*m* veð m*æ*lt. þa sc*a*l sa hafa e*r* at lögo*m* hef*ir* veðmælt. Nu hev*ir* hvargi at lögo*m* veðm*æ*lt þa sc*a*l hvargi hafa. þot*t* h*ann* hafe betr*a* g*r*ip veð mælta*n* en*n* h*an*s sculd gegne. oc sc*a*l h*ann* e*igi* hafa huegi e*r* m*æ*lt v*a*r. meira en sculd h*an*s v*a*r f*yrir* ondorðo. Rett e*r* at þ*eir* v. bv*a*r vi*r*ðe g*r*ipeɴ e*r* þ*an*gat ero ti*l* q*u*add*ir* þaɴ e*r* hiɴ hafðe veð mælta*n* oc sc*a*l h*ann* þa sciota igegn slico se*m* þ*eir* vi*r*ða g*r*ipeɴ dyʀa eɴ h*an*s sculld v*a*r f*yrir* öndv*e*rðo oc sc*a*l h*ann* þa hafa g*r*ipeɴ. Ja*fn*t sc*o*ló all*ir* missa siɴa avra þ*eir* e*r* þ*a*r átto ef e*igi* viɴz ti*l* sculda þ*ei*r e*r* e*igi* hafa veð m*æ*lt. oc sc*a*l þ*a*r alla avra ia*fn*t sc*er*þa. Nv þ*eir* m*enn* all*ir* e*r* þ*a*r calla ti*l* fiar sc*o*lo viɴa eiða ia*fn*t se*m* at þi*n*ga do*mi*. *oc* sva þ*ei*r m*enn* all*ir* e*r* þ*a*r sc*o*lo lögscil m*æ*la. eɴ siþ*an* lata b*e*ra v*æt*t*e oc þav gögn e*r* þ*eir* hafa. Sac*a*r sc*o*lo f*ra*m co*m*nar all*a*r aðr sol se und*ir*. siþ*an* sc*a*l dœ*m*a v*m* nottena. e*ða* v*m* morgoniɴ ept*ir*. lokit sc*a*l do*m*e at miðio*m* degi aɴa*n* dagiɴ. Enga hei*m*ti*n*g a sa ti*l* sins fiár ef e*igi* vill til (S. 158, a.) sculda*r* do*m*s co*m*a ef h*ann* sp*ur*ðe oc h*ann* matte til co*m*a. Nu matte h*ann* e*igi* ti*l* co*m*az sculda do*m*sens e*ða* sp*ur*þi h*ann* e*igi* at do*m*r scylde v*e*ra. þa sc*a*l h*ann* lysa söc at logb*e*rge ahond þei*m* m*onno*m öllo*m* e*r* þar toco fe ti*l* gialda *oc* ti*l* ut go*n*go slics fiar se*m* a h*an*s lut m*un*de co*m*a ef

---

[1]) *Skrevet over Linien.*

[2]) *Herefter skrevet* veð mælt oc lyst at lögom, *men disse Ord derpaa igjen udstregede.*

hann være þar. oc lysa til þess fiorðvngs doms sem domreɴ var i áttr. oc a honom at dema sina avra sva at þeir misse allir iafnt.

224. vm fiár leigor

[a] Ef maðr leigir bu fe at manne at leigo mala réttom. þa scal hann þvatt dag þaɴ ifardögom scyldr at leysa af hendi ser þeim er næstir ero eptir. þa er hann leigðe. Ef hiɴ komr eigi sva eptir oc a hann cost at segia af abyrgð sina eɴ næsta dag hælgiɴi eptir ef þa er heillt feet oc ohætt. Ef hann heldr a feno. þa er hiɴ komr eptir er a oc náir hann eigi enda ser hann oc er þa rán. oc varðar scog ɢang. Nv naer hann eigi at siá oc er þá sem hann take fra honom. [b] Nv nytir hann ser nyt fiár þess fyrir þat ofan. oc varðar honom þa scog ɢang. oc sva hveriom þeirra er fiar nytiar þeirrar neytir visvitande. Nv lætr hann feet þa uppe at lögom. þa scal hann taca við fe sino þvi er hann sellde honom at leiga ef þat fe er þa iafn gott sem mælt var at hann scylde honom af hende iɴa. En ef þat fe er þa verra þa scal sa er af hende leysir hafa quadda til heimilis bva sina v. oc scolo þeir virða þaɴ mun oc scal hann þar gialda honom þaɴ mun. Nv er honom verra fé uppi látet eɴ hann ætte mælt. þá a haɴ cost hvarz hann vill at hafa fe þat abrott [1]. er honom er boðet oc heimta þat er eptir er eða hafa ecki abrott oc stef-

a) = A. M., c. 25.
b) = A. M., c. 26, S. 428[2].

1) *Herefter skrevet:* oc stefna til giallda, *men disse Ord dernæst igjen udstregede.*

(S. 158, b.) na *til* gialda oc ut go*n*go u*m* alt sama*n* feet.[1] En ef h*ann* tecr *eigi* vi*ð* þa e*r* h*onom* e*r* boðit feet. þa secz hiɴ *eigi* anyt fiar þ*es*s. e*r* aðr hevir haft feet. Ef þ*at* fe e*r* davtt e*r* h*ann* hafðe á leigo sellt. þa s*cal* h*ann* gialda h*onom* bu fe aɴat slíct f*yrir* ef h*ann* hev*ir* ti*l*. s*ca*l bu fiar eyr*ir* leysa hv*er*r aɴa*n* oc s*v*a vara ef h*ann* hev*ir* *eigi* bv fe ti*l*. h*ann* s*ca*l *eigi* la*m*blavsar ær gialda ne*m*a h*ann* hafe s*v*a leigðar. [a] Ef andmarc*ar* þ*eir* v*er*ða a bú féno e*r* h*onom* syniz s*v*a at þ*at* se *eigi* avetr føranda e*ða* mune þ*at* *eigi* igiold ga*n*ga þot*t* þ*at* ko*m*iz fr*a*m. þa á h*ann* cost af at lata fe þ*at* oc gialda h*onom* aɴat f*yrir* iaf*n* gott. [b] Nv lætr h*ann* af fe þ*at* e*ða* lógar a nõkorn veg er *eigi* e*r*o þ*eir* andmarkar at. þa e*r* þ*at* gørtøke *oc* før*ir* ti*l* meira máls *oc* v*arðar* s*cog* ɢa*ng*. Enda a h*ann* hei*m*ti*n*g ti*l* fiar þ*es*s h*v*ar se*m* niðr ko*m*r e*r* hiɴ hev*ir* selt e*ða* gefit. Ef sa kø*m*r *eigi* ept*ir* leigo feno e*r* a s*v*a sne*m*ma se*m* m*æ*lt e*r*. enda segi hiɴ *eigi* sina abyrgð af e*r* hafðe eɴ næsta dag hælgiɴe. þa secz h*ann* *eigi* á nyt fiar þ*es*s ti*l* ens v.[ta] dags þ*es*s e*r* vii. vic*or* e*r*o af su*m*re. ef h*ann* byr isama stað enda co*m*i hiɴ *eigi* ti*l* er á. eɴ hv*er*gi s*ca*l h*ann* abrot f*a*ra m*eð*. Rett e*r* þei*m* m*anne* e*r* þar býr í sama stað at lata miolca fe þ*at* *oc* lata v*ar*ð-veita nyt fiar þ*es*s ti*l* þ*es*s e*r* sa kø*m*r ept*ir* e*r* á. enda á h*ann* cost at reka fe þ*at* ti*l* haɴda þei*m* e*r* á oc f*a*ra s*v*a m*eð* se*m* m*eð* sitt fé. enda abyrgiz h*ann* *eigi* þa feet ef h*ann* feʀ s*v*a m*eð*. [c] Hvar þ*es*s er m*að*r þiɢr nyt af aɴ*ar*s m*anz* fé en þ*es*s er á. o lofat visvitande þa a hiɴ

---

a) = A. M., c. 27.
b) = A. M., c. 28.
c) = A. M., c. 29.

---

1) *Punctum er tilföiet.*

cost at lata *varða scog* GANG eþ*a* gør (s. 159. a.) tøke ef þ*at* vill hældr. Ef h*ann* vill ti*l* ens meira máls føra oc sc*a*l h*ann* stefna *oc* láta v*arða scog* GANG oc q*ueðia* ti*l* xii. q*uiðar* GOð*a* þaN er sa e*r* iþ*in*gi m*eð* e*r* sót*t*r e*r*. hv*a*rt h*ann* hafe þegna nyt af fe þ*v*i er h*ann* hev*ir* stefnt v*m*. Nv beR .xii. q*u*iðr a h*ann* þa sc*a*l h*ann* beiða se*r* biarg q*u*iðar h*eimilis* b*va sina* v. ti*l* þe*s*s se*m* h*ann* þickiz hellzt efne hafa hvárz e*r* at h*ann* hev*ir* e*igi* vitat e*ð*a hev*ir* sa lofat h*onom* e*r* á. Nv hv*a*rn þ*eirr*a se*m* beR ihag h*onom* *oc* secz h*ann* e*igi* þá enda sc*a*l h*ann* slíct q*ue*þia se*r* biargq*u*iþ*a*r þot*t* ti*l* gørtøkes seført. E*igi* tør boandano*m* sa biarg q*u*iðr at h*ann* hafe e*igi* vitat ef fiár nyti*n* hef*ir* þ*a*r v*er*it hofð halfa*n* manað eða le*n*gr. sa*m*fast. [a] Ef m*aðr* felr fe iNe at avðro*m* oc asa maldage at halda m*eð* þei*m* se*m* þ*ei*r v*e*rða asátt*ir*. Nv felr h*ann* fe iNe at fúlgo mála rétto*m*. h*ann* sc*a*l ala fe þ*at* s*v*a at o hætt sé f*yrir* holda sac*ir* *oc* gæta s*v*a se*m* sins fiár. *oc* s*v*a se*m* þá m*un*de h*ann* ef h*ann* ætte þ*at* fé. h*ann* abyrgiz við þei*m* andmorco*m* *oc* avvirðo*m* öllo*m* e*r* þ*at* fe fær af þ*v*i scaða e*r* h*ann* gæt*ir* þe*s*s aNa*n* veg en sins fiar þe*s*s kyns. þeg*a*r e*r* h*ann* nyt*ir* nyt af fúlgo féno. þa abyrgiz h*ann* at öllo þ*at* fe hvárz þ*at* e*r* fyR e*ð*a siðaR. enda sc*a*l h*ann* s*v*a af hende leysa þ*at* fe se*m* leigo fe. Nv hv*a*tke e*r* fe þ*v*i v*er*ðr at vaglata. þa sc*a*l h*ann* s*v*a fe þ*v*i at biarga oc s*v*a af láta *oc* sva v*a*rðveita at öllo se*m* þa m*un*de h*ann* ef h*ann* ætte.

225. v*m* einkuN*ir*

[b] HvcR m*aðr* sc*a*l eina einkvN eiga a fe s*in*o. bæðe navto*m* *oc* savðom. Maðr sc*a*l einkynt hafa fe sit þa e*r*

---

a) = A. M., c. 30.

b) = A. M., c. 11, *jfr. ved denne Materie* A. M. Landabrigða-þ., c. 37 ff.

viii. vic*or* ero af su*m*re. þ*at* e*r* h*ann* náir. Ef h*ann* gør*ir* e*igi* sva oc v*arðar* utl*egð*. Ef fe o einkynt (s. 159, b.) kø*m*r i aɴ*ar*s m*anz* l*an*d en þ*es*s e*r* á aɴat eɴ dilcar siþ*an* e*r* viii. vic*or* e*r*o af su*m*re e*ða* siðaʀ. þa á sa e*r* a l*an*de þ*v*i byr at einkyɴa fe þ*at* siɴe eínkuɴ oc eignaz h*ann* þá. ef h*ann* syn*ir* b*v*o*m* v. feet aðr. [a] Ef m*að*r einkyɴ*ir* la*m*b aɴ*ar*s m*anz* i stecc. *oc* v*arðar* þ*at* e*igi* vi*ð* lög ef q*u*iðr beʀ at h*ann* hyɢz eiga. H*ann* sc*a*l bioða hino*m* gott la*m*b f*yrir* o einkynt ef h*ann* hev*ir* þ*at* ti*l* þeg*a*r er h*ann* ve*r*ðr vaʀ vi*ð*. oc a hiɴ cost at kiósa h*v*árt h*ann* vill hafa þ*at* e*ða* hitt e*r* h*ann* atte aðr. Ef h*ann* byðr e*igi* lambit *oc* v*arðar* h*o*no*m* vtl*egð*. vi*ð* þaɴ er atte. Ef m*að*r einkyɴ*ir* fé m*anz* siɴe eínkuɴ *oc* vill s*er* eigna aɴ*ar*s fe oc leyn*ir* þioflavno*m* þa asá orðe at raða e*r* fe á. Ef m*að*r einkyɴir fe m*anz* oc leɢr aɴ*ar*s m*anz* einkuɴ á en þ*es*s e*r* á. oc v*arðar* h*o*no*m* fior-bavgs ɢar*ð* vi*ð* h*v*arntueɢia þaɴ e*r* átte feet oc hiɴ e*r* einkuɴena á. Nv mark*a*r m*að*r fe aɴ*ar*s m*anz* olofat þ*es*s m*a*rke e*r* feet á oc v*arðar* þ*at* utl*egð*. Navt oc savðe oc svín sc*a*l m*að*r m*a*rka a eyro*m* eɴ fogla sc*a*l m*a*rka a fitio*m*. oc ero þav ein lög mörc a þ*v*i fe. [b] Hverr m*að*r e*r* scyldr at sa*f*na v*m* l*an*d sitt e*ða* v*m* þ*at* ból e*r* h*ann* býr á. fe þ*v*i öllo e*r* h*ann* ma fiɴa *oc* h*ann* a at v*a*rð-veita. oc láta reca ti*l* lögrétta þ*eir*ra se*m* h*e*raðs m*enn* e*r*o asátt*ir* at v*er*a sc*a*l. utl*egð* v*arðar* þei*m* er e*igi* gør*ir* s*v*a. oc a sa söc þá e*r* vill þ*eirr*a m*ann*a e*r* þar eigo lögrétt vi*ð* h*ann* enda abyrgiz h*ann* feet þ*at* e*r* h*ann* sa*f*nar e*igi* s*v*a. vi*ð* þa er eigo. Maðr sc*a*l sitt fe eitt a b*r*o*tt* reka f*ra* rétt. þ*v*iat eins aɴ*ar*s m*anz* fe ef sa hev*ir* v*m* boðit er á. Nv recr h*ann* aɴ*ar*s m*anz* fe fra rétt at

a) = A. M., c. 12.
b) = A. M., c. 13.

olofe *þess* *er* á. oc utlagaz *hann* við þan *er* a *vm* *þat.* enda abyrgiz *hann* fe þat. (s. 160, a.) *til* *þess* *er* hin ma[1] heimta *er* á. [a] Sa maðr eignaz dilc *er* ána á þa *er* leiþ*ir*. Nu villaz dilc*ar* irétt oc scilr m*enn* a eigin orð þa *scolo* *þeir* beiða sciptis þa m*enn* *er* *til* telia enda *scal* þa hu*err* *þeirra* sýna þa sina savðe *er* *þess* v*ære* at vön at þa dilca m*un*di leiða. b*vom* v. þei*m* *er* næst*ir* bva rettene *þeirra* m*anna* er þ*ar* se þá. oc *scolo* *þeir* scipta dilcono*m* þei*m* öllo*m* m*eð* þei*m* *er* *eigi* kenaz ær vi*ð*. Nv v*er*ða ept*ir* dilcar *þeir* *er* *eigi* kenaz ær vi*ð*. enda se sciptissens *til* beít*t* at ene efsto réttene. þa á boanden sa *er* rettena v*ar*ðveit*ir* at sýna buv*m*. oc legia sina einkun á. oc eígnaz *hann* þa. Nu ga*n*ga *þeir* *þaðan* ab*ro*t*t* þa a hu*err* at einkyna *er* vill isino l*an*de. ein log *ero* v*m* dilk savðe *oc* navta *oc* geita. [b] Ef m*að*r a hruta oc *scal* h*ann* in hafa látna fy*rir* vetr nætr. e*ða* f*yrir* gørt s*v*a at *eigi* fae ær við þót bløsma ga*n*ge. þa alla *er* h*ann* ma hei*m*ta geta. En ef h*ann* gør*ir* *eigi* s*v*a þa v*arðar* h*onom* utl*egð*. ef *eigi* g*er*iz mein at *oc* a sa söc *er* vill. Ef h*r*vtrin gør*ir* scaða þa *scal* h*ann* bøta av visla bóto*m* se*m* b*var* *þess* meta *er* scaðin v*ar* gør enda a h*ann* þa søkena. En ef h*r*vtrin gørir m*anne* v. avra scaða. e*ða* meira þa v*arðar* f*iorbavgs* g*arð* þei*m* *er* hrut á. Ef h*r*vtr m*an*z ge*n*gr i an*ars* m*anz* savðo*m* ept*ir* vetr nætr. *oc* se *eigi* f*yrir* gört þá a h*ann* at gellda h*r*vt þan ef h*ann* vill oc f*a*ra s*v*a at se*m* h*ann* gelde sin hrut. s*v*a *scal* fara v*m* haf*ra* et sama. Ef hrútr deyr af gelldi*n*go þa *scal* h*ann* *gera*

---

a) = A. M., c. 14.
b) = A. M., c. 15.

---

1) *Afskriveren har skrevet* nair et, *men derefter skrevet* ma *ovenover, uden at overstrege det første.*

til oc varðveita til handa þeim er á ef hann fiðr. [a] Fe þat er þar verða eigi eigendr at. sa maðr er rettena (s. 160, b.) varðveitir. scal queðia til bva v. lanðeigendr þa er næstir bva retteNe þeirra manna er þangat eigi savðom til at safna. at scipta savðom þeim með ser til varðveizlo. er þar verðr eigi eigande at. þeir bvar vi. er savðæ þa varðveita scolo segia til at kirkio sócnom eða at manna fuNdom hve margir savþir þar ero þeir eptir er eigi er eigande at eða sva með hverio marke ero. ef hann veit. Nu coma þeir er eigo þat fe. oc scal þat hafa abrott hverr er á at osekio oc syna þeim er land varðveitir þat er savðriN var í þa er hann tóc. [b] Hvar sem maðr hittir fe aNars manz ilande þvi er hann a at varðveita. oc scal hann sagt hafa monnom til a xiiii. nóttom enom næstom er hann veit. Ef hann [1] hefir feet til þess er manaðr er af vetri eða lengr þa scal [2] hiN láta honom uppi fulgo slica sem bvar meta at vert er. Ef hann hevir sva abrott feet sa er a. at hann lætr eigi fulgo uppi þa verðr hann utlagr vm þat iii. morcom við þaN er feet hafðe at varðveita oc a þo at dømaz fúlgan. Ef sa verðr vaR við er feet hefir at varþveita at hiN vill abrott taca er a oc varðar honom eigi þott hann late eigi a brott hafa ef honom er eigi fulga láten uppi. [c] Nv kømr sa eigi til er a at miðiom vetri. þa a sa at heimta til heimilis bva sina v. þa er næstir bva er varðveitir feet. oc virða við bóc. enda scal hann sýna þeim einkvN aféno. oc sva føra til marcs sins enda eignaz þa feet

a) = A. M., c. 16.
b) = A. M., c. 17.
c) = A. M., c. 18.

[1] og [2]) *Tilføiet.*

alengr. þeir scolo sva virða fe þat sem þa var vert er þangat com.[1] hann scal þat fe giallda sem þeir virða et næsta vár er hann veit huerr á. oc hiɴ heimtir. Ef hann heldr fe þvi fyrir hinom er a oc varðar honom utlegð. Nv bregðr hann eigi af einkuɴ eða lætr eigi virða feet sa er (S. 161, a.) varðveitir. þa ma sa hafa abrott er a þegar hann komr eptir oc lata hinom uppe fulgo slíca sem bvar meta. [a] Sa maðr er feet hevir varðveitt vm vetriɴ hvart er hann hevir af einkuɴ brvgðit eþa eigi þa scal hann segia til einkuɴar fiar þess er hann hefir varðveitt vm vetriɴ iþingbrecco a socnar þingi þvi er hann heyr sialfr oc vísa þeim monnom til heimilis sins. oc taca þar hvart er þeir eigo heldr sitt fe at hafa. eða verðit. þa er vii.[2] vicor ero af sumre. Nu komr eigi eigande til enda hevir hann eigi virða latet feet þa ahann at hafa nytiar af þvi fe sem hann eigi. enda abyrgiz hann eigi. scalat hann lóga fe þvi a engi veg.[3] hann scal til segia iii. vór iþingbrecco sva at meire lutr[4] þingheyianda heyre. Nu verðr eigi eigande at þvi fe aþrimr sumrom. þa scal hann segia til at lög bergi et þriþia sumar. enda eignaz hann þa ef engi gengr við. [b] Ef menn taca einkuɴ at erfð. þa scolo þeir sva scipta sem aɴaʀe erfð. Nv vill sa maðr gera bú er engva á einkuɴ aðr. þa scal hann segia til iþingbrecco a þingi þvi er haɴ heyr siálfr hveria einkuɴ hann vill hafa oc spyria at þar ef menn vite nockorn mann þaɴ er þa einkuɴ eigi.

---

a) = A. M., c. 19.
b) = A. M., c. 20.

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Den arnam. Skindbog læser* viii.; *jvfr. iövrigt ovenf.* S. 155 (A. M., c. 11).
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Rettelse for* lut.

Nu lataz m*enn* e*igi* þan man vita sa*m*s h*er*aðs h*onom* *er* þa eínkun e*igi*. þa á h*ann* at hafa einkun þá at osekio. Huerr m*aðr* þ*eirr*a *er* h*ann* føri*r* bv sitt i þan h*re*pp e*r* h*ann* bio e*igi* aðr. h*ann* sc*a*l segia til þ*eirr*ar einkun*a*r *er* h*ann* á a sa*m*quamo þ*eir*ri e*r* næst v*er*þ*r*[1] iþei*m* h*r*epp e*r* h*ann* hev*ir* bvit iført. Ef nokor *maðr* *er* sa i þ*v*i h*er*aðe *er* þá einkun á oc sc*a*l sa bregða af *er* sce*m*r hev*ir* v*er*it bve sino i þ*v*i h*er*aðe. h*v*ar þ*es*s *er* savða ga*n*g (S. 161, b.) þ*eirr*a ber sama*n*. Hv*a*r þ*es*s *er* þ*eir* v*er*ða var*ir* vi*ð* þ*at* at[2] h*v*artuegia ber sama*n* savða ga*n*g þ*eirr*a oc einkvn. þa sc*a*l sa þ*eirr*a *er* fyr fregn gøra orð ti*l* fundar vi*ð* ana*n* oc segia deili a. Nv hev*ir* anar þ*eirr*a erfða m*a*rc. en anar cavpa mark. e*ða* at giof tekit enda hafe þ*eir* iafn le*n*gi baþ*ir* v*er*it bvi sino ih*er*-aðeno þa sc*a*l sa afbregða *er* e*igi* hev*ir* erfða marc. J õllo*m* støðo*m* þei*m* *er* þ*eir* hafa anat tuegia báþ*ir* érfða marc eþ*a* h*v*árgi. þa sc*a*l sa þ*eirr*a afbregða *er* færa savð fe á. En ef þ*ei*r eigo baþ*ir* ia*fn* marga þa sc*o*lo þ*eir* luta me*ð* s*er*. Ef þ*eir* v*er*ða s*v*a fre*m*mi var*ir* vi*ð* at eín-kunena ber sama*n* me*ð* þei*m* ef fe þ*eirr*a *er* afiall rekit þ*a*r *er* þ*eir* eigo sa*m*ge*n*gt. þa sc*o*lo þ*eir* telia fe þ*at* *er* þ*eir* léto reka í afrétt oc vina eið at þ*v*i at s*v*a m*a*rt e*r* feet se*m* þá hafa þ*eir* talit. oc þ*es*s kyns fe. *oc* s*v*a gamalt se*m* h*ann* á. Nv sc*a*l h*v*ar þ*eirr*a v*m* havstet syna h*eimilis* b*vom* s*inom* v. þ*at* fe *er* þ*eir* hei*m*ta. Nv sc*a*l at iafnaðe scipta me*ð* þ*eim* v*m* hei*m*ting*a*r s*v*a at b*vom* þei*m* .v. syniz ia*f*nt hafa hei*m*t e*r* næst bva rétt þ*eirr*a e*r* þ*eir* hei*m*ta mesta*n* luta fiarens. Ef an*a*rtuegi þ*eirr*a kø*m*r kenendo*m* ti*l* sins fiár sc*a*l sa hafa fe þ*at* at afna*m*e.

---

[1]) *Istedenfor dette Ord synes Afskr. først at have villet skrive* er *eller sligt.*
[2]) *Skrevet to Gange.*

oc eiga þei*m* mvn miNa *oc* færia[1] fiar ván i afrétt sem[2] haN getr keNendr ti*l*. [a] Þe*i*r *sco*lo keNe*n*dr v*er*a er rétt*ir* se at tengðo*m* iq*ui*ðo*m*. Sa m*að*r er keNendr vill føra ti*l* fiár sins. h*ann* *sca*l viNa eið at þ*v*i at h*ann* átte fe þ*at* er[3] i afrétt fór oc hev*ir* e*igi* siþ*an* lógat. EN keNendr *sco*lo viNa eiða at þ*v*i at h*ann* átte fe þ*at* e*r* i afrétt fór. oc leggia þ*at* undir þegnscap siN. (s. 162, a.) Nv heim*tir* aNaR þ*eirr*a betr e*ða* fleira fe en*n*[4] van e*igi* oc leGr lavn á. þá asa orðe at raða v*m* er einkvN a vi*ð* h*ann*. Nv heim*tir* aN*a*R þ*eirr*a betr en aNaR. þa *sca*l hiN beiða h*ann* lavgsciptis.[5] ef sa lætr e*igi* hino*m* up*p*i lög scipti v*m* feet. þa v*arðar* h*o*no*m* þ*at* utle*gð* oc stefna ti*l* gialda v*m* feet ia*fn* mart se*m* h*ann* hev*ir* oheim*t* þ*at* sum*a*r oc a h*on*-o*m* þ*at* at døma *oc* ia*fn* gamalt fe. Heim*i*lis b*var* han*s* *sco*lo scilia þ*at* hve m*a*rga savðe h*ann* atte e*ða* hve ga*m*la. [b] Ef sa m*að*r bregðr bue s*in*o er einkuN á. oc á h*ann* at liá einkvN*a*r þ*eirr*ar þei*m* m*ann*e er h*ann* vill. oc a h*ann* þo at hafa þegar er h*ann* vill. sina einkuN. Nv bregðr h*ann* búe enda lér h*ann* engo*m*[6] m*ann*e ein-kuN*a*r *oc* ve*r*ðe h*ann* ör savðe oc a h*ann* e*igi* þa eínkuN helldr eN aðr*ir* m*enn*. [c] Engi m*að*r a at hafa alstyfi*n*ga nema lofat se ilögretto. eN ef h*ann* hef*ir* þa v*arðar* h*on*-o*m* fiorb*avg*s G*arð*. Ef m*að*r tekr þ*at* fe at erfðo*m*

---

a) = A. M., c. 21.
b) = A. M., c. 22.
c) = A. M., c. 23.

---

1) *Saaledes (for* færa).
2) *Rettelse for* se.
3) *Skrevet over Linien, maaskee med en yngre Haand.*
4) *Herefter skrevet* aNaR, *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*
5) *Punctum er tilföiet.*
6) *Først skrevet* avðrom, *men derefter rettet saaledes, muligen med en yngre Haand.*

alstyfi*n*ga oc e*r* h*onom* vite lavst at eiga þ*at* fe meþ*an* þ*at* lif*ir* en e*igi* sc*a*l h*ann* s*v*a einkyɴa ne eitt. Maðr sc*a*l e*igi* alstyfi*n*ga giallda m*anne*. enda sc*a*l e*igi* taca ne*m*a þeg*a*r lóge af. e*ða* sá e*igi* þ*at* marc aðr h*ann* tecr. Nu sc*a*l ti*l* saca þ*eirr*a allra e*r* h*er* g*er*atz iþesso mále q*ueðia* ix. h*eimilis* b*va* a þ*ingi* þ*ess* e*r* s*ottr* er. þa e*r* f*iorbavgs* ɢ*arð* v*arðar*. Eɴ b*va* v. þar e*r* fe vite liɢr við Enda allt þ*at* aɴa*n* veg er ge*r*t iþesso male en*n* h*er* v*a*r m*æ*lt. þa liɢr vi*ð* iii. m*arca* fe vite ne*m*a talit se meire sect til.

226. v*m* hross neyzlor

[a] Ef m*að*r felr[1] h*r*oss iɴe at m*anne*. at fulgo mála rétto*m* oc abyrgiz[2] hiɴ þ*at* ia*fn*t se*m* fulgo fe aɴat. Ef men*n* neyta h*r*oss þ*ess* oc á sá at søkia v*m* navtnena e*r* á. enda v*er*ðr iafn secr sa e*r* varð- (S. 162, b.) veit*ir* v*m* navtnena se*m* að*r*i*r* m*enn* ne*m*a h*ann* scyllde at öllo abyrgiaz. þa a h*ann* at neyta sem siɴa h*r*ossa. oc spilla e*igi* oc a sa at søkia v*m* h*r*o*s*s navtnena e*r* abyrgiz. e*igi* a sa at neyta sialfr er a. ne lofa avðro*m* m*onn*o*m*.

---

a) = A. M., c. 31.

---

1) *Det sidste Bogstav i dette Ord er skrevet over Linien.*
2) *Herefter skrevet* hann *men udmaculeret.*

Rann socna þáttr

227.

[a] Þat *scal* hu*err* m*að*r hafa al*an*de osso e*r* a. ne*ma* gefit vili hafa eða golldit. Ef m*að*r tekr þ*at* er aNaR m*að*r á olofat *oc* a m*að*r at føra þ*at* til gö*r*tøkes ef pen*n*ings e*r* ve*r*t e*ða* meira. S*va* *sca*l stefna sa e*r* a g*r*ipeN v*m* gö*r*tøke oc ti*l* giallda tueðra slic*ra* se*m* b*var* meta *oc* láta v*arða* iii. m*arca* secþ oc q*ueðia* ti*l* h*eim-ilis* b*va* v. aþ*in*gi þe*s*s e*r* s*ottr* e*r*. Ef m*að*r tecr fe f*ra* m*ann*e þ*at* e*r* ve*r*t e*r* hálfs eyris eða meira fiár. *oc* leyn*ir* sa e*igi* e*r* tec*it* hev*ir*. oc v*arðar* þ*at* s*cog* G*ang*. oc *sca*l stefna v*m* tökona v*m* þ*at* at h*ann* vile s*er* fe nyta[1] en*n* e*igi* v*m* þiof scap. Ef m*að*r tecr fe f*ra* m*ann*e hálfs[2] eyres ve*r*t e*ða* meira oc leyn*ir* þiof lav́no*m*. þa er costr at föra ti*l* þiofscap*a*r oc stefna oc telia h*ann* sekian scog*a*r maN ef q*u*iþ*r* beR haN saNan at söc. *oc* q*ueðia* ti*l* xii. q*u*iðar. Nv b*err* q*u*iðr af h*onom* *oc* e*r* e*igi* sócn ti*l* þa at søkía v*m* illmælit. ef h*ann* q*u*að s*va* at istefnoNe. Enda stefne h*ann* af þ*v*i at h*ann* hygðe h*ann* saNa*n* at eN e*igi* f*yrir* háðu*n*gar sac*ir*. Ef m*að*r stefn*ir* m*ann*e ifa lavst v*m* þ*at* at h*ann* hafe þ*v*i stolet ef q*u*iðr beR

---

a) = A. M., Vigsl. c. 115. *Dette Afsnit findes ikke i den ørnam. Skindbog.*

---

1) *Skrevet* neyta, *men* e *udprikket.*

2) *Rettelse for* half.

hann osaNa*n* at. *oc* e*r* þa sócn ti*l* illmælisens. *Hann* a cost at nefna s*er* v*att*a þa þeg*a*r ef h*ann* heyr*ir* *oc* ste*f*na v*m* illmælit. oc telia v*arðu* *fiorbavgs* G*arð*. oc sokia vi*ð* vát*t*orð. Enda a h*ann* cost at nefna v*att*a at fra*m*sögoNi oc stefna u*m* illmælit at lög b*er*gi siþ*an* er q*u*iþ*r* bar af h*onom* oc so- (S. 163, a.) kia et sama sum*a*r. Þess e*r* *oc* costr at stefna siðaR v*m* ill mælit *oc* sokia vi*ð* xii. q*u*iþ. Enda nytr h*ann* e*i*g*i* biargq*u*iðar ef h*ann* stefnde ifa lavst. Ef m*að*r stefn*ir* þei*m* m*ann*e v*m* þiof-scap e*r* aðr hef*ir* kuðr *oc* saðr orðeN at þiofscap *oc* v*arðar* þ*at* e*igi* vi*ð* lög þot þa v*er*ðe h*ann* osaðr at. ef h*ann* stefnde af þvi at h*ann* hugðe h*ann* saNan at. *oc* h*ann*[1] visse h*ann* eigi osaNa*n* at. Þióf söc s*ca*l sótt a eno .iii.[a] þ*in*gi þ*að*an f*ra* er h*ann* spyR sócn*a*r aðileN. alldregi fyrniz leynd þiof söc. S*v*a s*ca*l sokia at öllo v*m* fiartokona þar e*r* m*að*r lætr *scog* G*ang* v*arða* se*m* þiof söc f*yrir* uta*n* atq*uæ*þi. Görtokis söc fyrniz e*igi*. Cost a m*að*r at höfða söc við h*v*arn e*r* vill þaN e*r* g*r*ipeN hev*ir* at halda e*ða* hiN e*r* h*ann* hyGr at stolit hafe. Ja*fn* mic*it* v*arðar* m*ann*e ef h*ann* þiGr e*ða* cavp*ir* vis vitande þiof stolit. sem hino*m* er stal. Sa e*r* þiofs navtr. *oc* s*v*a þei*m* e*r* reð þiof rað*om*. þa s*ca*l sokia vi*ð* en sömo gögn se*m* þiofiN. Ef m*að*r selr m*ann*e e*ða* gefr þ*at* er h*ann* veit at þióf stolit e*r*. *oc* vill*ir* h*ann* heimild at. þoat h*ann* visse e*igi* þa e*r* h*onom* v*a*r heimildr. *oc* v*arðar* *scog* G*ang* vi*ð* h*v*arntveGia þan*n* e*r* hef*ir* g*r*ipiN selldan *oc* s*v*a þaN e*r* átte. s*ca*l sokia við xii. q*uið*. Hvar þ*es*s e*r* m*að*r hef*ir* heimilld ti*l* þ*es*s g*r*ipar er tekeN e*r* f*ra* m*ann*e e*ða* stoleN. *oc* hugðe h*ann* s*er* heimilan m*un*do v*er*ða þót*t* h*ann* fregne siðaR aNat. *oc* e*r* h*onom* rett at hallda þei*m*

1) *Skrevet over Linien.*

g*r*ip ti*l* doms. Þar e*r* m*aðr* þermlaz sins g*r*ipar *oc* þickiz h*ann* vita at maðr hev*ir* g*r*ip þaN at hallda. sa e*r* keyptan hev*ir* eða þegiN eða at láne *oc* naer (S. 163, b.) h*ann* e*igi* at siá. Sa e*r* g*r*ipeN á *scal* beiða m*eð* vátta at hiN syne h*onom* g*r*ipiN eþ*a* sele[1] fra*m*.[2] Ef hiN selr e*igi* f*ra*m þa e*r* costr at fela a byrgð ahende h*onom* ti*l* do*m*s. oc ste*f*na h*onom* ti*l* b*r*igðar oc ti*l* ut go*n*go *oc* lata v*arða* iii. m*arca* utle*gð*. ef hiN syn*ir* e*igi* gripen*n*. le*n*gr er beiðt e*r*. Ef m*aðr* keN*ir* g*r*ip ihondo*m* m*anne* *oc* q*uez* sa eiga at giof e*ða* at cavpe. e*ða* at v*a*rð veizlo. Ef hiN tecr ab*r*o*tt* *oc* v*arðar* þ*at* sco*g* GA*ng*.

228. vm rán.

[a] Þat e*r* ha*n*nd rán ef sa tecr or he*n*de h*onom* e*ða* af h*onom*. Ef m*aðr* helldr e*igi* á *oc* q*uez* h*ann* þo eiga. en hiN tecr þaN g*r*ip ab*r*o*tt*. *oc* e*r* þ*at* ravða rán. v*arðar* þ*at* sco*g* GA*ng*. At h*v*ä*r*ReluеGio atfe*r*þ þ*eirr*e þa secz m*aðr* þ*a*r a síno eigine. ef h*ann* tecr af þei*m* m*anne* e*r* heimild hef*ir* ti*l*. Þa hef*ir* m*aðr* heimild ti*l*. ef sa m*aðr* hei*mi*lar h*onom* er foRáð á avr*a* sin*n*a *oc* h*ann* hyGr at sa mætti h*o*nom hei*mi*lat viNa þaN g*r*ip en e*igi* elleg*a*r. Ravða rán *scal* s*v*a sokia at q*ue*þia *scal* ti*l* h*eimilis* b*va* ix. aþ*ingi* þ*es*s e*r* s*ottr* e*r*. Ef m*aðr* fiðr g*r*ip siN vti eða iNe *oc* tecr h*ann* a bro*tt*. *oc* *scal* h*ann* segia lög fostom m*onno*m ti*l* ef þ*eir* e*r*o hia þ*a*r a þei*m* bo. En*n* ef þ*eir* ero e*igi* hia þa *scal* h*ann* fara leið sina oc segia a næsta bo. *oc* m*æ*la s*v*a. Ef nokoR keN*ir* s*er* þeNa g*r*ip

---

a) = A. M., c. 116.

---

1) *De to sidste Bogstaver i dette Ord ere skrevne over Linien.*
2) *Punctum er tilföiet.*

co*m*i sa þi*n*gat ti*l* min oc q*ue*þa a h*v*ar h*ann* a hei*ma* *oc* feli m*er* abyrgð á he*n*di ti*l* do*ms*. þ*v*iat eins s*ca*l h*ann* s*v*a m*eđ* f*a*ra ef h*ann* átte þa e*r* f*ra* ho*no*m villtiz. Ef m*a*đr vill b*r*igþa g*r*ip þan þa s*ca*l h*ann* co*m*a ti*l* aeno*m* næsta manaðe oc fela[1] h*ono*m abyrgð ahe*n*di til do*ms*. Hvarz áto þyfe e*r* meire e*đa* mini þa e*r* maðr stelr þ*v*i er ǽtt e*r*. eþ*a* bloðug*r*i[2] bráð. þa e*r* costr at stefna til scógar.

229. vm ran*n*socn*ir*.

(S. 164, a.) [a] Hvart e*r* m*a*đr misser fiar sins .ii. avra e*đa* meira vi*đ* ein man a xii. manaðo*m*. Þar e*r* costr at stefna v*m* stuld þan ti*l* præl do*ms* ef h*ann* hev*ir* þióf lavno*m* leynt. s*v*a se*m* þræll v*æ*re faðir h*an*s en ambatt moþ*ir*. *oc* felle h*ann* a navðigr aiorð.[3] telia s*er* fe h*an*s allt. þ*a*r s*ca*l q*ueđia* ti*l* h*eimilis* bv*a* ix. aþi*n*gi þ*ess* e*r* s*ottr* er. h*v*art h*ann* hafe þ*v*i fe stólit. a þei*m* xii. manaðo*m* *oc* ne*f*na h*ann*. *oc* þióf lavno*m* leynt. e*đa* hafe h*ann* e*igi*. Ef q*u*iðr ber h*ann* sana*n* at þ*v*i. þa a at dø*m*a h*ann* þræl fasta*n* afóto*m* oc hino*m* fe h*an*s. Sa s*ca*l oc hafa omaga þrǽlsens ef ero e*r* h*ann* søk*ir* ti*l* þræld*oms*. Sa acost at legia lög sculld á omaga þrælsens. h*ono*m s*ca*l frelse gefa ef h*ann* þick*ir* þ*ess* v*er*ðr v*er*a oc s*ca*l h*ann* ifrials giafa æt at fra*m*førslo. oc at arftöko.

---

a) = A. M., c. 117.

---

1) *Rettelse for* fella.
2) *Rettelse for* blgðugri.
3) *Punctum er tilföiet.*

230. rannsocna þáttr.

[a] Sa maðr er misser fiar sins. hann á at raNsaca ef hann vill. Hann scal biðia menn til raNsöcnar með ser iNan hús oc af næstom bøiom til þess er hann hevir xxx. manna. Ef meN vilia eigi fara með honom oc varðar þeim iii. marca utlegð. Hann scal eigi fleire menn hafa eN xxx. hann scal þar upp hefia raNsócn er hann vill. Ef hann vill fleire bolstaðe raNsaca en eiN oc scal hann eigi yfir hefia raNsócn vm þa bolstaðe er þeim ero næstir er hann hóf upp raN sócn. þeir lax menn scolo ganga at garðe þar er þeir vilia raNsaca. þeir scolo iii. einir i garð ganga oc til hvss. hann scal sialfr eN þriðe. eða sa maðr er hann fær til at mæla malom sinom. Hann scal beiða böanda þaN er þar byr með vatta at hann oc þeir er fyrir ero festi (S. 164, b.) þeim oc handsale grið at lögom til raNsócnar. Hann scal oc eigi hafa fleire menn fyrir eN .xxx. haN scal[1] oc handsala[2] þeim grið oc hvarir avðrom. Ef boande varnar griða oc varðar þat scog gang. Nv lætr hann grið uppe oc handsalar. þa scal hvaR þeirra nefna þar vi. menn or aNars flocke þa er hann vill i þav grið. þa ero xii. menn igriðom af þeim vi. tegom manna. eN allir þeir vi. tegir manna undir griðom. Boanden er eigi scyldr at láta grið uppi ef þeir ero fleire saman en xxx. Ef menn ganga ilið þeirra obedit oc varðar hveriom þeirra iii. marca utlegð oc asa söc er raNsaca vill. Ef hiN hefir fleire menn fyrir eN xxx. oc varðar honom þat scog

a) = A. M., c. 118.

1) *Tilföiet.*

2) *Skrevet* eghandsala, *da Afskriveren først har villet skrive* eigi, *og senere har glemt at strege det ud.*

gang. oc er þa varnat griða. Nv festa þeir grið með ser oc scolo þeir allir þa til dura ganga er aðr voro utan garðz. þeir scolo þa beiða boandan með vatta at hann láte þeim ransócn uppi. Honom varðar scog gang ef hann varnar ransócnar. Þeir scolo beiða hann þess at ut gangi menn þeir allir er ine ero þar aðr nema sa maðr ein er liós bere fyrir þeim oc luke lásom upp. Þegar er anan veg er beiðt ransócnar en nv er talit. þa er hann eigi scyldr uppi at láta. Ef onor atferð er af boandans hendi en su er her er nv talet at þeir eigo hann at beiða. oc er þa varnat ransócnar. Ef ransócn er uppi láten. þa scolo þrir[1] menn in ganga af þeim er ran saca vilia oc ein or hina liðe. sa scal bera lios fyrir oc lúka lásom upp. Þeir scolo iiii. menn in ganga. Men scolo láta ransacaz aðr gange in at eigi bere þeir fola ahendr[2] monnom. enda sva þeir er út ganga. Ef þeir vilia eigi láta hafa lucla at lúka lásom upp. oc verða lóc þeirra oheilog við brote. Þeir scolo enir somo (S. 165, a.) ransaca iöllom stöðom uti oc ine. Þeir scolo eigi avvisla gera iransócn þan er hinom se mein at. ne fiárscaðe er fyrir búa. Ef þeir bera ofr afle eða fara at ologom at ran sócn anan veg en nú er talit oc varðar scog gang ef þeir fina eigi þar ine enda verðe boandin osaðr at en ellegar varðar ecke. En þott þeir fini inne þar fóla. oc scalat drepa þa menn ne at þeim gera ecke nema þeim verðe handnumit. Sva scal at socn fara vm þan þiofscap sem þar er eigi er ran sacat. Ef þeir bera in fola a hendr monnom er ransaca scolo eþa lata bera aðra menn. þa varðar þeim scog gang enda varðar þeim þa þat allt er þeir fara at ransócn slíct sem aðr.

1) *Gisning for* þeir.

2) *Herefter skrevet* þeim, *men dette Ord dernæst udstreget.*

Nu *scal* v*m* sac*ir* þær allar e*r* af raɴ sócn g*e*r*az* stefna hei*m*an *oc* q*ueðia* heimili*s* bv*a* v. ti*l* aþi*ng*i þes er sottr er.

231. v*m* gripa tak at misfa*n*ga.

[a] Ef m*að*r tecr g*r*ip m*anz* at hibylu*m* *oc* vill haɴ calla s*er* misfa*n*ga. þaɴ *scal* h*ann* þaɴ grip hafa aptr boriɴ avico fresti e*ðu* fyʀ *oc* selia ihönd þei*m* m*ann*e e*r* þ*ar* byr næst þ*v*i er hiɴ mistóc g*r*ipeɴ ef hiɴ e*r* e*igi* þ*ar* er á. Nv vill sa e*igi* við taca þa *scal* h*ann* hei*m* hafa m*eð* *ser* oc segia ti*l* sins hei*mi*lis oc abyrgiaz. enda hafa ti*l* þi*n*gs[1] et næsta sum*a*r oc segia ti*l* at lögb*er*gi. S*v*a *scal* sokia se*m* v*m* aðrar fiartekior. Ef m*að*r feʀ e*igi* s*v*a m*eð* se*m* nv e*r* tínt eþ*a* s*v*a ef e*igi* e*r* misfa*n*gi þo*tt* s*v*a se callat. Þar a misfa*n*ga at b*er*a e*r* m*að*r tekr þe*ss* kyns g*r*ip ab*r*o*tt* se*m* h*ann* lætr ept*ir* ivapno*m*. eɴ h*r*o*ss* þess kyns se*m* h*ann* átte oc s*v*a lítt. enda s*v*a v*m* aðra g*r*ipe se*m* nu e*r* tint. h*v*art e*r* kyk fe e*ða* aþr*ir* g*r*ipir. þa *scal* h*ann* þe*ss* kyns g*r*ip ab*r*o*tt* hafa. se*m* h*ann* átte oc m*eð* þei*m* lit. *oc* e*r* þo þ*v*iat einv[2] (S. 165, b.) misfa*n*gi ef bv*a*r vilia s*v*a borit hafa. Oc ef sa m*að*r er þaɴ g*r*ip átte tecr *oc* hins g*r*ip at misfa*n*ga oc *scal* s*v*a m*eð* f*a*ra et sama se*m* hino*m* v*a*r aðr ti*l* handa talit. *oc* er þar hvaro*m*tueɢia misfangi. Ef m*að*r tekr g*r*ip aɴ*ar*s m*anz* a alþingi e*ðu* afiöllo*m* up*p*i e*ða* at obygðo*m* at misfa*n*ga. *oc* fiðr h*ann* e*igi* aðr h*ann* ko*m*r ih*er*að. þa *scal* segia ti*l* bvv*m* þei*m* .iii. e*r* þar er*o* næst*ir* agöto h*an*s þeg*a*r er

a) = A. M., c. 119.

1) *En nyere Haand har tilföiet* al *foran dette Ord* (= alþings), *og saaledes er ogsaa Læsemaaden i A. M.*

2) *Først skrevet* eins, *men Slutningsbogstavet derefter forandret til* v.

hann fiðr at hann hevir misteket oc secz hann þá eigi a með för þess gripar. en hann scal abyrgiaz oc hafa til alþingis aNat sumar ef hann mistóc þar. Hin secz oc eigi a með för hans gripar ef sa hafðe i ombon þaN abrott hafðan. ef sa ferr sva með sem hinom var til handa tínt. Maðr scal fort hafa hinom er á ahálfom manaðe þeim er hann veít misfangaN ef þeir ero sams fiorðvngs eða sva ef hann má comaz ahálfom manaðe fyrir leiþar lengð þott eigi se samsfiorðungs.

232. vm reízlor

[a] Þat er lögpundare er viii. fiorðungar ero ivétt eN .xx. merkr scolo[1] ifiorðung vera. Ef maðr apundara meira eða miNa en mælt er oc varðar þat iii. marca secþ. Nv reiþir hann rangar véttir eða mælir rangar alnar. sva at munar vm öln i xx. álnom. þa varðar þat fiorbavgs Garð. Sa asoc þá er sins hevir i þvi mist. En ef hann vill eigi sokia þa á sa er vill. Nio bva scal til þess queðia aþingi. stefno soc er þat.

233. vm verpla kast oc tafl

[b] Þat er mælt ilögom várom at menn scolo eigi casta verplom til fiár ser eN ef casta oc varðar fiorbavgs Garð. MeN scolo oc eigi tefla sva at þeir leGi fe við. oc enga þa lute er manne þickir betra at hafa en on at vera. En þeim er fe leGr við tafl eða aðra lute þa er varðar fiorbavgs Garð. enda erat heimting til fiar

a) = A. M., c. 120, *samt (efter den arnam. Skindbog)* A. M., Kaupa-b., c. 83.
b) = A. M., c. 121.

1) *Skrevet over Linien.*

þ*ess*. En eigi (s. 166, a.) sc*a*l kasta. Sa asöc þa e*r* vill. iɴa*n* fiorðu*n*gs m*anna*. oc e*r* rett at lysa a varþ*in*gi ef þ*eir* e*r*o sa*m* þi*n*ga enda e*r* sa aþ*in*gi e*r* sóttr e*r*. oc q*ueðia* þ*a*r til h*eimilis* b*va* v. þ*ess* e*r* s*ottr* e*r*. oc sc*o*lo iɴa*n* fiorðu*n*gs m*enn* lýsa f*yrir* d*r*ott*in*s dageɴ. ef þ*eir* hyɢia. En þa ah*v*eʀ er vill ept*ir* hælgena ef sa e*r* aþ*in*gi e*r* sottr er. Eɴ ef h*ann* e*r* e*igi* aþ*in*gi oc e*r* rett at lysa at þinglaýsno*m* oc ti*l* sócn*a*r aɴat sum*a*r. *oc* baɴa for ef vill. En ef .ii. søkia eiɴ maɴ v*m* þaɴ lut oc a sa at raða e*r* søkia vill ti*l* laga.

---

vm hreppa scil.

234.

[a] Loghreppar scolo vera alande her. En þat er löghreppr er xx. boendr ero i eða fleire. þviat eins scolo vera fære ef lögrétto menn hafa lofat. Þeir boendr scolo eiga at gegna þingfarar cavpe er til hreppatals ero talþir. þoat maðr scipte hreppom sinom ifiorðunga eða iþriðiunga eða sva sem þeir vilia scipt hava til mat giafa eða til tiundar sciptis oc er rétt at þeir verðe þar fære ilut hreppsens en xx. Sva scolo hreppar séttir at huerr bóande scal sitia et næsta avðrom scolo sva hreppar allir settir sem nu ero. Landeigendr .v. scolo vera tecnir til sócnar i hrepp[1] hveriom at søkia þa menn alla er oscil gera ihreppenom oc sva at scipta tiundom manna[2] oc matgiofom. eða sia eiða at monnom. Rett er at þeir menn se eigi landeigendr er sócnar menn ero ihrepp ef hrepps menn ero allir a þat sáttir. Ef maðr sitr at hreppa móte oc kømr hann iaNan hrepp með bú sitt. þa a hann cost at kiosa sic iaNan hrepp með bv sitt ef hinir ero þo

---

a) = A. M., Kaupa-balkr, c. 39. *(Denne Materie udgjör nemlig i den arnam. Skindbog en Deel af Afsnittet* Kaupa-balkr, *eller* Um fiarleigur.)

---

1) *Rettelse, overensstemmende med den arnam. Skindbog, for* hven.

2) *Skrevet over Linien.*

xx. ept*ir*. e*ða* fleire enda lofe hin*ir* e*r* fyr*ir* sitia. Þe*i*r m*enn* ero ti*l* þe*ss* scyld*ir* e*r* ti*l* socnar hafa hlotiz. e*ða* s*v*a ero ti*l* tecn*ir* at allir hreps m*enn* e*r*o a þ*at* sátt*ir* at (S. 166, b.) scipta matgiofo*m* oc tiundo*m* *oc* m*ann*a elðe isino*m* h*r*e*p*p hver*ir* socnar m*enn*. Þe*i*r sc*o*lo s*v*a scipta m*ann*a elðe at þ*a*r ve*r*ðe ia*fn* mikil gisti*n*g ahundraðe hv*er*io sculd lavso þ*eir*r*a* m*ann*a er þ*a*r bua ih*r*epp. Hreps m*enn* e*r*o scyld*ir* at ala þa m*enn* e*r* sócn*a*r m*enn* scipta a hendr þei*m* ti*l* elðes. Þei*m* m*onn*o*m* sc*o*lo þ*eir* scipta ahendr þei*m* e*r* þ*eir* v*er*ða þar þ*r*ot raða ih*r*e*p*p oc þei*m* e*r* s*v*a co*m*a ahe*n*dr þei*m* e*r* þ*eir* visso e*igi* þá von ti*l* er þ*eir* bygðo lond sin eða toco s*er* hiú. SiNi landz bygð sc*a*l hue*r*r m*að*r biarga h*v*art se*m* h*ann* a isinom h*r*epp e*ða* iavðro*m* ti*l* fardaga þ*eir*r*a* er h*ann* hev*ir* þeim bygt. þa sc*a*l h*ann* lata neyta sins fiar fyrst en ef þei*m* viðr e*igi* sitt fe þörf. þa sc*a*l sa leǵia sitt fe f*yrir* þa e*r* þei*m* bygðe. e*ða* føra þa m*enn* til f*r*am førslo ella. iii. m*arca* secþ v*arðar* ef m*að*r b*er*gr e*igi* siNi l*an*dz bygð. [a] Þ*at* er v*m* fiorðu*n*gs omaga *oc* v*m* þa m*enn* e*r* h*r*e*p*ps m*enn* e*r*o scyld*ir* at ala. at þ*e*ir sc*o*lo þa ala ia*fn* væl se*m* hiu sin oc fa þei*m* klæðe þa m*enn* sc*a*l e*igi* af l*an*de selia ne isculd taca. Ef erfi*n*giar omagaxa e*r*o itueim h*r*eppo*m* þa sc*o*lo þ*eir* scipta þei*m* omógo*m* oc føra þa amillo*m* hreppa ti*l* f*r*amførsla siNa. e*igi* sc*o*lò þ*eir* lata ga*n*ga þa me*ð* húso*m*. Ef m*að*r lætr ga*n*ga siN omaga ihrepp e*ða* scýtr niðr eða förir ih*r*e*p*p axa*n* eN v*er*a eigi. e*ða* hleypz f*r*a *oc* v*arðar* iii. m*arca* secþ. oc sc*a*l h*onom* föra eN lata e*igi* ga*n*ga me*ð* húso*m*. Ef om*agi* er þar førðr ih*r*e*p*p at olögo*m* ahe*n*dr m*ann*e

---

a) = A. M., c 40.

eða er *þar* scotet ihrepp. þa s*cal* sa *maðr* er om*aginn* er førðr scera *cross* ef h*ann* þickiz hre*p*ps fund*ar* þarfe oc b*er*a þ*ar* ti*l* næsta hús oc nefna þ*ar* h*re*p*ps fu*n*d at sin .vii. nát*t*a fresti e*ða* meira meli oc q*ue*þa hu*er*t hiɴ s*cal* b*er*a *cross.* siðan s*cal* hv*er*r þ*eirr*a láta b*er*a fr*a* s*er* s*v*a sem sa m*æ*lti[1] e*r* scar oc láta f*a*ra se*m* dagr deiliz. (S. 167, a.) Ef m*enn* duelia cross forna e*ða* co*m*a þ*eir* e*igi* ti*l* hre*p*ps fundarens. þa v*arðar* þ*at* hv*er*io*m* þ*eirr*a iii. m*arca* secþ. en þa duelia þ*eir* *cross* forna ef þ*eir* føra e*igi* þeg*a*r af he*n*de s*er* e*r* þ*eir* vito at *cross* co*m* navðsynia lavst. Eɴ þa co*m*a m*enn* eigi[2] ti*l* hre*p*ps fu*n*dar ef e*igi* co*m*a f*yrir* miðian dag þaɴ e*r* a e*r* q*ue*ðit. All*ir* bøndr scolo b*er*a hre*p*ps fu*n*dar boð þ*eir* e*r* ihrepp ero sama*n*. þo at þ*eir* se sum*ir* oavðgare en þ*eir* e*igi* þ*ing*farar cavpe at gegna. enda e*r*o þ*eir* *oc* ia*f*n scyld*ir* all*ir* at co*m*a ti*l* hre*p*ps fu*n*darens. M*enn* ero iafn scyld*ir* þa at co*m*a ti*l* hre*p*ps fu*n*dar ef m*enn* vito þót*t* e*igi* fylgi *cross* boðeno ahe*n*dr þei*m*. Socn*a*r m*enn* eigo ia*f*nt at scipta þei*m* m*onno*m ahe*n*dr e*r* hei*m*a sitia maɴ elðe se*m* hino*m* e*r* þ*a*r e*r*o. E*igi* sc*o*lo þ*eir* bæðe seɴ ala þa m*enn* e*r* þ*a*r eigo at f*a*ra ihrepp karl maɴ oc kono barn bæra.[3] s*ca*lat sva scipta maɴ elðe ahendr þei*m* at þav se bæðe seɴ þ*a*r. M*enn* eigo e*igi* at ala göngo m*enn* vta*n* hre*p*ps. eɴ ef ala oc v*arðar* þ*at* iii. m*arca* secþ. Þ*at* v*arðar* oc iii. m*arca* secþ. ef þ*eir* ala e*igi* þa m*enn* sem hiu sin e*r* socnar m*enn* hafa scipt ahendr þei*m*. e*ða* gefa e*igi* s*v*a matgiaf*a*r se*m* scipt var. Hv*er*vetna þ*es*s e*r* m*aðr* gør*ir* s*v*a illa vi*ð*

---

1) *Rettelse for* mælt.
2) *Tilföiet, overensstemmende med den arnam. Skindbog.*
3) *Punctum er tilföiet.*

þan man er h*ann* scylde f*r*am föra at h*onom* se ovært við. hvart er h*ann* hev*ir* h*ann* með ser eþa felr h*ann* ini. þa á huerr m*að*r cost er vill at taca þan man af þeirre vist er honom er ovært við. oc fá h*onom* vist betri oc heimta fulgor tuenar at hinom slícar sem bvar v. virþa við bóc h*eimilis* bvar þess er heimta[1] afúlgona. Þar ero tuenir aðiliar þeirrar sacar við boanda ef h*ann* gefr *eigi* matgiöf þeim manne er honom var scipt at gefa. þar er aðili sócnar m*að*r ihrepp. enda er sa aðili er þigia scyldi. (S. 167, b.) Socnar menn ero iafn scyldir at ala menn ihrep *oc* gefa matgiafar. sem aðrir menn. enda ero socnar menn sekir iii. morcom ef þeir sekia *eigi* þa menn ihrepp er *eigi* gefa matgiafir. eða ala *eigi* þa menn er sócnar menn hafa scipt ahendr þeim at rétto eða sekia *eigi* hrepps fundi eða bera *eigi* hrepps fundar boð. eða ala utan hrepps menn. [a] Ef m*að*r vill anan sekia at hreppa domi. þar scal sócnare fara oc marka dom stað i örvar scótz hælge utan garz þess manz er h*ann* vill sekia oc marka til sins heimilis þar er hvarke se acr ne engi. h*ann* scal þat gera rumhælgan dag. H*ann* scal fara til hús þess manz er h*ann* vill sekia. *oc* nefna vatta. iþat vætte. at ec leg dom stefno við þic oc nefna h*ann*. vii. natta fresti at vit scolom dom eiga. coma þar sva at domr se nefndr f*yrir* miðian dag oc queþa a domstaðen. En siþan stefna honom vm þat sem h*ann* vill h*ann* sekia vm *oc* til þess doms er h*ann* hevir lagðan oc telia honom varða iii. marca secþ. Socnaren scal

---

a) = A. M., c. 41.

---

1) *Rettelse for* heita.

quedia heimilis bva v. *pess* er *sottr er* v*m pat* se*m* h*ann* hev*ir* stefnt v*m* oc q*ue*ðia .iii. nótto*m* fyr*ir* dom*inn* e*ða* meira mele *oc* q*ue*ðia ru*m*hælga*n* dag *oc* s*v*a stefna. H*v*aʀ *þeirr*a sc*a*l hafa iɴa*n* hr*e*p*p*s m*enn* ti*l* do*m*s oc sc*a*l hv*a*ʀ *þeirr*a hafa x. m*enn* oc taca *þa*r or do*m*endr *oc* v*atta*.[1] q*ui*ð m*enn* sc*o*lo at fornaðe. Þria m*enn* sc*a*l h*v*aʀ *þeirr*a nefna ido*m*. Nv vill v*er*iandeɴ e*igi* nefna do*m*eɴ. þa sc*a*l søkiaɴdeɴ nefna alla*n* do*m*iɴ. *oc* e*r þat* iafn rétt se*m þeir* hefðe bað*ir* nefnda*n* do*m*eɴ. Do*m*r sc*a*l v*er*a ru*m*helgan dag. do*m*r sc*a*l e*igi* v*er*a v*m* la*n*ga föslo ne v*m* löghælgar tíþ*ir*. E*igi* sc*a*l do*m*r v*er*a þær vic*or* vi. ii. f*yrir* alþ*in*gi oc þi*n*gvic*or* .ii. oc .ii. vic*or* epter alþ*in*gi enar næsto. Þa e*r* do*m*r e*r* nefndr at h*v*aʀ *þeirr*a sc*a*l bioða ti*l* hruðni*n*gar avðro*m* at ryðia do*m* þaɴ oc sc*a*l sua ryðia dom (s. 168, a.) þaɴ[2] se*m* q*ui*ð. Sa sc*a*l bioða ti*l* hruðni*n*gar v*m* q*ui*ðiɴ e*r* q*u*adde oc bioða þei*m* e*r* v*m* e*r* q*u*att. Fullr e*r* q*ui*ðr þót*t* g*r*ið m*enn* se .ii. í ef buar ero or rudd*ir*.[3] *þeir* sc*o*lo eiða vinna[4] *þa*r se*m* at þ*in*ga do*mi*. Ef *þeir* hafa fleire m*enn* ti*l* do*m*s eɴ x. hv*a*ʀ *þeirr*a þa v*er*þr sa *þeirr*a utlagr iii. m*orcom* e*r* ti*l* *þes*s biðr m*enn* enda e*r* utlagr hv*er*r *þeirr*a e*r* varnar ti*l* f*a*rar e*ða* nockors *þes*s e*r* þ*a*rf ti*l* at hafa iɴa*n* hr*e*p*p*s m*ann*a. Ef vta*n* hr*e*p*p*s m*enn* co*m*a ti*l* do*m*s *oc* sc*o*lo *þeir* e*igi* v*er*a ilogscilu*m*. eɴ ef *þeir* m*æ*la lög-scil þa e*r þat* se*m þeir* mæle ecke. Ef *þat* beʀ q*ui*ðr a maɴ at h*ann* hafe alet uta*n* hr*e*p*p*s m*enn*. þa a hiɴ beiða

---

1) *Herefter skrevet* oc, *men dette Ord derpaa udprikket.*
2) *Herefter skrevet:* oc scal sva ryðia, *hvilke Ord, der indeholde en Gjentagelse af det foregaaende, vi have udeladt.*
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Tilföiet.*

ser biargquiðar at bera vm þat hvart haɴ hugðe at hiɴ væri heimilis fastr eða eigi. Nu beʀ þat quiðr at hann hygðe at hann ætte heimili. þa versc hann sökiɴe. Þeir domendr scolo sit mál hafa er fleire ero saman þar. Eɴ ef þeir ero iafn margir. þa scal afall doma. [a] Þeir menn er at scipom eigo búþir. þeir scolo eigi ala utan hrepps menn. ne konor þær er barn bærar ero. þo at þær se iɴan hrepps menn. þa menn scolo menn eigi ala er gongo menn ero. sva scal fara at sócn allri við scipa menn sem við boendr nema þat at sa er søkia vill scipa menn vm maɴ elðe scal leɢia dom stefno heima at sín enda scal hann søkiandeɴ hafa sva marga menn sem hann vill til doms. en veriandeɴ x. menn. oc a scipa maðr slica vorn fyrir sec sem boaɴdeɴ. þeir scolo þaɴ dag luka dome sinom. er þeir coma til. Domr a at doma gialld ahendr scipa monnom xiiii. nóttom eptir dominn þar sem domr var áttr. Gialld scal doma ahendr boaɴdanom þors dag þaɴ er vii. vicor ero af sumri. þar idomstaðnom viti gialld. enn matgiald (s. 168, b.) xiiii. nottom eptir dominn. ef vm þat er sótt. Ef þeir eigo giald haga saman oc scal þar gialda vítet. [b] Víte scal gialda i lög avrom enda er rétt at gialda igripom. en gripir scolo vera eigi verre en tueɢia avra se verþir iɴ odyrste.[1] þat fe scal ofund lavst vera. Lögmetendr scolo þeir[2] hafa til fiar metz þess sa er taca scal oc giallda. þeir scolo meta til fullra avra. þar

a) = A. M., c. 42.
b) = A. M., c. 43.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Istedetfor dette Ord synes Afskriveren først at have skrevet* scolo *eller lignende, men derefter forandret dette saaledes.*

er do*m*r dømer giald. þa sc*a*l døma fyrir miðian dag enda sc*o*lo þ*eir* sva ti*l* co*m*a. sa *er* taca sc*a*l oc gialda. Ef glepia do*m* þa v*arðar* fiorbavgs GARÐ þei*m* m*ann*e er þ*at* gør*ir*.[1] þ*eir*re söc sc*a*l stefna hei*m*an oc q*ueðia* h*eimilis* bv*a* ix. ti*l* aþ*in*gi þ*es*s er sottr er. [a] Heraðs sócn sc*a*l upp vera höfð a xiiii. nótto*m* þei*m* eno*m* næstom er socn*a*r aðile veít sökena. Ef vite v*er*ðr sva n*ær* þi*n*gi at e*igi* mátte søkia at h*er*aðs do*m*e. þa scal socn*a*r m*aðr* ihrepp stefna hei*m*a*n* þ*eir*re söc oc q*ueðia* h*eimilis* bv*a* v. ti*l* a þ*in*gi þ*es*s er sottr er. Ef sócn*a*r m*enn* vilia e*igi* søkia at hreppa do*m*e. þa a hv*e*R at søkia er vill þær sac*ir* iNa*n* hreps m*anna* oc ste*f*na ti*l* þ*in*gs. Þar er sócn*a*r m*enn* vilia e*igi* søkia þær sac*ir* er þ*eir* ero ti*l* tecn*ir* oc v*arðar* þei*m* þ*at* iii. m*arca* secþ oc eigo hre*p*ps m*enn* þær sac*ir*. Stefna sc*a*l hei*m*an þei*m* söco*m* oc queðia[2] h*eimilis* bv*a* v. ti*l* aþ*in*gi þ*es*s er sottr er. eþ*a* sa er vill ef þ*eir* vilia e*igi* sótt hafa. Ef aNaR *maðr* søk*ir* þa söc eN socn*a*r m*aðr* er ti*l* er tekiN oc stefn*ir* ti*l* þ*in*gs oc bregðr sökeNe v*ið* þaN er søkia scylde. Sócnar*e*N acost þo at søkia ef h*an*n vill ef getr þaN q*ui*þ at haN visse e*igi* sva at h*an*n mætti do*m*iN hafa áttan xiiii. nótto*m* f*yrir* alþ*in*gi. at hiN hefðe görva sokena þa er hiN hev*ir* stefnt v*m*. enda beR þ*at* q*ui*ðr at h*an*n m*un*di þó søkia vm. (S. 169, a.) þot hiN hefðe e*igi* stefnt.[3] Rett er at sócnar m*enn* scipte hreps m*onno*m m*eð* ser hv*er*ia hverr þ*eirr*a sc*a*l sökia þ*eirr*a m*ann*a er oscil göra i hrep

---

a) = A. M. c. 44.

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Tilföiet.*
3) *Punctum er tilföiet.*

oc *scal* þa hv*er*r *þeirr*a søkia er scipt e*r* ti*l* handa. Hv*er*vetna *þes*s e*r* feviti e*r*o dømð af hreppa male at þ*in*ga dome þ*at* sc*a*l døma a xiiii. n*ottom* ept*ir* vapna tac iörvar scótz hælge uta*n* garðz þ*a*r e*r* h*v*arke se akr ne e*n*gi þ*an*gat f*ra* garðe e*r* sa aheimile er sótte.

235. v*m* hreppa mal

[a] Hver m*aðr* sc*a*l þar eiga lög hrep*p* se*m* h*ann* hef*ir* af*ra*m førslo v*er*it ne*ma* h*ann* se at lögo*m* af co*m*in eða þar ellegar se*m* næsta brøðræ h*an*s e*r* vist fastr eþ*a* nanare m*aðr*. En þ*at* er rétt at àla þa m*enn* e*r* fara ti*l* logh*re*pps sins. nát*t* v*er*ðar elðe. þ*v*iat eins at dagv*er*ðe ef lög heilact er. En þa e*r* þ*eir* co*m*a ilögh*re*pp sin þa e*r*o þ*eir* boendr e*r* þ*in*gf*a*rar cavpe eigo at gegna all*ir* scyld*ir* at ala[1] þa m*enn* slico elðe se*m* hreps m*enn* v*er*ða asátt*ir*. ne*ma* þ*eir* føre þa a f*ra*mførslor. En ef þ*eir* v*er*ða veðr fast*ir* e*ða* meina þei*m* votn e*ða* firþ*ir* þa e*r* rett at ala þa m*enn* meþ*an* m*aðr* vill. eno sama elþeno. Ef þ*eir* m*enn* ero f*ra*mførslo lavs*ir* e*r* e*n*gi eigo næsta brøðra vist fasta*n* e*ða* nanara man. þa e*r*o l*an*dz m*enn* all*ir* scylld*ir* at ala þa m*enn* slíco elðe se*m* hino*m* v*a*r m*æ*lt aðan. E*igi* sc*a*l go*n*go m*onno*m veita hus ru*m* þei*m* e*r* eigi e*r* elðe m*æ*lt. *oc* engar veizlor ne*ma* ti*l* scva e*ða* ti*l* fata. [b] En afbrigð öll þ*es*sa máls h*v*ártz m*enn* ero van aln*ir* eþ*a* of alnir. þa v*arðar* *fiorbavgs* *garð*. eigo hrepsocnar m*enn* þær sacar. Nv þickir bysc-

---

a) = A. M., c. 45.
b) = A. M., c. 46.

---

1) *Rettelse for* alla.

ope *eigi* gavmr at gefiɴ þa *er* rét*t* (s. 169, b.) at h*ann* fae maɴ ti*l* sócnar. Eɴ þ*a*r *er* h*re*p*p*s m*enn* gera e*igi* søkia. þa *er* uta*n* hreps m*onno*m rétt at taca ti*l* sócna s*v*a se*m* v*m* aðrar h*re*p*p* socnir. Eɴ *fiorbavgs garð* v*arðar* þei*m* m*onno*m *er* ti*l* sócn*a*r e*r*o tecn*ir* ef þ*eir* søkia e*igi*. Eɴ v. b*va* s*ca*l *queðia* ti*l* *fiorʙavgs* saca allra þ*eirr*a aþ*in*gi. Þ*at* *er* rétt at stefna hei*m*an at log-hei*mi*le maɴᴢ þ*a*r *er* h*ann* heyre sialfr ti*l* alþ*in*gis e*ða* ti*l* várþi*n*gs. þ*es*s e*r* sa er í e*r* sottr er. Rett e*r* at lysa at þ*in*glavsno*m* ti*l* sócn*a*r aɴat sumar. Ef m*enn* stefna þei*m* söco*m* igögn e*r* þ*at* beʀ q*ui*ðr at e*igi* m*un*di elleg*a*r sótt*a*r v*er*a þa eigo þær e*igi* at metaz. Þar *er* m*enn* ero sótt*ir* v*m* maɴ elðe. þa e*r* þ*at* lögvorn ef þ*eir* geta þaɴ q*ui*þ at þ*eir* hugðo at þ*eir* ætte at ala þa m*enn*. Þ*at* e*r* eɴ lögvörn ef[1] m*að*r byðr gorð b*yscop*s á oc hand-salar þ*at*. þa s*ca*l þ*v*i e*igi* níta. Þ*at* er eɴ lögvörn ef m*enn* taca gongo m*enn* oc hyða fullri hyðingo. Verðr þo rétt at aðr*ir*[2] boendr hv*er*fi at at hyða eiɴ maɴ. metaz þær varn*ir* v*m* þær sac*ir* allar e*r* þ*ei*r hofðo aðr g*er*var aðr barsmiðen v*æ*re. Byscopar eigo at þoka þesso male ef þ*ei*r vilia oc hafa up*p*i ilögrétto. þei*m* m*onno*m e*r* rett lög vorn siá e*r* ti*l* sócn*a*r ero tecn*ir* ef þ*ei*r geta þaɴ q*ui*ð at þ*eir* visso e*igi* at þær sacar v*or*o gørvar *er* þ*eir* v*or*o sott*ir* v*m* at þ*eir* hofðo e*igi* ti*l* tekit. Þ*ei*r gongo m*enn* e*r*o ti*l* hyði*n*gar talþ*ir* her[3] er e*igi* ero elðe mælt.

---

1) *Herefter skrevet* ef þeir geta þaɴ quið, *men disse Ord dernæst igen udstregede.*

2) *Istedet herfor læser den arnam. Skindb.* iii.

3) *Istedetfor dette Ord synes Afskriveren först at have skrevet* er, *men rettet dette saaledes.*

236. vm fiár giafir

[a] Þott maðr gefe manne fe eða heimile asculdar stöðom þa kemscat hann til heimtingar vm þat fe nema hin sele honom sacar oc fiar heimtingar ahönd sér hvarom þeirra. En ef þeir iata at gialda honom at raðe hins er fe átte þa.á hann alt mál (s. 170, a.) við þa en ecke við[1] hin. er fe atte fyrir önd verðo.

---

a) = A. M., Kaupa-b., c. 6, S. 406[8].

---

1) *Dette Ord er udeladt i den arnam. Skindbog, hvorved Meningen maaskee bliver en anden.*

237. vm fullrettis orð

[a] Fiorbavgs garð[1] varðar ef maðr mælir við man fullrettis orð. hvart er hann mælir við hann aheyranda eða af heyranda enda a hann rétt or fe hans viii. avra ens fimtategar ef hann verðr secr vm. En þat er full rétte ef maðr mælir þat við man er eigi ma ráða til goðs. hálfrétte er þat. er ræðr til hvárstvegia. goðs oc illz. Þat ahvergi at standa amillom manna nema grið maðr mæle við boanda. eða þræll við frialsan man. Þeir scolo sva sokia vm orð þat sem fullrétte se mælt. Þat á grið maðr til varnar fyrir sec at fara or griðe sino oc hafa ecke vistar sinar þa fellr sv söc niðr við hann. Sua scal vera orð huert sem mælt er.[2] scal ecke at scáld-scapar male raða. Ef maðr heyrir á oc scal hann nefna vatta at orðeno. ef menn segiaz or vætte þvi þa varðar

---

a) *Ved de her fölgende Capitler indtil Tiendeafsnittet, der ere af meget afvexlende Indhold, har Samleren vel neppe tænkt sig Balk-Inddelingen bibeholdt, hvorimod disse Capitler vistnok rettest bör antages at være blevne tilovers ved Ordningen af Balkerne, noget, der iørrigt maaskee ogsaa er Tilfældet med ialfald det næstforegaaende Stykke* Um hreppaskil. *Nærværende første Materie, om Æresfornærmelser* (c. 237 *og* 238), *er i den arnam. Skindbog optaget i* Vígslóði, c. 104, ff.

---

1) *Ovenover Ordet* Fiorbavgs garð *har Afskriveren skrevet* s. g (scog gang), *hvilket maaskee er et Spor af en ældre strengere Bestemmelse, men iøvrigt ikke stemmer med det følgende, eller med Læsemaaden i den arnam. Skindb.*

2) *Punctum er tilföiet.*

þeim iii. *marca* utl*egð*. enda ero þ*eir* þa ia*fn* scylld*ir* at b*er*a v*ætt*e se*m* áðr. Ef þ*eir* ero ii. sama*n* *oc* se e*igi* costr at nefna v*att*a at. þá s*ca*l h*ann* hefna orðe orðz. Nu ef haɴ seg*ir* f*ra* oc høliz þa v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð*. *oc* e*r* þa bac mæle.[1] s*ca*l h*ann* søkia við xii. q*u*ið. Ef hiɴ þ*r*iþi m*að*r heyr*ir* *oc* e*r* costr þa at søkia v*ið* xii. q*u*ið.[2] Ef m*að*r mæl*ir* v*ið* maɴ a alþ*in*gi oc eycz þa þ*ar* rettr m*an*z hálfo. Ef m*að*r mæl*ir* v*ið* maɴ af heyranda *oc* e*r* costr at søkia ti*l* ens þ*r*iþia alþ*in*gis. þ*að*an f*ra* er h*ann* fregn. oc søkia hv*á*rt e*r* h*ann* vill v*ið* xii. q*u*ið eða við heyren orð v. m*ann*a l*an*ðeiganda þ*eirr*a e*r* rétt*ir* se í q*u*iðo*m* hvárz m*æ*lt var[3] f*yrir* öllø*m* sama*n* e*ða* s*er* hv*er*io*m* þ*eirr*a. oc s*co*lo þ*ei*r at do*mi* leɢia þ*at* vndir þegn scap siɴ at þ*eir* heyrðo þ*at* mal ór (s. 170, b.) ha*n*s muɴe. [a] Ef m*að*r bregðr m*ann*e brigzlo*m* eða mælir ho*no*m alió*t* þot*t* h*ann* segi satt oc v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð*. s*ca*l søkia v*ið* vátt orð ef h*ann* heyr*ir* á eɴ ella v*ið* v. m*ann*a heyrin orð e*ða* xii. q*u*ið. Ef m*að*r gefr m*ann*e nafn aɴat en h*ann* eigi aðr. oc v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð* ef h*ann* vill reiðaz v*ið*.[4] s*v*a oc þei*m* e*r* reiþ*ir* ti*l* höð-u*n*gar m*ann*e oc v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð*. s*ca*l v*ið* xii. q*u*i*ð* søkia. Ef maðr mæl*ir* v*ið* maɴ háðu*n*g e*ða* gør*ir* ýki v*m* oc v*arðar* f*iorbavgs* ɢ*arð*. s*ca*l søkia v*ið* xii. q*u*i*ð*. Ef m*að*r gør*ir* m*ann*e níð *oc* v*arðar* f*iorbavgs*

---

a) = A. M., Vígsl., c. 105.

---

1) *Punctum er tilföiet.*

2) *Ordene* Ef hiɴ þriþi — xii. quið *ere blevne skudte ind imellem de to følgende Sætninger* (*foran:* Ef maðr mælir við mann af heyranda), *men dette derefter rettet ved et* b, a, c *over Begyndelsesordene af de 3 omhandlede Sætninger.*

3) *Tilföiet.*

4) *Punctum er tilföiet.*

garð. En *þat* ero níð ef *maðr* scer *manne* tré níþ *eða* rístr *eða* reis*ir* *manne* niðstöng *scal* sokia *við* xii. *quið*.

238. vm *scal*dscap.

[a] Hvarke a *maðr* at yrkia *vm* man löst ne löf. Scalat *maðr* reiðaz *við* fiorðu*n*gi víso ne*m*a last mæle se í. Ef *maðr* yrk*ir* ii. orð en anar onor .ii. ef *þeir* ráða baþ*ir* *vm* oc *varðar* *scog* *gang* ef löstr e*r* i *eða* haðu*n*g. Ef *maðr* yrk*ir* þa víso *vm* man e*r* *eigi* e*r* háþu*n*g í. *oc* *varðar* iii. *marca* sekþ. ef *hann* yrk*ir* fleira *vm* man *oc* *varðar* *fiorbavgs* *garð*. þot *eigi* se háþu*n*g í. *Scog* *gang* *varðar* ef *maðr* yrk*ir* *vm* man hálfa víso þa e*r* löstr e*r* í eþ*a* haþu*n*g *eða* lof *þat* er *hann* yrk*ir* ti*l* haðu*n*gar. Ef *hann* q*ue*ðr *þat* eða ken*ir* öðro*m* *manne* *oc* er *þat* avnor söc oc *varðar* *scog* *gang*. s*v*a *varðar* oc hv*er*io*m* e*r* ne*m*r. [b] Þott iiii. m*enn* yrke hælmi*n*g oc *varðar* *scog* *gang* hv*er*io*m* *þeir*ra oc *scal* sokia se*m* *vm* anan scaldscap. [c] Su reiþi*n*g *varðar* oc *scog* *gang* er ti*l* haðu*n*gar metz. Stefno söc e*r* *vm* scaldscap oc sócn ti*l* ens þriðia þi*n*gs þ*að*an *fra* e*r* *hann* fregn en b*va* *scal* *queðia* ti*l* ix. aþ*ing*i enda e*r* costr at sokia *við* .xii. *q*uiþ. Slict *varðar* me*ð* for se*m* *ver*ken enda *varðar* ecke hvárt fyr sok*ir* oc *scal* *við* en somo gögn sokia. *Scog* *gang* *varðar* þót *maðr* yrke *vm* davðan man cristen *eða* *q*ueþe *þat* e*r* *vm* davðan man e*r* ort ti*l* lýta. (s. 171, a.) *eða* ti*l* haðu*n*gar.[1] fer s*v*a soc sv se*m* víg söc. Ef *maðr* heyr*ir*[2]

---

a) = A. M., l. c., c. 106.
b) = A. M., l. c., c. 107, S. 152[8].
c) = A. M., l. c., c. 106, S. 148[14].

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Den arnam. Skindbog læser:* hefir.

iscalldscap orð *þat* er *maðr* a vígt *vm*. at *hann* se ragr *eða* stroðen. hefn*ir* *hann* víge eða av*er*kom oc *scal* *hann* *vm* ill mæle sokia. Ef *maðr* *queðr* níð *vm* man at logbergi oc *varðar* *scog* *gang* enda fellr sa oheilagr *fyrir* *honom* til *þess* alþ*in*gis er næst er ept*ir* *oc* *scal* *hann* *queðia* vetvangs *bva* *vm* þat h*v*art *hann* hafðe *queþit* *þat* níð *eða* *eigi* *honom* til haðvngar. Ef *maðr* yrk*ir* haðu*n*g *vm* k*onvng* dana *eða* suia *eða* norð m*anna* oc *varðar* *scog* *gang* oc eigo hus carlar *þeirr*a sacarn*ar*. ef *þeir* vilia *eigi*. *oc* a sa söc e*r* vill. Ef *maðr* yrkir mansö*n*g *vm* *cono* oc *varðar* *scog* *gang*. kona asöc ef ho*n* er xx. eða ellre. ef ho*n* vill *eigi* sokia láta. *oc* a lavg raðande h*enn*ar sökena. Ef *maðr* *queþr* scalld scap til haðu*n*gar m*anne* þot*t* *vm* anan se ort *eða* snýr *maðr* ahond h*onom* nockoro orðe í. *oc* *varðar* *þat* *scog* *gang*. *scal* sökia se*m* ana*n* scáldscap. [a] Þar e*r* *maðr* vill stefna *vm* scáldscap oc *scal* *hann* *queð*a *fyrir* vátto*m* sino*m* s*v*a at heyri log fast*ir* m*enn* ef *þeir* ero hia oc s*v*a *fyrir* þei*m* e*r* í tune ero *fyrir* hælmi*n*g viso eða leng*ra* i þei*m* stað *oc* nefna si*þan* *vatt*a oc ste*f*na. Þa e*r* sa *maðr* komr at do*m*ĩ e*r* sok*ir* *vm* scáldscap *scal* *hann* nefna *vatt*a at þ*v*i at *hann* byðr goða þei*m* e*r* *hann* hev*ir* *q*uaddan xii. *q*uiðar. *eða* buu*m* ef *hann* hev*ir* þa til *q*uadda at heyra þan scald scap e*r* *hann* hev*ir* stefnt *vm*. en siðan *scal* *hann* *queþ*a þan scaldscap i do*m* f*ra*m. Þar e*r* *maðr* stefn*ir* eino*m* m*anne* tuei*m* söco*m* anare *vm* scáldscap. en*n* anare *vm* með för i eno*m* sama stað *vm* en*n* sama scalld scap. þa e*r* costr at *queþ*a eino sini scald scap þan e*r* *hann* stefnde *vm*. þót*t* tuær *vær*e (S. 171, b.) stefnornar. Enda e*r* rett at *queþ*a eino sine ido*m* f*ra*m þót*t* .ii. se

---

a) = A. M., l. c., c. 107.

sacar ef hann stefnde sva vm. Ef maðr lysir at lögbergi soc ahond manne vm scáldscap oc scal hann queþa fyr en hann lyse vm. enda er hann eigi scyldr at queþa et eptra sumaret at lögbergi nema hann vili. Þótt eítt orð se ort vm man oc fare þo hælmingr saman eða lengra. þa er costr at søkia vm. oc láta varða scog gang. [a] Ef maðr yrkir víðátto scáld scap oc a maðr cost at dragaz vndir sa er vill oc stefna vm. þoat quiðr bere at hann hafe eigi ort vm þan er søkir vm. en þat bere at hann hafe ort oc secz hann þo vm viðátto scaldscap. Þat er við átto scáld scapr ef maðr yrkir vm engi man einkom oc fer þat þo vm herað inan oc varðar scog gang.

239. ef maðr fiðr grip anars manz

[b] Ef maðr fiðr grip manz eða anat fe oc veit hann ihvers lande hann hevir fundit þa scal hann þeim manne føra til varðveizlo er a lande byr. En sa scal varðveita oc halda upp a manna mótom oc a várþingi oc a alþingi. Nv ger sa eigi up halda er til varðveizlo er sellt þa á sa söc er fe á. Nv ger sa eigi vp halda er fiðr. þá a söcna er land a. Nu fiðr maðr i lande sino eða i iorðo. þa scal hann segia bvvm sinom til enda á þingi. Nv gróf sa maðr niðr er átti land. eða sa er bio a lande. oc a sa þa er niðr gróf ef fyrir vetr nætr finz. Nv finz a alþingi þa scal selia þeim til varðveizlo er þar býr. Sa eignaz þar er fiðr ef[1] eigi verðr eigande

a) = A. M., l. c., c. 106, S. 150[14].

b) *Dette Cap., der er aftrykt i* A. M., Landab.-þ., c. 51, *har intet egentligt tilsvarende i den arnam. Skindb.; jvfr. ovenf.* c. 170, A. M., Kaupa-b., c. 6. S. 403[17].

1) *Tilföiet.*

at. Nu fiðr maðr' a heiðo*m* uppi þa *sca*l h*ann* selia þei*m* m*anne* at v*a*rðveita er næstr byr göto. h*ann* sc*a*l uphalda þa. En sa eignaz er l*an*d á næst fialleno. Ef fe (S. 172, a.) fiɴz a varðin*g*i e*ð*a aleið. *oc* sc*a*l þ*a*r vp halda oc selia þei*m* m*anne* at v*a*rðveita e*r* næstr býr þar. Sa á e*r* l*an*ð á ef e*igi* kaɴaz aɴaʀ við. Nv eigo þin*g*o navtar þ*a*r l*an*d. þa a sa e*r* fiðr. Nv faɴ vta*n* þings m*aðr*. þa eigo þi*n*gonavtar. Nu fiɴz ialm*enn*ing þa e*r* m*enn* ero ialm*enn*ing þa sc*a*l sa up hallda e*r* faɴ. Eignaz h*ann* ef e*igi* v*er*ðr eigande at.

240. v*m* almen*n*ing*a*r h*er* al*an*di[1]

[a]Almeɴin*g*ar ero al*an*de her. þ*at* ero almeɴingar e*r* fiorðu*n*gs m*enn* eigo sama*n*. þar eigo m*enn* at fiscia *oc* fygla co*m*a þ*an*gat er manaðr lifer vet*rar*. oc v*era* þar vii. manoþr. Þa sc*a*l liɢia v. manaðr s*v*a at sa eiɴ sc*a*l þ*an*gat beita e*r* næstr byr þ*a*r. Eigo m*enn* við at hoɢva þ*a*r oc telgia oc føra ti*l* scips e*ða* buða. oc e*r* þa heilagr viðriɴ. Nu co*m*a m*enn* þ*an*gat avðro scipe oc fa e*igi* farm þá s*in*o scipe. en hin*ir* hafa þa meiʀ eɴ farm s*in*o scipe. þa e*r* rett at þ*eir* take farm s*in*o scipe. Nv kø*m*r þ*a*r hualr meþ*an* e*r*o ialm*enn*ing *oc* e*r* s*v*a v*m* h*ann* m*æ*lt se*m* v*m* viðeɴ. Nv kø*m*r hvalr þ*a*r meþ*an* þ*eir* ero e*igi* ialm*enn*ing. þa sc*a*l sc*era* c*r*ossa oc láta f*a*ra alla vega ab*rott*. v*er*ðr sa utl*agr* .iii. m*orcom* er e*igi* lætr fara c*r*ossiɴ ef føt er. Þar sc*a*l sc*er*a hu*er*r se*m* vill. oc hava a b*rott*. Nv co*m*a m*enn* þ*an*gat s*v*a at þ*eir* hafa scorit meira en þa megi þ*eir* þeg*ar* ib*rott* hafa

a) = A. M., Landabr.-þ., c. 72.

1) *Dette Capitels Begyndelsesbogstav er större end det sædvanlige.*

oc eigo þ*ei*r at taca þ*at* e*r* hin*ir* f*a*ra e*igi* m*eð*. H*v*art e*r* m*enn* co*m*a ept*ir* scipo*m* e*ða* h*r*osso*m* þa sc*a*l s*v*a h*v*eR ab*r*o*t*t hafa se*m* má.

241. vm hundz bit

[a] Hundar eigo e*igi* hælgi as*er*. Ef m*aðr* a hund ólman. þa sc*a*l h*ann* buNdiN v*e*ra s*v*a at h*ann* tacæ e*igi* ti*l* m*anna* þ*a*r er þeir (s. 172, b.) f*a*ra leiðar siN*a*r. Ef hundr e*r* buNdiN fir*ir* bvre m*anz* e*ða* búð e*ða* stío. ti*l* varðar. þa abyrgiz sa sec e*r* iband h*onom* ge*n*gr. oc s*v*a þott fe ga*n*ge iband h*onom* oc abyrgiz e*igi* sa e*r* hu*n*d á. E*igi* sc*a*l hundr le*n*gra buNdiN v*er*a eN .ii. álna se a meðal stavrs oc hælsis. Ef hu*n*dr e*r* buNdiN isete. þa sc*a*l h*ann* e*igi* taca f*r*am astocc at bíta m*enn* e*r* ga*n*ga agólfe. Nu e*r* h*ann* buNdiN í gáng. þa sc*a*l h*ann* e*igi* taca ti*l* m*anz* er m*aðr* ge*n*gr ti*l* ga*n*gs e*ða* sétz a tré. e*ða* tecr s*er* borð före. Ef m*aðr* bindr hund[1] ovarlegaR en nv e*r* m*æ*lt. e*ða* e*r* lavs oc bítr maN s*v*a at blóð co*m*r ut. *oc v*a*rðar* h*onom* iii. m*arca* secþ. Ef hu*n*dr bítr ib*r*iósc e*ða* ibein. e*ða* i sinar. e*ða* s*v*a at örkv*m*bl v*er*ða at e*ða* ilit. e*ða* s*v*a ef læcni*n*gar þ*a*rf vi*ð*. þa v*arðar* f*iorbavgs* G*arð* þei*m* er huNdiN á. Sc*og* G*ang* v*arðar* ef hin meire sár metaz. En þ*at* ero ste*f*no sac*ir oc* sc*a*l q*ueðia* h*eimilis* b*va* aþ*ing*i. Ef hundr bitr maN s*v*a at h*ann* fær bana af þa v*arðar* sc*og* G*ang* oc sc*a*l s*v*a sokia se*m* víg söc. Ef[2] hu*n*dr bítr smala m*anz* e*ða* ellt*ir* aforað. *oc* sc*a*l sa e*r* hu*n*d á bioða þei*m*

---

a) = A. M., Vígsl, c. 76.

---

1) *Rettelse for* hundr.
2) *Rettelse for* EN.

er átte slict fe sem fariz hevir af hundzens söcom. enn ef hiN vill hafa fe sitt. þa scal bioða honom avvisla betr. EN ef hann byðr eigi þessa coste. þa scal hiN stefna[1] honom vm þat til utlegðar oc til gialda tveþra. Sa er hund leysir eða feR með at hann vill ser láta fylgia þa abyrgiz sa þo at aNaR maðr eigi. Ef hundr kømr ifor með manne oc biðr hann mat gefa honom eða syslir vm hann er þeir coma til húss. þa abyrgiz hann hund þótt aNaR eigi. eN eigi ef hann sciptir ser ecki af.

242. vm griþunga

[a] Ef maðr a griðung þrevetran eða ellra oc sære hann menn eða castar hann sva maNe (S. 173, a.) at honom verðr illt viþ. eða særir hann fe manna eða castar sva at illt verðr af þa varðar fiorbavgs Garð. Griðungr er o heilagr við averkom þegar hann viðr a monnom ef hann er þrevetr eða ellre. Ef hann banar manne þa varðar slict sem hundr bane manne. oc a at sættaz a þær sacar fyrir lof fram. Slict et sama varðar oc ef hann viðr þat a manne er en meire sár metaz. HveR maðr abyrgiz sic við horns gange oc hófs.

243.

[b] Ef maðr a ale biorn huítan þa scal hann sva fara með honom sem með hund oc sva scaða gialda ef hann gørir. Ef maðr særir alebiorn manz huitan saclavsan. þa varðar honom utlegð. oc gialda avvisla. Ef v. avra scaðe

---

a) = A. M., l. c., c. 78.
b) = A. M., l. c., c. 77.

---

1) *Rettelse, overensstemm. med den arnam. Skindb., for* þa hin stefno.

verðr at eða meire þa varðar fiorbavgs garð. Biorn verþr o heilagr við averkom ef hann gerir scaða monnom. Ef maðr hegr hund eða biorn til haðvngar manne. þa er sa helldr a er varðveitir oc varðar þat fiorbavgs garð. Þat varðar oc monnom fiorbavgs garð ef feria viðbiórn ut hingat. þeim varðar er á oc styre monnom. en hásetom iii. marca utlegð. oc scal queðia bva aþingi. ix. til fiorbavgs saca allra. en v. til utlegðar. Ef viðbiorn verðr lavs út her oc gerir hann scaða monnom eða fe manna. oc abyrgiz sa biorn at öllo er ut hafðe sva sem anan alebiorn. Slíct varðar ef hingat er farðr vargr eða refr.

244. vm settir manna.

[a] Ef maðr handsalar avðrom manne sátt slica sem hann vill gert hafa. Vsque. oc aþat alt at halda. Nv handsalar maðr secþ sina eða satt eða fe á queþit fyrir sec eða anan man sva at þat ber navþa handsal oc a þat engo at halda. En þat er navða handsal[1]. er maðr hand salar sva at ellegar er hætt fiorvi hans eða fe eða hann ygðe ser aliót eða fiár ran. En hvar þess er quiðr ber at navða handsal hafe verit. sva sem (s. 173, b.) nu var tínt oc a þat aldrigi at halda. enda varðar fiorbavgs garð þeim monnom öllom er þess handsals beiddo. þat er stefno söc oc scal queðia til ix. bva aþingi fra þeim stað er navða handsöl vrðo. Nv luca menn sva malom

a) = A. M., Kaupa-b., c 75. *Det i Begyndelsen antydede Stykke læses fuldstændig ovenfor* c. 71, *jvfr.* c. 60 (A. M., Þingskapa-þ., c. 50 *og* c. 40).

1) *I Skindbogen:* En navða handa handsal, *hvilket vi have rettet saaledes, overensstemmende med den arnam. Skindb. der læser:* En þat ero navða handsöl.

sino*m* at þ*eir* nefna aðra m*enn* ti*l* g*er*þa a meðal sin *oc* sc*o*lo haldaz i þ*v*i öll a q*uæ*þe ef hin*ir* iáta igongo imalit. EN ef g*er*ðar m*enn* v*er*ða e*igi* á sátt*ir* oc sc*a*l afl raða. NV ero ii. m*enn* ig*er*ð *oc* v*er*ða e*igi* a sátt*ir*. þa sc*o*lo þ*eir* luta oc sc*a*l[1] sa g*er*a e*r* hlavt. NV gør*ir* sa e*igi* vi*ð* eið er hlavt e*ða* hlutan bavð þa e*r* se*m* o gört se. EN ef h*v*argi vill luta enda vill sitt h*v*aR *oc* gör*ir* h*v*artueGi þa e*r* h*v*árskes gorð neyt þott eiðr fylge. nv seg*ir* sa m*að*r sátt up er gørð átte oc viðr siðaR eið at oc sc*a*l eiðr uNiN fyR eN gialdhage co*m*i. Þ*at* e*r* oc g*er*ðar m*onno*m rétt ef þ*eir* v*er*ða e*igi* á sátt*ir* hvat g*er*a sc*a*l. at þ*eir* take maN þaN ti*l* g*er*þar er þ*ei*r v*er*ða asátt*ir*. enda iáte sa g*er*þeNe s*v*a at þ*ei*r heyre báþ*ir*. oc ero þ*eir* þa f*ra* lavs*ir* ef hins gørð sc*a*l þa standaz enda v*arðar* þa h*on*o*m* eino*m* ef g*er*ðin glepz þ*a*r e*r* s*v*a e*r* at ort. En ef þ*eir* m*enn* glepia gørðena e*r* s*v*a ero ti*l* tecn*ir* se*m* nv v*a*r tínt. oc iátto igo*n*go þa v*arðar* þei*m* fiorbav*gs* Gar*ð* oc sc*a*l ste*f*na hei*m*an v*m* mals afglöpon oc q*ueðia* ti*l* h*eimilis* bv*a* ix. aþ*ing*i þ*es*s e*r* s*ottr* e*r*. [a] Ef m*enn* afglapa g*er*ð all*ir* þ*eir* e*r* ti*l* v*or*o tecn*ir* e*ða* deyia all*ir* fyR en sátt se gør. þa sc*a*l sa m*að*r e*r* þ*at* mál átte e*ða* h*an*s erfi*n*gi beiða þaN maN m*eð* v*att*a e*r* satt handsalaðe at h*ann* tace maN ti*l* sátt*a*r g*er*ðar af siNe he*n*di a vii. n*att*a fresti at hei*mi*le s*in*o. en ec mu*n* fa aNa*n* ti*l* sc*a*l h*ann* q*ue*ða. beiðe ec lögbeiði*n*go. Ef siN maN tekr h*v*aR þ*eirr*a ti*l* g*er*þar. þa sc*o*lo g*er*ðar m*enn* leita or lavsnar at lögo*m* ne*m*a þ*eir* v*er*ðe satt*ir* a. Nv (s. 174, a.) vill handsals m*að*r e*igi* fa maN ti*l* g*er*ðar. þa sc*a*l sa eiN

---

a) = A. M., l. c., c. 76.

1) *Skrevet over Linien.*

gøra er heimtande fecc til. [a] Ef gørþar menn verða allir omala eða allir vitlavser. þa scal en et sama at fara sem aðr var tínt. En ef gagn nefna er með monnom oc aNdiz aNaR gerðar maðr eða verðr omále eða vitlavs. þa scal sa taca maN istaðeN er hins missir. Ef gerðar maðr verðr sivcr eða sáR oc má eigi coma til þess staðar er gerð var mælt at nefndom degi þa scal eN et sama fara sem gerþar maðr[1] deyi. At slíco móte scal alt fara sem nv var tínt með gerðar monnom þott þeir se fleire eN .ii. [b] Ef sá maðr deyr er gerð handsalaðe fyR eN gørt se. þa scal gera ahond erfingia. eða fiarvarðveizlo manne hans ef hann er eigi fulltiðe. [c] En ef sa maðr aNdaz er gørð var handsöloð þa scal gera til handa erfingionom eða fiarvarðveizlo[2] manne hans ella. [d] Ef eiN maðr scal gera sátt enda verðr hann siucr eða saR eða meína honom vötn eða veðr eða menn sva at hann comiz eigi til þess staðar er satt scal gera. þa scal hann þar segia[3] satt upp sem hann kømr framarst. Nu hyGr maðr ser hætt við aliót eða bana sa er sætt scal vp segia ef hann leysir þar sva af höndom ser sem hann var til settr þa scal hann segia sátt upp þar er hann treystiz. þott þat se siðaR. Enda scal sva fara þot fleire menn scylde[4] gera sætt. ef þeim er eigi ohætt. [e] Nv ef maðr er sva nefndr til sættar gerðar ef hann iátir eigi igöngo imalit

a) = A. M., l. c., c. 77.
b) = A. M., l. c., c. 78.
c) = A. M., l. c., c. 79.
d) = A. M., l. c., c. 80.
e) = A. M., l. c., c. 81.

1) *Skrevet* m̄aðr.
2) *Rettelse for* fiarveizlo.
3) *I Skindbogen:* scal hann segia þar segia.
4) *Skrevet over Linien.*

þa varðar honom eigi við lög þott hann gere eigi sættena enda er engi heimting til málsens. En slíc heimting til sættarenar ef hann gerir gerðena sem hann hefðe iátt igongo imalit.

245. fra silfr gang

(S. 174, b.) [a] J þan tið er cristni com ut hingat til islandz gecc her[1] silfr iallar stórsculdir. bleíct silfr oc scyllde halda scor. oc vera meire lute silfrs oc sva slegit at lx.[2] penninga gerþe eyre vegin oc var þa allt eítt talit oc vegit. Þat var iafn micit fe callat .c. silfrs. sem iiii. hundroð oc xx. alna[3] vaðmala. oc varð[4] þa at halfri mörc vaðmala eyrir.

246. vm fiárlag mana

[b] Þat er fiarlag at alþingis male at .vi. alnir vaðmáls gilldz nytt oc onotit scolo vera i eyre[5]. varar felldr fyrir ii. avra sa er fiogora[6] þv mal alna er langr. en .ii. breiðr xiii. rogvar vm þveran fell. Nv ero felldir betri þat er virðingar fæ. Melracka bellgir vi. fyrir eyre. Lamba gæror vi. fyrir eyre. Gelldinga klippingar vi. fyrir eyri. Katbælgir af fressom gomlom .ii. fyrir eyre.

---

a) = Á. M., Kaupa-b., c. 84. *Dette Capitel findes ikke i den arnam. Skindbog.*
b) = Á. M., Kaupa-b., c. 85. *Ogsaa dette Capitel fattes i den arnam. Skindb.*

---

1) *Rettelse for* hann.
2) *Istedenfor* l *har Afskriveren som det synes først begyndt at skrive noget andet, maaskee* x, *men derefter forandret det saaledes.*
3) *Skrevet over Linien.*
4) *Skrevet* v⁷ð; *muligen er iövrigt et* r *i Slutningen udeglemt og der burde da læses* verðr.
5) *Ordene* scolo vera i eyre *ere skrevne to Gange.*
6) *Rettelse for* fiorgora.

Af sumrungo*m* iii. f*yrir* eyre. Morendz vaðmals v. aln*ir* f*yrir* eyre. Eyr*ir* gullz *þess* e*r* ste*n*dz ellding f*yrir* lx. Morc brendz silfrs f*yrir* .lx. Jarnketill nýr oc oelldr *oc* vegi hálfa vett oc ligi í viii. sciólor f*yrir* xv. avra. Stælltr le eggelni*n*gr oc vegi xviii. avra heill oc stálsorfeɴ. *þeir* sc*o*lo iii. f*yrir* .ii.[a] avra. Vett blastr iarns f*yrir* .v. avra. Vett fello iárns fyr*ir* vi. avra. Þ*at* e*r* katla máls sciola er tré e*r* sett ilögg oc tecr avðro*m* megi*n* aþrö*m* xii. þu*m*lunga meðal m*ann*c i nagls rótom. Þetta e*r* eɴ fiár lag. At kýr þrevetr eða ellre .x. vet*ra* e*ða* yng*r*i kalbær *oc* miolk hyrnd oc lasta[1] lavs. e*igi* v*er*re en meðal naví heraðræk at fardögo*m* oc mólke kalfs mála sv e*r* giald ge*n*g. Þriu naví vetr (s. 175, a.) gavmol vi*ð* ku. ii. tvevetr við kú. Kyr gelld miolc oc q*u*iga ii. vetr kálb bær leigo veʀe eɴ kýr. Øxi. iiii. vet*ra* gamall f*yrir* ku. gelldr e*ða* graðr. Gelld kýr oc öxi þrevetr iii. lut*ir* kugildis. Öxi .v. vet*ra* gamall. þriþiu*n*gr aɴ*ar*s kú gilldis. Öxi .vi. vet*ra* gamall f*yrir* .ii. lute aɴ*ar*s kugildis. Öxi. vii. vet*ra* gamall f*yrir* .ii. kýr. oc s*v*a þott ellre se. Arðr öxi gamall a vár þ*at* e*r* met fe. Vi. ær við kú. ii. tuévet*rar* oc iiii. ga*m*lar. oc ale lömb sin *oc* orotnar loðnar oc le*m*bðar. Ær viii. alsgelldar iii. vet*ra*r oc ellre vi*ð* kú. Viii. gelldi*n*gar vi*ð* kv. ii. vet*r*ir. Viii. la*m*bgymb*ra*r oc ale lö*m*b si*n*. vi. geldi*n*gar iii. vet*r*ir vi*ð* kv́. iiii.[a] v*etra* geldingr oc aɴaʀ .ii. vetr. f*yrir* ær .ii. Rutr .ii. vetr a gildr. xii. vetr ga*m*lir savþ*ir* vi*ð* kv. Allt þ*ett*a fe gillt oc i ullo. Rutr .iii. v*etr oc* ellri *oc* forosto gelldi*n*gr þ*at* e*r* met fe. Geitr vi. með kiðo*m* oc s*v*a faret se*m* ám. en*n* viii. gelldar vi*ð* kv. þrævet*rar* e*ða* ellre. viii. havðnor vi*ð* kv́. oc ale kið sin. Viii. ii. *vetrir* haf*ra*r vi*ð* kv. *oc* iiii. kiarn haf*ra*r. oc iiii. algeld*ir* eɴ vi.

---

1) *Skrevet to Gange.*

þrevetrir við kv́. halfir hvárs alsgelldir oc kiringar. iiii.ª vetra gamall hafr oc aɴaʀ ii. vetr fyrir geitr .ii. Tvevetr hafr við geít. Ef hafrar ero ellre eɴ nv ero talþir oc er þat met fe. ii. vetrgamlir geitsavðir við geít. hálfir höðnor eða alsgelldingar en hálfir kiarn hafrar. eða graþ hafrar. Hross ero oc lavgð. Hestr .iiii. vetra gamall eða ellre. oc x. vetra oc yngri heill oc lasta laVs við kv́. Meʀ iiii. vetra oc ellre oc x. vetra oc yngri gelld heil oc lasta lavs. fiorðungi verri eɴ[1] kýr. Hestr iii. vetr iafn við mere. (S. 175, b.) Meʀ iii. vetr ii. lutir kugilldis. Tuav hross tvé vetr. hestr oc meʀ við kv́. Þriu vetr gomol hross við kv́. oc er eitt hestr. Ef maðr gelldr mer hross vetr gamalt fyrir þriþiung ku gildis. þa scal fylgia eyrir. Þetta scolo vera meðal hross oc eigi verre. Stoð hestr oc se verðe betri fyrir sacir vigs. oc gelldr hestr oc se verðe betri fyrir reiðar sacir. oc fyl meʀ istóðe þat er met fe. Sýr ii. vetr eþa ellre oc ix. grisir með við kv́. Breitt lerept iii. alnir fyrir ii.ª avra. Ensct lerept tui elnt ii. alnir fyrir eyri. Tuær merkr vax fyrir eyre. Scruð klæðe ný scoren eða oscoren. Hafnar vaðmál ny oc onoten. Hafnar felldir nyir. Katta sciɴ oc lamba sciɴ ny. Flat smiðe nýtt oc voro smiðe. Teint iárn. Eirkatlar nýir. þat er allt met fe. Allt met fe þat er gialda scal scolo þeir taca til er giolld eiguz við siɴ maɴ hvaʀ logmetanda oc lögsianda. Eɴ ef þeir verða eigi asáttir. þa scolo þeir luta oc meta við eið sa er hlytr. Þriar véttir gamalla savða ullar við kú. Þriar vettir miol vægs matar við kv. Vetr gamalla savða ullar eða avlldungs húð oc bota eyre hvárt. ii.ær kýr húþir við

---

[1] *Skrevet* verre eɴ en.

ölldu*n*gs húþ. Rett e*r* *oc* ef snöggvar ær ero golldnar. at láta fylgia vett ullar xx. ám.

247. f*ra* rét*t* noregs k*onvn*gs ajslandi;

[a] Sa er réttr k*onvng*s or noregi a isl*an*de at sialf stefnt s*ca*l soco*m* h*ans* v*era*. *oc* at logo*m* þar l*an*dz m*ann*a sǫkia. Lög *oc* rett s*co*lo h*ans* m*enn* þar hafa. slíca*n* se*m* l*an*dz men*n*. Arf s*ca*l taca a isl*an*de frænde e*ða* felagi. En ef þ*ei*r ero e*igi* ti*l*. þa s*ca*l biða þ*að*an erfingia.

248. v*m* rett jsl*en*dinga inoregi;

(S. 176, a.) [1] Jslendingar eigo at hava havldz rétt i noregi. Arf eigo at taca i noregi af isl*an*di næsta brǫðra. slíct kon*or* se*m* karlar eða nánare m*enn*. Eiðr iii.ª m*ann*a s*ca*l saNa frændseme þa e*r* m*enn* vilia þ*es*s beiða. En ef e*igi* e*r* h*er* arftöko *maðr*. þa s*ca*l halda h*er* fe þ*at* sá *maðr* [2] vetr iii.ª e*r* h*ann* v*a*r ihuso*m* m*eð* nema fyR co*m*i næsta brǫðre e*ða* nanare m*a*ðr. Jslendi*n*gar s*co*lo e*n*gi toll giallda i noregi ne*m*a land avra. e*ða* varð m*onno*m í cavp*angom* [3]. Karl meN f*r*iáls*ir* þ*eir* e*r* fulla*n* rétt eigo s*co*lo gialda la*n*davra vi. felde. *oc* vi. aln*ir* vaðmals. eða hálfa morc silfrs. Þa er co*m*it ti*l* þ*es*s gialdz e*r* m*enn* co*m*a i ackeris sát e*ða* il*an*d festar. Jslendi*n*gar eigo í noregi at nióta vatz *oc* viðar. En þ*a*r at eins eigo þ*eir*

---

a) *Dette og det fölgende Capitel, der fattes i den arnam. Skindbog, ere vel snarere at betragte som Overeenskomster end som Love, ligesom ialfald c. 248 aabenbart er affattet i Norge. De ere i den arnam. Udgave aftrykte (som særskilte Afsnit) i 2. Bind, S. 407 ff.*

---

1) *Begyndelsesbogstavet er omtrent som ved Begyndelsen af nye Afsnit.*

2) *Först skrevet* boande, *men derefter Ordet* maðr *skrevet ovenover, uden at det förste er udstreget.*

3) *Skrevet* cavp̄.

at hogva við þaN allan er þeir vilia er konvngs morc er. Þa ero islendingar scylldir utfarar með konvngi er heR er viss í noregi oc almenningr er úte. Þa scal eptir sitia hiN þriðe hveR enn .ii. fara. Noreg ero islendingar scylldir at veria[1] með konvngi en eigi til lengri her ferða. Eigi scal taca þat fe af islenDingom inorege er temiz iaNars konvngs vellde. Ýt för eigo islendingar til islandz nema víss se herr i noregi. En islendingar eigo at fara af sino lande til hvers landz er þeir vilia. En ef isleNdingar gialda land avra i eyiom eða a hialtlande þa ero þeir eigi scylldir at giallda aðra land avra i noregi. nema þeir fare ut amille. Karl maðr hverr a utan at fara heill oc hravstr er land avra ma gialda. En bu ferla eigo utan at fara þeir er omogom sinom mego vorð vm veita. (S. 176, b.) oc utgerþir þær gera. Oc kona hver sv er fylgir boanda sinom. eða feðr eða sone eða bróðor ef hon a iii. mercr fiár. Ef utlendr maðr aNdaz her þa scal hús boande taca af vi. avra talþa til þurptar honom. En siþan scal hann láta husfasta meN iiii. þa er næstir ero a tvær hendr virða fe þat. Ef næstabreðre eða nanare maðr komr til þa scal hann æsta tacs at biarceyiar rétte til mótz. Tacs æstingar váttar ero eigi scylldir at viNa eiþa. ef husboande gengr igegn tacs æstingo a móte. Frændsemi scal sa maðr telia er fe heimtir með ser oc enom davða oc viNa eið at. oc sva at þvi at[2] hann tekr þat fe til uthafnar oc vill erfingiom föra a næsta sumre ef hann ma. SaNanar menn hans .ii. scolo eiða viNa at sv er frændsemis tala savN oc ero þeir eigi scylldir at telia frænsemi. oc eigi at fela fleira undir eið. þa eigo býiar menn at leGia dom á. oc veita vápna tac at. siþan scal hus boande reiða

---

1) *Skrevet* v⁷a.

2) *Istedetfor de to fölgende Ord synes Afskriveren først at have skrevet* þvi at.

fe af he*n*di *oc* leGia eið á at þ*at* fe er[1] allt af he*n*di goldit e*r* hin*n* davðe átte. Ef m*að*r tyn*ir* s*v*a fe sino at h*ann* á e*igi* hag at giallda alla l*an*d avra þa er h*ann* e*igi* scyldr at giallda. Ef þ*eir* m*enn* ve*r*ða sæhafa i noreg e*r* vart hafa ti*l* grøn l*an*dz e*ða* fara í l*an*da leítan. e*ða* slítr þa út f*ra* isl*an*di þa e*r* þ*eir* vilde føra scip sin mille hafna. þa e*r*o þ*eir* e*igi* scyld*ir* at giallda l*an*d avra. Þan rett *oc* þav lög gaf olafr hin hælgi k*onvngr* islend*ingom*. er h*er* er m*er*kþ*r*. Gitzor. b*yscop* *oc* Teitr f*ilius* ei*us*. Marc*us*. Hrein. Einar. Biorn. Guðmundr. Daðe. Holmstein. Þ*eir* svoro þe*s*s. at Jsleifr b*yscop* *oc* m*enn* m*eð* h*onom* suorðo ti*l* þe*s*s rettar sem (s. 177, a.) h*er* er m*er*cþ*r*. At þan rétt gaf olafr en hælgi islendi*ng*o*m* eða bet*ra*.

249. v*m* avst m*ann*a arf h*er* al*an*di.

[a] Ef avst m*að*r deyr út h*er* sa e*r* h*er* a e*n*gi frænda. þa afelage h*an*s at taca arf. Ef þ*eir* ge*r*ðo þ*at* felag at sa lagðe alt sit*t* fe ti*l* er o avðgare var þ*at* er h*ann* hafðe iþ*eir*re för. Ef e*igi* e*r* sa til. þa á motonavtr sa e*r* optaz atte mat vi*ð* h*ann*. scipta s*c*olo þ*eir* m*eð* s*er* ef þ*eir* átto all*ir* iafn opt. Ef e*n*gi e*r* þ*eir*ra ti*l* þa ascips d*r*otten. ef þ*eir* e*r*o fleire ti*l*. þa s*c*olo þ*eir* scipta m*eð* s*er* s*v*a sem þ*eir* átto iscipe. Ef en andaðe atte ein scip oc e*n*gi felaga ne mavto navt. þa á goðe sa e*r* sa *mað*r e*r* iþ*in*gi m*eð* e*r* l*an*d þ*at* á e*r* þ*eir* ve*r*ða l*an*dfast*ir*. Ef avst m*að*r andaz ivist. þa á boande sa er h*onom* veitte vist ef e*igi* e*r* felagi ti*l*. En þot*t* h*ann* andiz afor aðr h*ann*

a) = *ovenf.* c. 120, = A. M., Arfa-þ., c. 6.

1) *Tilföiet.*

kemr til scips. þa scal iafnt sem hann aNdiz ivist. Ef sa átte bv enn frænd lavse. þa á goðe sa er hann var iþingi með. Ef hann er hvergi iþingi. þa a goðe sá er sa er iþingi með er land á þar er hiN bio eða sat buðseto. Ef sa maðr ræðr eða gerir fiorlavst enom utlenda er nv er aðr til erfðar taleðr. þa scal sá arf taca oc betr er næstr er til talðr eptir. Ef avst maðr andaz iför þeirre er hann feR til vistar. oc er þat sem hann andez at scipe. Ef goðe sa er til arftöko er talðr vegr eN utlenda þa eigo arf oc betr samþingis goðar hans. Ef siðaR coma ut erfingiar. þeir er se af danscri tungo. þa eigo þeir at taca arf oc betr ef þær ero vaxta lavsar. Alt fe þat er eigi taca erfingiar[1]. hvart sem ero vigsaca betr eða arfr þa scal virþa láta sem omaga eýre. [a] oc eignaz þeir þa (S. 177, b.) voxtona. EN ef eigi er rett at virðingo farit. þa verða at racna leigornar; Ef maðr aNdaz her sa er arftoco maðr hans er erlendis. þa asa maðr fe at taca er enom andaða er nánastr. En sa scal virða láta feet iafnt sem ungs manz fé oc ahann varðveizlo oc voxto á. meþan hiN er erlendis. Ef sa kemr ut. þa scal hann heimta iNsteða at enom næstom gialldogom. engom manne a hann at selia arfeN meþan hann er erlendis. Ef sa aNdaz er erlendis er oc verða menn eigi a sattir hvaR fyR andaðiz þa scal queðia xii. quiðar goða þaN er sa var iþingi með er her aNdaðiz. EN ef engi Goði gengr við þvi. þa scal þaN queðia er sa er iþingi með er sekir. Sva scal at þvi fara at erfingiar þess er avstr aNdadiz scolo stefna þeim er feet hafa til gialda oc til utgongo. en saNa láta at dome davða þess er erlendis var. Nu beR þat quiðr

a) = A. M., l. c., S. 1898.

1) *Rettelse for* erfigiar.

at sa dó fyʀ *er* h*er* v*ar*. þa racn*ar* v*n*dan þei*m* *er* aðr höfðo. Eɴ ellega*r* geta þ*eir* halldit.

250. v*m* fiár hei*m*t*or*.

[a] Ef m*að*r a fe at m*ann*e oc varn*ar* h*ann* h*onom* fiarens þa *er* rett at lysa söc ahönd h*onom* at þi*n*glavsno*m* ti*l* sócn*ar* aɴat sum*ar* *oc* láta h*onom* v*arða* halld fiarens .iii. m*arca* utl*egð*. Sa er socna lysti s*cal* segia þei*m* *er* söken *er* ahende m*eð* v*att*a fyʀ eɴ vi. vic*or* *er*o af su*m*re ef h*ann* er sa*m*fiorðu*n*gs at h*ann* hev*ir* söcna lýsta ahönd h*onom*. Ef h*ann* ma *eigi* h*onom* segia siálfo*m* þa s*cal* h*ann* segia ti*l* iþi*n*gbrecco a var þi*n*gi e*ða* aleið þ*eir*re er sekiandeɴ heyr siálfr. Ef h*ann* seg*ir* *eigi* s*v*a ti*l* enda v*er*ðr h*ann* *eigi* vaʀ v*ið* aðr vi.[1] vic*or* ero[2] af su*m*ri. at h*onom* *er* soken ahond búen þa v*er*ðr onyt söken. Þar er m*að*r hev*ir* söc ahond m*ann*e lýsta (S. 178. a.) et fyʀa sumar. þa s*cal* h*ann* þar þa b*va* ti*l* q*veðia* er þa hafa h*eimilis* b*var* h*an*s v*er*it *er* söc v*ar* hofðot ahönd h*onom* enda bue þ*eir* þ*ar* þa næst*ir* þ*v*i hei*mi*leno *er* socen v*ar* sótt. Vm allar sac*ar* þær *er* s*va* ero ti*l* bún*ar* s*ca*l b*va* þa hafa *er* þa bva næst *er* söken *er* sótt þ*v*i heimile *er* hiɴ átte þa er söken v*ar* hofðot ahönd h*onom*. Ef m*ann*e v*er*ðr grunr at þ*v*i at sa m*að*r vile ab*ro*tt hlavpa af l*an*de *er* h*ann* hev*ir* at þi*n*g lavsno*m* söc a hond búet. þa a h*ann* at baɴa h*onom* för at lögb*er*ge oc v*er*ia lyrite styre m*onn*-*om* öllo*m* *oc* s*va* háseto*m* at feria h*ann* ab*ro*tt af l*an*de. En þei*m* m*onno*m öllo*m* *er* spyria lyrit þaɴ. þa v*arðar*

---

a) = A. M., Kaupa-b., c. 6, S. 404[2].

---

1) *Rettelse, overensstemmende med Sammenhængen samt Læsemaaden i den arnam. Skindbog, for* iiii.

2) *Tilföiet.*

styri *monnom fiorbavgs garð*. EN hasetom iii. *marca* utlegð. ef *þeir feria hann* abrott. Slict *varðar þeim* þott *þeirre* söc se heiman stefnt *eþa* se hon at scipe til búen. Ef *þar er* lyrite varit *brott* hofnen at festar helom.[1] *scal* þeim stefna *vm* samfarar allar oc *queðia* v. *bva* a *þingi* til iii. *marca* saca EN ix. til *fiorBavgs* saca. Huerge a *maðr* at lysa sacar *vm* fe ne stefna fyR en *hann* hevir heimt at *manne*. oc *honom er* varnat.

Ef *maðr* a at *manne* fe eíndagat *oc* vill sa hlavpa abrótt af *lande*. þa *er* rétt at baNa *honom* för þótt *þat* se *fyrir* eindagan*n*. EN *þviat* eins *verðr* soken *við hann eða við* þa *menn* er *hann feria* abrott. ef feet komr *eigi fram* at ein daga.

251. socn*ir* v*m* fiár heimt*or*.

[a] Vátta sina a *maðr* at *queþia* heiman h*v*árz *hann* vill[2] hafa þa vátta til socn*ar eþa* til varn*ar*. *Hann scal queðia* EN meira lut *þeirra vatta* er *hann* nefnde þa at þeim orðom *er hann* vill maldaga *vm* reyna.[3] *scal hann queþia* at lög heimile þess *er hann* telr i *þat vætte* oc nefna hiN oc *queþa* a hv*er*t *vætte þat er*. Þar *er honom* oc rétt at *queþia er hann* fiðr hiN sialfan at mále *er hann* vill quaddan hafa. (S. 178, b.) *scal hann quatt* hafa *vatta* sina heiman EN .v.[ta] dag vico er .viii. vic*or* ero af sumre. Ef boande sa *er* quaddr vettis *er þingfarar* cavpe a at gegna oc *scal hann eigi queðia* igegn h*v*arke hestz ne matar. Ef *maðr er* þess vættis

a) = A. M., Vigsl. c. 29.

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Ordene* hann vill *ere skrevne to Gange.*
3) *Punctum er tilföiet.*

quaddr er hann veit aðr ván til at þingfor mundi af geraz þa er hann var inefndr. oc scal hann eigi igegn queðia þess er hann þarf til þingfarar at hafa. Ef sa boande er quaddr er eigi a[1] þingfarar cavpe at gegna eþa grið maðr oc er þeim rétt at queþia igegn ef þeir vilia. Sa scal nefna vatta er queðia vill igegn. At þvi vætte. scal hann queþa at ec queþ þic hestz oc savðols at coma til lög heimilis mins fyʀ eɴ ec riða heiman oc nefna hann. oc queþa a dag nær hann mun heiman riða. Matar a hann oc at queþia hann oc tialldz oc buðar rums oc þeirrar reiþo sem hann þarf aþingi at hafa. Hann á at bioða honom fylgio sina oc þing menn þa er hann hlýtr. er þeir coma til þings. Sa maðr er scylldr er vættis quadde at láta coma hest til handa þeim manne er quaddr var þaɴ er hann megi fara fullom dagleiðom. Ef hann lætr eigi hest þaɴ hingat coma sem quatt var. oc er rétt þeim manne þa heima at sitia er vættis var quaddr. [a] Quatt scal vatt orða allra. xiiii. nóttom fyrir alþingi nema maðr láte nefnaz iþat vætte er hann veit þingfarar af vón oc scal queþia þess vættis hvegi nær þingi er þat er.

252. vm vatta quöð

[b] Ef maðr queðr sva vættis aɴan maɴ. at sa heyrir eigi á er quaddr er. oc er honom rétt at fara til lögheimilis þess manz er hann quadde vættis. oc queþia hann þar þeirrar reiðo allar[2] er hann ætti at queðia at

---

a) = A. M., l. c., c. 30.
b) = A. M., l c., c. 29, S. 55[11].

---

1) *Ordene* eigi a *ere tilföiede i Overensstemmelse med den arnam. Skindbog.*
2) *Saaledes for* allrar.

lög heimile sino ef *hann* heyrðe a *quoð* hins. [a] Ef sa *maðr verðr* siúcr *er quaddr er* vættis (S. 179. a.) *scal hann* gøra orð þei*m er hann* hev*ir qu*addan vættis. *oc* bioða h*onom* at rétta vætte vi*ð* þa m*enn* aðra *er* i*þat vætte* voro nefnd*ir* m*eð* h*onom*. *scal hann* bioða at lög heimile sino. Sa m*aðr scal* f*ara er* vættis *qu*addi oc fiɴa þa m*enn er* ivætte v*oro* m*eð* hino*m* siúca. *oc queþ*ia þa ti*l* f*arar* at retta *vætte* við hiɴ siuka maɴ.[1] Eið s*cal* hiɴ siuke m*aðr* viɴa oc *queþ*a a hu*ert* vætti *hann* m*un*di b*era*. oc *scolo* .ii. m*enn* taca vi*ð* ens siuka m*anz vætte* eins. Rett *er* at .iii. m*enn* tace vi*ð* .ii.[a] m*anna* vette. ef .ii. ero siuk*ir*. Þ*eir* m*enn er* vi*ð vætte* taka s*co*lo styðia m*eð* fru*m*vatto*m* a þi*n*gi oc *queð*a á hu*er*t *vætte* hiɴ siúke bar. Ef sa m*aðr* er *qu*addr vættis er af l*an*de vill f*ara* oc *er hann* co*m*iɴ afliótande furo. Þa *er hann* co*m*iɴ afliotande fúro er *hann* hef*ir* föt sin ascipe *oc* þ*eir* scipv*er*iar hafa meira luta vöro siɴar[2] aborit. s*cal hann* s*v*a leysa *vætt*e af hende s*er* se*m* hiɴ siuke m*aðr* átte af he*n*di at leysa. þ*at vætt*e *er hann* v*ar qu*addr. Ef van heill m*aðr* lætr ivætte nefnaz. *oc* s*ca*l þ*at* e*igi* standa f*yrir* þ*ing*för h*ans*. ne*m*a *hann* hafe þa meíre sótt *er hann* s*ca*l hei*man* riða en þa *er hann* v*ar* iv*ætt*e nefndr. [b] Ef m*aðr* er þ*ess* vættis *qu*addr *er hann* hyɢz e*igi* iv*er*a oc s*ca*l *hann* þo riða ti*l* þings oc b*er*az at do*m*e or vetteno[3]. [c] Ef m*aðr que*ðr maɴ þ*ess* vættis er sa hyɢr *er qu*adde at hiɴ v*ær*i e*igi* í. oc vill *hann* þ*at* gøra ti*l*

---

a) = A. M., l. c., c. 30, S. 58[7].
b) = A. M., l. c., c. 29, S. 57[7], = *ovenf.* c. 32, S. 57—58.
c) = A. M., l. c., c. 29, S. 56[22].

---

1) *Punctum er tilföiet.*
2) *Skrevet over Linien.*
3) *Rettelse for* vettetteno.

ogagns hinom. *þat varðar fiorbavgs garð* þeim er quatt hevir. söc *þeirre* scal stefna heiman oc *queðia* til aþingi ix. *heimilis bva* þess er sóttr er.

253. vm festar mal

[a] Sonr xvi. *vetra* gamall *eða* ellre er fastnande moðor siɴar arfgengr. Eɴ ef *eigi* er sonr þa er dóttir su er gipt er. oc a þa boande *hennar* at fastna mág cono sina. Eɴ þa er faðir fastnande dottor siɴar. Eɴ þa *scal* broþir sam- (S. 179, b.) feðri fastna systor sína. Eɴ ef *eigi* er *bróþir* þa *scal* moðir fastna dóttor sina. Eɴ þa *scal* eɴ nánaste niðr fastna karlmanna. nema konor se nanare þær er boendr eiga. þa eigo böendr *þeirra*.

254. hverr sakar aþili i legorz sök

[b] Sacar aðile er i.)[1] boande kono ef er. Þa er ii.) sonr til arfs aleɴ. xvi[2]. *vetra* gamall. Þa er sa er iii.) dottor hennar á til arfs alna. Þa er iiii.) faðir. Þa er v.) broðir samfeðre. Þa er vi.) moðir. Þa er vii.) syster. Þa er viii.) broþir sammøðri. Hiɴ scylldaste maðr scal søkia leg orðz söc sem vigsöc; [c] Rett er at gellda gongo menn oc varðar eigi við lög þoat þeir fae örkumbl af eða bana.

[d] Ef kona klæðiz karl klæðom eþa sceʀ ser scavr[3]

a) = *ovenf.* c. 144 = A. M. Festa-þ., c. 1.
b) = *ovenf.* c. 156 = A. M., Festa-þ., c. 25.
c) = A. M., Omaga-b., c. 35, S. 301[25].
d) *Hertil findes intet tilsvarende i den arnam. Skindbog. Dette Stykke findes aftrykt ved* A. M., Festa-þ., c. 24, S. 338. *Not.* 4.

1) *Disse Tal ere i Skindbogen satte ovenover Ordene.*
2) *Rettelse for* xv.
3) *Herefter skrevet* fyrir. *men dette Ord derpaa igjen udstreget.*

eþa feʀ *með* vápn f*yrir* breytni sac*ir*. *þat varðar* fior-*bavgs* ɢ*arð*. þ*at* e*r* st*efno* söc oc sc*a*l q*ue*þia ti*l* b*va* v. aþi*n*gi. sa a söc er vill. Slict e*r* m*æ*lt v*m* karla af þ*eir* klæðaz kueɴa klæðnaðe.

[a] Eigi sciptir sculldo*m* ti*l* handa kono s*v*a at aðr*ir* m*enn* e*igi* við[1] h*an*a hei*m*ting meþ*an* boande h*enn*ar lif*ir*. ne*m*a ho*n* hafe ein vi*ð* sic sculld*ir* átt eɴ heimillt v*er*ðr h*on*om allt fe þ*eirr*a at hafa ti*l* sc*u*llda gilldris.

---

a) = A. M., Omaga-b., c. 35, S. 302.

1) *Istedetfor det förste Bogstav i dette Ord har Afskriveren först skrevet et* h.

vm tiu*n*d*a*r gialld

255.

(S. 180, a.) [a] Þat e*r* m*æ*lt ilogo*m* h*er* at m*enn* sc*o*lo tiunda fe sitt allir a l*an*de h*er* lögtiund. Þ*at* e*r* lög tíund at sa m*aðr* sc*a*l gefa .vi. álna eyre atuei*m* missero*m*. ef h*ann* á tiotegø fiar vi. alna avra. Sa m*aðr* e*r* h*ann* á x. vi. alna avra f*yrir* vta*n* fot sin hv*er*s dags buni*n*g sculd lavst. sa sc*a*l gefa áln vaðmáls e*ða* ullar reyfe þ*at* e*r* .vi. gøri hespo e*ða* la*m*b gæro. en sa er xx. avra á. sa sc*a*l gefa tuær aln*ir*. En sa e*r* a .xl. sa sc*a*l .iii. aln*ir*. en sa e*r* a hálft hundrað sa sc*a*l iiii. aln*ir*. Sa e*r* attatego á sa sc*a*l v. aln*ir*. Sa e*r* a x. tigo sa sc*a*l vi. aln*ir*. Þ*at* fe þarf e*igi* ti*l* tiundar at telia e*r* aðr e*r* til guðs þacka laget. h*v*árz þ*at* e*r* ti*l* kirkna laget e*ða* ti*l* brúa e*ða* ti*l* sælo scipa hvarz þ*at* fe e*r* ilöndo*m* e*ða* ilavso*m* avro*m*. Prestar þ*ur*fo oc e*igi* at tiunda þ*at* fe e*r* þ*eir* eigo ibóco*m* *oc* ímesso klæðo*m* *oc* þ*at* allt e*r* þ*eir* hafa ti*l* guðs þionosto. tiunda sc*o*lo þ*eir* aɴat fe. Bús afleif*a*r þarf m*aðr* e*igi* at tíunda v*m* vąr ef m*aðr* helldr bve sino. Ef h*ann* bregðr þvi e*ða* selr h*ann* or þvi þ*at* scal h*ann*

---

a) *Dette Afsnit indeholder vel i det Væsentlige de Bestemmelser om Tienden, der bleve givne ved Biskop Gissur 1096* (Gissurar statúta). *Det findes aftrykt i Thorkelins Udgave af den ældre Kristenret,* c. 36 ff., *som en Deel af Kristenretten* (kristinna laga þáttr), *samt (efter nærværende Haandskr.) i förste Bind af J. Sigurdssons og O. Stephensens Islandske Lovsamling.*

tiunda. Ef *maðr* a goðorð *oc* þarf *eigi þat til* tiundar at telia. vellde *er þat* enn *eigi* fe. Boendr al*lir* scolo tiund *gera þeir er* þing farar cavpe eigo at gegna af fe sino sculd lavso. *eigi scal* omogo*m* fe ætla. þoat *hann eigi* mina fe ef *hann* a x. avra sculdlavsa *oc scal hann* þa tiund af *gera hvárz hann er* boande eða *grið maðr*. ne*ma hann eigi* þa omaga er *hann* scyle a vercom síno*m fram* føra. Rett *er* at *þurfa* menn *þeir* allir þiggi tiund *er eigi sco*lo gialda. (S. 180. b.) Ja*fnt* sc*o*lo conor giallda tiund se*m* karlar. [a] Samq*u*amor *sco*lo *menn* eiga v*m* havst ihrepp hv*er*io*m*. *eigi* fyʀ eɴ .iiii. vicor lifa su*m*ars *oc* scipta tivndo*m*. Scipt s*cal* tiundo*m* d*r*ott*ins* dag eɴ fyrsta i vet*r*i. v. *menn scal til* taca ihrep hu*er*io*m* at scipta tíund-o*m* oc matgiofo*m oc* sia eiða at m*onn*om þa *er* bazt þickia *til* falln*ir* hvárz *þeir* ero boendr *eða* g*r*ið *menn*. oc søkia *menn* v*m* laga af b*r*igð. Scylldr e*r* hu*er*r *maðr til þeirr*ar sa*m*q*u*amo at f*a*ra. e*r hann* a tiund at *gera eða* fá maɴ fy*rir* sic þaɴ e*r* lög scilo*m* halde up f*yrir hann oc hand*söl se at þiɢiande. Ef *hann* kømr *eigi* sialfr f*yrir* miðian dag *oc* e*n*gi af h*an*s hendi þa ve*r*þr *hann* v*m* þ*at* utl*agr* .iii. m*orcom* oc s*cal hann* þá tiund giallda se*m* scipt ve*r*ðr a hond h*onom*. Þar s*ca*l telia fe m*ann*a hue mic*it* fe hv*er*r á. s*ca*l vi*r*ða lönd oc lavsa avra *oc* s*cal þat* fe vi*r*ða e*r* at lög far dögo*m* v*ar* sculld lavst. Sialfr s*ca*l hv*er*r vi*r*ða fe sitt. *oc* telia. en*n* þa e*r hann* hev*ir* talit fe sitt *oc* vi*r*t. þa s*ca*l *hann* taca bóc ihond s*er* e*þa* cross *oc* n*efn*a v*att*a. at þ*v*i v*ætt*e. s*ca*l *hann* q*u*eþa. at ec viɴ eið at bóc lög eið *oc* segi ec *þat* guðe at ec á s*v*a fe se*m* ec hefi nv talit. e*ða* miɴa. Eɴ ef *hann* vill *eigi* viɴa eið þa e*r hann* e*r* beiddr þa ve*r*ðr

---

a) = Kristenr., c. 37.

h*ann* v*m* þ*at* secr .xii. m*orcom*. þa e*r* h*ann* beiddr e*r* h*ann* e*r* beðeɴ. H*an*s tala sc*al* standa afeno siálfs oc sc*al* h*ann* af þ*vi* g*er*a tiund. ne*m*a h*ann* sueri fiorþu*n*gi miɴa eɴ se. Ef h*ann* su*er*r fiorðungi miɴa en sé. þa v*er*ðr h*ann* secr v*m* þ*at* .xii. m*orcom* *oc* sc*al* h*ann* s*v*a micla tiund gialda se*m* sa*m*q*u*amo m*enn*[1] telia *oc* scipta ahönd h*onom* eið lavst. Þar e*r* m*aðr* hev*ir* eið svarðan. *oc* sc*al* h*ann* s*v*a tiund af (s. 181, a.) gøia se*m* h*ann* hev*ir* ti*l* svaret ne*m*a fe h*an*s þueʀe e*ða* vaxe x. tigo*m*. Ef fe[2] h*an*s þueʀ x. tego*m* þ*aðan* f*ra* er h*ann* hev*ir* ti*l* svarit oc e*r* h*onom* rétt at f*ar*a ti*l* sa*m*quamo oc telia fe sitt *oc* viɴa eið at oc g*er*a þ*a*r tiund af er h*ann* sueʀ ti*l*. Nv vex fe h*an*s x. tego*m* e*ða* meira þa e*r* h*onom* rett at f*ar*a ti*l* sa*m*q*u*amo oc segia ti*l* þ*e*s*s* oc g*er*a þ*a*r tiund af. Nv hyɢia h*re*p*p*s m*enn* at meira hafe vax*it* fe h*an*s eɴ h*ann* segi e*ða* h*ann* vile ecke f*ra* segia þoat fe h*an*s hafe vax*it* .x. tigo*m* e*ða* meíra þa eigo sa*m*q*u*ámo m*enn* at g*er*a h*onom* orð. at h*ann* co*m*i til sa*m*q*u*amo oc viɴe eið at fe s*ino*. iaɴ*at* siɴ. Ef h*ann* vill e*igi* viɴa eiðiɴ i aɴ*at* siɴ þ*a*r e*r* sa*m*q*u*amo m*enn* vilia. Þa v*er*ðr h*ann* secr v*m* þ*at* .xii. m*orcom*. *oc* er þ*at* eið fall oc sc*al* h*ann* s*v*a micla tiund gialda se*m* sa*m*q*u*amo m*enn* telia oc þei*m* gialda se*m* þ*eir* raða a at q*ue*ða. Þar e*r* m*anne* v*er*ðr eiðfall oc eigo h*re*p*p*s m*enn* söc þa hv*er*r þ*eir*ra fyrst er vill. Söc þ*eir*re sc*al* stefna at lög hei*mi*le þ*e*s*s* e*r* sót*t*r e*r* oc telia h*ann* sekian v*m* .xii. m*orcom* oc q*ueðia* ti*l* h*eimilis* b*va* h*an*s v. aþ*ing*i. Ef q*u*iðr beʀ a h*ann* eiðfallit oc scal do*m*r de*m*a vi. m*ercr* þei*m* e*r* sótte. eɴ að*ra*r .vi. sc*o*lo fylgia aɴaʀe tiund.

---

[1]) *Tilföiet; istedetfor* h *i det fölgende Ord synes Afskriveren först at have villet skrive* þ.

[2]) *Tilföiet.*

256. vm þurfa manna tiund

[a] Hrepps menn þeir er ero til tecnir scolo scipta hvers manz tiund ifiora staðe nema mine se en eyris tiund. enda er þo[2] rétt at hon hverfe i ein stað. Fiorðung ein tiundar scal gefa þurfa monnom inan hreps[2] þeim er til omaga biargar þurfo at hafa. aþeim misserom. oc scipta með þeim. gefa þeim meire er meire er þavrf. Eigi atiund or hrepp at gefa nema samquamo menn verðe a þat sáttir. oc þicke vtan hreps monnom meíre þorf. Þat fe er ge- (S. 181, b.) fa scal þurfa monnom. þat scal vera ivaðmölom eþa í varar felldom eða i ullo eða igærom eða i mat eða i kvic fe öllo nema i hrossom. Þat scal golldit vera oc fram comit þeim monnom er við scolo taca fyrir marteins messo. Ef[3] þa er eigi fram comet oc verðr þat tiundar halld. oc verþr sa secr vm þat vi. morcom er giallda scal. þurfa maðr sa er til handa er scipt. hann er aðile at söc þeirre bæðe sekiande oc seliande. Sa er anar aðile er til sócnar er tekin ihreppenom oc tiund skipte[4] til handa honom. Söc þeirre scal stefna at lögheimile þess er sóttr er. oc queðia til bva v. aþingi. þa er næstir bva stefno stöðom. Þeim manne er rétt at stefna heima at sín er tiund scipti til handa þurfa manne .v.[ta] dag vico er .iiii. vicor ero af sumre ef eigi er aðr fram comit. Rétt er at hann tace þan dag við vað málom til handa þurfa manne ef hin vill þa hafa

---

a) = Kristenr., c. 38.

---

1) *Maaskee feilskrevet for* þa.

2) *Istedetfor Ordene* inan hreps *er först blevet skrevet noget andet, der har optaget större Plads, men derefter er blevet udraderet.*

3) *Herefter skrevet* sa eigi, *men disse Ord dernæst igjen udstregede.*

4) *Istedetfor dette Ord synes först at være blevet skrevet* scal.

golldit. Era h*ann* þa sculldr at taca við i avðro fe ne*ma* h*ann* vile. Ef e*igi* ko*m*r þaɴ dag fr*a*m. oc sc*a*l sa m*að*r e*r* til sócn*a*r e*r* tekiɴ ga*n*ga ut í tún at sin eþ*a* sa m*að*r e*r* h*ann* selr söc oc nefna v*att*a at þ*v*i at h*ann* e*r* bviɴ at taca vi*ð* tiund þ*eirr*e e*r* hiɴ scylde giallda oc nefna h*ann* *oc* q*ue*þa á hve mic*it* feet e*r*. *oc* h*ann* sér e*n*gi þaɴ e*r* giallde hallde vpp f*yrir* h*ann*. h*ann* sc*a*l nefna v*att*a i aɴat siɴ. At þ*v*i v*æ*tt*e*. sc*a*l h*ann* q*ue*þa at stefne h*onom* oc nefna h*ann*. v*m* þ*at* at h*ann* heldr tiund f*yrir* h*onom*. *oc* ne*f*na þ*ur*fa maɴiɴ. *oc* tel ec h*ann* sekian v*m* þ*at* vi. m*orcom*. *oc* giallda fiorþu*n*geɴ tueɴo*m* giolldo*m* s*v*a se*m* b*var* vir*ð*a. þaɴ luta e*r* o golldiɴ e*r*. ef su*m*r e*r* goldiɴ. stefne ec ti*l* giallda *oc* ti*l* utgo*n*go v*m* fe þ*at* oc q*ue*þa á h*v*ar h*ann* stefn*ir* ti*l* þi*n*gs. *oc* st*efna* log stefno. (S. 182, a.) h*ann* sc*a*l q*ueðia* ti*l* b*va* v. aþ*ingi*. þ*að*an fr*a* e*r* h*ann* stefnde.

257. v*m* b*yscop*s t*iund*

[a] Aɴan fiorðu*n*g tiundar sc*a*l hafa b*yscop*. *en*[1] þ*at* fe sc*a*l v*er*a ivaðmálo*m* e*ða* ivarar feldo*m* e*ða* ila*m*ba gæro*m* e*ða* igulle e*ða* ibrendo silfre. Þar e*r* b*yscop* feʀ u*m* fiorðu*n*g þa sc*a*l h*ann* segia ti*l* at kirkio sócno*m* ih*r*epp hv*er*iom hv*err* vi*ð* þei*m* fiorðu*n*ge sc*a*l taca tiundar er h*ann* sc*a*l hafa. Þar e*r* m*æ*ltr eindage afe þ*v*i er m*enn* sc*o*lo byscope gialda. eɴ v.[ta] dag viko e*r* iiii. vic*or* ero af su*m*re at lögheim*i*le þ*ess* m*anz* e*r* b*yscop* bavð v*m*. Rétt e*r* þótt fyʀ se goldit. Ef þa kømr eigi fr*a*m. þa sc*a*l sa e*r* søkiande e*r* réttr ga*n*ga út itún at sín *oc* nefna

---

a) = Kristenr., c. 39; *jvfr. ovenfor* c. 5.

---

1) *Abbrevieret:* s. = sed.

v*at*ta at þ*v*i at h*ann* e*r* bueɴ við fe þ*v*i at taca er hiɴ scyllde gialda *oc* nefna h*ann*. *oc* q*u*e*þ*a á hve mic*it* feet er. *oc* h*ann* se*r* e*igi* þaɴ maɴ e*r* gialld iɴe af hendi. H*onom* e*r* þar rétt at ste*f*na sva v*m* þeɴa fiorðu*n*g. tiundar se*m* u*m* hiɴ e*r* fyʀ v*a*r u*m* tínt. Þ*at* e*r* h*onom* *oc* rétt at stefna siðaʀ v*m* þ*at* fe at lögheim*i*le þ*es*s e*r* gialda sc*a*l. þ*es*s a h*ann* oc cost at segia byscopi t*il* *oc* lata han*n* heim*t*a s*v*a se*m* h*ann* vill.

258. v*m* kirkna tiund

[a] Nv ero ept*ir* .ii. fiorðu*n*gar þ*at* e*r* hálf tíund hv*ers* m*anz*. þ*at* sc*a*l leggia t*il* kirkna *oc* til p*r*esta reiðo s*v*a t*il* hu*er*rar k*ir*kio se*m* b*y*sc*o*p scipar tiundo*m* t*il* *oc* reiða þei*m* m*ann*e ihönd e*r* k*ir*k*i*o þa varðveit*ir*. e*r* tiundeɴe er til scipt. H*ann* sc*a*l cavpa at p*r*este tíþ*ir* s*v*a se*m* h*ann* ma við co*m*az. oc fá þa lute aðra t*il* k*ir*kio þ*ur*ptar e*r* hafa þarf se*m* fe þ*at* viɴz t*il*. Sva sc*o*lo m*enn* gialda tiund af öllo*m* bøio*m* ihe*r*aðe t*il* kircna. se*m* b*y*sc*o*p hef*ir* boðit. hv*e*reg*ir* sem á bólstöðo*m* bva. Böande sa e*r* a k*ir*kio bø (S. 182, b.) þei*m* býr e*r* tiuɴdeɴi e*r* t*il* scipt[1]. h*ann* e*r* réttr heim*t*ande *oc* søkiande *oc* seliande þ*eirr*ar sacar ef h*ann* vill. Eɴ ef h*ann* vill e*igi*. þa e*r* réttr aðile þ*eirr*ar sacar lærðr m*að*r sa er k*ir*kioɴe þiónar sá e*r* t*il* k*ir*kio þ*ur*ptar vill feet hafa. Fiorþu*n*g tiundar þaɴ e*r* t*il* p*r*esta reiðo sc*a*l leɢia. h*ann* sc*a*l gialda ivaðmálo*m*. e*ð*a ivarar felldo*m*. e*ð*a ilambа gæro*m* e*ð*a igulle. e*ð*a i breɴdo silf*r*i. Eɴ þaɴ lut tíundar e*r* t*il* k*ir*kio þ*ur*ptar sc*a*l leɢia. þaɴ sc*a*l giallda ivaxe. e*ð*a iviðe. e*ð*a ireykelse.

a) = Kristenr., c. 40.

1) *Rettelse for* scip.

e*ða* itíoro[1] e*ða* ilereptom nyio*m* þei*m* er hæf se ti*l* k*ir*kio bunaðar s*v*a se*m* getr at cavpa m*eð* vaðmálo*m* iþ*v*i h*er*aðe. Rétt e*r* þótt vaðmál ein se gollden. Þ*at* fe s*ca*l goldit et siðarsta eɴ .v.^ta dag vico e*r* .iiii. vic*or* ero af su*m*re. Eɴ ef e*igi* k*o*m*r* þa fr*a*m. þa s*ca*l sá e*r* hei*m*tande e*r* ste*f*na þaɴ dag itv́ne a k*ir*kio bø þei*m* e*r* tiund á ti*l* at hv*er*fa *oc* søkia s*v*a se*m* v*m* aðra tiund. H*anu* s*ca*l stefna siɴi stefno v*m* h*v*árn fiorðu*n*giɴ oc láta varða[2] vi. m*erc*r ihváʀ-*om* tueɢia stað halldit. Costr e*r* *oc* at stefna eiɴi stefno v*m* báþa fiorðu*n*ga *oc* fylgia þa cín alog þ*v*iat eiɴ e*r* aðile at báþo*m*. [a] Rett e*r* at stefna heim*a*n ti*l* várþi*n*ga v*m* tiundar mál ef þ*eir* ero sa*m*þi*n*ga *oc* søkia þ*a*r ido*m* ef hiɴ e*r* þar e*r* sóttr er[3]. Þa er rétt v*m* byscops fiorðu*n*g at søkia þott sa se e*igi* þar er sót*t*r er. Ef lyst e*r* a þi*n*gi. þa s*ca*l q*ueðia* ti*l* h*eimilis* b*va* v. þ*ess* e*r* sóttr er.

259. v*m* tiund*ir*

[b] Ef m*að*r hev*ir* omaga eyre at varðveita þaɴ e*r* h*anu* hef*ir* voxto af. oc s*ca*l h*anu* þaɴ luta vaxtarens tiunda er undir h*anu* beʀ. se*m* þ*at* fe e*r* h*anu* átte (S. 183, a.) aðr. Jslenzc*ir* m*enn* all*ir* s*co*lo tíunda fe sitt. eɴ v*m* utlenda m*enn* ef þ*eir* co*m*a ut hingat oc erat þei*m* scyllt at tiunda h*er* fe sitt. aðr þ*ei*r hafa h*er* v*er*it iii. vetr sa*m*fast. ne*m*a þ*ei*r gøre bv fyʀ. eɴ þ*at* vár s*co*lo þ*eir* g*er*a tiund e*r* þ*ei*r g*er*a bv oc þav missere ept*ir*. Eɴ ef ór*ir* landar fara heþ*an* oc eigo fe ept*ir*. oc s*ca*l m*að*r

---

a) = Kristenr., c. 41.
b) = Kristenr., c. 42.

---

1) *Rettelse for* tior.
2 *og* 3) *Tilföiet.*

giallda tiund af er at varðveita hefir feet. en vm þat fe er hann hevir abrott með ser oc erat hann scylldr at giallda her tiund af þvi þott hann se allengi abrott. En ef hann kømr ut hengat þa scal hann giallda her tiund af þvi fe er hann hevir ut með ser en næsta vetr eptir er hann hevir ut comit aþr vm sumaret þott hann se i gørðom avstr. Ef maðr kømr ut hengat oc hevir vaxit fe hans eða þorit eða hann hevir eigi eiða fyr at unit. oc er hann scylldr at vina eið at fe sino ef menn vilia beiða hann. Ef hiu eigo fe saman oc scal karl maðr vina eið fyrir fe þeirra begia. Ef karl maðr oc kona eigo fe saman þott þav se eigi hiona oc scal karl maðr vina þar eið. Ef karlar eigo fe saman oc er rétt þótt anar vine þar eið. Ef þeir metáz við oc vill hvárge vina oc er söc við hvarn tuegia. Sa scal eið vina fyrir fe hvert er lögraþande er fiarens. Ef vöxto ber undir man af þess manz fé er erlendis er oc scal hann þat fe sva tiunda sem vöxt ber undir hann af omaga eyre. Þar scal maðr tiund giallda iþeim hrepp sem hann alögheimile þav misseri hvargi er fe er. Rett er at sættaz atiundar mál meþan eigi er stefnt vm. þo er rétt at sáttaz á þott stefnt se vm oc scal eigi meira niþr falla alagana en hælmingrin. Ef maðr tecr mine (s. 183, b.) sát en iii. mercr oc varðar honom .iii. marca secþ oc asa soc er vill. Ef tiund gelldz eigi heima iheraðe enda er eigi stefnt vm. þa er rétt at lysa et næsta sumar eptir a alþingi at lögbergi. Innan hrepps menn eigo at lysa fösto dag oc þvatt dag vm tiundar mál oc þeir menn er af þeim taca. ef hrepps menn hafa eigi lýst fyrir hælgena. þa er rett eptir helgina hveriom at lysa er vill til þes er domar fara ut. Sa er lysa vill vm tiund hann scal ganga til lögbergs oc nefna ser vatta. At þvi vætte. scal hann

q*ue*þa at lyse söc a hendr h*onom*. oc ɴ*efna hann*[1] v*m* þ*at* at h*ann* hafe halldit þei*m* fiorðu*n*ge tiundar oc q*ue*þa a hv*er*r sa *er*. tel ec h*ann* sekian v*m* þ*at* vi. m*orcom* oc gialda þaɴ luta *er* ogolldiɴ *er* tueɴo*m* giolldo*m* se*m* bvar virða oc q*ue*ða á h*v*ar h*ann* lys*ir* ti*l* do*m*s. lyse ec loglysi*n*go. Þar *er* m*aðr* lys*ir* v*m* tiundar mál. þar sc*a*l h*ann* q*ue*þia ti*l* b*va* v. a þ*in*gi. þ*es*s *er* sottr *er*. Eɴ þ*ar* *er* m*aðr* stefn*ir* hei*m*an v*m* tiundar mál. þ*ar* sc*a*l h*ann* q*ueðia* ti*l* v. b*va* aþ*in*gi. þa *er* næst*ir* ero stefno staðno*m*. Engi *er* hrvðning[2] ti*l* v*m* þa bva ne*m*a at leiðar le*n*gð. Eigi sc*a*l spell meta atiundar málo*m* ef rett *er* holðot söken. Ef m*aðr* tecr gagn söc up*p* í gegn tiundar mále. *oc* a e*igi* at meta þa söc ne*m*a ho*n* se fi*or*ʙ*avgs* söc e*ða* meíre.[3] meta sc*a*l ef tiundar söc *er*. Þuiat eins *er* rett at lysa aþ*in*gi oc sœkia et sama su*m*ar v*m* tiund*a*r mál ef sa *er* aþi*n*gi *er* sóttr *er*. Þo *er* rétt at sœkia v*m* b*y*sc*o*ps fiorðu*n*g þot*t* sa se e*igi* aþ*in*gi er sót*t*r er[4]. E*igi* sc*a*l tiundar söc fyrnaz helldr eɴ avɴ*or* fe söc e*ða* fiarhei*m*ti*n*g.[5] ef h*ann* gelldr e*igi* en fyrsto missere þa *er* h*ann* átte at gialda þa sc*a*l stefna at lög hei*m*i*l*e þ*es*s *er* sót*t*r er eþ*a* lysa a þi*n*gi. [a] Þar *er* m*aðr* stefn*ir* hei*m*a at sín (s. 184, a.) þa .iiii. vic*or* ero af su*m*re. v*m* tiundar mál. *oc* a do*m*r at dœ*m*a at giallda iþei*m* stað eno*m* sama xiiii. notto*m* ept*ir* vapna tac. iɴstœðaɴ oc vi. m*ercr* alaga oc sc*a*l þei*m* dœ*m*a .iii. m*ercr er* sœc*ir*. eɴ aðrar .iii. sc*o*lo fylgia þei*m* fiorðu*n*gi tiundar se*m* v*m* *er* stefnt. Eɴ ef

---

a) = Kristenr., c. 43.

---

1) *I Skindb.* oc ɴ°.
2) *Rettelse for* hrvðnig.
3) *Punctum er tilföiet.*
4) *Tilföiet.*
5) *Punctum er tilföiet.*

stefnt er at lög heim*i*le þe*s*s er sóttr er. oc *scal* þ*a*r þa dø*m*a at giallda iɴstøða oc alög .xiiii. n*ottom* epter vapna tac[1]. Eɴ ef lýst[2] er aþi*n*gi v*m* tivndar mál. *oc* a dø*m*r at dø*m*a iɴstøða oc álög at lög heim*i*le þe*s*s er sót*t*r er .xiiii. notto*m* ept*ir* vapna tac. Eɴ v*m* fe víte öll þav er h*e*r fylgia oc utlegð*ir*. þ*a*r sc*a*l dø*m*a vi. alna avra.;

Of alla tiund þa er miɴe er sciptı*n*gar tiund. at ho*n* *scal* hv*er*fa m*eð* þ*ur*fa[3] tíund a havst ne*m*a byscopar einko*m* vile ti*l* kirkna leggia láta.

260. v*m* tiunda mál[4]

Byscop *scal* raða ti*l* hv*er*rar k*ir*kio *scal* leggia tiu*n*d af hv*e*rio*m* bø [a] oc *scal* þ*at* halldaz meþ*an* eɴ same b*yscop* ræðr f*yrir*. Þ*at* *scal* rétt ef b*yscop* leyf*ir* at þ*a*r se k*ir*kia gør er e*igi* er aðr at h*ann* leggi ti*l* þ*eir*r*ar* k*ir*k*i*o tíund af þei*m* bø þótt h*ann*[5] liggi ti*l* aɴaʀar k*irkio* aðr. Heim*i*lt ab*yscop* at taca tiund f*yrir*[6] k*ir*kio*m*. þót*t* h*ann* hafe ti*l* lagðar ef þær ero v*er*r varðveíttar eɴ m*æ*lt er. Nv hev*ir* b*yscop* ecki v*m* røt*t* oc lætr v*er*a se*m* aðr v*a*r *oc* er h*onom* rétt þ*a*r er haɴ vill at scipta á aɴa*n* veg *oc* scipta e*igi* optaʀ eɴ v*m* siɴ. [b] Huerr m*aðr* *scal* eiða viɴa at fe sino *oc* er scylldr ti*l* þe*s*s þa er h*ann* er .xvi. v*etra* gamall. Enda scolo all*ir* eið viɴa ahv*e*rio*m* iii. vetro*m*. Grið m*enn* *sco*lo eið viɴa f*yrir*

---

a) *Jvfr.* Kristenr., c. 9, S. 44 *Not.* 5.
b) = Kristenr., c. 37, S. 144[6].

---

1) *Skrevet over Linien.*
2) *Ordene* ef lyst *ere skrevne to Gange.*
3) *Maaskee er* manna *udeglemt.*
4) *Dette Capitels Begyndelsesbogstav er mindre end det sædvanlige.*
5) *Maaskee burde Abbreviaturen* (h *med Streg over*) *oplöses til* hon.
6) *Saaledes efter Abbreviaturen.*

boanda *eða* siálf elðis *menn*. Fyr*ir* þei*m* boanda er rétt at þ*eir* vine eið e*r* þei*m* m*onnom* þyck*ir* (s. 184, b.) þ*at* fullt er ti*l* ero tecn*ir* at sia eiða at m*onnom* ihr*epp* hv*eriom*. Ero boendr scyld*ir* at segia ti*l* tiundar þ*eirra* asa*mquamo*. Þar sc*a*l m*aðr* giallda vár tiund se*m* scipt e*r* a havst tiund h*ans*. eN ef þ*at* er hv*er*gi þa sc*a*l þ*ar* giallda se*m* h*ann* er marteins m*ess*o vistfastr.

261. v*m* barn scirn

[a] Ef faþ*ir* scír*ir* barn sitt siúct oc sc*a*lat h*ann* scilia sæi*ng* f*yrir* þa söc við kono sina. SveiN vii. vet*ra* gamall sc*a*l scíra barn ef e*igi* er rosciN [1] ti*l*. þ*v*iat eins sc*a*l yng*r*i sveiN scíra ef h*ann* caN p*ater* n*oster*. oc Credo. Scira sc*a*l cona ef e*igi* er carl m*aðr* ti*l*. oc v*arðar* h*enne* slict sem körlo*m* ef ho*n* kaN e*igi*. E*igi* sc*a*l barn optaR scira þot scorte orð *eða* atf*er*le ef aðr er scírt inafne foðor *oc* son*ar* *oc* anda heilags. enda hafe nacq*u*at vát*t* orðit. Ef pr*e*str feR e*igi* s*v*a at scírn at b*yscop*e þick*ir* rétt oc v*arðar* þ*at* f*iorbavgs* G*arð*. *oc* á b*yscop* söc. Tólf vet*ra* gomlo*m* cörlo*m* *oc* kono*m* er scyllt at kuNa barn scírn oc þav orð oc at f*er*le er þ*ar* fylgia. EN ef þav kuNo e*igi* fyrir orectar sac*ir* e*ða* v*er*ðr e*igi* rétt at farit þa er þarf. þa v*arðar* f*iorbavgs* G*arð*. *oc* a b*yscop* at raða fyr*ir* söc.

262. v*m* lik song

[b] Ef fiNz af like c*r*istins m*anz* at syng*v*a sc*a*l lík söng alla*n* yf*ir* ef *ser* m*er*ki á hvart v*er*it hev*ir* carl m*aðr*

---

a) = Kristenr., c. 3, S. 12[19], *jvfr. ovenf.* c. 1.
b) = Kristenr., c. 46.

---

1) *Først skrevet* roscnarc, *men derefter rettet saaledes.*

eða kona. Sva *scal* scipa et sama ef *menn* vita vist af hvers liki er *þat er* fu*n*dit *er* þott *eigi* se m*er*ki á h*v*art verit hafe karl *eða* kona ne*m*a noccot hafe þes v*er*it u*m* hag h*ans* at f*yrir* þær sac*ir* scyli *eigi* syngia licsöng yf*ir* like h*ans*.

263. v*m* vapna b*ur*þ i kirkio.

[a] Maðr *scal* e*igi* b*er*a vapn ik*ir*kio ne ibon hus *þat er* lofat *er* tiðir at at veita. *oc* e*igi* *scal* setia vi*ð* k*ir*kio b*r*ióst ne vi*ð* k*ir*kio veci. En þav ero vápn ti*l* þ*es*s talet ex oc sv*er*þ oc spiót oc (S. 185, a.) suiðor *oc* bryntroll. Ef m*að*r b*r*egðr af þesso male þa v*arðar* f*iorbavgs* G*arð*. Sacar þ*eir*rar aðile *er* sa m*að*r *er* byscop byðr v*m*. e*ða* p*r*e*s*tr sa *er* tiðir veitir at k*irkio* e*þa* boande sa *er* þ*a*r byr. Soc þa s*cal* sekia vi*ð* vatorð ef þ*vi* ke*m*r vi*ð* eN elleg*a*r vi*ð* .xii. q*u*i*ð*. EN m*að*r *er* varðr söc þ*eirr*e ef h*ann* getr þaN q*u*ið at h*ann* bære þ*es*s örendis vapn ti*l* k*ir*k*i*o at smiða at h*enn*e nockot þ*es*s *er* ho*n* þurpti. Þ*at er* oc til varnar m*æ*l*t* ef m*að*r byðr g*er*ð b*ysco*pc a þ*es*so male. oc þav handsol m*eð* *er* h*onom* þicke tek. þa sc*a*l þ*vi* e*igi* nita. EN sa asöc þessa *er* vill ef e*n*gi vill þ*eirr*a *er* nu voro talðir.

264. v*m* scírslor.

[b] Byscopar s*co*lo cost eiga at g*er*a scirslor optaR en v*m* siN v*m* fað*er*ne m*anz* ef þei*m* þick*ir* þ*es*s þurfa *oc* s*ca*l sv scirsla rétt er siðaR er gor.

---

a) = Kristenr., c. 48.
b) = Kristenr., c. 47, S. 168[6].

265.

[a] Ef m*enn* vilia hafa tiðir lög hælga daga *oc* taca þ*eir* þar p*re*st iþi*n*g. þ*ei*r *sco*lo xii. m*orcom* cavpa á millom alþi*n*ga .ii. þ*at* scal hálft vara v*er*a eþ*a* ti*l* voro virt oc vi. alna avrar. En halft þ*eir* avrar e*r* þar ga*n*ga i þ*v*i þi*n*gi. Þ*at* fe *sca*l giallda þa e*r* vi. vic*or* ero af su*m*re en v.[a] dag vico at hei*mi*le p*re*stz. Prestr v*er*ðr utl*agr* .iii. m*orcom* ef h*ann* metz dyra en sva oc asa söc þa e*r* við h*ann* keypte. Nu vill sa e*igi* oc a hu*er*r er vill. Lög cavp eigo p*re*star at hei*m*ta at þi*n*gonavto*m* ept*ir* þ*v*i se*m* þ*ei*r syngia ti*l* ne*m*a þ*eir* sættiz a anat sin a mille oc a þ*at* at halldaz se*m* þ*eir* sættaz a. [b] Eindage e*r* a tiða cavpe p*re*sta en v.[a] dag vico þa e*r* vii. vic*or* ero af su*m*re við alla þi*n*go navta *oc* licr við half .v.[ta] m*örc* vi. alna avra ef haldit e*r*. oc e*r* at hei*mi*le p*re*stz stefno staðr v*m* tiða cavp h*an*s við alla þi*n*gonavta.

266. v*m* stað*a*r abuð[1]

[c] Ef m*aðr* byr a kirkio bóle. þa *sca*l h*ann* þar halda (S. 185, b.) huso*m* oc görðo*m* s*v*a at l*an*d spilliz e*igi*. En ef l*an*d spilliz i abuð h*an*s þa *sca*l þ*at* bøta k*ir*kio slico se*m* b*var* v. v*i*rða við boc. Ef m*aðr* bøt*ir* kirkio l*an*d þa *sca*l h*ann* guðs þavcc f*yrir* þ*at* hava. e*igi* má h*ann* fe bøtr f*yrir* þ*at* hei*m*ta.

---

a) *Jvfr. ovenf.* c. 6, S. 20[27] (= Kristenr., c. 15, S. 70).
b) = Kristenr., c. 49.
c) = Kristenr., c. 48, S. 170[19].

---

1) *Dette og de to fölgende Capitlers Begyndelsesbogstaver ere ikke större end sædvanligt midt i Texten.*

267. vm licagröpt[1]

[a] Þat er mælt at þa eina menn scal at kirkio grafa er byscop lofar sa er yfir þeim fiorðungi er. Ef maðr førir þess manz lic til kirkio er byscop hevir banat oc varðar þat fiorbavgs garð þeim er førðe. sa a soc þa er varðveizlo kirkionar á oc scal queðia til aþingi ix. heimilis bva þess er sottr er. þeim varðar oc fiorbavgs garð er við tecr oc sva presti ef hann syngr licsöng yfir.

268. kirkio maldagar[2]

[b] Þar er menn legia fe til kirkna at byscopa raðe oc at erfingia sátt þa a þat iafnt fast at halda sem ilogretto se lofat oc ero slíc viðr lög ef fra er brvgðit oc slic heimting til. Þat er byscopum lofat þar er þeir vilia gera máldaga ilönd manna at þeir scolo eigi lysa lata at lögbergi nema þeir vili[3]. En iþingbrecco scolo þeir lata til segia a var þingi þvi er þeir heyia oc hafa vatta við et nesta varet eptir. [c] Þat er mælt at af ero tecnir utroðrar oc oll veiðr fisca oc fogla vm lög hælgar tiðir. Of xv. daga ena hæsto þa scolo menn festa andvirke sitt. við ofviðri eða vatna gange eða ellde oc vina þat allt sem aðr var mælt. fiorbavgs garð varðar nv ef fleira er unit.

---

a) = Kristenr., l. c., S. 170[14].

b) = Kristenr., c. 47. *Den förste Passus findes ogsaa i* A. M., Arfa-þ., c. 18, S. 223[15].

c) = Kristenr., c. 49, S. 172[10].

---

1) *Skindbogen har her ikke ny Linie; Overskriften er abbrevieret* v̄ licag.

2) *Skrevet* kirkio m.

3) *Skrevet over Linien.*

Tillæg.

I.

A. M., 315 fol. Litr. D.

(Et Skindblad i 4to eller lille fol. af höi Ælde, indeholdende en Deel af Landbrigða-þáttr, udentvivl Levninger af en fuldstændig Codex af Grágás; Redactionen forskjellig fra saavel cod. reg. som cod. arnam; imellem 2. og 3. Side har været et Mellemrum af 2 eller 4 Blade).

land b*r*igþar þotr.

(1ste Side.) [a] Þat es melt ef vngo*m* manne tømesk land | ....giøf ok selr fiarvarþveizlo maþr. .... | ....Ef *maþr* vex vpp til l*an*ds brigþar ....es h*ann* es | ......vetra gamall. Nv a hann fleire.............. ....en eit þa s*cal* h*ann* | brigþa la*n*d a su*m*re..................ero b*r*igþ..............fleire...... brigþa | ......hefr þa upp b*r*igþ........................ .... | ....h*ann* b*r*igt hafa avll þav es h*ann* hyggr su*m*ar þat...........aþr | tvitugr ef h*ann* es h*er* alande alen oc up føddr. [b] Ef sa maþr es erlendis es | lands brigþ tø*m*esk ut h*er* ok kømr.........................b*r*igþena | ....of vetr veret ut h*er* et siþarsta ....at h...... | ...sumar es h*ann* kømr ut ef..........

---

a) = *ovenf.* c. 172, A. M., Landabrigða-þ., c. 1.

b) = *ovenf.* c. 173. *I den arnam. Skindbog er Ordenen den samme som her.*

....Hann scal sva | fara at alre lanzbrigþ.... ....nema þat | at hann scal eigi lata a miþli verþa. [a] Sa maþr es land.........scal ganga til logb... | ...ok nefna vatta .ii. eþa fleire. nefne .... | ......brigþar of land þat es hann kenner.................................. | ok... ....epter frænda m............ | No. lysek log lysingo til soknar aNat ....hlioþe...... | log berge oc til þes fiorþungs doms es land..............................log | sogo maþr heyre. En logsogo maþr es skyldr at............................ | ... .[b] ma hins lyri(?)..........k etti............... | til þess ilogretto þa es logsogo maþr es þar.................. cost at..... | of land oc queþa a huar þat es .... | ....gena. En log sogo maþr scal...................þar at..... | Ef veriandeN es þar þa.. | ....matto .... | ....allr. Þes a brigþandeN oc cost at spyria | ......huart.....kenne ser......eþa e.......... .... | ....eignar lyrit fyr.......... .... | .....scylt at segia hueriom......... selt.................................... .... | .... | .... | .... | ....seN(?) þat varðar scog gang................ .... (2den Side.) es hann hygr at eignar lyrit hafe vellavst fyr

---

a) = A. M., l. c., *jvfr. ovenf. c. 172, S. 76*[10].

b) *Det fölgende indtil* Þes a brigþandeN *synes intet tilsvarende at have i de andre Skindböger.*

l*an*ðe. Skyldr es hverr | þ*eir*ra *mann*a es þ*at* l*and* hear att at stefna sino*m* hei*m*ildar maNe til | heimildar oc til þes þi*n*gs es h*ann* brigþ*er* landet. þ*at* es ok rett at huerr | þ*eir*ra ste*f*ne es spyR at hi*nn* hev*er* lyst til br*i*gþar of l*an*det. enda es rett | at *maþr* q*u*eþe *m*aN[1] hei*m*ildar. Brigþanden s*ca*l oc lysa þ*at* sumar es h*ann* b*r*igþ*er* | l*an*det þa sok es h*ann* lyste et fyrra sumar. lysa þar þa til do*ms*. | Siþan s*ca*l h*ann* q*u*eþia ix. b*va* aþ*in*gi þa es nest ero l*an*de þui at b*er*a of þ*at* huart h*ans* | faþ*er* ette þ*at* l*an*d adeyianda dege sinu*m* eþ*a* e*igi*. eþa sa *maþr* es h*ann* tok arf eft*er*. | ok nefna þaN ok sua landet. En ef þ*at* b*err* q*u*iþr at sa ette þa l*an*det es h*ann* | tok arf eft*er*. þa a[2] at de*m*a hono*m* l*an*d ne*m*a hi*nn* gete logvorn fyr sik | es varþveitte fe ens unga mans. Sa *maþr* s*ca*l q*ue*þia s*er* biargq*u*iþar .v. b*va* | ör þeim soknar quiþ þa es næster bua l*an*deno at b*er*a of þ*at* huart skuld*er* | ge*n*go i l*an*d þ*at* eþ*a* e*igi* eþ*a* v*or*o omagar a feno sua at iNstøþan | mynde þuerra eþ*a* e*igi*. Ef þ*at* b*err* i hag h*onom*. þa s*ca*l brigþanden q*ueþia* v. b*va* | ena somo.. .... hvart þar com fullr eyr*er* fullu*m* igegn eþ*a* eigi. | Nu b*err* þ*at* q*u*iþr at.......................................ena so*m*o bva at | b*er*a of þ*at* hvart l*an*d vas selt se*m* dyrst matte ko*m*a eþ*a* e*igi*. | Ef þ*at* berr quiþr at hiN selde sem hann matte dyrst þa heldr h*ann* l*an*deno | ne*m*a hi*nn* þreyte meiR. Þa s*ca*l brigþandeN q*u*eþia of þat quiþar huart | h*onom* vere bet*ra* til fiar at selt vere sua se*m* es eþa oselt. Nu | b*er* þ*at* q*u*iþr at h*onom* vere bet*ra*. til fiar at selt v*æ*re. þa s*ca*l h*ann* q*ue*þia | þes aNars huart leigo bol vere til at selia eþa itok i aNaRa | manna lo*n*d sua at þo mætte avrar haldase

[1]) *Skrevet* $\overset{aN,}{\Psi}$ *og saaledes andre Steder.*

[2]) *Skrevet over Linien.*

i aþal boleno eþa instᵒ- | þᵃ þo *þat* vere oselt. Nu b*err* *þat* q*ui*þr at til v*or*o leigo bol eþ*a* itök i avɴor | lo*nd* sua at þᵒrf yɴi ef þav v*ær*i fyʀ seld. ok b*r*igþesk þa l*an*det. en e*igi* | ellegar. Ef l*an*d vas e*igi* selt se*m* dyrst matte eþ*a* g*en*go e*igi* skvld*ir* i l*an*d | se*m* nu vas tint. eþ*a* v*or*o til leigo bol eþ*a* itok i lo*n*d at selia til skvl | da eþ*a* omaga. þa b*r*igþesk la*n*det. ok s*ca*l dœ*m*a þei*m* es b*r*igðe. Ef flei | re hafa at landet en eiɴ ok hefᵉʳ at solo*m* faret. þa s*ca*l hveʀ | þ*eir*ra lata b*er*a kaups vatta sina þa es þeir[1] hafa heimᵃⁿ......... | at do*m*e eþ*a* bua ef........vattᵃʳ. Þeim varþar fiorbavgs garþ es | fyrst seld.. | maɴ. Ef *maþr* keyᵖᵗᵉ.... and....viss...brigþ.........(3die Side.) [a] eins rett ef h*ann* vill þar lata a valt vesa meþan öen es þíþ oc meta e*igi* le- | igo. Sua es þar of gotor se*m* aþr vas u*m*b tint. En ef h*ann* g*er*er aɴanveg þa | es hann vtlagr iii. m*orcom*. [b] Ef maþr varþveitᵉʳ b*r*v eþ*a* scip *þat* es fe es til laget. oc es h*ann* | vtlagr ef h*ann* in*er* e*igi* maldaga oc a þa soc hv*er*r es fars miss*er*. Sa m*aþ*r a oc þa | söc es fe lagþe til eþ*a* h*an*s erfingi. oc v*er*þr h*ann* utlagr .iii. m*orcom* oc gialda tvav | slic se*m* feriobvar .v. meta þa syslo en h*ann* e*nd*e e*igi*. e*nd*a a do*m*r at dœ*m*a a | hond h*onom* scips varþveizlona. oc v*ar*þar þa f*ior* b*avgs* *garþ* ef h*ann* orœcesc. E*igi* s*ca*l scip *þat* | onytasc sva af fyrni*n*go at e*igi* se aɴat til fe*ng*et aþr. ef sa[2] scylð*e* scipeno | halda es feet varþveit*er*. Nv brotnar scip *þat* i votno*m* eþ*a* i veþro*m*. þa s*ca*l h*ann* | taᶜa aɴat scip se*m* h*ann* ma fyrst. Ef sa ræþr fyr scipe

---

a) = *ovenf.*, c. 184, S. 93[18] = A. M., Landabr.-þ., c. 16, S. 267[6].

b) *Dette findes alene i den arnam. Skindbog*, l. c., *ikke i det kongl. Bibliotheks Haandskrift.*

---

[1]) *Tilföiet.*

[2]) *Først skrevet* hann, *men dette udprikket og* sa *skrevet ovenover.*

es h*ann* fecc til far | ni*n*gar þa abyrgesc sa e*igi* es farþ*r* vas. þot scip lestesc ef h*ann* vilð*e* vel. Sy- | niat es þa fars. ef leigo es metet ef væita scylð*e*. oc a ferio m*aþren*n at bøta | þei*m* es fara scylðe se*m* b*var* v. vi*r*þa ef h*ann* fær auvisla af. *enda* a h*ann* hei*m*ti*ng* til lei- | go þot ræidd se. Sa a byrgesc scip es hev*er* se*m* aNat lán. Nv es brvar hald | melt a ho*nd manne* oc scilet e*igi* gørr. þa sc*a*l h*ann* at ge*r*a svat halð*e* fyr fyrnosko. | en ge*r*a se*m* fyrst. ef öcn brytr. oc sc*a*l søkia se*m* aþr vas ti*n*t ef h*ann* ørøkesc. Þ*at* | ero alt stefno s*acir* oc sc*a*l q*ueþia* h*eimiles* b*va* ix. t*il* f*ior* b*avgs saca* en .v. t*il* vtl*egþa*.

of slotto ok beit[1]

[a] Þ*at* es oc ef m*aþr* viþr a | lanð*e man*s oc sceþr iorþo þa v*er*þr h*ann* utl*agr* .iii. m*orcom*. Nv sler m*aþr* oc v*ar*þ*a*r þ*at* slíct. | En ef h*ann* fører ab*ra*vt oc ma þa føra til þyſþar eþ*a* til gortøkes. [b] Sa m*aþr* a a voxt | allan a l*an*ðe sino es a þ*at*. en aþr*er* m*en*n e*i*go þar at eta se*m* villa b*er* oc söl. þ*eir* v*er*þa | aller vtl*agir* .iii. m*orcom* es til þess taca at a b*ra*ut vilia hava ölofat. Sa m*aþr* v*er*þr | oc vtl*agr* .iii. m*orcom* es h*ann* tecr hvann*er*. oc .vi. aura a verc. Føra ma til þyſþar. | ef .iii. alna scaþe es at goR. [c] E*igi* sc*a*l m*aþr* æia i enge *man*s. Nv væit h*ann* e*ng*e marc | e*igi*. þa sc*a*l h*ann* e*igi* þar æia es stacgarþr es i hia. oc sva þar es e*igi* es sina i. | [d] Eigi v*er*þr

a) = *ovenf.* c. 185. *Den arnam. Skindbog har intet fuldkomment tilsvarende jvfr.* A. M., l. c., c. 9.

b) = *ovenf.* c. 186, S. 94[15] = A. M., c. 47, S. 347[20].

c) = A. M., Landab.-þ., c. 11, S. 233[9]. *Det kongel. Bibliotheks Haandskrift har intet tilsvarende.*

d) = A. M., l. c., S. 233[7].

1) *Denne Overskrift er skrevet ude paa Margen.*

m*aþr* utl*agr* þot þ*at* fe ko*m*e i ængiar es yr af rætt gengr. [a] Biþia s*ca*l m*aþr* | lofs þa m*en*n es næst*ir* bva. ef h*ann* vill sino brena. oc v*er*þr h*ann* utl*agr* .iii. morcom ef eldr | renr i þeira lo*nd*. oc bøta scaþa. en f*iorbavgs garþ varþar* ef h*ann* brenn*er* scog eþ*a* h*vs*. þ*at* v*ar*þ*ar* oc | f*iorbavgs garþ* ef h*ann* baþ e*igi* lofs at ef eldren renr i annara *man*n*a* lo*nd*. en scogga*n*g | ef þei*m* v*er*þr kugilðes scaþe at. þ*at* ero alt stefno sacar. oc s*ca*l q*ueþia* h*eimiles* b*va* ix. a þ*in*gi | þess es s*ottr* es til f*ior* b*avgs saca* en .v. til vtlegþa.

of selfarar ok beit*er*.

[b] | Ef maþr hev*ir* lond fleire en .i. vnd*ir* bu sitt. oc vil*l* h*ann* fara þar i sel yv*er* | anars mans ....
......fara meþ fe sitt .ii.[ar] a su*m*re til sels. en | þ*via*t eins offtar ef þar v*er*þa misgongor ñar. þa a h*ann* at reca heim smala sin. | (4de Side.) H*ann* a fornar gotor [1] at fara ef þær ero til. En ef h*ann* fer of enge *man*s þa s*ca*l h*ann* i toge | hava et lavsa hross. Ef þar ero kelðor a goto h*an*s oc a h*ann* at g*er*a þar brvar | yv*er* oc vina þav a v*er*c a annars mans l*an*de.............................. | ...af þvi scaþa þa v*ar*þar h*onom* þ*at* vtl*egþ* ....
| vir þa viþ bóc. [c] Enge m*aþr* s*ca*l bolstaþ sin....ileg...
.... | uiþ þa s*ca*l h*ann* fara til huss þeira *man*na es........................þvi es þa es o | bygt. oc nefna ser vatta oc bióþa þeim at leiga.................vii. vicor | ero af

a) = *ovenf.* c. 186 = A. M., l. c., c. 22.
b) = *ovenf.* c. 182 = A. M., l. c., c. 19.
c) = *ovenf.* c. 183 = A. M., l. c., c. 20.

1) *Skrevet over Linien.*

sumre et siþarsta sva sem bvar .v. meta.................. ...oc scolo | þeir þar ætia heyiom þeim es þar fasc i þvi lande oc halda þar husum sva sem a lei- | go lande oc scolo þeir sva at ollo halda landet sem leigo land. En.....leiga eigi þa a hann | at veria þeim lyrite landet oc fara sva meþ lyrite þeim .....meþ stefno. þat | es oc rett at hann vere þeim lyrite at lögberge en eigi sekiasc þeir abeiteɴe | aþr þeir frægna lyriten. [a] Ef maþr recr fe sitt i aɴars mans lanð eþa letr reca | sva at hann[1] vilðe aɴars æigin beita. oc verþr af þvi v. avra scaþe eþa meire oc | varþar þat fior bavgs ɢarþ. En ef miɴe verþr scaþe at en sva þa varþar vtlegþ oc bøta auvisla | sua sem bvar meta. [b] En ef þar verþa misgongor fiar oc beitesc akr aɴars mans eþa æn- | ge. oc verþe þo .v. avra scaþe eþa meire. oc varþar þat vtlegþ oc bøta auuisla sem bvar | virþa. æɴda varþar sua þót minne se scaþeɴ. En ef sa maþr es fyr beit verþr | rækr sva afftr fe hins sialfs at komr i acr eþa i enge eþa hann vile at i akr | genge feet eþa i ænge. eþa i anðvirki. þa..................þat vtlegþ ok................. | v. avra scaþe verþr at eþa meire þa warþar fior bavgs ɢarþ oc a sa þa soc es............Ef | aɴaʀ maþr gører þat viss vitanðe at raþe þess es feet a oc verþa þeir baþir vtlagir | oc iafnt warþar þeim boþom hvart sem scaþe varþ at meire eþa miɴe. Ef maþr rekr | bvfe aɴars mans eþa lætr reca svat mals misser................ mis | sa. oc warþar þat fior bavgs ɢarð. En þa misser bv fe mals es........heim..... | of morgon scylðe eþa þat

---

a) = *orenf.* l. c, A. M., l. c., c. 9.
b) = *orenf.* c. 200, A. M., l. c, c. 9, S. 229[11], c. 10.

---

[1] *og* [2]) *Skrevet over Linien.*

k*emr* of morgon.......... es scyld*e* of..........Ef | *maþr* setr in*n* bv fe m*ans* eþ*a* rekr sva hart eþa..........bregþr .... | oc w*arþar* þ*at* fi*or* b*avgs* G*arþ* oc a sa m*aþr* sakar þer es bv.................... ...of | þ*at* at h*ann* hafe reket bv fe aNars sva........misse............................. beiþa | ser biarg q*u*iþar of þ*at* hvart........................ .... | e*igi* miste mals. En ef þ*at*........ .... | ......hann (?) sökine (?)............ .....

of enge.

| [a] Ef maþr a enge i aNars m*ans* l*an*de. oc sc*a*l h*ann* varþa viþ enge þvi en fi*m*ta dag............................ ....

---

a) = *ovenf.* c. 187, A. M., l. c., c. 23.

II.

A. M. 315 fol. Litr. B.

(Et Skindblad i 4to. Brudstykke, indeholdende Bestemmelser af forskjellige Afsnit af Grágás og navnlig som det synes hidrörende fra de yngre Perioder; af disse findes ingen i det kongl. Bibliotheks Skindbog, med Undtagelse af den förste Bestemmelse, hvoraf dog kun Begyndelsen og Enden findes der).

I.

.....(1ste Side.) [a] til arfs talit. Bröðr laúngetn*ir* eigo at fastna systr sínar. *oc* bvandi lavngetin*n*ar kono á at fastna systr h*enn*ar. eigo þeir allir legorðz sakar um þær enar sömo konor s*v*a se*m* festar. æn s*v*a greínist þ*at* síðan a miðil fiög*ur*ra systkina. hv*er*t þeirra afyrst æða þuí næst festar æða sakar sem tínt er m*eð* arfbornu*m* systkinum. [b] Þessi systkin fiögur æn lavngetnu scolo fra*m* föra systkin sin ef þav hafa fe til þótt aðrir se erfingiar. Nv v*er*ða bröðr æða systr erfðar ómagar lavngetin*n*a systkina *oc* scolo þ*at* þá handmegins omagar vera. laungetins broður æða lavngetin*n*ar systur. hvart sem fir*ir* þeirri omegð sitr.

II.

[c] Sua er mælt ef m*að*r scal hei*m*ta fé at erfingia þess m*anz* er h*ann* átti fé at a deyianda degi hins at han*n* scal sökia við .ix. búa q*u*ið.

---

a) *Jvfr.* A. M., Arfa-þ., c. 18 = *ovenf.* c. 118, *Not.* b.
b) *Jvfr.* A. M., Omaga-b., c. 29, S. 288[16].
c) = A. M., Kaupa-b., c. 6, S. 402[19].

III.

[a] Þat er mælt u*m* konor þær er o arfgengiar uóro af þei*m* rifium at þǽr höfðo leynt barngetnaði sinu*m*. æða logit til fadernis barna sinna uisar uitendr. æða hefði þær legit m*eð* næsta bröðra[1] sino*m* æða nanara. æða systrungum tveimr æða nanör*um* m*onnu*m at siálf ræði síno. at þǽr scolo nú allar arfgengiar uera s*v*a sem þ*at* væri ó orðit.

IV.

[b] Þurfa m*enn* scolo eignaz þá tiund alla er eígi er scipti tiund. nema b*yscu*p uili leggia til kirkna. b*yscu*pi er rett at leggia til kirkna allan þurfa m*ann*a lut þar er h*ann* vill þ*at*. Ef h*ann* leggr þ*eir*ra lut til kirkna. þa v*er*ðr kirkiu drottin*n* iafnt[2] aðili at þeím fiorðungi tiundar *oc* s*v*a p*re*str se*m* þeirro at hinú*m* .ii. aðr*um* fiörðungu*m* er þeím ero til handa mælt*ir*. *oc* v*er*ðr ein*n* þá eindagi á þeim .iii. fiórðungum. Við scal kirkio d*r*ottin*n* taka þvrfa m*ann*a fiorðungi þótt h*ann* sé goldin*n* ísliko se*m* scilt er til handa þurfa m*ann*i. Ef þat komr til handa þvrfa man*n*ino*m* *oc* se goldit *oc* framkomit fyr*ir* marteins messo. Nú er eigi s*v*a gjald boðit at þá megi lukaz. *oc* erat kirkiu d*r*ottin*n* þa scyldr (2den Side) at taka þar aðra aura heldr æn iþan*n* fiórðung ero mǽlt*ir* er p*re*stfiorðungr heit*ir*. þar scal m*að*r giallda tíund alla er h*ann* er íuist um haustit þa er scipt er tiundum. Ef

---

a) = A. M., Arfa-þ, c. 23.
b) *Jvfr. ovenf.* c. 259 (Kristenr., c. 43, S. 162).

---

1) *Rettelse for* bröða.
2) *Skrevet to Gange.*

engi er þar samquáma átt iþeím hrepp at þui. þa scal hann giallda þar er hann er uistfastr marteíns messo. Scal sa maðr iafnan gialda tíund af féno er lögráðandi er fiarins.

V. um lögleigor.

[a] Þat er mælt ef maðr a fé at manni oc vill sá eigi giallda honom. at lögleigur scolo leggiaz afe þat suá lengi sem hann heldr fé þui. þótt eigi se leigor sagðar afé þvi at lögbergi æða at eindaga[1]. Ef quiðr berr þat at sa maðr myndi gialda ef heímt væri at honom oc legðz þa eigi lögleiga a féet enda a hann kost at bioða innstöðona af höndom þegar er hann vill.

VI.

[b] Þat er mælt at alla menn scal þá föra a framförslor er eígi mego uinna sér mat oc klæði. hvárt er menn ero scyldir at föra þa fram á fe sino æða hand magni. En um þá menn er þá framförslo hafa hvarega. þá scolo fara íhrepp þann er arftöko maðr omagans er í. ef hann er næsta bröðri o magans æða nánari. Ef sá maðr er engi uistfastr er sva náinn sé ómaganom arfgengra manna þa scolo þeir menn eíga för vm alt land. Svá scolo menn scyldir at ala innan hrepps menn sem mælt er í hreppa malom. firir þat utan at nú varðar fiörbavgs garð ef þeir ero eígi alnir. æða er þeim hnect á annan ueg æn hreps menn eígo mælt. Vtan hreps göngo menn scolo menn

---

a) = A. M., Kaupa-b., c. 6, S. 403[4].
b) = A. M., Omaga-b. c. 30, S. 292[75].

---

1) *Bogstaverne da i dette Ord ere skrevne over Linien.*

önga ala *oc* eigi gefa þeim mat hvárki meíra ne minna. Gefa scal til klæða *oc* til scva ef vill. nema þa eína er m*enn* ætli at til síns hrepps fari. æða för *eig*i v*m* alt land. þa scal ala hváratveggio í eítt mál *oc* gefa *eig*i dög*ur*ð ef ru*m*heilact er. ráða scal h*ann* sialfr þá er heilagt er. Nema þ*eir* m*enn* sé er *eig*i ero til lögföslo scyldir. þá scal m*aðr* ala ef h*ann* vill ítvaѵ́ mál. þótt ru*m* heílact sé. Ef m*aðr* elr utan hreps göngomaɴ æða gefr þeí*m* mat an*n*an veg æn nú er tínt *oc* v*arðar* þ*at* alt fiorb*avgs* garð.

....

III.

A. M., 315 fol. Litr. C.

(Afskaarne Stykker af en gammel Skindbog i fol. Det förste Stykke, der kun er beskrevet paa den ene Side, udgjör omtrent den halve Bredde af Siden; de övrige Stykker ere ikke bredere end 3 à 4 Bogstaver).

1ste Stykke.

.... [a] sva þei*m* er ræþr þiófsraþo*m*. þa | scal søkia við en sömo gogn se*m* þiófiɴ. Ef m*aþ*r selr m*ann*i e- | þa gefr þat er hann veit at þiofstolit er. oc villir h*ann* heímild | at þo at hann vissi eigi þa er honom var heímildr. oc varþar skog*gang* | við hvarntveggia þann er h*ann* hevir gripiɴ seldan. oc | sva þann er atti. scal søkia viþ tólftar q*ui*þ; Hvar þess er | maþr hefir heimild til þess gripar er tekiɴ er f*ra* m*ann*i eþa stoliɴ. | oc hugþe hann ser heimilan mvndo v*er*þa. þót h*ann* fregni siþan | annat oc er honom rett at halda þei*m* grip til do*m*s;, Þar er maþ*r* | þermlaz sins gripar oc þickisc h*ann* vita at m*aþ*r hev*ir* grip þaɴ | at halda sa er keyptan hefir. eþa þegiɴ. eþa at lani. oc | naer hann eigi at sia. Sa er gripiɴ á scal[1] beiþa m*eþ* vata at | hiɴ syni honom gripinn eþa sele fra*m*. Ef hiɴ selr eigi fra*m* þa er | costr at fela abyrgþ a hendi h*onom* til do*m*s. oc stefna h*onom* til | brigþar oc til utgongo oc lata varþa þriGia marka vtlegþ | ef hiɴ synir eigi gripinn lengr er beit*t* er; Ef m*aþ*r keɴir | grip i hondom manni oc quez sa eiga at giøf. eþa at kavpi eþa | at varðveizlo. Ef hinn tekr

---

a) — *ovenf.* c. 227, S. 163[21] (Rannsókna-þáttr).

---

1) *Tilföiet.*

abravt oc varþar *þat* skoggang. | [a] Þat er handran ef sa tekr or hendi h*onom* eþa af h*onom*. Ef m*aþ*r heldr | eigi a oc quez hann þo eiga en hiN tekr þaN grip abravt. | oc er þat ravþa ran oc varþar [1] skóg*gang*. Af hvaRitveGio at | ferþ þeirri þa secz maþr þar a sino eigini. ef h*ann* tekr af þei*m* m*ann*i er | heimild hefir til. Þa hefir m*aþ*r heímild til ef sa heimilar | honom er forraþ a avra sinna oc h*ann* hyGr at sa mætti h*onom* heimilan | vinna þann grip en eigi ellegar. Ravþa ran scal sva søkia | at queþia scal til heimilis bva ix. aþi*n*gi. þess er sotr er. Ef maþr [2] | fiþr grip sinn vti eþa inni oc tekr h*ann* abravt oc scal hann segia logfostom monnom til a þeim bø. er h*ann* toc. ef þeir ero hia en ef þeir ero eigi hia þa scal hann fara leiþ sina. oc segia a næsta bø oc mæla sva. Ef nokkorr kennir ser grip þenna comi sa þingat til min oc queþa a hvar hann a heimili. oc feli mer abyrþg a hendi til doms. þviat eins scal h*ann* sva meþ fara ef hann atti þa er fra honom villtiz. Ef maþr vill brigþa grip þaN þa scal hann coma til a enom næsta manaþi oc fela hino*m* abyrgþ ahendi til doms. Hvarz ato þyfi er meiri eþa miNi. þa er maþr stelr | þvi er ætt er eþa bloþugri braþ þa er costr at stefna | til scogar.

[b] 2det Stykke.

(1ste Side)		
	.....gar..........	.....nda.........
	.....lia..........	.....; Til.......
	.....la þ.... ..	.....kit..........
	.....go m*enn*....	.....þes.........
	. ...m*enn* lia....	.... ga s[3].......

a) = *ovenf.* c. 228.

b) *Hvor de folgende Fragmenter höre hen, er vanskeligt med Bestemthed at udfinde.*

1) *Tilföiet.*

2) *I det fölgende kan Linieskifte ikke nöiagtig angives.*

3) *En Papirsafskrift i Nye kgl. Saml. 1633, 4to, fra f. Aarh., paa hvilken Tid Stykkerne have været noget större, tilföier fölgende Linier:*

......ar b......
......aga.......
......eigi......
......maðr......

(2den Side)	.....iaNa.........		.....at...........
	.....t ef.........		.....i f..........
	.....ga d........		.....n h*ann*.....
	.....ra*n* l........		.....vil...........
	.....t b..........		.....h sc[1].......

3die Stykke (i 2 Parter).

(1ste Side)	.....se*n*go.......	(2den Side)	.....r þ..........
	.....ó(?)þ........		.....de*m*þ........
	.....érþi.........		.....efþ..........
	.....ef...........		.....gi...........
	.....sco*g* Ga*ng*.		.....a v̈...... ...
(2den Part)	.....ero..........	(2den Part)	.....aga..........
	.....m*enn* *ver*...		.....tínt.........
	.....r al.........		.....ga*n*g........
	.....ha...........		.....a f..........
	.....ge...........		.. ..a a... .....
	.....*ver*þi........		.....agt..........
	.....þes..........		.....vta..........
	.....er...........		

4de Stykke (i 3 Parter).

(1ste Side)	.....ra...........		.....sco*g* Ga*ng*..
	.....no*m*.........		.....ino*m*........
	.. ..hono*m* þ*at*...	(3die Part)	.. ..hla..........
	.....sin..........		.....h(?) ō........
	.....lat..........		.....v*er*ia.......
(2den Part)	.....oley.........		.....er...........
	.... aN..........		.....n l..........

1) *Papirsafskriften tilföier:*

......ei mta.....
......sv.........
......hva........
......h sc.......

(2den Side) .....sex ....
.....a. þ.........
.....sc h.........
.....esta.........
.....ull (?)......
(2den Part) .....gþ...........
.....i. a ....

.....a a..........
.....kio..........
(3die Part) .....N t..........
....ón ....
.....f h*ann* .....
.....oc þ [1]..... ..

5te Stykke.

(1ste Side) .....sigla.........
.....t; E ....
.....hafa.........
.....h*ann* sp....
.....misse........
.....a sin ....
.....a sa.... ....
....eldr ....
.....o [2] ....

(2den Side) .....N............
.....an...........
.....ign..........
.....telia ....
.....s. oc........
.....Eng ....
.....brav.........
.....m*aþ*r [3]......

6te Stykke.

(1ste Side) .....v*er*ia........
.....scal ....
.....þei*m* ....
.....r f..........
.....setv*m* ....

(2den Side) .... a þin........
.... ıaga...... ...
.....r e..........
.....*an*gat ....
.....oc [4]..........

---

1) *Papirsafskriften tilföier:*

......a..........

2) *Papirsafskriften har* oc.

3) *Papirsafskriften tilföier:*

......ge b.........

......gö.........

4) *Papirsafskr. tilföier fölgende Linie:*

......n..........

IV.

A. M., 347 fol.

(Indeholdende Jónsbók, den ældre Kristenret, m. m. Efterstaaende Capitler udgjöre i Skindbogen Slutningen af Kristenretten og betegnes her med Capitlernes Løbenummer efter Skindbogen.)

XXXVIII. v*m* hiona skilnað

[a] Ef frændsymi su ke*m*r vpp með hiunum eða sifiar er þau eigu e*igi* saman at v*er*a at lögum enda vili þau e*igi* skiliaz þá s*ca*l b*y*s*ku*p sa e*r* jf*ir* þ*ei*m fiorðungi e*r* fa til þ*r*ia m*enn* þa e*r* þat leggi vnd*ir* þegnskap sin*n* at su er frænsæmi með þeim eða sifiar ænda s*ca*l b*y*s*ku*p segia skilit með þ*ei*m. ok v*er*ðr þat þa lögskilnaðr a meðal þ*eir*ra.

XXXIX. v*m* rettar far mannz konu.

[b] Ef hiu e*r*u skilin sex misseri ok e*igi* f*yrir* h*an*s vanrækt þa s*ka*l bióða henni[1] ti*l* fængin*n*ar vistar sua at hon heyri. eða at lögheimili hen*n*ar sua at logfast*ir* m*enn* heyri. enda e*r* rett at bioða at lögb*er*gi eða j þingbrekku ok s*ka*l h*an*n þ*at* g*er*a hv*er*t var. elligar e*r* h*an*n af rettar fari hennar. ekki stoðar heimboð við h*an*a. ef b*y*s*ku*p lofar h*en*ni at raða f*yrir* vistafari sinu.

a) = *ovenf.* c. 149, S. 41^{24}, A. M,. Festa-þ., c. 54, S. 378^{19}.
b) = *ovenf.* c. 158, S. 35^{8}, A. M., l. c., c. 55, S. 381^{14}.

1) *Rettelse for* hann.

XL. v*m* hionaskilnað.

[a] Þat e*r* mælt at hv*er*gi s*ka*l hiuna skilnaðr v*er*a f*yrir* fatokis sökum sa e*r* þau raði sialf. Skipta s*ka*l vmögum þ*eir*ra ok föra frændum sem j lögum e*r* m*æ*lt. þa e*r* h*an*n lofaði h*en*ni fear hæimting. ok a þa fe at dömaz sua mikit sem gögn baruz til.

XLI. v*m* frönsymis spell *ok* sifia spell hit meira.

[b] Þat e*r* hit mæira frændsemis spæll ef maðr liggr með næsta bröðru sin*n*i eða nanari konu. Ef h*an*n a þa konu er h*onu*m e*r* næsta broðra eða nanari. ok b*er*gðz h*an*n ekki vi*ð* þ*an*n biargkvið þo at h*an*n hafi e*igi* vitat frændsæmi. þ*a*t er sifiaspæll hit mæira af maðr a eða liggr meðr þ*eir*ri konu e*r* broðrungr h*a*ns hef*ir* atta eða nanari. eða getr barn vi*ð*. eða hef*ir* orðit san*n*r at legorði vi*ð*. Sua *ok* ef þær e*r*u broðrung*or* eða systrung*or* eða nanari. e*r* h*an*n héf*ir* attar eða getit barn vi*ð*. eða orðit sannr at legorði. Sifia spæll hit meira eða frændsæmis spæll hit meira varðar skoggang. Su sok s*ka*l sott v*er*a f*yrir* hit þ*r*iðia þing. ok s*ka*l kuæðia ti*l* heimil*is* bua a þingi .ix. þess er sottr e*r*. Sifia spæll hit minna eða frændsæmis spell hit minna varðar fiorbavgs garð. Ef sa maðr e*r* aðili e*r* þ*eir*rar sakar e*r* e*igi* a at sættaz f*yrir* lof f*ra*m vill e*igi* sökia sök ti*l* fullra laga. þa varðar h*onu*m *fiorbaugs garð*. sa a sök e*r* vill ok kuæði ti*l* .ix. heimilis bua a þingi þess e*r* sottr er.

---

a) = A. M., l. c., c. 53; *det kgl. Bibliotheks Haandskr. har intet tilsvarende.*
b) = *ovenf.* c. 162, S. 59[23], A. M., l. c., c. 32, S. 345.

XLII. vm frænsemiss spell hit min*n*a *ok* sifia.

[a] Ef maðr getr barn við frænd konu sinni eða sifkonu sinni sua at þ*v*i fylg*ir* frændsæmis spell hit minna. ok sua ef kuangaðr maðr getr barn við annari konu en sinni. eða getr maðr barn við þess man*n*z konu e*r* h*an*n a e*igi* sialfr rett vm hana at taka enda f*yrir* bioði b*ysku*p sa e*r* jf*ir* fiorðungi e*r* eða h*a*ns vmboðs maðr þ*ei*m navistur. ok hafi þau e*igi* þ*at* er h*an*n mæl*ir* vm. þa a b*ysku*p at þ*ei*m man*n*i þ*r*iar m*er*kr vaðmala ok e*r* eindagi a þ*v*i fe j bonda k*ir*kiu garði. miðviku dagh j mitt þ*in*g hit nösta sumar epter. er e*igi* er haft þat er b*ysku*p byðr vm ok varðar .vi. m*er*kr halld fear þessa *ok* skal sa sök sökia er b*ysk*-*u*p byðr vm. Ein misseri stendr þetta mal sua at b*ysk*-*u*p eig*i* fe a at taka. Til þ*eir*ra saka allra er sott e*r* vm fröndsæmisspell eða sifia spell skal kueðia hæmilis bva .ix. a þi*n*gi þess er sottr er.

XLIII. vm vanþyrmslor.

[b] I ollv*m* staðum v*a*rðar fiorbaugsgarð hv*a*rumtueggia ef m*enn* sættaz a þau mal er e*igi* aa at sættaz f*yrir* lof f*ra*m vm fröndsymisspell hitt meira eða sifiaspell eða guðsifiar þær e*r* kviðv þarf vm at hryðia eða vm manna konur. eða nun*n*vr. *ok* a sa sakar þær allar er vill böði frumsokina ok sua þa er þ*ei*r hafa sötz a þat mal er e*igi* atti a at söttaz. Þ*a*r skal kveðia til .ix. heimilis bva a þ*in*gi. ok metaz e*igi* varn*ir* vm þat mal ef rett v*er*ðr stefnt ok v*er*ðr maðr sannr at sök. [c] Þar er b*ysku*par biðia

a) = A. M., l. c., c. 53, S. 376[16] *Stedet findes ikke i det kgl. Bibl. Haandskr.*
b) = *orenf.* c. 156., S. 51[4], A. M., l. c., c. 31.
c) = *orenf.* c. 162. A. M., l. c., c. 32.

lofs til at sættaz v*m* fröndsæmisspell hit meira. eða sifia spell hit meira. eða v*m* man*n*zkonulegorð. þa skolu þe*i*r segia til hv*er*ia syknu þe*i*r vilia at þe*i*r m*enn* hafi þa þegar e*r* þe*i*r biðia lofsins *ok* sua hvat þe*i*m er a hendi. *ok* e*igv* m*enn* sua at sættaz a sem þa föz lof til.

XLIV. v*m* tiund hina meiri.

[a] Ef m*að*r gör*ir* e*igi* tiund hina meiri sa er skylldr er til þa varðar fiorbaugs garð. ok s*ka*l kuæðia til .ix. bua aþ*in*gi. hin somu eru v*ið*r lög vm lögtiund huegi lengi sem tiund er halldit.

XLV. v*m* arftekio.

[b] Sonur[1] a arf at taka epter föður sin*n* ok moður freals bor*in*n ok arfgengr. þa s*ka*l dott*ir* ti*l* arfs alin skirborin. þa faðir. þa s*ka*l broðir. samfeðri. þa moðir. þa syster samfeðra. þa broðir sammeðri. þa systir. sammeðra. þa sonr laungetin*n*. þa dott*ir* laungetin. þa broðir samfæðri laungetin*n*. þa systir samföðra laungetin. þa broðir sammeðri laungetin*n* þa systir sammeðra l*aungetin*. þa e*rv* næst*ir* men*n* arfi. foður faðir. sonar sun ok dottur sonr. þe*i*m næst eigu at t*ak*a föður moðir ok moður moðir. sonar dott*ir* ok dottur dott*ir*. þa eigu at t*ak*a föður broðir. ok moður broðir. broður sonr ok systur sonr. Siðan eigu at taka foður syst*ir*. ok meður syst*ir*. broður dott*ir* ok systur dott*ir*. Þaða*n* f*ra* e*r* a vallt hin*n* nanasti niðr ti*l* arf-

---

a) = A. M., l. c., c. 55, S. 379[23], *jvfr. ovenf.* c. 141, S. 30[28].
b) = *ovenf.* c. 118, A. M., Arfa-þ., c. 1.

---

1) *Rettelse for* Konur.

toku frealsboren*n*a ok arfgengra. Engi arf s*k*o*lo* taka laungetn*ir* m*enn* at firnare m*onnum* en föður sin*n* ok moður. ok syskin sin.

XLVI. v*m* framförslor.

[b] Þessir men*n* fior*ir* s*ko*lo f*ra*m föra syskin sin. ok sua föður sin*n* ok moður. ef þ*ei*r hafa fe ti*l*. Broðir samfōðri laungetin*n*. ok syst*ir* samföðra. broðir sammöðri *ok* syst*ir* sammöðra. ok s*ka*l sua fara vmegð sem arfr. Nu e*r*o syskyn þ*eir*ra *ok* s*ko*lo baðum þ*ei*m þar iafnspar*ir* aurar a vallt. Broðir samföðre laungetin*n*. ok annarr sammöðre l*aungetinn* e*r*o aðilar vigsaka ept*ir* syskin sin. *ok* þ*ei*r eigu festar syst*ra* sin*n*a *ok* sua legorðz sak*a*r vm þær sua snem*m*a sem þ*ei*r e*r*o til arftoku. Syster samföðra laungetin ok onn*or* sa*m*möðra eigu sua rettar far at taka ept*ir* syskin sin sem arf. enda e*r*o sua ok böndr þ*eir*ra aðilar at legorð sekt ept*ir* systr þ*eir*ra ok sua festar ef þess þarf við.

XLVII. hu*erer* m*enn* ei*gi* e*r*o arfgeing*ir*.

[b] Þ*ei*r m*enn* ero e*igi* arfgeing*ir* kallaðer sem nu man ek telia. Sa maðr s*ka*l e*igi* arf t*ak*a e*r* h*an*n veit e*igi* hv*a*rt treyio soðull s*ka*l horfa f*ra*m eða aptr a hrossi. Sa m*að*r er ok e*igi* arfgeingr er þræll getr við frealsre konu. Sa m*að*r s*ka*l e*igi* arf taka e*r* fyr*r* kviknaði j kviðe moður sin*n*ar en hen*n*i vöre frelsi gefit. Sa m*að*r er e*igi* arfgeingr e*r* kona getr vi*ð* þræli sinu*m* þoat ho*n* gefi h*onum* aðr frelsi ti*l* þess at ho*n* vill ganga með

---

a) = A. M., l. c., c. 18; *jrfr. ovenf.* c. 118, *Not.* b.
b) = *ovenf.* c. 118. S. 222[6], A. M., l. c., c. 3.

h*onu*m. Sa maðr skal e*ig*i arf taka e*r* skogar maðr getr. Sa maðr er e*ig*i arfgeingr e*r* kona su getr e*r* sek e*r* vorðin fullri sekt. Sa maðr s*ka*l e*ig*i arf taka ept*ir* foður sin*n*. er fað*ir* h*a*ns hef*ir* kuangaz attröðr eða ellri f*yrir* rað skaparfa sins *ok* e*r* h*an*n við þ*eir*ri konu getin*n*. sua fremi a karlmaðr arf at taka *ok* v*a*rðueita sealfr. e*r* h*an*n e*r* xvj. vett*ra* gamall. kona s*ka*l arf taka þegar e*r* hon e*r* gefin. ok sua ef hon er ekkia. þott hon se yng*r*i en sextan vet*ra* gaumul. Mær s*ka*l arf taka ef hon e*r* xvj. vetra gaumul. ok sua a hun voxtu fear sins. en e*ig*i varðveizlu sins fear ne annarra aðr hun e*r* tvitug. Sa maðr e*r* e*ig*i arfgengr e*r* getin*n* e*r* viðr þeirri konu sem h*an*n færr siðarr ok e*ig*i h*an*n tvær kon*or* senn ok varðar h*onu*m tuikuæni. fior baugs garð. þ*at* e*r* stefnu sok ok skilr ix. bua kuiðr. Ef man*n*i tömiz her æ*r*fð þ*ei*m sem herlendr e*r*. þa a sa h*er* at taka. e*r* nanastr e*r* hinu*m* dauða.

XLVIII. vm festar.

[a] Sonr .xvj. vet*ra* gamall eða ellri er fastnande rettr moður sin*n*ar. þa e*r* sa e*r* dottur hen*n*ar a. þa faðir dottur sin*n*ar. þa broðir samfeðri þa moð*ir* þa sa er a systur he*n*nar. samfeðra. þa broðir sámmeddr. þa sa er a systur h*en*nar sammedda ok skilgetna. þa a sonr laungetin*n* festar. þa a sa e*r* a dottur h*en*nar laungetna. þa a sa broðir samfeðri laungetin*n*. þa sa e*r* a systur h*en*nar sammeðra laungetna. þa a hin*n* nanazti niðr karlmaðr nema konur se nanari þær e*r* giptar e*r*u þa eigu bendr þ*eir*ra festar. [b] þ*ei*m s*ka*l ekkiu fastna er h*en*nar raði fylg*ir*. nema faðir h*en*nar fastni. þa s*ca*l h*an*n raða. Ekkia skal fastnaz hinv*m*

---

a) = *ovenf.* c. 144, A. M., Festa-þ., c. 1.
b) = *ovenf.* l. c., A. M., l. c., c. 2.

þriðia manni ef löghraðendr hafa hnekt aðr tueim biðlvm hennar. þeim er jafnröði hefir vera þott. ok þikki ok jafnröði viðr þann. Mær a ok þann kost ef hon vill tvitug eða ellri.

XLIX. vm brullavps giorð.

[a] A þessum tiðum skal bruðlaup gera en eigi aðrum. Brullaup skal eigi vera nörr paskum en lokit se þuattdagh hinn nösta fyrir .ix. vikna föstu. ok eigi nörr epter en vika er liðin fra paska deginum fyrsta. Brullaup skal eigi gera fra þvattdeghi þeim er nöstr er fyrir gagndagha ok vnnz liðr hina helgu viku. Bruðlaupi skal lokit vera þuattdagh hinn nösta fyrir iola fostu ok vera eigi aðr liðin ero iol. Ef menn gera bruðlaup a þeim tiðum er nu ero fra teknar þa varðar fiorbavgs garð. ok a sa sok er vill. Menn skolo eigi þa natt saman ganga er lögheilagr daghr er nöstr epter. eða lögffasta. [b] þa er bruðlaup gort at loghum ef lögraðande fastnar konu. ok se sex menn at bruðlaupi hit fösta ok gange maðr j liose j sama sængh konu.

L. vm rettarfar kuenna.

[c] Ef maðr kyssir konu launkoss ok at raði hennar þa varðar þat þriggia marka sökt ok a sa sok þa sem ætti vm legorð hennar. En ef hon reiðiz við þa varðar fiorbaugs garð ok a hon þa sealf sokina. Ef maðr kyssir mannz konu launkoss ok varðar fior baugs garð. þat eru stefnu sakar ok skal kuæðia til heimilis bua .ix. a þingi þess er sottr er. Ef maðr liggr meðr konu frealsri ok

a) = orenf. c. 148, S. 399, A. M., l. c., c. 13.
b) = orenf. c. 118, S. 222[11], A. M., Arfa-þ , c. 3, S. 175[11].
c) = orenf. c. 155, A. M., Festa-þ., c. 24.

heimilis fastre. þa varðar skog*ang* ok *ska*l kueðia[1] heiman .ix. vettfangs bua ef maðr veit vettfang en ellar *fra* heimili h*a*ns. enda e*r* rett at kuæðia fra heimili hennar. ef h*an*n veit hvarki hinna. [a] E*igi* varðar vi*đ* log ef m*ađ*r liggr gongu konu ef h*an*n gengr j gegn. retten*n* varðar ef h*an*n dylr. sökia a til faðernis.

LI. vm aðila mals.

[b] Legorðz sakar aðili e*r* fyrstr bonde konu. þa næstr sonr sextan vetra gamall. eða ellri. þa sa e*r* a[2] dott*ur* he*n*nar skirgetna. þa faðir hennar. þa broðir samføðri. þa moðir. þa a sa maðr e*r* a systur hennar. samføðra. þa broðir sammøðri[3] þa sa maðr e*r* a systur hennar sammoðra ok skirgetna. þa sonr laungetin*n*. þa sa maðr e*r* a dott*ur* h*enn*ar laungetna. þa broðir launget*inn*. samföðri. þa sa m*ađ*r e*r* a[4] systur h*enn*ar lau*ngetna* samføðra. þa broð*ir* laung*etinn* sammøðri. þa sa maðr e*r* a systur hen*n*ar laung*etna* sammøðra. þa hin*n* nanazti niðr karlmaðr. þaðan *fra*. nema þær konur se nanari e*r* giptar e*r*u. þa eigu böndr þ*eir*ra. Sa a sök vm[5] laugskylldar konu. e*r* fe a at h*en*ne. ok varðar *fiorbaugs garđ*. Sa a sök vm ambatt e*r* h*an*a a ok varðar þ*r*iggia m*a*rka sekt. ok skilr fim bua kuiðr aþ*in*gi[6] þess e*r* sottr er.

---

a) = *ovenf.* c. 156, S. 48[20], A. M., l. c., c. 26.
b) = *ovenf.* c. 156, A. M., c. 25.

---

1 *og* 2) *Tilföiet.*
3) *Først skrevet* samföðri.
4) *Tilföiet.*
5) *Rettelse for* er.
6) *Ucorrect, formedelst altfor stor Stræben efter at exerpere kort, for* fim buar quaddir a þingi *eller sligt.*

LII. vm legorð kuen*n*a.

[a] Legorðz sok engi fyrniz aðr soknar aðili veit sakar. Slikt varðar hvegis lengi h*ann* *er* leyndr. sem þa se nytt *er* h*ann* spyrr. [b] A hinu næsta alþingi ept*ir* *er* kona v*er*ðr lettari afardögum. eða fyr*r*. ok se aðili jnnan fiorðungs ok hafi spurt. s*ka*l sott v*er*a legorðz sok. Sokn *er* til vndz liðr hit þriðia alþingi. vm man*n*a konur. eða fröndsemis spæll hit meira. eða sifia spell hit meira ok sua ef aust maðr a barn við konu.

LIII. v*m* nymæle.

Ef legit *er* með konu fyrr en hon se fostnuð manne. ok kome þat sua fremi vpp *er* hon *er* gefin man*n*e. þa *er*v frændr aðilar. þ*eir*rar sakar. en *eigi* bondi h*en*nar. ok þ*eir* eigu bøtr.

LIV. v*m* rett m*an*z kono.

[c] Ef maðr tekr brott konu nauðga ok vill eiga ganga. þa varðar skog g*ang* ok ollum þ*eim* er þ*v*i fylgia at. Ef m*enn* kalla ti*l* konu j hændr þ*eim* ok na *eig*i. þa *er*u þ*eir* vhelgir við av*er*kum þ*eir*ra man*n*a allra *er* ti*l* konunnar kalla. Bua s*ka*l kuæðia heiman f*ra* heimili konun*n*ar .ix. þui er hon var brott numin. enda *er* rett at stefna þar ollum. þat *er* *ok* rett at lysa a hendr þ*eim* ollum at logb*er*gi ok sökia hit sama sumar. [d] Vm sakar þær allar *er* af konu name goraz vm rað ok til farar. nam eða eigin orð. *er* rett at kuæðia bua fra heimili konunnar. [e] þ*via*t at eins s*ka*l sökia þ*an*n man*n* er *eigi*

---

a) = *ovenf.* c. 158 = A. M., l. c., c. 35.
b) = *ovenf.* l. c., S. 54 = A. M., l. c., c. 36.
c) = *ovenf.* c. 159 = A. M., c. 38.
d) = *ovenf* c. 160, S. 58³ = A. M., l. c., c. 41.
e) *Hertil findes neppe noget tilsvarende i Skindbögerne.*

var j förin*n*i ef sa er sottr e*r* eiga gekk konuna. [a] fiorbaugs *garð* varðar sam vista vi*ð* þa men*n* alla er j for voro. þa e*r* konan v*a*r numen.

LV. v*m* sokn faðernes.

[b] Einge s*ka*l a einu þinge meirr sökia en ein*n* man*n*. ti*l* faðernis eins manz. sækia s*ka*l sua marga vm legorð sem maðr vill.

LVI. v*m* aðiliar vigsaka.

[c] Sonr [1] sextan vetra gamall er vigsakar aðili ept*ir* foður sin*n*. Ret*t* er at h*an*n söki tolf vetra gamall ef aðili lofar. ok þarf h*an*n e*igi* at taka sok. þa a faðir. þa broðir samfeðri þa broðir sammeðri. þa sonr laung*etinn* þa broðir laung*etinn* samföðri. þa broðir laung*etinn* sammöðri. þa a hin*n* nanazti niðr karlmaðr frealsboren*n* ok samlendr. Sa s*ka*l raða iafnan ein*n*a manna e*r* sökia vill til laga. Eigi ræðr alldr. meðr iafn nanum m*onnu*m nema bröðrum. [d] Ef kona v*er*ðr vegin su e*r* bonda a. ok börn með skirgetin enda eigi hon sonu fulltiða ti*l* arfs alna. þa eigu þ*ei*r iafnt sakar ok fe bötr. En bondi hennar er ellar ein*n* sakar aðili. ok eigu þo halfar bötr e*r*fingiar hennar.

LVII. v*m* kono víg.

Ef kona er vegin su er meðr barni e*r* kuiko þa e*r*o tuær vígsakar. ok skal sök fara vm barns víg. sem aðrar

---

a) = *ovenf.* c. 159, S. 57^{14} = A. M., l. c., c. 38.
b) = *ovenf.* c. 158, S. 53^{5} = A. M., l. c., c. 35, S. 350.
c) = *ovenf.* c. 94 = A. M., Vigsl. c. 35.
d) = *ovenf.* c. 95 = A. M., l. c., S. 68^{18}.

---

1) *Rettelse for* Konr.

vigsakar. Eigi a maðr at vega at konu þeirri er barn hefir kuikt j kuiði. þo at hon hafi aðr ser orkat til vhelgi. eða se hon vorðin sek. ok verðr hon þa eigi vheilog. [a] Biorg þeirra manna varðar fior bavgs garð er lyst er a hond vigi. eða enn meiri sar. [1] eða hernoð hafi drygðan. eða brenna menn sua at bana hafa af fengit eða orkumbl. þat ero stefno sakar ok [2] skal kueðia til tolftar kuiðar goða þann er sa er j þingi með er sottr er.

LVIII. vm ekkio ok mey.

[b] Ekkia a sealf ok mör tuitug eða ellri at raða fyrir sokum sinum ef hlaupit er til þeirra. eða veitt sar hin minni. hvart sem þær vilia til soknar selia. eða sættaz a ef þær taka eigi minna en loghrett en þat ero atta aurar hins fimtatigar logh aura.

LIX. vm uigs bötr.

[c] Bötr allar um [3] vigsakar. eigo arftoko menn. hvart sem þeir ero karlar. eða konur. hverge er sok a eða sökir. Rettr seliande er sa er rettr er sökiande.

LX. vm hernað.

[d] Þeir menn er hernoð drygia ok fara a skipi. eða j holma. eða j virki eða hella. eða take þeir fe manna.

---

a) = *ovenf.* c. 98, S. 174[13] = A. M., l. c., c. 40.
b) = *ovenf.* c. 94, S. 170[1] = A. M., l. c., c. 66. *Redactionen slutter sig til det kongl. Bibliotheks Haandskrift.*
c) = *ovenf.* c. 95, S. 171[4]. *Den arnam. Skindbog har intet tilsvarende.*
d) = A. M., l. c., c. 95. *I det kongl. Bibl. Haandskrift findes intet tilsvarende, maaskee paa Grund af den i samme stedfindende Lacune.*

---

1) *Rettelse for* sok.
2) *Herefter skrevet* ste, *men udprikket.*
3) *Skrevet over Linien.*

ok hafi at h*er*fange. e*ða* föri þ*ei*r menn nauðga. e*ða* bindi. þa v*er*ða þ*ei*r þeg*a*r vhelg*ir*. dræp*ir* ok tiltæk*ir* fyr*ir* hv*er*ium manne. ok gilld*ir* atta avrum. ok sua hylia hrö þ*eir*ra sem skog*a*r manna. En ef þ*ei*r verða[1] e*igi* drepn*ir* j h*er*naði. þa e*r* rett hvart sem vill stefna heim*an* ok lata varða skog gang. eða lysa a þingi ok sõkia hit sama sumar.

LXI. ef m*að*r biðr man*n* fara m*eð* ser til au*er*ka.

[a] Fiorbaugs garð varðar ef maðr biðr annan man*n* fara ti*l* a v*er*ka m*eð* ser eða ti*l* fars manne. eða til aliotar við mann. eða ræðr h*an*n aliotz raðum vm mann þott eigi komi fr*a*m. en skoggang varðar ef fr*a*m kemr. ok slikt varðar hv*er*ium sem heitr. þar s*ka*l kuæðia til .ix. heimilis bua. heiman fra heimili þess e*r* sottr e*r*. [b] þuattdagh j f*a*rdöghum s*ka*l hit siðarsta lokit bua kuöð. Fimta daghin*n* er siau vikur eru af sumri. þa s*ka*l stefnt ollum sokum þ*ei*m e*r* stefna s*ka*l heiman þ*ei*m er aðr e*r*u vpp komnar.

LXII. v*m* fiarlagh j arnes þingh sokn.

[c] Þat e*r* fearlag j arness þingsokn at þriu hundrat alna vaðmala. s*co*lo ganga f*yrir* hundrat þinglags aura. Vaðmal s*ko*lo ganga j giolld ny ok onoten. þriskept ok tvieln breið. ok s*ka*l sa möla hvart sem vill at hrygg eða jaðre er v*ið* s*ka*l taka. Eyr*ir* gullz s*ka*l v*er*a at hundraði. þriggia alna aura. þat gull at ei*gi* vesni at lit j elldi

---

a) = *ovenf.* c. 108 = A. M., l. c., c. 85.
b) = *ovenf.* c. 104 = A. M., l. c., c. 63.
c) *Jvfr. ovenf.* c. 246. *Nærværende Capitel indeholder Exempel paa Vedtægter for enkelte Vaarthingsdistricter.*

---

1) *Tilföiet.*

ok se aðr vel litt. mörk vegin brendz silfrs s*ka*l ok at hundraði. Gull ok silfr s*ka*l vega at metom b*yskup*s eða þ*eim* oðrum er þar se jofn við. þriar aluar af breiðu lerepti nyio þui e*r* vel se klæðhæfpt f*yrir* storleiks sak*ir*. ok se halfrar þriðiu alnar breitt. s*ko*lo v*er*a at halfri mörk. þriggia[1] alna aura ok v*er*ðr þa aln at fiorum alnum. Enskt lerept tveggia alna s*ka*l v*er*a aln við sik ok þinglags eyr*ir*. Mork vaxs s*ka*l v*er*a at eyri. kyr kalf bör s*ka*l v*er*a at xxx. þ*riggia* alna aura. Vxe fiogurra vetra gamall iafn við ku. Vxe .vj. vetra gamall at halfum fimtatige. ok sua þott ellre se. Vxe .v. vetra gamall. at halfum atta eyri hins fiorðatigar. j. kyr gelld miolk ok kuiga tvævetr. su e*r* kalf hef*ir* borit s*ka*l v*er*a at atta aurum ok .xx. ok e*r* þa sem leiga fylgi þ*eim* aðr þær v*er*ða kugilldar. Gelld kyr ellre en þrevetr. s*ka*l v*er*a at fiorum aurum ok .xx. enda e*r*u þau þa fiogur at þ*r*imr kugilldum. tvau[2] tvevetr naut s*ko*lo iofń við ku. ær loðin ok lomboð e*r* at .v. aurum. þriu vetr gaumul naut s*ko*lo jofn við ku. Gelldingr tvevetr ok ellre e*r* agilldr. æ*r* gelld *ok* gymbr su e*r* lamb leiðir e*r* at fioru*m* aurum. vetrgemlingar tveir ero iafner við a. Reyfi sitt s*ka*l hv*er*r sauðr hafa. h*er*aðræk*ir* s*ko*lo sauðir v*er*a. *ok* sua naut hit sama. vætt gamalla sauða vllar skal v*er*a at .x. aurum. Vett vetrgemlinga vllar ok hundrat fiska skarpra. hlutr mannz vrʀliðr[3] e*r* at atta aurum. Ef fiskar eða vll gelldz ei*gi* at fardöghv*m*. þa skal sa er gelldr föra ti*l* heimiliss þerss er við skal taka. En ef h*ann* ferr or hrepp þa skal föra til heimiliss þess er h*ann* atti fyrer fardagha. Enda v*er*ðr þar eindaghi a þui fe hinn fimta dagh viku þa er .viij. vikur ero af sumri. Vett matar

---

1) *Rettelse for* þiggia.
2) *Rettelse for* tau.
3) *Saaledes.*

skal v*er*a at x. aurom. ostr. eða smior. e*ða* miol. e*ða* morr. sa e*r* a haust giorr. h*er* er ok hross möllt j giolld. hestr. fiog*ur*ra vett*ra* gamall *ok* ellri. hv*a*rt sem h*an*n er[1] gr*a*ðr. e*ða* gelldr s*ka*l v*er*a kugilldi. E*igi* skal graðr hestr ganga j giolld ellri en .x. vett*ra* gamall. ok e*igi* gelldr hestr ellre en .xij. vett*ra* skal v*er*a at þrim morkum. Merr þreuettr. at .xx. aurom. tuö tueuetr hross skolu iofn við kv. þriu vetrgömol v*ið* kv jofn. j eingo geallde skal hross a gealld taka. meira en þriðiung gealldzins. af þui ma ekki minna gealld j hrossum geallda en kugilldi.

LXIII. v*m* logleigo a fe.

[a] Þat er loghleiga a fe at hin*n* ellepti eyr*ir* vaxe a þuilikt fe sem jnnstöðan er. [b] Rettr er at maðr reiði vett vllar af am .xx. kyr skal v*er*a at .ix. alnum j hond. en at .x. alnum a frest. a leigo. Rett er ala vettrung ept*ir* kv at leigu ok s*ka*l maðr abyrgiaz sem fulgu fe. tvevett naut a maðr at ala ept*ir* ku. ef eigi e*r* kalf bært. ok abyrgiaz v*ið* megri ok v*ið* hondvömmu*m* sinum. [c] þ*ei*r men*n* sem e*igi* v*er*ða asatter vm giolld s*ko*lo taka tva logseandr a meðal sin. þa e*r* fyri orði ok eiði kun*n*i hyggia ok raða kunni fe sino. til fullz eyris. ok e*r* þat loggealld e*r* þ*ei*m þikk*ir* sua. Ef þ*ei*r v*er*ða e*igi* a eitt satter. þa s*ka*l sa hafa sitt mal e*r* eið vin*n*r at. Ef baðir vilia sv*er*ia þa s*ko*lo þ*ei*r hluta ok s*ka*l sa e*r* hlytr vin*n*a eið at h*onu*m þikk*ir* sua sem h*an*n seg*ir*. enda s*ka*l þ*at* þa standaz. At þui vætti at ek

a) *Jvf. ovenf.* c. 221; A. M., Kaupa-b., c. 1.

b) *Hertil findes intet tilsvarende i Skindbögerne. Ved den förste Passus jvfr. ovenf.* c. 246 fin.

c) = *ovenf.* c. 221, S. 141[14] = A. M., l. c. 3, S. 392[15].

1) *Tilföiet.*

vin*n* eið at bok. ok segi ek þat guði at ek [a] a sua fe sem nu hefi ek talt. e*ða* minna.

LXIV. vm loghpundara eða metar rangar alnaR.

[b] Þat e*r* logpundari e*r* atta fiorðungar eru j vett. en .xx. merkr s*ko*lo j fiorðung v*er*a. Ef maðr a pundara meira e*ða* minna en mællt e*r* ok varðar þat iii. m*arka* sekt. Nu reiðir h*an*n rangar vett*ir*. e*ða* mælir h*an*n rangar alnar s*v*a at munar vm oln j xx. alnum. þa varðar *fiorbavgs* Gar*ð*. sa a sok e*r* sins hef*ir* j þui mist. en ef h*an*n vill e*igi* sökia þa a sa e*r* vill. til sakar þ*eir*rar. s*ka*l kuæðia a þingi .ix. h*eimilis* bua þess er sottr e*r*. [c] Sök þ*eir*ri s*ka*l stefna at heimile þess er sottr e*r*. |eða þar sem h*an*n heyrir sialfr aa. Rett e*r* þ*ei*m er sök*ir* at stefna j þingbrekku a varþingi. þui e*r* h*an*n heyr sialfr. *ok* s*ka*l þui at eins rett at stefna þar j dom ef sa e*r* a þingi e*r* sottr e*r*. en elligar s*ka*l stefna til alþingis. Ef sia sok v*er*ðr rett höfðut. ok koma þau gaugn fr*a*m m*eð* hen*n*i at domi sem henni eigu at fylgia þa s*ko*lo e*igi* varnir metaz vm þ*at* mal ok e*igi* s*k*o*lo* gagnsakar. metaz ef þ*at* eru eigi[1] sekðar sakar amot. alna mals sok. þott e*igi* se lengra vaðmal mællt rongum alnum. en .iij. alnar ok varðar þo *fiorbavgs garð* ok von e*r* at muna mundi oln j .xx. alnum ef sua langt vaðmal væri. slikum alnum[2]

---

a) *Her synes Samleren at være kommen ind i Edsformularen for Tiendeangivelse, see ovenf.* c. 255, S. 206[28], Kristenr, c. 37, S. 144.

b) = *ovenf.* c. 232 = A. M., Kaupa-b. c. 83 = A. M., Vigsl. c. 120.

c) = A. M., Kaupa-b. c. 51 (*hvor tillige det foregaaende fra*: mælir hann rangar alnir *findes*). *Det kongl. Bibl.s Skindb. har intet tilsvarende.*

---

1) *Tilföiet efter A. M.*

2) *Istedetfor det förste Bogstav er först blevet skrevet* m.

mællt. Slikt varðar vm rangar alnar a lerepte sem a vaðmalum. Rett er at sökia vtan landz menn vm alnar[1] rangar at heraðs domi. slikri sokn sem til er mællt vm retta fars sakar.

LXV. vm mal a klæðom.

[a] Menn skolo mæla vaðmal ok lerept ok klæði oll með stikum þeim er jafnlangar se tiu sem kuarðe tvitugr. sa er merkðr er akirkiu vegg a þingvelli. Rett er at draga kuarða við vaðmal ok við lerept .x alna long eða lengre ok skal at hrygg mæla en eigi at jaðri. Eigi skolo alnar ganga aðrar en þessar. ef menn hafa stikur rangar. eða kuarða rangan sua at muni vm oln j .xx alnum. eða meira þeim er þeir mæla. ok varðar þat fiorbavgs garð ok skal vm oll af brigð þessa mals sua sokn fara sem mællt er ef menn mæla alnar rangar. Sa skal raða er kaupir lerept eða klæði hvart hann vill mæla at hrygg eða at jaðri. Ret skal at sökia við vatt orð þat er nefnt er. þa er maðr mælir rangar alnar. þa sök er j þui geriz. ef sokiandi vill þat helldr en kviðburð. Slikar alnar skal mæla með stiku a viðum. ok ateindo jarne sem a vaðmalum. eða klæðum eða lerepti. þat er mællt at at graftar kirkiu hverri skal merkia stiku lengð. þa er rett se at hafa til alna mals. ok megi menn þar til ganga ef a skilr vm alnar.

---

a) = A. M., l. c., c. 82. *Dette Capitel findes ikke i det kongl. Bibl. Skindbog.*

---

1) *Rettelse for* alnan.

LXVI. vm lagh hu*er*so men*n* skulo kaupaz viðr.

[a] Nv er ok lag lagt a hv*er*su m*enn* s*ko*lo kaupaz við at retto. Tvær alnar breiðz lerepz s*ko*lo v*er*a at .vj. alnum þ*r*ir raptar at .vi. alnum. Pund katla s*ka*l v*er*a at .xij. aurum. Pund reykelsis at .xij aurum *ok* sua vax. vet*t* miols ok sua annars matar[1] s*ka*l v*er*a at .v. aurum. morr haust g*er*r ok ostr s*ka*l iafn at v*er*ði við miol. at .v. aurum s*ka*l vætt v*er*a j haust tiund. Vætt tiöru s*ka*l v*er*a at .vj. aurum. Jarn teint s*ka*l v*er*a jafnlangt[2] vaðmali. Slik s*ko*lo vetr kaup sem sumar kaup. Jofn erv log[3] við vara landa sem við vt lenda men*n*. ef af þess[4] mali bregða vm allt þ*at* e*r* nu e*r* akuæðit hv*er*su dyrt v*er*a s*ka*l. ef maðr kaup*ir* dyrra. eða selr dyrra en mællt e*r*. þa v*ar*ðar *fiorbavgs gar*ð hvarumtveggia þ*ei*m e*r* selr ok þ*ei*m e*r* kaup*ir*. Vm afbrigð þessa mals e*r* slik sokn ti*l* v*m* vtan landz m*enn* se*m* mællt e*r* vm retta fars sak*ir* e*ða* vm alna mal. vm oll af brigð þessa mals a sa sok e*r* sökia vill. vm tvær þingsokn*ir* arness þing sokn ok rangæinga þ*in*g sokn s*ka*l e*igi* kaupa *ok* e*igi* selia dyrra hundrat skarpra fiska. en at .v. auru*m*. þ*e*tta mal s*ca*l hallda vm kaupa far. vnz liðr alþ*in*gi at sumri. en alna mal s*ka*l fast v*er*a framleiðis.

LXVII. vm boðföstur.

[b] Þessar fostur bauð þ*or*lakr b*ysku*p alþyðu vm f*ra*m þ*at* e*r* lögföstur e*r*u taldar. Föstu dagha alla rumhelga

---

a) *Med Hensyn til disse Vaarthingsvedtægter kan tildeels jevnföres* c. 246 *ovenf.*
b) *Jvfr.* Kristenr., c. 26; *jvfr.* c. 27 ff. *(ovenf.* c. 15 ff*)*.

---

1) *Skindbogen:* matar annars matar.
2) *Rettelse for* iafnlang.
3) *Skrevet over Linien.*
4) *Maaskee feilskrevet for* þesso.

s*ka*l fasta. nema fostu dagh j paska viku. þa e*r* lofat at eta tvimællt. Fra þui e*r* vetr kemr s*ka*l fasta fostu nætr allar ti*l* paska nema þa e*r* nöst jolum ept*ir*. þa e*r* lofat at hafa hvitan mat. Fra þui er vetr kemr s*ka*l fasta miðviku dag hv*er*n ti*l* jola. f*ra* jolum e*r* e*igi* boðin miðviku dagha fasta ti*l* nio vikna föstu. þa e*r* niv vikna fasta kemr til sio vikna föstu s*ka*l fasta þria daga j viku. ok eina nott. Lofat e*r* at hafa tvimællt annan dagh viku. j sio vikna fostu. ok hin*n* þ*r*iðia. Jola föstu s*ka*l fasta hv*er*n dagh. ok tvær nætr j viku nema messu daghar. taki föstu af. Fra paskum ti*l* vætrar e*r* setu m*onnu*m skyllt at fasta föstu nætr en e*igi* v*er*k m*onnu*m. Öllu*m* m*onnu*m e*r* lofat at hafa hvitan mat. föstu nott hina næstu ept*ir* vppstigning*a*r dagh. lofat þ*ei*m m*onnu*m e*r* e*igi* hafa vel fostu mat at hafa huitan mat föstu nætr fyrer huita daga. Sex dögra fostu s*ka*l fasta. aðra fyr*ir* allraheilagra messo. eða símons messo. en aðra s*ka*l fasta fyr*ir* jol sem nöst ma jolum. þessar fostur ero boðnar heilom m*onnu*m *ok* ei*gi* ellru*m* en siauröðum. ok e*igi* yngru*m*. en sextan vett*ra* gomlum. Eingi nott skal skyllt at fasta fyrer messo dagh þan*n* er h*an*n sealfan s*ko*lo m*enn* fasta. nema fyr*ir* annarrar tiðar saker se þa skyllt at fasta. Öllum m*onnu*m voru boðnar her a l*an*di tvær sex dægra föst*ur*. heilum. yngru*m* en siauræðum. ok ellrum en sextan vett*ra* gomlum. *ok* sua þessar allar fostur.

Den følgende *Efterskrift* og *Rettelser*
er optrykt efter
bind 2 af Vilhjálmur Finsens oversættelse,
der udkom 1870.

[illegible]

Efterskrift.

De os fra Fortiden levnede Optegnelser af de Love eller Retsregler, der vare gjældende i Island i Tidsrummet fra Landets Bebyggelse i det 9. Aarhundrede e. Chr. — eller fra c. 930, da Ulfljot skal have stiftet Althinget og indfört de förste for hele Landet gjældende Love — indtil Fristatens Undergang 1262—1264, da Islænderne underkastede sig den norske Konge, indskrænke sig fornemmelig til Indholdet af to gamle og fortrinlige Pergamentshaandskrifter, nemlig Skindbogen paa det Kjöbenhavnske store kongelige Bibliothek, hvorefter nærværende Udgave er besörget, gl. kgl. Saml. 1157 fol. (codex regius, konungsbók, i nærværende Efterskrift betegnet K.), og Skindbogen 334 fol. i den arnamagnæanske Samling paa Universitetsbibliotheket i Kjöbenhavn (codex arnamagnæanus, Staðarhólsbók, her betegnet St.), hvortil for den geistlige Rets Vedkommende (Kristenretten og Tiendeloven), der efter Fristatens Undergang endnu i længere Tid bevarede sin Gyldighed og derfor oftere blev afskreven, kommer Skindbögerne i den arnam. Saml. 346 fol., 351 fol., 347 fol., 135 4⁰, 158 B 4⁰, 50 8⁰, jfr. 148 4⁰ og 173 C 4⁰. Enkelte mindre Dele af den verdslige Ret findes derhos i det ovennævnte Haandskrift A. M. 347 fol., og i A. M. 279 A 4⁰, samt i Brudstykkerne A. M. 315 A—D fol., jfr. ogsaa A. M. 136 4⁰ og 624 4⁰. Endelig haves der endel Papirshaandskrifter fra en meget nyere Tid, der dog alle maae antages at være Afskrifter enten af K. eller af St.

Disse vore to Haandskrifter ere hvad Texten angaaer, temmelig forskjellige. Vi lægge ikke i saa Henseende særdeles Vægt paa den Omstændighed, at K. indeholder enkelte

Afsnit, som savnes i St. (deriblandt Thingsordningen, Afsnittene om Lovsigemanden og Lovretten); dette kunde f. Ex. være grundet paa den Tilfældighed, at Eieren af St. allerede havde disse Stykker i et andet Haandskrift. Men ogsaa Anordningen af de övrige Afsnit, disses Inddeling og Rækkefölge er forskjellig; indenfor de Hovedmaterier, som begge Skindböger omhandle, indeholder St. mange större og mindre Stykker, hvortil K. ikke har noget tilsvarende, og de Stykker, der ere fælles for begge Skindböger, findes jevnlig i en meget forskjellig Orden og i en afvigende Affattelsesform, idet da navnlig St. ofte giver den udförligere Redaction.

Vi kunne ikke i nærværende Efterskrift gaae ind paa en udförligere Dröftelse af de forskjellige indviklede Spörgsmaal, der frembyde sig med Hensyn til den islandske Rets Udvikling og Beskaffenheden af de forskjellige Recensioner og disses indbyrdes Forhold[1]. Som Momenter, der kunne bidrage til at forklare den omtalte Uoverensstemmelse mellem Hovedhaandskrifterne — en Uoverensstemmelse, der tildels paa lignende Maade viser sig i Forholdet mellem disse og det övrige haandskriftlige Materiale — skulle vi alene kortelig henvise dels til Bestemmelsen i Lovsigemandsafsnittet, nærv. Udg. c. 116, I., S. 209 (Overs. III., S. 208) om Lovsigemandens Forpligtelse til paa det aarlige Althing for den forsamlede Mængde nöiagtigen at foredrage den gjældende Lovgivning, dels til Lovrettesafsnittet c. 217, I., S. 213 (Overs. III., S. 212), der omtaler den saakaldte Haflides Lovbog eller Lovsamling (Hafliðaskrá) — ɔ: den efter Althingets Beslutning paa Haflide Márssons Bopæl i 1117—1118 nedskrevne Samling af Landets Love, som derefter af Althinget i 1118 vedtoges[2] — og hvor det sees, at der ved Siden af denne

1) *Jvfr. Indledn. til en Afhandl. af nærværende Udgiver om den islandske Familieret efter Grágás i Annaler for nord. Oldkyndighed 1849, S. 156 ff., hvortil vi hvad Hovedsporgsmaalene angaaer i det væsentlige kunne henholde os. Iövrigt henvises i det hele til Prof. K. Maurer's lærde og udtömmende Afhandling i Ersch u. Grubers Encyclopädie, Artiklen Graagaas. hvis Opfattelse vi dog ikke i alle Punkter kunne tiltræde.*

2) *Herom hedder det i Are frodes Islendingabók, c. 10. (Islend. sögur 1843, I. 17): „Den förste Sommer Bergthor (Rafnsson) var Lovsigemand (1117) blev den nye Lov vedtaget, at vore Love skulde skrives i en Bog paa Haflide Márssons Bopæl den fölgende Vinter, efter Bergthors og andre dertil udnævnte vise Mænds Meddelelse (at sögu) og Raadslagninger. De skulde gjöre alle de*

Haflides Lovsamling existerede forskjellige andre Lovhaandskrifter, der vare uoverensstemmende saavel indbyrdes som med Haflidaskrá. Ligesom nu Lovsigemanden i Tidsrummet för hin förste Nedskrivning af Lovene i 1117—1118 (for Kristenrettens Vedkommende 1123—1133) maatte efter Hukommelsen samle og ordne Lovene for at kunne holde sit Lovforedrag, saaledes maatte han i den fölgende Tid indordne de efterhaanden givne nye Love paa de passende Steder, og medens Opgaven var at foredrage Lovene saa ordret stemmende som muligt med den Affattelse, hvori de af Lovretten, den lovgivende Forsamling paa Althinget, vare vedtagne, maa der iövrigt med Hensyn til Formen og Ordningen, ligesom med Hensyn til Samlingen af Stoffet, saavel efter 1118 som för den Tid antages at have tilkommet Lovsigemanden en vis Frihed, navnlig ogsaa ligeoverfor hin förste, i Löbet af kun een Vinter og maaskee derfor ufuldkomment nedskrevne Haflideske Lovsamling. Den enkelte Samlers Individualitet maatte da let give sig et Præg i Textens Anordning saavelsom i Udtryk og Farve, og med de vexlende Lovsigemænd og ved de af disse og andre private Samlere foretagne Compilationer maatte der da opstaae indbyrdes forskjellige Recensioner. Det er formentlig saadanne Recensioner, vi have for os i vore ovennævnte Haandskrifter. Naar nu disse Recensioner betegnes med det i det 16. Aarh. opstaaede Navn Grágás — en Benævnelse, der forövrigt beroer paa en Forvexling med en af Magnus den gode udgivet norsk Lovbog af dette Navn, og som rimeligvis har sigtet til, at det paagjældende Haandskrift har været indbundet i Gaaseskind, — da er vel en saadan fælles Benævnelse forsaavidt uegentlig, som den omfatter Texter, der ingenlunde ere identiske, men tvertimod i Orden og Omfang meget forskjellige, men det forekommer os dog, at hin fælles Betegnelse lader sig forsvare. Tiltrods for alle Forskjelligheder findes der nemlig

---

Forandringer (nymæli, nye Love) i Lovene, som de fandt bedre end de gamle Love; derefter skulde Lovene foredrages den fölgende Sommer i Lovretten, og alt det skulde da gjælde, som Flertallet ikke stemte imod. Det skete da ogsaa saaledes, at da blev skrevet Vigslóði (Drabsafsnittet) og mange andre Lovstykker, og oplæst i Lovretten af geistlige Mænd den fölgende Sommer, og det fandt alles Bifald og ingen mælede derimod".

ikke blot i de enkelte Hovedmaterier en fælles Kjærne: et Indbegreb af fælles, ofte ordret enslydende Bestemmelser, men der er ogsaa i det hele en stor og væsentlig, man kunde sige systematisk Overensstemmelse i Indholdet, der medförer, at Haandskrifterne, eller navnlig vore to Hovedrecensioner, tilsammentagne maae ansees at give en fuld og harmonisk Fremstilling af det hele oldislandske Lovomraade, ligesom de overhovedet i Aand og Tone kunne siges at danne en Enhed. K. antages at være nedskreven c. 1250 og St. c. 1271—1280, men begge ere vistnok Afskrifter af ældre Haandskrifter. At dog ingen af Recensionerne kan antages at være identisk med den i 1118 vedtagne Hafliðaskrá fremgaaer allerede af, at K., der i det hele viser sig at give en noget ældre Text end St., i det ovenanförte Sted c. 217 selv omtaler Haflides Samling; c. 18, hvor Biskop Magnus Gissursson (1216—1236) omtales, viser endog, at K. ikke kan være afsluttet tidligere end 1216. Naar bortsees fra de enkelte Love fra en senere Tid, der ere indordnede i Texten, og paa den anden Side fra de Uoverensstemmelser, der ere en Fölge af, at ældre ophævede Love ere blevne staaende, medens de nye istedetfor dem traadte ligeledes ere anförte, ere vi tilböielige til at antage, at vor Text i dens væsentlige Indhold giver os en Fremstilling af den islandske Lovgivning, saaledes som den har været omtrent 1150—1200.

Som allerede antydet, betragte vi de foreliggende Recensioner af Graagaasen som ved privat Flid tilveiebragte Samlinger af de ved den offentlige Myndighed, den lovgivende Forsamling paa Althinget, vedtagne Love, og vi kunne ikke slutte os til den Anskuelse, at Indholdet af vore Texter, foruden af egentlige Love, tillige tildels skulde bestaae af Optegnelser over Sædvaneretten eller af private juridiske Udarbeidelser (Afhandlinger eller Glosser). Det er i Modsætning til en saadan Opfattelse — hvorefter Graagaasen tildels vilde være at betragte som en Retsbog — at vi paa Titelbladet have betegnet den som Lovbog, en Benævnelse, der forsaavidt efter den moderne[1] Anvendelse af Ordet er

---

1) *Med Hensyn til Graagaasens Sprogbrug jfr. St. Arfaþ. c. 23, S. 228: þat er oc af tekit er ritat var i fornum logbócum.*

uegentlig, som Graagaasen ikke er nogen af den lovgivende Myndighed affattet eller vedtagen Codification, men som turde finde sin Retfærdiggjörelse i vor ovenanförte Hovedanskuelse, hvorefter Lovsamlerne maae antages at have bestræbt sig for at gjengive Lovene ordret i den Affattelse, hvori de vare vedtagne, hvortil kommer, at Lovforedraget paa en Maade fik en Sanction ved at holdes paa Althinget under Lovrettens Control, jvfr. c. 117, I., S. 216 (Overs. III., S. 215). Iövrigt bemærkes, at ligesom Fremstillingen undertiden — f. Ex. ved den brugte Taleform i förste Person („jeg"), I.,23, 61, o. s. v. — bærer Præg af, at det er Lovsigemanden, der foredrager Lovene, saaledes findes der ganske vist enkelte Stykker, der ved Compilatorernes overdrevne Iver for at samle saa meget som muligt ere blevne optagne, uden at være af legislativt Udspring; hertil henföre vi c. 247 og 248, der maae antages affattede i Norge, Formularerne i c. 114 og 115, og den historiske Notits i c. 245.

Kristenretten (med Tiendeloven) er tidligere udgivet 1776 af G. J. Thorkelin efter St. med afvigende Læsemaader efter nogle andre af de ovenanförte Haandskrifter, og de övrige Dele af Graagaasen ere i 1829 udgivne af den arnamagnæanske Commission ved Th. Sveinbjörnsson, for hvilken Udgave St. ligeledes er lagt til Grund, idet de Afvigelser, der findes i K., ere anförte notevis og de Afsnit, K. alene indeholder, ere meddelte efter dette Haandskrift. I Modsætning til denne Udgivelsesmaade, der paa Grund af Recensionernes Forskjellighed og navnlig den forskjellige Orden, hvori de enkelte Bestemmelser ofte findes i disse, har vist sig aldeles ufyldestgjörende, have vi valgt alene at udgive Skindbogen K., uden noget Forsög paa tillige anmærkningsvis at paapege de Afvigelser fra samme, der findes i det övrige haandskriftlige Materiale. Denne vor Skindbog[1], der i 1656 fra den islandske Biskop Brynjolf Sveinsson blev nedsendt til Kjöbenhavn, bestaaer af 93 Blade i stor Folio, hvert med to Spalter paa Siden, og er skrevet med to forskjellige Haandskrifter, begge meget smukke og tydelige,

---

1) *En nærmere Beskrivelse af den findes i Jón Sigurðssons Diplomatarium Islandicum I., 73 ff.*

hvoraf den förste ender med det 13. Blad, uden at der er Grund til at antage, at den sidste Del af Haandskriftet skulde hidröre fra en væsentlig senere Tid end den förste. Efter det 37. Blad findes en Lacune, formentlig af 2 Blade, og af den överste Del af förste Blad er et Stykke bortrevet eller bortslidt, hvorhos den förste Side tildels er vanskelig at læse; herved kommer imidlertid til Nytte en Papirsafskrift af förste og af endel af anden Side, der findes indbunden foran Texten. Af begge Skindbogens Haandskrifter findes i Udgaven af 1829 gode Facsimiler. Ved Udgivelsen have vi bestræbt os for at give et saa nöiagtigt Aftryk af dette i alle Henseender fortrinlige Pergamentshaandskrift, som det ved Anvendelsen af de almindelige Skrifttegn lod sig gjöre. Ikkun aabenbare Afskriverfeil ere blevne rettede, i hvilken Henseende vi have vist megen Varsomhed; om enhver saadan, endog nok saa ringe Rettelse eller Udeladelse eller Tilföining er altid i Noter under Texten gjort Bemærkning. Forövrigt er Texten trykt ganske som den findes i Skindbogen, navnlig ogsaa med den der brugte Skrivemaade; Forkortelserne, ved hvis Oplösning vi have fulgt den af hver af Afskriverne i det hele fulgte Retskrivning, ere antydede med Cursivskrift. Vi have aftrykt det hele Haandskrift, idet vi navnlig finde det utvivlsomt, at saavel Kristenretten, hvormed det begynder, som Tiendeafsnittet (med nogle dertil knyttede Capitler, henhörende til Kristenretten), hvormed det ender, bör henregnes til Graagaasen. Skindbogens med en nyere Haand tilföiede Sidetal have vi anfört i Klammer, idet hver Sides förste og anden Spalte er betegnet med a og b; da Sidetallet imidlertid först begynder med anden Side, ere det förste Blads fire Spalter betegnede med S. 1 a, b, c, d. Angaaende de Tilskrivninger, der hist og her findes i Skindbogen med en aabenbart meget nyere Haandskrift, have vi i Almindelighed ikke fundet Anledning til at gjöre Bemærkning i Noterne. Capitel- eller Paragraphinddelingen er tilföiet, hvorved der, forsaavidt Skindbogen ikke indeholder Overskrifter, som betegne en saadan Inddeling, er taget Hensyn til Initialernes Störrelse. Hvor der i Skindbogen findes Initialer, der ere mindre end de sædvanlige Capitelinitialer, men større end de almindelige

Begyndelsesbogstaver, ere de i Udgaven betegnede med federe Typer. Endel af Balkerne eller Afsnittene have i Skindbogen Overskrifter, der i saa Fald ere anförte i Udgaven uden Bemærkning, men hvor Overskrifter ikke findes, har det maattet beroe paa et Skjøn — navnlig tildels efter Initialernes Størrelse — hvor et nyt Afsnit skulde antages at begynde. Paa nogle Steder ere Overskrifter tilføiede, hvorom da Bemærkning er gjort i Noterne. Hvor der i Skindbogen paa nogle faa enkelte Steder findes betegnet, at Bestemmelsen er en ny Lov (nýmæli, i Skindbogen staaer i Almindelighed nym̄.), er dette altid anfört i Udgaven; hvor Ordet nym. findes i Margen i Skindbogen, er det i Udgaven trykt paa samme Maade. Af enkelte Bestemmelser findes i Skindbogen ikkun Begyndelsen, eller Begyndelsen og Slutningen, forbundne ved et „usque“ eller usque in finem — hvilket tildels kan forklares ved at man allerede har havt disse Bestemmelser i et andet Haandskrift og derfor har fundet det ufornödent at optage dem fuldstændigt. Hvor i saadanne Tilfælde Stedet findes i St., have vi udfyldt det efter denne sidstnævnte Skindbog og ved Klammer betegnet, hvad der er tilföiet, idet vi da i det saaledes optagne Stykke have fulgt Retskrivningen i St., hvorimod vi ikke have fundet tilstrækkelig Grund til ogsaa at betegne de oplöste Forkortelser med Cursivskrift. I Anmærkninger under Texten er der henvist til de ovennævnte tidligere Udgaver, ligesom der ogsaa, forsaavidt angaaer de Dele, der ikke have noget tilsvarende i St., herom er gjort Bemærkning; imidlertid er en saadan Anmærkning glemt ved Thingsordningsafsnittet, der som anfört ikke findes i St.

I et Tillæg have vi givet et Aftryk af det ovennævnte Brudstykke A. M. 315 D, bestaaende af to Pergamentblade, hvis Linieinddeling vi tillige have betegnet med Streger. Dette mærkelige Brudstykke er sandsynligvis en Levning af et fuldstændigt Lovhaandskrift og dets Text er forskjellig fra begge vore to Hovedrecensioner; det hörer til de allerældste islandske Haandskrifter, formentlig fra Midten af eller ialfald den sidste Halvdel af det 12. Aarh. Endvidere er aftrykt A. M. 315 B, bestaaende af et Pergamentblad, formentlig fra det 14. Aarh., hvilket Brudstykke

synes at afgive Exempel paa et Supplement til et ældre Haandskrift, samt 315 C, der bestaaer af afskaarne Stykker af et formentlig fra den förste Del af det 13. Aarh. hidrörende Haandskrift; endelig have vi optaget nogle Capitler af A. M. 347 fol. (Belgsdalsbók, formentlig fra det 14. Aarh.), som der ere knyttede til Kristenretten[1]. Ved disse i Tillæget optagne Stykker have vi notevis gjort Henvisninger til de tilsvarende Steder i K. samt til Sveinbjörnssons og Thorkelins Udgaver. Brudstykket 315 A, der antages at være skrevet i det 14. Aarh. og indeholder endel af Vígslóði, (I. S. 171^{6} til S. 178^{22} i nærværende Udgave), have vi ikke optaget, da det i det hele er stemmende med K.[2], og til at optage de mindre Stykker i A. M. 136 4° (nærv. Udg. c. 247 og 248) og A. M. 624 4° (c. 245) kunde der ikke være Anledning, da disse Stykker som ovenanfört ikke kunne ansees henhörende til den egentlige Graagaas. Först efterat den islandske Text var fuldstændig trykt, ere vi blevne opmærksom paa Skindbogen A. M. 279 A 4° (Þingeyrabók), hvori findes Forstrandsretten (c. 209 ff.) i en Recension, der er meget lig St.

I Oversættelsen have vi sögt at bevare Originalens Aand og Tone og med Klarhed og Tydelighed at gjengive dens Mening, i hvilket Öiemed vi undertiden have gjort Tilföininger, der ere satte i Klammer; ikke sjeldent have vi i Oversættelsen nedlagt Resultatet af mere omfattende Undersögelser, uden at der dog, efter den lagte Plan, herfor kunde gjöres Rede enten i Anmærkning eller paa anden Maade. Enkelte af Originalens techniske Udtryk have vi

---

1) *Med Hensyn til disse i Tillæget optagne Stykker jvfr. Maurer's Graagaas, S. 8 og 15, hvor der bl. a. efter Guðbr. Vigfussons Meddelelse bemærkes, at 315 C formentlig ikke er skrevet paa Pergament, men paa fint Papir, saakaldet chinesisk Papir. Hvad angaaer Aftrykket i nærværende Udg. af 315 D. har Guðbr. Vigfusson, s. Maurer S. 15, medens han iövrigt med Anerkjendelse har udtalt sig om min i det hele rigtige Læsning af dette Brudstykke, ment, at der bör læses afstr, ofstarr, f. afftr, offtarr, kömr f. komr. S. 221^{15} yr f. ör, S. 221^{16} gengo f. gengo, S. 222^{5} gingo f. gengo S. 222^{22} varþvaizlona f. varþveizlona. Af 315 D. findes et Facsimile i P. G. Thorsen: De danske Runemindesmærker, I., ved S. 312. Med Hensyn til 347 fol., hvoraf et Facsimile findes i Thorkelins Udgave af Kristenretten, henvises til Dipl. Isl. I., 117 ff.*

2) *Ogsaa Skrivfeilen S. 175 Not. 1 og Referentserne S. 174 Not. b, c og d, og S. 177 Not. b findes i dette Brudstykke paa samme Maade som i K.*

troet at kunne bibeholde, f. Ex. Gode = Herredsforstander, Kvid = Nævninger (Jury), Hrep = Commune.

Nærværende Udgaves Text er trykt i 1852, og med det første Hefte af Texten, S. 1—60, fulgte i sin Tid tillige den tilsvarende Del af Oversættelsen. I det nævnte Aar blev jeg ansat i Island og medens jeg opholdt mig der, blev i Aarene 1853—1855 trykt S. 61—192 af Oversættelsen, hvorefter der indtraadte en længere Tids Standsning fra min Side, da Embedsforretninger og andre offentlige Hverv gjorde mig Sysselsættelsen med dette Arbeide umulig. I de senere Aar og navnlig siden 1864, efterat jeg under forandrede Embedsforhold havde optaget Arbeidet paany, skyldes Forsinkelsen ikke mig, men Literatursamfundets hensygnende Tilstand, der har medført, at Trykningen er skredet langsomt frem, indtil nu endelig i et Slutningshefte kan leveres den hele tilbagestaaende Del af Oversættelsen (tredie Del fra S. 193 og hele fjerde Del), tilligemed nærværende Efterskrift, der træder istedetfor den oprindelig paatænkte udförligere Fortale, og endelig nogle Rettelser til Texten. Det hele Værk udgjör saaledes fire smaa Dele, de to förste indeholdende Texten, de to sidste Oversættelsen.

Kjöbenhavn, i Mai 1870.

V. Finsen.

Rettelser.

Förste Del.

Side
55[8] *ca*srl vætt, l. s*ca*l vætti.
85 nederst, 61, l. 62.
93[18] bciðt, l. beiðt.
105[16] e o, l. e*ro*.
123[23] Ef, er sandsynligvis en Afskriverfeil istedetfor: En.
138[20] eeci, l. ecci.
159[25] einvi*r*ke er formentlig en Afskriverfeil istedetfor: (som i St.) rettr i quoð.
175[19] hcf*ir*, l. hef*ir*.
180[18] Efter hei*m*an er formentlig udeglemt: enda er honom rett at stefna heiman (St.)
182[9] fecc[3], l. fecc[2].
194[15] tit, l. ti*l*.
194[16] telra*l*, l. telrat.
198[1] Efter: *broðor sonr* er formentlig ved en Afskriverfeil udeglemt: moðor broðir.
199[28] scapbøtendr ens vegna. Frændr — er formentlig af Afskriveren urigtig interpungeret istedetfor: scapbøtendr. Ens vegna frændr o. s. v.
200[24] viðtakendr e*r*o e*i*g*i* ti*l*, er formentlig en Afskriverfeil istedetfor: viðtakendr e*r*o ti*l*.
218[12] Efter: broþir samfeþri lavngetinn — er formentlig ved en Afskriverfeil udeglemt: þa systir samfeþra lavngetin.
223[10] fc, l. fe.

Anden Del.

Side
52[16] *a*t, l. at.
88[2] Ef, bör formentlig rettest udelades.
112[1] stc*f*na, l. ste*f*na.
129[26] og 130[1] ti*l* ti*l*, l. ti*l*.
136[2] þei*m* e*r* at h*onom* leígðe. oc hino*m* e*r* selde, e*r* formentlig en Afskriverfeil istedetfor: þei*m* e*r* selde oc hino*m* e*r* at h*onom* leígðe (cfr. St.)
142[24] ti*ð*[1], l. ti*ð*[2].
156[10] Efter enda se — er formentlig ved en Afskriverfeil udeglemt: eigi. (cfr. St. II, 312.)
204[3] af, l. ef.
247[24] vrʀliðr bör formentlig læses vvaliðr, jfr. Dipl. Isl. I, 317.
249[3] metar, l. mælir.